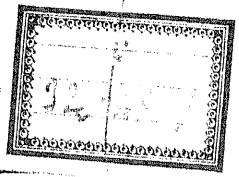

25.265

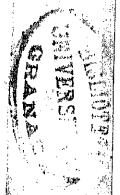
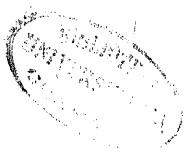
Biblioteca Universitaria	
CANADA	
Seia	12
Estado	9
Vol.	175

2 400 48 BELLA MADE IN SPAIN

12-12-77

Ed. del. de la Com. de la Universidad de Granada BBE 34

C. IVLII SOLINI PO

R-7687

LYHISTOR, RERVM TOTO ORBE MEMO
rabiliū thesaurus locupletissimus.

HVIC OB ARGVMENTI SIMILITVDINEM

POMPONII MELAE DE SITV ORBIS

LIBROS TRES, FIDE DILIGENTIAQVE
summa recognitos, adiunximus.

*Accesserunt his praeter noua scholia, quæ loca autoris utriusq; obscu-
riora copiose passim illustrant, etiam tabule geographice per-
multæ, regionum, locorum, marium, sinuumq; diuer-
sorum situs pulchrè deliniantes.*

Cum Indice rerum atque uerborum in utroq;
obseruandorum locupletissimo.

BASILEAE
1538.

Don Pedro de Velasco
Don Diego Carrizosa

SOLINI VITA PER IOANNEM

CAMERTEM AEDITA.

Va etate Iulius Solinus floruerit, nil certi à peritioribus proditum est. Id accidisse crediderim, quod eorum monumenta qui post eum scripserunt, barbaris cuncta uaslatibus ferè perierint uniuersa. Miror Chronicarum supplementi obscurum scriptorem aliàs tradidisse, hunc Solinum Augusti Caesaris floruisse temporibus, cui et *Προβιστορα* dedicasse commemorat. Constat enim Solinum Vespasiani principis in hoc opere meminisse. Ex annorum aut inter utrunq; Casarem computatione euidentis est, non potuisse Solinū opus suum Augusto dicasse, & Vespasiani Caesaris res gestas retulisse. Meminit præterea Solinus Suetonij Paulini, què Plinius se uidisse testatur. Huc accedit, quod ex Pliniano fonte Solinus hauserit ferè omnia, cum tamen scribens hæc, infantia sua in operis exordio ueniã sibi dari possulet ab amico. Sed cum necubi Plinij, per què profecit, habuerit mentionē, suspicor uiuente adhuc Plinio opusculum hoc sūt scripsisse Solinum: hinc factum forsitan, ut uiuentis non meminerit autoris. Consimili ratione potuit euenire, ne unquã Plinius Dioscoridis, nobilis eiusdem cum eo temporis scriptoris nomen recensuerit, cum constet tamen innumera ex eo in opus suum Plinium transtulisse. Eadem culpa poterit Dioscoridi imputari (nam uter ab utro surripuerit, apud Ammonem inueniri possēt) si is oppressa Plinij mentione, tanta ex eo fuerit suffuratus. Qui de Xenophontis, Platonisq; uita & moribus, pluraque de iisdem alia exquisitissimè scripsere, tradunt nec Platonem Xenophontis, nec contra Xenophontem Platonis, cum esset uterq; Socratis discipulus, in tot utriusq; uoluminibus inseruisse nomen.

Ag. dl. 16. 97.

Hi sunt inuidiæ nimirum, credite, mores,

Vi sua quàm rarus tempora lector amet.

Pascitur in uiuis liuor, post fata quiescit. Vera Nasonis sententia.

Quid de Macrobio, qui integras sæpe paginas ex Gellio, de Placido, què ex Seruio, Acrone, qui ex Porphyrione? Quid de sexcentis alijs qui longas cõmentationes, suppressis unde sumpserint autoribus, ad uerbum sibi omnia tribuerunt? Nemo ambigit Aulum quoq; Gellium latinæ linguæ delicias, Liuiana lectione plurimum profecisse, cum tamen T. Liuium latinorum historicorum longe principem, suarū Noctium noluerit esse participem. Nec assentior quorundam opinioni, qui ea spe Solinū nullam habuisse Plinij mentionem existimant, ut Plinij exemplaria deperirent penitus, sicq; eius collectanea extarent sola, nec procedente tẽpore ab ullo possent sua furta dinosci, qua mente Florus & Iustinus laborasse creduntur. Esset utinam tot bono-

rum autorum amissionis hæc sola causa, extarent hodie Catonis (ut Græcos interim missos faciam) Varronis, Nigidij, Sallustij, Hyginij, Celsi, Ennij, Furiij, Varij, Aelij, Neuij, Pacuij, nobilium autorum monumenta, quæ magna studioforum iactura perierunt. Vt cunq; factum sit, testatur Solinus ingenuè, quicquid in Polyhistorum complexus est, de scriptoribus receptissimis emanasse, suumq; nil propriū esse dicit, cum nihil, inquit, omiserit antiquitatis diligentia, quod intactum ad hoc usq; æui permaneret. Rursus constantiam ueritatis penes eos esse testatur, quos in opere fuerit ipse secutus. Nec dedecori Solino adscribendum, quod passim fuerit Plinium æmulatus: sicut nec Maroni dandum crimini, quod toties ueterum poetarum, Homeri præsertim uersus in suū opus transtulerit. Non enim parua uirtus, autorem optimū optimè æmulari. Fuisse Solinum Romanū tum ex scribendi stylo cōiicitur, tum quod frequenter quum de Romanis mentio incidit, eos multis in locis nostros soleat appellare. Solini autoritate nedum recentiores scriptores, Sipontinus Perrottus, Domitius Calderinus, Angelus Politianus, Hermolaus Barbarus, Ianus Parrhasius, ipsiq; alij plures similes, quos nō iniuria inter ueteres quis annumerarit, sed Seruius secundo Georg. et Priscianus in vi. insignes Grammatici nominati etiam usi sunt. Dionysij quoq; interpres, siue is Priscianus fuerit, siue Rhenmius, integras Solini clausulas suis carminibus frequenter inseruit. Solini, ni fallor, sunt omnia quæ de annorū diuisione et diebus intercalariis à Macrobio sunt relata. Doctores præterea ecclesiastici, diuus Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, item doctores alij, ipsi dē ferè uerbis Solini sæpe sunt sententias mutuati. Sunt qui perinde Plinianam simiam Solinum nuncupant, quemadmodum Titianum oratorum, Arulenum Statorum, Iulius Capitolinus, Plinius Cæcilius, Sidonius Apollinaris, simias nominatos fuisse tradunt. Sed hi non aduertunt eos per contumeliam simias appellari solitos, qui uel ab alijs prius tradita, eodem quoq; ordine referunt, uel non eos autores, sed eorum umbram potius æmulantur. Verum Solinus sic Plinianam phrasim æmulatus est, ut (uenia dixerim aliorum) uix sit repertus alter, qui Plinianæ maiestati propius accesserit. Inscriptit librum hunc, ut in uetustis quibusdam exemplaribus inuenitur, Autio amico, cui et opus tradidit castigandum. Sunt qui alia sui ingenij monumenta reliquisse tradant, quæ uel temporis iniuria perierunt, uel abstruso quopiam loco blattis forstian delitefcunt.

EORVM OMNIUM QUAE IN Solino, Pomponio Melæ, eorumq; scholijs habentur, index locupletissimus. Primus uero numerus paginā, secundus uersum tam contextus quam scholiorum indicat.

Bdera 36.26. 187.
 4. 202.19
 Abnoba 46.6
 Abydos op. 37.39.
 96.42. 175.21
 Abylamons 54.46. 160.27
 Aborigines 3.34. 18.34.
 Abrotonum op. 75.34. 162.14
 Abysyris insula 207.3
 Abforos insula 207.3
 Achantos oppidum 187.10
 Acarnania 28.22. 189.47
 Acecius et recessus maris casus 68.44. 210.40
 Accisus fluius 225.1
 Achaia 189.46
 Achaia oppida 38.19
 Achates lapis 27.31
 Achai populi 178.21
 Ἀχαιοὶ Λιμῆρ 174.21
 Achelous fluius 193.23
 Achemenes 144.32
 Acherusius specus 12.27. 176.29
 Achillea insula 55.39. 203.5
 Ἀχιλλεῖα Ἰσθμῶ 182.19
 Aconium 53.43. 120.34
 Acragas 207.33
 Acritas promont. 192.14. 193.1
 Acroathon op. 43.9. 187.25
 Acrocerauij montes 20.14
 Acrocorinthus 192.9
 Acronius lacus 214.19
 Actium oppidum 194.1
 Adamas 137.12
 Adiabæne regio 123.34. 168.20
 Adipilus 99.10
 Adria 197.1. 189.47. 194.4

Adriaticum mare 195.3
 Adrium oppidum 174.11
 Adrobicum oppidum 212.8
 Aeacidarum regia 194.2
 Aeec insula 208.10
 Aecantium 116.41
 Aecae fluius 194.18
 Aegabes insula 204.26
 Aegæum mare 68.5. 157.20
 Aegion op. 193.18 (186.17)
 Aegina insula 205.20. 31
 Aegira oppidum 193.18
 Aegos fluius 186.3
 Aegipanes 70.9. 159.35
 Aegypti descriptio 92.22. 164.36
 Aegypti frutillas 92.36
 Aegyptiorum mores 166.27
 Aegyptiorum reges 167.15
 Aegyptiorum uetusitas 167.14
 Aegyptus imbruij expers 164.40
 Aemathia ab Aemathio 33.40
 Aemonia 31.46
 Aemus mons 36.16
 Aenaria insula 24.16
 Aenos Aeneæ urbs 186.25
 Aeolia insula 27.50
 Aeolæ insule 208.13
 Acolis regio 173.41
 Aesculapij templum 192.16
 Aesiria insula 207.5
 Aesius maris 209.38
 Aethiopes 85.50. 227.20
 Aethiopes multiplices 86.14
 Aethiops ex alba natus 13.6
 Aetnae montis descriptio 26.20
 Aetolia 189.46
 Aëtites lapis 109.45
 Africalatior quam longa 159.5
 Africam Græci Libyam appellant. 69.13
 Africæ minoris descriptio 80.22
 Africæ particularis descriptio. 74.46. 160.10
 Africæ situs 83.1. 159.15
 Africæ summa descriptio 69.5. 159.1
 Afrorum frutillas 164.1
 Aganippe fons 31.29
 Agatha oppidum 200.13
 Agathyrsi pop. 49.27. 182.50
 Agilla ciuitas 18.45
 Agrigentina regio 122.17
 Agrigentinus lacus 27.21
 Agriopagi 86.26
 Aiaceis sepulchrum 174.13
 Albani populi 49.2. 220.18
 Albania 83.16
 Albigannum oppidum 198.13
 Albion uictus ab Hercule 199.29
 Albis fluius 58.35. 217.5
 Albion insula 62.9
 Alces 59.3
 Aleclorius lapis 12.29
 Aleria oppidum 208.24
 Alexandri Magni potentia 35.2
 Alexander Darium superauit 123.45. 169.44
 Alexander cum Persis pugnat. 175.30
 Alexander contra Tyrios 169.16
 Alexandri mors 35.15
 Alexandria Aegypti oppidum. 96.44. 167.28
 Alexandria 125.32. 126.8. 143.44
 Algoia 62.3
 Allaiua Aegypti urbs 167.48
 Allobroges populi 199.6
 Alope oppidum 191.18
 Alopecosum 186.24
 Alpheus fluius et oppidum 26.48. 193.8
 Alpes usq; in Thraciam penetrant 198.16
 Alpium descriptio 195.16
 Alitum oppidum 196.14
 Amanus mons 169.35
 Amardi populi 220.19
 Amazones 53.9. 15
 Amazonici montes 178.12
 Amazonum castra 177.8
 Ambracia oppidum 194.2
 Ambracius sinus 193.24
 Amisus fluius 217.5
 Ammonis templū 79.48. 82.10
 Ampelusia 160.16
 Amphiarai sanum 191.24
 Amphipolis 187.8
 Amphibæna 78.6
 Ampsa castellum 161.21
 Ampsaga fluius 73.28. 161.12
 Amyclæ op. 21.27. 29.8. 190.14
 Amyntæ Macedo 34.38

I N D E X.

Amyfon oppidum	177.2	Apollinis Branchide oraculum.	172.39	Ariopagus	39.7
Ana fluuius	210.22	Apollinis apud Hyperboreos cul-	52.40. 219.38	Arymphai pop.	52.48. 180.1
Anas fluuius	201.24	ius.		Armenia	226.12
Anaxagoras	117.4.7	Apollo Clarius	116.16. 173.11	Armenie pylæ	171.4.7
Anaximandri patria	172.4.3	Apollonia insula	55.34	Armine	176.50
Anchialos	185.27	Apollonia magna	185.28	Arrichi populi	178.38
Ancona op.	19.33. 196.27. 27.32	Apollonia Thraciæ	187.8	Arjenaria oppidum	161.22
Ancus Martius Rom. rex.	4.29	Apollonia Thraciæ	187.8	Arfinoë op.	100.16. 163.36.
Ancus fluuius	161.25	Apuli populi	196.1		226.37
Andanis fluuius	226.1	Aquæ Sextiæ	61.15	Artabri populi	65.48. 212.5
Androdamus	102.13	Aquileia oppidum	196.14	Arthabathitæ	86.34
Andromeda à Perso seruata.	104.3. 19. 169.5	Aquitania prouincia	213.17	Arundines Indiæ	135.18. 224.12
		Arabes uagi	100.42	Arysfaces fluuius	225.25
Androphagi populi	223.35	Arabia oppidum	226.34	Asthestos lapis	29.25
Andros insula	174.16. 206.6	Arabia regio	100.17	Asthisia populi	84.42
Anemurium promontoriū	171.8	Arabia Felix	100.30. 168.1.	Ascalon oppidum	169.2
Anglia	62.17		226.20	Ascanium à Grecis capitū	174.15
Anguilla Indiæ	134.4	Arabicus sinus	100.20. 145.21.	Astie maioris descriptio	155.16
Anhelitus mundi	210.9		33. 225.38. 226.31	Astie minoris descriptio	114.45
Animarum origo	184.31	Arachostia	143.39	Astine insula	206.3. 207.5
Anni uaria supputatio	7.18	Arados insula	169.33	Astineus sinus	193.2
Anni solaris uera supputatio	7.33	Arados oppidum	204.9	Astine oppidum	193.9
Annus lunaris	7.45	Arati poete monumentum	170.8	Astipagones populi	131.29
Annus magnus	102.42	Arauraris fluuius	200.13	Astendos oppidum	171.20
Annus unde dictus	7.36	Araxes fluuius	50.34. 220.23	Asthalites lacus	9.48. 104.35
Antandrum unde dictum	174.13	Araxos promont.	192.15. 156.24	Asthisij populi	123.34
Antæus gigas	69.9. 160.40	Arbella	123.44	Astia oppidum	211.4
Antæus Tingi condidit	160.19	Arcadia	189.46	Astaboras	165.5
Anthedon oppidum	191.19	Archelaus rex litterarum amator.	34.30	Astacinus sinus	176.4
Anthracias	110.29	Archeffilas Academicus	174.4	Astacum oppidum	176.5
Anthropophagi	48.42. 127.	Archilochus uates	17.21	Asticia insula	206.22
	40. 183.32.	Archimedes	26.36	Astigi oppidum	201.31
Antichthones	139.18. 153.34.	Arcturi sydus	57.32	Astures populi	212.6
	166.1.	Ardea oppidum	184.1. 198.8	Atacini populi	128.24. 199.10
Anticyra oppidum	193.20	Aræ Herculis et Alexandri	126.12	Atax fluuius	200.14
Antiochia oppidum	168.23	Arecomici populi	199.7	Aternus fluuius	197.3
Antipodes	153.50	Arelate oppidum	199.9	Athene oppidum	190.10. 27.23
Antipolis oppidum	199.18	Arethusa fons	25.32. 30.25.	Athenopolis	199.18
Antissa oppidum	203.24	Argo lacus	207.28.	Athleta fortissimi	15.22
Antium oppidum	20.22. 198.8	Argi Amphilochoij	194.1	Athos mons	33.4. 42.50. 187.
Antronia oppidum	190.3	Argolis regio	189.45		11. 15
Antros insula	214.3	Argonautæ	191.21	Atramiæ	100.34
Apamea urbs	115.34	Argos oppidum	190.12	Atis & Attica regio	29.44.
Aphrodisia insula	145.24	Argyre insula	131.8. 225.9		129.44
Aphrodisium oppidum	198.8	Aria	156.3	Atticæ classis naufragium	186.12
Aphrodisium promont.	172.22	Ariadna	206.13	Atlantes nō somniat	16.49. et 18
Aphrodite Venus est	19.17	Arimaffi in oculis	50.37. 181.20	Atlantes populi	91.10. 164.14.
Apis bos	94.12. 97.19. 167.9	Ariminum	196.28	Atlantici maris ora	157.9
Apenninus & Apenninus mons.	19.24. 20.38. 195.19	Axon citharædus	28.46. 45.26	Atlas mons	69.41. 229.14
Apollinis promontorium	162.2			Auatni populi	199.25
				Auenio oppidum	199.6

Auernus

I N D E X.

Auernus lacus	198.2	Beneuentum oppidum	18.49	Brutij populi	196.4
Aufidus fluuius	197.10	Berbesul oppidum	202.20	Brutium promontorium	197.26
Augusta pretoria	21.1	Bergion ab Herc. uictus	199.29	Bubali	58.48
Augustus consul creatus	5.29	Berenice op.	80.48. 144.18	Bubastis oppidum	167.23
Augustus felix & infelix	9.3	Berini populi	229.32	Bubessus sinus	172.22
Augusti tempore quies ab armis.	5.33	Beritos oppidum	169.32	Bucara oppidum	197.3
		Beryllos	138.20	Bucephala urbs	122.10
Augusti turris	211.45	Beronice oppidum	226.33	Bucephalos promontoriū	192.12
Augustudunum	213.32	Besippo oppidum	202.33	Bucephalus equus	121.4.7
Augylæ	91.24. 159.33. 164.24.	Betica prouincia	66.10. 27.28.	Budini populi	179.11
Aulis portus	30.35. 191.19		201.19	Buges fluuius	181.22
Auo fluuius	211.38	Betis fluuius	211.7	Bulgaria	38.19
Aurifodine	33.13	Betullo oppidum	201.39	Buroton oppidum	194.2
Aurisci populi	213.29	Betulo amnis	201.40	Buxentini oppidum	197.32
Austro rupes sacra	163.25	Bipedum situs in utero	11.23	Buxeri populi	177.18
Autololes populi	69.40	Bifontes	58.44		
Automole populi	227.24	Bithyni pop.	156.32. 175.20	C	
Austrigones populi	212.24	Bithymia	119.26. 175.20	Adnus litterarum repertor.	
Azenos	176.24	Bithyns oppidum	203.13	30.27. 116.13	
Axiacæ populi	50.9. 183.15	Bizone oppidum	185.24	Cadufij populi	156.14
Axiacæ fluuius	182.35	Byblos oppidum	169.21	Casarangusta oppidum	201.30
Axius fluuius	188.6	Bysanthe oppidum	185.37	Casar quot nullia strauerit	15.36
Azanius sinus	145.22	Byzantium op.	37.22. 184.6	Casar unde sic appellatus	12.4
Azoros	188.9	Byzia arx	37.22	Cæsarea	72.36. 121.33
Azotum oppidum	168.6			Caicus fluuius	174.3
		Blanda op.	197.32. 201.39	Caicta urbs	20.7
		Blemmyæ	159.36. 164.31	Caystrus fluuius	173.10
		Blytera oppidum	199.9	Calabri populi	196.1
B		Bocchori populi	67.10	Calabria regio	20.2. 197.12
Abylon oppidum	146.32	Bocchus	161.6	Callamus aromaticus	136.8
Babylonia regia	108.36.	Bœotij stolidi	31.12	Calaris oppidum	208.31
	126.41	Bœotis regio	30.13. 189.44	Calarnæa turris	187.10
Babytacæ oppidum	145.28	Bohemia	218.6	Calauria insula	205.21
Bacchus & Liber pater	17.27.	Boion oppidum	191.10	Calbis fluuius	172.14
	131.10	Bolbitium oppidum	167.29	Calipolis oppidum	193.33
Bactri populi	126.1. 36	Bomarci populi	156.11	Calydnæ insula	206.3
Bala op.	18.31. 19.41. 198.2	Bombyx	128.10	Calydon oppidum	193.21
Balæares insule	66.26. 67.1.	Bonasus animal	116.4	Calydonia sylua	63.15
	209.3	Bonomia	196.7	Callais gemma	60.14
Balsa oppidum	211.23	Borion promont.	75.24. 163.3	Calliaros oppidum	190.5
Balsamum	104.49	Borysthenes flu.	48.15. 182.20	Callipiaæ populi	48.5. 182.28
Balthia insula	56.25. 57.13	Bosphorus Cimmerius	38.8	Calliroë fons	30.5. et 48. 104.45
Barchinona	200.39	Bosphorus Thracius	4.4. 16.	Callisthenes philosophus	34.49
Barylos oppidum	172.32	Botrys op.	169.21	Callitriches	81.29
Barium oppidum	197.11	Braccata Gallia	196.8	καλὸς λιμὴν	181.30
Basiliæ sinus	172.31	Braccæ quæ	193.4	Calpe mons	54.46
Basiliæ populi	182.9. 183.26	Bragada fluuius	162.7	Calicutus	145.2
Basilius	80.25	Brannon oppidum	191.25	Cambyfes fluuius	220.35
Bastuli populi	211.1	Brigantinus lacus	61.4	Camelopardalis	87.64
Bathynis oppidum	185.35	Britanniæ descriptio	62.14.	Camelorum natura	126.37
Bebrycia	119.24		64.27. 222.11	Camiros oppidum	203.28
Belge populi	213.29	Brundisium	197.12	Campani populi	196.24
Belio oppidum	202.33				
Belus	147.1				

INDEX.

Campania	19.38	Caspj montes	178.12	Ceruaria	200.38
Canaria	149.3	Caspj populi	155.11. 220.17	Ceruorum natura & longeuitas.	
Canastrium promont.	187.45	Cassium mare	23.40. 56.5.	57.30. 58.17	
Candei populi	226.42	220.6		Chalcedon oppidum	176.11
Candidum promont.	75.1. 162.2	Cassandria oppidum	188.8	Chalcis insula	40.30. 206.2
Canes indici maximi	49.44	Castiterides insula	66.18. 222.1	Chalcis oppidum	205.17
Canes nobiles	49.8	Castanea oppidum	188.10	Chaldæi populi	226.3
Canobus Menelai gubernator	91.4. 99.38. 204.14	Castor	46.9	Chalybes populi	48.5. 49.37.
Canopicum Nili ostiū	91.2. 97.2	Castrium nouum	198.10	117.1	
Canopos insula	204.12	Catabanes populi	100.18	Charybdis	207.13
Canopos sydus	140.3	Catabathmos	163.22. 235	Chelidoniæ insula	204.1
Canua oppidum	174.6	Cataractæ duæ	93.8	Chamaeleon	88.31. 117.2
Cantabri	212.4. 20	Cataractes fluuius	171.22	Chelonates promontoriū	192.14. 193.12
Canum fidelitas	49.26	Cathon insula	205.31	193.12	
Canusum oppidum	197.10	Catina oppidum	26.42. 207.26	Chelonomphagi	145.10. 225.45
Cappadoces pop.	121.11. 225.12	Catoblepa	88.13. 228.46	Chemnis insula	166.7
Caphareum promontorium	41.47. 205.7	Cato uir eximius	16.29	Cherronesus oppidum	181.34
Capraria insula	24.13. 148.42. 208.20	Catochites	24.22	Chersonefi quatuor	185.50
Capræ insula	208.16	Caturæ	200.8	Chersyrus serpens	20.16. 21.30
Caprillon portus	187.10	Cauares populi	199.7	Chimæra mons	114.20. 171.35
Capua oppidum	196.8	Caucasus mons	112.35. 136.1.	Chios insula	203.25
Caput uride	229.10	171.45		Chocastes fluuius	10.98. 111.35
Carambis promontoriū	120.44 176.46	Caulonia oppidum	197.27	Chryse insula	131.8. 225.8
Carania insula	208.20	Caunus oppidum	172.15	Chrysolampis	90.49
Carcine oppidum	182.5	Cecina oppidum	198.11	Chrysopterus	138.28
Carcinites sinus	182.5	Celaduse insula	207.3	Cia insula	31.9
Cardia oppidum	186.25	Celandus fluuius	211.38	Cicade ubi mutæ	22.2
Caria portus	185.21	Celena oppidum	115.33	Cicyneton insula	216.1
Caria regio	172.8	Celendis oppidum	171.9	Cicones populi	182.32. 186.27
Carreni populi	220.33	Celta populi	211.37	Ciconiarum natura	117.29
Caristia aues	40.28	Celticum promontorium	211.36	Cilicia	111.20. 169.43
Carystos insula	40.27. 205.17	Cenchrea oppidum	192.6	Cilices unde	111.27. 169.35
Carmani populi	225.46	Ceninenses populi	4.12	Cimbri populi	217.15
Carmenis deæ partus	11.37	Centauri populi	32.25	Cimmerij populi	53.9
Carneades Romanos Gracæ doct.	17.43	Centuripinum op.	26.35. 208.1	Cimmerium op.	53.14. 178.31
Carni populi	195.10	Ceos insula	30.11	Cimmerius Bosphorus	53.14
Carpathes insula	42.45. 207.2	Cephalenia insula	205.25	Cimolus oppidum	176.49
Carpathium mare	114.47	Cephea	169.2	Cinamonum	88.47
Cartenna oppidum	161.20	Cephi monstra	88.1	Cinareth	106.20
Carthago Africa	75.44. 162.8	Cephisus fluuius	30.38	Cinabaris	73.15
Carthago Hispania	66.11. 202.15	Ceramicus sinus	172.25	Cinnami copia	101.19
Carteia	202.30	Cerafte serpens	77.50	Cinnamolgius	101.31
Casus mons	100.19. 103.46. 108.12. 225.42	Cerafius oppidum	177.19	Cios oppidum	176.2
Cassiani populi	156.6	Ceraunia lapis	60.52. 66.14	Cyanea insula	203.15
Cassie pylæ	124.39. 171.46	Ceraunij montes	28.16. 178.10	Cyaneus lapis	51.34
		Cereasorum oppidum	165.14	Cyanos insula	206.1
		Cercetici populi	178.21	Cybele dea	17.9
		Cercinna insula	85.39. 204.25	Cyclades insula	40.36. 206.7
		Cercopitheci	81.19	Cyclopes	26.4. 208.5
		Ceres	26.39. 40.18	Cyclopeum carmen	34.46
		Cereris templum	208.2	Cyana oppidum	188.9
				Cydus	

INDEX.

Cydus fluuius	111.32. 170.3	Colax promontorium	226.37	Crocodylus	94.38. 97.41
Cydon insula	206.19	Colchi populi	50.25. 178.3	Crocota monstrum	77.36
Cyguum oppidum	178.18	Colophon op.	116.15. 173.13	Crocus	111.44
Cyllene oppidum	29.15. 193.11	Colossus Rhodi	43.17	Croæsus rex	16.34
Cyllenius Mercurius	193.13	Colubraria insula	66.24. 209.14	Cromna oppidum	176.48
Cyllenius mons	191.3	Columbaria insula	24.14	Cronium mare	56.5
Cyme oppidum	174.1	Columna regia	197.28	Croto oppidum	197.23
Cynamolgi	86.33	Comageni populi	156.19	Crotomicenses populi	19.38
Cynocephali	81.21	Comari populi	156.13	Crimos portus	185.25
Cynos oppidum	190.5	Comata Gallia	213.25	Ctesiphon urbs	147.16
Cyniphs	162.27	Comitialis morbus	41.34	Cumæ oppidum	198.4
Cynossoma Hecubæ sepulchrum	186.13	Concordia ciuitas	196.11	Cuncus ager	211.21
		Constantiensis lacus	214.34	Cupra oppidum	196.35
Cynotum oppidum	172.23	Cophes fluuius	225.1	Curetes populi	39.13
Cyparissius sinus	193.2	Copos portus	187.46	Cyria urbs	61.30
Cyparissus oppidum	193.9	Coptos portus	144.38	Cusores admirandi	14.45
Cyprus insula	204.3	Cor primum formatur	11.12	Cuteletos insula	204.24
Cypselia oppidum	185.38	Coraliachates lapis	27.38		
Ciræa insula	203.25	Corallium	22.12	D	
Circe dea	21.22	Corax auis	117.24	Dædalus	26.16. 40.8. 206.14
Ciræi	21.22. 198.8	Coraxi populi	178.20	Dæmoniacum miraculum	18.7
Circi spectacula	122.20	Coraxicus mons	178.12. 220.35	Dalmatia	38.23
Cirta oppidum	73.32. 161.15	Corecyra insula	38.17. 205.30	Dahæ populi	48.50. 126.33
Cistena	174.10	Corecyra nigra	207.4	Damascene Syriæ pars	168.19
Cyrenaica prouin.	159.33. 163.22	Coriduba oppidum	201.31	Damiata urbs	107.10
Cyrene oppidum	81.49. 163.37	Coridymia oppidum	188.10	Danubij descriptio	46.25
Cyrrha oppidum	193.20	Corinthi templum ditissimū	38.34	Danubij fons	46.45. 182.40
Cyrus fluuius	56.17. 220.33	Corinthus oppidum	38.32. 192.	Danubij ostia	45.48
Cythera insula	38.12. 205.25	7. 24		Dardania op.	22.40. 175.13
Cytheron mons	30.24. 190.8	Corios fluuius	226.1	Dascylos oppidum	175.43
Cythnos insula	206.5	Corycius specus	111.48. 170.13	Dassaretæ populi	194.8
Cytoros mons	120.45	Corycos oppidum	111.43. 113.4.	Dauni populi	196.1
Cytoros oppidum	176.49	170.10		Debris oppidum	85.15
Cyzicum oppidum	175.32	Coryna oppidum	173.21	Decatum oppidum	199.16
Clampetia oppidum	197.32	Cornelia castra	162.7	Decumani populi	199.10
Claros insula	37.48	Corocondama	178.29	Delos insula	40.43. 206.6
Claterna oppidum	196.35	Corfica insula	24.17. 208.21	Delphi op.	28.31. 31.33. 190.6
Clazomena op.	173.19	Cortyna oppidum	206.18	Delphini obsequium	28.39
Clazomenij	36.30	Cos insula	30.11. 203.26	Delphinium lufus	44.40
Cleone oppidum	187.11	Cossa oppidum	198.10	Delphiranne	30.40
Cliterna oppidum	197.5	Costura insula	208.12	Delta	92.25. 165.14
Clodianum flumen	201.34	Coturnices	41.13	Demetria oppidum	191.10
Clupea oppidum	162.14	Counticurus	222.39	Democritus philosophus	9.39. 36.22
Cnemides oppidum	191.18	Cragus mons	172.4	Dentes plures in uiris quam fœmâ nis.	11.36
Coamanti populi	156.11	Creta insula	39.10. 206.9	Derbices populi	220.20
Codanonia insula	223.2	Cresus oppidum	193.19	Derris oppidum	188.9
Codanus sinus	217.6	κρησὶ μέτωπον	37.3. 181.31.	Deua fluuius	212.25
Cocinium oppidum	197.25	206.10		Dextra fortior sinistra	14.27
Coele, id est, Syria	168.17	Crise insula	206.23	Diana Iouis filia	40.3
Cælos portus	186.10	Crya promontorium	172.14		
Cæneum promontorium	205.8	Crytallus	51.38. 102.10		

Diana Pergea	173.9	Electrum	59.46	Eudemone	100.26. 226.20
Diane Ephesia templum	38.45.	Elephantes nothi	71.18	Eudoxus	228.3
115.2. 116.12		Elephantis Africi natura	71.12.	Euenos fluius	193.21
Diarrhyton	75.27	229.32	Euleus fluius	100.28	
Diathyma oppidum	206.20	Elephantis op.	165.20. 167.23	Eupatoria	121.6
Didyme insula	28.3. 208.14	Elephantis tergus durum	72.9	Euphorbia herba	70.2
Didymus Apollo	172.4.0	Eleus oppidum	186.16	Euphrates fluius	108.26. 226.6
Diogenes Cynicus	11.48. 177.2	Eleusin Cerei sacra	190.9	Euprotopon promont.	169.20
Diomedea insula	22.19	Eliberricus	200.36	Euripus Euboeae	41.43. 205.11
Diomedis equi	36.13. 186.33	Elis regio Peloponnesi	34.20.	Eurymedon fluius	171.15
Dionysopolis	185.25	189.46	Europae summa descriptio	157.1	
Dionysius tyrannus	172.24	Eloquetia raro hereditaria	16.43	Europaei sinus quatuor	157.34
Dioryges	226.4.0	Elusaberris oppidum	213.32	Eurotas fluius	29.6. 193.4
Dioscurias op.	50.25. 178.23	Emerita oppidum	201.30	Euthanae oppidum	172.26
Diptamnus quae et dictamnus.	58.7	Enchellie populi	194.11	Euzinus pont.	38.6. 67.18. et 28
		Endymion	172.4.6	Exampeus fons	48.3 182.32
Diphas serpens	78.19	Enhydrys serpens	98.13		
Dirce fons	30.25	Eniochi populi	178.21	F	
Dircaea	37.34	Enna oppidum	208.2	Fanebris colonia	196.28
Direum	125.21	Ennae Ceres	208.2	Fanum Iouis	112.9
Discheri populi	177.18	Emnius poeta	17.39	Ferraria promont.	202.3. 209.9
Dyrrachium	37.18. 194.12	Eous oceanus	127.36	Ferula	148.35
		Ephesi magnificum templum	38.45	Fiber	46.8
Dodona	28.25	Ephesus oppidum	115.1. 173.8	Ficus Aegyptia	96.9
Dodonei Iouis templum	191.6	Epidamnos	194.12	Firmum castellum	197.1
Donyfa insula	206.1	Epidauri populi	192.16	Fleuo Rheni alueus	215.4
Doris regio	189.43	Epidaurus op.	29.16. 192.19	Fluxus et refluxus maris causa.	
Doriscos	36.33. 186.27	Epigoni populi	73.14	68.23	
Dracones insidiantur elephantis.	72.11	Epiroticum bellum	73.16	Fons solis	163.25
		Epirus	189.47	Fontes mirabiles	28.15. 85.2
Draconis descriptio	87.22	Equae concipientes ex Fauonio.		Formicae maximae	88.15. 224.5
Draconitis lapis	87.28	66.8. 123.17		Formiae oppidum	198.6
Drausus	61.8	Equi nobiles	122.21	Fortunatae insula	66.19. 148.28. 229.19
Dromos Achilleos	182.19	Erasinus fluius	193.3	Forum Iulij	23.45. 199.17
Druidae populi	61.20. 213.12	Eressa oppidum	174.12	Foeminae hirsute	228.20
Dulychium insula	205.26	Eressos oppidum	203.25	Foeminarum mores uarij	164.27
Durias fluius	202.7	Eretria oppidum	205.15	Fratres montes septem	161.1
Durius fluius	211.32	Erginus fluius	185.36	Frentani populi	196.1
		Ericusa insula	28.3. 208.14	Fretum Gaditanum	69.7
E		Erineon oppidum	190.5	Fucinus lacus	19.2
Ale animal	133.4	Erymanthus mons	29.32. 191.4	Fundi urbs	198.6
Easo fluius	212.27	Erythra insula	221.45		
Ebora castellum	211.3	Erythra rex	100.9. 225.25	G	
Ebur	71.23. 229.33	Erythraea insula	66.31	Ades insula	202.44. 221.
Ebusos insula	66.21. 209.8	Eryx mons	26.19. 208.3	Gadir	66.31 (30)
Echidna Hercules	183.11	Esis fluius	196.29	Gaditane portae	55.8
Echinades insulae	205.27	Esseni populi	107.33	Gaditanum fretum	66.35. 211.2
Echinon promontorium	191.11	Essedones populi	49.50	Gaditanus sinus	211.2
Echites lapis	110.8	Essedonum mores	50.1. 182.4.6	Gagates lapis	64.37
Edonij populi	33.2	Etefae uenit	52.6	Galactites lapis	28.26
Egnatia oppidum	197.11	Euboea ins.	30.35. 41.40. 205.6	Galata insula	208.12
Elea oppidum	174.3			Galatia	117.41
Electrides insulae	207.4			Galatis	185.20

Galatis	185.20	Gyarus insula	206.1	Heluetia descriptio	61.36
Galli immanes	60.49. 213.10	Gymneste insule	66.50	Heluetij Germani	22.47
Galli superbi et superstitiosi	213.6	Gymnosophista	131.33	Hemodes septem insule	223.1
Gallia Braccata	199.3	Glanon oppidum	199.19	Heneti populi	120.47
Gallia comata	196.7. 198.4.8	Glastun herba	222.4.4	Heniuchi populi	50.26
Gallia provincia	60.39. 213.4.2	Glessaria insula	59.36	ηφαεστια insule	27.4.5
Gallia togata	195.11	Glossopetra lapis	110.12	Hephaestia urbs	42.39. 114.31
Gallie fecunditas	213.2	Gna fluius	230.20	Hera Iuno uocatur	19.39
Galicene foemine	222.5	Gnidus oppidum	172.24	Heraclae op.	176.28. 197.23
Gallipolis	197.14	Gnosfos oppidum	39.19. 206.18	Herba inebrians	35.49
Gallogreci	38.49. 156.20	Gorgones fri	148.15	Herbesus	27.1
Gamphasantes	91.28. 159.36.	Gorgones insule	148.13. 228.50	Herculaneum oppidum	197.37
Gandanus	226.34 (164.29)	Gortyna urbs	40.11	Hercules contra Albionem	199.29
Gandari populi	156.10	Granicus fluius	175.29	Herculis columnae	54.4.6. 66.42. 160.28. 202.23
Ganges fluius	129.24	Grecia	157.26. 188.20	Herculis in Gadibus templum	221.
Garamantes populi	85.1	Graecorum certamina	190.40	Herculis specus	160.18 (40)
Garamanum arma	85.36. 164.21	Gryphi uolucres	50.49	Hereymia sylua	58.32. 216.6
Garganus mons	197.6	Gronij populi	211.38	Hermiona oppidum	192.19
Gargara oppidum	174.20	Gronlandia	57.19	Hermiones populi	217.16
Garuma fluius	213.17	Gruum excubiae	37.11	Hermisum oppidum	181.28
Gaudos insula	206.25	Gruum expeditio	36.4.1	Hermonassa oppidum	178.30
Gaulos insula	85.39. 208.11	Gutallus fluius	58.35	Hermus fluius	116.24
Gaza oppidum	168.29			Hieropoliticum promont.	226.35
Gebeni montes	60.40. 198.4.4	H		Hesperia caele quae et Hispania	65.
Gedrosis regio	225.50	Adriamentum op.	162.13	Hesperia oppidum	163.35 (27)
Geloni	48.26. 179.11. 183.33	Haebudes insulae	64.4	Hesperides insule	229.13
Gelonium stagnum	27.18	Haemodes mons	171.44	Hesperides horti	69.19
Gelos portus	172.18	Haemorrhoids animal	78.22	Hesperidum oppidum	205.15
Genesara lacus	104.39	Haemos mons	184.23	Hesperia oppidum	196.3
Genua oppidum	198.13	Halesinus fons	27.16	Hetruria regio	198.11
Georgi populi	50.8. 156.16.	Halicarnassus oppidum	172.16	Hetrusca	202.19
182.11. 183.15		Halis fluius	121.25. 177.3	Hexi oppidum	202.19
Gereston promont.	41.4.6. 205.7	Halycidon portus	199.19	Hiberes populi	156.14
Germani olim fri	215.22	Halonesus insula	205.2	Hiera insula	27.4.8. 208.14
Germania inferior et superior.	216.20	Hamaxobite populi	181.24	Hiericus	104.4.5
		Hammanientes	84.34	Hierosolyma	104.4.4. 106.25
Germaniae descriptio	58.26.	Hammonis oraculum	79.4.8	Himantopodes populi	91.35.
215.18		Hannibalis portus	21.3. 211.24	92.14. 229.27	
Germaniae fertilitas	58.30. 215.45	Hannibal scale	201.27	Himereus fluius	27.2
Germaniae initium	58.27	Hammonis nauigatio	148.18	Hippo	75.25. 197.31
Geryonis monumentum	211.6	Hebenus arbor	136.13. 226.38	Hippo Diarrhytus	45.5. 162.5
Geryonis sedes	66.32	Hebrus fluius	36.13. 184.21	Hippocrene fons	31.27
Gerros fluius	182.6	Hecubae sepulchrum	186.13	Hippo regius oppidum	162.1
Gesforiacus portus	214.16	Hedui populi	213.30	ιπποκρενη	123.10. et 28
Gessus fluius	173.3	Helene insula	205.17	Hippopodes pop.	56.32. 219.29
Getae	38.20	Helicon lucus	30.23	Hippopotamus	95.31. 38.28
Getuli populi	159.30. 229.33	Heliopolis	102.41	Hippuris insula	206.1
Gigantes	13.22	Heliotropium gemma	78.42	Hippuros portus	140.17
Gigantum fabulae quid significent.		Helius	29.42. 188.24	Hirundinum multitudo	27.24
Gildano op.	230.18 (33.28)	Hellenes	31.48	Hispania	65.25. 201.19
Githius fluius	193.4	Hellepontus	28.19	Hispaniae fertilitas	65.33. 209.43

I N D E X.

Hæpante diuisio 65.40. 200.7.	Icaros insula 42.30	Isthmici ludæ 29.28
201.18	Icarus fluuius 56.15	Isthmus 29.35. 192.2
Histonium op. 197.4	Ichnusa 24.37	Istria regio 194.11
Hyacinthus 89.9	Icosum op. 72.40. 161.24	Istria populi 182.26
Hyæna animal 77.14	Ichthyophagi 14.4.1	Istropolis 185.20
Hyarus insula 206.1	Ichthys promontorium 192.14	Ithaca insula 24.15. 205.26
Hybernia 62.22. 63.38. 64.7	Idæus Cretæ mons 39.34. 206.21	Italiae descriptio 195.1. diuisio
Hybla oppidum 156.14	Idæus Phrygiæ 174.9	19.20. 23.35. longitudo 21.7.
Hydaspes fluuius 225.1	Idumæa 203.4.9	laus 18.21. similis querno folio
Hydris insula 207.4	Ierna fluuius 211.4.1	19.28. uaria nomina 18.27.
Hydrus mons 197.13	Iginium insula 208.19	Iuba rex 70.31. 100.4.7
Hyems & æstas simul in diuersis locis 165.4.4	Ilba insula 24.13	Iudæe descriptio 104.33
Hyla oppidum 172.23	Illyenses populi 208.30	Iudæorum sectæ 107.33
Hylas fluuius 219.32	Ilum oppidum 174.22	Iugurtha rex 161.6
Hymera fluuius 208.6	Illice oppidum 202.12	Iuno Mycenæa 190.13
Hymera oppidum 207.35	Illicitanus sinus 202.10	Iunonis promontorium 202.33
Hymettus mons 30.2	Illyrici populi 38.24. 194.10	Iunonis templum in Betica 190.13. 211.5
Hypacyrus fluuius 182.6	Iluua insula 208.20	Iunxo oppidum 230.19
Hyperborei pop. 52.13. 219.29	Imaus mons 112.33	Iupiter in Creta mortuus 206.15
Hyperborei serpentes 78.19	Imbros insula 204.27	Iura mons 60.4.4
Hypæstus flu. 129.25 (182.29)	Inachus fluuius 29.7. 193.3	Iuerna insula 222.4.1
Hypatos fluuius 169.34	Inai populi 128.4.4. 130.9	
Hyperborei pop. 52.13. 219.29	Indiæ descriptio 128.4.5	
Hypnale serpentes 78.19	Indiæ fertilitas ibidem 131.4.1	
Hypsis oppidum 172.4.5	Indiæ monstra 131.4.1	
Hyrcani populi 53.13. 220.19	Indorum mores 129.8. 131.10. 224.4	
Hyria insula 205.24	Indus flu. 129.24. 224.4.8 (12)	
Hyrtanus fluuius 144.8	Inaigetæ dij 19.18	
Holopixos oppidum 206.19	Ingeuones 58.27	
Homerus quando fuerit 216.28	Ino 29.4.8	
Homo animal sagax 9.33	Infomnium 91.30	
Homo minor mundus 14.26	Iol oppidum 161.17	
Homo plerumq; dissimilis nascitur parentibus 12.40	Iolcos oppidum 190.30	
	Iolis promontorium 224.4.0	
	Ionie descriptio 172.35	
	Ionica regio 18.4.8	
	Ionium mare 67.16. 189.36	
	Ioppe oppidum 103.50	
	Iordanis 104.4.2	
	Ios insula 40.40. 206.1	
	Iouis sepulchrum 36.36. 206.16	
	Iris lapis 102.10	
	Isauri populi 156.21	
	Islandia 57.19. 65.2	
	Ismenius 30.24	
	Isphalis oppidum 210.31	
	Issa insula 207.4	
	Issicum mare 111.25	
	Isticus sinus 170.1	
	Istos oppidum 169.4.7	
	Ister fl. 45.4.4. 182.4.3. 194.21	

I

Iadæra oppidum 194.15	Iambus oppidum 209.7	Ianassum 212.5	Iapygas oppidum 19.5	Iassus sinus 172.31	Iassus urbs 45.12	Iaxamathæ populi 178.39	Iaxartes fluuius 126.16. 220.38	Iberus fluuius 66.9	Ibis 95.4.4. 98.4.1. 226.7	Icaria insula 206.2
-----------------------	----------------------	----------------	----------------------	---------------------	-------------------	-------------------------	---------------------------------	---------------------	----------------------------	---------------------

L

Labyrinthus Aegyp. 166.16	Lacedæmon op. 190.14	Laciniū promont. 19.34. 20.11.	Lacobriga 211.24 (197.22)	Laconia 38.30	Laconice regio 189.4.6	Ladon fluuius 29.26. 191.4	Lælia castra 162.6	Leua infirmior dextra 14.27	Lais nobile scortum 25.4.7	Lambriaca 211.4.0	Lampiscum oppidum 175.22	Laodicea oppidum 169.33	Lapithæ 32.11	Larissa op. 30.40. 32.2. 190.2	Larymna oppidum 191.19	Larumna oppidum 172.20	Lalara 200.10	Latium Italia 18.27. 23.35	Latmus mons 172.4.5	Laturus sinus 161.22	Laurentum op. 20.13. 198.8	Lebedos oppidum 173.10	Lebynthos insula 206.2	Ledum flumen 209.9	Leleges 30.37	Lemamus lacus 198.4.4. 200.2	Lemnos 42.4.8. 43.4.1. 205.4	Leonis
---------------------------	----------------------	--------------------------------	---------------------------	---------------	------------------------	----------------------------	--------------------	-----------------------------	----------------------------	-------------------	--------------------------	-------------------------	---------------	--------------------------------	------------------------	------------------------	---------------	----------------------------	---------------------	----------------------	----------------------------	------------------------	------------------------	--------------------	---------------	------------------------------	------------------------------	--------

I N D E X.

Leonis industria 76.40	Leonum diuersitas 76.8	Leonophon 77.5	Lepiti 162.13	Lerne oppidum 193.3	Lesbos insula 203.23	Lestrigones 20.8. 26.6	Lethæus fluuius 39.4.1	Lethon fluuius 80.4.8	Leucadia insula 205.29	Leuca litus 172.30. 200.21	Leucas oppidum 173.22. 193.23	Leuce insula 203.3	Leucoæthiopes 159.29	Leucopetra 19.22	Leucostia insula 19.14	Leucostria 121.11	Leucothea insula 208.16	Leucrocota animal 132.36	Leuctræ 28.4.5	Libellus fons 32.36. 188.19	Liber pater 17.2. 108.3. 131.4	Libya 69.12	Libyssa oppidum 119.38	Libunca fluuius 212.11	Liburni populi 22.39. 38.2.4. 194.11	Lichos fluuius 169.34	Liguria lapidosa 18.4.7	Ligures populi 24.19. 196.3	Ligusticum mare 22.5. 66.4.9	Lilybæum promontorium 25.32. 207.17	Limia fluuius 211.40	Linternum oppidum 198.4	Lipara insula 27.4.6. 208.13	Lixos fluuius 203.19	Lycæones fratr. 88.20. 227.40	Lycæones pop. 156.20	Lycæsto urbs 177.5	Lychnites lapis 138.8	Lyciæ regio 114.19. 171.32	Lycus fluuius 46.33. 120.22	Lydi populi 156.21	Lymira flu. & oppidum 171.4.9	Lynces 21.4.6	Lyncærius lapis 20.25. 22.2	Lynris amnis 20.35. 198.6	Lysimachia 185.40	Loeres regio 189.4.3	Loetri populi 197.27	Lotophagi populi 87.39. 163.4	Lucania regio 196.4	Lucentia oppidum 202.11	Lucrinum oppidum 197.5	Lucrinus lacus 198.2	Luna accessum uariat 210.14	Luna causa æstus maris 67.4.7.	Luna oppidum 198.12 (68.4.4)	Lupia fluuius 217.4	Lupie oppidum 197.12	Luporum genera 20.22	Lupus adimit uocem 21.38	Lusitania 201.20	Macæ populi 226.2.4	Macar rex 203.23	Macæ & cognominate insule. 203.21	Macedoniae descriptio 32.4.6	Macedoniae nomen inde 34.10	Macedoniae primus rex 34.18	Macrocephali populi 177.18	Macrobij qui 86.4.2. 227.23	Macæ & cognominate insule. 185.39	Maander fluuius 38.4.7. 115.4.4	Mædus mons 191.3	Mæotici populi 179.8	Mago oppidum 209.7	Magnes lapis 138.4	Magnefiæ regio 32.26. 189.4.3	Magnum promontorium 211.22	Magrada fluuius 212.27	Malaca oppidum 202.20	Malachus insula 147.25	Malea promontorium 28.39.	Maliacus sinus 191.16	Mallus oppidum 170.4	Manes ubi colantur 164.24	Manechusa oppidum 206.20	Manticora animal 133.19	Mantio Tiresie filia 173.11	Mardia 164.1	Marathon oppidum 191.21	Marathonius campus 30.7	Mardi populi 156.18	Mare rubrum 100.13	Mare Arctoum glacie riget 56.1.	Margaritæ 142.22 (67.4.6)	Margiana regio 125.24	Mariana fossa 199.26	Maris nostri uaria nomina 66.4.6.	Maris numina 30.4.2 (155.3)	Maronia oppidum 36.23. 186.32	Mars Scytharum deus 183.37	Marsi populi 21.19	Marsyas fluuius 115.36	Massageta populi 126.34	Massilia oppidum 22.4.3. 199.20	Massusia promontorium 37.4.1. 186.1	Matroi 66.4.2. 159.23	Mauritania 71.1	Mausolus rex 172.28	Maxaca 121.32	Mæcarus fluuius 212.10	Mæcyberna oppidum 188.3	Mæcybernæus flexus 187.4.4	Mædi populi 51.14. 156.19	Mediterraneum mare 54.4.5. 154.8	Mediterranei maris sinus quatuor. 44.1	Medica arbor 124.15	Mediterranei maris insule 202.4.3	Megaros op. 190.11. 207.27	Megaros regio 189.4.4	Melanchleni 178.20. 183.35	Melas flu. 116.22. 171.13. 186.2.3	Melitæa oppidum 188.10	Melitia & Malta insula 208.11	Mellaria oppidum 202.32	Melos ins. 42.4.3. 43.1. 205.31	Melsagum palus 216.5	Memoria qui excelluerit 15.4.7	Memoria facile intercipitur 16.15	Memoria sit ex arte 16.8	Mention 118.4.4	Memphis oppidum 93.3. 167.22	Mendesium Nilii ostium 95.12	Mening insula 79.22. 204.25	Menoba oppidum 202.20	Menstrui causa 9.50	Mercurij promontorium 162.3	Meroë insula 86.4.0	Meroëni populi 227.19	Meros mons 131.3. 224.32	Mæruia 29.23	Mæsia palus 21.65	Messana oppidum 26.4. 207.26
------------------------	------------------------	----------------	---------------	---------------------	----------------------	------------------------	------------------------	-----------------------	------------------------	----------------------------	-------------------------------	--------------------	----------------------	------------------	------------------------	-------------------	-------------------------	--------------------------	----------------	-----------------------------	--------------------------------	-------------	------------------------	------------------------	--------------------------------------	-----------------------	-------------------------	-----------------------------	------------------------------	-------------------------------------	----------------------	-------------------------	------------------------------	----------------------	-------------------------------	----------------------	--------------------	-----------------------	----------------------------	-----------------------------	--------------------	-------------------------------	---------------	-----------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------	----------------------	-------------------------------	---------------------	-------------------------	------------------------	----------------------	-----------------------------	--------------------------------	------------------------------	---------------------	----------------------	----------------------	--------------------------	------------------	---------------------	------------------	-----------------------------------	------------------------------	-----------------------------	-----------------------------	----------------------------	-----------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	------------------	----------------------	--------------------	--------------------	-------------------------------	----------------------------	------------------------	-----------------------	------------------------	---------------------------	-----------------------	----------------------	---------------------------	--------------------------	-------------------------	-----------------------------	--------------	-------------------------	-------------------------	---------------------	--------------------	---------------------------------	---------------------------	-----------------------	----------------------	-----------------------------------	-----------------------------	-------------------------------	----------------------------	--------------------	------------------------	-------------------------	---------------------------------	-------------------------------------	-----------------------	-----------------	---------------------	---------------	------------------------	-------------------------	----------------------------	---------------------------	----------------------------------	--	---------------------	-----------------------------------	----------------------------	-----------------------	----------------------------	------------------------------------	------------------------	-------------------------------	-------------------------	---------------------------------	----------------------	--------------------------------	-----------------------------------	--------------------------	-----------------	------------------------------	------------------------------	-----------------------------	-----------------------	---------------------	-----------------------------	---------------------	-----------------------	--------------------------	--------------	-------------------	------------------------------

I N D E X.

Phryges	118.3.156.20	ωάγλη	155.3	Rhiphai montes	51.4.4. 181.22
Phrygia	115.32. 46	Posideum promontorium	172.36	Rhoda oppidū	201.34. (219.30)
Phryxi templum	178.6	Posidonius Ciceronis preceptor.		Rhodanus fluuius	22.45. 200.1
Phthia oppidum	32.2. 190.4	17.33		Rhodope mons	33.11. 184.23
Phthiotis regio	189.43	Prasij populi	130.16	Rhodos insula	43.14. 203.26
Phthiophagi populi	178.21	Præneste	19.24	Expugnatur à Turca	43.35
Picentes	196.1	Præsamarci populi	211.42	Rhopanes populi	156.11
Pieria	188.16	Prester serpens	78.24. 80.10	Roma antea Valentia dicta	2.18
Pierides Musæ	32.1	Priapos oppidum	44.12. 174.22	Roma cur orbis caput	1.30
Pietatis sacellum	17.39	Priene oppidum	173.2	Roma primum quadrata	5.46
Pinaria insula	206.2	Prochyta insula	24.1. 208.17	Roma quando condita	4.44
Pindarus Lyricus	17.7	Proconesus insula	203.16	Romæ origo	2.15
Pindus mons	32.20. 190.4	Prometheus hoies formauit	31.20	Romæ situs & figura	5.40. 7.2
Piperis arbor	136.4	Propontis	37.35. 38.3.	Romæ uocabulum unde	2.16
Pisæ Ælidis oppidum	190.16	Proserpina	26.16	Romandiola	23.42
Pisæ Italiæ oppidum	198.11	Prote insula	205.24	Romulus conditor Romæ	3.44.
Pisaurum oppidum	196.28	Protefilai templum	186.9	196.8	
Pisces exosces	182.24	Pstitacus	134.18	Romulus quandiu regnauerit	4.12
Pisces terrestres	200.32	Psylli	79.23	Rubeas promontorium	56.3
Pitane oppidum	28.50. 174.3	Psophis oppidum	191.2	Rubreficus lacus	200.20
Pitheculia insula	208.15	Pterophoros	51.46	Rubrum mare	100.13. 225.25
Pygmaei	36.38. 130.30. 226.44	Ptolemæis op.	163.35. 226.37	Rudie oppidum	197.11
Pylos oppidum	193.10	Pudorem hominis natura obseruat.		Ruscino oppidum	200.36
Pylij populi	ibidem	14.29		Rusicaa oppidum	161.2
Pyramides Aegyptiæ	97.9. 166.	Puerpera lacte aluit patrē	17.37	Russia quo tempore euaserit in duca	218.10
Pyramus fluuius	170.2 (9)	Purpura præstans	229.35		
Pyrei populi	194.10	Puteolanus sinus	197.37		
Pyrenæi montes	201.3	Puteoli oppidum	19.46. 198.2		
Pyrgi oppidum	198.10				
Pyrrha oppidum	203.24. 205.15				
Pyrrhus Atheniensis portus	191.				
Pyrrhus rex	194.2 (30)				
Pyrrhus saltator eximius	59.35				
Pyrrhites lapis	110.5				
Pythagoras	42.40				
Placia	175.35				
Planasia insula	24.14				
Plotæ insula	205.28				
Pluto deus	26.19				
Pola oppidum	194.16				
Polonia	218.18				
Polaticus sinus	194.16				
Polenia oppidum	209.8				
Poli regio	50.40				
Polypus	88.30. 90.10				
Pompeopolis	121.1. 170.7				
Pompeius Magnus	17.12				
Pomponij Æcie patria	188.3				
Ponticæ insula	208.17				
Pontus	38.10				
Pontica ora	120.19				

I N D E X.

Salona oppidum	194.15	Scyronia saxa	29.45. 50.20.	Sextiæ aquæ	22.50. 61.10
Salonica	38.45	191.31		Sextilis mensis	7.22
Salsifæ fons	200.22	Scyros insula	206.5	Sibylla Delphica	20.29
Same insula	205.25	Scytale animal	78.12	Sibylla Cumana	20.34
Samonium promontorium	206.10	Scytharum mores	50.42	Sicania	25.18
Sanos ins.	42.36. et 40. 203.26	Scythia duplex	157.46	Sicilia à continenti diuisa	20.1.
Samothracia	42.42. 205.1	Scythia Europea	157.23. 181.	25.24. 207.7	
Sangarius	119.29	19. 219.27		Sicilia Trinacria dicta	25.16
Santonæ populi	212.50	Scythiæ descriptio	50.46	Siciliæ pictura	195.30
Sapientes septem	115.28	Scythicum promontorium	223.32	Sicyonius insula	206.4
Sappho mulier	115.26	Scythopolis	108.2	Sicyon oppidum	193.19
Sardabale fluuius	161.22	Scythotauri	50.7	Sida oppidum	171.14
Sardemisios mons	171.25	Sclawonia	38.23	Sida portus	171.36
Sardinia insula	24.30. 48.	Scœnas fluuius	186.31	Siderites lapis	110.25
208.24		Scotia	222.36	Sidon oppidum	169.18
Sardinia primi cultores	10.39.	Scrobilus sinus	226.36	Siga oppidum	161.2
Sardis oppidum	16.23 (24.30)	Sebeniticum Nili ostium	95.12.	Sigæum oppidum	37.42. 174.23
Sardonia herba	25.2	167.30		Silarus fluuius	197.34
Sardonix gemma	101.47	Secundani populi	199.8	Silurum insula	62.48
Sarmatia descriptio	218.3. 16.	Selandia	223.5	Simia	81.9. 82.40
Saronicus portus	192.18	Selenites lapis	110.19	Simiæ colligunt piper	136.26
Sarmatæ	183.2. 218.19	Selymbria oppidum	185.34	Sinai mons	100.48
Sarpedon promontorium	171.7	Seleucia oppidum	125.35. 169.32	Sinifer cur quis fiat	14.1
Sars fluuius	211.43	Semiramis	123.40. 168.24.	Sinonia insula	208.16
Satarchæ populi	50.10. 181.27	Sena insula	222.2 (40)	Simuffa oppidum	198.6
Satyri	81.28. 84.20. 228.30	Senogallia	197.2	Sinus Europeæ tertius	28.1
Satnali populi	223.11	Sepias oppidum	188.9	Sinus magni quatuor	4.4. 11. 157.2
Saturnalia festa	8.19	Sepias promontorium	191.10	Siphacis regia	161.17 (34)
Saturnius mons	3.5	Septentrionales regiones	56.10.	Siphos insula	206.4
Saurium fluuius	212.24	50.40		Sipyus oppidum	197.9
Sauromatæ po.	50.27. 156.35.	Septentriones stelle	139.41. 224.1	Siris	93.10
179.6		Septentrionis animalia	57.30	Sithonia gens	36.19
Sauus fluuius	61.8	Septumani populi	199.9	Sittianorum colonia	161.16
Scamander fluuius	174.25	Sequana fluuius	213.28	Syene oppidum	94.8. 167.22
Scandille insula	205.1	Serabis fluuius	202.6	Symplegades insula	203.15
Scandinauia	57.11. 59.24	Seres populi	49.34. 127.47	Syndones populi	178.22
Scædia et Schondia	57.13. 223.8	223.38		Syndos oppidum	178.24
Scaphia oppidum	191.18	Sericum	128.4	Synope oppidum	177.2
Scenite populi	100.18	Seriphos insula	206.5	Sypilus oppidum	216.20
Schenitas portus	192.18	Serpentes Africæ	78.30	Sypuntum oppidum	197.8
Schemus sinus	172.21	Serpentes Indici	132.28. 224.8	Syracuse op.	25.30. 207.27
Scincus	80.40. 95.25. 98.24	Serrium promontorium	186.30	Syri populi	226.13
Scipionis Aemilij laus	16.34	Seruia	38.18	Syria regio	168.16
Scipionis Æscæ laus	ibidem	Seruius Tullus Rom. rex	4.34	Syrma uestis	142.4
Scythos insula	205.1	Sejanus oppidum	176.47	Syrpe	80.11
Scylace oppidum	175.35	Sestertium	13.14	Syrtis	75.7. 79.18. 81.30
Scylla oppidum	197.29	Sestianæ aræ	211.50. 212.12	Syrtium magnitudo	162.15
Scyllaceus sinus	197.24	Sestos oppidum	37.40. 186.4	Syrtites lapis	22.16
Scyllæ monstri descriptio	207.12	Seno mons	58.26	Smaragdus	51.6
Scylleon promontorium	192.13	Sexfolitæ populi	178.20	Smyrna	116.27
Scyone oppidum	188.2	Sextani populi	199.10	Smyrneus sinus	173.16

C. IULII SOLINI

POLYHISTOR, SCHOLIIS

OBSCURIORA QUAEQUE LOCA

elucidantibus, illustratus.

Quae sit operis & autoris intentio,

Caput primum.

ENARRATIO CAPI
TIS PRIMI.

IULIUS SOLINVS AVTIO SVO S. P. D.

Voniam quidam impatientius potius quam studiosius opusculū quod moliebar intercipere properarunt, idque etiam tum impolitum in medium dederunt, priusquam inchoatae rei summa manus imponeretur, et nunc exemplaribus corruptis, quae damnata sunt, quasi probata circumferunt, praeteritis quae ad incrementum cognitionis accesserunt cura longiore, ne forte rudis et imperfecta materia, uelut spectatus à me liber, in manus tuas deferretur, opusculū sententia mea digestum ut nosce res nisi. Primo, quod referendus ad industriā tuam fuit tenor dispositionis, deinde ut scabrae adhuc informitatis proditio, editione uera extingueretur. Erit igitur operi istī titulus POLYHISTOR. Nam quae in exordio designaueram, scilicet, Collectanea rerum memorabilium, cum ijs quae improbauimus, placuit obliterari. Collata igitur hac epistola cum ea quae auspiciū scriptiois facit, intelligis eodem te loco habitū, quo eum cui laboris nostri summam dedicauimus.

10 VM ET aurium clementia, & optimarum artium studijs praestare te ceteris sentiam, idque oppido exptus, de bene uolentia tua nihil temere perceperim, putauit examē opusculi huius tibi potissimum dare, cuius uel industria promptius suffragium, uel benignitas ueniam spondebat faciliorem. Liber est ad compendium praeparatus, quantumque ratio passa est, ita moderate repressus, ut nec prodiga sit in eo copia, nec damnosa concinnitas: cui si animū propius intenderis, uelut fermentū cognitionis magis ei inesse, quam bractea eloquentiae deprehendes. Exquisitis enim aliquot uoluminibus studuisse me compendio fateor, ut & à notioribus referrem pedem, & remotis largius immorarer. 20 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120 130 140 150 160 170 180 190 200 210 220 230 240 250 260 270 280 290 300 310 320 330 340 350 360 370 380 390 400 410 420 430 440 450 460 470 480 490 500 510 520 530 540 550 560 570 580 590 600 610 620 630 640 650 660 670 680 690 700 710 720 730 740 750 760 770 780 790 800 810 820 830 840 850 860 870 880 890 900 910 920 930 940 950 960 970 980 990 1000

10 Oluit Iulius Solinus ea quae diffuse et sparsim per alios tradita erant de mirabilibus mundi, hic simul et compendiose perstringere, ut esset liber iste ueluti optimo conspersus fermento, quod exiguae pastae portionem in magna massam intumescente facit, idemque à tenui loquacitatis bractea longe abesset, quae praeter tenuitatem aut inanitatē ipsam aliud nihil habet. Et quo die tuis suis maior adhiberetur fides, uoluit quoque loca ipsa quorum passim meministi, lectoribus esse cōtestata, et neminem sua legere qui non mediocriter teneret orbis distinctionē, terrarū situs, et maris sinus atque tractus. Si ne fructu enim leguntur, quae citra cosmographiae cognitionem in hoc atque similibus autoribus, qui de orbis partibus scripserunt, leguntur. Ceterum caepit principium ab urbe Roma, quae orbis caput esse dicit, quod suo tempore monarchia illi sedē haberet. Historici tamē hanc prodiderunt causam, cur Roma caput orbis fuerit nuncupata. Cum enim Tarquinius Superbus Capitolium exstrueret, caput humanū integra facie aperientibus fundamenta templi dicitur apparuisse, quae uisa species haud per ambages arcē eā imperij, caputque rerū fore portendebat: idque ita cecinerunt uates qui in urbe erant, quosque ad eam rem consultandā ex Hetruria acciuerant. Autor est Lilius primo ab urbe cōdita libro. Addit Dionysius Halicarnasticus antiquitatum Romanarū lib. 4. id ipsum caput fuisse nuper occisi hominis, habuisseque faciem uiuū similem, et à capite manantē sanguinē, ipsumque caput calidum adhuc atque recens: fuisseque tandem ab Hetrusco uate Romanis legatis, qui hanc ob causam ex ciuibus probatissimis ad eum missi fuerant, repositum. Viri Romani dicite uestris ciuibus, fito dari caput Italiae fore omnis hunc locū, in quo caput est repositū: et ex illo Capitolinus, ob capitis inuentionē, is locus uocatur.

doquidem uestigia monete ueteris persecti, opinioniones uniuersas eligere malui mus potius,quam innouare. Itaq; si qua ex istis secus quam opto in animu tuum uenerint, des uelim infantiae meae ueniam; nam constantia ueritatis penes eos est quos secuti sumus. Sicut ergo hi qui corporum formas aemulantur, postpo sitis quae reliqua sunt, ante omnia effingunt modum capitis, nec in membra alia prius lineas desinant, quam ab ipsa (ut ita dixerim) figurarum arce auspicium fa ciant inchoandi; ita nos quoque a capite orbis, id est, ab urbe Roma principium capellemus, quamuis nihil super ea doctissimi autores reliquerint, quod in no uum praeconium possit suscitari, ac superuacaneum penes sit relegere tramitem decursum tot annalibus, Ne tamen prorsus dissimulata sit, originem eius quan 10 ra ualemus prosequemur fide.

SCHOLIA CAP. II.

a **(Ab Euandro.)** Euandru hunc putant ex Pallantio urbe Arcadiae ante res Troianas in Italiam nauigasse. Quae au tem Roma ante hunc Euandrum Valentia dicta fuerit, uariae sunt opiniones, etiam apud antiquos scriptores. Deinde quod qui dam putarint nomen Romae non publican dum, id propterea factum putant, ne ab ho stibus carmine et precibus deuoueretur. Credebantur enim preces apud deos ineffica ces, si proprium nomen non exprimeretur. Id cum Soranus apud externos incoisulte effuisset, supplicio uitam finiuit.

b **(Angeronæ.)** Dea credita est, quod angores ac animorum solitudines propitiata depelleret: et figurabatur sinu lacrum eius cum digito labijs adnoto, quae effugie silentium indicabatur. Cacus autem cuius paulo post fit mentio, seruus fuit ne quisimus Euandri, qui agros uicinorum igne depopulabatur, et ob id a poëta fingitur filius fuisse Vulcani, ore ignem fumumq; no mens. Hunc cum soror sua eiusdem nomi nis prodidisset, sacellum meruit in quo ei per uirgines uestales sacrificabatur.

c **(Trigemina porta.)** Sicut huius portae infra in descriptione urbis contem plari poteris, una cum montibus quos urbis moenia cingunt. d **(In foro Boario.)** Forum illud sic cognominatum quida putat a bubus Herculis: alij ob id quod in eo loco boues uendi consueuerint. Potitij et Pi narij nomina sunt familiarum in clutarum.

e **(Myagrum.)** Quidam uetusti codices habent, muscarum deum, quem et Hebraeorum uulgus olim ירבעם id est, dominum muscarum appellauit. Hunc ut Plinius scribit lib. 10. cap. 28. Cyrenatici inuocant, afferente multitudine muscarum pesti

De origine urbis Romae, & tempo ribus eius, de septem Roma nis regibus, Cap. II.

Vnt qui uideri uelint Romae uoca bulum a ab Euandro primu datum, cum oppidum ibi offendisset, quod ex tractum antea Valentiam dixerat in uentus Latina, seruatamq; significatione imposi ti prius nominis, *ῥώμη* graece, Valentiam la tine nominatam: quam Arcades quum in ex celsa parte montis habitassent, deriuatum dein cept, ut tutissima urbium, arces uocarentur. He raclidi placet Troia capta quosdam ex Achiuis in ea loca, ubi nunc Roma est, deuenisse per Ty berim, deinde suadente Rome nobilissima ca ptiuarum, quae his comes erat, incensus nauibus posuisse sedes, struxisse moenia, & oppidum ab ea Romam uocauisse. Agathocles scribit Romam non captiuam fuisse, ut supra dictum est, sed Aescanio natam, Aeneae neptem, appellationis istius causam fuisse. Traditur etiam propriu Romae no men, ueruntamen uetitum publicari, quandoqui dem quo minus inclaresceret, cerimoniaru ar cana sanxerunt, ut hoc pacto notitia eius abole retur. Soranum, quod contra interdictu eloqui id ausus foret, ob meritum profanae uocis, neci datu. Inter antiquissimas sane religiones sacellum colitur Angeronae, cui sacrificatur ante diem xij, ca lend. Ianuariarum: quae diua praesul silentij ipsius praenexo ob signatoque ore simulacrum habet. De temporibus urbis conditae ambiguitatum quae stiones excitauit, quod quaedam ibi multo ante Romulum condita sunt. Quippe aram Hercu les, quae uouerat si amissas boues reperisset, puni to Caco, patri inuictori dicauit, Qui Cacus habi tauit locum cui Salinae nomen est, ubi Trigemi na nunc porta. Hic (ut Caelius tradit) cum a Tar

Tarchone Tyrreno, ad quem legatus uenerat Marfyae regis, socio Megale Phryge, custodiae foret datus, frustratus uincula, unde uenerat rediit, praesidijs amplioribus occupato circa Vulturnu & Campaniam regno: dum attrectare etiam ea auderet, quae concesserant in Arcadia iura, duce Hercule, qui tunc forte aderat, oppressus est. Me galen Sabini receperunt, disciplinae augurandi ab eo edocti. Suo quoque numini idem Hercules instituit aram, quae maxima apud Pontifices habetur, cum se ex Nicofrate Euandri matre, quae a uaticinio Carmentis dicta est, immortalē conserisset. Conserptum etiam, intra quod ritus sacrorum factus bouicidijs, docuit Potitios, Sacellum Herculis in foro boario est, in quo argu menta conuiuij late maiestatis ipsius remanent. Nam diuinitus illud neque canibus, neque muscis ingressus est. Etenim cum uiscerationem facti colis daret, Myagrum deum dicitur imprecatus, Claua uero in aditu reliquisset, cuius olfactu refugerent canes; id usque nunc durat. Aedem etiam, quae Saturni ararium fertur, comites eius condiderunt in honorem Saturni, quem cultorem regionis illius cognouerant extitisse. Item & montem Capitolinum Saturnium nomina runt. Castellum quoque quod excitauerant, portam Saturniam appellauerunt, quae postea Panda na uocata est. Pars autem infima Capitolini montis habitaculum Carmentis fuit, ubi Carmentis nunc fanum est, a qua Carmentali portae nomen datum est. Palatium uero nemo dubitauerit, quin Arcades habeat autores, a quibus primum Palanteum oppidum conditum, quod aliquan diu Aborigines habitauerunt, sed propter incom modum uicinae paludis, quam praeterfluens Tyberis fecerat, profecti Reate, postmodum reliquerunt. Sunt qui uelint a balatibus outu murata litera, uel a Pale pastorali Dea, aut (ut Silenus probat) a Palanto Hyperborei filia, quam Hercules ibi compressisse uisus est, nomen monti adoptatum. Sed quanquam ista sic congruant, palam est prospero illi augurio deberi gloriam Romani nominis, maxime cum annorum ratio faciat cardinem ueritati. Nam ut affirmat Varro autor diligentissimus, Romam condidit Romulus, Marte genitus & Rheae Syluia, uel nonnulli, Marte & Ilia. Dictaque est primum Roma quadrata, quod ad aequilibrium foret posita. Ea incipit a sylua, quae est in area Apolinis, & ad supercilium scalarum Caci, habet ter

pestilentiam: quae protinus intereunt, quam litatum est illi deo. Scribit et Romae aedem esse Herculis in foro Boario, quam neque muscae neque canes intrant. f. **(Monte Capitolinum.)** Mons iste olim Saturnius uocatus fuit, a deo Saturno: deinde Capitolium, quod illic quum fundamenta foderentur aedis Iouis, caput hominis inueniretur. Vocatus est et hic mons ante Tarpeius, a uirgine uestali Tarpeia, quae ibi a Sabinis necata armis et sepulta. Est quoque ibi Saturnia porta, quae deinde Pandana uocari coepit, quod semper pateret. Memini Dyonisy Siculo et Carmentalis portae, quae fuit iuxta Capitolium. Palatium uero dictum est pro Palantium, quod urbs fuit in Arcadia, unde Arcades Romanos uenientes, huic loco nomen indiderunt. Ceterum Aborigines populi sunt sic appellati, quod errantes conuerterint in agrum, qui nunc est populi Romani, quorum rex primus fuit Saturnus, post quem tertio loco regnauit Faunus, sub quo Euander ab Arcadiae urbe Palantio in Italiam uenit. Alij putant Aborigines sic dictos graeco nomine, quod montes incoluerint. Sunt qui et Palatium sic uocatum putent a balando, quod ibi pecus pascebat, quae conseruerit: uel a palando, quod ibi pecudes errare solebant. Alij aliter sentiunt, ut scribit quoque autor iste. Et cum mons palatinus ob praeterfluentem Tyberim incommodam praestiterit habitationem, ut hic Solinus scribit, sicut et typus urbis infra exprimit pontem, qui transmittit ad palatium, nescio quare is mons in descriptione Romae inuenitur ferè remotiorem habere situm a ripa Tyberis: nisi forte duo fuerint colles sic nominati.

g **(Rhea Syluia.)** Rhea uestalis a Sylua rege Syluia denominata, et ab illo urbe unde originem duxit, alio nomine Ilia uocata, cuius filius Romulus obseruato augurio in saxo nemorosi palatij, uicini duodecim uolucres, et frater eius Remus in cacumine montis Auentini uidit sex aues, et ex hoc augurio capiunt arbitrium urbis.

h **(Ne qua hostia Parilibus.)** Secundum Solinum Parilia festa dicuntur a partu Iliae, quasi partus Iliae. Id autem maiores institui tenuerunt, ut cum die natali munus annale Genio soluerent, manum a caede ac sanguine abstinerent, ne die qua lu

cem ipsi accepissent, alijs demerint.
 i C. Ceninensibus.) Populi à Cenina urbe Italiae sic dicti. Porro Iupiter Feretrius dictus est, quod pacem ferre crederetur, cui Romulus primū templū Romae extruxit. Romulus itaq; cum Palatium inhabitasset atq; Caelium montem propinquū, et iuxta paludem Capreae animam reddidisset, successit illi Tatiū qui montem Capitolinum ab initio ceperat, in qua postea templum Iunoni Monetae extructum fuit. Hanc autem Monetam dictam aiunt, à monendo. Olympias factū est quinq; annorū, quod à Romanis lustrū dicitur: et hic pro 27. putant legendū 13. olympiade. Nam aiunt praecessisse urbem conditam sex olympiades, et à condita urbe suae à capto regio fluxerunt anni 21. usq; ad bellum quod Romulus habuit cum Sabinis populis circa Tyberim habitantibus, quod tribus duravit annis: ac deinde cum Romulo Tatiū quinq; annis tenuit principatum, qui anni sumū iuncti faciunt 29. Tatio successit Numa secundus rex, sepultusq; est postquam regnauerat 33. annis trans Tyberim sub Ianiculo monte. Post hunc creatus est tertius rex Tullus Hostilius, qui, autore Lino, ubi adiecit Caelium montem, ubi et relicta Velia habitare coepit. Huius successor Ancus Martius quartus rex addidit urbi montem Auentinū atq; Ianiculum, habitantēq; in sacra uia, quae sic appellatur quod in ea inter Romulum et Tatiū sacrum foedus ielūm fuerit. Hic Ancus cum Tarquiniū Priscum, ante Lucumonem dictum, tutorem filiorum reliquisset, oblitus Lucum filiorum regis, Romanorum regno praeterea equum et fās potius est. Ceterū Mugonia porta eadem est quae et Trigonia, sive triangularis, à mugitū pecorum, quae uenalia per eam ingrediebantur, sic dicta: aut ut alij placet, à Mugio quodam, qui eidem uenalia praesuit. Post Tarquiniū Priscum affectus est regnum Seruius Tullius, qui habitauit Exquilias, in quo monte fuerunt duo uertices, Olbius et Pullus: ipse enim iunxit urbi colles, Exquilium, Viminalent, Quirinalent, et extruxit Dianae templum in Auentino. Hic à genero suo Tarquiniū Superbo praeter omne ius interemptus est, successitq; illi parriacida in imperio, Superbus

Sacra uia.

minum, ubi tugurium fuit Faustuli, ibi Romulus mansitaurit, qui auspiciatō fundamēta muro rum iecit, duodeuiginti natus annos, xi. calend. Maias, hora post secundam ante tertiam, sicut Lucius Tarutius prodidit, mathematicorū nobilissimus, Ioue in piscibus, Saturno, Venere, Marte, Mercurio in scorpione, Sole in tauro, Luna in libra constitutis. Et obseruatum deinceps ne qua hostia Parilibus caderetur, ut dies iste à sanguine purus esset; cuius significationē de partu Iliac tractam uolunt. Idem Romulus regnauit annos vij. & xxx. De Ceninensibus egit primum triumphū, & Acroni regi eorum detraxit spolia, quae Ioui Feretrio primus suspēdit, & opima dixit. Rursus de Antennatibus triumphauit. De Veientibus postremō. Apud Capreae paludem apparere desijt Quintilibus nonis. Ceteri reges, quibus locis habitauerint, dicemus. Tatiū in arce ubi nunc aedes est Iunonis Monetae, qui anno quinto, tquam ingressus urbem fuerat, à Laurentibus interemptus, vij. & uicesima Olympiade hominē exiit. Numa in colle primū Quirinali, deinde propter aedem Vestae in regia, quae adhuc ita appellatur, qui regnauit annis tribus & quadraginta, sepultus sub Ianiculo. Tullus Hostilius in Velia, ubi postea deūm Penatum aedes facta est, qui regnauit annos duos & triginta, obiit Olympiade quinta & trigesima. Ancus Martius in summa sacra uia, ubi aedes Larū est, qui regnauit annos quatuor & triginti, obiit Olympiade prima & xl. Tarquiniū Priscus ad Mugoniam portam supra summam nouam uiam, qui regnauit annos vij. & xxx. Seruius Tullius Exquilis supra cliuum Olbium, qui regnauit annos duos & quadraginta, Tarquiniū Superbus & ipse Exquilis supra cliuum Pullum ad Fagutalem lacum, qui regnauit annos xxv. Cincio Romā duodecima Olympiade placet cōditā: Pictori octaua: Nepoti & Luctatio opinionēs Eratosthenis, & Apollodori comprobantibus, Olympiadis vij. anno secundo: Pomponio Attico, & M. Tullio, Olympiadis sextae, anno tertio. Collatis igitur nostris, & Graecorum temporibus, inuenimus incipiente Olympiade septima Romā conditā, anno post Ilium captum cccc. xxxiij. Quippe certamen Olympicum, quod Hercules in honorē atauī materni Pelopis ediderat, in terminū Iphicli filius eius instaurauit post exciditū Troie, anno quadringētesimo octauo.

Ergo

Ergo ab Iphiclo numeratur Olympias prima. Ita sex medijs Olympiadibus interiectis, quibus singulis anni quater ni imputantur, cum se prima coeptante, Roma cōditā. Sic inter exortum urbis, & Troiam captam, iure esse quadringentos annos, & xxxiij. cōstat. Huic argumento id accedit, quod cum Caius Pompeius Gallus, & Quintus Verannius urbis cōditae anno octingentesimo primo fuerunt consules, Consulatu eorū Olympias vij. & ducentesima actis publicis annotata est. Quater ergo multiplicatis sex & ducentis Olympiadibus, erunt anni octingenti xxiiij. quibus septimae Olympiadis annectendus est primus annus, ut in solidū colligantur anni octingenti xxv. Ex qua summa detractis uiginti annis & iij, Olympiadum retro sex, manifesto octingenti & unus annus reliqui fient. Quapropter cum octingentesimo primo anno urbis conditae, ducentesima septima Olympias compute, par est Romā vij. Olympiadis anno primo credi conditam. In qua regnatum est annis ducētis xli. Decem uiri creati anno cccc. secundo. Primum punicum bellum anno cccc. octogesimo nono. Secundum anno quingentesimo tricesimo quinto. Tertium sexcentesimo quarto. Sociale sexcentesimo sexagesimo secundo. Ad Hircium & Caium Pansam consules, anni septingenti & x. Quorum consulatu Caesar Augustus consul creatus est, octauū decimū annum agens: qui principatum ita ingressus est, ut uigilantia illius non modo securum, uerum etiam tutum imperiū esset. Quod tempus ferme solum repertum est, quo plurimum & arma cessauerunt, & ingenia floruerunt, scilicet ne inerti iustitio languerent uirtutis opera bellis quiescentibus.

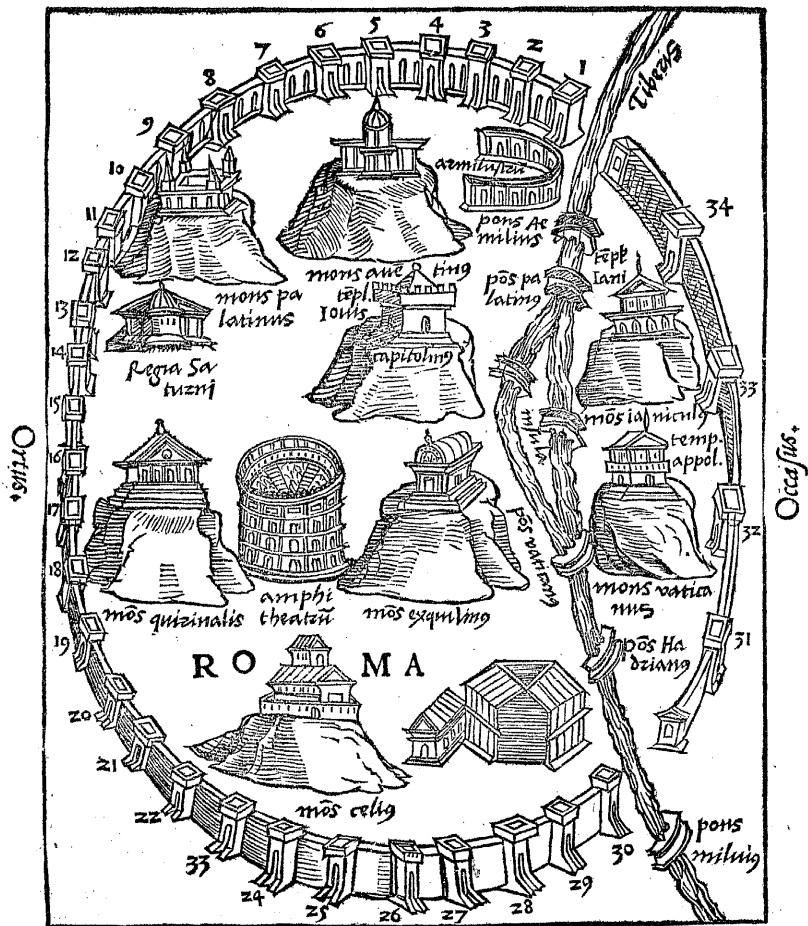
40

bus cognominatus ob corruptos mores: et cum multis annis imperasset, ob Lucretiae à filio illatum stuprum ac alias tyrannides, regno eiectus est. Pro Fagutalem lacum, quidam putant legendū Fagutalem lacum. Ex annis itaq; quibus septem reges Romae regnarunt, colliguntur secundum Dionysium & sextum Rufum anni 244. qui faciunt olympiades 61. & olympiade septima Roma condita est, hoc est, 35. anno post Olympicum certamen, quod Hercules feratur edidisse in honorē Pelopis. Et cum constet diuum Augustum anno 709. ab urbe condita imperium Romanum inisse, et imperiū eius 42. anno Christum saluatorem mundi ex uirgine natum, patebit urbem conditam annis 751. ante Christum incarnatum: hoc est, Christum uenisse in mundū post exactam olympiadem 157. Differt tamen aliorum calculus ab hac supputatione. Decem uiri creati.) Exactis regibus Romanis omnes leges exolerunt, coeptiq; populus incerto iure et consuetudine magis uti quam lata lege, idque propē uiginti annis. Postea ne diutius hoc fieret, placuit publica autoritate decem constitui uiros, per quos peterentur leges à Graecis ciuitatibus, ut ciuitas fundaretur legibus, à quibus prouocatio nulla fieret, sicut à reliquis magistratibus. Et cum istis legibus deprehenderetur aliqui deesse, sequenti anno alias duas leges adiecerunt, constataeq; sunt leges duodecim tabularum, succedentibus consilibus regibus. Sociale bellum uocatur, quando omne Latium, Picenum et Hetruria omnis et Campania, postremō Italia consurrexerunt contra Romanam.

Christi aduentus.

40

Arma cessauerunt.) Alludunt hoc loci etiā Gentiles sacris prophetarū oraculis, quae sic habent Isaiæ 2. et Michæ 4. Et cōmnuent gladios suos in uomeres, et lanceas suas in falces: nō leuabit gens cōtra gentem gladium, nec discent aliquandiu usum belli. Eo deniq; tempore floruerūt optima ingenia apud exterarū nationes. Apud Iudeos expectabatur à pijs lux mundi et princeps uerē pacis, consiliarius mirabilis, deus pacis, pater patriae suae eternitatis. Apud Romanos florebant Marcus Varro, Marcus Cicero, Salustius, Titus Lilius, Vergilius, Horatius, Ouidius, Manilius, Propertius, et multi alij uiri eximio praediti ingenio, qui in summa pace et iustitio ipso, hoc est, iuris dicendi intermissione, egregie sua exercuerunt ingenia, ne iners esset ipsum iustitium. Hic nunc in fine huius secundi capituli subiiciam urbis Romae situm et dispositionem, cum omnibus portis suis. Notandum igitur quod Romus sive Romulus condidit urbem suam quadratam, quatuor regionum et portarum, inclusis his quatuor montibus, Palatino ab ortu, Capitolino ab occasu, Auentino à meridie, et Exquilino à septentrione. Deinde Seruius Tullius eam octo portarum et regionum fecit, ut supra quoque memorauimus. Diuus Augustus postea (ut quidam sentiunt) sedecim portarum atq; regionum fecit. Demum trigintaquatuor portarum cum singulis regionibus facta est, et sic Plinius temporibus suis fuisse testatur.

Septentrio.

1 Porta Laurentina	10 Porta Latina	18 Porta Minutia	28 Porta Rhoanula
2 Porta Ostiensis	11 Porta Labicana	19 Porta Exquilina	29 Porta Rhotumena,
sue Veientana
3 Porta Trigemina	12 Porta Gabina	20 Porta Salutaris	30 Porta Flumentana,
sue Flaminea
4 Porta Trigonia	13 Porta Querquetulana,
sue Caelimontana	21 Porta Lavernalis	31 Porta Valeria
5 Porta Nautalis	14 Porta Triumphalis,
sue sacra	22 Porta Viminalis	32 Porta Septimiana
6 Porta Sencualis	15 Porta Prenestina	23 Porta Quirinalis	33 Porta Awelia
7 Porta Nevia	16 Porta Tyburina	24 Porta Catullaria	34 Porta Portuensis.
8 Porta Radiculana	17 Porta Mutila	25 Porta Collatina	Quatuor
9 Porta Camena, sue
Appia, sue Capena		26 Porta Collatina	

Quatuor regioni & portarum, inclusis his quatuor montibus, Palatino ab ortu, Capitolino ab occasu, Auentino à meridie, & Exquillino à septentrione, urbem suam quadratam Romus sive Romulus condidit. Seruius Tullius deinde octo portarum & regionum, Diuus Augustus postea sedecim portarum atque regionum, deinceps trigintaquatuor portarum cum singulis regionibus fecerunt urbem, & sic Plinius temporibus suis Romam fuisse testatur. In nostra hac figura paulullum erratum est in transtiberino monte, qui unus in radice est, sed ob duplex cacumen duo sortitus est uocabula. In Ianiculo est templum Neronis, sepulchrum Numae, & templum Iani. In Vaticano uero templum Apollinis & templum Carmentis. Ultra Ianiculum est circus Neronis. Circa Tyberinam in monte Celio est templum Claudiorum, curia Hostilia, & armamentum Pichi. In monte Quirinali est templum Quirini. In monte Exquillino est templum Serapidis & templum Isis, atq; domus aurea Neronis. In monte Palatino est domus Augusti, domus Tiberij, atq; templum Apollinis cum bibliotheca. In monte Auentino est casa Remi, templum Dianae, cohors uigilum, & domus sacerdotum. In monte Capitolino templum Iouis, ara, ara & sylum. Duo oppositi pontes in insula, sunt pons Fabricius, & pons Cestius.

De diuisione anni, & diebus inter calaribus, Cap. III.

SCHOLIA CAP. III.

¶ anni
¶ qui 20
¶ terminatur

Vnc ergo primum cursus anni per spectata ratio, quae rerum origine profunda caligine tegebatur. Nam ante Augustum Caesarem incerto modo annum computabant, quia apud Aegyptios quatuor mensibus terminabant, apud Arcades tribus, apud Acarnanas sex, in Italia apud Laurentios xiiij. quorum annus ccc. lxxiij. diebus ferebatur, Romani in initio annum x. mensibus computabant, à Martio auspicantes, ad eum die prima de aris uestalibus ignem accenderent, mutarent ueteribus uirides laureas, fenatus & populus comitia agerent, matronae seruis suis caenas ponerent, sicut Saturnalibus domini: illae ut honore promptius obsequium prouocarent, hi quasi gratiam repeterent perfecti laboris: maxime quia hunc mensem principem testatur fuisse, quod qui ab hoc quintus erat, Quintilis dictus est: de inde numero decurrente, December solennem circum finiebat intra diem trecentum quartum. Tunc enim iste numerus explebat annum, ita ut sex menses tricenium dierum essent, quatuor reliqui tricenis & singulis explicarentur. Sed quoniam ratio illa ante Numam à lunae cursu discrepabat, lunari computatione annum perquirarunt, quinquaginta & uno die adiectis. Ut ergo perficerent xij. menses, de sex mensibus superioribus detraxerunt dies singulos, eosque quinquaginta istis & uni annexerunt, factique Iviij. Diuisi sunt in duos menses, quorum alter xxix. alter xxviij. dies contineret. Sic annus habere v. atque l. trecentos dies coepit. Postmodum cum perficerent temere annum diuisum intra dies quos supra diximus, quandoquidem apparet solis matum non ante trecentum sexagesimum quintum diem, abundante insuper quadran-

Quando hic à principio huius capituli dicitur, ante Augustum Caesarem incerto modo annum computatum: nequaquam intelligendum est, Augustum primum anni ordinem apud Romanos instituisse, sed annu à Iulio Caesare ordinatum, & postea negligentia confusum, rursus ad pristinum rationem redigisse, ut infra dicitur: qui & Sextilem mensem, in quo natus fuerat, suo cognomine mutauit Augustum. Quod autem quidam terminantur anni quatuor mensibus, alij tribus, quidam sex, alij tredecim & c. singuli suas habuerunt rationes, etiam si non omnes sint manifestae. Qui annum sex finierunt mensibus, habuerunt hyemem pro uno anno, & astatem pro alio. Qui uero tres duntaxat pro anno usurpauerunt menses, illi rationem habuerunt utriusque solstitij, atque utriusque equinoctij, quos exitus & Hebraei diligenter obseruauit, uocantque יָרֵד וְעָרָבָא id est, reuolutiones. At nemo melius unquam obseruauit annum quam illi, qui definerunt illum esse reditum solis in eundem punctum per 12. signa zodiaci. Unde quidam putant annum dictum ab annulo, quod in se redeat: alij uero placet deducere nomen ἀννός & ἄνω & ὀψάδα, ab innouando, quod uidelicet assidue inuouetur & alter fiat: quibus & hebraica alludit etymologia, in qua annus יָרֵד uocatur, à repetendo & alterando, etiam si gens illa utatur anno lunari, non qui unam lunam duntaxat continet reuolutionem, ut quidam Latinarum lunarem descriperunt annum, sed qui duodecim complectitur reuolutiones, & praeterea motum undecim dierum, ex quibus undecim diebus tertio quouis anno & nonnunquam secundo fit mensis intercalaris seu embolisma

micus, qui additus duodecim mensibus, constituit annum 13. lunationum: qua intercalatione cauetur, ne annus lunaris ad maximum deuiet ab anno solari ultra 25. aut 26. dies. Ceterum annum solarem praefici Romani computabant decem mensium, accepta hac ordinatione à Romulo, qui Martii primum anni mensis genitori suo Marti dicit, quem mensem anni primum fuisse uel ex hoc probatur, quod ab ipso Quintilis quintus est. Huius die prima ignem noui Vestae aris accedebat, & lauræ ueteres noui lauris mutabantur. Hoc mense mercedē exolebant magistris, quā completus annus deberet: comitia auspicabantur, uel sigilla locabant, matronæ apponebant coenas seruis, ut inuiterent eos in principio anni ad promptius obsequium: sicut uisus mense Decembri in fine anni heri faciebant seruis Saturni. da festa, ut exoluerent gratiam perfecti laboris. Postmodum autem cum cererentur annum temere diuisum, non adaequare dies cursus solis, mutati sunt ab Aegyptiis doctiores quique, praesertim Iulius Caesar, uerum solis cursum & anni quantitatē, constituentes dies 365. & quadrantem, hoc est, sex horas pro anno solari integro, ex quadrante quater replicato facientes quous anno quarto diem intercalare, hoc est, annum habentem 366. dies. Intercalationi autem illi deputatus fuit mensis Februarius, quod ultimus esset anni mensis, & à Martio sequens inchoaret annus: nec tamen intercalatio illa fiebat ultima Februarii die, sed post 23. diem, cuius ratio non omnino certa habetur. Ceterum haec anni supputatio etsi prima facie iusta & uera apparuerit, tanē temporis successu deprehensa est habere nonnihil erroris, quod quadrans ille paulo plus habet temporis quam oporteat singulis quartis annis intercalare. Diligentiores nostri temporis astrorum obseruatores, pro quadrante censent intercalandas duntaxat quinque integras horas & circiter 49. minuta, ut singulis quartis annis minuta 44. superflue intercalentur, quae in annis 130. ferē faciunt unum diem, qui nuntio intercalatur. Haec à nostris negligi minime debuerant, sicut & diei intercalationis alius assignandus esset locus, puta finis Decembris, posteaquam publico consensu

tis particula Zodiacum conficere decursum, quadrantem illum, & decem dies addiderunt; ut ad liquidum annus diebus trecentis lxxv, constaret & quadrante, hortante obseruatione imparis numeri, quem Pythagoras monuit praeponi in omnibus oportere. Vnde propter dies impares, dijs superis Ianuarius dicitur; propter pares Februarius quasi abominosus, dijs inferis deputatur. Cum itaque haec definitio toto orbe placuisset, custodiendi quadrantis gratia à diuersis gentibus uariē intercalabatur, nec unquam tamen ad liquidum fiebat temporū adaequatio. Graeci ergo singulis annis xi. dies & quadrantem detrahebant, eosque octies multiplicatos, in annum nonum contrafactus nonagenarius numerus in menses tres per tricenos dies scinderetur, qui anno nono restitui efficiebant dies quadringentos xliiij. quos ἐμβολιομοὺς uel ὑπερβολιομοὺς nominabant. Quod cum in initio Romani probassent, contemplatione numeri parilis offensi, neglectum breui perdiderunt, translata in sacerdotes intercalandi potestate, qui plerumque gratificantes rationibus publicanorum, pro libidine sua subtrahebant tempora, uel augebant. Cum haec sic forent constituta, modusque intercalandi interdum fieret imminutio, interdum auctio, uel omnino dissimulatus praeteriretur, nonnunquam accidebat ut menses qui fuerant transacti hyeme, modo in aestiuum, modo in autumnale tempus inciderent. Itaque Caius Caesar uniuersam hanc inconstantiam incisa temporum turbatione composuit, & ut certum statum praeteritis acciperet error, dies xxij. & quadrantem simul intercalauit, quo pacto regradati menses de cetero statuta ordinis sui tempora detinerent. Ille ergo annus solus trecentos xliiij. dies habuit; alij deinceps trecentos sexagenos quinos & quadrantē. Et tum quoque uitium admissum est per sacerdotes. Nam cum praecipuum esset anno quarto, ut intercalarent unum diem, & oporteret confecto anno quarto id obseruari, antequam quintus auspicaretur, illi incipiente quarto, intercalarunt non desinente. Sic per annos sex & xxx. cum nouem dies tantummodo sufficere debuissent, xij. sunt intercalati. Quod deprehensum Augustus reformauit, iussitque annos duodecim sine intercalatione decurrere, ut tres illi dies qui ultra nouenarios temere fuerant intercalati, hoc modo possent repensari; ex qua disciplina omnium postea temporum

† nouē necessarios

porum fundata ratio est. Verum cum & hoc, & multa alia Augusti temporibus debeantur, qui penē sine exemplo rerum potitus est, tanta & tot in uita eius inueniuntur aduersa, ut non sit facile discernere, calamitosior an beator fuerit. Primum quod apud auunculum in petitione magisterij equitum praelatus est ei Lepidus tribunus, cum quadam auspiciantiū coeporū nota, mox triumuiratus collegiū praegraui potestate Antonij, Philippensi praelio, inde proscriptiois inuidia, abdicatio posthumi Agrippae post adoptionē, deinde desiderio eius insignis poenitentia, naufragia Sicula, turpis sibi in spelunca occultatio, seditiones militum plurimae, Perusina cura, detectū filiae adulterij, & uoluntas parricidialis; nec minore dedecore neptis infamia inculatae de morte filiorum & amissis liberis, non solum orbitatis dolor, urbis pestilentia, fames Italiae bello Illyrico, angustia rei militaris, corpus morbidum, contumeliosa dissensio priuigni Neronis, uxoris & Tiberij cogitationes parum fidae, atque in hunc modum plura. Huius tamen suprema, quasi lugeret saeculum, penuria insecuta est frugum omnium. At ne fortuitum, quod acciderat, uideretur, imminetia mala non dubijs signis apparuerunt. Nam Fausta quaedam ex plebe partu uno edidit quatuor geminos, mares duos, & foeminas totidem, monstrosa foecunditate portendens indicium futurę calamitatis. Quamuis Trogus autor affirmet in Aegypto septenos uno utero simul gigni: quod ibi minus mirum, cum foetifero potu Nilus non tantum terrarum, sed etiam hominum foecundet arua. Legimus Cneum Pompeium Eurychiden foeminam Asia exhibitam, quam conitabat tricies enixam, cum eius liberis in theatro suo publicasse. Vnde competens hoc loco duco super hominis generatione tractare.

30 De homine & partu eius, de prodigiōsa fortitudinis uiris, de lapide Alectorio, Cap. IIII.

Tenim cum de animalibus, quae digna dictu uidebunt, prout patria cuiusque admonebit, simus notaturi, iure ab eo potissimum ordiemur, quod rerum natura, sensus iudicio, & rationis capacitate praeposuit omnibus. Itaque ut Democritus physicus ostendit, a mulier solū animal menstruale est, cuius profusio non paruis spectata documentis, inter monstrifica merito numerant, Contactae his fruges non germinabunt, acescent musta, morientur herbae, amittent arbores foetus, ferrū rubigo corripit, nigrescent aera: si quid canes inderint, in rabie efferebunt, nocituri morsibus, quibus lymphaticos faciunt. Parua haec sunt. Bitumen quod in Iudea Asphaltites gignit lacus, adeo lentus est mollitie glutinosa, ut a se nequeat separari. Enimvero si abrumpere partem uelis,

annū auspicamur à Ianuario. Sciunt astrorum calculatores, quam ineptum locum habeat dies intercalandus in nostro Calendario, & quantum illis faciat negocium.

¶ Verum cum & hoc &c. To tum hunc locum Solinus in suum transulit opus ex Plinii septimo lib. nat. hist. capite 45. ubi erunt Augusti describuntur paulo clarius quae hic recensentur. Praelatus fuit Lepidus contra uoluntatem eius, proscriptus fuit collega ex inuidia, doluit illi collegium in triumuiratu pessimorum ciuium, molestauit Philippense praelium, morbus, fuga, naufragium Siculum, cura Perusinae conuentionis, sollicitudo Aetiaci Pannonicique belli, ruinae pontis, seditiones militum &c.

Sumit Solinus in hoc capite exordium scribendi de homine, qui cunctis animantibus perfectior est. Nam est animal prouidum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis & consilij, atque praecleara quadam generatum conditione. A summo enim deo solus homo est ex tot animantium generibus atque naturis, particeps rationis & cogitationis, cum caetera sint omnia expertia &c. Vide Ciceronem primo legum.

SCHOLIA CAP. IIII.

¶ Mulier solū animal menstruale. Est menstruum cibi superfluitas, completi quarta digestionis, sese in mulieribus portione habens quemadmodum in uiris sperma ipsam. Et diuiditur in pregnatē in tres partes: primo in eam quae in nutrimentum uertitur mulieris, deinde altera pars eleuatur ad mammas, tertio quod superfluum est, expectat tempus quo extra depellatur. Causa autem menstrui est calor desectus,

b

non ualentis absumere humidū digestum: unde fit ut cum membris animalis assimilari non possit, suo tandem pondere exitum petat. Putat autem Aristoteles, omnium animalium foeminae accidere menstrua, sed multo lenius quam mulieribus, idque propter sui corporis maiorem molliuādinem. Quod autem menstruum tam nocuum est his quae ab eo continguntur, aiunt hanc rationem esse, quod colluues quaedam malorum humorum in mulieribus abeunt statuto tempore in mensura, quibus inest uis quaedam male affecta, qua contacte fruges non germinant &c. De Sydere Helenae Plin. scribit libro secundo naturalis hist. cap. 37. Porro quando speculum hic aspectu uitari pronunciatur, constat usum non modo pati seu affici à speciebus uisibilibus, sed et agere quoque. Statim enim ut mulier languida inuenitur speculum, superficiem eius quaedam ueluti nebula sanguinis obducit, adeo ut si nouitium sit speculum, non temere maculam eluas: si peruetus, facile abstergas.

b ¶ Inter duos coeceptus. Fabulam aiunt esse, Herculem et Iphicium gemellos interuallo temporis conceptos et natos: sicut et reliquum exemplum de Proconesia pro fabula habetur: etiam si plerique docti non negent unā mulierē nedum ex semine semel suscepto gemellos posse edere, uerum et ex duplici semine per interuallū temporis susceptū bis posse impregnari. Caeterum Iphiclus iste de quo hic fit mentio, dicitur procreasse, uel secundum alios substituisse regni successorem Iolaum, qui ingressus Sardiniam insulam mediterranei maris, constructis insignibus turribus, totaque ea insula in potestatem redacta, et hominibus cicuratis, qui pecudum more palantes oberrantesque absque rationis usu uiuebant, ex suo nomine campestrē partem insulae, quā incoluit, Ioliam, incolas uero Iolaos sive Iolenses uocauit. Ciuitatis Olibiae meminit quoque Strabo. c ¶ Sobolem cogitantibus sterminatio cauenda est. Ut ostentio mulieribus in enixu letalis est, ita sterminatio à coitu abortiuum facit. Habet autem sterminatio plerumque ortum à superfluitate cibi et potus: quam cum homo satis concoquere nequeat, mouetur multum spiritus ob humoris copiā. Spiritus uero praesua

uniuersitas sequetur: scindique non potest, quoniam inquantū ducatur extendit. Sed ubi admota fuerint cruore illo polluta fila, sponte discerpit, et applicita tabe diducit paulo ante corpus unum, sicut de tenacitate conexa contagione partitio repentina. Habet planē id solum salutare, quod auertit sydus Helenae perniciosum nauigantibus. Caeterū foeminae quibus nimis est necessitas huiusmodi, quandiu sunt in sua lege, non innocentibus oculis contuentur. A specu specula uitiant, ita ut hebetetur uisus fulgor offensus, et solitam emulationē uultus, extinctus splendor amittat, faciesque obtusi nitoris quadam caligine nubiletur. Mulierū aliae in aeternū steriles sunt, aliae mutatis coniugijs exuunt sterilitatē: nonnullae tantum semel pariunt, quaedam aut foeminas, aut mares semper. Post annum 50. foecunditas omnium coquiescit. Nam in annū 80. uiri generant, sicuti Masinissa rex Metimathnū filium lxxx. et sextū annum agens genuit. Caetero octogesimo exacto, ex filia Salonij clientis sui auum Vticensis Catonis procreauit. Compertum et illud est, quod inter duos conceptus cum intercesserit paululum temporis, uterque refidet, sicut in Hercule et Iphiclo apparuit fratre eius, qui gestati eodem onere, interuallis tamē, quibus concepti fuerant, nati uidentur. Et de Proconesia ancilla, quae ē duplici aduulterio geminos edidit, utrunque patri simile. Hic Iphiclus Iolaum creat, qui Sardiniam ingressus, palantes incolarum animos ad concordiam eblanditus, Olibiam atque alia graeca oppida extruxit. Iolenses ab eodicti, sepulchro eius templum addiderunt, quod imitatus uirtutem patris, malis plurimis Sardiniam liberasset. Ante omnia et sobole cogitantibus, sterminatio cauēda est post coitus, ne prius semen excutiat impulsus repentinus, quam penetrabilibus se matris insinuet humor paternus. Quod si naturalis materia haerit, decimus à conceptu dies dolore grauidas admonebit. Iam inde incipiet et capitis inquietudo, et caligine uisus hebetabitur. Ciborum quoque fastidijs stomachi claudetur cupidō. Conuenit inter omnes corda primum ex uniuerſa carne formari, eaque in diem quintum et sexagesimum crescere, deinde minui: at ex ossibus spinae: eapropter capitale est, si pars alterutra noceatur. Planē si corpusculum in marem figuratur, melior est color grauidis, et promior paritudo uteri, denique à quadragesimo die motus. Alter sexus nonagesimo

fimo primum die palpat, et concepta foemina gestantis uultū pallore inficit, crura quoque praepedit languida tarditate. In utroque sexu cum capilli germinant, incommodū maius est, sicut pleni lunis auctior egritudo, quod tempus etiā editis semper nocet. Cum falsiores escas edit grauida, unguiculis caret partus. At cum propē ad uterum liberandum uenerint momenta maturitatis, enitentis spiritū retinere plurimum congruit, quandoquidem letali mora oscitatio suspendit puerperia. Contra naturam est in pedes procedere nascentes: quapropter uelut aegre parti appellantur Agrippae. Ita editi minus prospere uiuunt, et de uita breui auro decedunt. Denique in uno Marco Agrippa felicitatis exemplum est. Nec tamen usque inoffensa, ut non plura aduersa pertulerit, quam secunda. Nanque et misera pedum ualitudine, et aperto coniugis aduulterio, et aliquot infelicitatis notis retrouersi ortus omen luit. Foeminae perinde est infausta natiuitas, si concreuerit uirginale fuerit, quo pacto genitalia fuere Cornelia, quae editis Gracchis ostentum hoc praui sinistro exitu liberorum. Rurſus necatis matribus, ortus est auspiciator: sicut Scipio Africanus prior, qui defuncta matre, quod excisus utero in diem uenerat, primus Romanorum Caesar dictus est. E geminis si remanente altero, alter abortiuo fluxu exciderit, alter qui legitime natus est, Vopiscus nominatur. Quidam etiam cum dentibus nascuntur, ut Cneus Papyrius Carbo, et M. Curius Dentatus ob id cognominatus. Quidam uice dentium continui ossis armanē soliditate, qualem filium Bithyniorum rex Prusias habuit. Ipsum dentium numerū discernit qualitas sexus, cum in uiris plures sint, in foeminis pauciores, quos uocabunt. Et quibus gemini prodeunt à dextra parte, fortunę blandimenta promittunt, quibus à laeva, uersa uice. Nascentium uox prima uagitus est. Latitia enim sensus differtur in quadragesimum diem. Itaque unum nouimus eadem hora risisse, qua erat natus, scilicet Zoroastrem, mox optimarum artium peritissimum. At Crassus auus eius, quē rapuerant bella Parthica, quia nunquam riserit, agelastos cognominabatur. Inter alia Socratis magna praclarū illud est, quod in eodē uultus tenore etiā aduersis interpellantibus perstitit. Heraclitus et Diogenes Cynicus nihil unquam de rigore animi remiserunt, calcatisque turbinibus fortuitorū aduersus

sua tenuitate efferens se ad cerebrum, cogit id cerebro ad se expellendum incitari, et ita strepitus mouetur: quoniam per nares, meatus denique artiores spiritus extrudatur uniuersus, quem admodum etiam ad partes inferiores spiritus idem euolutus, mirum per intestina excitat, et per sedem insigni cum sono excedit, atque etiā ad superiora enixus ructum per stomachum agit, et uocem per guttur, et sonitum ac tintinnum per aures.

d ¶ Conuenit inter omnes. Mediacorum placita haec sunt, cor primum formari: at multi philosophi scus sentiunt. Aristoteles enim lombos primum absolui dicit carinae nauis instar. Alcmaeon caput, ut in quo principatus est. Medici cor, ut in quo uenarū arteriarūque principia. Anaxagoras cerebrū, unde omnes sunt sensus. Stoici unā totū infantē figurari dixerunt, ut unā nascatur alaturque.

e ¶ Contra naturā est in ped. proced. Aristoteles de his sic habet cap. 8. lib. 7. nat. animalium: Situs in utero quadrupedit omnium extensus est, expedit autē (ut sunt pisces) obliquus: bipedit uero inflexus contra stusque, ut auium. Homo etiam in semet conglobatus sic gestatur, ut nasum inter genas, oculos supra genas, aures extra genas habeat. Omnibus aequè animantibus caput primum superius est, sed cum creuerint et iam exitū appetant, deorsum deducitur. Quorum uero in nascendo non caput, sed pedes primi extiterint, qui partus difficillimus et gerrimusque habetur, Agrippae appellatur uocabulo, ab egritudine et pedibus. Nā conuersi sic in pedes, brachijque plerumque diductis retineri solent, aegriusque tunc mulieres emittunt. Huius periculi deprecandi gratia, ara statuae sunt Romae duabus Carmentibus, quarum altera Postuerta nominata est, Prosa altera, à recti peruersisque partus et potestate et nomine. f ¶ Aperto coniugio. Augusti filiam, nempe Iuliam intelligit, quam Marcus Agrippa uxorem duxit: ex quorum filia Agrippina prodijt Nero Imperator, omnium bipedum saeuissimus, qui et ipse in pedes natus dicitur. Dicit praeterea hic Solinus, infaustū signū esse si puella clausis coagulatisque genitalibus nascatur, id quod Corneliae Gracchorum matri accidit, quae miserum spectaculum in filiis occisis et in sepulchris uidit. Auspiciator ortus putatur si

mater prius necetur, id quod Scipioni Africano priori contigit, & propterea inter Romanos duces obtinuisse creditur a gentilibus excellentiæ principatū, à cæso matris Pompeie utero Cæsar appellatus. Idem quidam ferunt de Iulio Cæsare, sed quàm recte, ipsi uiderint, cum ille Gallicū gerens bellum, matrem Aueliam amiserit.

g ¶ Quos uulgo byras uocant.) Hoc est, caninos dentes. Et quod de nascentium uagitu subditur, sciendum quod Epicurei queruntur hominem nimis imbecillum nasci quàm cætera animalia, quæ ut sunt edita ex utero, protinus in pedes suos eriguntur, gestiant discurrere, statimq; aeri tolerando idonea sunt: homo uero contrarius & inermis tanquam ex naufragio in huius uitæ miseris proiectur, qui neq; mouere se loco ubi effusus est potest, nec alimentum lactis appetere, nec iniuriâ temporis ferre: itaq; naturâ non matrè esse humani generis, sed nouercom, quæ erga nutu se liberalius gessit quàm erga hominem. De uno Zoroastre legitur, quod natus mox riserit, & is fuit Bactrianorum rex, inuentor magicarum artium, superatus in bello à Ni-no rege Assyriorum. Contra Crassus nunquam risit, & propterea uocatus fuit cæsar, hæc id est, sine risu, mæstus & tristis.

h ¶ Pancratij uictoriam.) Est pancratium genus certaminis, quando in ipso certamine summus conatus & omne robur intenditur, ἀπὸ τῶν παντοῦ καὶ κρατῶς, id est, omni robore. Cæterum Sannites, aut secundum alios Sannites, à Sannio colle dicitur, aut ut alijs placet, à Sannio regione Italiae, quam hodie Apruciâ uocant. Milo uero Crotoniates luctator insignis, apud Dariam regem Persarum celebre habuit nomen ob in signem fortitudinem, in cuius statua elogium hoc scriptum fuit: victor ille omnium certaminum obiit.

i ¶ Alektorius lapis.) Est ἀλέκτωρ Græcis gallus, hinc alektorius idem quod gallinæceus.

SCHOLIA CAP. V.

Mouetur à principio huius capituli que sitio scitu dignissima, quare proles cæterorū animantium magis quàm hominis suis parentibus similem gerit naturam. An quod homo uago uariocq; plurimum animo in coitu est? Prout enim pater materq; in conceptu affecti fuerint, ita parius euariant. Cætera uero animalia cum ueneri intendūt, tota sese absq; mentis distractione huic rei dedūt. Fit tamen nonnumquã in hominibus, ut post plures eiusdè pro sapie gradus prior reddatur similitudo, ut patet de Byzantino

omnè dolorem uel miseriam uniformi durare proposito. Pomponiū poetâ cōsularem uirum nunquã ructasse habet inter exēpla. Antonia Drusi nunquã spuisse percelebre est. Nonnullos nasci accepimus cōcreis ossibus, eosq; neq; sudare consueuisse, neq; sitire, qualis Syracusanus fertur Lygdamus, qui tertia & tricesima Olympiade primus ex Olympico certamine Pancratij coronâ reportauit, eiusq; ossa deprehensa sunt medullas nō habere. Maximâ uirium substantiam 10
 neruos facere certissimū est, quantoq; fuerint densiores, tanto propensius augetere firmitatē. Varro in relatione prodigiose fortitudinis annotauit Tritanū gladiatorē natura Sannitem fuisse, qui & rectis & transuersis neruis, nō modo crate pectoris, sed & manibus cancellatis & brachijs omnes aduersarios leui tactu, ac penè securis congressionibus uicerit. Eius filium militem Cnei Pompeij pari modo natum ita spreuisse hostem prouocantē, ut inermem 20
 dextra superaret, et captum digito uno in castra imperatoris sui reportaret. Milonem quoque Crotoniensem ferunt egisse omnia supra quàm homo ualeat. De quo etiam hoc proditur, quod ictu nudæ manus, taurum fecit uictimâ, eumq; solidum qua macerauerat die, absumpsit solus non grauat. Super hoc nihil dubium; nam in factum elogium extat: Victor ille omnium certaminum obiit. Sanè^h Alektorius traditur lapis, qui crystallina specie in modum fabæ gal- 30
 linaceorum uentriculis inuenitur, aptus (ut dicunt) præliantibus. Milo porrò Tarquinij Superbi temporibus enituit.

De similitudine formæ, deq; corporum quorundã proceritate: de mensura hominis, necnō defunctorū pudore, Cap. V.

Am uero qui deflexum animum re ferat ad similitudinum causas, quantum sit artificis naturæ ingenium deprehēdet. Interdum enim ad genus spectant, & per sobolē in familias tarnisus faciunt: sicut plerumq; paruuli modo nauos, modo cicatrices, modo qualescunq; originis suæ notas ferunt: ut in Lepidis, quorum tres, inter- uulsa

uulsa tamen serie ex eadē domo, obducto mēbrana oculo, similes geniti reperiuntur. Vel ut in Byzantino nobili poeta, qui cum matrè haberet adulterio ex Aethiope conceptam, quæ cum nihil patri comparandum reddidisset, ipse in Aethiopē atum regenerauit. Sed hoc minus mirum, si respiciamus ad ea quæ spectata sunt inter externos. Regem Antiochum Artemon quidam ex plebe Syriaca, sic facie æmula mentiebatur, ut postmodū Laodice uxor regia, obiecto populari isto, tamdiu dissimulauerit defunctum maritum, quoad ex arbitratu eius regni successor ordinaretur. Inter Cn. Pompeiū, & C. Vibium humili loco natum, tantus error extitit de paribus liniamentis, ut Romani Vibium Pompeij nomine, Pompeium Vibij uocabulo cognominaret. Oratorē Lucium Plancum, Rubrius Histrio sic impleuit, ut & ipse Plancus à populo uocaret. Armentarius Mir- 20
 millo & Cassius Seuerus orator, ita se mutuo reddiderunt, ut si quando pariter uiderentur, dignosci non possent, nisi discrepantiam habitus indicaret. Marcus Messala Cenforius, & Menogenes ex fece uulgarī, hoc fuerunt uterq; qd singuli, nec alium Messalam quàm Menogenem, nec alium Menogenem quàm Messalam putauerūt. Piscator ex Sicilia, proconsuli Suræ præter alia rictu oris cōparabatur, ita in eodem uocis impedimento, & tarditate sono linguæ na- 30
 turalibus offendiculis congruebant. Interdum uero non modo in externis, sed etiam inter cōductos ex diuersissima parte orbis miracula, in discreti uultus fuere. Denique cum Antonio iam triumuiro, Thoranius quidã eximios forma pueros uelut geminos trecentis^a festertijs uendidisset, quorum alterum de Transalpina Gallia, alterum ex Asia comparauerat, adeoq; una res uiderentur, nisi solus sermo fidem panderet; atque ideo cum irrisum se Antonius gra- 40
 uaret, non infacet Thoranius, id uel precipue quod emptor criminabaf, preciosum comprobauit. Neq; enim mirum si forent pares gemini, illud nullis possēt taxationibus æstimari, quod tantis spacijs diuersitas separatos, plus quàm geminos cōtulisset. Quo responso adeò Antonius mitigatus est, ut deinceps nihil se habere carius in sua substantia iactaret. Nunc si de ipsis hominum formis requiramus, liquido manifestabit, nihil de se antiquitatem mendaciter predicasse, sed^b corruptâ degeneri successione sobolē no-

poeta, qui diuini summi Aethiopē expressit, & non colorem patris. Aristot. in Sicilia contigisse scribit. Quando deinde inter exteros & nullo sanguine unctos nonnumquã miram inueniri dicit similitudinem, exenaplumq; adducit de Antiocho rege & Artemone plebeio homine, simile quiddam noui nus nostro æuo contigisse, quando Carolo duce Burgundie perempto, popularis quidam in Bruicella Suecicæ reperitus fuit, qui per omnia corporis eius habitū expressit, ut ouium ut ex ouo similitus inueniri crederetur.

a ¶ Sestertijs.) Capitur hic promoneta quæ habet duo integra & tertium dimidiatū, quasi semis tertius, sicut hic Basileæ cruciferus est sestertius: continet enim duas rapps & dimidiã. b ¶ Corruptam degeneri success.) Constat posteros plurimū degenerare à ueteribus, nō dum longo uenendi æuo, sed & corporū uiribus, habitu & uultus forma, atq; corporis magnitudi- 20
 dine. c ¶ Longitudinē septem pedū.)

Faciunt & ethnicorum & prophetarum literæ mentionē de gigantibus & magne stature hominibus, & quidẽ Hebrei aiunt שהגפילים היו אנשים גורלים בעלי קרבוה גורלה ובקראו בן שירפל האדם במפרים מופני שיהם גבורהים כל כך בר לענון ו זה בקראו האבמים במור בן

hoc est, Nephilim (sic uocantur gigantes Gen. 6.) fuerunt homines magni, habentens staturam magnam, uocatiq; sunt sic, quod homines corruerant propter formidinem eorum, quod essent tam proceri statura: unde & ob eandem rationem Emini uocati sunt, id est, terribiles. Alij putant gigantes aliud nihil fuisse quàm impiam quadam gentem deum negantē, qui & in deum blasphemii & in homines crudeles fuerunt. Fit tamen Deut. 3. mentio de Rephaim, ex quibus unus memoratur habuisse lectū longitudine nouem cubitorum. Fuit igitur longemaioris stature quàm Hercules ipse.

d ¶ Orestis.) Corpus Orestis quidam scribunt habuisse pedes 22. & quadrantem: alij aliud putant. e ¶ Parti dextre habilior ascribitur motus.) Scribunt dextera sinistris agilitiora habilioraq; quod iecur ob sanguinis copiam, calidum omnino natura est. Iecur autem in dextro

later estum est. Sinistri autem quidam sunt ob plurimum cordis calorem, in sinistram partem in homine inclinantis, quos Hebraei **אֲשְׁרֵי יְמִינֵהוּ** uocant, & **אֲשְׁרֵי יְמִינֵהוּ** Iud. 3. Ceterum ambidexter ex eo quis efficitur, quod tam iecur quam cor ipsum calorem dextrae debuit, in sinistra diffundant.

conditorio Sallustianorum uidentur. Postmodum Diuo Claudio principe, Gabbaram nomine ex Arabia aduectum, nouem pedum & totidem unciarum. Sed ante Augustum ferme annis mille non apparuit forma huiusmodi, sicut nec post Claudium uisa est. Quis enim a quo isto non minor parentibus suis nascitur? Priscorum autem molem testantur etiam Orestis suprema, cuius ossa Olympiade quinquagesima & octaua Tegeae inuenta, a Spartanis oraculo monitis didicimus impleffe longitudinem cubitorum septem. Scripta quoque ex antiquitate memorias accersunt in fidem ueri, quibus receptum est, quod bello Critico cum elata flumina impetu plusquam uim amnica inuecta terras rupissent, post discessum fluminum inter plura humi dissidia humanum corpus repertum cubitum trium atque triginta, cuius spectandi cupidine L. Flaccum legatum, Metellum etiam ipsum impendio admodum captus miraculo, quod auditu refutauerant, oculis positos, Non miserim Salaminæ Euthymenis filium creuissis in triennio tria cubita sublimitate, sed incessu tardo, sensu hebeti, robusta uoce, pubertate festina, statimque obsessum morbis plurimis, immoderatis agritudinum supplicij compensasse precipitem incrementi celeritatem. Mensura ratio bifariam conuenit. Nam quantus manibus expansis inter digitos longissimos modus est, tantum constat esse inter calces & uerticem: ideoque physici hominem minorem mundum esse iudicant. Parti dextrae habilior ascribitur motus, laeuae firmitas maior; unde altera gesticationibus promptior est, altera oneri ferendo accommodatior. Pudoris disciplinam etiam inter defuncta corpora natura discreuit, ut si quando caduera necatorum fluctibus euehantur, uirorum supina, prona fluitant foeminarum.

SCHOLIA CAP. VI.

Solinus uolens differere aliqua de fortitudine, praemittit quorundam miram pedum pernicitatem: est enim & haec quaedam fortitudinis species. Inducitur autem primum pro exemplo Ladas, quale quid & de Iphicelo Hesiodus canit, qui tanta pernicitatis fuisse perhibetur, ut excurreret supra triticeas aristas, eas non oblaedens. Polymestor nomine compositum putat à **πολύ** & **μῆσος**, quia si multum ualidus, quippe qui suo cursu facile leporem consequi potuit.

a C Visu deinde.) Visus quanto fuerit melius affectus, tanto rem quancumque clarius & in distantia remotiori percipere potest, praesertim quae per rectas uidentur lineas. Videntur autem per rectas lineas, quae in aere uidentur. Quae uero per aeras & aqua diuersa media uidentur, per flexas uidentur

stri temporis per nascentium detrimeta, decus ueris pulchritudinis perdidisse. Licet ergo plerique definiant nullum posse excedere longitudinem pedum septem, quod intra mensuram istam Hercules fuerit, deprehensum tamen est Romanis temporibus sub diuo Augusto Pusionem & Secundillam denos pedes & amplius habuisse proceritatis, quorum reliquiae adhuc in

De uelocitate, uisu, deque Romanorum quorundam fortitudine, ac Caesaris Dictatoris excellentia, Caput VI.

Merum ut ad pernicitatis titulum transeamus, primam palmam uelocitatis Ladas quidam adeptus est, qui ita super cauum puluerem cursauit, ut arenis pendetibus nulla indicia relinqueret uestigiorum. Polymestor Milesius puer cum a matre locatus esset ad caprarios pastus, ludicro lepore consecutus est, & ob id statim productus a gregis domino Olympiade sexta & quadragesima (ut Boechus autor est) uictor in stadio meruit coronam. Philippides biduo mille ducenta quadraginta stadia ab Athenis Lacedaemonem cucurrit. Anistius Lacon & Philonides Alexandri Magni cursores, a Sycione Elin usque

usque mille ducenta stadia uno die transierunt. Fonteio Vipsanoque consulibus, in Italia octo annos puer natus, quinque & quadraginta millia passuum a meridie transiit ad uesperum. Visu deinde plurimum potuit Strabo nomine, quem superspexisse per centum xxxv. millia passuum Varro significat, solitumque exeuntem a Carthagine classem Punica, numerumque nauium manifestissime a Lilybitana specula denotare. Cicerero tradit Iliada Homeri omnem ita subtiliter in membranis descriptam, ut testa nucis clauderetur. Callistrates formicas ex ebore sic sculpsit, ut portio earum a ceteris secerni nequiuisset. Apollonides perhibet in Scythia foeminas nasci, quae Bithyae uocantur, hasque in oculis pupillas geminas habere, & perimere uisu, si quem forte irata aspexerint. Haec sunt & in Sardinia. Praeualuisse fortitudine apud Romanos L. Siciniam Dentatum, titulorum numerus ostendit. Tribunus hic plebis fuit non multum post exactos reges, Spurio Tarpeio, A. Thermo coss. Idem ex prouocatione octies uictor, quadraginta & quinque aduersas habuit cicatrices, in tergo nullam notam. Spolia ex hoste tricies & quater cepit. In phaleris, haestis puris, armillis, coronis, trecenta duodecim dona meruit. Noue imperatores qui opera eius uicerat, triumphantes profecutus est. Post hunc Marcus Sergius duobus stipendijs, primo aduerso corpore ter & uicies uulneratus. Secundo stipendio in praelio dextra perdidit, qua de causa ferream sibi manum fecit: & cum neutra penes idonea ad praeliandum ualeret, una die quater pugnauit, & uicit sinistra, duobus equis eo insidente cofossis. Ab Hannibale bis captus refugit, cum mensibus quibus captiuitatis forte perferabat, nullo momento sine compendibus fuerit & catenis. Omnibus asperimis praelijs, quae tempestate illa Romani experti sunt, insignitus donis militaribus. A Thrasymeno, Trebia, Ticinoque coronas ciuicas retulit. Cannensi quoque praelio, de quo refugisse eximium opus uirtutis fuit, solus accepit coronam. Beatus profecto tot suffragijs gloriarum, ni haeres in posteritatis eius successione Catilina tantas adoras odio damnati nominis obumbrasset. Quantum inter milites Sicinius, aut Sergius, tantum inter duces, imo, ut uerius dicam, inter omnes homines Caesar Dictator enituit. Huius ductibus undecies centum, & nonaginta duo millia caesa sunt hostium. Nam quantum bellis ciuilibus fuderit, noluit annotari. Signis collatis quinquages & bis dimicauit: M. Marcellum solus supergressus, qui nouies & tricies pari modo fuerat praeliatus. Ad haec nullus celerius scripsit, nemo uelocius legit. Quaternas etiam epistolas simul dictasse perhibetur. Benignitate adeo praeditus, ut quos armis subegerat, clementia magis uicerit.

Qui memoria claruerunt: cui casus uocem ademerit, cuius dederit; de morum laude, qui eloquentia floruerunt, de pietate, de pudicitia, & quis beatus fuerit iudicatus. Cap. VII.

Yrus memoriae bono claruit, qui in exercitu cui numerosissimo praesuit, nominatim singulos alloquebatur. Fecit

SCHOLIA CAP. VII.
Ea quae a principio huius capituli scribuntur, Valer. Maximus quoque commemorat

uidentur lineas: ut bacillus in aquam collocatus, fractus uidetur. Porro per reflexas lineas uidentur, quae ex reflexione speculorum uidentur. b C Hastis puris.) Secundu Donatum haestae purae sunt quae sine ferro sunt. c C Caesar Dictator.) Scribit hic Solinus multa praeconia Caesaris, sed non desunt qui illum ob suam tyrannicam dominationem uere casum aestiment. Nam honores non modo nimios recepit, ut consulatum continuum, perpetuum dictatorem praefecturamque, insuper praenomen imperatoris, cognomen patris patriae, statuum inter reges, suggestum in orchestra, quin et ampliora etiam humano fastigio decerni sibi passus est, sed et auream in curia, & pro tribunali thesaurum, & ferulum Circensium pompa, templum, aras, simulacra iuxta deos, puluinar, flamine, Lupercos, appellatione mensis e suo nomine, ac nonnullos honores ad libidinem cepit & dedit. Vide Sueton. lib. 1.

rat titulo septimo libri octavi, in hac uerba scribens: Cyrus omnium militum suorum nomina, Mithridates duarum & uiginti gentium, quae sub regno eius erant, linguas discendo; ille ut sine monitore exercitum saluaret, hic ut eos quibus imperabat sine interprete alloqui posset. a **C** Memoriam ex arte fieri. Qui hanc ingenij partem exercent, his capiendi sunt loci, & ea quae maxime memoria tenere uelint, effigenda animo, atque in his locis sic sunt collocanda, ut ordinem rerum, locorum ordo seruet, res autem ipsas uerum effigies notet, atque ut locis pro cera, simulacris pro literis utantur. Ceterum Metrodorum philosophum, qui in Asia uixit, adserit Cicero se uidisse, scribitque illum prope diuinam praeditum memoria. Fuit igitur circiter annum 648. ab urbe condita. Cynicus autem Diogenes fuit tempore Alexandri, cum conflet eos eadem die uita functos, hunc Babylonia & alterum Corinthi, nempe circa annum 432. urbis conditae. Sed fuit alius Diogenes Stoicus tempore Ciceronis, quem hic Solinus uoluit exprimere. b **C** Nihil tam in homine facilius intercepti. Sic quoque dicit Seneca in principio primi declamationum: Memoria, inquit, est res omnibus paribus animi maxime delicata & fragilis, in quam primum senectus incurrit. Sic quidam Athenis eruditissimus, cum icili lapidis in capite suscepisset, literarum quibus praecipue inseruierat oblitus est, cetera omnia tenacissima memoria retinens.

c **C** Croesus. Fuit hic Croesus rex Lydorum, ea tempestate diuinitis & armis potentissimus: & cum Babylonis auxilio esse uellet, à Cyro rege Persarum uincitur.

d **C** Cato princeps. Hic Portius Cato genere Tusculanus, Marco patre genitus, ob eius singulare ingenium ac mores integros, à Valerio Flacco Romam ductus, nec diu post Romana ciuitate donatus est, ac omni in ea dignitatis honore functus. Principio Priscus uocabatur, et deinde Cato, quod uirtutis eius cognomen extitit. Romani enim cum in quo multarum rerum usus ac experientia sit, Catonem nominant. Porro Scipio Aemilianus, qui & Africanus, sic sese comodo reipublicae tribuit, ut cum interfectus esset ab ijs qui affectabant

ferri

hoc idem in populo Ro. L. Scipio, Sed & C. Scipio & Scipionem consuetudine credamus profecisse. Cyneas Pyrrhi legatus postero die quae in gressus Romam fuerat, & equestrem ordinem, & senatum proprijs nominibus salutauit. Rex Ponticus Mithridates duabus & uiginti gentibus, quibus imperitabat, sine interprete iura dixit. Memoriam ex arte fieri palam factum est, sicut Metrodorus philosophus, qui temporibus Cynici Diogenis fuit, in tantum se meditatione assidua prouexit, ut à multis simul dicta non modo sensuum, sed etiam uerborum ordinibus detineret. Nihil tam in homine aut metu, aut casu, aut morbo facilius intercepti, saepe perceptum est. Qui lapide ictus fuerat, accepimus oblitum literarum. Messala certe Coruini post aegritudinem quam pertulerat percussum, proprii nominis obliuione, quamlibet alias ei sensus uigeret. Memoriam metus perimit. Inuicem metus uocis est incitamentum, quam non solum Denique cum Olympiade octaua & quinquagesima uictor Cyrus intrasset Asiae oppidum Sardis, ubi tunc Croesus latebat, Atthis filius regis mutus ad id usque temporis, in uocem erupit uitimoris. Exclamasse enim dicitur, Parce patri meo Cyre, & te hominem esse uel casibus discenostis. Tractare de moribus superest, quorum excellentia maxime in duobus enituit. d Cato princeps Porti gentis, senator optimus, orator optimus, optimus imperator. Causam tamen quadragies & quater dixit, diuersis odoribus multatibus appetitus, semper absolutus. Verum Scipionis Aemilianus laus propensior, qui praeter bona quibus Cato clarus fuit, etiam publico amore praesedit. Vir optimus Nascica Scipio iudicatus est, non priuato tantum testimonio, sed totius senatus sacramento: quippe quod inuentus dignior non fuit, cui praecipue religionis crederetur ministerium, cum oraculum moneret accersi sacra matris deum Pessinunticae. Plurimum inter Romanos eloquentia floruerunt: sed hoc bonum haereditarium nunquam fuit, nisi in familia Curionum, in qua tres serie continua oratores fuerunt. Magnum hoc habitum est sane eo seculo, quo praecipue facundiam, & humana & diuina mirata sunt: quippe tunc percussores Archilochi poetae Apollo prodidit, & latro num facinus deo arguente detectum est. Cumque Lyfander Lacedaemonius Athenas oblideret, ubi

ubi Sophoclis Tragicus inhumatum corpus iacebat, identidem Liber pater ducem admonuit per quietem, ut sepeliri delicias suas sineret: nec prius destitit, quam Lyfander cognito quis obisset diem, & quid à numine posceretur, inducias bello daret, usque dum congruae supremis talibus exequiis ducerent. Pindarum lyricum è conuiuio loco, cui imminabat ruina, ne cum ceteris interiret, forinsecus Castor & Pollux uocauerunt, in spectantibus uniuersis: quo effectum est, ut solus impendens periculum euaderet. Numerandus post Deos Cn. Pompeius Magnus, intraturus Possidonij domum, clarissimi tunc sapientiae professoris, percuti ex more à lictore uetuit fores, summisque fascibus, quamlibet confecto Mithridatico bello, & orientis uictor, sententia propria cessit ianuae literarum, Africanus prior Qu. Ennii statua imponi sepulchro suo iussit. Vt cenis Cato unum ex tribunatu militum philosophum, alterum ex Cypria legatione Romam aduexit, professus plurimum se eo facto Senatui & populo Romano contulisse, quamuis proauius eius sapissime censuisset Gracos Urbe pellendos. Dionysius tyrannus uitata nauem Platoni obuia misit: ipse cum albis quadrigis egredientem in littore occurrens honoratus est. Perfectionem prudentiam soli Socrati oraculum Delphicum adiudicauit. Pietatis documentum nobilissimum quidem in Metellorum domo effulsit, sed eminentissimum in plebeia puerpera reperitur. Humilis haec, atque ideo famae obscurioris, cum ad patrem, qui supplicij causa claustris poenalisibus continebatur, aegre obtinuisset ingressum, exquisita sepius à ianitoribus ne forte parenti cibum sumministraret, alere eum uberibus suis deprehensa est: quae res & factum & locum consecrauit. Nam qui morti destinabatur, donatus filiae, in memoriam tanti praconij reseruatus est. Locus dicatus suo numini, Pietatis sacellum fuit. Nauis à Phrygia gerula sacrorum, dum sequitur uittas castitatis, contulit Claudiae principatum pudicitiae. At Sulpitia Paterculi filia, M. Fuluij Flacci uxor, censura omnium matronarum è centum probatissimis haud temere electa est, quae simulacrum Veneris, ut Sibyllini libri monebant, dedicaret. Qui attingat ad titulum felicitatis, nec dum repertus est, & qui felix censeretur debuerit. Namque Cornelius Sylla dictus potius est, quam fuerit felix. Solum certe beatum Cortina Aglaur iudicauit, qui in angustissimo Arcadiae angulo

† Quod attinet

ferri agrariam legem, discoralarum fomentum, quibus ille fortiter repugnauerat, Metell. Macedonicus in publicum se proripuit, moestus; uultu & uoce costis ait: Concurrere concurrere o ciues, moenia nostrae urbis euerfa sunt, Scipioni enim Africano intra sua moenia uis illata est. e **C** Matris deorum Pessinunticae. Est Pessinuntis urbs Phrygiae, in qua Cybela dea in signe templum constructum erat, quae Diana & Dindymenes filia fuit, mira pulchritudine & prudentia praedita, inuentrix prima fistulae, cymbali, tympani. Haec & curandi pueros artem tradidit, eosque summo ac materno amore profecuta est, unde factum, ut ex facto matris nomen consecuta sit. Longe post simulacrum eius, momente Sibylla, per Scipionem Nasicam Romam aduectum est. Haec & à quibusdam Rheda, deorum mater uocatur: ite Vesta, & dea Phrygia magna. f **C** Archilochi. Fuit hic Archilochus uates praecellens, sed obscuro multum ac uirulentus. Hinc factum est, ut dicta amarulenta & mordacitas, pro uerbali figura Archilochia nominentur.

g **C** Liber pater. Aium Dionysium, id est, Bacchum, Liberum patrem appellatum, quod bibentibus libertatis causa sit: sunt enim homines ebrietate petulantiores. Vel quod libationem praebuit, uel quod pro Boeotiae libertate pugnauit.

h **C** Pindarum. Non Pindaro, sed Simonidi id accidit, quamobrem deprauatus est hic locus. Ceterum Possidonius, cuius mox fit mentio, fuit Rhodi Ciceronis praceptor. Fuit proinde mos apud Romanos: ut cum magistratus domum cuiuspiam esset intraturus, lictor fores uirga percuteret. Item Ennius, cuius & hic fit mentio, poeta fuit, & cum articulari morbo interisset, sepultus est in Scipionis monumento, uia Appia, intra primum ab urbe miliarium.

i **C** Vitiensis Cato. Cum Carneades Romam uenisset, & quasi quodam diuino afflatu Romanam iuuentutem ad graecarum literarum amorem pellexisset, idque ceteris Romanis inuicem fuisse spectaculum, Cato proauius ijs studijs uniuersam ciuitatem abundare grauitur tulit. k **C** In Metellorum domo. Metellorum familia inter ceteras uirtutes, pietatem in deos peccat

c

liarem fuisse constat. Metellus enim pontifex max. Posthumium consulens eundemq; flammem Mariadem, ad bellum gerendum deo urbem gredi passus non est. **C** In plebeia puerpera. Plinius dicit hanc pietatem patri ostendam, Solinus autem ad patrem refert. **M** Contulit Claudie principatū. Claudia quae semper impudica habitata fuit, ob nimios corporis cultus, oravit deam submissis genibus, ut si se castam iudicaret, suum singulum sequeretur: ita navis quae ab omni iuventute non ualuit commoveri, ab una muliere fuit commota. Sed istud demoniacum fuit miraculum, ut navis illa qua simulacrum matris Phrygiae uehebatur, tantis hominum bonumq; conatibus immobilis redderetur, eamq; una muliercula zona alligata ad suae pudicitiae testimonium traheret. **S** Syllae filix. Hic filix in fortuna dictus est: nam cum parvulus a nutrice ferretur, mulier obtulit, saluē, inquit, puer tibi et reipublicae filix: et statim quaesita quae haec dixisset, non potuit inueniri.

SCHOLIA CAP. VIII.

Scripturus Solinus de regionibus orbis, initium sumi ab Italia, quae uiris, feminis, ducibus, militibus, artium praestantia, ingeniorum perspicacitate, situ, salubritate caeli, facili accessu cunctarum gentium, littoribus portuosus, benigno uentorum afflatu, aquarum copia, nemorum salubritate, ferorum animalium innocentia, soli fertilitate, pabuli ubertate, semper fuit pulcherrima. In summa, quicquid quo carere uita non debeat, nusquam ferè est praestantius: fruges, uinum, olea, uellera, lana, metalla auri, argenti, aeris et ferri. Videre poteris de his uerbiorum libro 3. et 37. Plinij in nat. hist. Fuit haec olim dicta Latii, à latendo, quod illic laterit Saturnus dum Iouem fugeret. Alij à Latino rege dici asserunt. Dicta est et Oenotria, à uino quod optimum in Italia nascitur, uel ab Oenotro rege Sabinarum. Italia autem ab Italo rege dicta est, et Graecia maior, quod incolae eius ex maiori parte Graeci fuerint. **A** Bisera uiolaria. Multi flores bis in anno proueniunt. Veseuus mons in Campania est iuxta Neapolim. Vocatur et Vesuius. Baiae, ciuitas iuxta mare Campanum sita, à Baio Vlyssis socio illic sepulto: ubi et aquae calidae scaturiunt, ad voluptatem et uarios morbos commode. Inuiare, significat uiam facere. Ardea urbs à Danaë Acrisij Argiuorum regis filia, augurio ardeae uis condita est. Quae urbs Polyde sit, non satis constat. Agilla ciuitas est Thusa sciae, quae alio nomine Cere dicta est. Hauleso uero putatur esse, quae hodie Montem flaconem uocant. **D** Digitiorum sorores. Quidam putant legendum, diguorum. Beneuentum uero olim dictum fuit Maluentum, quod à Dalmatia uiolentior quidam

pauperis soli dominus, nunquam egressus paterni cespitis terminos inuenitur. Africam petentem, ne à sacris discederet, multis indicta, inconsulto deo urbem gredi passus non est. **C** In plebeia puerpera. Plinius dicit hanc pietatem patri ostendam, Solinus autem ad patrem refert. **M** Contulit Claudie principatū. Claudia quae semper impudica habitata fuit, ob nimios corporis cultus, oravit deam submissis genibus, ut si se castam iudicaret, suum singulum sequeretur: ita navis quae ab omni iuventute non ualuit commoveri, ab una muliere fuit commota. Sed istud demoniacum fuit miraculum, ut navis illa qua simulacrum matris Phrygiae uehebatur, tantis hominum bonumq; conatibus immobilis redderetur, eamq; una muliercula zona alligata ad suae pudicitiae testimonium traheret. **S** Syllae filix. Hic filix in fortuna dictus est: nam cum parvulus a nutrice ferretur, mulier obtulit, saluē, inquit, puer tibi et reipublicae filix: et statim quaesita quae haec dixisset, non potuit inueniri.

De Italia, & eius laudibus, deq; peculiari-
bus multis, quae in ea reperiuntur.
Cap. VIII.

De homine satis dictum habeo. Nunc, ut ad destinatum reuertamur, ad locorum commemorationem stylus dirigendus est, atq; ad eod principaliter in Italiam, cuius decus iam in Vrbe contigimus. Sed Italia tanta cura ab omnibus dicta est, praecipue à M. Catone, ut iam inueniri non possit, quod non ueterum autorum praesumpserit diligentia, largiter in laudem excellentis terrae materia superpetente, dum scriptores praestantissimi reputant locorum salubritatem, caeli temperiem, ubertatem soli, aprica collium, opaca nemorum, innoxios saltus, uitium olearumq; prouentus, et ouilia, pecuaria, tot amnes, lacus tantos, bifera uiolaria, inter haec Veseui flagrantis animae spiritum uaporantem, et tepentes fontibus Baias, colonias tam frequentes, tam assiduam nouarum urbium gratiam, tam clarum decus ueterum oppidorum, quae primum Aborigines, Arunci, Pelasgi, Arcades, Siculi, totius postremo Graeciae aduenae, & in summa uictores Romani condiderunt. Ad haec littora portuosa, orasq; habet patentibus gremijs, commercio orbis accommodatas. Verum ne prorsus intacta uideatur, in ea quae minus trita sunt, animi intendere haud absurdum uideatur, & parcius depasta leuibus uestigijs inuolare. Nam quis ignorat uel dictam uel conditam à Iano Ianiculum, à Saturno Latium atq; Saturniam, à Danaë Ardeam, à comitibus Herculis Polyden, ab ipso in Campania Pompeios, quia uictor ex Hispania pompam bouum duxerat? In Liguria quoq; lapidarios campos, quod à Ioue eo dimicante creditur saxa pluisse. Regionem Ioniam ab Ione Nauolochi filia, quam prociaciter insidentem uias Hercules interemit, ut ferunt. Alchippen

† nobilita
pecuaria
30
† tepen-
tibus

49

Alchippen à Marfya rege Lydorū, quod hiatu terre haustum, dissolutū est in lacum Fucinum. Ab Iasone templum Iunonis Argiuae, à Pelope Pifas, à Cleolao Minois filio Daunios, Iapygas à Iapyge Dædali filio, Tyrrhenos à Tyrrheno Lydiae rege, Corā à Dardano, Argillam à Pelasgis, qui primi in Latii literas intulerunt: ab Halefo Argiuo Phaliscā, à Phalerio Argiuo Phalerios, Fescennium quoq; ab Argiuis, portum Parthenium à Phocensibus, Tybur, sicut Cato facit testimonium, à Catillo Arcade praefecto classis Euadris; sicut Sextius, ab Argiua iuuentute, Catillus em Amphiarai filius post prodigalem patris apud Thebas interitum, Oecleia uero iussu, cum omni foetu uel sacro missus tres liberos in Italia procreauit, Tiburtum, Coram, Catillum, qui depulsis ex oppido Siciliae ueteribus Sicanis, à nomine Tiburti fratris natu maximi urbem uocant. Mox in Brutijs ab Vlyssae extructū templū Mineruae, Insula Ligea appellata abiecto ibi corpore Sirenis ita nominatae, Parthenope à Parthenopes Sirenis sepulchro, quam Augustus postea Neapolim esse maluit. Praeneste, ut Zenodotus refert, à Praeneste Vlyssis nepote Latini filio; aut, ut Praenestini sonant libri, à Caeculo, quem iuxta ignes fortuitos inuenerunt, ut fama est. Digitiorum sorores. Notum est à Philoctete Petiliam constitutam, Arpos & Beneuentum à Diomede, Patauium ab Antenore, Metapontum à Pylis, Scyllaceum ab Atheniensibus, Sybarim à Troezenijs, & à Sagari Aiacis Locri filio, Salētinos à Lycijs, Anconā à Siculis, Gabios à Galatio et Bio Siculis fratribus, ab Heraclidis Tarentū, insulam Tenfam ab Ionibus, Paestum à Dorensibus, à Myscello & Archia Crotonā, Rhegium à Chalcidensibus, Caulonam & Terinā à Crotoniensibus, à Naritijs Locros, Heretum à Graecis, in honore Herae, sic enim Iunonē Graeci uocant. Aritiā ab Archilochō Siculo, unde & nomē, ut Cassio Heminae placet, tractum. Hoc in loco Orestes oraculo monitus simulacrum Scythicae Dianae, quod de Taurica extulerat, priusquam Argos peteret, consecrauit. A Zancleisibus Metaurum locatum, à Locrensibus Metapontum, quod nūc Vibo dicitur. Bocchus absoluit, Galorum ueterem propaginem Vmbros esse. M. Antonius asseuerat eisdem, quod tempore aquo sae cladis imbribus superfruerint, Vmbros graecē nominatos, Licinio placet à Messapo graeco

† Acheo

† esse

quidā et acerbus uentus ingruere consueuisset. Patauium, quod hodie est Padua, à Padi fluminis uicinitate sic dictū est. Tarentū urbs est Calabriae, quā quidā Lacedaemonium uocant, quidam uero Herculeum Tarentum. Zancleis sic nominati sunt à Zancle oppido tum Achaiae tum Siciliae. **C** Palinurus. Fuit Palinurus Aeneae classis gubernator, submersus et sepultus iuxta promontorium quoddam, à quo illud hoc quoq; consecutum est nomen, ubi et urbs est quam Helia uocant, alij autem Veliā, à qua haud procul distat Leucosia insula, à cognata Aeneae sic dicta. Ceterum Venus dicitur et prope Vrbem, quod ex testa fuit Saturni, uel ut alijs placet, ex Caeli spuma nata fingitur. **I** Indigetes. Indigetes dii uocantur, quod nullius rei egeant, uel quasi in dijs agentes. **A** Angis alpinum. Vniuersa, inquit Sempronius, Italia à iugis Alpium oritur, et in Leucopetra fretumq; Siculum terminatur. Cingitur supero et infero mari, et secatur Apennino, qui à iugis Alpium oritur, per mediam Italiam à Liguriis ad Aemulonam porrectus, inde paulatim usq; Venetiam flexus, ibi ex transverso diuidit Italiam. Scribit quoq; Plinius sic: Italia querno aestiuatur folio, multo proceritate amplior q; latitudine, in Leuo se flectens cacuminē, et Amazonicae figura desinens parmae, ubi à medio excursu Cirithos uocatur, per sinus lunatos duo cornua emittens, Leucopetra dextra, Lacinium sinistra. **A** Amoenissimi Capanae tractus. Scribit Florus libro primo: Omnium non modo Italia, sed toto orbe terrarū pulcherrima Campaniae plaga est. Nihil mollius caelo, deniq; bis floribus uernat, nihil uberius solo, ideo Liberi Cererisq; certamen dicitur. Nihil hospitius mari. Hic illi nobiles portus, Caieta, Misenus, et tepentibus fontibus Baiae, Lucrinus et Auernus, quaedam maris ocia. Hic amici uicibus montes, Gaurus, Falernus, Maficus, et pulcherrimus omnium Vesuius Aetnae ignis imitator. Vrbes ad mare, Formiae, Cumae, Puteoli, Neapolis etc. Est et ibi Phlegraeus campus, in quo Hercules gigantes superasse fabulantur, illicq; sepulti, quoties anhelant, terram quatunt. **T** Tarracina. Haec et Trachina

† Cocinθος,
Herm. Barb.

nia dicta est, fuitq; olim Volcorum metropolis. Et quemadmodum ipsa maris abcessu addita continenti, sic R. hegii maris accessu a continenti seiuuati est: hinc et nomen urbi datur *ῥαγῆσις*, quod ex greco ruptū significat. Nā Sicilia a continente ut terrae motuū auulsa est. h. C. Lastrigonibus.) Lastrygonēs anthropophagi fuerunt, homines inmanissimi, et ab omni humanitate alieni, sic dicti *ἄνθρωποφάγες*, id est, a la trocinio. i. C. Laciniū.) Promontorium Italiae inter Adriaticū et Ionium est, a quodam latrone ibi ab Hercule interempto qui Lacinius uocabatur. A croceranij montes sunt excessi, quos fulmina sepe infestant. k. C. Chersydris.) Serpentes sunt qui tam in aquis quam in terris morantur. Boa uero serpentis aliud est genus, sic dictum quod instar bouis uergeat. Alij aliter interpretantur. Per fellebrem fatiatem intellige copiosum lactis succum.

l. C. Lupi ceruarij.) Tria sunt luporum genera, communes canarij et ceruarij. Ceruarij dicuntur etiā cum famelicū cibum edunt, et respiciunt, propositi obliui cibi. Porro ex Lynceum humore lycuuriū lapidem nasci, ex autoribus constat.

priores duos, Tarquinio Superbo parcius precium offerente, quam postulabatur, ipsa exusserat. Huius sepulchrum in Sicilia adhuc manet, Delphicam autem Sibyllā ante Troiana bella uaticinatā Bocchus perhibet, cuius uersus plurimos operi suo Homerū inseruisse manifestat. Hāc Heriphile Erythræa annis aliquot intercedentibus insecuta est, Sibyllaq; appellata est de scientiæ parilitate, quæ inter alia magnifica Lesbios amissuros maris imperium multo antè præmonuit, quàm id accideret. Ita Cumanā tertio fuisse post has loco, ipsa æui series probat. Ergo Italia, in qua Latium antiquè antea à Tyberinis ostijs ad usq; Lyrim amnem pertinebat, uniuersa consurgit à iugis Alpium, porrecta ad R. hegini uerticem, & littora Brutiorum, quò in mare meridiem uersus protenditur. Inde procedens paulatim se Apennini montis dorso attollit, extensa inter Thuscum & Adriaticum, id est, inter superum mare & inferum, similis querno folio, scilicet proceritate amplior quàm latitudine. Vbi longius processit, in cornua duo scinditur, quorum alterum Ionium spectat æquor, alterum Siculum. Inter quas prominentias non uno margine accessum insinuati freti recipit, sed linguis proiectis sæpius, a procurrentibus distinctū promontorijs pelagus admittit. Ibi, ut obuia passim notemus, arces Tarentine, t. Scyllæa regio, cū Scyllæo oppido, & Cratide flumine Scyllæ matre, ut uetustas fabulata est; R. hegini saltus, Pæstante ualles, Sirenum saxa, f. amoenissimi Campaniæ tractus, Phlegræi campi, Circes domus, & Tarracina insula antè circumflua immenso mari, nunc æuo necente addita continenti, diuersamq; fortunam a R. hegini experta, quos fretum medium a Siculis ui abscedit: Formiæ etiā. h. Lastrygonibus habitat; multa præterea pollentissimis ingenijs edifferta, quæ præterire, quàm inferius exequi, tutius duximus. Verum

† Scyllæa

rum Italiae longitudo, quæ ab Augusta prætoria per urbem, Capuamq; porrigit, usq; ad oppidum R. hegium, decies centena & uiginti millia passuū colligit. Latitudo ubi plurimū, cccc. ubi minimū, t. cxxxvi. millia. Arctissima est ad portum, quem Annibalī castra dicunt; neq; enim excedit quadraginta millia, Vmbilicū, ut Varro tradit, in agro Reatino habet. At in solidum spatium circuitus uniuersi, uicies quadragies nouies centena sunt. In quo ambitu aduersa Locrensiū fronte ortus, in Gadibus finitur Europæ sinus primus: nam secundus à Laciniū auspiciatus, in Acroceranij metas habet. Ad hæc Italia Pado clara est, quæ mons Vesulus superantissimus inter iuga Alpium gremio suo fundit, uisendo fonte in Ligurum sinibus, unde se primū Pado proruit, submersusq; cuniculo rursus in agro Vibonensi extollit, nulli amniū inferior claritate, a Græcis dictus *ἡλιδάκωνος*. Intumescit exortu canis tabefactis niuibus, & liquentibus brumæ pruinis, autusq; aquarum accessione xxx. flumina in Adriaticū defert mare. Est è memorabilibus inclutum, & insigniter per omnium ora uulgatum, quod perpaucæ familiæ sunt in agro Phaliscorum, quos Hirpos uocant, hi sacrificium annuum ad Soractem montem Apollini faciunt, idq; operantes gestulationibus religiosis, impune exultant ardentibus lignorum struibus in honorem diuinæ rei, flammis parcentibus: cuius deuotionis ministeriū munificentia senatus honoratum, Hirpis t. perpetuū omnium munerum uacationem dedit. Gentem Marsorum serpentibus illasam esse, nihil mirū: a Circes filio genus ducunt, & de auita potentia debere sibi t. sentiunt seruitium uenenorum, ideo uenena contemnunt. C. Cælius Oeta tres filias, Angitiā, Medeā, & Circe, fuisse dicit. Circei Circeos infedisse montes, carminum maleficijs uarias imaginum facies mentientē, Angitiā uicina Fucino occupauisse, ibiq; salubri scientia aduersus morbos resistenter, cum desisset hominem uiuere, deam habitam, Medeam ab Iafone Buthroti sepultam, filiumq; Maris imperasse. Sed quamuis Italia habeat hoc præsidium familiare, a serpentibus non penitus libera est. Deniq; habitatores ab Amyclis, quas antea Amyclæi græci cōdiderant, serpentes fugauerunt. Illic frequens uisera morsu insanabilis; breuior hæc ceteris, quàm in alijs aduertimus orbis partibus, ac propterea, dum despectus est, facilius nocet. Calabria k. Chersydris frequentissima est, & Boam gignit, quem anguem in immensam molem ferunt coalescere; Captat primo greges bubulos, & si quæ plurimo lacte rigua bos est, eius se uerberibus innectit, succuq; cōtinuo saginata, iōgo seculo ita t. fellebri fatietate ultimo extuberatur, ut obsistere eius magnitudini nulla uis queat: postremo depopulatis animalibus, regiones quas obfuderit, ad uastitatē cogit. Diuo denique Claudio principe, ubi Vaticanus ager est, in aluo occisæ Boæ spectatus est solidus infans, Italia lupos habet, qui cum ceteris similes non sint, homo, quem prius uiderint, conticescit, & anticipatus obtutu nocenti, licet clamandi uotum habeat, non habet uocis ministerium. Sciens de lupis multa prætereo. Spectatissimum illud est, quod caudæ animalis huius uillus amatorius inest perexiguus, quem spontaneo damno abijcit, cum capi metuit; nec habet potentiam, nisi uiuenti detrahatur. Coeunt lupi toto anno non amplius diēs xij. Vescuntur in fame terra. At hi quos ceruarios dicimus, quamuis post longa ieiunia repertas ægre carnes mandere cœperint, ubi quid casu respiciunt, obliuiscuntur, & immemores præsentis copię, eunt quæsitum quam reliquerunt fatietatem. In hoc animalium genere numerant & Lynces, quarum urinas coire in duritiem preciosi calculi fatentur, qui naturas lapidum exquisitius sunt persecuti. Istud etiam ipsas Lynces perentescere, hoc documento probatur, quod egestum liquorem illico arena cumulis, quantum ualent, cōtegunt, timidiā scilicet, ne talis egeries transeat in nostrum usum, ut Theophrastus perhibet. Lapidi isti succini color est, pariter

† cxxxv.

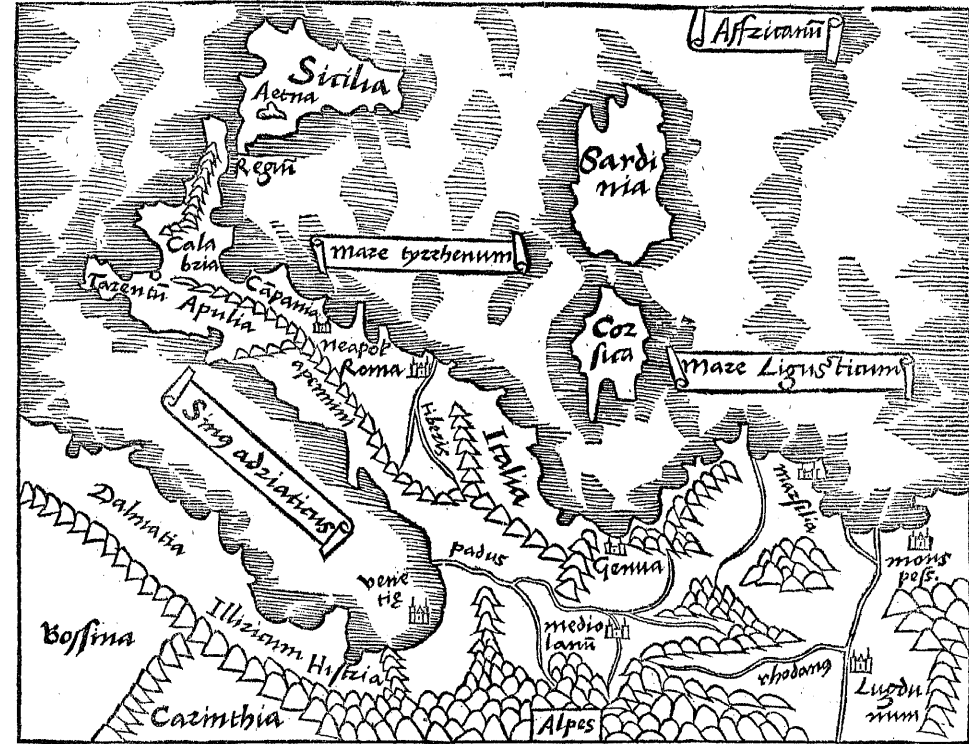
† perpetuo senta tus consulto t. sciunt

† fimebri

† timida

spiritu attrahit propinquantia, dolores renum sedat, medetur regio morbo, *λυγρονοειος* græcè dicitur. Cicadæ apud Reginos mutæ, nec usquam alibi, quod silentium miraculo est, nec immerito, cum uicinæ, quæ sunt Locrensiū, ultra cæteras fontent. Causas Granius tradit, cum obmurmurarent illic Hercule quiescente, deum iussisse ne streperent; itaq; ex eo coeptum silentiū permanere. Ligusticum mare fructices procreat, qui quantisper fuerint in aquarum profundis, fluxi sunt, tactu propè carnulento; deinde ubi in supera tolluntur, natalibus derogatis, lapides fiunt. Nec solum qualitas illis, sed & color uertitur; nam puniceo protinus rubescunt. Ramuli sunt quales arborum uisimus, ad semipedē frequenter longi; rarum est pedaneos deprehendi. Excudunt ex illis multa gestamina. 10 Habet enim, ut Zoroastres ait, materies hæc quandam potestatem, ac propterea quicquid inde fit, habetur inter salutaria. Corallū alij dicunt; nam Metrodorus *Τρογγυριου* Troγγυριου nominat. Idem, quod resistat typhonibus & fulminibus, affirmat. Eruntur gemma in parte Lucaniæ, facie adeo iucunda, ut languentes intrinsecus stellas, & sub nubilo renitentes croceo colore perfundat. Ea, quoniam in litore Syrtium inuenta primū est, Syrtites uocatur. Est & Veientana gemma à loco dicta, cui nigri coloris superficies, quam ad gratiam uarietatis limites interfecant albi, 20 notis candentibus. Insula quæ Apuliæ oram uidet, tumulo ac delubro Diomedis insignis est, & Diomedæ aues sola nutrit. Nam hoc genus alitis præterquā sibi nusquā gentium est, idq; solum poterat memorabile iudicari, nisi accederent non omittenda. Forma illis penè quæ fulicis, color cæcidus, ignei oculi, ora dentata, congreges uolitant, nec sine ratione pergendi. Duces duæ sunt quæ regant hæc ut instantia urgeat tarditatem, hæc in meantibus disciplina est. Cum scetificum adest tempus, rostro scrobes excauant; deinde furculis inuersum superpositis, texta cratiū imitantur, & sic contegunt subter cauata; & ne opera defint, si forte lignorū casus uenti auferant, hanc struem comprimunt terra, quæ egresserant cum puteos excauarēt. Sic nidos moliumtur bifori accessu, nec fortuito, adeo ut ad plagas cœli meitentur exitus, uel ingressus. Aditus, qui dimittit ad 30 partus, in ortum destinatur; qui excipit reuertentes, occasum uersus est, ut lux & morantes excitet, & receptui non denegetur. Leuaturæ aluum aduersis flatibus subuolant, quibus proluuias longius auferatur. Iudicant inter aduenas; si græcus est, propius accedunt, & quantum intelligi datur, uelut ciui blandius adulantur. Si quis erit gentis alterius, inuolant, & impugnant. Aedem sacram omni die celebrant studio huiusmodi; aquis imbuunt plumas, alisq; impendiō madefactis confluunt rorulentæ, ita ædem excusso humore purificant, tunc pennulis superplaudunt, inde discedunt quasi peracta religione. Ob hoc ferūt Diomedis socios aues factos. Sanè ante aduentum Aetoli ducis nomen Diomedæ nō habebant, inde sic dictæ. Italicus excurfus per Liburnos, quæ gens Asiatica est, pro 40 cedit in Dalmatiæ pedem, Dalmatia in litem Illyricum, in quo sinu Dardani sedes habent, homines ex Troiana profapia, in mores barbaros efferati. At ex altera parte per Ligurum oram in Narbonensem prouinciam pergit, in qua Phocenses quondam fugati Persarum aduentu, Massiliam urbem Olympiade quadragesima quinta condiderūt. C. Marius bello Cymbrico factis manu fossis inuitauit mare, perniciosamq; feruentis Rhodani nauigationem temperauit; qui amnis præcipitatus Alpibus, primo per Heluetios ruit, occurstantium aquarum agmina secum trahens, auctusq; magno, ipso, quod inuadit, freto turbulentior, nisi cum fretum uentis excitatur. Rhodanus sæuit & cum serenum est, atque ideo inter tres Europæ maximos fluuios & hunc computant. Aquæ quoque Sextiæ eo loco claruerunt, quondā hyberna Consulis, postea excultæ mœnibus; quarum

quarum calor olim acrior exhalatus, per tempora euaporauit, nec iam par est famæ priori. Si Græcos cogitemus, præstat respicere littus Tarentinum; unde à promontorio, quod Acran Iapygian uocant, Achaïam cursum destinantibus citissima nauigatio est.

Diuiditur Italia in sedecim regiones, nempe in Liguriam, in qua est Genua. In Latium, ubi sunt ostia Tyberina. In Etruriam, quæ protenditur usq; ad primam ripam Tiberis. In Campaniam, quæ terra laboris hodie dicitur, in qua Capua & Neapolis sunt. In Lucaniam, quæ situm habet inter Calabriam & Apuliam. In Calabria, quæ tenet extremitatem Italiae prope Siciliam. In Apuliam, quæ Iapygia olim dicta fuit, & adiacet mari Adriatico, habens urbes Brundisium & Tarentum & c. In Sannium sive Aprutium, quod est inter Campaniæ & Apuliam, habens ciuitates Aquilam, Aquinum, Beneuentum & c. In Picenum, quod nunc Marchia Anconitana, in qua est Ancona, Vrbinum & c. In Aemiliam seu Romanaiolam, quam & Flaminiam uocant, in qua urbes sunt Rauenna, Ferraria, Bononia & c. In Umbriam, quæ nunc est ducatus Spoletanus, incipitq; ab Apennino monte, & extenditur usq; ad sinum Adriaticum: urbes in ea sunt, Spoletum, Reate, Fulgineum & c. In Galliam cisalpinam, quæ & Gallia togata dicitur, & hodie Lombardia, cuius metropolis est Mediolanum. In Venetiam, quæ nunc est Marchia Teruisana, in qua sunt urbes Verona, Patauium, Vincentia & c. In Iapidiam, quæ est iuxta Venetias. In Carniã, quæ nunc est Forum Iulii. Et in Istriam, quæ cõtermina est Illyrio.

SCHOLIA CAP. IX.

De insulis his paruis, Pandataria, Prochyta, Capraria, Ithacchia & similibus, quae in Tyrrheno mari situm habent, apud Strabonem & Ptolemaeum etiam nomina inuenies. Hodie multarum nomina sunt mutata. Ligures sunt qui circa Genuam habitant. Nomen uero dedisse feruntur Corsica insulae, à Corfa muliere.

De quibusdā ignobilibus Tyrrheni maris insulis quae Italiae adiacent: de Corsica & Catochite lapide.

Cap. IX.

Insulae hinc stylus est, terrarumque uocantur alia, & longum est ut moratim insularum omnium oras legamus, quascunque promontoria Italica prospectant; quamuis sparsae recessibus amoenissimis, & quodam naturae quasi spectaculo expositae, non erant omittendae. Sed quantum residendum est, si dilatis quae praecipua sunt, per quandam desideriam, aut Pandatariam, aut Prochyta dicamus, aut ferri facem Ilbam, aut Caprariam, quam Graeci *αἰγιάδα* dicunt, aut Planasiam, de facie supina freti, uel ab Ulyssis erroribus sic uocatam, uel Columbariam autem huius nominis matrem, uel Ithacchiam, quae Ulyssis proditur specula, uel Aenariam, & Inarimen Homero nominatae, aliasque non secus laetas, inter quas Corsica plurimi in dicendo latius circumuecti, plenissima narrandi absoluerunt diligentia, nihilque omissum quod retractari non sit superuacuum, ut exordium incolis Ligures dederint, ut oppida ibi extructa sint, ut colonias ibi dederint Marius & Sylla, ut ipsa Ligustici sinus aequore alluatur; sed haec facebant,

Verum ager Corsicanus, quod in eo agro unicum est, solus edit quem Catochitem uocant lapidem, fatu dignissimum. Maior est ceteris qui ad ornatum destinantur, nec tam gemma, quam cautes. Idem impositas manus detinet, ita se iunctis corporibus annectens, ut cum ipsis hereat, à quibus tangitur. Sed ei inest uelut de glutino lentiore nescio quid par atque gummi. Accepimus Democritum Abderiten ostentatione scriptuli huius frequenter usum ad probandam occultam naturae potentiam, in certaminibus, quae contra magos habuit.

SCHOLIA CAP. X.

Habet Sardinia, autore Ptolemaeo, ab oriente Tyrrheni pelagus, à meridie Africae, ab occasu Sardois, à septentrione mare quod inter ipsam & Cyrrum seu Corsicam circumfunditur. Et haec nomen habet à Sardo Herculis filio, qui immodica hominum multitudine in Sardiniam à Libya nauigasse dicitur, eamque occupasse: antea uero dicta fuit Ichmusa, quod conformis esset humano uestigio. a. Et Solifuga. Alij uocant Solipungam, & est formicarum genus uenenatum, habens uim nocendi maximam. Idem fertur de Sardonio herba uenenata, quae felino, id est, apio similis est, & edentes interimit, &c. b. Et coarctandis furibus ualent. Aium aqua huius fontis puris & fidem iuramento seruantibus aspectu placidam atque gustu dulcem, perituris uero et furibus palam aduersantem. & Locrenses transeamus. Sardinia est quidem absque serpentibus; sed quod alijs locis serpens est, hoc à Solifuga Sardois agris; animal perexiguum, simileque araneis forma; solifuga dicta, quod diem fugiat. In metallis argentarijs plurima est; nam solum

De Sardinia insula, de Solifuga, de Sardonio herba, de admirandis aquarum uiribus. Cap. X.

Sardinia quoque, quam apud Timaeum Sandalioten legimus, Ichmusan apud Crispum, in quo mari sita sit, quos insularum autores habeat, fatis celebre est. Nihil ergo attinet dicere, ut Sardus ab Hercule, & Norax à Mercurio procreati, cum alter à Libya, alter ab usque Tarteso Hispaniae in hoc fines permeassent, à Sardo terrae, à Norace oppido nomen datum. Mox Aristaeum regnando his proximam in urbe Carali, quam condiderat, ipse coniuncto populo utriusque sanguinis, se iuges usque ad se gentes ad unum more coniugasse, imperium ex insolentia nihil aspernatas. Sed & hic Aristaeus Iolaum creat, qui ad id locorum agros ibi infedit. Praeterea & Ilienses & Locrenses transeamus. Sardinia est quidem absque serpentibus; sed quod alijs locis serpens est, hoc à Solifuga Sardois agris; animal perexiguum, simileque araneis forma; solifuga dicta, quod diem fugiat. In metallis argentarijs plurima est; nam solum

lum illud argenti diues est; occultum reptat, & per imprudentiam superferentibus pestem facit. Huic incommodo accedit & herba sardonio, quae in defluuijs fontanis prouenit largius iusto; ea si edulio fuerit, uescitibus nervos contrahit, uictu ora diducit, ut qui mortem oppetunt, uelut ridentium facie intereant. Contra quaequid aquarum est, uarie commodis feruit. Stagna pisculentissima; hybernae pluuiae in aestiuam penuriam referuantur. Nam homo Sardus opem plurimam de imbri do caelo habet. Hoc collectaneum depascitur, ut sufficiat usui ubi defecerint saturigines, quae ad uitium usurpari solent. Fontes sane calidi & salubres aliquot locis effere uescunt, qui medelas afferunt, aut solidant ossa fracta, & abolent à Solifugis inferum uenenum, aut etiam ocularias dissipant agritudines; sed qui oculis mendentur, & coarguendis ualent furibus. Nam quisquis sacramento raptum negat, lumina aquis attrahat; ubi perurium non est, cernit clarius; si perfidia abnuat, detegitur facinus caecitate, & captus oculis admissum tenebris fatetur.

De Sicilia, & Peloriade terra, aquarumque natura. De Aetna monte, ac reliquis eius insulis miris plurimis. De Vulcanijs septem insulis. Cap. XI.

Respicimus ad ordinem temporum uel locorum, post Sardiniam res uocant Sicule. Primo, quod utraque insula in Romanam potestatem redacta, ipsdem temporibus prouincia facta est, cum eodem anno Sardiniam M. Valerius, alteram C. Flaminius praetor fortiti sunt. Adde quod fere Siculo excipitur nomen Sardois maris. Ergo Sicilia, quod cum primis assignandum est, diffusis promontorijs triquetra specie figuratur. Pachynus aspectus in Peloponnesum, & meridiana plagam dirigit. Pelorus aduersam uespero Italiam uidet. Lilybaeus in Africam extenditur. Inter quae Pelorias praestat, temperie soli praedicata, quod neque humido in lutum diluatur, neque fathiscat in puluere siccitate. Ea ubi introrsum recedit, & in latitudinem panditur, tres lacus obtinere; quorum unus, quod piscium copiosus est, non equidem ad miraculum duxerim; sed quod ei proximans condensis arbutis inter uirgultorum opaca feras nutriat, & admissis uenatibus per terrenos tramites, quibus pedestres accessus excipit, duplicem piscandi uenandi que prebeat uoluptatem, inter testimonia numeratur. Tertium ara sacrum approbat, quae in medio sita, breuiter diuidit à profundis; qua ad eam pergitur, a qua crurum tenus peruenit; quod ultra est, nec explorari licet, nec attingi; & si fiat, qui id ausus sit, malo plectitur, quantumque sui partem ingurgitauerit, tantam ite perditum. Ferunt quandam in haec alta quam longissimam poterat iecisse lineam,

SCHOLIA CAP. XI.

Sicilia olim Trinacria, ab eius forma appellata fuit, tribus scilicet promontorijs in diuersa procurrans: deinde Sicilia à Sicanis duce, uel, ut alijs placet, à Sicanis populis; postremo ab Italibus, qui Siculi dicebantur, in eam uulgò profectis, Sicilia est uocata. Sunt tamen qui eam à Siculo duce, sic uocatum putant. a. A dehisceudi argumento. Hisce dicitur Sicilia ab Italia, quod à continente uel terrae motuum auisa à ueteribus perhibetur, eo scilicet loco ubi Rhegium urbs est. Sonat autem *ῥήγιον* abruptionem. De thymis piscibus & insula capite 22. fit mentio. b. Nullo non die sol est. Syracusana, inquit, urbs nunquam tantis obducitur nubibus, etiam hyberno tempore, quin aliqua hora sol cernatur. De fonte Arethusa multa fabulantur poëtae, quod scilicet uirgo Diane comes mutata sit in hunc fontem, & quod ferat pisces in magna copia, sed qui sacri habeantur, & à nullo citra deorum iras & uitae periculo comedi queant. De Aetna monte omnia notiora sunt, quam ut hic aliquid de eo superaddendum putem. Illud tamen mirum est, ut licet exundet uastis incendijs, perpetua nihilominus canicie uerticis brumalem detineat faciem. c. Centum uirgino croco. Superat, inquit, crocus aegri Centuripini omnes Siciliae quantumlibet nobiles fructus. In Sicilia proinde inuenta fuit comedia, existimantque quidam Epicharmum poetam illius fuisse repperitorem. d. Hic Lais illa. Lais illa abducta ad Corinthum, cum esset formosissima, & multi ambirent complexum eius, natum

† Ulyssis, ut proditur, speculam.

† Italia

20

30

† Myrsilus, Plin.

40

† memoria rabilla

est adagium, Non cuiusvis est Corinthum petere, quod scilicet frustra iret Corinthū ad Latem, qui non quiret dare quod ab illa posebatur. Porro Cyclopes fuerunt unoculi homines, immanes & feroces, uescebanturq; carnibus humanis. Idē de Læstrygonibus extreme Italiæ populis narratur. Sedes autē Læstrygonum putatur fuisse Caieta portus, oppidum Formiæ dictum. Sed & Ceres hinc nata putatur, Saturni et Opis filia, dicta Ceres quasi creatrix cūctarum frugū. e C Campus Aetnensis.) Hunc campum & specū seu demersum foramen, describit quoq; Aristoteles. Sunt qui tradunt Proserpinam raptam à Plutone apud Olesstrū, quem Solinus hic Ditem uocat patrem. Proserpinam autem aiunt Bonam esse deam, quam & Persephonen uocant, feminam scilicet uirginitatem. Plutonem uero solem esse dicūt, qui tempore hyemis remotiore mundi partem perlustrat, & idcirco raptam ab eo Proserpinam dicunt, quam Ceres sub terralatenem quaeritat.

f C Latex uineus.) Fons Dianæ gignitur ex Camerina unda, & si quissiam ex eo hauserit manibus non castus, non potest aquam illam miscere Baccho.

Texundet raē peruicacia mistas ignibus niues profert, & licet uastis texudet incendijs, tapices
 †apices cis canicie perpetua brumalem † detinet faciem, Itaq; inuicta in utroq; uiolentia,
 †detinet nec calor frigore mitigatur, nec frigus calore dissoluitur. Sunt & alij mōtes duo, 39
 Nebrodes & Neptunius. E Neptunio specula est in pelagus Thuscū & Adriaticum. Nebrodi damarum copia nomen dedit, quem damæ & hinnuli gregatim peruagantur, inde Nebrodes dictus. Quicquid Sicilia gignit, siue soli, siue hominis ingenio, proximū est ijs quæ optima iudicantur, nisi quod fœtus terræ Centuripino croco uincitur. Hic primū inuenta Comœdia, hic & cauillatio † mimica
 †comica in scena stetit. Hic domus Archimedis, qui iuxta syderum disciplinam machinarius cōmentator fuit. d Hic Lais illa, quæ eligere † patriam maluit, quàm fateri.
 †terram Gentem Cycloperum uasti testantur specus, Læstrygonum sedes adhuc sic uocantur. Ceres inde, magistra rationis frumentariæ. Hic ibidem e campus Aetnensis in floribus semper, & omni uernus die; quem propter demersum est foramen, 40
 quo Ditem patrem ad raptus Proserpinæ liberē exeuntem fama est in lucem assum. Inter Catinam & Syracusas certamen est de illustrium fratrum memoria, quorum nomina diuersæ sibi partes adoptat. Si Catinenses audiamus, Anapias fuit & Amphinomus; si quod malunt Syracusæ, Aemantia putabimus & Critonem. Catinensis tamen regio causam dedit facti, in quam se cum incendia Aetnæ protulissent, iuuenes duo sublato parentis euexerunt inter flammis illæsi ignibus. Horum memoriā ita posteritas munerata est, ut sepulchri locus nominaretur campus priorū. De Arethusa & Alphæo uerum est hæcenus quod conueniunt fons & amnis. Fluminum abunde uaria miracula, Dianam, qui ad Camerinam fluuit, si habitus impudicæ hauserit, non coibunt in corpus unum f latex uineus.

uineus, & latex aquæ. Apud Segeftanos Herbestus in medio flumine subita exæstuatione feruescit. Acin quamuis demissum Aetna, nullus frigore anteuertit. Himereum coelestes mutant plagæ; amarus deniq; est dum in aquilonem fluit, dulcis ubi ad meridiem flectitur. Quanta in aquis, tanta est nouitas in salinis, Salem Agrigentiniū si igni iunxeris, soluitur ustione; cui si liquor aquæ proxima uerit, crepitat ueluti torreatur. Purpureum Aetna mittit, in Pachyno translucidus inuenitur. Cætera salinarum metalla, quæ sunt aut Agrigentino, aut Centuripis proximantia, funguntur cautium ministerio. Nam illinc excidunt signa ad facies hominum, uel deortū. Thermitanis locis insula est arundinum ferax, quæ
 10 accommodatissima sunt in omnem sonum tibiarum, siue præcentorias facias, quarum locus est ad puluinaria præcinendi, siue Valcas, quæ foraminum numeris præcentorias antecedunt, siue puellatorias, quibus à sono clariore uocamen datur, siue Gingrinas, quæ breuiore licet, subtilioribus tamen modis infonant, aut Miluinas, quæ in accentus exeunt acutissimos, aut Lydias, quas & Turarias dicunt, uel Corinthias, uel Aegyptias, alias uæ à musicis per diuersas officiorum & nominū species separatas. In Halesina regione fons alias quietus & tranquillus cum filetur, si infonent tibiæ, exultabundus ad cantum eleuat, & quasi miretur dulcedinem uocis, ultra margines intumescit. Gelonium stagnum tetro odore abigit proximantes. Ibi & fontes duo, alterum si sterilis sumplerit, fœcunda fiet; 20
 alterum si fœcunda hauserit, uertitur in sterilitatem. Stagnum Petrensiū serpentibus noxium est, homini salutare. In lacu Agrigentino oleum superernat. Hoc pingue hæret arundinum comis de assiduo uolutabro, è quarū capillamentis legitur unguentum medicum contra armentarios morbos. Nec longe inde collis Vulcanius, in quo qui diuinæ rei operantur, ligna uite super aras struunt, nec ignis apponit in hanc congeriē, cum † proficias intulerint. Si adest deus (sic factum probat) farmenta licet uiridia ignem sponte concipiunt, & nullo inflagrante, à litato numine fit † incendium; tibi epulantibus alludit flamma, quæ flexuosis
 †porricias †accendum
 excessibus uagabunda, quem contigerit non adurit, nec aliud est q̄ imago nuncia perfecti rite uoti. Idem ager Agrigentinus eructat limosas scaturigines; & ut uenæ fontium sufficiunt riuus subministrandis, ita in hac Sicilia parte solo nunquam deficiente, æterna reiectione terram terra euomit, Achatem lapidem Sicilia primū dedit, in Achatis fluminis ripis repertum, non uilem, cum ibi tantum inueniretur. Quippe inter scribentes eum uenæ naturalibus sic notant formis, ut cum optimus est, uarias præferat rerum imagines. Vnde anulus Pyrrhi regis, qui aduersus Romanos bella gessit, nō ignobilis famæ fuit, cuius gemma Achates erat, in quo nouem Musæ cum insignibus suis singulae, & Apollo tenens citharam uidebantur, non impressis figuris, sed ingenitis; nunc diuersis locis appareret. Dat Creta, quem † Coraliachaten uocant corallo similem, sed illiū guttis auroromicantibus, & scorpionum ictibus resistentem. Dat India reddentem nunc
 †Coralloa †achaten
 40 nemorum, nunc animalium facies, quem uidisse, oculis fauet, quicq; intra os receptus sedat sitim. Sunt & qui uisti redolent myrrha odorem. Achates sanguineis maculis irubescit. Sed qui maxime probantur, uitream habent perspicuitatem, ut Cyprius. Nam qui sunt facie cerea abundantes, triualiter negligunt. Omnibus ambitus huius insulæ clauditur stadiorū tribus millibus. In freto Siculo *Ἰπάρου* insulæ xxv. millibus passuum ab Italia absunt, Italia Vulcanias uocant. Nam & ipsa natura soli ignea per occulta cōmercia aut mutuatur Aetnæ incendia, aut subministrant. Hic dicta sedes deo ignium. Numero septē sunt. Liparæ nomen dedit rex Liparus, qui eam ante Aeolum rexit. Alteram Hieram uocauerunt; ea præcipuè Vulcano sacrata est, & plurimū colle eminentissimo nocte ardet. Strongyle tertia, Aeoli domus, uergit ad solis exortum, minime angulosa,

quæ flammis liquidioribus differt à cæteris. Hæc causa efficit, quod ex eius fumo potissimum incolæ præsentiscunt, quinam flatus in triduo portendantur; quo factum, ut Aeolus rex uentorum crederet. Cæteras, Didymen, Ericusam, Phœnicusam, Euonymon, quoniam similes sunt, dictas habemus.

SCHOLIA CAP. XII.

Vocat à principio huius capituli Solinus tertium Europæ sinum mare Ionium, quod sequitur sinum Adriaticum, habetque plures prouincias, quarum nomina sunt, Epirus, Acarnania, Aetolia, Phocis, Locris, Achaia, Messenia, Laconia, Argolis, Megaris, Attica, Bœotia, Doris, Thessalia, Magnesia, Macedonia, Thracia, atque Græcia omnis. Has prouincias poteris Lector infra uidere in tabula, in qua expressimus Græciam cum suis partibus. a C Ceruanijs montibus. Hi montes in Epiro sunt, à crebris fulminibus sic dicti. Hellepontus uero fretum est angustum, quod ab Aegæo mare transmittit in Propontidem, septem stadijs Asian ab Europa secernens. Dicitur autem Hellepontus, à ponto & Helle, quæ ibi cecidit in pontu. Molossus pars Epiri est, à Molosso Pyrrhi & Andromachæ filio sic uocata. Dodona quoque urbs Epiri est, iuxta quam insigne nemus est, ubi Dodonei Iouis templum olim fuit, in quo duæ columbæ consulentibus dabant responsa: harum unam in Delphos, alteram in Ammonis Iouis templum aduolasse dicunt. Sunt autem Delphi in Bœotia iuxta Parnassum, à Delpho Neptuni filio sic dicti: & Parnassus mons Phocidis, supra modum erigitur duobus capitibus in aëra. Acarnania Epiri est pars, & Aracynthus mons Aetoliae, Minervæ sacer. Per oppidum Patras Scioessa, putant intelligendum opacitatem illius loci. b C Tenaron.) In Laconia est promontorium quod Malea dicitur, haud procul à Sparta ciuitate, in quo hiatus magnus est, et auditur strepitus progredientium, atque ob id ueteres dixerunt, per has Tenariæ fauces descensum esse ad inferos. Hunc specum Solinus hic uocat spicaculum Tenaron. Huc fabulantur Arionem citharedum, à Methymna urbe Lesbii Methymnæum dictum, à delphine incolu nem deuectum, cum à Prædonibus in mari obrueretur. c C Leuctra.) Apud urbem Bœotiae Epaminondas Thebanorum dux

De tertio Europæ sinu, de Græciæ regionibus ac locis, de quibus memorandis in eis plurimis: de perdicu natura. Cap. xii.

Ertius Europæ sinus incipit à Ceraunij montibus, desinit in Hellepontum. In eo apud Molossos, ubi Dodonæi Iouis templum est, Tomarus mons est, circa radices tempore fonte nobilis, ut Theopompo placet. In Epiro sacer fons est, frigidus ultra omnes aquas, & spectata diuersitatis. Nam in eum si ardentem immergas facem, extinguit; si procul, ac sine igni admo ueas, suapte inflammatur. Dodone, ut Maro dicit, Ioui sacra est. Delphi Cephiso flumine, Castalio fonte, & Parnasi iugis celebres, Acarnania Aracyntho eminet. Hanc ab Aetolia Pindus diuidit, qui Achelou parit, cum primis Græciæ annibus prædium ueteri claritate; nec iniuria, cum inter calculos, quibus ripæ eius micant, Galactites inueniatur, qui scrupulus ipse ater si teratur, reddit succum album ad lactis saporem. Fœminis nutrientibus illigatus fœcundat ubera, subnexus paruulis largifuculos haustus saluarum facit: intra os receptus liquescit; cum soluitur tamen, memoriæ bonum perimit, quem post Nilum Achelous dat, tertium nemo. Propter oppidum Patras Scioessa locus nouem collium opacitate umbrosus, & radijs solis ferme tenuis, nec aliam ob causam memorabilis. In Laconia spiraculum est Tenaron. Est & Tenaron promontorium aduersum Africæ, in quo sanum Methymnæi Arionis, quem delphine eo aduectum imago testis est area, ad effigiem casus & ueri operis expressa. Præterea tempus signatum, Olympiade undetrigesima, qua in certamine Siculo idem Arion uictor scribitur, id ipsum gestum probatur. Est & oppidum Tenaron nobili uetustate. Præterea aliquot urbes, inter quas Leuctra, non obscuræ iam pridem Lacedæmoniorum sego exitu. Amyclæ silentio suo quondam pessundatæ, Sparta insignis cum Pollucis & Castoris templo, tum etiam Otryadis illustri uiri titulis, Theramne, unde primum cultus Dianæ, Pitane, quam Archelaus

chelaus Stoicus inde ortus, prudentiæ fugerito in lucem extulit. Anthea, & Cardamyle, ubi quondam fuere Thyre, nunc Locus dicitur, in quo anno xvij, regni Romuli inter Laco nas & Argiuos memorabile fuit bellum. Nam Taygeta mons, & flumē Eurotas, notiora sunt quam ut stylo egeat. Inachus Achaicæ amnis Argolicum fecit tractum, quem rex Inachus à se nominauit, qui exordium Argiuæ nobilitati primus dedit. Epidauri decus est Aesculapij facellum, cui incubantes agritudinum remedia capessunt de monitis somniorum. Pallantei Arcadiæ oppidum, quod Palatio nostro per Euandrum Arcada appellationem dedit, sat est admonere in qua montes Cyllene, & Lycaeus, Mænolus etiam dijs alumnis inclaruerunt; inter quos nec Erymanthus in obscuro est. Intra flumina Erymanthus Erymantho monte demissus est, & Ladon ille. Herculis pugna hic plane clarescunt. Varro perhibet fontem in Arcadia esse, cuius interimat haustus. In hac terrarum parte, de aibus hoc solum non indignum relatu comperimus, quod cum alijs locis merula fulua sit, circa Cyllenē candidissima est. Nec lapidē speruerimus quem Arcadia mittit, Asbesto nomen est, ferri colore; hic accensus semel extingui non potest. In Megarensium sinum Isthmos exit, ludis quinquennialibus, & delubro Neptuni in clytus; quos ludos eapropter institutos ferunt, quod sinibus quinque Peloponnesi oræ abluuntur, à septentrione Ionio, ab occidente Siculo, à brumali occidente Aegæo, à solstitiali oriente Myrtoo, à meridie Cretico. Hoc spectaculum per Cypselum tyrannum intermissum, Corinthij Olympiade quadragesimanona solennitati pristinae reddiderunt. Cæterum Peloponneson à Pelope regnatam, nomen indicio est. Ea ut Platani folium recessibus & prominentijs figurata, diuortium facit inter Ionium & Aegæum mare, quatuor non amplius millibus dispescens utrunque littus excursu tenui, quem Isthmō dicit, ob angustias. Hinc Hellas incipit, quam proprie ueram uolunt esse Græciam, quæ nunc Attica, Attæ prius dicta. Ibi Athenæ, cui urbi sacra Scyronia propinqua sunt, porrecta sex millibus passuum, ob honorem uictoris Thesei, & memoriam nobilis pœnæ sic nominata. Ex his rupibus Ino se cum Palamone filio in profunda præcipitem iaculata, auxit maris numina. Nec Atticos montes in partem tacebimus. Est Ica-

dux sic superauit Lacedæmonios, ut ab illo tempore Græciæ principatu nunquam recuperare potuerint: ciuitas autem Amyclæ ab hoste pessundata est, nemine eorum nunciante aduentum. Nam cum semel falso nunciatus esset aduentus hostium, postea cautum est ne quis amplius nunciaret, inde ex improviso captae sunt Amyclæ. In hac Laconie urbe nati sunt Castor & Pollux, quorum templum in signem reddidit Spartam suæ Lacedæmonem urbem Laconie, quæ diu cum Atheniensibus grauiam gessit bella, & Lycurgi legibus optime instituta fuit.

d C Thyre.) Nomen est ciuitatis, plurale, & neutrum. Epidaurus quoque nobilitata est ob templum egrotantium, in quo pendebant tabellæ, in quibus sanati Langores scripti erant: in hoc Aesculapij templo sedebant egroti, quoad sanitatem recuperarent. De Pallanteo supra in descriptione Romani palatii mentionem fecimus.

e C Dijs alumnis.) Intelligit Mercurium, Panem & Faunum, qui in his montibus colebantur. Nam Lycaeus deo Panis sacrum erat, ubi & templum bicornis Fauni fuit. Ceteri flumines Ladon celebris est propter pugnas Herculis quas habuit cum apro Erymantho, & aibus Stymphalidibus. Narrantur enim à lacu Stymphalo aues ascendere tanta magnitudinis, ut radios solis obumbrent, ac astentque omnem Arcadiam. Et in monte Erymantho Hercules cepit domuique aprum agrorum iustatorum, uiuumque in humeris ad Eurystheum detulit.

f C Isthmos.) Est isthmus inter duomaria angusta terra, quemadmodum in isthmo Corinthio, ubi extructum fuit templum Sicipium. Fuit & isthmus inclitus ludis quinquennialibus, qui instituti fuerunt, quod quinque maria alluant oram Peloponnesensem, nemape mare Ionium, Siculum, Aegæum, Creticum, & Myrtoum, quod est pars maris Aegæi: seu quæ est inter Aegæum & Ionium, nomen accipiens à Myrtilo Mercurij filio, qui in id proiectus fertur. g C Peloponneson.) Quasi diceret, Pelopis uicis, id est, in sula, olim Pelasgia uocata, & est peaninsula, haud ulli terræ nobilitate posserent da, platani folio similis, propter angulosos recessus. Dicta autem est Peloponnesus, à Pelope rege Pise, qui cum rebus ac prua

dentia insignis esset, duxit plurimos acco-
 las in hanc insulam, & a se Peloponesum
 appellavit: hac vero tempestate nominant
 eam Moream. Ceterum angustie illa quis-
 bus hac insula cohaeret continenti, est istha-
 mos Corinthiacus, ubi incipit Hellas, quae
 a nostris appellatur Graecia. Dicta autem
 est Hellas ab Helle rege, sicut & Graecia à
 Graeco rege.

Figura huius insulae, ut à nostri tempo-
 ris hominibus est descripta, libet hic depin-
 gere, cum nominibus & sitibus quarundam
 urbium.

h C Saxa Scyronia.) Scyron
 Thesei consobrinus lario fuit, cuius ossa
 cum in mare ceciissent, in scopulos cõvera-
 sa feruntur, quae adhuc Scyronia saxa uo-
 cantur, nec longe absunt à Megaris. Alij di-
 cunt hunc Scyronem transcentes spoliasse,
 & ex his saxis in mare precipitasse. Ex
 his quoq; petris Ino, quae et Leucothoë, cū
 Palamone filio præcipitē se dedisse fertur
 in mare, idq; hac occasione: cum marito
 eius Athamanti Ino furorem immisisset,
 ut conaretur occidere filios suos (sic enim
 sperabat Ino & Bacchum periturum) Ino
 cum filio suo fugiens ad saxa Scyronia, &
 hinc delapsi sunt in mare Ionium, & mise-
 ratione numinum conuersi putantur in ma-
 ris deos. Sunt aut̄ maris numina, Aegæon,
 Doris, Glaucus, Neptunus, Nereus, Ocea-
 nus, Panopea, Proteus, Thetis, Tritō, &
 ut hic Solinus, Palamō, Ino, Nereides, qua-
 rum nomina refert Homer. Iliad. 18. & He-
 siod. in Theogonia. Sūt præterea in Attica
 regione insignes fontes, è quibus Calliroë
 nouè habet capita & aqueductus. Notan-
 dum quoq; hic, quod quidam legunt Emea
 crimon

rius, est Brilessus, est Lycabettus & Aegialus.
 Sed Hymetto meritissimè attribuitur principa-
 tus, quod apprimè florulentus eximio mellisfa-
 pore, & externos omnes, & suos uincit. Calli-
 roën stupent fontem, nec ideo Crumelon fon-
 tem alterum nulli rei numerāt. Atheniensibus
 iudicij locus est Ariopagus. i Marathon cam-
 pus factus memorabilis opinione prælij cruen-
 tissimi, Multe quidem insulae obiacent Atticæ
 continenti, sed suburbane ferme sunt, Salamis,
 Sunium, Cos, Ceos, quæ, ut Varro testis est,
 subtilioris uestis amacula, arte lanificæ scientiæ
 prima in ornattū foeminarū dedit, Bœotia The-
 bis enitet, Thebas condidit Amphi-
 on, non quod lyra saxa duxerit, neque
 enim par est id ita gestum uideri, sed
 quod affatus irauitate homines rupit
 incolas, & incultis moribus rudes, ad
 obsequij ciuilibus pellexerit disciplinā.
 Vrbs ista numinibus apud se ortis glo-
 riatur, ut perhibent qui sacris carmini-
 bus Herculem & Liberum celebrāt.
 Apud Thebas Helicon lucus est, Ci-
 tharon saltus, amnis Ismenius, fontes
 Arethusa, Oedipodia, Psammate, Dir-
 ce: sed ante alios Aganippe, & Hippocrene,
 quos Cadmus literarum repertor primus, quo-
 niam equestri exploratione primus deprehen-
 disse, dum rimatur quænam adisset loca, in-
 censa est licentia poetarum, ut pariter utrunq;
 garent, scilicet quod eorum alter alitis equi um-
 gula sollicitatus foret, alter potus facundia ani-
 mas irrigaret, & quod aperta foret alitis equi um-
 gula, & quod poti inspirationem facerēt litera-
 riam, Eubœa insula laterū obiectu efficitur Au-
 lidis portum, seculis traditum græcæ cõiuratio-
 nis memoria. Bœoti idē sunt qui Leleges fue-
 runt, per quos defluēs Cephissus amnis se in ma-
 ria condit. In hac contentia Opuntius sinus,
 Larissa oppidum, Delphiranne quoq; in qua
 Amphiarai sanum, & Phidiacæ signū Dianæ.
 Varro opinatur duo in Bœotia esse flumina,
 natura licet separi, miraculo tamen non discre-
 pante: quorum alterum si ouillum pecus debi-
 bat, pullum fieri coloris quem induerit; alterius
 haustu quecunq; uellerum fusca sunt, in candi-
 dum uertī. Addit etiam uideri ibi puteum pe-
 stilentem, cuius liquor mors est haurientibus.
 Perdices sanè cum ubiq; liberae sint, ut aues uni
 uerq; in Bœotia nō sunt; nec cū uolant, sui sunt
 iuris,

iuris, sed in ipso aere, quas transire nō audeant,
 metas habent. Inde ultra notatos iam terminos
 nunquam exeunt, nec in Atticum solum trans-
 meant. Hoc Bœotijs propriū. Nam quæ cõmu-
 nia sunt omnibus, generatim post persequemur.
 Concinnant à perditibus nidi munitione soler-
 ti: spineis em fruticib, ac surculis receptus suos
 uestiunt, ut animalia que infestant, arceantur. Ta-
 10 spenis surculorū. Ouis stragulū puluis est, atq;
 clanculo reuertuntur, ne indicū loci cõuersatio
 frequens faciat. Plerunq; foeminae transfuehunt
 partus, ut mares fallant, qui eos impatiētius affli-
 gunt, sepiissime adulantes. Dimicat circa conu-
 20 bium, uictosq; credūt foeminarū uice uenerē su-
 stinere. Ipsas libido sic agit, si uentus à mascu-
 lis flauerit, fiant prægnates odore. Tunc si quis
 hominū ubi incubāt propinquabit, egressæ ma-
 tres ueniētibus sese spōte offerūt, & simulata de-
 30 bilitate uel pedū uel alarū, quasi statim capi pos-
 sint, gressus fingūt tardiores; hoc mendacio soli-
 citant obuios, et eludūt, quoad prouecti longius
 à nidis auocent. Nec in pullis studiū segnius ad-
 cauendū: cum enim uisof se perferentiscūt, resupi-
 nati glebulas pedibus attollunt, quarū obiectu
 40 tam callidè protegunt, ut lateant etiā deprehēsi,
 & Phoenicia in Graeciam detulisse, quibus Palamedes adiecit quatuor alias, nempe ξ θ φ χ. Ceterum fontem
 Hippocrenen sic aiunt exortum: Pegasus equus alatus Neptuni & Medusæ Gorgonis filius, cum in montē He-
 liconem deuolasset, terram ungula ex more percussit, & ex ea fons mox prodijt, qui ab equo Hippocrene dictus
 est. Aganippe uero fons Bœotie à Cadmo monstratus, Musis sacer: ex eo si quis bibisset, optimus poëta efficieba-
 50 tur consequeturq; facundia. h C Aulidis portū.) Est Aulis ciuitas Bœotie, & portus paucarum capax
 nauium, ubi cum uenissent Græci, coniuarunt sub Agamemnone excidium Troianum. Leleges uero putan-
 tur sic appellati à Lelege duce. Alij aiunt fuisse populos errabundos, qui quondam Thessaliam, & diuersa alia
 loca tenuerunt. Quidā tradunt Cares & Leleges fuisse conterminos. Delphi ciuitas est in Bœotia iuxta Par-
 nisum, dicta à Delpho Neptuni filio. Hic Appollinis fuit oraculum insigne: etsi initio fuerit contentendum,
 processu tamen temporis ad tantam famam euectum est, ut illuc ex toto orbe accessus fieret. Rhannensis sta-
 60 tumus, ciuitas alia est parua, sed ex sano Amphiarai & statua Phidiacæ Dianæ illustris, quam alij Nemeseos sta-
 tuam esse putant. i C Transuehunt partus.) Id est, oua quæ mariti ebibunt diripiuntq; ob intemperantiam
 libidinis. Sed & mares inter se dimicant desiderio foeminarum, & uictum aiunt uice foeminae uenerem pati.

**De Thessalia, & in ea oppidis: de Pe-
 neo flumine, de Tempe amenita-
 te, de Olympi montis altitudine,
 à quoue Philippi regis erutus o-
 culus Cap. XIII.**

Hessalia, eadem est & Aemonia, quā
 Homerus αἰγός πελαστῖκόν nominat:
 ubi genitus Hellen, à quo reges Hel-
 lenes nominati. Huius à tergo Pieria
 ad Macedoniam protenditur, quæ deucta sub

crimon, pro Crumelon, pulantes huc locum
 corruptū. i C Marathon.) In Ma-
 rathonio campo cõmissum olim fuit cruen-
 tissimum prelium inter Græcos & Persas,
 putaturq; accidisse anno ducentesimo &
 sexagesimo post Romanam conditā. Quæ
 mox subijciuntur de Ceo insula, sciendum
 quod Latinillam nominant Ceam, & uul-
 10 gus nauticum Ciam. Celebris est autē hæc
 insula, propter uestes bombycinas illic in-
 uentis. Sunt & Thebani celebres, sed rudē
 ingenio, unde & proverbiū natū est, Bœoa-
 ticus animus, quod dicitur in stolidum ho-
 minem, & cui nihil præter hominis figurā
 inest. Fuerunt autem Thebæ per Amphio-
 nem miris cinctæ, & non saxa per lyre so-
 num adducta, ut quidā fabulantur: nisi ma-
 lis sic intelligere, quod per eloquentiā Am-
 phionis homines sylvæstres ciuiliores facti
 sunt, sicut & Prometheus fingitur homines
 formasse, eo quod sapientia eloquentiq;
 sua, à bestiarū uita in ciuiles homines trans-
 20 formauerit. Gloriatur tamen hæc urbs de
 numinibus apud se ortis, nempe de Libero
 patre & Hercule, item de Cadmo primo
 literarum inuentore, qui fertur xvi. literas

SCHOLIA CAP. XIII.

Thessalia à Thessalo quodam sic dicta,
 inuenitur uarijs nominibus nuncupata. Nā
 à Deucalionis matre inuenitur dicta Pana-
 30 dora, & ab eiusdem uxore Pyrrha: item
 ab Aemone rege Aemonia, ab Emathione
 Emathia, ab Homero appellata est Argo-
 pelsigicon: & præterea Hellas ab Hellene
 Deucalionis filio: unde & quidam scribunt
 solos Thessaliæ incolas uocari Hellenes, id
 est, Græcos. Habet hæc prouincia regnum

culam uersus Macedoniam, quæ uocatur Pieria à Pierio monte, in quo ex Ioue & Mnemiosyne nata sunt Pierides Musæ. Cæterum Thessaliam ipsam Philippus Macedonum rex deuicit, non ob aliam causam quam ut Thessalorum equitum robur suo adiungeret exercitui. a (Pencus.) Fluuius iste inter Ossam & Olympum decurrit, collibus dextra læuâq; molliter curuis, in eo cursu Tempe quinq; millium passuum longitudine, & ferme sex latitudine pulcherrimus est ager, amonens gramine, refertus arboribus, canorus auium concentu, iugis dextra læuâq; (ut iam dictum est) leniter sese tollentibus, media intersecat amnis. Cæterum Pharsalici campi sunt qui & Philippici campi, ubi prælium inter Cæsarem & Pompeium gestum est, & deinde inter Augustum & Cassium. Pindus uero olim Lapitharum sedes, mons est Thessalici, Apollini Musisq; sacer, a Carnaniam diuidens ab Actolia: sicut & Othrys eiusdem regionis alius est mons. Hos, sicut & Ossam, agitando Solinus alijs relinquit.

Centauri populi sunt Thessalici, secus Pelium habitantes monti, qui à poetis finguntur esse media parte uiri et media equi, originem ab Ixione trahentes, agrestes admodum, qui primi pugnare ex equis cæperunt: à stimulando calcibus equo, centauri dicti, ἀνθρώπου κενταύρου, quia furenti tantorum gregem telis confecerunt, propter quod hippocentauri, id est, equi stimulatōres appellati sunt. b (Pelion.) In hoc monte celebratum aiunt nuptiale conuiuium Thetidis atq; Pelei, qui Iouis nepos fuit, & ad eius nuptias omnes dii referuntur conuocati. Olympus uero mons cæteris in hoc celebrior habetur, quod reliquos omnes sua altitudine transcendit, quam quidam scribunt esse decem stadiorum. Dicitur autem Olympus, quasi ὄλος λέπτω, id est, totius fulgens, quia solem interdum semper clarum habet, nullisq; unquam nubibus obscuratur. Sunt & alij tres montes in alijs terris qui Olympi uocantur, sed iste excellentior habetur. c (Inscriptam suo nomine.) Hoc est, Aster telum Philippo immisit in oculum, his uerbis inscriptum, Aster Philippo mortiferum mittit telum. Fuit & Philoctetes sagittarum peritissimus, natus quoq; ex Melibœa urbe littorali Magnesiæ. d (Libethrus.) Est hic fons Musis sacer, & hinc à poetis nuncupantur Libethrides Musæ.

SCHOLIA CAP. XIII.

Descriptio Macedoniae talis est, ut ab oriente Thraciæ limitem, ab occasu Ionium pelagus, à meridie Epirū, & à septentrione Dalmatiæ habeat partē. Insunt illi Thessalia, Magnesiæ, Doris, Locris, Phocis, Bœotia,

Macedonū uenit iugū. Multa sibi oppida, flumina multa. De oppidis egregia sunt Phthia, Larissa, Thessalia, & Thebæ. De amnibus Pencus, qui propter Ossam, Olympūq; decurrens, collibus dextra læuâq; molliter curuis, nemorosis cōuallibus Thessalica facit Tempe, undisq; aptior Macedoniā ac Magnesiā interluens, in Thermēū sinū condit. Thessalici sunt Pharsalici campi, in quibus ciuiliū bellorū detonauerit procellæ. Ac ne in montes notos eamus, Pindū & Othryn agitent, qui Lapitharum originē prosequuntur. Ossam, quos Centaurorum fabulis immorari iuuat, b Pelion autem nuptiale conuiuium Thetidis atq; Pelei, in tantum notitiæ obtulit, ut taceri de eo magis mirū sit. Nam Olympum ab Homero non per audaciam celebratū docent, quæ in eo uisitantur. Primum excellenti uertice tantum attollitur, ut summa eius cœli ac colæ uocent. Ara est in cacumine Ioui dicata, cuius altaribus si qua de extis inferunt, nec distantur uentosis spiritibus, nec pluuijs diluunt, sed uolente altero anno, cuiusmodi relicta fuerint, eiusmodi reperiuntur; & omnibus tempestatibus à corruptelis aurarum uindicatur, quicquid ibi semel est Deo consecratum. Literæ in cinere scriptæ usq; ad alterā anni ceremoniam permanēt. In regione Magnesiæ Methone oppidum est, quod cum obsideret Philippus Alexandri Macedonis Magni pater, damnatus est oculo iactu sagittæ, quam iecerat Aster oppidanus c inscriptam suo nomine, loco uulneris, nomine, quem petebat. Populum istum callere artem sagittariam credere possumus uel de Philoctete, quoniam Melibœa in hoc pede computatur. Sed ne transeamus præsidium poetarū, fons d Libethrus & ipse Magnesiæ est.

De Macedonia, eiusq; regum successione, ac Peantide lapide.

Cap. XIII.

VI Edonij quondam populi, quæq; Mygdonia erat terra, aut Pierium solum, uel Aemathū, nunc omne unum formi

formi uocabulo Macedoniae res est: & partitio nes, quæ specialiter antea se iungebantur, Macedonum nomini contributæ, factæ sunt corpus unum. Igitur Macedoniae præcingit Thracius limes: meridiana Thessalia Epirotæ tenent; à uesperali plaga Dardani sunt & Illyrij: quæ septentrione tenditur, Pæonia ac Pelagonia protigitur: à Triballis, montanis excelibus aquilonio frigori obiecta. Inter ipsam & Thraciam, 10 Strymon amnis facit terminum, qui ab Hæmi iugis irrigat. Verum ut sileam, aut Rhodopen Mygdonium montem, aut a Athon classibus Persicis nauigatum, continentiq; abscissum mille quingentorū passuum longitudine, simul de auri uenis & argenti, quæ optimæ in agris Macedoniae & plurimæ erunt, Orestiden dicam. Populi sunt, qui, ut Orestidæ dicerent, inde coeptum. Mycenis profugus matricida, cum abscissus longius destinasset, natum sibi in Aemathia paruulum de Hermione, quam in omnes casus sociâ adiciuerat, hic mandauerat oculendum. Adoleuit puer in spiritu regij sanguinis, nomen patris sui referens, occupatoq; quicquid esset quod procedit in Macedonicū finem & Adriaticum salum, terram cui imperitauerat, Orestiden dixit. Admonet b Phlegra, ubi antequam oppidum fieret, rumor est militia mundi dimicatum cum gigantibus, ut penitus persequamur quantis probationibus ibidē imperij iudicia diuinæ expeditionis in hoc seculo perseuerarint. Illic si quando, ut accidit, nimbis torrentes excitantur, & aucta aquarum pondera ruptis obicibus ualētius se in campos ruunt, eluione ossa etiam nunc ferunt detegi, quæ ad instar corporis sunt humani, sed modo grandiore, quæ ob enormem magnitudinem monstrofi exercitus iactitāt extitisse: idq; adiuuatur argumento faxorum immanū, quibus oppugnatum cœlum crediderūt. Pergam ad residua 40 quæ in Thessaliā & Aemoniā porriguntur: sunt enim c arrectiora, quàm usquam proceritas montana attolli ualeat. Nec est in terris omnibus, quod merito ad istas eminentias comparatur, quippe quas solas diluualis irruptio cum uniuersa obduceret humido situ, inaccessas reliquit. Durant uestigia non languidæ fidei, quibus apparet hos locos superstitēs undosæ tempestati fuisse. Nam in latebrosis ruptum cauuminibus, quæ fluctuū configijs tunc adesa sunt, reduuicæ Conchyliorum relederūt, & alia mul-

tis, Attis, Megaris. Porro Edonij populi sunt ab Edone Thraciæ monte sic dicti.

a (Athon.) Mons iste est inter Macedoniae & Thraciam, altitudinis mirande, ut usque ad insulam Lemnon uibrant porrigere dicatur: excurret quoque à planitie in mare septuagintaquingue milia passuum: & hunc Xerxes rex Persarum à continente abscidit in longitudine passuum mille quingentorum. De auri uenis Aristoteles quoq; sic scribit: Extant in Philippicis Macedoniae campis aurifodine quamplures, ex quibus serobes erunt auri, augeri paulatim inquirunt, ac denudō auri parere. De Orestide Strabo sic scribit: Memoria traditū est, Orestiden oram ab Orestide quatuor occupatam fuisse, quum cæsa matre exul à Mycenis, urbe Peloponnesi, profugeret, & sui regioni nomen reliquisset. Hic ducta uxore Hermione, filia Menelai et Helenæ, genuit Oresten iuniorem, à quo & terra quam incoluit, sic denominata est.

b (Phlegra.) Vallis est in Thessalia, ubi Gigantes cœlum saxis oppugnauerunt, uolentes deos pellere de cœlesti sede, sed missis è cœlo fulminibus coacti sunt fugere, ingenti superati uictoria. Hac gigantum fabula ostenditur, uires sine prudentia non tantum uanas esse, uerum & sibi aduersarias. c (Arrectiora.) Vel erectiora. Habet, inquit Plinius cap. 8. quarti, Thessalia quosdam altissimos montes, quos Gigantes, cœlum oppugnare decreuissent, inuicem cōposuisse fabulantur. Porro quæ de diluuali irruptione subduntur, non de uniuersali diluuiō, quod sub Noah deus induxit, sed de particulari aliquo accipitendum est. d (Aemathia.) Ab isto Macedoniae regio primum uocata fuit Aemathia. Berolus uetustissimus scriptor, dicit hunc Aemathium fuisse Camesifilium, hoc est, Noahæ abnepotem: & is cum tam longo æuo præcesserit Solini, & suæ tempestatis scriptores, ab illis genuinis terræ habitus est, quippe qui sacris destituti literis, originem eius ignorauerunt. Præterea cum Macedon Osiridis filius regnare coepisset in Aemathia, cepta est prouincia ab eo denominari Macedonia. Hunc insequitur Caranus, qui cum iussus esset oraculo querere sedes in Macedonia, uenit cum ma-

gna multitudine Græcorū in Aemathiam, & urbem Edyffam, non sententibus oppidanis, propter imbrium & nebule magnitudinem, gregem caprarum imbrem fugientem secutus, occupavit, renovatusq; in memoriam oraculi, quo iussus erat ducibus capris imperium querere, regni sedem statuit, urbemq; Edyffam ob memoriam muneris, Aegæam, populos Aegæas uocavit, Græcienim αἰγᾶ capram dicunt.

e ¶ Perdicca.) Recenset Solinus solum insignes Macedoniæ reges. Nam cōstat ante Alexandrum Magnum xxiiij. reges in Macedonia fuisse, inter quos fuerunt Perdicca tres, Amyntæ quatuor, Philippi duo, Archelai duo, & Alexandri tres.

f ¶ Apollini Delphos.) Fuit Delphicum oraculum maximis omnium populorum & regum refertum donis & thesauris. Sic in Elide Peloponnesi regione, delubrum fuit Olympici Iouis, certamine gymnico & singulari sanctitate insigne, ubi & ex universa Græcia plurima oblata fuerunt munera, inter quæ exiit solidū ex auro Iouis simulacrum, à Cypselo Corinthiorum tyranno donatum.

g ¶ Amyntæ.) Iste Amyntas duas habuit uxores: ex una sustulit tres filios, Alexandrum, Perdiccam, & Philippum Alexandri Magni patrem: ex altera autem Archelaum, Archidæum & Menelaum: horum duos Philippus ueluti regni participes, fraternitatis oblitus, trucidavit. Ceteri per cæcumen Cyclopeum, quod in nuptiis Philippi decantatum fuit, intelligendum putant cæcumen de unoculis, quales Cyclopes fuisse narrantur. Quod sequitur de Olympiade, sciendum quod scriptores tradunt matrem Alexandri Philippo marito confessam, se non ex eo Alexandrum concepisse, sed ex ingentis magnitudinis serpente quodam, & ob hanc causam Philippum circa uitæ suæ finem Olympiadem uxorem tanquam stupri ream repudio dimisisset, palamq; professum Alexandrum non esse à se genitum: unde cum Alexander Rhodum, Aegyptum, Ciliciamq; recepisset, ad Iouem Ammonē perrexit, consulurus tum de futurorum euentu, tum de ipsa origine sua. h ¶ Callisthenes.) Fuit Callisthenes iste familiaris Alexandro Magno ex

ta, quæ affatim mari incito expuntur, ita ut finit licet facie mediterranea, apparent tamen specie littorali. Nunc de incolis reddam. d Aemathius qui primus in Aemathia accepit principatū, seu quia indago originis eius euo dispersit, seu quia alta res est, genuinus terræ habetur; post hunc in Macedonijs exortū Aemathia nomen perfitit. Sed Macedo Deucalionis maternus nepos, qui solus cum domus suæ familia morti publicæ superfuerat, uertit uocabulum, Macedo niamq; à se dixit. Macedonē Caranus insequitur dux Peloponnesiacæ multitudinis, qui iuxta responsum datum à Deo, ubi caprarū pecus resedisse aduerterat, urbem condidit, quam dixit αἰγᾶς, in qua sepeliri regis mos erat, nec aliter excellentium uirorum bustis apud Macedonas priscos dabat locus. Succedit Caranus Perdicca II. & XX. Olympiade, primus in Macedonia rex nominatus, cui Alexander Amyntæ filius diues habitus est, nec immerito. Ita enim affluenter successus eius ampliadis opibus proficiebant, ut ante omnes Apollini Delphos, Ioui Eliden ita uas aureas dono miserit. Voluptati aurium indulgentissimè deditus, sic ut plurimos qui fidibus sciebant, dum uixit, in usum oblectamenti donis tenuerit liberalibus, inter quos & Pindarū lyricum. Ab hoc Archelaus regnum excepit, prudens rei bellicæ, naualium etiam commentor prælorum. Is Archelaus in tantum literarum amator fuit, ut Euripidi Tragicorum consiliorum suorum summam crederet; cuius suprema nō contentus profequi sumptu funeris, crinem tonsus est, & mœrorē quem animo conceperat, uultu publicauit. Idem Archelaus Pythias & Olympicas palmas quadrigis adeptus, græco potius animo quàm regali gloriā illam præ se tulit. Post Archelaum Macedonia res diffensione iactata, in Amyntæ regno stetit; cui tres liberi, sed Alexander patri succedit. Quo exempto, Perdiccæ primū data copia amplissime potestatis, qui obiens hereditarium regnum fratri Philippo reliquit, quem caput oculo dextro apud Methonem supra diximus, cuiusq; debilitatis omen præcefferat. Nam cum nuptias ageret, accitit tibi cines carmen Cyclopeū quasi de colludio cōcinuisse traduntur. Hic Philippus Magnum procreat Alexandrum, quamlibet Olympias Alexandri mater nobiliorem ei patre acquirere affectauerit, cum se coitu draconis constatam affirmaret. Ita tamen

tamē ipse egit, ut deo genitus crederetur. Pergauit orbem, rectoribus Aristotele & Callisthene usus. Subegit Asiam, Armeniā, Iberiā, Albaniam, Cappadociā, Syriam, Aegyptum, Taurum Caucasumq; transgressus est. Bactras domuit, Medis & Persis imperauit, cepit Indiā emensis omnia quæ Liber & Hercules accesserant. Forma supra hominem augustiore, ceruice celsa, latis oculis & illustribus, malis ad gratiam rubescentibus, reliquis corporis lineamentis nō sine maiestate quadam decorus. Victor omnium, uino & ira uictus, Morbo uinolentia apud Babylonem humiliore quàm uixerat fortuna exemptus est. Post quē qui fuerūt, magis ad segetem Romanæ gloriæ, quàm ad hereditatem tanti nominis ortos inuenimus. Macedonia lapidem gignit, quem Pæanidē uocant; hunc eundē & concipientibus & parientibus opitulari fama prodiga est. Circa Tyresia sepulchrum plurimus inuenitur,

† cōcipere et parere, et par turcibus

minarunt: re autē uera insidie fuerunt, quarum Antipater autor fuit, quod charissimos eius Alexander ebrietatis favore cōcitus, peremisset. Qui uero eum ueneno peremptū dicunt, aiunt id ipsum Stygis aquæ fuisse ueneni, nec aliam ullam materiā præter mule ungulas id continere potuisse, magna, ut Plin. inquit, infamia excogitata. i ¶ Tyresie sepulchrum.) Fugit iste Tyresias cū alijs Thebanis ad montē Thilphosū, ubi Tyresias iam ante à tumore excecatus, defunctus à suis ciuibus magna cum pompa sepultus est, atq; deorū honorib. ueneratus.

De Thracum moribus institutisq; de Thraciæ locis ac populis, de gruibus hirūdibusq; de Hellesponto, deque Claro insula & Aegæo mari. Cap. xv.

Vnc in Thraciam locus est pergere, & ad ualidissimas Europæ gentes uela obuertere; quas qui sedulo experi ri uelit, non difficulter deprehendet, Thracibus barbaris inesse contemptum uitæ, ex quadam naturalis sapientia disciplina. Concordant omnes ad interitum uoluntariū, dum nonnulli eorum putant obeuntium animas reuertī, alij non extingui, sed beatas magis fieri. Apud plurimos luctuosa sunt puerperia. Denique recentem natum fletu parens excipit, cōtrauersum læta sunt funera, adeo ut exemptos gaudio profequantur. Vxorū numero se uiri iactant, & honoris loco ducunt multiplex coniugium. Quæ foemina tenaces sunt pudicitia, defunctorum insiliunt coniugum rogos, & quod maximum insigne ducunt castitatis, præcipites in flammās eunt. Nupturæ non parentū

condiscipulatu apud Aristotelē, & nihil ei nocuit, nisi immodica libertas grauitasq; regi inuisa. Nam cū rex ex Persico bello ado rari uellet, Callisthenes eum quibudā alijs resitit, quæ res et illi, & multis Macedonum principib. exiit. Siquidē Alexander Callisthenē cōiurationis conscitū fuisse criminatus est, eumq; truncatis mēbris, abscessisq; auribus, ac naso labijsq; deformatū, cū cane in cauea clausum circumserrī iussit, diuq; tortum tandē necauit. Vno quoq; & ira uictus, Clytū charissimū sibi ac fidelissimum, inter epulas transpedit, sicut & multos alios uinolentus occidit, & tandē uinolentus perijt. Nam cum diei noctē perugiā lem in conuiuio solemniter instituto conuixisset, accepto poculo, media potione repente ueluti telo cōfixus ingemuit, elatusq; è conuiuio semiannus, tanto dolore cruciatus fuit, ut ferrū in remedia posceret. Amicā causam morbi intemperie ebrietatis disse-

SCHOLIA CAP. XV.

Thraciæ situm, & quos ea regio spectet ab occasu, meridie atq; septentrione, tabula nostra, quæ Græciam ipsam exprimit, haud obscure declarat: facti & Solinus ipse in fine huius capituli mentionē de hac re. Corporū magnitudine Thracæ omnes homines antecedunt, truci uisu, terrifico uocis sono, annosa etate, adificia humilia, anno na eodē semper tenore. Regio ipsa nec cælo nec solo fecunda satis & temperata, nisi ubi mari uicinior. Frigida est, ideo quæ feruntur m. digne frui. Raro usquā pomiferā habet arbore. Vites habet, sed fructus eius nō mature scūt, nisi frigore frondū obiectu per cultores arceatur. a ¶ Subhastari uolunt.) Hoc est, uenum exponuntur aucto precio. Erat olim hāsta uirga quæ dabatur alicui, cum potestas illi de merce aliqua daretur. b ¶ Herbarum quas habent.) Aiunt arbores inueniri in illis regionibus, talem ferentes fructum, qui iactus in ignem ab ips qui ad se calefaciendos conuenerunt, sico circum sedētes in cōso igne sic ebrios reddat odore suo, ut uinum Græcos, & eo uel-

metus, quo plus eius fructus fuerit iniectum, quoad confurgatur ad tripudianam, ac perueniat ad cantum. Qui de verum natura commentantur, multa esse dicunt quae hilaritatem quandam uentibus tribuant.

c Strymonem.) Est Strymon fluius sicut Nestus, uel secundum alios Nestus. Densitata uero et Besti populorum sunt nomina. d Nato Orpheo.) Sithonia gens habet Pontum, sortitaque est profectioe gloriam Orphei progeniti uatis. Nam in Spartio promontorio, quod alij Sperchium uocant, ille uitam aut sacris, ut aiunt, impedit, aut scilicet. Porro Diomedes Thraciae tyrannus equos habuit, quorum praesepia erant, catenis ferreis uncti, alebantur caribus hospitum illuc ducerentium: hunc tyrannum Hercules peremit, equis suis uorandum apposuit, eosque mansuetiores factos secum abduxit, ac Eurystheo detulit, is eos Iunoni sacravit, quorum genus usque ad Macedonem Alexandrum permansit.

e Democriti domus.) Hic Democritus diuisa substantia duobus fratribus, peregrinatus est in uarias orbis terrarum partes, quo scientiam perciperet: postea in patriam reuersus, cum summa inopia in horatulis iuxta suae urbis muros se ad solas rerum naturas contemplandas contulit. Fertur quod quocumque fortunae casu, et mutabilium rerum auditu, in risum soluebatur.

f Locum Doriscon.) Est camapus ingens in Thracia, quae grande flumen Hebrus interfluit, ubi extructus est murus, qui Doriscus appellatur, cui impositum est Persarum praesidium a Dario, iam inde cum Scythis inferebat bellum. Cum igitur locus digerendis recensendisque copiis idoneus uideretur, Xerxes id sibi faciendum putauit.

g Aemus.) Alij legunt Haemus cum aspiratione, sicut pro Arotres alij pereram legerunt Arotres. Est autem Aemus mos Thraciae, et Arotres populi Scythiae. Porro quod de Pygmaeis, eorumque paruitate, atque cum gruibus pugna subditur, fabulosum putatur: sacrae tamen literae horum Pygmaeorum quoque mentionem faciunt, uocantque hoies monstruose paruitatis מַגְרִימִים אֲדָמָה מְשִׁירָא בְרַחְיָאֵלֵם: et hinc propheta Ezechiel 27. homines paruae stature uocat

arbitratu transeunt ad maritos, sedque praeteris specie ualent, a subhastari uolunt, & licentia taxationis admissa, non moribus nubunt, sed praemijs. Quas formae premittit dedecus, dotibus emunt quibus coniungantur. Vterque sexus epulantes, focos ambiunt, herbarum quas habent semine ignibus superiecto, cuius nidore percussis, pro laetitia habent imitari ebrietate sensibus fauciatis. Deritu ista sunt, de locis & populis quae sequuntur. c Strymonem accolunt dextro latere Densitata. Bessorum quoque multa nomina adusque Nestum amnem, qui radices Pangaei circumfluit. Hebrum Odrylarum solum fundit, qui fluius excurrit inter Briantias, Doloncas, Thynos, Corpillos, aliosque barbaros, tangit & Cyconas. Deinde Aemus sex millibus passuum arduus, cuius auersa Moesi, Gete, Sarmatae, Scythae, & plurimae insidunt nationes. Ponticis litus Sithonia gens obtinet, quae nato ibi Orpheo uate decus addidit nomini: quem siue fa-

inter principes iudicatur.

contendunt

ptum est oculis deprehendere, quae inter Tauricam sunt & Paphlagoniam, id est, inter Carambin, & καὶ μέγιστον. Cum trans mediu alueum aduentasse se sciunt, scrupulorum sarcina pedes liberant: ita nauae prodiderunt, compluti saepe ex illo casu imbre faxatili. Arenas non prius euomunt, quam securae sedis suae fuerint. Concors cura omnium pro fatigatis, adeo ut si quae defecerint, congruant uniuersae, lassasque sustolant, usque dum uires otio recuperentur. Nec in terra cura segnior. Excubias nocte diuidunt, ut exomnis sit decima quaeque. Vigiles ponduscula digitis amplectuntur, quae si forte exciderint, somnum coarguant. Quod cauendum erit, clangore indicant. Aetatem in illis prodit color, nigrescunt enim senectute. Veniamus ad promontorium καὶ ἑσπερίαν, Byzantio oppido nobile, antea Lygos dictum, quod si forte exciderint, septingentis undecim millibus passuum: tantum enim pater inter Adriaticum mare, & Propontidem. In Canicia quoque regione non longe a Flauio poli colonia, Byzacia oppidum, quondam arx Tereti regis, nunc inuisum & inaccessum hircundinibus, & deinceps alitibus alijs: quanquam & Thebas, quod illa moenia sepius capta sunt, aspernentur subire. Nam inter caetera habere illas quiddam praecium, inde noscitur, quod lapsura non petunt culmina, & aspernantur peritura quoquo modo tecta. Minime certe a diris aulibus impetuntur, nec unquam praeda sunt, ut facrae. Cibos non sumunt residentes, sed in aere capiunt escas, & hauriunt. Alter Isthmos in Thracia est similibus angustijs, & pari latitudine arcti maris, cuius littora duae urbes utrinque secus ostentant. Propontidis oram insignit Paetiae, Melanem sinum Cardia, quae quod in cordis faciem sita sit, dicta Cardia est. Omnis autem magnus Hellepontus stringitur in stadia septem, quibus ab Europa Asiaticam plagam uindicat. Hic quoque urbes duae, Abydos Asiae est, & Sestos Europae. Deinde contraria inter se promontoria, Mastusia Cherronesi, ubi finitur Europa sinus tertius, Sigaeum Asiae, in quo tumulus est Cynossema dictus, Hecubae sepulchrum, & turre Protefilai delubro data. Finibus Thraciae a septentrione Ister obtenditur, ab oriente Pontus, ac Propontis, a meridie Aegaeum mare. Inter Tenedum & Chium est Claros insula, qua Aegaeus sinus panditur. A dextra Antandrum nauigantibus saxum est: hoc enim uerius quam in-

גַּבְרִים quod Heb. quosque interpretantur siue breuis. h Saburranum. Id est, sabulo grauatur, ne scilicet ut statum a reueto itinere propellantur: trahiturque hoc uerbum a saburra, id est, sabulo, quo naues leues onerantur. Caeterum ubi angustiae ille sint, uel quas hic Solinus significare uelit, quando inter Tauricam & Paphlagoniam dicit arcum esse interuallum in Ponto, ego non satis ex Ptolemaicis tabulis id deprehendere ualeo, praesertim cum Paphlagonia tam longe a Taurica distet: ipse tamen dicit hoc interuallum esse inter Carambin & καὶ ἑσπερίαν, quod promontorium est magnam ad septentrionem porrectum, arietinae frontis habens formam, longoque spacio pelago incumbens, Scythicae obiectum peninsulae, Euxinum pontem bimarem uidetur efficere. i καὶ ἑσπερίαν. Latine Auricorni, oppidum apud Byzantium, hoc est, Constantinopolim, quam primum Byzas condidit, ac deinde Constantinus ampliavit, et imperij sedem in oriente constituit. Dyrhachium uero ciuitas fuit in Epiro, prius Epidamum uocata. k Thebas.) Multae fuerunt urbes quae Thebe sunt nuncupatae. Una fuit in Aegypto, quae & Heliopolis, id est, ciuitas solis, unde est regio Thebaica Aethiopiae contermina, a qua & Thebei. Alia Thebe fuit in Beotia, Bacchi & Heraculis patria, a qua Thebani dicti sunt: haec quoque Diracae dicta fuit a Dirce fonte, unde Pindarus poeta lyricorum princeps ortum habuit. Aliae sunt Thebe in Thessalia, de quibus hic Solinus dicere uidetur, quod hircundines dedignentur subire moenia eius, non ob aliam causam quam quod sepius urbs illa capta fuit, sicut nec ea quae lapsura sunt petunt. l Cuius littora duae urbes.) Nostro aeuo Taurica insula tres habet urbes, nempe Solat, Kinkel, & Cassam: duas arces, Mankup, & Azam. Cassa antea uocata fuit Theodosia: insulam uero ipsam hodie uocat Precop. Caeterum Paetiae & Cardia nomina ciuitatum sunt, quarum hic Solinus meminit. Et quando in sine huius caepitis mentionem facit Ponti, Hellepontis atque Propontidis, sciendum quod geographi prius angustias maris, ubi ex Aegeo mari

coarctatur, uocant Hellepontum: inde pau-
lidum expatiatur aequor, uocaturq; laxitas
illa Propontis, quasi ante Pontum: ubi ite-
rum in arcum coit et stringitur, illa angu-
stia Bosphorus Thracicus nuncupatur: de-
inde ubi iterum effunditur, pontus Euxi-
nus nascitur, qui curuatus in figuram Scy-
thici arcus, committitur ostio Maeotidis palu-
dis, idq; ostium Cimerius Bosphorus uocatur.

Proprie itaq; id mare pontus appellatur quod a palude Maeotidis usq; in Tenedu insulam maris Aegaei, quae sita
est inter Mitylenen et Hellepontu, protenditur. Est et Pontus provincia Asiae minoris, a Ponte rege sic cognos-
minata. Cythera uero insula est contra Cretam sita, et Malea promontorium Laconiae, quod per quinquaginta mil-
lia passuum in mare protenditur, ubi periculosa est nauigatio propter aduersus uentorum flatus.

T A B V L A M hinc paginae subtecimus, multis Soloni capitibus inscriuentem, potissimum uero duodecimi-
mo, tredecimo, et sic deinceps usq; ad uigesimum quintum caput. Posuimus uero iuxta uetera regionum nomina,
etiam recentiora, sed non omnia. Libuit praeterea et alia quaedam hic signare. Albanam hodie uocant regionem
illam quae olim fuit Epirus, et magnam partem de Macedonia. Adiacentem insulam Corcyram, nunc appellant
Corfu. Mysiae uero superiori successit Seruia et Ruscia: et Mysiam inferiorē hodie aiunt esse Transsiluaniam,
uulgo Zipseland, et Valachiam. Daciae successit Bulgaria, sed quae magnam quoq; continet partem Mysiae in-
ferioris et Thraciae. Thraciam uocant Romaniam. Getas aiunt partim esse Valachos, partim Transsiluanos: si-
cut et quidam scribunt apud Getas Istrum delabi in pontum, hodie uero eam regione uocant Moldauiā. Cete-
rum Valachiam putant sic dictam a duce quodam Flacco, unde regio illa Flaccia nuncupata est, ac deinde longo
temporis tractu corrupto uocabulo dicta Valachia. Illyris et Dalmacia hodie communi uocabulo Sclauonia uo-
cantur, tamen si quidam Illyrios putent esse Bosnenses, et Liburnos Croatianos. Insulis quoque magna accidit
nominum mutatio: nam Peloponnesus hodie est Morea, Euboea Nigropontus, Lesbos Mitylene, Samos Samo-
thracia, Posidium Pathmos, Comu iuxta Dorida Lango: et sic de singulis fore Cycladibus insulis. Peloponne-
sus totius Graeciae quondam arx fuit. Nam praeter habitantiu in ea gentium nobilitatem et potentiam, ipse lo-
cus situs principatum designat et imperium. In ea est regio quae Achaea uocatur, adiacens isthmo Corinthiaco,
quondam ditissima, cuius populi Achiui uocabantur: in ea est ciuitas illa insignis Argos. Est et huius Achaiae pars
Arcadia regio, sicut et Laconia, in qua fuit urbs Sparta, quae et Lacedaemonia, cuius princeps Menelaus, et fra-
ter eius Agamemnon rex urbis Mycenarum, olim cum Graeco populo funditus euerterunt Troiam opulentissimā
Phrygiae urbem. Est et isthmus celebratissimus in hac peninsula, qui Corinthiacus uocatur, ob Corinthioru ur-
bem post ingressum illius sitam, negotiatoribus frequentatam, duos habentem portus, quorum unus Asiae est pro-
pinquus, alius patet ad Italiam. Habuit haec urbs templum ueneris locupletissimu, in quo continebantur circiter
mille puellae, deae illi addictae. Erat et ingens multitudo, quae quotidie in urbe illam conueniebat, unde ipsa mirum
in modum ditabatur. Urbis autem ipsius ambitus fuit 40. stadiorum. Porro isthmus ipse habere dicitur 5000.
passuum angustiam in latitudine, quas angustias cum perfodere aliquando uellent Demetrius rex, Caius Caesar
et Domitianus Nero, incassum laborarunt. Graeci autem principes, postquam Turcarum potentia in Europam
irrupit, ex mari ad mare producto per angustias muro, Peloponnesum a reliqua Graecia distinxerunt. Sed Ama-
mures Turcaru Imperator expugnata Thessalonica, subacta Boeotia et Attica, peruenit ad hunc murum, et
eo diruto tributum annuum imposuit Peloponnesibus, tandem omnino suo imperio sunt subiecti. Taurica insulam
seu peninsulae inhabitant Tartari Vlani, suntq; tres ciuitates in ea, nempe Solat, Kirbel, et Caffa: arces duae,
Manhup atq; Azauu. Urbem Solat uocant Tartari Chrim, et urbs Caffa ante Theodosia appellata fuit. Insula
uero ipsa hodie uocatur Precop, et dominus eius, Imp. de Precop. In Macedonia est Thessalonica metropolis
Phillipensium, quae hodie Salonica dicitur. In Asiae minoris sunt regiones, Phrygia, Lydia, Ionia, et Lycania. Illa
stres Ioniae urbes olim fuerunt Ephesus et Smyrna. In Epheso fuit magnificum illud Dianae templum. Phrygiae
metropolis fuit Laodicea, quae sub Nerone una cum Hierapoli et Colosso Rhodi terramotoe appellata fuit. Ioniae ho-
die uocant Quisicum, et Lycia Briqutam. In Lydia est Sardis, quae olim Croesi regia fuit. Est et fluius Maeana-
der in ea, oloribus percelebris, in quo adueniente ueve, mira dulcedine cantant. Lycania regio minoris Asiae sic
dicta est a Lyco fluuio. Bithymia metropolim habet Niceam. Galatia, quae et Gallograeciae, provincia quoq; cen-
seur Asiae minoris, sic dicta quod Galli olim duce Bremone eam occuparint.

De Creta insula, deq; alijs plurimis
ad eam pertinentibus.

Cap. XVI.

Ronius est Cretam dicere, q̄ absolue-
re in quo mari iaceat: ita enim circum-
flui illius nomina Graeci permiscue-
runt, ut dum alijs alia inferunt, penē
obdlexerint uniuersa: quanta possumus tamē si
de in designanda operā locabimur, ne quid ha-
reat sub accipiti. Inter ortu porrigitur et occa-
sum tractu longissimo, hinc Graecia, inde Cyre-
nis obiacētibus. A septentrione Aegeis, et suis,
id est, Creticis aestibus uerberatur. Ab Austro
Libycis undis perfunditur et Aegyptijs, con-
stipata centum urbibus, sicut perhibet a qui pro-
digē lingua largiti sunt, sed magnis et ambitio-
sis oppidis, quorum principatus est penes Gor-
tynam, Cydona, Gnoson, Therapnen, et Scylle-
tion. Dosiades eam a Crete Nympha Hesperio-
dos filia, Anaximander a Crete rege Curetem,
Crates Aetiam prius dictā, mox Curetem, nō
nulli etiam a temperie caeli μακρὰ ὄρησιν appella-
tam prodiderunt. Prima mari potuit nauibus
et sagittis, prima literis iura iunxit, Pyrrhicē do-
cui Pyrrho repertore. Equestris turmas pri-
ma docuit lasciuas uertigines implicare, ex qua
disciplina bellicae rei usus datus. Studium musi-
cum inde coepit, cum Idaei Dactyli modulos
crepitu actinnu aris deprehensos in uersificū
ordinem transfulissent. Albet iugis montium
Dyctinnae et Cadisci, qui ita exandescunt, ut
eminus nauigantes magis putent nubila. Prae-
ter ceteros Ida est, qui ante solis ortum solem
uidet. Varro in opere, quod de litoralibus est,
etiam suis temporibus affirmat a sepulchrū Io-
uis ibi uisitatum, Cretes Dianam religiosissime
uenerantur, Bebaopertu gentilitate nominātes,
quod sermone nostro sonat uirginem dulcem.
Aedem numinis praeterquā nudus uestigia nul-
lus licitū ingredit. Ea aedes offentat manus Da-
dali, Gortynā amnis Lethaeus praeterfluit, quo
Europam tauri dorso Gortyni ferunt uectita-
tam, sidem Gortyni et Cadmum colunt Euro-
pae fratrem; ita enim memorant. Videtur hic,
et occurrit, sed die iam uesperato augustiore se-
facie uisendum offerens. Gnosij Mineruam ci-
uem Deam numerant, primumq; apud se fru-
ges satas affirmant, audacter cum Atticis con-
tendentes. Ager Creticus syluestriū caprarum

SCHOLIA CAP. XVI.

Creta, quae et Candia, insula centum
urbium fama clara: insigniores sunt Gorty-
na, Cydona, Gnosum, Minois regia, Stra-
bonis chronographi patria. Ida mons omni-
um qui in ea sunt celeberrimus, qui celo
uertice assurgit. Nullū in Creta animal no-
xium est, serpens nullus, noctua nulla. Abun-
dat capris, ceruis eget, optimi uini fraxissi-
ma. Herbam producit quae dictamnus dicitur,
et Halimon, quae quidē mosca diurnam
famem prohibet. Haec Cureta olim uocabatur,
ab habitantibus Cretibus: incultū ho-
minū genus a principio, sed Rhadamāthius
ad mansuetiores ritus perduxit: sequitur
inde Minos, qui equitate et iustitia multo
magis excoluit. Plato dicit Lacedaemonios
et alias uelustas Graeciae urbes, hinc sibi le-
ges et instituta quae fuisse. Optimū huius
gentis statum euerit primo tyrannicus do-
minatus, deinde Cilicum latrocinia.

a Qui prodige lingua largiti sunt.)
De Graecis loquitur, qui frequenter impu-
denti iactantia sua effudit. Quaedā ex em-
plaria pro largiti sunt, habent, locuti sunt.

b A Crete nympha.) Quidam
putat Cretam denominari a Crete Iouis et
Idaeae nymphae filio, alij a Crete Iouis con-
iuge, alij a Crete rege uetustissimo: uocatā
et μακρὰ ὄρησιν asserunt, id est, silicē in-
sulam, ob fructuū bonitatem et coeli tem-
periem. Quam perit uero fuerint in arte
nauigandi, sagittandi et saltandi, passim a
pud autores inuenitur. Saltationē Solinus
hic uocat pyrrhicē, a Pyrrho repertore sic
dictam: docuit enim iste in armis flexu cor-
poris saltare, quo pluge telaq; euitarentur.

c Idaei Dactyli.) Isti Idaei qui in
Creta musicum concertum inuenisse putan-
tur, filij reueruntur fuisse Minerae et Solis,
uel secundū alios, Saturni et Alciones, qui in
Ida monte saltando et cantando sacra Cy-
beles fecerunt. d Sepulchrū Iouis.)
Hic inter tres Iones ultimus putatur, Satur-
ni scilicet et Rheae filius: cumq; adoleuisset
et totum ferē orbem subgisset, a Cecrope
rege uetustissimo primum deus appellatus
est, eiq; ara et sacrificia instituta, et tandē
cōsummata etate in Creta ad deos abiit, ut
gentilium error credit: cum Curetes filij sui

curauerunt, & in Gnofo oppido sepulchra construxerunt. Colitur & apud Cretenses Diana Iouis filia, quae & Luna, & Lucina, & Iuno, & Proserpina, atq; Dictynna appellata est, & templum eius tam sacrum olim habebatur, ut nemo illud ingrederetur nisi nudis uestigijs. In Creta quoq; uidetur manus & artificium Daedali, qui cum esset faber egregius Atheniensis, propter accusationem parricidij fugit in Cretam, & fabricauit ibi Labyrinthum, opus portento sissimum humani ingenij. Cateru Gortyna urbs est Cretae, quam praeterfuit Lethaeus, uel ut alij legunt, Lencus annis. Europa filia fuit Agenoris Phoenicij regis, sicut & Cadmus filius eius fuit, qui xvi. literas e Phoenicia in Graeciam detulit. Minerva quoq; ut ciuis in Creta colitur, quippe quae fertur ex Ioue apud fontes Tritonis nata. Hec & alio nomine Pallas uocatur: & cum lanificiu & texturam & alia multa artificiosa coepisset, celebris dea appellata est. Et quia omnia eius inuenta, ex ui ingenij atq; sapientiae procedere uidebatur, locus fabulae datus est, ut ex cerebro Iouis genita dicatur. Contendunt etiam Cretenses cum Attica, apud se Cererem primu reperisse fruges, quippe quae in eainsula nata est patre Saturno, & matre Ope. Fruges autem reperit, quae forte inter alias herbas nascantur, ignote caeteris.

SCHOLIA CAP. XVII.

Carystus insula una est ex Cycladibus, sita in Euboico mari, uarij marmoris ferax: haec & Chalcis dicta est. Titane nati sunt ex Coelo & Titea, fratres plurimi, ex quibus Hyperion fuit qui solis ac lunae stellarumq; motus obseruasse atque demonstrasse primus fertur, ideo solis parens & astrorum fertur: hinc & sol Titan, & luna Titanis a poetis dicuntur.

a (Cyclades.) Plinius harum nominare ferens, tres & quinquaginta esse dicit: inter illas uero maxime illustres Clauconesum et Begilia. De Cycladum nomenclatura omnes idem frere sentiunt, Mela, Maritianus, & Strabo. Graeci enim κύκλας circumulum uel orbem dicunt. Seruius tamen a circumuendo dictas uult. Cyclades, inquit, non ideo dicuntur quia in rotunditate sunt, sed quod longo ordine eas circuire necesse est, uel propter promontoria, uel quia naturale est, ut concitiora sunt maria uicinitate terrarum, quas constat anhelitu quendam ex se emittere. Haec ille. Plura de his Ptolemaeus decima Europae tabula.

b (Ios.) Insula ista celebris habetur ob Homerij sepulchru. Hic cum patria ignoraret atq; parentes, Apollinis oraculum consuluisse dicitur, responsuq; accepit, matrem fuisse ex Ios insula parua, haud longe a Creta distante. Delos etiam una est ex Cycladibus insulis in Aegeae mari sita, clara propter Apollinem & sororem eius Dianam, qui hinc orti perhibentur. Quod de medio aeuo Ogygij & Deucalionis

copiosus est: ceruo eget. Lupos, uulpes, aliaq; quadrupedu noxia, nusquam educat. Serpens nulla, larga uitis, mira soli indulgentia, arborarij prouentus abundantes. Nam in huius tantum insulae parte repullulant caesae cupressi. Herba sibi est quae & λυκος dicitur, ea admodum diurnam fame prohibet: proinde & haec Cretica est. Phalangium aranei genus est: si nifum queras, nulla uis corporis: si potestatem, ictum hominem ueneno interficit. Lapis quoq; Idcus Dactylus dicitur insulae istius alumnus, coloris ferrei, humano pollicij similis. Auem noctua Creta non habet, & si inuehatur, emoritur.

De Carysto, & in ea aquis calētibus, deq; Carystijs auibus: de Chalcide, Cycladibus, lo, deq; Delo insulis. Cap. xvii.

Arystos aquas calentes habet, quas & λυκος uocat: & Carystias aues, quae flammas impune inuolant. Carbasia etiam, quae inter ignes ualent. Chalcis eade habita est apud praicos, ut Callidemus autor est, ere ibi primum reperto. Titanas in ea antiquissimè regnasse ostendunt ritus religionum: Briareo em rem diuinam Carystij faciunt, sicut Aegaeoni Chalcidenses. Nam omnis ferme Euboea Titanum fuit regnum. Cycladas autem inde dictas, quia licet spatijs longioribus a Delo proiectae, in orbem tamen circa Delum sitae sunt, & orbem κύκλος Graij loquitur. Ios Homeri tumulo caeteras antecedit. Meminisse hoc loco par est post primu diluuii Ogygij temporibus notati, cum nouem & amplius mensibus diem continua nox innumbrasset. Delon ante omnes terras radijs solis illuminatam, sortitamq; ex eo nomen, quod prima reddita foret uisibus. Inter Ogygium sane & Deucalionem medium aeuum sexcentis annis datur.

Delos etiam una est ex Cycladibus insulis in Aegeae mari sita, clara propter Apollinem & sororem eius Dianam, qui hinc orti perhibentur. Quod de medio aeuo Ogygij & Deucalionis

nis hic scribitur, sciendum quod secundum computatione Eusebij pauciores inueniuntur anni inter Ogygium & Deucalionem. Nam Ogyges fuit anno mundi 3400. Deucalion uero anno 3670. quorum annorum distantia sunt ducenti & sexaginta anni.

De Ortygia insula, deq; coturnicibus. Cap. xviii.

† Pyrpile

Adem est & Ortygia, quae clarissima est, in Cycladum numero multifarie tradit: nunc Asteria, a cultura Apollinis, nunc a uenatibus Lagia, uel Cynehus, & Pyrpole etiam, quoniam & ignitabula sibi, & ignis inuenta sunt. In hac primum uise coturnices aues, quas & ὄρτυγες Graeci uocant. Has eadem in Latone tutela existimant constitutas; nec semper apparet: adueniendi habent tempora estate depulsa. Cum maria tranat, impetus differunt, & metu spatij longioris uitres suas nutriunt tarditate. Vbi terra peruenti sunt, coeunt cateruatim, deinde globata uehementius properant, quae festinatio plerumq; exitium portat nauigantibus. Accidit enim noctibus, ut uela incidant, & praeponderatis sinibus alueos inuertant. Austro nunquam exeunt, nam metuunt utin fluctus tumidioris. Plurimu se Aquilonibus credunt, ut corpora pinguiuscula, atq; eod tarda, facilius prouehat siccor & uehementior spiritus. ὄρτυγες dicitur quae gregem ducit: eandem terram proximantem accipiter specularis rapit, ac propterea opera est uniuersis, ut sollicitent ducem generis externi, per quem frustrentur prima discrimina. Cibos gratissimos habent semina uenenorum, quam ob causam eas damnauere prudentiu mensae. Solum hoc animal, praeter hominem, morbum patitur comitalē. Hic morbus alio nomine uocatur morbus sacer, item morbus Herculeus, Graeci uero uocant epilepsiam, id est, contractione: contrahuntur enim hoc morbo nerui, uulgo caducus dicitur, quod cadere faciat: a nonnullis etiam lunaticus uocatur, sed qui nonnihil ab isto differt. Appellatur autem comitalis, quod per eum comitia interrumpentur, si quis in eis cecidisset.

De Euboea insula. Cap. xix.

40

Euboea tam modico astu diuidua est a Bceotiae continenti, ut dubitandum sit an numerari inter insulas debeat. Nam latere, quem uocant Euripum, terra ponte iungitur, & per fabricam breuissimam machinae aditur pede. Cenae promontorio uadit in septentrionem, duobus alijs in meridiem extenditur, quoru Gerastos spectat Atticam, Caphareos prominet in Hellespontum, ubi post Ilij exitium Argiua claufem uel Mineruae ira, uel qd certior prodit me-

SCHOLIA CAP. XVIII.

Docet hic Solinus Delon insulam alia uaria apud ueteres habuisse nomina. Dicta fuit Ortygia, propter coturnices: nam Graeci ὄρτυγες uocant coturnicem. Deinde dicta fuit et Asteria, ab Asteria Latone sorore, Apollinisq; matertera, quae ne a Ioue uitaretur, in coturnice primu, deinde in lapidem uersa sub fluctibus latuit, postea supplicanti Ioui Latona, superferri aquis coepit. Lagia autem leporaria sonat, est enim λυκος Graecis lepus. Item Pyrpile dicta est, propter ignem ibi primu reperiū. Per ignitabula, intellige ignis receptacula.

a (In Latone tutela.) Hoc dicitur, quod Ortygia Latone soror credatur uersa in coturnice. Coturnices itaq; natura duce sciunt quae tempora eis magis sint apta ad auolandu uel adueniendu, nec tentant transire mare nisi receptis uiribus. Moderata enim est in omnibus rebus actio ipsa, secutum uirium suppetentia. Sic in plerisq; alijs docetur ignauius homo ab animalibus rationis experibus. Cateru quae dux & rex est inter has auiculas, uocatur ὄρτυγες, quasi mensura & moderatrix coturnicum. Cibum earum putant esse elleborum, sicut sturnoru. Nec mireris ut quae homini sunt perniciofa, ea quibusdam animalibus sint salubria: facit hoc diuersa animantium complexio. b (Morbum comitalē.)

Hic morbus alio nomine uocatur morbus sacer, item morbus Herculeus, Graeci uero uocant epilepsiam, id est, contractione: contrahuntur enim hoc morbo nerui, uulgo caducus dicitur, quod cadere faciat: a nonnullis etiam lunaticus uocatur, sed qui nonnihil ab isto differt. Appellatur autem comitalis, quod per eum comitia interrumpentur, si quis in eis cecidisset.

SCHOLIA CAP. XIX.

Hanc insulam sortitam nomen Euboeae aiunt, a matrona quadam haeroicae indolis. Alijs placet eam sumpsisse nomen ab antro quodam, quod in litore situm est, in Aegeu uergens pelagus, Bous aula nuncupatum, ubi Io Epaphu peperisse fertur: hodie uero uocatur Nigropontus, subactaq; est a Turca anno Christi 1470. a (Euripum.) Ab inconstantia huius Euripi nati est prouerbiu, Euripus homo, uide Chiliaes Erasmi: nam quolibet die ac nocte septies trasmutat consuum. Est & alius Euripus seu fre-

tum angustum in Sicilia, qui uocatur Euripus Taurominitanus. b C Caphareos.) Circa hoc promontorium Minerva dea belli Graecis in patriam redeuntibus exitiit causa naufragij, quod ei capto illo sacrificare uenerint: uel, ut Seruius ait, Graecos tempestate laborasse aequinoctio uernali, quoniam manubie Mineruales, id est, fulmina, tempestates grauisimas commouebant. Sunt tamen qui illud naufragium Syderi Arcturi adscribunt, cuius ortus et occasus tempestates excitat.

SCHOLIA CAP. XX. Insula Paros una est ex Cycladibus, maiore nobilis, nomen habens à Paro Iasonis filio, uel nepote. Ab hac insula marmor nomen habet, ut passim uocetur Parius lapis.

a C A Minoë.) Quum Cyclades insule uacuae essent cultoribus, Minos iouis et Europae filius Cretensum rex, multas ex Creta colonias in Cyclades insulas misisse fertur: et cum earum plurimas adeptus esset, populis diuisit. Asiae quoque magnam partem possedit: unde et nonnullae insulae portusque Asiae à Cretenensibus Minoëque nomen sumpserunt. b C Naxos.) Est et haec una ex insulis Cycladibus in mari Aegaeo, antea Strongyle dicta, dein Diis, et mox Dionysia, quod Dionysius, id est, Liber pater reliquam Ariadnem à Theseo uxorem duxit. c C Cyclades plurimae.) Plinius recitat nominatum 53. insulas Cyclades. Hodie nonnihil immutata sunt nomina earum, nam sic scribuntur Saile, Tino, Andree, Zeae, Fermeae, Siphano, Milo, Nio, Amurgo, Paro, Nixia et Nicosia, Heraclia, Zinara, Leuita, Micolae, Nicaria, Patmos, nunc uero Palmosa, Iero, Calamo, Stampalia, Sant Erini, Nymphio et c.

SCHOLIA CAP. XXI. Insulas quas Solinus supra Cyclades appellauit, hic uocat Aegeades, id est, sparsas, quod scilicet sparsae sint in mari. Inter has numeratur et Icaros, quae ab Icaro Daedali filio nomen sortita est. Nam cum fugeret et peteret insulam quandam, decidens in mare periit, à quo et insula nomen accepit, et pelagus Icareum quoque uocatum est. Caeterum Samos insula est in Icaro mari ad occidentem Mileti sita, quae olim Parthenion dicta fuit, Iunoni dicata, quod in ea nata et educata fuerit, Ioniisque nupta: incolis frequens, et hospitibus celebrata. In ea quoque Pythagoras philosophus ortum habuit. Haec insula cum Thraciae adiaceat, ex commissis Thraciae populis coepit appellari Samo Thracia. Est et altera insula Samos, quae nonnullum distat ab Epiro. Mæneon uero una putatur esse ex Cycladibus insulis.

a C Offensus fuit.) Pythagorae temporibus Polycrates Samius quindecim armatis fretus, Sami insulae tyrannidem occupauit: quod cum Pythagoras uideret, deseruit patriam, et in Aegyptum atque Babylonem

De Paro insula, ac Sarda lapide Cap. xx.

M Armore Paros nobilis, à Delo oppido frequentissima, prius tamen Minoia, quam Paros dicta. Nam subacta à Minoë, quoad in Creticis mansit legibus, Minoia loquebant. Praeter marmora dat et Sarda lapidem, qui marmore quidem praefat, inter gemmas uero uilissimus ducitur. Naxos à Delo duodeuiginti millia passuum separant, in qua Strongyle oppidum. Sed Naxos Dionysia prius quam Naxos dicta, uel quia hospita Libero patri, quod uel fertilitate uitium uincat caeteras. Sunt praeterea Cyclades plurae, sed in supra dictis praecipuum est quod memoriae debeat.

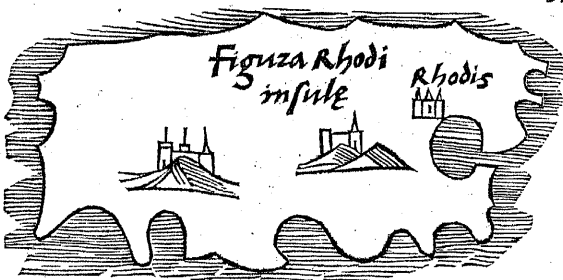
De Icaro insula, & Pythagora philosopho: de Melo, Carpatho, Rhodo, et Lemno insulis, ac Atho montis umbra. Cap. XXI.

E Sporadibus est et Icaros, quae Icaro mari nomen dedit. Haec inter Samum et Myconum procurrentibus, axis in hospita, ac nullis sinibus portuosa, ob inhumana littora infamis est. Vult ergo Varro Icarum Creten ibi naufragio interijisse, & de exitu hominis impositum nomen loco. Nam in Samo nihil nobilius quam Pythagoras ciuis, qui mox a offensus factu tyrannico, relicta domo patria, Bruto consule, qui reges urbe exegit, Italiam aduectus est. Melos, quam Callimachus Mæneionem dixit, omnium insularum rotundissima est, iuxta Aeoliam. Nam Carpathus ipsa est, à qua Carpathium sinum dicimus. Nunquam ita caelum est nubili, ut in sole Rhodos non sit. Lemnij Vulcani colunt, ideo in Lemno metropolis Hephæstia, Praeterea oppidum Myrina, in cuius forum mons Athos è Macedoniae umbram

umbram facit: quod non frustra inter miracula notauerunt, cum Athos à Lemno sex & octoginta millibus passuum separet. Est sane Athos sublimis aded, ut altior est timef, quam unde imbres cadunt: quae opinio eo fide concepit, quod in aris quas cacumine sustinet, nunquam cineres eluuntur, nec quicquam ex aggeribus suis perdunt, sed quo relicti fuerint cumulo permanet. In summo oppidum Acrothion fuit, in quo dimidio longior, quam in alijs terris incolentium aetas prorogabatur, ideo inde homines magis Graeci, nostri appellauere longauos.

lonem descendit studio migravit: cumque reuocatus esset et ad huc tyrannidem perdurante inuenisset, in Italiam nauigans, ibi uitam contriuit. b C Melos.) Haec insula, ut scribit Strabo, inter Cretam et Peloponnesum sita est, uocaturque à quibusdam Mimalis uel Mimalida, à quibusdam Mibida, Aristoteles Zephyriam uocat, et Heraclides Siphni et Acitiam. Carpathus uero insula est contra Aegyptum, inter Rhodum et Cretam media, à qua uicinum mare Carpathium, uel Carpathicum uocatur. c C Rhodos.) Haec insula olim dicta

fuit Ophiusa, deinde Stacia, postea Telchin, eo quod Telchines insulani incolerent, quos nonnulli maleficos, alij eximios artifices fuisse tradunt, qui eris et ferri fabricam inuenisse dicuntur. Soli haec insula sacra est, qui puellae nomine Rhodia amore captus, Rhodam ab ea nominauit. Aurum Rhodi pluisse ob felicitatem insulae ceccant Dindarus, ubi studia liberalium artium et in primis oratoriae facultatis floruerunt. In ea fuit admirandae magnitudinis Colossus, à quo postea Rhodij appellati sunt Colossenses, ad quos apostolus epistola scripsit. Huius insulae figuram libuit huc transferre et, diligenter exprimere, propter eius nobilitatem, et in ea gestorum perpetua memoriam.

Haec nancque insula fuit olim portibus, turris, moenibus et reliquis ornamentis tam celebris, ut nulla putaretur illi aequalis. Legum praefata, et naualis rei peritia aded ualuit, ut annos multos maris imperio potiretur, et piratarum latrocinia sustulere. Patet haec insula nongentorum ac uiginti stadiorum ambitu, inter Asia

ticas insulas tertia: nam Lesbos et Cyprus maiores habentur. Anno à natiuitate Christi 655. Saraceni urbem Rhodiam captiunt, et Colossum demoliantur, ex cuius ere nongentos camelos onerauerunt. Anno Domini 1308. cum fratres Hospitalis sancti Ioannis migrassent de terra sancta à Saracenis expugnata, et in Italia multas pecunias per indulgentias acquisiuisent, uenerunt cum classe ex Neapoli, et eiecit Turcis atque Saracenis, obtinuerunt insulam, retinueruntque, donatione Imperatoris Constantinopolitani. Anno Christi 1480. classis centum uelorum Turcorum cum centum millibus militum appulit in terra Rhodi, et primo impetu inuasit arcem, quae extructa erat in mole illa super quam olim Colossus ille ingens 53. annis steterat, deinde urbem terra et mari 89. diebus oppugnauit cum ingenti clade et ignominia sui exercitus, sed frustra omnia. Rursum anno Christi 1523. Solimanus imperator Turcarum ingenti copia militum et equitum oppugnauit metropolim Rhodianam sex menses, et demolitis turribus, moenibus et propugnaculis, obtinuit totam insulam cum magno Christianorum decore. d C Lemnij.) Insula Lemnos in Aegaeo mari sita est, à Borea Thraciam spectans, et ab Austro, longo tamen tractu, Cretae opposita est. Urbes habet Myrinam maritimam, et Ephetiam mediterraneam. In ea olim colebatur Vulcanus deus ignis. Nam ut in fabulis fertur, cum Iuno eum peperisset, cumque turpem conspexisset, è caelo in eam insulam deiecit. Alij uero dicunt in Lemnum eum praecipitatum, quod contra Iouem Iunoni matri opem tulerit. Seruius: Vulcanus, inquit, ignis est, et dicitur Vulcanus quasi uolcanus, quod per aërem uolitet: ignis enim è nubibus nascitur. Unde et Homerus dicit eum de aëre praecipitatum in terras, quod omne fulmen de aëre cadit: quod quia crebro in Lemnū insulam iacitur, ideo in eam dicitur cecidisse Vulcanus. Claudius autem dicitur, quia per naturam nunquam rectus est ignis. De Atho monte umbram in insula Lemnū praecipiente, supra capite 14. nonnihil diximus. De oppido in summo eius cacumine sito dicit Plinius: Oppidum, inquit, in cacumine fuit Acrothion, nunc sunt Vranopolis, Paleotrium, Thyssus, Cleone, Apollonia, cuius incolae Macrobij cognominantur.

De Helleponto, Propontide, Bosphoro
Thracio, deq̄ delphinorum piscium
mira natura. Cap. XXII

Meminit Solinus supra sicut et hic
sinuum quos efficit mare mediterraneum,
numeratq̄ quatuor magnos et præcipuos
sinus maris, quorum primus est à Gaditano
fretò ad Lacinium usq̄ promontorium Ita-
liae, quod scilicet est inter Adriaticū et Ion-
ium mare: secundus à Lacinio ad ipsa E-
piri Acrocerania: tertius inde ad Hellepō-
tum, et quartus ab Helleponto ad Macotis
dis ostia. Est autem Lacinium promontoriū
in Calabria ultra Tarentum ad Austrum,
ubi in superiori Italiae tabula poteris eum
locum signare. Porro Acroceranij mons
et promontoriū est in Epiro, paululum
suprà Corcyram insulam, quam hodie uo-
cant Corfū, ad aquilonem, id quod in tabu-
la nostra quæ Græciam exprimit, uidere
et signare poteris, inter Corcyrā scilicet
et Pindū montē. a ¶ Hac Xerxes.)
Plinius de hac re sic scribit: Xerxes Persæ
rex: constrato in nauibus ponte, duxit
exercitum per hanc maris angustiam. Por-
rigitur inde tenuis euripus 86. milliū pas-
sum spacio ad urbē Priapū Asiæ, qua mag-
nus Alexand. trāscendit: inde ex patiatior
æquor, rursusq̄ in arctum coit laxitas, et
Propontis appellatur: hinc angustie sequit̄
tur, quæ Thracius Bosphorus uocatur, la-
titudine 500. passuum, qua Darius pater
Xerxis copias ponte transiit.

b. ¶ Delphinus plurimos.) Delphi-
norum formā sic explicat Naso tertio Me-
tamorph. lib. Falcata nouissima cauda est,
Quæ dimidiæ sinuantur cornua lunæ:
Vndiq̄ dant salus, multaq̄ aspergine ro-
rant, Emerguntq̄ iterū, redeuntq̄ sub æ-
quora rursus, Inq̄ chori ludunt speciē, la-
sciūq̄ iactant Corpora, et acceptū pa-
tulis mare naribus efflant. De mira ueloci-
tate eius scribit quoq̄ Aristoteles, quod om-
nium animalium uelocissimum sit, tum æ-
quatilium, tum terrestrium. Superfluit
enim malos nauigiorū maiorum, quod tunc
potissimum euenit, cum aliquem insectan-
tur piscem quem deuorēt. Dicit et Plinius
delphinos uere agere coniugia, parere ca-
tulos decimo mense æstiuo tempore, solu-
te die æstiuo Lucinam, id est, partum in lu-
cem editum. Lactant ubi eribus ut animalia
terrestria. b ¶ Cum ira subiacet.)

Quidam

Vartus Europæ sinus Helleponto
incipit, Marotis ostio terminatur;
atq̄ omnis hæc latitudo quæ Europā
Asiamq̄ diuidit, in septem stadiorū
angustias stringitur. Hic est Hellepontus, hæc
Xerxes ponte nauibus factò permeauit. Te-
nui deinde euripus porrigitur ad Asiæ urbem
Priapum, quam Magnus Alexander potiundi
orbis amore transcendit, et potitus est. Inde dif-
fusus æquore patentissimo, rursus stringitur in
Propontidē, mox in quingentos passus coarctat̄
tur, sitq̄ Bosphorus Thracius, quæ Darii co-
pias transportauit, Hæc profunda b Delphinus
plurimos habent, in quibus causæ miraculi mul-
tiformes. Ante omnia nihil uelocius habet ma-
ria, sic ut plerunq̄ salientes transuolent uela na-
uium. Quoquo eant, cōiuges euagantur. Catu-
los edunt. Decimus mensis maturum facit par-
tum. Lucinā æstiuus dies soluit. Vberibus fœ-
tus alunt. Teneros in faucibus receptant. Inua-
lidos aliquantisper prosequuntur. In tricesimū
annum uiuunt, quod exploratum est in experi-
mentum caudis amputatis. Ora non quo cæte-
ræ belluæ loco habent, sed ferme in uentribus.
Contra naturam aquatiliū foli linguas mo-
uent. Aculeata sunt † spinæ dorsuales: cum ira

subiacet, inhorrescunt: cum animi cōquiescunt,
quibusdam receptaculis operiunt̄. Spirare eos
in aquis negant, et vitales auras non nisi in aëre
supero recipere. Pro uoce gemitus est, similis
humano. Certū habent uocabulum, quo acce-
pto uocantes sequuntur: nam proprie Simones
uocantur. Voces hominum Aquilonis flatu ce-
lerius † hauriunt, contra Austro spirante audi-
tus obstruuntur. Mulcentur musica, gaudent
cantibus tibiariū: ubicunq̄ symphonia est, gre-
gibus aduentat. D. Augusto principe, in Cam-
pania Delphinem d puer fragmentis panis pri-
mo illexit, et in tantum consuetudo ualuit, ut a-
lendum se etiam manibus ipsius crederet; mox
cū proluisset puerilis audacia, intra spatia eum
Lucrini lacus euectauit: unde effectum ut à
Baiano littore equitantē puerum Puteolos usq̄
perueheret; hoc per annos plurimos tandiū ge-
stum, donec assiduo spectaculo desineret mira-
culum esse quod gerebatur: sed ubi obiit puer,
sub

† p̄p̄m̄

† audiunt

40

Naracu-
stoma

pontum influit, quorum primum Peuce, secun-
dum † Naracustoma, tertium Calostoma, quar-

sub oculis publicis desiderij mœrore Delphin
interijt. Pigeret hoc asseuerare, ni Meccenatis
& Fabiani, multorūq̄ præterea esset literis cō-
prehensum. In Africano mox littore apud Hip-
ponem Diarrhyton Delphin ab Hipponenti-
bus pastus tractandū se præbuit, impositos quo-
que frequenter gestauit. Nec populi tantū ma-
nibus acta res est. Nā & proconsul Africa Fla-
uianus ipse eum contigit, unguentis etiam de-
libuit, qui odoris nouitate obfopitus, aliquanti-
per pro xanimi iactatus est, multisq̄ mēsis
desciuuit à solita conuersatione. c Apud Iassum
urbem Babiloniæ puerum Delphinus adama-
uit, quem dum post assueta colludia recedentē
impatiens sequitur, arenis inuectus hæsit. A-
lexander Magnus amorem illum numinis fu-
isse interpretatus, præfecit puerū f Neptuni sa-
cerdotio iuxta eandem urbem, ut Egesidemus
autor est. Alium puerum Hermiā nomine per
maria similiter insidentē cum undosior fluctus
necasset, Delphinus ad terram reuexit, & uelut
fateretur reatum, poenitentia suam morte mul-
tauit, nec reuertī uoluit amplius in profunda.
Suppetunt & alia exempla, ut s Arionem trans-
eamus, cuius exitum annalium fides compro-
bauit. Ad hæc si h quando lasciuunt noui foetus,
à maioribus datur adultior gregi custos, quo
magistro eludere impetus incurantium bellu-
rum addiscant: quanquam ibi † præter Phocas
rara bellua est. Plurimus Thynnus in Ponto,
nec alibi penē foetificant. Nusquam enim citius
adolefcunt, scilicet k ob aquas dulciores. Illa bun-
tur ueris tēpore, in trant dextro littore, lauo exe-
unt: hoc inde accidere credunt, quod dextris o-
culis accutius cernunt, quàm sinistris.

ibi statua est Arionis, in ea delphini simulacrum affixum uidetur. Serui autem Tēnariū perducti à Siculo mari,
à domino comprehensi nō mediocri supplicio sunt affecti. h ¶ Si quando lasciuunt.) Aristoteles cap. 48.
libri noni animalium sic scribit: Paruos item delphinos magnus aliquis semper comitatur custodiae causa.

i ¶ Præter phocæ.) Est phoca piscis et bos marinus, tectus pilis et corio: hic coit more canum, et parit
in terra more pecudum: k ¶ Ob aquas dulciores.) Causa dulcium aquarum ponti est multitudo amnium
inferentium dulces aquas.

De Istro flumine, de fibro animali, de que
gemma pōtici. Cap. XXIII.

Ster Germanicis iugis oritur, effusus
monte qui in Tauricos Gallia spe-
ctat; sexaginta amnes in se recipit, o-
mnes ferme nauigabiles: septē ostijs

Quidam sic putant legendū: Cum ira sub-
ierit, id est, subintrauerit, inhorrescunt.

d ¶ Puer fragmentis panis.) Apa-
pianus quinto Aegyptiacorū libro hæc ont-
nia se, multosq̄, secū alios uidisse dicit, scri-
bens in hæc uerba: Et quidem nos uidimus
apud Puteolos Delphinum amantem mire
puerum, in clamatū à puero acciri: qui
etiam adnans, dorso puerū admittēbat,
ita ut p̄m̄ aculeos uelut uagina cōderet,
ne dilectū sibi corpus laceraret, receptūq̄
egulis modo insidentē per magnum æquor
per ducenta stadia deserret. Roma igitur
omnisq̄ Italia consuebat, ut piscem maioris
causa uectorem pueri spectare.

a ¶ Apud Iassum Babiloniæ urbē.)
Ex Plinio et Strabone constat Iassum non
Babiloniæ, sed Carie urbem esse, locumq̄
presentem uitiatū, quocunq̄ tandem con-
tulerit modo. f ¶ Neptuni sacerdo-
tio.) Putatur Alexander id propterea fe-
cisse, quod creditum esset apud homines il-
los, delphinos Neptuni esse equos, eosq̄ ad
iugum religatos, eius trahere currum.

g ¶ Vi Arionem transeamus.) De
Arione sic scribunt poëtæ: Cum circum in-
sulas quæstus causa uagaretur, serui eius an-
helantes libertatē cogitare cœperunt, ut do-
mino in pelagus proiecto, bona eius inter se
partirentur: quod cum ille sensisset, sum-
pta cithara suam cœpit deslere moriē, quo
sonitu adducti delphines, è toto mari uenia-
unt ad Arionis cantū: ille uero decurū in uo-
cata potestate, super eos se deiecit, unisq̄
eorum exceptū Ariona pertulit ad Tēna-
rium litus: in cuius memoria causa, quæ

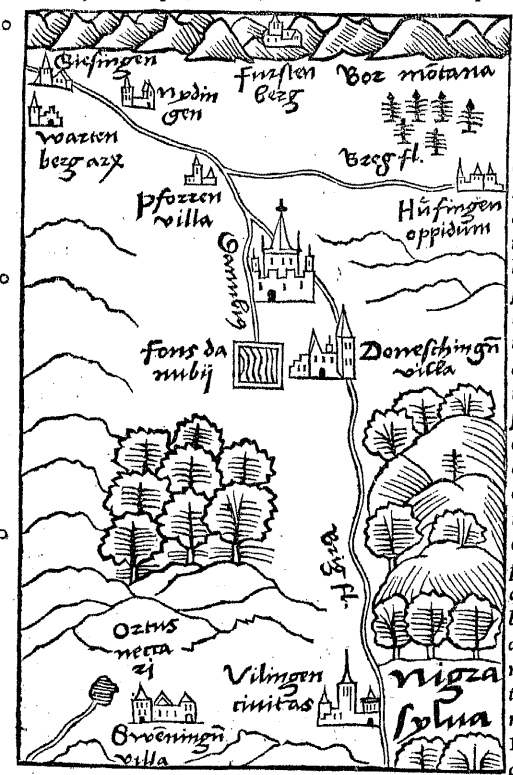
Solinus hæc quæ hic scribit de Istro seu
Danubio flumio Europæ maximo et ce-
lebratissimo, accepit ex xij. capite quarti
Plinij, cuius uerba hæc sunt: Danubius or-
tus Germaniæ iugis montis Arnobæ, ex ad-
uerso Taurici Gallia oppidi, multis ultra
alpes milibus, ac per innumeras lapsus gen-
tes, Danubij nomine, immenso aquarum

auctu, & unde primū illyricum alluit, Ister appellatur, sexaginta annibus receptis, medio ferme numero eorū nauigabili in Pontum uastus sex fluminibus euoluitur. Montē uero illum unde Danubius effunditur, Pliinius Arnobam, Ptolemaeus Abnobam, & Cornelius Tacitus Arnobam nominat. Vnde Tacitus sic scribit: Danubius molli & elementer edito montis Arbonae iugo effusus, plures populos adit, donec in ponticum mare sex metibus erumpit. Herodotus dicit Istrum sumere initū ex Celtis. Deinde quod quaedam exemplaria Solini hic habent, montem, unde prodit fons Istri, asserere Tauricos Galliae alia habet, & rectius quidem, Rauracos. Nam montes illi quocumque tandem nomine a ueteribus fuerunt compellati, unde oritur Danubius, haud procul absumi a Rauracis seu Basiliensibus, uocanturque hodie Nigra Sylua. Nō tamen desunt qui per Tauricū intelligunt Turgeus, quae regio ultra Rhenum opponitur montibus Arbonae. Et ego Munsterus hic Basileae agens, quo ueterū de Danubij origine disputationē & uarias opiniones tollerem, non sui grauius hinc migrare ad locum illum ubi effunditur Danubius, & oculis proprijs conspiceretur orium atque initium eius unā cum adiacentibus locis, eaque in propria signare tabula, quo omnibus constaret ubi locorum celeberrimus ille fluuius ex terrae uisceribus emergeret. Quod autem plerique scribunt, Istrum sexaginta recipere amnes, eosque serē omnes nauigabiles, & quidam eos sic numerant suis nominibus, Porata seu Pyreatos, Tiaratus, Ararus, Napares, Ordesius, Maris, Atlas, Auras, Tibisus, Athrys, Noeas, Artanes, Scius, Angrus, Bongrus, Carnus, Alpis, Lycus, Aenus, Narabon, Darius, Drynus, Tibiscus, Moschius, Rhabofus, Ciabrus, Lautas, Ierajus, Sauus, Draus &c. de multis non satis constat qui sint, & unde dilabuntur. Id certum est, ex alpium longissimo ad orientem tractu multos amnes paruos & magnos procreari, unde sensim Danubius augetur. Oriuntur deinde ex alio latere non pauci amnes, praesertim ex montibus Bohemiae, qui & magnam aquarum molem insistant. Istro, ex quibus aliquos nominare non inutile uisum est. Apud Vlmam influit a septentrione fluuius pisculentus, natus ex Sueuiae montibus, qui Blauus uocatur. Ex alpiibus ruit uersus Augustam Lycus, uulgo Lech, misceturque Danubio prope oppidū Rain. Itinere trium aut quatuor horarū a Norimberga nascitur fluuius Altmuel, quem quidam uocant Alemanū, magnis cancribus percelebris, & iuxta oppidū Kelheim, hoc est itinere quinque horarum supra Ratisponam, labitur in Danubium. Prope Ratisponam recipitur alius fluuius in Danubium, qui Nabus uocatur, ortum sumens ex Bohemicis syluis, per quem ingens copia eris & parati ferri nauis ducitur in Danubium. Ratisponam oritur amnis Iskra in alpiibus, haud procul a Schuauatz, ubi argentifodina ditissima iam a multis annis fuit, alluitque moenia Monaci, & paulo supra ciuitatem Landshuot suscepto alio flumine, Ambro nomine, infra Ratisponam itinere unius diei atque dimidij, exoneratur in Danubium. Ingredditur & Patauij, uulgo Passau, in Danubium celebris amnis, Enos nomine, uulgo der In, qui ex alpiibus Aibesia suam dicit originē. Proinde si ex Germania perrexerimus in Vngariā, occurrunt ex utroque latere magni & insignes amnes: a septentrione quidem Vaga, Granus, unde urbs episcopalis Graen, latine Strigonium: Tyssa ex multis auctus uuluis, Seretus & Prutus. A meridie Saruys, Draus & Sauus, uulgo Sauus, ad cuius ostia sitū est Belgradum, quod superioribus annis Turca eripuit Christianis, & olim uocatum fuit Taurinum, hodie autem Alba. Sed reuocemus calanum ad ortum Danubij. Ego cum ad fontes eorum, interim quo haec scripsit, perrexissem, omnia diligenter lustrans, talem inueni situm & habitum, ut sequens exprimitur figura. Fons ipse insignis est & perpetuus, hodieque quatuor paruis uicis includitur longitudine 26. circiter pedum, & latitudine circiter 18. pedum. Scaturigo autem ipsa effluens, habet pedis unius profunditatem, & duorum pedum latitudinem, atque ad duos lapidis iactus iuxta castrum recipit torrentem Brigam nomine, a longe ex conuallibus collectum. Ex rursum ubi ueris ad iactum

tum Pseudostoma. Nā quintū Boreostoma, ac deinde sextū Stenostoma, languidiora sunt caeteris. Septimū uero pigrum, ac palustri specie, non habet quod anni comparetur. Priora quatuor adeo magna sunt, ut per longitudinē quadraginta millium passuum non misceantur æquori, dulcemque haustum incorrupto detineant sapore. Per uniuersum Pontū a fiber plurimus, quem alio uocabulo dicunt Castorem; Lutrae similis est, animal morsu potentissimum, adeo ut cum hominem inuaserit, conuentū dentium non prius laxet, quam concrepuisse persenserit ossa fracta. Testiculi eius appetuntur in usum medelarum; idcirco cum urgeri se intelligit, ne captus proficit, ipse geminos suos deuorat. Mittit Pontus & gemmas, quas a patria Ponticas dicimus, genere diuerso, quippe aliae aureas, aliae sanguineas habent stellas, & haec quidem inter sacras habent; namque ostentationi potius, quam usui delegunt. Non guttis aspersae sunt, sed longis colorum ductibus liniantur.

† Spiroca stoma
 10
 20
 30
 40
 50
 60
 70
 80
 90
 100

iactū unius bombardae uersus meridiē, augetur alio torrente Brega nomine, sed quorū nomina mox desunt ubi Danubij miscetur aquis. Postea hic fluuius sensim reuocatur ad orientē, tenetque cum cursu usque dum in mare exoneratur Euxinū. Situs fontis est intra uillā, quae hodie Doneschingen uocatur, id est, Danubij Etschingen, uocant enim Germani Danubiū Donau, et est in loco plano atque longe semoto ab omni monte, nisi quod ad septentrionē habet terrā paulo editiore, altitudine scilicet septē aut octo cubitorū, ad cuius basin ebullit fons ipse. Montes uero Arbonae, quos hodie putant esse Bōr aut Bār, absunt serē itinere duarū horarū, in quibus nostro æuo ex tractū habetur oppidū Furstenberg, unde pulcherrimus patet aspectus ad aquilonē & Nigra Syluā. Fons quoque Neccari nō distat a fonte Danubij nisi itinere duarū horarū, et is fluit ad aquilonem, alluensque Sueuiā & auctus multis alijs annibus, praesertim Nagalto, Cochero et Iaxto, inter Spirā et Vuormatiā exoneratur in Rhenum.

Hic aliud nihil scribendum esset de ortu Danubij, nisi & id curiosum lecto rememoraretur, quod quidam ueterū in scriptis reliquerunt, fontes Rheni et Danubij haud procul ab inuicem distare, nascique eodem montium iugo, sed quod rei ueritate longe aliter se habet. Aluei quidem utriusque fluij non longe a se distant, cum a Danubio ad Rhenū non sit iter nisi dimidij diei, hoc est, sex horarū, praesertim si ieris a Schafhusen uel ad aquilonē. At si utriusque fontem inspexeris, inuenies longissimū interuallum: nam habes a fonte Danubij ad Constantiam unam magnam diētam, & hinc ad Curiam duas, & rursum hinc ad montem Adulam, ubi fons describitur Rheni, unam magnā diētam: aut si a Curia ad alterum Rheni ortum pergere uolueris, ubi scilicet Aetuatice sum populū, & haud procul abest fons Rhodani, atque fons Ticini, deprehendes duas diētas, id quod aliquando in tabula Heluetiorū ad oculū uidebis, quā uir praclarus Aegidius Tschudi Heluetus descripsit, & Henricus Glaucanus, uir de bonis literis optime meritus, ad me misit. a C. Fiber plurimus.) Nēdum in Ponto, uerum et in Rheno atque Danubio animal istud quae drupes inuenitur, cuius pedes posteriores & cauda, pro piscium carne habentur. Est enim cauda instar piscium squamosa. Aiunt hoc animal toto corpore habitare in sicco, effosso scilicet in ripa cumulo, caudam autem tenere intra aquas. A medicis Castor uocatur, habetque dentes acutissimos, ut arbores iuxta flumina quasi serro caedat. Quin & hominis parte comprehensa, nō ante quam fracta concreperint ossa, morsu resoluit. Cauda piscium est ei, caetera species Lutrae. haec Pliinius libro 8. cap. 30. Quod autem Solinus hic dicit, Castorem se facere eumuchum ne captus proficit, alij id negant, scribuntque testiculos eius paruos esse, substrictosque, & adherentes spine, nec adimi posse sine animalis uita.

res & cauda, pro piscium carne habentur. Est enim cauda instar piscium squamosa. Aiunt hoc animal toto corpore habitare in sicco, effosso scilicet in ripa cumulo, caudam autem tenere intra aquas. A medicis Castor uocatur, habetque dentes acutissimos, ut arbores iuxta flumina quasi serro caedat. Quin & hominis parte comprehensa, nō ante quam fracta concreperint ossa, morsu resoluit. Cauda piscium est ei, caetera species Lutrae. haec Pliinius libro 8. cap. 30. Quod autem Solinus hic dicit, Castorem se facere eumuchum ne captus proficit, alij id negant, scribuntque testiculos eius paruos esse, substrictosque, & adherentes spine, nec adimi posse sine animalis uita.

De amne Hypane, & Exampeo fonte.
 Cap. xxiiii.
 Ypanis amnis oritur inter Auctetas, Scythicorū annium princeps, purus,

SCHOLIA CAP. XXXIII.
 Amnis Hypanis in Scythia nascens, & ex magna palude profluens, recipit fonticulum Exampeū, qui sua amaritudine totū annum corrumpit. Alueus huius fluminis

haud procul abest à fluuio Borysthene, ex Moscouia scilicet in pontum Euxinum desfluens. Apud Ptolemaeu inuenio hunc fluuium Hypenem uocari, alij appellant eum Hypasim. Ceterum Callipodes, aut secum alios Callipides, populi sunt Scythici iuxta Hypanem habitantes fluuium, sic dicti quod pulchros pedes habeant.

SCHOLIA CAP. XXV.

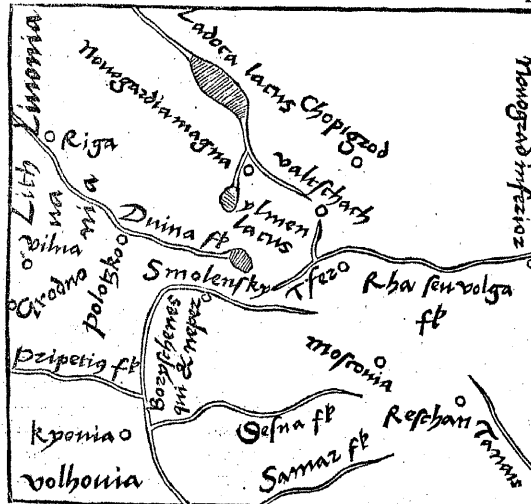
Sunt inter ueteres qui scribunt ignotum esse ortum Borysthenis, sicut et Nili: at Solinus hoc loco scribit, apud Neuros, quos Ptolemeus uocat Nauaros, illum sumere initium, qui hodie unà cum nullis alijs populis uocantur Moscouita, occupantq; regnum latissimum, cuius regia uocatur Moscouia, à Mosca fluuio sic dicta, qui fluit per urbem illam, recipiturq; à fluuio Occam, et tandem apud Nonogardiam inferiorem exoneratur in Rham fluuium, qui hodie Volga appellatur, et fluit in mare Caspium.

& haustu saluberrimus, usquedum Callipodis terminis inferat, ubi fons Exampeus infamis est amara scaturigine, qui Exampeus liquido admixtus fluori, amne uitio suo uertit, adeo ut dissimilis sibi in maria condat. Ita inter gentium opiniones fama de Hypane discordat: qui in principijs eum norunt, praedicant: qui in fine experti sunt, non iniuria execrantur.

De Borysthene flumine, ac eius accolis: de natura canum, de Scytharum moribus, de gemmis, smaragdo, cyaneo, crystallo. Cap. xxv.

Pud Neuros nascitur Borysthenes flumen, in quo pisces egregij saporis, & quibus ossa nulla sunt, nec aliud quam cartilagine tenerrima. Verum Neuri, ut accepimus, aestatis temporibus in lupos transfigurant; deinde exacto spatio, quod huic forti attributum est, in pristinam faciem reuertuntur.

Porro Borysthenes hodie uocatur Neper, et tota regio quae est circa ortum eius olim fuit ducis Lituaniae, hodie autem paret Moscou. Haud procul à Moscouia oritur quoque Tanais fluuius, qui uulgo Don uocatur, et à prisca limes constitutus est Europae, illam scilicet diuidens ab Asia. Quod autem à ueteribus in eo loco narratur esse magni & multi montes, nempe Riphai, qui nostro

Populis istis deus Mars est, pro simulacris enses colunt, homines uictimas habent, ossibus adolent ignes focorum. Geloni ad hos proximant. De hostium cutibus & sibi indumenta faciunt, & equis suis tegmina. Gelonis Agathyrsi collimitant, caeruleo picti colore, fucatis in caerulum crinibus; nec hoc sine differentia, nam quanto quis altero praestat, tanto propensiore nota tingitur, ut sit indicium humilitatis minus pingi.

Post Anthropophagi, quibus execrandi sunt cibi humana uiscera: quem morem impietatis, adiacentium terrarum prodit tristissima solitudo, quas ob nefarium ritum finitima nationes metu profugae reliquerunt; & ea causa est, ut usque ad mare, quod Tabin uocant, per longitudinem eius orae, quae aestiuo orienti Tobiacet, sine homine terra sit, & immensa deserta, quoad perueniatur ad Seres, Chalybes & Dahae in parte

parte Asiaticae Scythiae crudelitate ab immanissimis nihil discrepant. At Albanii in ora gentes, qui posteros se Iasonis credi uolunt, albo crine nascuntur, canicem habent auspiciu capillorum; ergo capillorum color genti nomen dedit. Glauca oculis inest pupilla, ideo nocte plus quam die cernunt. Apud hos populos natu canes feris omnibus antepositur, frangunt tauros, leones perimunt, detinent quicquid obiectum est: quibus ex causis meruerunt etiam annalibus tradi. Legimus petenti Indiam Alexandro à rege Albaniae dono duos missos, quorum alter sues sibi & urfos oblatos usque adeo spreuit, ut offensus degeneri praeda, ignauo similibus diu accubaret, quem per ignorantiam uelut inertem Alexander extingui imperauit. Alter uero monuit eorum qui donum profecti erant, leonem missum necauit. Mox uiso Elephanto notabiliter exultans, belluam primum astu fatigauit, deinde cum summo spectaculum horrore terrae affixit. Hoc genus canum crescit ad formam amplissimam, terrificis latratibus ultra leonum rugitus insonans. Haec sunt de canibus Albanis, reliqua communia uniuersis. Dominos aequaliter canes omnes diligunt, sicut exemplis palam factum est. In Epiro denique domini percussorem in coetu agnitum, latratu canis prodidit. Iasone Lycio interfecto, canis ipsius aspernatus cibum inedia obiit. Lysimachi regis canis flammis se iniecit, accenso domini rogo, & pariter igni absumptus est. Garamantum regem ducenti canes ab exilio reduxerunt, praefati aduersus resistentes. Colophonij et Caftabalenfes canibus in bella productis primas acies instruebant. Appio lunio & sp. Silio coss., damnatum dominum canis, cum abigi non posset, comitatus in carcerem, mox percussus, ululatu profectus est; cumque ex miseratione populi Romani potestas ei cibi fieret, ad os defuncti escam tulit; ultimo abiectum in Tyberim cadauer adnatas sustentare conatus est. Canes soli nomina sua recognoscunt, itinerum meminerunt. Indi coitus tempore in saltibus canes foeminas religant, ut cum his tigrides coeant, quarum ex primis conceptibus omnimiam feritatem inuiles partus iudicant, itidem secundos, tertios educant. Aegyptij canes à Nilo nunquam nisi currentes lambitant, dum à crocodilis insidias cauent. Inter Anthropophagos in Asiatica parte numerantur Eshedones, qui &

pro auro loca illa lustrant, scribit nullos illic esse montes: unde Sigismundus à Herberstein in suo itineraio sic scribit: De Villana exiens per Polotzkko, nouam ciuitatem seu Nonogardiam & Tfer, ueni in Moscouiam, ab hinc ad Smolenski, & iterum redij in Vilnam, sed nullos uidi montes, imò ne colliculos. De finibus Tanais diligenter perquirens, inueni circa Moscouia spacio 200. miliariorum nullos esse montes. In Fuharia uero quae est ad septentrionem, illic aiunt esse montes, ubi & uisuntur quaedam relicta per Alexandrum Magnum, illiusque nomen ibi aureis literis insculptum: sed de aris aut columnis circa fontes Tanais non potui inuenire, cum tamen Moscouia sit dominus illius loci, & ibi latissimi sint campi. Haecenus ille. a ¶ Neuri aetatis temporibus in lupos transfigurantur. Quidam legunt, stas temporibus. Plinius grauis autor id pro fabula habet, quod hic scribit Solinus de transfiguratione Neurorum in lupos. Neuris uicini sunt Geloni, à Gelono Hercules filio sic dicti, qui postea Getae, & nunc Tartari uocantur. Hic Gelonus habuit fratres Agathyrsi & Scytham, à quibus Agathyrsi et Scythae populi dicti sunt. b ¶ Anthropophagi. Latine homouori, qui execrandis uisceribus cibis, nempe uisceribus humanis, quales & hodie in multis alijs inueniuntur locis.

c ¶ Tabin. Putant hic legedum, usque ad iugum mari imminens, quod Tabin uocant. d ¶ Seres. Populi sunt Asiae Scythicae, à Sera urbe sic dicti, apud quos arbores sunt quae tenuissimam proficiunt lanam, unde uestimenta fiunt quae serica appellantur. Chalybes uero sunt populi alij, per quos erutum & domitum est primitus ferrum. Capitur etiam chalybs aliquando pro ipsa ferri nobiliori & duriori materia. e ¶ Albani in ora gentes. Occupat Albania oram seu litus maris Hyrcani seu Caspii, ab Albano fluuio interlabente, ut quidam putant, sic dicti. Iustinius dicit: Albanos ab Albano Italiae monte retinere nomen: at Solinus mauult eos à canicie sic appellatos, quae etiam primum natis accidere solet, & auspiciu est capillorum. f ¶ Canes feris omnibus antepositur. Idem scribunt Dionysius

et Qu. Curtius, in regionibus illis inueniri nobiles ad uenandum canes, qui latratu abstinerent dicuntur cum uident feram. Canes uero timidiore uel uolentius latrant quam mordent, unde apud Italos adagium est frequens, Latrantem canem nunquam praedam capere. Scribit Cicero in secundo de natura deorum: Canum, inquit, tam fida custodia, tanquam amans dominorum adulatio, tantumque odio in externos, et tam inere dibilis ad inuestigandum sagacitas uariarum, tanta alacritas in uenando, quid significat aliud, nisi se ad hominum comoditates esse generatos? Dominos aequaliter omnes diligunt, cum frere omnia alia dominum et amicum pauperem aspernentur.

g C. Publio Sillio. Quaedam ex empla-ria hic habent, Publio Sicino.

h C. Canes soli nomina recogno- scunt. Inueniuntur etiam interdum equi, boues, oves, caprae, feles et sues, quae nomi- na sua recognoscunt, sed hoc multo rarius quam in canibus deprehenditur.

i C. Aegyptij canes. In Aegypto canes metu crocodilorum currunt et simul bibunt. k C. Esfedonum mos est. Scribit Herodotus in Melpomene de moribus Esfedonum in haec uerba: Quo- ties pater alicui decessit, omnes eius propin- qui pecora adducunt, quae ubi mactauerint con- siderant, concidunt et mortuum patrem illius a quo conuiuio accipiuntur, com- mixtisque omnibus carnibus conuiuium ex- hibent. Caput tamen defuncti deuotum purgatumque inaurant, eoque pro simulacro uiuantur, agentes illi quotannis maiores ho- stias ceremoniasque. l C. Scythotauri. Sunt Scythae qui Tauri montis iugum tenent inhabitantes. Nomades uero sunt populi in Scythia, quorum omnis uita in pasce-ndis gregibus habetur, a βοσκία pasco, nomine uocatis deducto.

m C. Haustu mutui sanguinis. Scy- thae hoc modo foedera inveniunt cum quibus- cunque: Insuper in grandem calicem fictilem uino commiscunt eorum sanguinem qui ser- uant foedus, percussientes cultello, aut inci- dentes gladio aliquantulum corporis, dein- de in calice tingunt acinacem, sagittas, se- curim, iaculum: haec ubi fecerunt, sese mul- tis uerbis deuotum, postea uinum epotant.

Hec

ipsi nefandis funestantur inter se cibis. k Esfedo- num mos est parentum funera cantibus profe- qui, et proximorum corrogatis coetibus, cada- uera ipsa detibus laniare, pecudumque carnibus mista dapes facere. Caput etiam ossa auro incincta in poculorum tradere ministerium. l Scythotauri pro hostijs caedunt aduenas. No- mades pabula sequuntur, Georgi in Europa siti agros exercent. Axiae perinde in Europa siti, neque mirantur aliena, neque sua diligunt, Sa- 10 tarchae usque auri argentique damnato, in aeternum se a publica auaritia abdicarunt. Scytharum in- terius habitantium asperior ritus est: specus in- colunt, pocula non ut Esfedones, sed de inimi- corum capitibus moluntur: amant praelia: in- 20 teremptorum cruorem et uulneribus ipsis bi- bunt: numero caedium honor crescit, quarum expertem esse apud eos probrum est: haustu- 30 mutui sanguinis foedus sanciunt, non suo tan- tum more, sed Medorum quoque usurpata disci- plina. Bello denique quod gestum Olympiade nona et quadragesima, anno post Ilium captum sexcentesimo quarto, inter Alyathem Lydum, et Astyagem Mediae regem, hoc pacto firma- ta sunt iura pacis, Colchorum urbem Diosco- riaden Amphitus et Telchius, aurigae Casto- ris et Pollucis, condiderunt, a quibus Henio- chorum gens exorta est. Ultra Sauromatas in Asia sitos, qui Mithridati latebram, et qui ori- ginem Medis dederunt, confines sunt Thalis, 30 his nationibus quas ab oriente contingunt Cas- spij maris fauces, quae fauces mirum in modum uacuantur imbribus, crescunt aestibus. Heni- ochorum montes Araxen, Moschorum Pha- siden fundunt. Sed Araxes breuius interual- lis ab Euphratis ortu caput tollit, ac deinde in Caspium fertur mare. o Arimaspi circa Gesgli- thron positi, unocula gens est. Ultra hos et Perhiphaeum iugum regio est assiduus obsessi- niuibus, Αρσοφόγορ dicunt: quippe casus conti- 40 nuarum pruinarum quiddam sibi exprimit simile pinnarum: damnata pars mundi, et a rerum naturam in nubem aeternae caliginis mersa, ipsisque profusus Aquilonis conceptaculis rigentissima. Sola terrarum non nouit uices temporum, nec de caelo aliud accipit, quam hyemem sempiter- nam. In Asiatica Scythia terrae sunt locupletes, inhabitabiles tamen. Nam cum auro et gem- mis affluent, a gryphes tenent uniuersa, alites ferocissimae, et ultra omnem rabiem saeuientes: 40 quarum

quarum immanitate obstitente aduenis, acces- sus difficilis ac rarus est, quippe uisos discerpit, uelut geniti ad plectendam auaritia temerita- tem. Arimaspi cum his dimicant, ut intercipient lapides, quorum non aspernabimur persequi qualitates. Smaragdus hic locus patria est, qui- bus tertiam inter lapides dignitate Theophra- stus dedit. Nam licet sint et Aegyptij, et Chal- cedonij, et Medici, et Laconici, praecipuus ta- 10 men honor est Scythicis. Nihil his iucundius, nihil utilius uident oculi: in primis uiuent ultra irrigua gramina, ultra amnicas herbas: deinde obtutus fatigatos coloris reficiunt lenitate. Nam uisus quos alterius gemmae fulgor retulerit, Smaragdi recreant et exacuunt. Nec aliam ob- causam placuit ut non sculperent, ne offensum decus, imaginum lacunis corrumperetur: quan- quam qui uerus est, difficulter uulneretur. Pro- 20 bant hoc pacto: si aspectus transmittant, si cum globosis sunt, proxima sibi insicant aere reper- cusso, aut cum concaui sunt, inspectantium fa- cies amuletur, si neque umbra, neque lucernis, neque sole mutantur. Optimos tamen fortuntur si- tus, quibus planicies resupina est et extensa. Inueniuntur et Etesijs flantibus: tunc enim dete- cto solo facillime interuenient. Nam Etesiae plu- rimum arenas mouent. Alij minus nobiles in- commissuris saxorum, uel in metallis ararijs 30 apparent, quos Chalcosimaragos nuncupant. Vitiiosi eorum intrinsecus quasdam fordes ha- bent, uel plumbo, uel capillamentis, uel etiam sali similes. Lauantur austero mero, sed uiridi proficiunt oleo, quamuis natura imbuantur. Et Cyaneus lapis et Scythia est optimus, si caeruleo coruscabit: cuius gnari in marem et foeminam genus diuidunt. Foeminis nitor purus est: ma- res punctulis ad gratiam interlucentibus auri- 40 tilis puluisculus uariarum. Illi et crystallus, quam licet pars maior Europae, et particula Asiae sub- ministrant, preciosissimum tamen Scythia edit. Multus ad pocula destinatur, nam fert calo- rem praecipue, quamlibet nihil aliud quam fri- gidum pati possit. Sexangulus inuenitur, qui eligunt purissimum captant, ne quid rufum, ne- ue nubilum uel spumis obstitum, arceat per spi- cuitatem. Tunc ne duritia iusto propensior ob- noxiu fragilitati magis faciat, putant glaciem coire, et in crystallum corporari: sed frustra. Nam si ita foret, nec Alabanda Asiae, nec Cy- prus insula hanc materiam procrearet, quibus

Hec Herodotus. n C. Alyathem. Hunc Lydorum regem quaedam exempla-ria Aduatem, quaedam Alythem, Eusebius in lib. temporum Alythem uocat. Quod autem de Mithridatis latebra mox subiicitur, sciendum quod Mithridates cum fugeret insidias inimicorum, quatuor annis neque urbis neque ruris tecto usus est, sed per syl- uas et montes uagatus, didicit seras cursu aut fugere, aut persequi, cum quibusdam etiam uiribus congregari: quibus rebus et in- sidias uitauit, et corpus ad omnem uirtutis patientiam durauit. Porro de Medorum origine Plinius lib. sexto cap. 7. scribit: Tanaim amnem gemino ore influentem in- colunt Taxamatae, Medorum, ut ferunt, so- boles, et ipsi in multa genera diuisi, primo Sauromatae etc. De Araxe fluuio alij scribunt illum originem ducere ex Arme- 50 nia maiori, ex montibus quos Ptolemeus uocat Periarides, et est propter profundita- tem et celeritatem difficilis admodum ad transuectum. Scribit et Curtius, Araxe gignenda herba nullum alium aptiore, nam quicquid alluit, floribus uescit. Platae- ni quoque et populi contingunt ripas, ita ut procul uisentibus continua uideantur mon- tibus nemora riparum: quippe obumbratus annis, presso in solum dilabuntur alueo, imminentiq; colles, ipsi quoque frondibus la- 55 ti, radices eorum humore subeunt. Et quod hic Solinus dicit Phasiden fundi ex Mo- scorum montibus, apud Ptolemeum inue- nitur eum fluuium ex Caucaaso monte oriri, et labi per Colchos, fundiq; in Pontum. Conuenit proinde et Ptolemeus, Araxem non longo interuallo ab Euphratis ortu ex- mergi, id quod in tertia Asiae tabula uidere licet. o C. Arimaspi. Herodotus di- cit Scythicam esse uocem, et sonare unum oculum: negat tamen posse fieri, ut homi- nes nascantur in oculi, ceteram naturam habentes alijs hominibus omnino parem. p C. Rhiphaeum iugum. Quid re- centiores scriptores sentiant de Rhiphaeis montibus, iam diximus a principio huius capitis. Ceterum uocatur ea regio Pterop- 60 phoros, id est, pennifera, quod aer cotinuo uideatur plenus esse pennis, hoc est, assta- dae niuis casu pennarum habere similitudi- nem, unde et ea mundi pars damnata est

g 2

à natura rerū, et densa mersa caligine &c. nec aliam animi partem nouit quam hibernem sempiternam. q. C. Gryphes.) Hoc firarum genus, inquit Seruius, omni parte leones sunt, alis & facie aquilis similes, equis uehementer infestæ. Sunt tamen scriptores qui istis non adhibent fidem, sed esse ad uoluptatem magis quam ad ueritatem inuenta. r. C. Etesijs flantibus.) Sunt Etesie siæ, id est, annui, quod ex omnibus uentis hi maxime stati sint, & singulis annis eodem redeant tempore.

s. C. Crystallus.) Componitur crystallus à κρυστ, quod est frigus, & σκληρ, quod est contraho, quod crystallus sit concretum gelu: unde Plinius scribit lib. 37. cap. 2. Crystalla non nisi ubi maxime hyberne niues rigent reperiri, glaciemq; esse certum est: cui sententia hoc loco refiragatur Solinus.

SCHOLIA CAP. XXVI.

Hyperborei populi sic dicti sunt, quod super uel ultra eos spiret Boreas uentus, cui admodum subditi sunt, ut scribit Diodorus Siculus lib. tertio. Festus uero Pomp. putat eos sic uocatos, quod humana uite modum excedant, uiuendo ultra centesimum annum, quasi ὑπερβόρειοι ἄνθρωποι, hoc est, transcendentes communem uitæ terminum. Macrobius secundo de Somnio Scipionis lib. Hyperboreos interpretatur, quasi origine Boreæ introrsum recedendo transissent. Adde, inquit, eterna penè premuntur pruina, ut non facile explicetur, quanta sit illic frigida: nimie tatis iniuria. Strabo lib. decimo quinto scribit quosdam uelle Hyperboreos mille annos uiuere. De Pterophoris scripsimus præcedenti capite in litera p. Ceterum que hic de Hyperboreorum felicitate scribuntur, ea & Mela refert libro tertio in hæc uerba: Vbi eos uiuendi scietas magisq; tedium cepit, hilares redimiti fertis, semetipsos in pelagus ex certa rupe præcipites dant, id eis finis exitium est, ac genus sepulturae beatissimum.

ægritudine non inquietantur, ad innocentiã omnibus æquale uotum, Mortem arcessunt, & uoluntario interitu castigant obeundi tarditatem. Quos satietas uitæ tenet, epulati, delibutiq; de rupe nota præcipitem casum in mare profundum destinant, hoc sepulturae genus optimum arbitrantur. A iunt etiam solitos per uirgines probatissimas primitias frugum Apollini Delio missitare, Verum hæc, quoniam perfidia hospitem non illibata reuenerunt, deuotionis, quam peregre prosequerantur, pontificium mox intra fines suos receperunt.

SCHOLIA CAP. XXVII.

Ea que hic Solinus scribit de Arimphæis, refert ex cap. 13. quarti Plinij. Scribit & Mela eadem in fine primi: Tum continuis, inquit, rupibus late aspera & desertata regio ad Arimphæos usq; permittitur. His iustissimi mores, pro domibus nemora,

regionibus incitatisissimus calor est. Lusia Augusti ad magnitudinem centum quinquaginta librarum inter Capitolina donaria crystallum dedicauit.

Sunt tamen scriptores qui istis non adhibent fidem, sed esse ad uoluptatem magis quam ad ueritatem inuenta. r. C. Etesijs flantibus.) Sunt Etesie siæ, id est, annui, quod ex omnibus uentis hi maxime stati sint, & singulis annis eodem redeant tempore.

s. C. Crystallus.) Componitur crystallus à κρυστ, quod est frigus, & σκληρ, quod est contraho, quod crystallus sit concretum gelu: unde Plinius scribit lib. 37. cap. 2. Crystalla non nisi ubi maxime hyberne niues rigent reperiri, glaciemq; esse certum est: cui sententia hoc loco refiragatur Solinus.

De Hyperboreis populis.

Cap. xxvi.

Abula erat de Hyperboreis, & rumor irritus, si quæ illinc ad nos usq; fluxerunt, temerè forent credita. Sed cum probissimi auctores & fati idonei sententias pares faciant, nullus falsum reformidet. De Hyperboreis itaq; loquemur. Incolunt penè Pterophoron, quem ultra Aquilonem accepimus iacere, quem beatissima. Eam Asiæ quidam magis quam Europæ dederunt: alij statuunt mediam inter utrunq; solem, Antipodum occidentem, & nostrum renascentem: quod aspernatur ratio, tam uasto mari duos orbis interfluente. Sunt igitur in Europa, apud quos mundi cardines esse credunt, & extimos syderum ambitus, semestrem lucem, auersum tantum una die solem; quanq; existant qui putant non quotidie ibi solem, ut nobis, sed uernali æquinoctio exoriri, autumnali occidere; ita sex mensibus infinitum diem, sex alijs continuam esse noctem. De cælo magnã clementiam, auræ spirat salubriter, nihil noxi flatus habent. Domus sunt nemora, uel luci; in diem uictum arbores subministrant. Discordiam nesciunt,

ægritudine non inquietantur, ad innocentiã omnibus æquale uotum, Mortem arcessunt, & uoluntario interitu castigant obeundi tarditatem. Quos satietas uitæ tenet, epulati, delibutiq; de rupe nota præcipitem casum in mare profundum destinant, hoc sepulturae genus optimum arbitrantur. A iunt etiam solitos per uirgines probatissimas primitias frugum Apollini Delio missitare, Verum hæc, quoniam perfidia hospitem non illibata reuenerunt, deuotionis, quam peregre prosequerantur, pontificium mox intra fines suos receperunt.

De Arimphæis, de mari Caspio, de tigribus, pantheris & pardis.

Cap. xxvii.

Ltera in Asia gens est ad initium orientis æstiu, ubi deficiunt Rhiphæorum montium iuga, Hyperboreis similes,

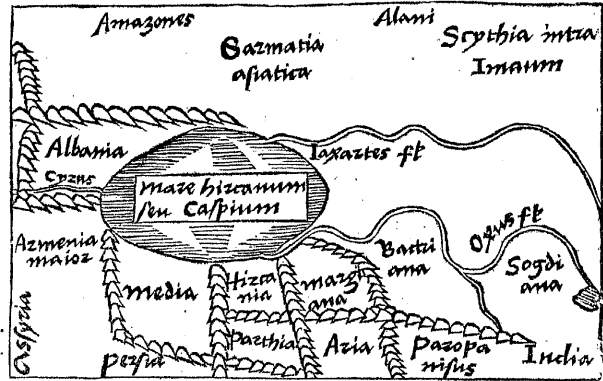
mises, quos dicunt Arimphæos, & ipsi arbuttorum frondibus gaudet, baccas edunt. Iuxta uiros ac foeminas tædet crinũ, itaq; uterq; sexus comas tondet. Amant quietem, non amant lædere. Sacri habentur, attractariq; eos etiam à ferocissimis nationibus nefas ducitur. Quicumq; periculum à suis metuit, si ad Arimphæos transfugerit, tutus est, uelut asylo regatur. Ultra hos Caspium mare, quod dilapsum per Asiaticæ plagæ terga, Scythicum irrumpit oceanum. Sed magnis deinde spatijs intercedentibus, ostia Oxifluminis Hyrcani habet, gens syluis aspera, copiosa immanib; feris, foeta tigribus, quod bestiarum genus insignes maculis notæ, & pernicitas, memorabile reddiderunt. Fuluro nitent, Hoc fuluum nigrantibus segmentis interundatum, uarietate apprime decet. Pedum motum nescio uelocitas an peruicacia magis adiuuet. Nihil tam longum est, quod non breui penetrant; nihil adeo antecedit, quod non illico assequantur. At maxime potètia earum probatur cum maternis curis incitantur, cum catulorum insistent raptoribus; succedant sibi equites licet, et astur quantolibet amoliri prædam uelint, nisi in præsidio maria fuerint, frustra est ausum omne. Notantur frequentissime, si quando latrones suis asportatis catulis renaugantes uident, in littore irrita rabie se dare præcipites, uelut propriam tarditatem uoluntaria castigan-tes ruina; quãquam de foetu uniuerso uix unus queat subtrahi. Pantheræ quoq; numerosæ sunt in Hyrcania, minutis orbiculis superpicæ, ita ut oculatis ex fuluro circulis, uel cærulea, uel alba distingatur tergi supellex. Tradunt odore earum et contemplatione armenta mire affici, atq; ubi eas perferant, properato conuenire, nec terreri nisi sola oris toruitate; quam ob causam Pantheræ absconditis capitibus, quæ corporis reliqua sunt spectanda præbent, ut pecuarios greges stupidos in obtutu populentur secura uastatione. Sed Hyrcani, ut hominibus intentatum nihil est, frequentius eas ueneno quam ferro necant. Aconito carnes illinunt, atq; ita per compita spargunt semitarum, quæ ubi esæ sunt, fauces earum angina obsidentur, ideo gramen παραλασκῆς appellauerunt. Sed Pantheræ aduersus hoc uirus excrementa humana deuorant, & suoapte ingenio pesti resistunt. Lenta illis uiuacitas, adeo ut electis inte-

alimenta bæccæ: & maribus & foeminis nuda sunt capita. Sacri habentur, adeoq; ipsos nemo de tam feris genibus uolat, ut alijs quoq; ad eos confugiens pro asylo sit. Ultra surgit mons Riphæus. Dicti aut sunt Arimphæi ab αριφῆ, quod siæ re significat, quasi sine uentorum statu.

a. C. Cimmerici.) Populi sunt Scythici inhabitantes frigidas terras atq; umbrosas, de quibus Homerus scribit: Illis sol nunt quam Phaëthon sua lumina spargit, Perniciosas super nox semper tenditur istis. Hinc deductũ est proverbiũ, ὕβρις Cimmericæ. Est et Bosphorus Cimmericus, in cuius ostio fuit oppidũ Cimmericion. b. C. Gens Amazonum.) Sunt Amazones Scythicæ foemine, sic dicte, uel quod uiuant sine uiris, quasi ἀνδραρῶσα, uel ab αερε & ἀνδρῶς id est, sine mammis, quod illis in infanti aduerentur dextræ mammae, ne impedimento essent ad bellandum. Herodotus in Melpomene tradit Amazonas à Scythijs Aeorpatas uocari, quod nomen transferri potest, inquit, uiricide: Aeor enim uirum uocant, pata autem occidere. Apud Amazones enim ex lege nulla uirgo nubit, priusquam aliquem hostium interemerit: ideo que nonnullæ earum decidunt iam uetulae anteq; nubant, quod legi satisfacere nequiuerunt. De bellis quæ hæc mulieres gesserunt, multa & mira scribuntur à ueteribus, sed quæ Strabo fabulosa existimat libro undecimo: Quis enim credat, inquit, ut uel exercitus, uel ciuitas, uel gens una quæ ex solis constitit mulieribus: & non solum constitit, uerum etiam inuasit aliena: & non modo uicinis fuerit dominata, adeo ut usq; in Ioniam procefferit, sed etiam exercitum trans Pontum miserit usq; in Asiaticam: hoc perinde est, ac si quis dicat uiros tunc mulieres fuisse, & mulieres uiros.

c. C. Caspium mare.) Strabo, Plinius & multi alij tradunt Caspium mare ex Scythico seu Aquilonari oceano procreari. Ptolemæus autem & Herodotus oppositæ sunt sententiæ, existimantes mare Caspium per se esse, et non ex mari alio originem ducere, sed ab omni parte ambitũ à terra. Sunt deinde qui in unum coegerunt paludes Mæotides, quæ Tanaim recipiunt, & Caspium mare, quod etiam lacum non

cant, quum serpentes generet, et dulce sit. In Cassium mare per Oxum annem multas ex India merces deuehi, Aristobolus auctor est. Fit et infra cap. 62. mentio huius fluiui. Placuit autem per figuram hic exprime re ea orientis loca et prouincias, quarum hic meminit Solinus. Ceterum quae hic referuntur de Hyrcana gente et tigris, clariora sunt, sicut egeant exposi-
 10
 20
 30
 40

ne, nisi forte simplicem lectorē remoretur id quod hic Solinus refert, incertum esse, an tigris pedum uelocitate in motu, aut magis pernicacia adiuuetur, ubi per pernicitatem in telligitur obstinatio. Nam pernicaces esse dicuntur, qui in contentione usq; ad peruincendum perscuerant. De tigridis uelocitate scribit Ambrosius cap. 4. sexti Hexameron in haec uerba: Vbi tigris uacuum raptē sobolis cubile reperit, illico uelut raptoris insidit. At ille quamuis equo uectus fugaci, uidens tamen uelocitatem ferre se posse praerueri, nec euadendi illum suppetere sibi posse sublidium, technam huiusmodi fraude molitur: ubi se contiguum uiderit, sphaeram de uitro projicit: at illa imagine sui illudatur et sobolem putat, reuocat impetum, colligere factum desiderans. Rursus inani specie retenta, totis se ad comprehendendum equitem uiribus fundit, et iracundiae stimulo uelocior fugienti imminet: at ille iterum sphaera obiecta sequentem retardat, nec tamen sedulitatem matris memoria fraudis excludit, cassam uersat imaginem, et quasi lactatura foetus residet: sic pietatis suae studio decepta, et uindictam amittit et prolem.
 d. ¶ Pantherae.) Est Panthera animal prorsus ferum et maculosum, a παῖς, id est, totum, et βίη fera sic uocatum. Reliqua de Pantheris inueniuntur cap. 17. octaui Plinij, unde ista Solinus mutuatus est. Porro quae hic de aconito scribuntur, sumpta sunt ex cap. 6. lib. 9. nat. animal. Aristotelis, qui sic scribit: Panthera cum uenenum pardaliches dictum ab angore, ederit, quo leones etiam intereunt, steruus hominis quare: eo enim ipso iuuatur. Vbi notandum, quod pardaliches idem est quod angor pardalis sive panthera, id est, uenenum quo strangulatur: significat enim pardalis et panthera idem, et ἀγγειον est strangulare. e. ¶ Quorum adulterinis coitibus.) Sunt qui pantheras solo candore discernunt a pardis. Ceterum Philostratus de leonis sic scribit, quod leaena in amore sui pardos trahunt, eosq; in leonum cubilibus suscipiunt: ubi uero se eorum concubitu grauidas sentiunt, in montes confugiunt, pardorum consuetudinem sequentes. Pariunt autem maculosos catulos, propterea in densissimis syluis nutriunt occultatos, simulantes uenationis causa a maribus abesse. Leones enim si forte catulos uiderint, eos lacerant, matremq; tanquam adulteram abigunt.

SCHOLIA CAP. XXVIII.

Est fabula apud quosdam scriptores, ante Hercule, sive is Aegyptius fuerit sive Thebanus, nullum praeter oceanum tellurem ambientem, fuisse mare aliud, sed effossis Calpes et Abyla montium ab Hercule radicibus, (qui postea Herculis columna uocata sunt) oceanum primum terras irrupisse, sicq; mediterraneum mare coepisse ferunt. Sunt deinde alij, qui uolunt eam

raneis, mortem diu differant. In his syluestribus & Pardi sunt, secundum a Pantheris genus, noti satis, nec latius exequendi: quorum adulterinis coitibus degenerant parus leonarum, & leones quidem procreantur, sed ignobiles. Ceterum quae hic referuntur de Hyrcana

Vnde mediterranea maria orientur. Cap. XXVIII.

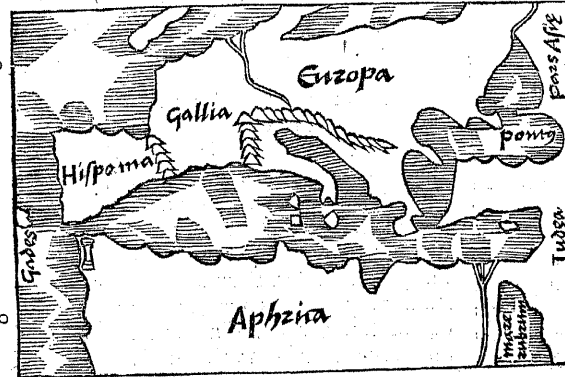

Voniam in ponticis rebus sumus, non erit omittendum unde mediterranea maria caput tollant. Existimant enim quidam sinus istos a Gaditano freto nasci, nec aliam esse originem, quam inundationem irrupentis oceanus, cuius spiritu peruagante apud aliquot mediterranea lit-
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40

inundatione et eliatora, quia

tora, sicut in Italiae parte, fieri accessus uel recessus. Qui contrarium sentiunt, omnem illum fluxum a ponticis faucibus inundare, idq; fulciunt argumento non inani, quod aestus e ponto profuissus nunquam reciprocetur.

eo quod aquilonis locus sit ceteris exatior. Plinius quoq; cap. 13. lib. 4. huic quoq; sententiae subscribit, sed alia ratione, nempe quod aestus semper e ponto profuat in Propontidem, et nunquam reciprocetur ad eundem. In prologo tamen tertij libri sic scribit: Origo ab occasu solis et Gaditano freto, qua irrupens oceanus Atlanticus, in maria interiora diffunditur. Est autem fretum hoc Gaditanum irrupens primum angustum, nec amplius decem millibus passuum patens, ibiq; terram aperit et intrat, quas angustias Graeci στεγνόν appellat. sicut e diuerso angustam terram inter duo maria ἰσθμὸν uocant. Ceterum Macrobius 7. lib. Saturn. suorum contendit omnino mare mediterraneum nasci ex oceano Gaditano, in haec uerba scribens: Meatus qui solus de oceano receptas aquas in maria nostra transmittit, in freto est Gaditano, quod Hispaniam Africamq; interiacet: et sine dubio inundatio ipsa per Hispanicum Gallicumq; littora in Tyrrhenum prodit, inde Adriaticum mare facit, ex quo dextra in Parthenium, leua in Ionium, et directum in Aegaeum pergit, atq; ita ingreditur in Pontum. Huic opinioni Ptolemaeus quoq; subscribit, qui maris mediterranei ingressum et uarios sinus ita pingit, ut sequenti figura expressimus. Infra cap. 36. de hac re plura dicā. Recipit quidem Pontus et paludes Maotides, uarios fluiuos,

potissimum Tanaim, Borysthenem atq; Danubium, sed num ex illis mare constitui possit, aliorum hic relinquimus iudicio. Certē ab aquilone nullus patet aditus, unde oceanus mare istud mediterraneum possit efflicere ab: occidēte autem apertus est meatus, etiam si ille sit angustus, ut hi qui sunt in Betica seu Granata, sub noctem uidere possint lucernas in Africae littoribus accensas.

SCHOLIA CAP. XXIX.

De insulis quibusdam Scythicis.

Cap. XXIX.

Insula Apolloniarum LXXX milibus passuum abest a Bosphoro Thraciae citra Istrum sita, ex qua M. Lucullus Apollinē Capitolinum nobis extulit. Ante Borysthenem Achillis insula est, cum aede sacra, quam aedem nulla ingreditur ales, & quae forte aduoluerint, raptim fugam properant.

De oceano septentrionali, de mari Caspio, deq; Baltia insula.

Cap. XXX.

Ceanum septentrionalem ex ea parte qua a Paropamisio amne Scythiae aluitur, Hecataeus Amalchium appel-

Quem situm sibi uendicent haec duae insulae Apollonia et Achilles, supra cap. 14. in fine ex tabula Graeciae facile aduerti potest, etiam si ibi has insulas nominatum non posuerimus. Facit autem et Strabo lib. 7. mentionem Colossi Apollinis, de eo sic scribens: Post Apollonia stadia 1300. Milefiorum colonia, cuius maior muri portio quadam in exili condita insula est, ubi Apollinis sacellum existit, quo ex loco M. Lucullus Colossum extulit, et in Capitolio collocauit.

SCHOLIA CAP. XXX.

Totum istud caput agit de locis septentrionalibus, ueteribus quidem incognitis, imo ab humana habitatione damnatis, quae

saltem inique habitatis, recetioribus autem paulò clarius inuestigatis. Damnauerunt ueteres magno consensu eam terræ portio- nem, quod illic zonam constituerunt frigidam, perpetuis obnoxia nubibus, omnisq; animantis impatientem: sed à multis annis satis comperitum est, frigus istud remissius esse opinione ueterū scriptorum, sicq; com- paratum ut à iuuentibus ferri possit. Ut au- tem de his regionibus scribit Iacobus Zie- glerus, ueteres nuda cōiectura persuasit, col- legerunt quod super illis locis statuerent: aut uerius ab æstimatione cœli, quale per extremam difficultatem tolerandū sibi uel minus sentiebant, homines sub climate Æ- gyptio & Græco nati & conuersati, argu- mentū sumpserunt de tota habitabili terra. En exemplum insignis, quod per Nordue- giam et Suetiam passim sunt montes metal- li feraces: digeritur intra hos, & in uenas cōfluit argentum atq; es, quā uim opus non perficiat officina minacibus ignibus. Ad hanc rationem uapor terris & aquis insu- sus, & sese per utraq; naturam in uis sibi ramentis refundens & adiuuans, temperat qualitatem cœli, & facit animanti tolerabi- lem, cuius testis belluarum in mari magnitu- do immanis, & in terra degentium cora- porum firmitas & uita longa, omniumq; præsentissimus uigor: quæ non essent, nisi cuncta illic commode à cœlo & elementis fouerentur. Non enim quod inter incremen- ta est aliqua iniuria offensum, uel quod om- ni uita est male pastum, idem late proue- nit. Nec ista scribimus, ut putemus illic ui- uentia sua ipsorum hyeme sic affici quomo- do si Ægyptius uel Æthiops illuc subito transferatur, id quod facile ex Babilonica turris dispersione aduerti potest. Nam gentes quæ uersus septentrio- nem migrarunt, non cōtinuò penetrarunt ad fines extremos, sed locarūt sedes prius sub cœlo medio inter utraq;, & cum ibi assueuissent, facile deinde ferre potuerunt Scythiam & septentrionem: quomodo qui ex æstate ad hyemem uenit, is pruinis autumnii tentatus prius fuit, ut niuem subinde et glaciem tolleraret. Eodem modo mor- tales facti assidue ad proxima quæq; loca duriora confirmatores, ad extrema tandem peruenerunt, & si quid mansit asperitatis residuum, id natura alijs præstidijs emendauit. Dedit terra mareq; brutis profundos recessus montium & caui littoris, quibus uapor subest tepens tanto intensus, quanto sit ab incumbente frigore coactor: dedit ualles à septentrionibus auersas: uestiuit bruta pilo tanto densiore, quanto est uis frigris maior, & certè ab alijs terris non ueniunt pelles nobilium ferarum præstantiores. a (Congelatum mare.) Sunt qui aiunt aquam marinam frigore non posse constringi, sed quia in illis regionibus plurimū est fluiorū influentū in ma- ria, si superficies maris cui dulces aquæ imitant congelascit, & incolumi aqua marina uidetur in mari gelu, sed de aduentis undis coactum. Hoc & in Ponto fieri uidemus, in quo frustra quædam feruntur, contracta de fluitantium uel palustrum undarum multitudine, quæ licet frigore concreta, tamen sunt natantia quasi leuiora marina. b (A Cimbris.) Cimbrī populi sunt Cherronesi, Danicæ. Quod uero sit promontoriū Rubeas & Mo- rimarusa

rimarusa, non satis constat, uidentur tamen esse loca Norduegie aut Scandiae, quam alij uocari putant Schondia, quasi amœnam Daniā: est enim Germanicum uocabulū. Ceterum Cronium hic accipiendus est pro Saturnino, hoc est, gelido: est enim Saturni sydus gelida ac rigentis naturæ. c (Periclitari fidē uoluit.) Sensus est, experiri uoluit, esset ne fides adhibenda ijs qui maris illius dulcem perhibēt esse haustum. d (Ex India.) Ex septima tabula Asiæ à Ptolemaeo descripta patet nauigatio ista, quæ ex India per Oxum fit in mare Caspiū: & rursum ex tertia Asiæ tabula facile colligi potest, quomodo ex mari Caspio per Cyrum fluium, & ex Cyro per Phasidem fluiū transitus pateat in Pontum seu mare Euxinum. Prioris nauigationis nos quoq; supra cap. 27. fecimus mentionem adhibita figura. e (A litore Scytharum.) Hæc nauigatio quæ fit in oceano septentrionali, à Scythis ad insulas occidentales per mare Baltiū, ex Ptolemaicis tabulis haberi nequit, sed ex recentioribus tabulis quæ Ptolemaicis accesserunt, apparet iter illud per quod ex Moscouia & remotioribus Scythis peruenitur ad Finlandiam, Eningiam, Gothiam, Nordueciam, Suetiam, Scandinauiam, Selädiam, & reliquas insulas aquilonares, quas hic Solinus post Plinium uno nomine uocat insulā Baltiam, quod scilicet oce- ano septentrionali ueluti baltheo cingatur. Vocata fuit & Schondia seu Schondania, id est, amœna Daniā, quam exteri scriptores uocant Scandiam, & nonnunq; Scandinauiam: sed mansit illi nomen Schondiae, quod amœ- nitatem suæ pulchritudinem significat, quoniam cœli beneficio, telluris obsequio, portuū & emporiorum com- moditate, maritimis opibus, lacuum & fluminum piscatione, uenatione nobilium ferarum, aurī, argenti, eris & plumbi inexhaustis uenis, coloni industria agro exercendo, oppidorum frequentia, ciuilibus institutis, nulli cedit beate regiō. Complectitur imperia regia tria, Norduegiā, Suetiam & Gothiam. Dynastias habet 37. quæ re- gibus parent, ut sunt, Gronlandia, id est, uirens terra, sic dicta ob insignem prouentū pabuli: Islandia, id est, gla- cialis terra, quæ à ueteribus Thyle uocata est: Hetlandia, quæ maxima est inter Orcades: Laponia, Bothnia, Finlandia &c. f (Oonas.) Sic dicti à τὸν ὄνυξ, id est, ab ouis quibus uescuntur. Sic Hippopodes, quasi equipedes: Græcis enim ἵππος est equus, πῶδες pedes.

De ceruis & tragelaphis. Cap. xxxi.

Ntequam digrediamur à Scythia, re- ligio est præterire quamnam feræ sint peculiare Scythiæ. Cerui plurimi in hac terra, igitur de ceruis profequa- mur. Mares generis huiusce cum statutu tem- pus uenerem incitauit, sæuiunt rabie libidinis efferati. Fœminæ licet prius conferantur, non concipiunt ante Arcturi sydus, nec qualibet partus suos educant. Teneros studiose occulūt, & absconditos inter profunda fruticum uel herbarum, pedum uerbere castigant ad laten- dum. Cum maturerit ad fugam robur, exerci- tio docent cursus, & assuecunt salire per abra- pra. Acceptis canum latratibus, secundo uento uias dirigit, ut odor cum ipsis recedat. Miran- tur sibilum fistularum. Rectis auribus acutissi- mē audiunt, summissis uero nihil. Stupent om- nia, propterea facilius obuios se præbent sagit- rantibus. Si maria tranant, non aspectu petunt littora, sed olfactu. Infirmos ponunt in ultimo, & lassorum capita clunibus per uices sustinēt. E cornibus quod dextrum fuerit, efficacius est ad medelam. Si fugare angues gestias, utrum uelis uras: quæ uostrina præterea nidore uitium aperit ac detegit, si cui inest morbus comitalis. Pro atate ramos augent, id incrementum per

SCHOLIA CAP. XXXI.

Scribit & Plinius capite 15. octauū na- turalis hist. de Scythiis & septentrionali- bus animalibus, nempe quod secundū loco- rum qualitatem euenit animalium sicut & cæterarū rerum diuersa omnino generatio. Nam sunt animalia, quæ non nisi locis cali- dioribus proueniūt, ut elephanti, leones, ser- pentes: alia quæ tantum locis frigidis pro- creantur, ut bisontes, uiri, alces, tragelaphi: multa quæ locis omnibus generantur, ut boues, equi, sues, cerui. Sic de rebus alijs ex locorum diuersitate loquendum.

a (Arcturi sydus.) Est Arcturus stella quædam in cauda Urse maioris, ori- turq; secundū Plinium undecim diebus ante æquinoctium autumnale. Fuit aut æqui- noctium illud tempore Columelle octauo calendis Octobris, id est, 24. die Septem- bris. Orietur ergo tunc Arcturi sydus de cimaterria die Septembris, hodie uero cum æquinoctium sedem habeat, duodecima uel decimaterria die Septembris, ortus Arctu- ri anticipatus est in finem Augusti.

b (Nec qualibet.) Subaudiendū, ratione. Nam non uulg.riter educant par- tus suos, sed teneros studiose occulunt &c.

c (Mirantur sibilum fistularum.) Mira uis Musicæ: cerui sibilus capiuntur,

pisces in stagno Alexandria crepitu detinentur, cygnos Hyperboreos cithara cantus adducit, elephantes Indicos organica permulso detineri uoce compertū, fistulis aues allici cōprobatur. d. **C** Dictamnū. *Dictamnū, quam quidam medicorum corripie uocant dictamnū, herba est medicinalis optima, crescens in Creta. Est & Cynaris herba quedam, uenenatis pabilis resstens. e. **C** Tragelaphos. Vocant Greci τρεῖ γοῦν hircū, et ἄρα φου ceruum. Est igitur tragelaphus bellua similibus hircō & ceruo, quam quidam Latino uocant hircoceruum. De Phaside supra non nihil diximus cap. 25.*

litos, sine febris longaeuus fuisse: quod demum proderit, si uno uulnere fuerint interempti. Ad dignoscendam uiuacitatem Alexander Magnus torques plurimis ceruis innexuit, qui post annum centesimū capti, necdum senij iudiciū praeferabant. Eadem penē specie sunt, quos **C** Tragelaphos dicunt, sed non alibi quam circa Phasidem apparent, tantum quod illi uillosos habent armos, et menta promissis hirta barbīs.

SCHOLIA CAP. XXXII.

Quādo hic Solinus obiter attingit Germaniam, nescio an mox ab initio curioso satisfacie lectori, cum dicit montem Seuonem inhabitari ab Ingeuonibus, qui primum in Germania post Scythas tenere ab ipso commemorantur locum. Non est aut dubium, per montem Seuonem intelligendum montē Sueuum, quem Ptolemaeus inter Saxones ipsos ponit. Berofus antiquissimus scriptor inter Sueuum & Ingeuonem facit tale discrimen. Tuiscon, à quo Teutoniam est denominata, habuit hos filios, Marsum, Ingeuonem, Isteuonem, Hermionem, Marsum, Gambriuium, Sueuum, Vuandatum & Hunum, qui magnam Germaniae occuparunt partem, praesertim inferioris, hoc est, quae est circa Albin. Meminit & Plinius Ingeuonum, sub quibus fuerūt Cimbrī & Teutones: sed nullus ingens mons apud illos inuenitur. Maiores montes Germaniae sunt, unde insignes isti procedunt amnes, Rhenus, Danubius, Albis, Neccarus, Mogonus &c. Hi autem montes sunt in superiori Germania, alpes scilicet in Heluetia et Rhetia, Nigra sylua apud Suenos, de qua supra nulla, Hercinia sylua apud Bohemos. Multa igitur scripserunt ueteres de Germania nostra opinione quadam magis

sex annos perseverat. Denique numerosiora non possunt fieri cornua, crassiora possunt, quae quidem castratis nunquam crescunt, nec tamen decidunt. Dentes indicant senectutem, cum aut pauci inueniunt, aut nulli. Serpentes hauriunt, & spiritu marium extrahunt de latebris cauernarum. **C** Dictamnū ipsi prodiderunt, dum eo pasti excutiunt accepta tela. Herbam quoque quam Cynaren uocant, contra noxia edunt gramina. Aduersus uenenum mirificum est hinc nuli coagulū occisi in matris utero. Patuit eos nunquam febrescere, quam ob causam confecta ex medullis eorum unguenta, sedant calores hominum languentium. Legimus plurimos matutinis diebus ceruinam carnem degustare solitos, sine febris longaeuus fuisse: quod demum proderit, si uno uulnere fuerint interempti. Ad dignoscendam uiuacitatem Alexander Magnus torques plurimis ceruis innexuit, qui post annum centesimū capti, necdum senij iudiciū praeferabant. Eadem penē specie sunt, quos **C** Tragelaphos dicunt, sed non alibi quam circa Phasidem apparent, tantum quod illi uillosos habent armos, et menta promissis hirta barbīs.

De Germania, & miris in ea auibus, Bifontibus, Vris, Alce, feris animalibus. Cap. xxxii.

Mons Seuo ipse ingens, nec Riphæis minor collibus, initium Germaniae facit: hunc Ingeuones tenent, à quibus primis post Scythas nomē Germanicum confurgit. Diues uirorum terra, frequens populis numerosis, & immanibus. Extenditur inter Hercinium saltum, & rupes Sarmatarum: ubi **a** incipit, Danubio, ubi definit, Rheno perfunditur. De internis eius partibus, Albis, **b** Guttallus, Vistula, amnes **c** altissimi praecipitantur in oceanum. Saltus Hercinius aues gignit, quarum **c** pennae per obscurū emicant & interlucent, quamuis obtenta nox denset tenebras: unde homines loci illius plerumque nocturnos excursus sic destinant, ut illis utantur ad praesidium itineris dirigēdi, praeractisq; per opaca callium, rationem uiae moderentur indicio plumarum refulgentium. In hoc tractu fanē, et in omni septentrionali plaga bifontes frequentissimi, qui boues feris similes, fetosi, colla iubis horridi, ultra tauros pernicitate uigentes, capti assuefcere manu nequeunt. Sunt et **C** Vri, quos imperitū uulgus uocat bubalos, cum bubali pene ad ceruinā faciem in Africa procreentur. Istiti porro quos Vros dicimus, taurina cornua

cornua in tantum modum protenduntur, ut dempta ob insignem capacitatem inter regias mentas potuam gerula fiant. Est & Alces mulis comparanda, adeo propenso labro superiore, ut nisi recedens in posteriora uestigia, palci nequeat.

a **C** Vbi incipit. Hodie non, ut olim, Germania à meridie incipit ab ipso Danubio, sicut nec ab occidente clauditur Rheno, sed bona pars à Danubio usq; ad iuga alpium, et latissima terra ultra Rhenum usq; ad Lotharingiam accessit Germania. **b** **C** Guttallus. Quis sit iste fluius non satis constat, putatur tamen esse Odera, iuxta quā sita est Francofordia illa septentrionalior. **c** **C** Penna per obfcū emicant. Plinius cap. 4. 7. lib. decimi de his auibus ita scribit: In Hercinio Germania saltu, inuisitata genera alium accipimus, quarum plumae ignium modo collescant noctibus: eas dicit à rusticis cicindelas nuncupari, à Grecis uero lampyridas. **d** **C** Bifontes. In Prusia potissimum ista animalia, Vri, bifontes et alces inueniuntur. Est bifons bos cerui figura, cuius à media fronte inter aures unum cornu existit excelsum, magisq; directum his quae nobis nota sunt cornibus. Alces uero consimiles figura capris, sed magnitudine parū antecedunt, multaq; sunt cornibus, & crura sine nodis articulisq; habent: neq; quietis causa procumbunt, neq; si quo officinae casu conciderant, erigere sese ac subleuare possunt. His sunt arbores pro cubilibus, ad eas se applicant, atq; ita paululū modo reclinate quietem capiunt, quarum ex uestigijs, cum est animaduersum à uenatoribus quō se recipere consueuerint, omnes eo loco subruunt, aut incidunt ab radicibus arbores tantū, ut summa species carum stantiū relinquatur: huc cum se cōsuetudine reclinauerint, infirmas pondere affligunt, atq; unā ipsae concidunt. **e** **C** Vri. Boues sunt agrestes et ferī, uelocitate excellentes, habentes cornua taurinis similia, sed capacissima sunt, ut etiam in mensis uicem praebant poculorum.

De Scandinauia insula, de succino, Callaide, ac cerauinijs gemmis. Cap. xxxiii.

Scandinauia insula è regione Germaniae mittit animal quale Alces, sed cui suffragines, ut elephantis, flecti nequeunt, propterea non cubat, cum dormiendum est: tamen somnolentum arbor sustinet, quae propē casura fecatur, ut fera dum assuetis fulcimentis innititur, faciat ruina: ita capit, alioqui difficile est eam manu capi. Nam in illo rigore poplitum incomprehensibili surga pollet. De Germanicis insulis Scandinauia maxima est, sed nihil in ea magnum, praeter ipsam, **a** Glesfaria dat crystallum, dat & succinum, quod Germani gentilitur uocāt Glessum. Qualitas materiae istius summam antea: Germanico autem Caesare omnes Germaniae oras scrutante, cōperta arbor est pinei generis, cuius **b** mediale autumnī tēpore succino lachrymat. Succum esse arboris, de nominis qualitate capessas. Pinum uero unde sit genitum, si uiseris, odor indicabit. Precium operae est ire longius, ne **c** Padanae syluae credantur lapidem fleuisse. Hanc speciem in Illyricum barbari intulerunt: quae cum per Pannonica commercia usū ad Transpadanos homines foret delata, quod ibi primum nostri eam uiderant, ibi & natam putauerūt. Munere Neronis principis apparatus

SCHOLIA CAP. XXXIII.

Ne idem bis dicamus, lector humane, hic de Scandinauia nihil scribemus, cum de ea insula multa dixerimus supra capite 30. sub littera e. De Alce quoq; non nihil diximus capite praecedenti sub littera f. Per suffragines intellige hic genua: nam uertebra quae in anterioribus pedibus genua uocantur, in posterioribus suffragines nuncupantur. **a** **C** Glesfaria. Plinius quodā loco dicit à Barbaris hanc insulam Austeram uocari, alibi uero dicit eam nominari Austrariam, sed erit error in altero loco. Scribit idem Plinius in India etiā succinum prouenire, licet in Germania optimum plurimumq; Aristoteles cap. 70. de admirandis diuinis naturae, has insulas Electridas appellat, quas in sinu Adriatico sitas esse dicit, utpote ueterū secutus opinionem, quā falsam esse posteri deprehenderunt. Vocatur aut succinum & glessum à Glesfaria, aut potius Glesfaria à glesso, ut olim à Germanis fuit appellatum: hodie uero nos in Germania succum illum coagulatum & induratum uocamus Augstein, id est, oculi lapidem: quidam uocant boernstein. Insula aut ipsa appellatur Sudaui, ubi scilicet mare eijcit duplex electri seu succinum, album, quod & magni aestimatur, & croceum seu glaucum, quod elegantius quidem est, sed non tantae uirtutis ut album. Colligitur hoc

gummi potissimum quando mare commo-
uetur per tempestatem, in certo quodam lo-
co qui uocatur, in demstrom, id est, in al-
ueo, & tunc accurrunt Pruteni molis, iuxta
quos est memorata insula, & ingressi mare
corradiunt eicatas foras, & deinde deligunt
succini ipsium. b (Cuius medic.)
id est, medulla. Vnde Plinius: Nascitur au-
tem, inquit, defluente medulla pini gene-
ris arboribus, ut gummi in cerasis, resina
pinea, et unguis humoris abundantia, densa-
tur rigore uel tepore autumnali: cum intus
necens est usque rapuit ex insulis, certe in lit-
tora expellitur ita uolubile, ut pendere ui-
deatur atque cōsistere in uado. c (Pa-
danica sylua.) Meminit fabula quam scri-
bit Ouidius in lib. Metamorph. Nam Heli-
ades forores cum deploraret iuxta Padum
fratris Phaethontis obitum, fuerunt uerse
in populos arbores, & tunc mater carum
Clymene dum tentaret truncis auellere cor-
pora, & teneros abrumperet ramos, inde
manarunt tanquam de uulnere sanguinea
gutta, quae sole rigescunt, ab annibus ue-
luti electra fuerunt excepta &c. d (Pro-
facie habet nomina.) Quia inuenitur ha-
bere aliam & aliam formam, pro diuersitate coloris diuersa sortitur uocabula. Quod uero attinet ad medelam, aiunt
hunc succinum prodesse cuiusque aetati contra lymphationes, & urinae difficultates, potus, alligatusque. Scribit
& Dioscorides succinum potum in aqua, stomachi uitij & alui fluxionibus mederi. Nidor quoque eius naribus
mulieris parturientis adhibitus, dicitur partum accelerare. Deprehenduntur & uirgines corruptae ex eius odore:
nam non possunt retinere uirginem. e (Callais.) Gemmae genus est, a colore callaeno, qui turbidus est, sic
uocatum. f (μελαγκροφους.) Aues sunt quarum summa capita & cacumina nigra sunt: μελακρ
enim nigrum significat, et κροφου apicem. g (Cerauniarum.) Est Ceruina lapidis preciosi nome,
qui uel ualeat contra fulmen, uel splendeat ut fulgur: sonat enim Graecis κεραυνος fulmen.

SCHOLIA CAP. XXXIII.

Galliae situm Solinus hic ueterum mo-
re describit. Clauditur a septentrione mari
Anglico, a meridie autem mari mediterrae-
neo, si Lugdunensem et Narbonensem pro-
uinciam connumeret, quod tamen Solinus
hic non facit, sed a meridie ponit terminum
montes Gebennam et Iuram, qui in So-
phoia seu Sabaudia coherent alpibus circa
Sonam et Rhodanum fluuios, id quod ui-
dere poteris in tabula Rhetica et Helueti-
ca, quam hoc tempore descripsit Aegidius
Tschudi praetor, uir clarus. & nos in publi-
cum propediem edaturi sumus. De fertilitate
Galliae non est quod hic sententiam So-
lini testimonio meo confirmem, cum omni-
bus Europae nationibus perspicui sit quam
fecundum

omnis abscq; succino inornatus est, nec difficul-
ter, cum per idem tempus XIII. millia librarum
rex Germaniae dono ei miserit, Rude primum
nascitur & corticosum, deinde incōctum adipe
lactentis suis expolitur ad quem uidemus nito
rem. d Pro facie habet nomina, Melleum dicit,
& Falernum, utrunque de similitudine aut uini,
aut utrius mellis, In aperto est quod rapiat folia,
quod trahat paleas: quod uero medeatur mul-
tis uitalium incommodis, medentium docuit
disciplina. Et India habet succinum, sed pluri-
mum, optimumque Germania. Quoniam ad in-
sulam Glesariam ueneramus, a succino cœ-
ptum, nam in Germaniae continentibus e Calla-
is reperitur, quam gemmam Arabicis antepo-
nunt, ut incit enim gratia, Arabes quidem dicunt
non alibi eam deprehendit, quam in nidis au-
um, quas f μελαγκροφους uocant: quod nullus
recipit, cum apud Germaniae populos, quam-
uis rara, in faxis tamē appareat. Honore & pre-
cio ad Smaragdos uiret pallidum, Nihil iucun-
dus aurum decet, & Cerauniarum porro gene-
ra diuersa sunt: Germanica candida est, iplen-
det tamen caeruleo, & si sub diuo habeas, fulgo-
rem rapit syderum.

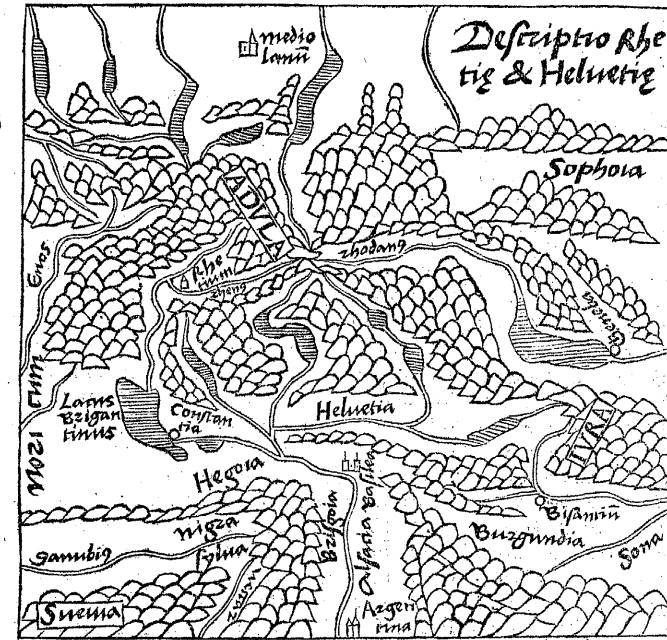
De Gallia, de Rhetico ac Norico agro,
de Pannonia & Moesia, deq; medi-
co oleo. Cap. XXXIII.

Alliae inter Rhenum et Pyrenaeum,
item inter oceanum et montes Ge-
bennam ac Iuram porrigitur, felices
praepinguibus glebis, ac commo-
dae prouentibus fructuarijs, pleraque consistat ui-
tibus & arbutis, omni ad usum animantium &
fontium, sed fontanis interdum sacris, ac uo-
porantibus, Infamantur ritu incolarum, qui, ut
aiunt (ueri enim periculum non ad me recipio)
detestabili sacrorum ritu, non ad honorem, sed
potius ad iniuriam religionis, humanis litant
hostijs.

hostijs. Ex isto sinu quoquo orbis uelis exeat,
in Hispanias & in Italianam terra maritima, in Afri-
cam mari tantum, Si Thracia sit petenda, exci-
pit ager Rheticus opimus & ferax, Brigantino
lacu nobilis, Inde Noricus frigidus, & parcius
fructuosus: qua subducit a iugis Alpium, ad-
modum laetus. Dehinc Pannonia uiro fortis, et
solum plano ubertior, Drauo, Sauroque inclytis
annibus circumflua. Mox Moesia, quas maio-
res nostri iure Cereris horreum nominabant,
in quarum parte, quae Pontica est, apparet her-
ba, qua inficitur oleum, quod uocat medicum.
Hoc ad incendium excitatum si obruere aqua
gestias, ardet magis, nec alio sopitur, quam ia-
ctu pulueris.

a (Vaporantibus.) intelligit a-
quas Sextias. Scribunt autem Prophyrio &
Acron primo lib. carminum Horatii, o-
nem fontem in origine sua sacrum esse. Ha-
bent aquae Sextiae uaporantes aquas &
magnam aquarum calidarum atque frigidarum
copiam, quapropter locus ille aquae, & a Caio Sextio proconsole, Sextiles et Sextiae est uocatus. De hac
urbe scribit Solinus supra capite octauo, in fine. b (Humanis litant hostijs.) De his hostijs scribit Cae-
sar commentario sexto Gallici belli in hunc modum: Natio est omnium Gallorum admodum dedita religionibus,
atque ob eam causam, qui sunt affecti grauioribus morbis, quique praелиjs periculisque uersantur, aut pro uicinis ho-
minibus immolant, aut se immolaturus uouent, administrisque ad ea sacrificia Druidibus utuntur, quod pro uita ho-
minis, nisi uita hominis reddatur, non posse deorum immortalium numen placari arbitrantur, publiceque eiusdem
generis habent instituta sacrificia &c. c (Ager Rheticus.) Habent Rhetij nomen a Rheto Thyscorum
duce, qui scilicet dimissis autis sedibus alpes occupauerunt, & nomine ducis gentem Rhetiorum condidit.
Videtur usque in hunc diem arx quaedam uetustissima in alpibus, eo scilicet loco ubi uterque Rheni riuus coit, quae
Rhetium a primo conditore denominata est, Germanice autem Retzuns, ubi olim Lepontini populi sedem suam

habuerunt
& hodie ue-
ri Rhetij uo-
catur Chur-
ualchen, a
Curia mea-
tropoli. De
hac re uide-
latius Aegid-
ium Tschu-
di cuius pau-
lo superius
mentionem
fecimus. Ex-
tendit autem
hic Solinus
Rhetiam ia-
psam usque
ad Briganti-
num lacum,
qui est Con-
statiensis la-
cus est &
Podanica
atque Acon-
is: diuersa

b 3

enim habet nomina, nasciturq; ex influxu Rheni, ut uidere licet ex præcedenti Rhetie & Heluetie descriptione. Quod autem Noricum agrum frigidum esse dicit, atq; parcius fructuosum quam Rheticum, bene dicit: nam Alagoia (sic enim hodie uocatur Noricum) talis omnino est regio, quæ nullum producit uinum, & præterea serum frumentum: Rhetia autem quæ spectat Italiam, optimum profert uinum. Reliqua in Solino sunt clara, nisi quod Pannonia hodie uocatur Ungaria, quæ non mox sequitur Noricum: nisi Norici nomine simul intelligere uelis Algotiam, Vindeliciam, Bauariam & Pannoniam superiorem, quæ hodie est Austria. Mœsia regio est quæ Vnariæ succedit, & hodie Seruia atq; Ruscia appellatur, præsertim Mœsia superior: inferiorem autem uocant Vudachiam. Hæc propter frumentum copiam et nihilam fertilitatem, à ueteribus appellata fuit Cerevis horreum.

SCHOLIA CAP. XXXV.

Britannia, quæ olim Albion, hodie uero Anglia appellatur, diuersa sortita est uocabula, diuersis rationibus. Britannia à Britone rege, uel ut Bedæ placet, à Britonibus Gallie populis: Albion ab albis montibus, qui in litore ad eam nauigantibus à longe apparet, unde descætur lapides albi et molles, quibus calculatores in abacis utuntur. Porro Angliam putant nouissime dictam ab Angla regina, quæ duce Saxones eam in sulam subegisse dicuntur: uel iuxta aliorum sententiã sic dicta est, quod ea insula sit angulus mundi. Ioannes Maior scribit in gestis Scottorum, quod anno Christi 449. Anglia circumuenta fuerit à duce Engisto atq; capta, qui et delecto Britannie nomine, eam in sulam à se denominauit Engistland, id est, Engisti regio: sed ñox illa posteris temporibus degenerauit in Engeland. Alberus Krätzer scribit Angliam sic dictam ab Anglis populis Saxonie, quorum patria sedes usq; in hunc diem in Saxonia uocatur Angria, mutata una litera, Germanicè Engern. Hi itaq; Angli Saxones cum occupassent Britanniam & incolas deturbassent, multi Britanni fugientes ultra mare uenerunt in littora Gallie, occupantesq; terram illam, à se denomi nauerunt Britanniam, ut Britanni cismarini nomen illud habcant à transmarinis, & non contrã: sic enim quidam scribunt. Sed de his habes Polydori historiam, qui ex professo de Anglia scripsit. (Non quælibet amplitudine.) Sensus est: Ora Gallicæ littoris erat finis orbis, nisi Britannia insula quælibet amplitudine mereretur nomẽ orbis alterius. Quælibet amplitudine, id est, omnium trium eius laterum. Est enim secundum Cæsarem commentario quinto belli Gallici, Britannia natura trinacria. Latus quod meridiem spectat, continet circiter millia passuum quingenta: quod ad occidentem uergit, passuum septingentorum millium

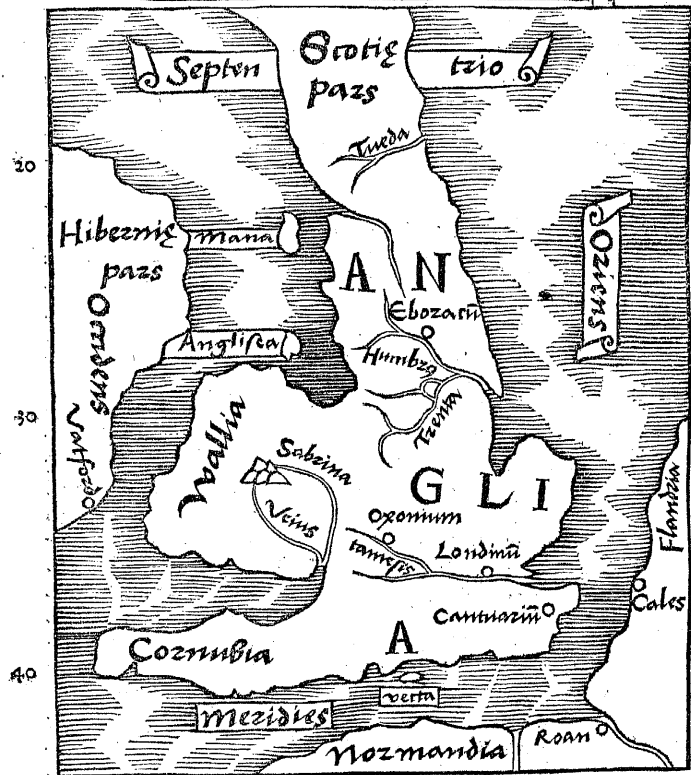
De Britannia, ac reliquis circum eam insulis, & de lapide Gagate. 10
Cap. xxxv.

Inis erat orbis ora Gallicæ littoris, nisi Britannia insula non quælibet amplitudine nomen penè orbis alterius mereretur. Octingentis enim et amplius millibus passuum longa porrigitur, ita ut eam in Calydonicum usq; angulũ metiamur, in quo recessu Vlysses Calydoniæ apulsum manifestat ara Græcis literis inscripta uoto. Multis insulis, nec ignobilibus circumdatur, quarum Hybernia ei proximat magnitudine. Inhumana, ritu incolarũ aspero: aliàs ita pabulosa, ut pecuaria, nisi interdum æstate à pastibus arceantur, in periculũ agat satias. Illic nullus anguis, auris rara, gens inhospita, et bellicosa. Sanguine interemptorũ hausto, prius uictores uultus suos oblinunt. Fas ac nefas eodẽ animo ducunt. Puerpera si quando marem edidit, primos cibos gladio imponit mariti, in quos paruuli summo mucrone auspiciis alimentorum leuiter infert, et gentilibus uotis optat, non aliter quam in bello, & inter arma mortem oppetat. Qui student cultui, dentibus mari nantium belluarum insigniunt ensium capulos, candicant enim ad eburneam claritatem. Nam præcipua uiris gloria est in armorum nitela. A pis nullo. Aduectum inde puluerem, seu lapillos si quis sparserit inter aluearia, examina fauos deserunt. Mare, quod Hyberniæ et Britanniam interluit, undosum, & inquietum toto in anno, non nisi æstiuus pauculis diebus est nauigabile. Nauigant autem uimineis alueis, quos circumdant ambitione tergorum bubalorum. Quotocumq; tempore cursus tenebit, nauigantes eis abstinent. Freti latitudinem in centum uiginti millia passuum diffundi, qui fidem ad uerum rationati sunt, æstimarunt. Silurum quoq; insulam ab ora quam gens Britanna detinet, turbidum fretum distinguit: cuius homines etiam nunc custo-

† Nummatus ac Nummius
† Thanaos
custodiunt morem uetustum. Nummum referant, dant res, & accipiunt. Mutationibus necessaria potius, quam precijs parant. Deos percipiunt. Scientiam futurorum pariter uiri ac feminae ostentant. Thanatos insula alluitur freto Gallico, à Britannia continenti æstuario tenui separata, frumentarijs campis felix, & gleba uberi, nec tantum sibi soli, uerum & alijs salubris locis. Nam cum ipsa nullo serpatur angue, asportata inde terra quoquo gentium inuecta sit,

millium: id uero quod contra septentrionem protenditur, millium passuum octingentis in longitudinem existimatur. Ita omnis insula est in circuitu uices centum millibus passuum. Libuit itaq; adiree feguram, non totius insule, sed Angliæ ditaxat, ut à nostri temporis studiosis est obseruata. Fluuius Tuæda secernit Scotiam ab Anglia, & Sabryna Vualliam ab Anglia, etiam si Vuallia atq; Cornubia parent regi Angliæ.

Angliæ tranquillæ descriptio

b Calydonicum usq; angulũ. Hic angulus una cum sylua Calydonia est in Scotia, ad quã nostre figure descriptio non pertingit.
c Vlysses (Vlysses) appulisse ad angulũ Calydoniæ sibi uolens putatur, cum apud nullum graue aetorem inuenit tur illum nauis gasse ad Britanniam insulam.
d Proxima magnitudine. Cæsar quinto commentario belli Gallici sic scribit: Hybernia dimidio minor ut æstimatur, quã Britannia. Quod autem in humanis incolæ Hyberniæ hic describuntur, idem sentit Strabo lib. 4. Iogæ magis, inquit, quã Britannia syluestres illius sunt incolæ: anthropophagi, id est, hominum carne uescuntur, manduconesq; magni. Describitur etiã parentes esse in eximia honestatis

angues necat. Multa & aliæ circum Britanniam insulæ, è quibus Thule ultima, in qua æstiuo solstitio sole de Cancris sydere faciente transitum, nox penè nulla. Brumali solstitio dies adeo conductus, ut ortus iunctus sit occasui.

parte ponunt: nec minus alienis in propa-
tulo uxoribus immiseri, matribus etiam
atq; sororibus. Hac uero tempestate quā
uis Hyberni aspero cultu plerunq; sunt, si-
dem tamen Christianam custodunt.

e C Illic anguis nullus.) Hybernia
latitudine sui status et salubritate ac se-
renitate aeris multum Britanniae praestat, ita
ut raro ibi nix plusquam triuana perman-
neat. Nemo propter hyemem aut saena se-
cet aut stabula fabricet iumentis: nullum
ibi reptile uideri solet, nullus ibi serpens ui-
uere ualet. Nam saepe illi de Britannia al-
lati serpentes, mox ut proximates terris na-
uigio, odore aeris illius attacti fuerint, in-
terierunt: quin potius omnia quae de eadem
insula sunt, contra uenenum ualent. Deniq;
uidimus quibusdam a serpētibus percussis,
rasa siliā codicum, qui de Hybernia uene-
rant, et ipsam rasuram aquae immixtam ac
potui datam, talibus protinus totam uim ue-
neni grassantis, totum inflati corporis ab-
sumpsisse ac sedasse tumorem. Diues lactis
ac mellis insula, nec uinearum expers, pisci-
um uolucrumq; sed et ceruorum capra-
rumq; uenatu insignis. Hæc Beda cap. pri-
mo libri primi. Ceterū quod illic auis rara
esse dicitur, id aiunt esse propter turbidum
ac nebulosum insulae aërem. Naturae enim
est, ut in caelo plerunq; caliginoso auis rara
sit aut nulla, quod scilicet aër huiusmodi ad
uolandum sit ineptus, eisq; insalubris quae
id ipsum elementum incolunt. f C Si-
lurum quoq; insulas.) Secundum Polydo-
rum Silures tenent maritimam oram Scoti-
ae, ubi traiectus est in Hyberniam 16. mil-
lia passuum. g C Thanatos.) Hanc
insulam Polydorus in historia Anglica ap-
pellat Taneton, scribitq; de ea in hunc mo-
dum: Insula Cantij quae Tanetos nomina-
tur, ad ortum spectat, patetq; in longitudi-
nem uix miliaria nouem, ac in latitudinem
paulo minus: at paucis abhinc annis exclu-
so paruulo aquae meatu, quo à continente
diuidebatur, nunc bona ex parte terra con-
iuncta est. h C Thule.) Putant hæc
insulam sic dictā quasi Thole, Graecis enim
θολος turbidus et niger dicitur. Thule au-
tem insula ob nimiam à sole distantiam cali-
ginosa et obscura plerunq; est. alij à τῆλυς Thulen dictam arbitrantur, propter nimiam eius à nostro orbe distan-
tiam. De hac Polydorus sic scribit: Post Orcades Thule est, quam nunc Iam dicunt. Ab ea unius diei nauigati-
one, ut ait Plinius, mare concretum, in quo Islandia est, ad quam etiam nunc mercatores nostri, pisces emen-
di causa, in singulos annos aestate commeant. Zieglerus uero de ea sic scribit: Islandia, id est, glacialis terra est
Tyle, nulli ueterum non celebrata. Sius insula extenditur inter austrum et boream sub eleuatione polari 66.
graduū: estq; ipsa multa sui parte montosa et inculta. Qua aut parte est plana, praestat plurimum pabulo tam
leito ut pecus depellatur à pasuis, ne ab aruina suffocetur. Praeterea est predicanda in solius miraculis. Rupes
sue promontoriū est, quod aestuat perpetuis ignibus instar Actinae: is locus putatur esse carcer fordidarum ani-
marum. Glacies etiam certa appellitur littori magnus molibus, cuius si crusta adseruetur, quamuis magna dili-
gentia, tamē disparat statim. Reperiuntur illic spiritus se exhibentes manifestos humanis ministris. Submerso-
rum suae alio uiolento casu enectorū spectra sese offerunt congressibus notorum hominū tam manifesta, ut tanq;
10 uiuentes accipiantur ab ignaris mortis illorum data dextera, nec deprehenditur error priusq; spectrum disparat.

i C Nox penē nulla.) Hæc ad oculum cernuntur in sphaera materiali et astrolabio ad illius loci situm
parato. k C Excipiunt Hebrudes.) Plin. cap. 16. quarti libri asserit esse 30. insulas Hebrudes. Ptolemæus
uero concordat in numero cum Solino. l C Orchades.) Hæc insulae auctore Ptolemæo sunt numero 30.
partim in Deucalidonio, partim in Germanico sitæ oceano, quarū caput uocant Pamoniā, quod in ea locata sit
episcopalis sedes, et sunt sub Scoti imperio. Insulam lingua utuntur Gothica, quod arguit eos à Germanis oriun-
dos. Statura sunt procera, semper sano firmē corpore pariter atq; mente, quo fit ut multo longissimam degant
ætatem, etsi piscibus plurimum uictitāt: nam terra continuo propemodum frigore obstriguit, multis in locis uix si-
mentum fert, arborem uero penē nullam. m C Gagates.) De hoc lapide Plinius sic scribit: Niger est et
planus, pumicosus, non multum à ligno diffrens, leuis, fragilis, odore si teratur grauis. Fidilia ex eo inscripta
20 non delentur: cum uirum odorem sulphureum reddit: mirumq; accenditur aqua, oleo restinguitur, fugat serpen-
tes, recreatq; uulnē strangulationis: deprehendit fonticum morbū, et uirginitatē sufficit. n C Euci artus.)
Fucus color est caeruleus, qui uirore comendatur. Et secundum Cæsarem Britanni se inficiebant herba glastro,
quae similis est plantagini, quo horridiore essent aspectu in pugna: efficit enim hæc herba caeruleum colorem.

SCHOLIA CAP. XXXVI.

Hispania plurima sortita est nomina.
Dicta est Iberia, ab iberio nobili eius flumi-
ne, ut Plinius in 3. et Iustinus in ult. tradit.
Deinde nominata est Hesperia ab Hespero
Atlantis fratre, uel, ut alij malunt, ab Hes-
pero stella occidentalis, quod occasu sit ipsa
subiecta. Hispaniam dictam uolunt ab His-
pulo rege, auctores sunt Berosus et Trogus:
alij malunt ab Hispani eius urbe, quam Sibi-
liam nostrates uocant. Ceterum quam fec-
cunda et fertilis sit Hispania, satis hic per
Solinum explicatur. Vide et Iustinū in ult.
de fertilitate eius. Plinius quoq; lib. 4. cap.
20. dicit Hispaniam omnem à Pyreneo me-
tallis refrictam, auri, argenti, ferri, plumbi
nigri albiq; id est, stanni. a C Diua-
dua est prouincijs tribus.) Hæc sunt, Bæti-
ca, Lusitania et Tarraconensis. Nostro tem-
pore successit Bætica Granata, Lusitania
Portugallia et Gallicia, Tarraconensi Ca-
stilia, Nauarra et Arragonia. b C Se-
cundo Punico bello.) In hoc bello intule-
runt Scipiones prima Romana signa per
Pyreneum iugum, ingentibus prelijs per-
cutientes Hannonem et Hadrubalem fra-
trem Hannibalis. Nam Scipio Africanus
cepit Carthaginem atque alias urbes, nec

gatione, ut ait Plinius, mare concretum, in quo Islandia est, ad quam etiam nunc mercatores nostri, pisces emen-
di causa, in singulos annos aestate commeant. Zieglerus uero de ea sic scribit: Islandia, id est, glacialis terra est
Tyle, nulli ueterum non celebrata. Sius insula extenditur inter austrum et boream sub eleuatione polari 66.
graduū: estq; ipsa multa sui parte montosa et inculta. Qua aut parte est plana, praestat plurimum pabulo tam
leito ut pecus depellatur à pasuis, ne ab aruina suffocetur. Praeterea est predicanda in solius miraculis. Rupes
sue promontoriū est, quod aestuat perpetuis ignibus instar Actinae: is locus putatur esse carcer fordidarum ani-
marum. Glacies etiam certa appellitur littori magnus molibus, cuius si crusta adseruetur, quamuis magna dili-
gentia, tamē disparat statim. Reperiuntur illic spiritus se exhibentes manifestos humanis ministris. Submerso-
rum suae alio uiolento casu enectorū spectra sese offerunt congressibus notorum hominū tam manifesta, ut tanq;
10 uiuentes accipiantur ab ignaris mortis illorum data dextera, nec deprehenditur error priusq; spectrum disparat.

i C Nox penē nulla.) Hæc ad oculum cernuntur in sphaera materiali et astrolabio ad illius loci situm
parato. k C Excipiunt Hebrudes.) Plin. cap. 16. quarti libri asserit esse 30. insulas Hebrudes. Ptolemæus
uero concordat in numero cum Solino. l C Orchades.) Hæc insulae auctore Ptolemæo sunt numero 30.
partim in Deucalidonio, partim in Germanico sitæ oceano, quarū caput uocant Pamoniā, quod in ea locata sit
episcopalis sedes, et sunt sub Scoti imperio. Insulam lingua utuntur Gothica, quod arguit eos à Germanis oriun-
dos. Statura sunt procera, semper sano firmē corpore pariter atq; mente, quo fit ut multo longissimam degant
ætatem, etsi piscibus plurimum uictitāt: nam terra continuo propemodum frigore obstriguit, multis in locis uix si-
mentum fert, arborem uero penē nullam. m C Gagates.) De hoc lapide Plinius sic scribit: Niger est et
planus, pumicosus, non multum à ligno diffrens, leuis, fragilis, odore si teratur grauis. Fidilia ex eo inscripta
20 non delentur: cum uirum odorem sulphureum reddit: mirumq; accenditur aqua, oleo restinguitur, fugat serpen-
tes, recreatq; uulnē strangulationis: deprehendit fonticum morbū, et uirginitatē sufficit. n C Euci artus.)
Fucus color est caeruleus, qui uirore comendatur. Et secundum Cæsarem Britanni se inficiebant herba glastro,
quae similis est plantagini, quo horridiore essent aspectu in pugna: efficit enim hæc herba caeruleum colorem.

De Hispania & circū eam insulis, de
oceanis, mediterraneisq; mari, deq;
uarijs eorū nominibus, et qd de ma-
ris incremento, decrementoq; philo-
sophi tradiderunt. Cap. xxxvi.

30 **R**euersum ad continentem res Hispa-
nienses uocāt. Terrarum plaga com-
paranda optimis, nulli posthabenda
frugum copia, siue soli ubere, siue ui-
nearum prouentus respicere, siue arborarios
uelis. Omni materia affluit, quacūq; aut pre-
cio ambitiosa est, aut usū necessaria. Argen-
tum uel aurum si requiras, habet: ferrarijs nun-
quam deficit, nec cedit uitibus, uincit olea. a Di-
uidua est prouincijs tribus, b secundo Punico
40 bello nostra facta. Nihil in ea ociosum, nihil
sterile. Quicquid cuiuscūq; modi negat mes-
sem, uiget pabulis: etiam quae arida sunt, ac ste-
rilia, rudentū materiem nauticis subministrāt.
Non coquant ibi sales, sed effodiunt. Depur-
gant in minimum nitelas pulueris, fucāt uellera,
ut ad ruborem merum deputent cocci uenenū.
In Lusitania promontorium est, quod Arta-
brum alij, alij Vlyssipponensis dicunt: hoc cœ-
lum, terras et maria distinguit. Terris Hispaniæ
latus finit. Cœlum & maria hoc modo diuidit,

contentus fuit expulisse Poenos, sed et pro uinciam ipsam stipendiariam fecit Romanis. Vide Florum cap. 17. lib. 2. et Liuium lib. 8. terciae decadis. c. c. Nitelas pulueris.) Sunt nitela micae pulueris auri inter arenas reperite, unde constat minium, quo ueteres utebantur ad exornandos libros. Fucant, id est, colorant uellera illo minio et c. d. c. Vlyssipponense.) Est Vlyssippo oppidum ab Vlysse conditum, ex cuius nomine promontorium appellatur, quod maria terrasque distinguit. Nam ab eius ambitu inchoat mare Gallicum, et facies septentrionalis oceani. e. c. Terminatis.) Quidam legendum censent, terminati, ut sit sensus, oceanus Gallicus et frons septentrionalis terminati oceano Atlantico et occasu. f. c. Spirante Faunio.) Qui sentiunt equas uento concipere, Varro nem habent autorem. Iustinus uero ex Trogi sententia putat hoc omnino fabulosum esse. In Lusitanis, inquit, iuxta flumem Tagum equas uento concipere multos autores prodiderunt, quae fabulae ex equarum fecunditate et gregum multitudine nate sunt, qui tanti in Gallia et Lusitania tamque pernicies uisuntur, ut non immerito ipso uento concipi uideantur. g. c. Baetis provincia.) Sensus est, Baetica nomen habet à Baeti flumino, sicut Iberia ab Ibero. Et quod Poeni seu Carthaginenses referuntur condidisse Carthaginem in Hispania, quidam eum locum sic intelligendum putant, quod fundata fuerit Carthago. Hispania noua à Thebanonio Teucro, deinde à Poenis instaurata atque colonia facta, et tandem à Scipione summis uiribus expugnata.

h. c. Gemma Ceraunia.) Est lapis iste similis pyropo, id est, ignei aspectus, nec inuenitur nisi in loco fulmine ictu, unde et nomen habet: *αερωρως* enim graece, latine fulgur dicitur. i. c. Cassiterides insulae.) Strabo et Ptolemaeus dicunt has esse numero decem in occiduo mari sitas. Vocantur autem Cassiterides à fertilitate plumbi: nam *κασιτέρως* Graecis stannum dicitur. Ceterum Fortunatae insulae sunt, quae et Canariae dicuntur, nomen illud à fertilitate habentes, atque sitae in oceano è regione Africi litoris. k. c. Ebusus.) Duae Baedares insulae sunt quas Graeci *Γυμνησιαι* uocant,

quod à circuitu eius incipiunt oceanus Gallicus, et frons septentrionalis, oceano Atlantico et occasu terminatis. Ibi oppidum Vlyssippo, ab Vlysse conditum: ibi Tagus flumen, Tagum ob arenas auríferas caeteris amnibus praetulerunt. In proximis Vlyssipponis equae lasciuunt mira fecunditate. Nam si priante Faunio uento concipiunt, et sitientes uiros aurarum spiritu maritantur. Iberus amnis toti Hispaniae nomen dedit, et Baetis provinciae, uterque nobilis. Carthaginem apud Iberos, quae mox colonia facta est, Poeni condiderunt, Tarraconem Scipiones, ideo caput est provinciae Tarraconensis. Lusitanum littus pollet gemma Ceraunia plurimum, quam etiam Indici praerunt; huius Cerauniae color est et pyropo: qualitas igni probatur, quem si sine detrimento sui perferat, aduersus uim fulgurum creditur opitulari. Cassiterides insulae spectant aduersum Celtiberiae latus, plumbi fertiles: et tres Fortunatae, à quibus solum uocabulum signandum fuit. k. Ebusus è Balearibus, quae à Dianio abest septingenta stadia, serpentem non habet, utpote cuius terra serpentes fuget. Colubraria, quae Sacronem uersus est, foeta est anguibus. Bocchoris regnum Baedares fuerunt, usque ad euerisionem frugum, cuniculis animalibus quodam copiosae. In capite Baeticae, ubi extremus est noti orbis terminus, insula à continenti septingentis passibus separatur, quam Tyrus à rubro profecti maris Erythraeam, Poeni lingua sua Gadir, id est, septem nominarunt. In hac Geryonem habitasse plurimis monumentis probatur, tamen quidam putent Herculem boues ex alia insula abduxisse, quae Lusitaniam contuetur. Sed Gaditanum fretum à Gadibus dictum. Atlanticus aestus in nostrum mare discidium orbis immittit. Nam *ὠκεανὸς*, quem Graeci sic nominant à celeritate, ob occasu solis irrumpens, laeua lare Europam radit, Africam dextro, scissisque Calpe et Abila montibus, quos dicunt columnas Herculis, inter Mauros funditur et Hispaniam: ac freto istius, cuius xv. millia passuum efficit longitudo, latitudo uix septem, quodam ostio aperit limen internae aequoris mistus mediterraneis sinibus, quos ad usque orientem propellit. Horum, qui Hispanias profundit, Ibericus fertur et Balearicus: qui Narbonensem provinciam, Gallicus: mox Ligusticus, ab eo ad Siciliam Thuscus, quae Graeci Ionium, uel Tyrhenum,

rhenum, Itali inferum uocant, A Sicilia Cretam usque Siculus inde Creticus, qui in Pamphylia et Aegyptium protendit mare: quae aquarum moles et torto in septentrionem prius latere, an fractibus magnis iuxta Graecias et Illyricum, per Hellepontum in angustias stringitur Propontidos, quae Propontis Europam Asiamque discriminans, ad Maotida peruenit. Causas non minus non uniformis dedit ratio, Asiaticum et Phoenicium à provinciae dictum: ab insulis Carpathium, Aegaeum, Icarium, Balearicum, Cyprium: à gentibus Aufonium, Dalmaticum, Ligusticum, Thuscum: ab oppidis Adriaticum, Argolicum, Corinthium, Tyrium: à casibus hominum Myrtoum, uel Helleponticum: à memoria regis Ionium: à bouis transitu, uel angustis etiam meatibus bouum peruijs, Bosphorus: à moribus accolarum Euxinus, ante appellatus: ab ordine fluenti, Propontis. Aegyptium pelagus Asiae datur, Gallicum Europae, Africum Libyae: his ut quaeque proxima sunt, uenerunt in partes partium. Haec in gremijs terrarum. Oras autem extremas oceanus amplectitur, qui à litoribus suis Arabicus, Persicus, Indicus, Eous, Sericus, Hyrcanus, Caspius, Scythicus, Germanicus, Gallicus, Atlanticus, Libycus, Aethiopicus dicitur: cuius accessus incrementa circa littora Indiae uehementissimè prouunt, maximosque ibi exitus faciunt, si uel quod suspensus altius sustollatur uel caloris, seu quod in ea parte orbis et fontium et fluminum copia sit effusior, Dubitatur etiam nunc quibus ex causis intumescat oceanus, uel quatenus cum superfluo sibi fuerit, rursus in se referat. Nec in obscuro est, plura pro ingenijs differentium potius, quam pro ueritatis fide expressa: sed omnia anticipi concurrentium quaestione, has opiniones probatissimas inuenimus. Physici autem mundum animal esse, eumque ex uarijs elementorum corporibus conglomeratum, moueri spiritu, regi mente: quae utraque diffusa per membra omnia, aeternae molis uigore exercent. Sicut ergo in corporibus nostris commercia sunt spiritalia, ita in profundis oceanum nares quosdam mundi constitutas, per quas emissi anhelitus uel reducti modo insipient maria, modo reuocent. At hi qui siderum sequuntur disciplinam, contendunt meatus istos commoueri lunae cursibus, adeo ut sic uicissitudines inter maciem aquarum et plenitudinem, respici-

cant, et hodie uulgo appellatur *Μαυρο* et *Μινω*ica, sita in mari mediterraneo. Vocantur Baedares à *Βαε* et *δ*iacere: nam habitatores eius fuerunt fundi bellicosi: nec pueris est uentibus olim matres dabant panem, nisi illum ictu fundae è baculo aliquo sublimi, cui erat infixus, decieisset. De Colubraria insula habes apud Melam in fine secundi. l. c. Bocchoris.) Bocchoris regis meminuit Diodorus Siculus in secundo. Plinius quoque cap. 22. quartum scribit Bocchoros esse gentem Baeticae: et ab hoc fortassis rege nomen est sumptum, cui paruerunt, donec Baedares insulae redundarent cuniculis, et suffocarent totas insulas.

m. c. Erythraeam.) Haec est insula Gadis, seu insula Gaditana in fine Baeticae provinciae atque in extremo nostri orbis uersus occidentem, distans à Calpe (de qua supra diximus cap. 28.) septingentorum quatuordecim stadiorum interuallo. In hac olim fuit templum Herculis celebre, in quo quidam columnas illas esse existimarunt, quae Herculis columnae nuncupantur. Est et urbs in hac insula Gadir opulenta, quae alij uocant Erythraeam, quidam Aphrodisiam, alij Cotiniam, et quidam ex nostris Tarateson, indigene uero appellauerunt Iunonis insulam. n. c. Geryonem.) Est Geryon nomen regis Hispani, qui ob triplex regni corpore triplicato fertur constituisse, quem Hercules interfecit, eiusque boues abstulit. Praefuit autem tribus insulis quae adiacent Hispaniae, in Balearibus scilicet et Gadibus. o. c. Discidium orbis immittit.) Supra cap. 28. id figura ostendit, quomodo oceanus irrumpit in terram, diuiditque Africam ab Europa, scindens in ipso ingressu montes Calpen et Abilam, qui Herculis columna esse putantur. Ceterum oceanus Graecis uelocitatem significat, ob celeres commotiones et tempestates quae excitantur in mari: nam *ὠκεανὸς* uelox dicitur: et fauces ille ubi ingreditur terram, quae longitudine quindecim millium passuum patet, in latitudine autem quinque millium, uel ut Solinus hic dicit, septem millium, fretum Gaditanum dicitur: nam habet Gades ad sinistram, et aestum Atlanticum ad dextram. En tam modico ore, et per angustias illas tam imensa aequorum uastitas proditur.

q **C** Ibericus & Balearicus.) De ant ad auctus eius uel defectiones: neq; eodem his sinibus si libet plura legere, consule Pliniam quinto capite libri tertij in fine.

r **C** Torio in septentrionē latere.) Intelligit mare Aegeum: illud enim à mare mediterraneo flectitur in Boream, fortiturq; alia alijs locis nomina. Vbi primum se coarctat, uocatur Hellepontus: deinde Propontis ubi se expandit: ubi iterū presit, Thracius Bosphorus: et rursus ubi effunditur, pontus Euxinus: quā paludi comititur, Cimmerius bosphorus. Palus ipsa appellatur Maotis. Hos maris anfractus supra cap. 28. uel sensu aspicere poteris. Porro diuersitas nominum accidit mari, quod est elementū unum, pro locorum appellationibus, sicut etiam multae terrae, ut Africa, Hispania, Thracia, Macedonia, Syria, Aegyptus, Gallia, Italia &c. pro regionū appellatur uocabulis, & tamen una est terra. A prouincijs denominata sunt maria, quae uel maris imperio fortē sunt, uel nauigandi peritia plurimum ualuerunt. Reliqua clara sunt in Solino, nisi forte nescias quod sit Myrtonum mare, hoc interiacet intra Ionium & Aegeum, à Myrtilo Mercurij filio nomen habens, qui ibi praecipit in mare datus est. Alij à Venere sic dictum uolunt, cui sit myrtilus consecrata. Sic quoq; Hellepontus dictus est ab Helle Athanantis filia ibi submersa. Euxinus uero sic dictus propter scauitiam incolarum: sonat enim Graecis Euxinus bonum hospitium, cuius contrarium hic accipiendū est, sicut et ante sinus ille recte uocatus fuit & e uos, id est, inhospitalis. Porro Propontis nomen illud habet, quod ante Pontum sita sit. Aegyptium uero pelagus, quod scilicet ultra Nilum orientē uersus est, Asia adscribitur. Et haec omnia maria inter terrae gremia sunt, cum undiq; terris cingantur: non autē sic oceanus, qui solum unū continentis attingit litus. **s** **C** Cuius accessus.) Sunt, inquit, maris Indici accessus incrementorū cause tres: Luna ipsius uis maior, solis ingens calor, unde aqua in altum tollitur, ut in seruente aqua nosse licet: & aquarum illō fluentium copia, de quibus & infra cap. 65.

t **C** Quibus ex causis intumescat oceanus.) Quod maria sic statis temporibus ac lunaribus horis fluunt & resiliunt, quidam ueniens id ipsum totum tribuunt, qui quoties uiolenter flauerint, undas maris concitant & euerunt. Aristoteles uero & Heraclitus à sole maris fluxus & refluxus fieri existimant, quod uidelicet solis propinquitate mare aestuans intumescat, fluensq; tandem proxima quaeq; uerberet. Timaeus summa causatur per Celsitarum mōtes Atlanticum irruentia: protrudendo enim suo impetu mari aestum cedere, contraq; remisso, mare reuero denuò agere, & aestum tandem resiliū sic efficere. Sunt qui in sydera hunc redigant effectum, nempe quod ui corum maria sussum elata, in diuersum effluant. Quidam motum terrae pro causa assignant. Sunt alij qui specum quandam ponunt, ex cuius hiatu aquae sustolluntur & iactantur maria. Alij, qui & uerius scribere probantur, aiunt maris accessum fieri lunae incremento, è diuerso decremento fieri recessus. Vnde Macrobius primo de som. Scipionis tradit hos maris fluxus & refluxus uariari secundū lunae diuersitatē, ita ut oceanus primo nascentis lunae die fiat solito copiosior, mimilitur paulisper secundo, minoremq; uidet eum tertius q̄ secundus, & ita decrefendo ad diem septimum peruenit: rursus octauus dies manet septimo par, & nonus fit similis sexto, decimus quinto, et undecimus fit quarto par, tertio quoq; duodecimus, & tertius de cimus fit similis secundo, quartus decimus primo. Tertia uero hebdomas eadem facit quae prima, & quarta quae secunda. **u** **C** Physici autem tument.) Stoici putarunt hunc mundum esse animatum ac sensu praeditum, sic argumentantes: Fieri non potest ut sensu careat, quod sensibilia ex se creat: mundus autem generat hominem qui est sensu praeditus, ergo & mundum ipsum sensibilem oportet esse. Item sine sensu esse non potest cuius pars habet sensum: & cum homo sensibilis sit, etiam mundo, cuius pars homo est, oportet inesse sensum: unde & putarunt mundum suo anhelitu efficere hunc fluxum, & retrahere suo spiritu undam. Sic & Strabo primo Geographiae libro scribit: Mare, in quicquid, natura ipsa resuens terram reuerberat: animantibus enim similis est. Sicut enim illa spiritum assidue admittunt & remittunt, sic mare semper in se & ex se recurrenti quadam agitatione mouetur: id autem perstanti in litore indicat fluctuatio: pariter enim alluuntur & undantur, & rursus alluuntur, & istud assidue, & fluctui supercurrit quoq; unda, & si tranquillum sit, suam quandam maiorem habet, ut omnia aliena eiciat in terram.

x **C** Qui syderum sequuntur disciplinam.) Astrologorum constans sententia est, lunam humidis praedominari, quemadmodum solem calidis: unde consequens est, ut super regionem quamcumq; eleuata luna fuerit, in ea maris aqua directe sursum tollatur, ueluti naturalem eius sequens causam, insitiam Magnetis ferrum attrahentis. Aliorum opinio est id accidere angulorum diuersitate, quos lunae radij super aquas faciunt, dum uel luna oritur, uel in caeli medio extiterit. Aristoteles libro quem de elementorum proprietate inscripsit, cap. 6. sic inquit: Cum aequat luna caeli medium, ad suam formam reuertitur maris aqua, deinde cum occidere coepit, etiam incipit extendi aqua donec in cardine inferiori luna fuerit, tuncq; diminui aqua incipit, quemadmodū cum luna oriri nūq; aqua augeti mox incipit.

De Libya,

De Libya, hortis Hesperidum, ac monte Atlante. Cap. XXXVII.

L **E** Hispania excursus in Libyam. Nam Belonae progressus, quod Baeticae oppidum est, ultra interiacens fretum trium & triginta millium passuum, Tingi excipit, Mauritaniae nunc colonia, & cuius primus autor Antaeus fuit. Porro quia in illo ambitu Aegyptium finitur pelagus, & Libycum incipit, placuit ut Africam Libyam diceremus. Quidam tamen Libyam à Libya Epaphi filia, Africam autem ab Afro Libys Herculis filio, potius dictam receperunt. Lix quoq; colonia in eodē tractu constituta est, ubi Antaei regia, qui implicandis explicandisque nexibus humi melius sciens, ueluti genitus matre terra, ibidem ab Hercule uictus et extinctus est. Nam de * hortis Hesperidū, et perugili dracone, ne fama licentia uulneretur, fides & ratio haec est: flexuoso meatu aestuarium è mari fertur, adeo sinuosus lateribus tortuosum, ut uisentibus procul lapsus angueos fracta uertigine mentiat. Itaq; quod hortos appellauere circumdat: unde pomorum custodē interpretantes, struxerunt iter ad mendacium fabulandi. Sed haec insula sinuata sinibus aluei recurrentis, & in quibusdam aquoris spiris sita, praeter arbores oleastri similes, & aran sacram Herculi, aliud nihil praefert quod propaget uetustatis memoriam. Verum ultra frutices aureos, et metalla frondentia, illud magis mirū, quod solum inferiore licet libra deprelium, nunquam tamē accessus freti superlabitur, sed obstaculo naturalis repaguli in ipsis marginibus haeret unda, & intimis orarum supercilij sponte fluctus in gyrum resistunt: ita spectando loci ingenio mirum planicies manet sicca, quamuis prona superueniant aquora. Sala oppidum imminet Salaë flumini: ab hoc per Autololum gentem iter est in Atlanticas solitudines, Atlas mons è media arenarum confurgens uassitate, & eductus in uiciniam lunaris circuli, ultra nubila captus condit. Quā ad oceanum extenditur, cui à se nomen dedit, manat fontibus, nemoribus in horrefcit, rupibus asperatur, squalet ieiunio, humo nuda, nec herbida. Quā Africam contra uersus est, opimus nascētib; sponte frugibus, arboribus proceris opacissimus, quarum odor grauis, comae cupressi similes, uestiuntur lanu-

SCHOLIA CAP. XXXVII.

Haec Solinus egit de Europa, et de his quae in ea digna relatu uisa sunt, nunc styrum uerit ad describendā Libyam siue Africam. Veteres quidam Geographi littoralem Africam in quatuor diuiserunt prouincias, Mauritaniam, Numidiam, Africam minorem, & Cyrenaicam. Posteriores uero plures praeter memoratas in ea prouincias fecerunt, nempe Libyam interiorem, Carthaginiē, duplicem Mauritaniam, Aethiopicam &c. De Hispania itaq; prima parte Europae facit Solinus excursum, id est, tractum situm in Africam, à Belone scilicet oppido Beticā, ad Tingi oppidiū Mauritaniae Caesariensis, quod olim condidit Antaeus.

a **C** Aegyptium finitur pelagus.)

Hoc uult, quod totum mare rubrum non Aegypto connumeratur, sed pars quaedam Libyae adscribitur: nam ubi finitur Aegyptium pelagus, ibi incipit Libycum. Quod autem quidam Libyam à Libya Epaphi filia dictam putant, Hebraica ueritas Genesios cap. 10. aliter habet, nempe quod מִצְרַיִם גֵּמֵל לֹדִים id est, Mizrajim gemit Ludim. Per Mizrajim autē in Hebraismo intelligitur Aegyptus, & per Ludim Libya, quod scilicet eas regiones occuparunt, & earum dominio partiti sunt Mizrajim & Ludim, nomina sua eis imponentes. **b** **C** Antei regia.) Narrantur multa fabulosa ab autoribus de isto Antaeo & eius magnitudine, sed rei ieiunus hic ludicra, et quae uerisimilia uidentur acceptamus. *** **C** De hortis Hesperidum.)** Atlas ex Hesperide coniuge septē filias procreasse dicitur, quae à matris nomine Hesperides, & à patre Atlantides dictae sunt. Vide fabulam apud Statium 2. Thebae. Has Hesperides hortū habuisse referuntur, in quo erant mala aurea ueneri consecrata, quae Hercules missus ab Eurytheo rege Argiuorum, occiso perugili dracone (sic nomen erat custodis) sustulisse dicitur. Reuera autem nobiles fuerunt puellae, quarum greges abegit Hercules, occiso eorum custode, unde mala is fingitur sustulisse, hoc est, oues. Mala enim, id est, μήλα, & poma & oues significant. Solinus tamen hic draconē interpretatur flexuosum meatū & dicitq; locum illum intra se amplecti insu-

lam, quam æstus maris non inundat, in qua arbores crescunt oleastri similes. Est autem oleaster arbor quæ nec cariem nec uetustatem sentire dicitur, cuius ramis primus Hercules coronatus est. c. Accessus fre-
ti.) Strabo lib. ult. de huius loci specu sic scribit: Dicunt in Emporico sinu antrum esse, quod interius suscipit usq; ad septem stadia. In eius autem fronte locum esse humile & planum, in quo Hercules ara sit, eamq; minime obliui ab influxu: quod ego, inquit, unum ex figmentis puto. Hoc Hesperidum pomarium in Aethiopia Placidus fuisse tradit, in quo poma aurea nascantur.

d. Per Autololum gentem.) Autololes Africae populi, sola pedum pernitate memorabiles sunt. Unde de homine mira pedum celeritate prædico dicitur prouerbialiter, Autololibus fugacior.

e. Atlas mons.) Plinius cap. primo quinti naturalis historie, sic scribit de hoc monte: Atlantem e medijs arenis in cœlum attolli prodiderunt, asperum, squalentem, quæ uergat ad littora oceanum, cui cognomen imposuit. Eundem opacum, nemorosum & scatebris fontium riguum: quæ spectat Africanam, fructibus omnium generum, sponte ita subnascentibus, ut nunquam satietas uoluptatibus desit. Incolarum neminem interdum cerni, silere omnia, haud alio quam solitudinum horrore, subire tacitam religionem animos propius accedentium, præterq; horrorem elati super nubila atq; in uicinia lunaris circuli, eundemq; noctibus micare crebris ignibus, Aegipanum, Satyrorumq; lasciuia, impleri tibiarum ac fistulæ cantu, tympanorum & cymbalorum sonitu stre-

perere. Strabo quoq; de hoc monte sic scribit: Atlas undiq; teres, & ut fertur, adeo celsus, ut eius cacumen nequeat cerni, quod à nubibus nunquam relinquatur, neq; hyeme neq; æstate: columnam cœli illum esse indigenam aiunt.

f. Squalet ieiunio.) Destituitur huius more, & ob id caret herbis & arboribus uiridibus. g. Euphorbia.) Vide Plinium de hac herba cap. 7. uicesimiquinti naturalis historie. h. Choris Aegipanum.) Sunt Aegipanes monstra habentia pedes caprinos, quæ stulta gentilitas pro dijs coluerunt, sacrificia annua obtulerunt, atq; templa construxerunt: de quibus & infra cap. 44. i. Per quadringenta.) Apud Plinium cap. primo quinti legitur, per 485. millia passuum. De fluuio Asana habes apud eundem Plinium. Ptolemeus habet, Asana. De crocodillis & hippopotamis dicitur infra cap. 45. k. Iuba etiam Ptolemæi filius.) Apud Plinium cap. primo quinti legitur: Iuba Ptolemæi pater, qui primus utriq; Mauritanie imperauit, studiorum claritate memorabilior etiam quam regno, similia prodidit de Atlante. Quid si legas, Iuba etiam Iubæ filius. Strabo lib. ult. Paulus, inquit, ante nostra tempora, Bogus & Boachus reges, Romanorum amici, eam tenebant, quibus deficientibus, Iuba successit in imperio. Is Iubæ filius fuit eius qui contradidit Casarem, cum Scipione bellum gessit. Quam uero Iuba nuper diem obiisset, successit in imperio Ptolemeus, ex Antonij & Cleopatæ filiorum. Hucusq; Strabo. Fuit ergo Iuba iunior Iubæ filius, & Ptolemæi pater.

De Mauria

De Mauritania, & de elephantis, atq; draconibus, & unde fiat cinnabaris.

Cap. XXXVIII.

Provincijs Mauritanij Tingitana, quæ solstitiali plagæ obuia est, quæq; porrigitur ad internum mare, exurgit montibus septem, qui à similitudine fratres appellati, freto imminent. Hi montes elephatis frequentissimi sunt. Monet à principio hoc animantium genus dicere. Igitur elephanti iuxta sensum humanum intellectum habent, memoria polleunt, syderum seruant disciplinam. Luna nitescente gregatim amnes petunt, mox aspersi liquore, solis exortu motibus quietibus possunt, salutem, deinde in saltus reuertunt. Duo eorum genera sunt; nobiliores indicat magnitudo, minores nothos dicunt. Candore dentium intelligi iuuenta; quorum alter semper in ministerio est, alteri parcitur, ne hebetatus assiduo repercussus, minus uigeat, si fuerit dimicandum. Cum uenatu premuntur, pariter confringunt utrosq; ut ebore damnato non requirant; hanc enim sibi causam periculi presentunt. Oberrant agminatim. Natu maximus ducit agmen, ætate proximis cogit sequentes. Flumen transituri minimos antemittunt, ne maiorum ingressus alueum atterant, & profundos depressis uadis gurgites faciant. Venerem ante annos decem foemina, ante quinque maris nesciunt. Biennio coertum, quinque nec amplius in anno diebus, non prius ad gregarium numerum reuersuri, quam uiuis aquis abluantur. Propter foeminas nunquam dimicant; nulla enim nouerunt adulteria. Inest illis clementia boni; quippe si per deserta uagabundum hominem forte uiderint, ductus usq; ad notas uias præbent; uel si confertis pecoribus occurrerint, itinera sibi blanda & placida manu faciunt, ne quod obuium animal interimant. At conflictu fortuito si quando pugnantur, non mediocre habent curam sauciorum; nam fessos uulneratosq; in medium receptant. Cum captiuitate uenerint in manus hominum, mansuescunt haustu ordei succo. Maria tranimeaturi naues non prius subeunt, quam de reditu illis sacramentum luatur. Indicos elephantes Mauri timent, & quasi paruitatis suæ concij, aspernantur ab his uideri. Non annis decem, ut uulgo, sed biennio, ut Aristoteles definit, uetero grauescunt, nec am-

SCHOLIA CAP. XXXVIII.

Geographi duas Mauritanias esse dicunt, Tingitanam & Casariensem, à coloribus dictas Tingi et Casarea. Est autem nomē Mauritanie græcum, Græci enim *μαυροὶ* nigri dicunt: & Mauritaniam sic uocant sunt propter nigredinem, id quod eis propter solis propinquitatem contingere certum est. Porro quod hic Solinus narrat de septem Mauritanie montibus, quos fratres appellant, habet à Plinio, qui hæc eadem scribit cap. 2. libri quinti, dicens eos fratres appellatos à simili altitudine. a. Elephanti.) De hoc animante copiosiora inuenies apud Plinium à primo cap. usq; ad duodecesimum libri octauum. Habes & apud Aristotelem plura cap. 1. 5. & 6. secundum, & item cap. 9. octauum. & cap. 4. 6. noni, de natura animalium. Est, inquit Plinius, terrestrium animalium maximus elephas, proximisq; humanis sensibus: quippe intellectus illis sermonis patrij, et in primis obedientia, officiorumq; quæ dilicere memoria, amoris & glorie uoluptas, imò uero quæ etiam in homine rara) probitas, prudentia, æquitas: religio quoq; syderum, solisq; ac lune ueneratio. Autores sunt, in Mauritanie salibus ad quandam amnem, cui nomen est Amulo, nitescente luna nouas greces eorum descendere, ibiq; se purificantes solemniter aqua circumspergi, atq; ita salutato sydere in syluas reuertit. b. Duo eorum genera.) Quidam scribunt tria elephantorum esse genera, alios palustres, montanos alios, teratios campestres. Indi tradunt eos qui in paludibus capiuntur, dementes leuesq; esse: montanos uero peruersos et insidiosos, & nisi alicuius rei indigeant, minime erga homines firmi. Campestres autem benigni perhibentur & mansueti, etiam imitationis amatores: nam tripudiant, & ad fistulæ sonitum saltant, seq; à terra saltando subleuant. Indicis sunt Arabici minores, quos appellant nothos, qui ab indicis plurimum degenerant. Nothus uocatur qui natus est ex uero non legitima. c. Candore dentium.) Comune id serè est cunctis animantibus, ut senecta dentibus candorem adimat. In equis tamen contra agitur, nam in senectute candidiores illis redduntur. De elephanti dentium usu sic scribit Plinius cap.

tertio octavi: Circa dentes belli cura summa: alterius mucroni parciunt, ne sit praesulius hebes, alterius operario usu foedant radices, impellunt moles. d. C. Ut eborum dammato.) Idem astus est et in Castoribus, ut supra cap. 23. dictum est. Quot hic inuenias homines, qui seruandi opes gratia seipso morti frequenter exponunt? A nemine contemni debet Catonis salubre illud praecipuum: Quae nocitura tenes, quamuis sint chara relinque. e. C. Oberrant agminatum.) Eadem ferè uerba habet Plinius cap. 5. octau. Apollonius tamen Tyaneus de transitu annuum diuersim uidit, nam Philostratus sic de eo scribit: Cum uideret Apollonius elephantes indum summe transeuntes, illorumq; essent circiter triginta, utebantur duce eo qui inter ipsos minimus erat: maiores uero ipsorum super dentium eminentias pillos gestabant, proboscide tanquam uinculo ipsos complectetes. De clementia elephatorum habes apud Plinium cap. 4. octau. f. C. Si quando pugnatur.) Plinius cap. 7. octau. hunc locum sic describit: Equitatu circumuenti, infirmos aut fessos uulneratos in mediu agmen recipiunt, ac uelut imperio ac ratione per uices subeunt. Capti celerrime mittuntur hordei succo. Aliena quoq; religionis (ait idem) intellectu, creduntur maria transiuri non ante naues conscendere, quam inuitati rectoris iureiurando de reditu. Ceterum quod in annos trecentos uiuere hic commemorantur, ratio est secundum diuina: Ambrosius, quod omnia sibi ad magnitudinem membra conueniunt, ideoq; non distindui ut nobis, sed copacti artus sunt, quos sunt robustiores. Quam cito hominibus si diuiserint aut uelocius cucurrerint, iugiter ambulauerint, genua uexantur et plantae: coniuncta enim et articulata, facilius quam concreta atq; solidata, aut doloris sensum, aut casum offensionis admittunt. Scribit Philostratus Apollonii inuenisse apud urbem Taxilam omnium urbium Indiae maximam, elephante, quem incolae aiebant esse unum ex his qui pro rege Poro contra Alexandrum Magnum pugnauerat: quem et Alexander, quod tam strenue pugnauerat, soli dicauit, et torques aureos circa cornua adaptauit, et in torquibus graecè scribi fecit, Alexander Iouis filius, Aiaceum (nomen erat elephanti) soli magnum nomine exornas. Coniiciunt autem indigenae, intercessisse tempus 350. annorum. g. C. Truncos edunt.) Ex Plinio cap. 10. lib. octau. Et terram, inquit, edisse, ijs tabificum est, nisi saepius mandant: deuorant autem et lapides. Truncos quidem grauisimo in

plius quam semel gignunt, nec plures quam singulos. Viuunt in annos trecentos, impatientissimi frigoris. Truncos edunt, lapides hauriunt, gratissimas in cibatu palmas habent. Odorem muris uel maxime fugiunt, Pabula etiam cae à musculis contacta sunt, recusant. Si quis quae chamaeleontem deuorauerit, uermem elephantis ueneficum, oleastro sumpto pesti medetur. h. Durissimum dorso tergus est, uentri mollius. Setarum hirsutiae nullae. Inter hos & dracones iugis discordia. Deniq; insidia hoc astu praeparant: serpentes propter semitas delitescunt, per quas elephanti assuetis callibus euagantur, atq; ita praetermissis prioribus postremos adoriuntur, ne qui antecesserint, ualeat ultimis optulari: ac primum pedes nodis illigant, ut laqueatis cruribus impediunt gradiendi facultatem. Nam elephanti nisi praeuenti hac spirarum mora, uel arboribus se, uel faxis applicant, ut pondere nitubundo attritos necent angues. Dimicationis praecipua causa est, quod elephatis, ut aiunt, copiosior & frigidior inest sanguis, & ob id à draconibus audissimè torrente captantur astu. Deniq; nonq; inuadunt nisi potu grauatos, ut uenis propensius irrigatis maiorem sumant de oppressis fatietatem. Nec aliud magis quam oculos petunt, quos solos expugnabiles sciunt: uel interiora aurium, quod is tantum locus defendi non potest proboscide. Itaq; cum ebiberint sanguinem, dum ruunt belluae, dracones obruuntur: sic utriusq; fusus cruor terram imbuit, fitq; pigmentum quicquid soli tinxerit, quod k cinnabarim uocant. Elephantes Italia anno urbis conditae quadragesimo septuagesimo secundo in Lucanis primum l bello Epirotico uidit, & boues lucas inde dixit, Caesariensi coloniae m Caesaria inest, à D. Claudio deducta, n Bocchi prius regia, postmodum Iubae indulgentia populi Romani dono data. Inest & oppidum Siga, quod habitatum Siphacii fuit. Nec ab Icosio taciti recedamus: Hercule enim illac transeunte, uiginti, qui à comitatu eius descuerant, locum deligunt, iaciunt moenia, ac ne quis impostito à se nomine priuatum gloria retur, de contentiu numero urbi nomè datum.

tut nifuel.
20 ponde
re attritus

30

40

cibatu habent: palmas excelsores fronte prosternunt, ac ita iacentium assumunt fructum, mandunt ore. De chamaeleonte habes infra cap. 53. h. C. Durissimum.) Plinius cap. 10. octau: Durissimum dorso tergus, uentres molles: fetarum nullum tegumentum, ne in cauda quidem praesidium abigendo tadio miscarum, nans et id tanta uisitas sentit etc. i. C. Iugis discordia.) Hanc draconi et elephanti pugnã, Plinius lib. 8. sic explicat: Sa ira animalium pro se cuiq; praecipua solertia est, ut iys una scandat in tantam altitudinem difficultas. Draco itaq; iter ad pabula speculatur, ab excelsa arbore se iniicit. Scit ille imparem sibi luctatum contra nexum, itaq; arborum aut rupium atritum querit. Cauent hoc dracones, ob idq; gressus primu diligant cauda, resoluunt illi nodos manu: at hi in ipsa mare caput condunt, pariterq; spirituu precludunt, et molliissimas lancinant partes. Idem obui deprehensi in aduersos erigunt se, oculosq; maxime petunt, ita fit ut plerunq; caeci ac fame et mero ris tabe confecti reperiuntur. Causa dimicationis fertur esse, quod elephantis frigidissimus sit sanguis, et ob id estu torrente praecipue à draconibus expetitur: quamobrem in annes mersit, insidiatur bibentibus, arctatisq; illigata manu, in aurem morsum defigit, quoniam is tantu locus defendi non potest manu. Dracones sunt tantu, ut totum sanguinem capiant: itaq; elephanti ab ijs ebibuntur, siccatiq; concidunt, et dracones inebriati opprimuntur commorianturq;. k. C. Cinnabarim.) Plinius cap. 7. lib. 33. naturalis historie hunc locum sic explicat: Vocant Graeci minium $\mu\epsilon\lambda\tau\omicron\upsilon\pi$, quidam cinnabarim: unde natus error Indico cinnabaris nomine: sic enim appellant illi sanem draconis elisi elephatorum morientiu pondere, permixto utriusq; animalis sanguine. Neq; alius est color, qui in picturis proprie sanguinem reddat humanum. l. C. Bello Epirotico.) Quod scilicet contigit sub rege Pyrrho: tunc in qua apud Lucanos, qui populi sunt Italiae, sicut inter Calabros et Appulos, uidit Italia primu elephantes, et inde uocauit eos boues lucas, à luce scilicet ipsa, quod clypeis aureis relucebant, qui in turribus in eis erectis conspiciantur: uel, ut alij putant, à Lucania in quam introducti fuerunt, boues Lucanæ nomè acceperunt. m. C. Caesarea.) Plinius cap. 2. quinti sic habet: Oppidum ei celeberrimu Caesarea, antea uocatum Iol, Iubæ regia, à diuo Claudio coloniae iure donata, eiusdem iussu deductis ueteranis. n. C. Bocchi.) De Boccho Maurorum rege scribunt Linius libro 66. et Sallustius in Iugurtha. De Syphace Numidia rege scribit quoq; Linius lib. 29. et 30. Porro urbs Icosium sic uocata fuit à uiginti Hercules comitibus qui illam condiderunt. Nam $\epsilon\kappa\omicron\sigma\tau$ graecè, latine uiginti significat.

De Numidia, & in ea urfis.

Cap. XXXIX.

Vod est à flumine Ampsaga, Numidia datur. Huius incolae quandiu errantur pabulationibus uagabundis, Nomades dicti sunt. Vrbes in ea quã plurimae, nobilesq; sed a Cirta eminent, dein Cullu purpurario fuce Tyrijs uelleribus comparata. Omnis hæc regio finibus in b Zeugitanum limitem desinit: qua parte syluestris est, feras educat: qua iugis ardua, equos alit. Eximio etiam marmore predicatur. Numidici urfi forma ceteris praestant, rabie duntaxat & c uilis profundioribus: nam genitura par est quoquo loco editis: eam protinus dixerò. Coeunt non itidem quo quadrupes alia, sed apti amplexibus mutuis, uelut humanis coniugationibus copulantur. Desiderium ueneris hyems suscitatur. Secreti honore reuerentur mares grauidas, & in his licet foueis, partitis tamè per scrobes secubationibus diuidunt. Lucinae illis properatius tempus est, quippe uterum trigemus dies liberat: unde euenit, ut praecipitata fecunditas, informes creet partus, Carnes pauxillulas edunt, quibus color candidus, oculi nulli, &

30

40

SCHOLIA CAP. XXXIX.

Scribit Plinius cap. 3. libri quinti, Ampsagam flumen principium esse Numidia, Thuscam uero fluium finem eius. Mela quoq; scribit Numidiam esse angustiore quam Mauritaniam, sed cultiorem atq; ditatiorem. Dicti sunt praeterea incolae eius Nomades, u permutato in o, quasi pastores. Fuerit enim olim Nomades passim uagantes, quod nullam certam sedem haberent. a. C. Cirta.) Scribit Strabo hæc urbem esse mediterraneam, munitissimam et optime structam, cum à ceteris, tum à Syrcipsa rege, camq; tantam effecisse, ut decem equitum millia et peditum uiginti millia emitteret. Ceterum Cullu urbem Hermolauis putat à Ptol. uocatum Colopem. b. C. In Zeugitanu limitem.) Zeugitana regio, inquit Maritimus, ea est quae proprie uocatur Africa. c. C. Villis profundioribus.) Natura urfi omnes hirsuti sunt ac uillis asperis: unde proverbum natum est, Urfs asperior pilosiorq; diciturq; de homine, qui est praeceteris pilosior hirsutiorq;. Et quod subditur de genitura, id uult, quod generandi modus par est,

k

sed non vulgaris quadrupedum more, quin magis ambobus cubantibus cōplexisq; generandi absoluti rationem, idq; sub hycemis initiū: deinde in specubus secedunt inares à gravidis honoris gratia, in quibus ille parvū tricesimo die. Nam fert usque utrum dies triginta, ut Lucine seu genituræ tempus illi properatius sit: unde fit, ut aditus foetus paucillam & informem habeat carnem, sitq; paulo maior muribus, sine oculis, sine pilo, unguis tantum prominēt. Hanc tamē informem generationem, ursus & ursi lambendo paulatim figurant. Interim autem quo latent in specubus, vivunt sine cibo, solo pedum priorum suctu, vel quod cibi vicem suppleat humor nimius. Aristoteles sic scribit: Foetu gravidam ursi, vel à nemine, vel à paucissimis capta est. Tēpore sui latibuli, hoc animal nihil edere cerium est, quippe quod neq; exeat, & capium, venire, intestino inani videatur: Id ipsum quidem non sine causa à natura excogitatum est, ne scilicet huius feræ vires in perniciem ceterorum, si nimis essent validae, uertipossent. d ¶ Inualidum caput.) Leo habet caput fortissimū, ursus uero inualidissimum, & ob id urgente ut præcipitaturus se ex aliqua rupe, manibus capite aperto iacitur, ac sepe in arena colaphis insiliētis exanimatur.

e ¶ Insidiantur alvearibus.) Dicit Aristot. cap. 5. octavi nat. animal. ursum esse animal omnivorum, quippe qui & fructus arboris quas descendunt corpore lubrico edat, & legumina, & apes, perfringens alucos, & caneros, & formicas: uescitur & carne. f ¶ Quibus partibus immorentur.) Aristot. ubi supra sic scribit: Ursus uiribus suis confidens, inuadit non solū cervos, sed etiā siues feros, si clam repenteq; poterit agere. Taurum aperto Marte aggreditur, conferta iam pugna stermit se resupinū, dumq; taurus ferire conatur, ipse suis brachijs amplectitur cornua, ore morsus armis defigit, prosternitq; aduersarium. g ¶ M. Messala.) Plinius cap. 36. octavi utriq; nominat consulem, uidelicet M. Pisonem & M. Messalam. Et quod subiicitur de circi spectaculo, nemo ignorat quā mira ursi sit uersutia etiam cicurati. Quando adhuc liber est, quoties se præpinguem senserit, latebras querit, ubi tandiu latitat cibo abstinens, donec pinguedo, qua corpus inhabile redditur, resoluatur omnino. Rursus si quādo specus latendi causa petierit, non pedibus, sed resupina seipsam trudens locum ingreditur, ne à uenatoribus eius uestigia deprehendantur.

SCHOLIA CAP. XL.

Africa semel capitur pro tertia orbis parte, includens omnes meridiana regionem, Mauritaniam, Numidiam, Cyrenem, Libyam, Aegyptum &c. Alio modo capitur pro singulari & distincta prouincia, quae secundū Ptolemaeum includit Numidiam, uocaturq; Africa minor, & fuit olim Carthaginiensibus subdita. Martians uocauit eam Zeugitanam regionem, & habet tria promontoria atq; duos sinus. Primum promontorium uocatur Candidum, alterum Apollinis,

de festina immaturitate tantum rudis sanies, exceptis unguium lineamentis; has lambendo sensim figurant, & interdum ad pectora fouent, ut assiduo incubatu calfactæ animalē trahant spiritum. Interea cibus nullus. Sanē diebus primis XIII, matres in fomnum ita concidunt, ut nec uulneribus excitari queant. Enixæ quaternis latent mensibus: mox egressæ in diem liberum, tantam patiuntur insolentiā lucis, ut putes obfitas cæcitate. d ¶ Inualidum ursi caput, uis maxima in brachijs & lumbis, unde interdum posticis pedibus insistant. e ¶ Insidiantur aluearibus apum, maxime fauos appetunt, nec auidius aliud quā mella captant. Cum gustauerit mandragoræ mala, moriuntur. Sed eunt obuiam, ne malum in perniciem conualescat, & formicas deuorant ad recuperandam sanitatem. Si quando tauros adoriuntur, sciunt quibus potissimum partibus immorentur, nec aliud quā cornua aut nares petunt: cornua, ut pondere defatigent; nares, ut acrior dolor sit in loco tene riore. s M. Messala Consule, L. Domitius Aenobarbus curulis ædilis urfos Numidicos centum, & totidem Aethiops uenatores in circo Romano edidit, idq; spectaculum inter memorabiles titulos annotatur.

De Africa, de leonibus, de hyæna, de uarijs serpentū differentijs, de gemmis, deq; monstrosis animalium generibus, ac alijs in ea regione memoratu dignissimis. Cap. XL.

Mnis Africa à Zeugitano sede incipit, promontorio Apollinis Sardiniae contrauerfa, promontorio Mercurij procedēs in frontem Sicinam. Proinde extenta in duas prominētias, quarum altera

altera promontorium Candidum dicitur, altera, quæ est in Cyrenaica regione, Phicuntem uocant. Ea per sinum Creticum opposita Crete insulæ, contra Tanaron Laconicæ excurrit arenis. Catabathmos Aegypti insinuata, cui proxima Cyrenensis extenditur inter duas Syrtis, quas inaccessas undosum ac reciprocum mare efficit, cuius salis defectus uel incrementa haud promptū est deprehendere, ita incertis motibus nunc in breui rescinditur dorsofofa, nunc æstibus inundat iniquietis, Varro autor est, perflabilem ibi terram uentis penetratibus, subitam uim spiritus citissimi aut reuomere maria, aut resorbere. Omnis hæc plaga ab Aethiopia & terminis Asiae, Nigri flumine, qui Nilū parit, ab Hispania freto scinditur: latere quo ad meridiem uergit, fontium inops, et infamis siti; altrifsecus quæ septentrionem patitur, aquarum larga; in agro Byzaceno, qui patet passuum ducentis uel amplius millibus, glebis ita præpinguis, ut iacta ibi femina cum incremento centesimæ frugis renascantur. Externos in ea plurimos conuentasse, argumentū de urbibus & locis dabimus. Borion promontorium, quod Aquilone caedit, Græci adueniens uocauerunt. Hipponem, Rhegium postea dictū, item Hipponem alterum de interfluente freto Diarrhyton nuncupatum, nobilissima oppida, equites Græci condiderunt. Clypeam ciuitatem Siculi extruunt, & Aspida primum nominant. Veneriam etiam, in quam Veneris Erycinæ religiones transtulerunt. Achæi Tripolin lingua sua signat de trium urbium numero, Taphræ, Abrotoni, Leptis magnæ, & Philenis fratribus à laudis cupidine graui uocamen datum, Adrymeto atq; Carthagini autor est à Tyro populis. Sed quæ super Carthagine ueraces libri prodiderunt, hoc loco reddam. Urbem istam, ut Cato in oratione senatoria autumat, cum rex Hiabas rerum in Libya potiretur, Elissa mulier extruxit, domo Phœnix, & Carthadam dixit, quod Phœnicum ore exprimit ciuitatem nouam: mox sermone uerso in uerbum Punicum, & hæc Elissa, & illa Carthago dicta est: quæ post annos septingentos triginta septem excidit, quā fuerat extructa. Deinde à Caracho colonis Italicis data, & Iunonia ab eodicta, aliquantisper ignobilis, humili & languido statur. Demum in claritatem secundæ Carthaginis, interiectis centum & duobus annis,

Apollinis, & est regione Sardinie: tertiū Mercurij, ex aduerso Siciliae. Sinus unus uocatur Hipponensis, ab Hippone oppido, alter Creticus. a ¶ Tanaron.) Est Tanaron Laconicæ promontoriū, de quo et supra cap. 12. b ¶ Syrtis.) Sunt Syrtis loca maris periculosa, ubi aqua fluctibus irahitur, unde magna maris & terræ consurgit inaequalitas, ut in uno loco sit profundissima, in alio uero uadofa, spirantq; uento, cumulus arenæ qui supra mare fuerat in profundissimas resideat ualles, & rursum qui deprimebatur, mox super aquas egeratur: unde nomen ipsum deriuatur à græco uerbo σὺρεψ, quod trahere significat. c ¶ Nigri flumine.) Scribit Plinius Nigri flumio eandem esse naturā quæ Nilo. Nam gignit calamum, papyrus, & animalia eadem, isdemq; augetur temporibus. Huius fluminis Ptolemaeus non meminit in suis tabulis. d ¶ In agro Byzaceno.) Quidam uocant hanc ferulifera man regionē Byzacium, alij Byzacitiam, alij Byssaciam, alij Gyzantiam, & rursum alij Byssatida. Ad hanc itaq; ex uarijs locis externæ gentes cōmigrant, præsertim Græci. Ceterum promontorium Borionem est quod aquilonare, quod is uetus illi loco sit infestus. Sic quoq; Hipponem nomen accepit ab equitibus seu equorum nutritoribus: & Clypea ab aspide, nam à cæcis Græcis scutum dicitur. Erycinæ uero religiones, sunt ceremonie Veneri exhibitæ, sic dictæ à monte Siciliae Eryce, in quo Eryx Siculus Veneri templum extruxit. Et quando mox subiicitur ternarius ciuitatū Tripoleos, quidā eas ciuitates sic enumerant, Oca, Taphræ, Leptis magnæ, ut redundet Abrotomum. Alij aliter sentiunt. e ¶ Philenis fratribus.) Est quæ λαιωσ amor laudis. Fuerunt autem Phileni Carthaginienses, qui in discordia inter Carthaginienses & Cyrenenses de agrorū terminis orta, uita suæ patriam præferentes, seipsos terra operiendos tradiderunt, quo limites Carthaginiensium extenderēt: unde & factum est, ut eo loco pro honore eorum aræ dicarentur, quæ Philenæ ab incolis sunt nuncupate. Ceterum Adrymetum & Carthago colonie sunt Tyri.

f ¶ Carthadam.) Patet hinc Phœ-

nicum linguam longe ante Romam condita
tam (nam Carthago traditur ab autoribus
condita ante Romam annis circiter 470.)
eandem fuisse cum Syriaca lingua, in qua
כרתיתא id est Carthadaat, signifi-
cat civitatem novam. Describit autem Strabo
Carthaginis situm, potentiam ac magnitudi-
nem, his verbis lib. ult. Carthago in penin-
sula quadam iacet, quae ambitum habet sta-
diorum 360. muro circum: 60. stadiorum
longitudinem iugum occupat, quod à mari
in mare descendit. Fuit haec Phoenicum co-
lonia tam fortunata, ut Carthagines eam
quae in Iberia est, etiam usque ad Hercules co-
lumnas, ut adhuc optimam Europae partem,
et in continenti complura loca et adiacen-
tes insulas habebant. Quin et Libyam om-
nem adepti sunt: et his opibus urbem Ro-
mam imperij emulam compararunt et c.
Fuit autem à Romanis anno 22. postquam
fuerat eversa, reparata. g C Plurime
bestiae.) Bestias feras complures habet
Africa propter magnas solitudines, in quibus
homines vivere non possunt propter
aeris intemperiem. h C Quorum tri-
farium genus.) Aristoteles 44. cap. noni
naturae animalium sic dicit: Leonum duo
sunt genera, alterum brevius crispiorisque
pilo, quod ignavium est: alterum longius, pi-
loque brevius, quod generosius est. Quod
vero Solinus tertium ponit genus, nempe
quod ex paradisi est, cuius nec colla nec ar-
mos iube vestiunt, de hoc cap. 27. quoque di-
ctum est. i C Alternis diebus.) Po-
testis leo ferre inedia biduo aut triduo, ut qui-
dam ad multam satietatem repletus est: et
si qua mandendo solida deuorat, eaque alius
capere nequit, comestis in fauces unguibus
extrahit, ut si fugiendum sit, non in satieta-
tem abeat. Exemplum misericordiae eius
quod de Getula muliere subiicitur, Plinius
sic describit, ut mulier illa suo alloquio mi-
tigarit in syluis impetum multorum, cum
illa diceret se esse foeminam captiuam, pro-
fugam atque infirmam, et ob id indignam tam
generosi ceterisque imperatis animalis prae-
dam. k C Decoquunt.) Sensus est,
leenam primo foetu parere quinq; catulos,
ac per annos singulos uno minus, ab uno
nec sterile scire. l C De auribus.)
In equis et omnium iumentorum genere,

aitres

M. Antonio, P. Dolobella consulisbus enitit,
alterum post urbem Romam terrarum decus.
Verum ut ad Africam redeamus, ipsa suo cin-
gitur angulo. Interna eius plurimae quidem
bestiae, sed principaliter leones tenent: qui, ut
Aristoteles perhibet, soli ex eo genere quod
dentatum uocant, uident protinus atque nascuntur.
Quorum trifariam genus scindit: nam bre-
uiiores, et iubis crispi, plerumque ignaui sunt et
imbelles. Longiores, et coma simplici, acres ma-
gis, ac potentes. At hi quos creant Pardi, in ple-
be remanent, iubarum inopes, Pariter omnes
parcunt à sagina, primū quod alternis diebus
potum, alternis cibum capiunt, ac frequenter si
concoctio non est infecura, solita cibationi su-
perponunt diem, tum quod carnes iusto ampli-
us deuoratas, cum grauanti, insertis in ora un-
guibus sponte protrahunt. Sanè et cum fugien-
dum est, in satietate idem faciunt. Senectam de-
fectio probat dentium, Nam clementiae indicia
multa sunt. Prostratis parcunt, in uiros potius
quam in foeminas sauiunt. Infantes non nisi in
magna fame perimunt. Nec à misericordia se-
parantur. Affiduis denique exemplis patet eos
pepercisse, cum multi captiuorum aliquot leo-
nibus obuijs intacti repatriauerint. Getula etiā
mulieris nomē iuba libris comprehensum est,
quae obtestata occurstantes feras, impunis rediit.
Auerfi coeunt, nec hi tantum, sed et lynces, et
cameli, et elephanti, et rhinocerotus, et tigrides.
Leaenae foetu primo catulos quinq; edunt, de-
inde per singulos partus numerum decoquunt
annis insequentibus. Sed postremo cum ad u-
num materna foecunditas recedit, ut ultimo sin-
gulos procreant, steriles fiunt in aeternum. Ani-
mos leonum frons et cauda indicant, sicut mo-
tus equini de auribus intelliguntur: dedit enim
has duas notas generosissimo cuiusque natura. Vis
summa in pectore est, firmitas in capite praeci-
pua. Cum premuntur à canibus, contemptim
recedunt, subsistentisque interdum ancipiti re-
cessu dissimulant timore: idque agunt, si in cam-
pis patentibus ac nudis urgeantur. Nam sylue-
stribus locis, quasi testem ignaviae non reformi-
dantes, quanta possunt se fuga subtrahunt. Cum
insequuntur, nisi sum saltu adiurant, Cum fugiunt,
non ualent salire. Gradientes mucrones unguium
uaginis corporum claudunt, ne acumina attritu
retundantur. Hoc adeo custodiunt, ut non nisi
auerfis falculis currant, Septi à uenantibus, ob-
tutu

tutu terram contuentur, quo minus conspectis
uenabilis terreantur. Nunquam limo uident,
minimeque se uolunt aspici. Cantus gallinaceo-
rum, et rotarum timent strepitus, sed ignes ma-
gis. m Leontophonos uocari accepimus bestias
modicas, quae captae euuuntur, ut earum cineris
aspergine carnes polluta, factaeque per compira-
concurrentium semitanti leones necent, si quan-
tulicunque ex illis sumpserint. Propterea leones
naturali eas premunt odio, atque ubi facultas da-
ta est, morsu quidem abstinent, sed dilaniatas ex-
animant pedum nisibus. Spectaculum ex his
primus edidit Scauola Publij filius in curuli
aedilitate. n Hyenam quoque mittit Africa, cui cum
spina riget, collum continua unitate flecti nequit,
nisi toto corpore circumacta. Multa de ea mi-
ra. Primus, quod sequitur stabula pastorum,
et auditu assiduo addiscit uocamen, quod ex-
primere possit imitatione uocis humanae, ut
in hominem astu accitum nocte sauiat. Vomit
us quoque humanos mentitur, falsisque singulti-
bus sollicitatos sic canes deuorat: qui forte si ue-
nantes umbram eius dum sequuntur contige-
rint, latrare nequeunt, uoce perdita. Eadem hye-
na inquisitione corporum sepulcorum busta
eruit, propterea promptius est mare capere.
Foemina enim ingenita est callidior astutia.
Varietas multiplex inest oculis, colorumque mu-
tatio: in quorum pupillis lapis inuenitur. Hye-
nium dicunt, praeditum illa potestate, ut cuius
hominis fuerit lingua subditus, praedicat futu-
ra. Verum hyaena quodcumque animal ter lustra-
uerit, mouere se non potest: quapropter magi-
cam scientiam inesse ei pronunciauerunt. In
Aethiopiae parte coit cum leaena, unde nascitur
monstrum, cuius Crocuta nomen est. Voces
hominum et ipsa pariter affectat. Nunquam con-
niuet aciem orbium, sed in obtutum sine nicta-
tione contendit. In ore gingiua nulla, dens unus
atque perpetuus, qui ut nunquam retundatur, natu-
raliter capsularum modo claudis. Inter ea quae
dicunt herbatia, eadem Africa Onagros ha-
bet, in quo genere singuli imperitant gregibus
foeminarum. A emulos libidinis suae metuunt:
inde est quod grauidas suas seruant, ut in editis
maribus, si qua facultas fuerit, generandi spem
morsu detruncent: quod cauentes foeminae, in
secessibus partus occultant. Africa serpentibus
adeo foecunda est, ut mali huius merito illi po-
tissimum palma detur. Ceraftae praefertur qua-

aures indicia animi praefertunt. Nam fissa
sunt marce, patulis mutantes, furentia-
bus subiecta. Scribit et Aristoteles cap. 8.
primi nat. animal. Quibus frons est ma-
gna, sunt segnes: quibus parua, mobiles:
quibus lata, mente moueri idonei: quibus ro-
tunda, iracundi. Sic natura leoni tribuit no-
tas quasdam in cauda simul et in fronte:
proinde uis eius summa est in pectore, et for-
titudo in capite, cum contra uersus inualidissi-
simum habeat caput: solum ex parte illius
leo est infirmus contra ictus, sed reliquo cor-
pore multas patitur plagas. Et quando à
canibus in libero campo premitur, contem-
ptim recedit: in syluestribus autem locis ubi
uideri nequit, acerrimo cursu fertur, uelut
deputans absconsonem turpitudinem. Illud
quoque mirum est in eo, ut condat in corpo-
ris uaginas unguium mucrones, ne refrenan-
tatur hebetenturque ingrediendo, auerfisque
falculis currat, nec nisi appetendo praetensa-
dat: id quod bestiarum prudentia asseribi
dum est. Ceterum cum pro catulis facta di-
micat, oculorum aciem traditur desigere in
terra, ne uenabula expauescat. Neque limo
uidet, id est, oblique et transuersim. Vnde
Plinius: Nec limis oculis intuentur, aspici-
simili modo nolunt. Quin et tale tamque se-
uum animal, rotarum orbis circumacti, eu-
rusque inanes, et gallinaceorum cristae, capti-
tusque, etiam magis terrent, sed maxime ignes.
m Leontophonos.) Id est, leonem
perimens: et est animal paruum, nec alibi
nascens nisi ubi leo gignitur: quo gustato,
tanta est uis ut illico expiret. Et cum uena-
tores id sciunt, concidunt carnes eius et co-
quunt, et coniusus in massam redigunt fe-
risque obijciunt: quam se gustarint, mox in-
tereunt. n Hyenam.) Est hyaena
animal ferum atque agreste, quod alternis ui-
cibus masculinum esse et foeminam tradit Pli-
nius. Aristoteles cap. 32. sexti nat. animal.
sic scribit: Hyaena colore lupi prope est,
sed hirsutior, et iuba per totum dorsum praedi-
ta est. Est autem corpore non minore quam
lupus, iuba qua equus, sed seta duriore lon-
gioreque, et per totum dorsum porrecta. Mo-
lium insidias homini, sepulchra effodit, hu-
mane auida carnis. Idem Aristoteles capi-
te sexto tertij de generatione animalium,
reprobat opinionem illorum qui asserunt

k 3

hyænis utrinque inesse sexum. Reliqua que hic Solinus commemorat, scribit Plinius cap. 30. libri octavi. De lapide uero hyænio qui in oculis inuenitur hyæne, scribit cap. 10. tricisimiseptimi. **O** Crocutæ nomine. Hyæne coitu leæna Aethiopica crocutam parit, similiter uoces imitantem hominum pecorumque. Acies ei perpetua in utraque parte oris: nullis gingiuis, dente continuo, qui ne contrario occursum hebetetur, caprarum modo includitur. Diodorus Siculus lib. 4. de his sic scribit: Quos Aethiopes appellant Crocutas, mixti sunt canis lupique natura, sed ambobus deteriores, dentibus ita ualidis, ut ossa omnia facile coterant & digerant comesta. **P** Onagros. Onagræm Græci dicunt *ὄνον ἄγριον*, id est, asinum syluestrem, de quo Plinius cap. 30. octauo sic scribit: Africa asinorum syluestrium multitudinem fundit. Mares in eo genere singulis feminarum gregibus imperant. Timent libidinis emulos, & ideo grauidas custodiunt, morsuque natos mares castrant. Contra grauidæ latebras petunt, et parere furtim cupiunt, gaudentque copia libidinis. Scribit et idem autor, ex equa & onagris mansuetis generari mulas, ueloces in cursu, duritia excimia pedum, uerū rugoso corpore, indomito, sed animo generoso. Onagros autem asina genitum mulum, omnes antecellere. **Q** Africa serpentibus. Quod tanta copia serpentium est in Africa, id philosophi prodiderunt accidere ob nimium loci calorem. Diodorus Siculus libro quarto scribit de Africa serpentibus in hunc modum: Varia serpentum genera, incredibilique magnitudine conspici dicunt, qui loca deserto incolunt propinqua: centum enim cubitorum longitudine nonnullos esse aiunt, ut merito non solum a nobis, sed alijs quoque id falsum existimetur. Ceterum celestes serpentes nomen habet *ἀπὸ τῶν κερατῶν*, id est, a cornu: nam eminent cerastis corpore cornicula sepe quadrigemina, quorum motu, reliquo corpore occultato, solliciti ad se aues. Unde ubi lextus hic habet, pastibus necem præpetum aucupetur, quidam legunt, necem perpetuam. Sunt rursus codices in quibus pro pastibus, passeribus scriptum est. Alterum autem serpentum genus, quod hic Amphibæna uocatur, a Græcis

drigemina cornicula, quorum ostentatione, ueluti elca illice, sollicitas aues perimunt. Nam reliqua corporis de industria arenis tegunt, nec ullum indicium sui præbent, nisi ex ea parte qua inuitatis dolo pastibus, necem præpetum aucupentur. Amphibæna confurgit in caput geminum, quorum alterum in loco suo est, alterum in ea parte qua cauda: qua causa efficit, ut capite utrinque secus nutabundo serpat tractibus orbiculatis. Iaculi arbores subeunt, e quibus ut maxima turbinati, penetrant animal quodcumque obuium fortuna fecerit. Scytale tanta præfulgenti uarietate, ut notarum gratia uidentes retardet, & quoniam reptando pigrior est, quos assequi nequit, miraculo sui capiatur stupentes. In hoc iam squamarum nitore hyemales exuuias prima ponit. Plures, diuersaque aspidum species sunt, uerum dispares effectus ad nocendum. Dipsas siti interficit. Hypnale, quod fomno necat, teste etiam Cleopatra, emittitur ad mortem. Aliarum uirus, quoniam medelas admittit, minus famæ meret. Hæmorrhoids morsu sanguinem elicit, & dissolutis uenarum commercijs, quicquid animæ est euocat per cruorem. Preter quem percussit distenditur, enormique corpulentia necatur extuberatus. Ictus Sepium statim putredo sequitur. Sunt & Ammodita, est & Cenchris, Elephantia, Chersydri, Chamædracontes. Postremo quantus nominum, tantus mortium numerus. Nam Scorpiones, Scinci, Lacertique, uermibus, non serpentibus adscribuntur. Monstra hæc si bibant, clementius feriunt. Habent affectus, non temere nisi coniuges euagantur. Capto altero, uel occiso, uter superfuerit efferat. Subtiliora sunt capita feminis, alui tumidiores, pestis nocentior. Masculus æqualiter teres est, sublimior etiam, mitiorque. Igitur anguibus uniuersis hebes uisus est. Raro in aduersum cõuentur, nec frustra, cum oculos non in fronte habeant, sed in temporibus, adeo ut citius audiant, quam quid aspiciant. De gemma Heliotropio, inter Aethiopia, Africam & Cyprum certamen fuit, quænam mitteret generis huius eminentissimam, deprehensumque est documentis plurimis, Aethiopicam aut Libycam palmam tenere. Viridi colore est, non ita acuto, sed nubilo magis & represso, stellis punctis superpersa. Causa nominis de effectu lapidis est & potestate. Deiecta in labris aeneis, radios solis mutat sanguineo repercussu, extrahit aquam

aquam splendore aeris abijcit & auertit. Etiam illud posse dicitur, ut herba eiusdem nominis mixta, & præcantationibus legitimis consecrata, cum a quocumque gestabitur, subtrahat uisibus obuiorum. Inter Syrtis, quamuis terra pergentibus, iter Syderibus destinat, nec aliter curius patefcit. Nam putris soli faciem aura mutat, & minimo licet uento, tantam diuersitatem flatus efficit, ut subinde euerfis sitibus locorum, nulla indicia agnitioni relinquuntur, cum modo quæ fuerant tumulis ardua, in ualles residunt, modo quæ uallibus pressa, cœtu pulueris aggerantur. Ita etiam continens naturam maris sui patitur. Nec interest ubi potius sint procellæ, cum ad exitum uiantium elementis congruentibus, in terris flabra sauiant, in mari terre. Vtreque Syrtis ducetis quinquaginta millibus passuum separantur: aliquando clementior, quæ minor est. Cn. denique Seruilio, C. Sempronio COSS. inter hæc uadosa classem Romanam impune accepimus perferasse. In hoc sinu Meninx insula post Minturnenses paludes C. Marini fuit latebra. Supra Garamantas Pysylli fuerunt, contra noxium uirus muniti incredibili corporis firmitate. Soli morsibus anguium non interibant, & quamuis dente letali appetiti, incorrupta durabant sanitate. Recens etiam editos serpentibus offerebant: si essent partus adulterini, matrum crimina plecebantur interitu paruulorum: si pudici, probos ortus a morte paterni sanguinis priuilegiū tuebatur. Sic originis fidem probabant uenenis indicantibus. Sed hæc gens interijt a Nasamonibus capta, neque quicquam aliud præter opinionem de uestigio nominis sui Pysylli reliquerunt. Nasamoniten lapidem Nasamones dant, sanguineum uniuersum, nigris uenulis adumbratum. In intimo recessu Syrtis maioris circa Philænorum aras, Lotophagos fuisse didicimus, nec incertum est. A Philænorum aris non procul palus est, quam Triton annis influit, ubi speculatam serpentium deam crediderunt. Maior Syrtis ostentat oppidum, Cyrenas uocat, quod Battus Lacædæmonius Olympiade quinta & quadragesima, rege Martio res Romanas tenente, anno post Troiam captam quingentesimo octogesimo sexto condidit: quæ domus Callimachi poetæ fuit & patria. Inter hoc oppidum & templum Ammonis, millia passuum quadringenta sunt. Templo fons proximat Soli sacer, qui

Græcis nomen illud habet *ἀπὸ τῶν ἀγρίων* & *Βοείων*, id est, circumuado, propter geminum scilicet caput, quasi parum esset uno ore fundi uenenum. Unde Galenus in Amphibæna biceps est. Utraque parte ingreditur, quæ causa efficit, ut capite utrinque secus nutabundo serpat, hoc est, minus ac tardius nutet: ubi quidam legunt, uterque sexus nutibundo capite, quasi munitur suo incessu casum & ruinam. Deinde et hoc agunt serpentes isti, ut iaculi arbores subeant; hoc est, ut Plinius habet, iaculum ex arborum ramis uibrari: nec pedibus pauendos tantum serpentes, sed & missili uolare tormento.

R Scytale. Est *σκυτάλη* Græcis scytica, & *σκύταλον* teli genus & uirga, ex cuius similitudine serpens hic nomen accepit. Sic aspis uocatur genus quoddam serpentis, quoniam Græci *ἀσπίδα* scutum dicunt: & serpens ille corpore ipsa tantum scuto utitur ad contendum capti. De hoc Plinius sic scribit cap. 23. octauo naturalis hist. Animalia hæc pestifera contra ferme uagantur, nec nisi cum compare uita est: itaque alterutra interempta, incredibilis alteri ultionis cura. Persequitur inextinguibilem, unumque cum in quantumlibet populi agmine notitia quadam infestat: perarumpit omnes difficultates, permeat spatia, nec nisi annibus arceatur, aut præcelerit fuga. Non est fateri, rerum natura largius mala an remedia genuerit. Iam primum hebetes oculos huic malo decit, eosque non in fronte aut ex aduerso cernere, sed in temporibus. Ita excitatur, sed sepius auditu quam uisu. Scribit Aristoteles cap. 29. octauo natural. animal. Vulnus affidis puncto acuto simile est, omninoque perexiguum, egræ ut appareat, adeo nihil iumet, sanguis inde non copiosus, sed breuis atque distillat. Oculi celeriter obscurantur. Corpus iclum totum & multiformiter, sed tamē leuiter laborat, sicut poeta Nicander dixit: Eripiturque homini sine sensu uita doloris. Porro de Dipsade serpente scribit Dioscorides lib. octauo: Dipsadis morsus comites sunt tumor quidam solutus, sitis contenta uehementer, nunquam explebilis, nunquam interquiescens. Proinde qui ita sunt affecti, post hianti ore trahunt, semperque in principio desiderij eius sunt tanquam si nihil adhuc bibissent, ob id

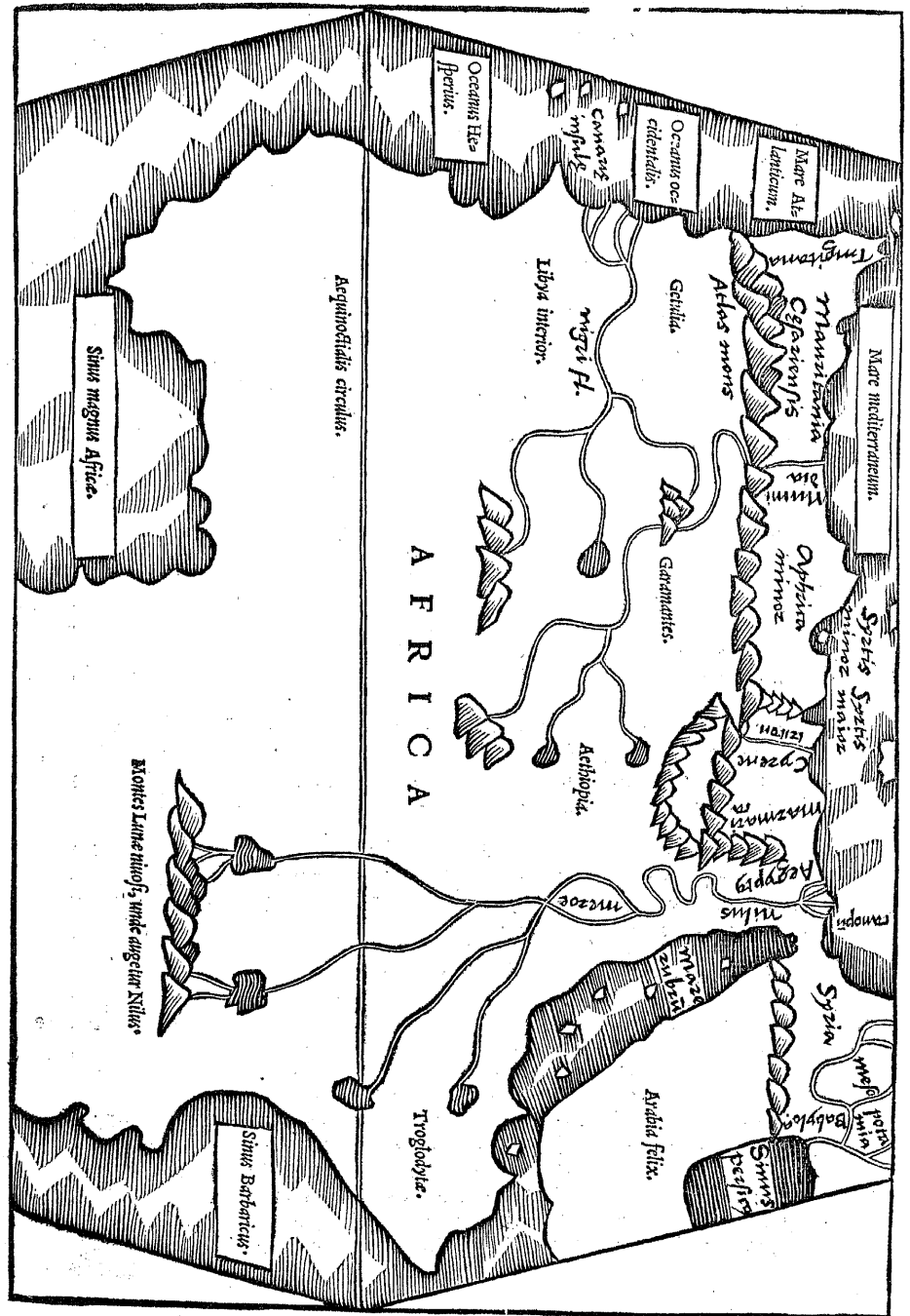
et diuisus uocatur à δὲ λέως sitio. Haud dissimili ratione Hypnale nomen habet ab effectu, quod scilicet serpens ille somnum inducat: nam ὕπνος uos græcè, latinè est somnus. Huius rei testis inducitur Cleopatra, que metuens ne capta duceretur in triumphum, corpori suo serpentes apposuit, quorum interiret ueneno. Augustus uero post Asiaticam uictoriam cum Cleopatra triumpho magnopere referuare cuperet, ei Pyllos admonuit, qui uenenum ac uirus exigerent, quod ea perisse morsu aspidis putabatur. Numeratur enim hypnale inter aspidum species. s (C Hemorrhoidis.) Huic quoque serpenti ab effectu nomen inditum est, quasi sanguinè morsu eliciens. Græci enim αἷμα sanguinem dicunt, et πῶς fluo, et αἷμα ὀφθαλμῶν fluxu sanguinis. De serpente Prester, quem Græci πρῆστρα, id est, flammam et combustionem uocant, scribitur quoque in Numeris cap. 21. et uocatur hebraicè ab ardore ἡ σάφ, quod scilicet flammam ex ore emittere uideatur, uel quod flammam et ardorem immittat ei què momorderit. Serpens uero cui Seps nomen est, à uerbo σῆπω putrefacio, sic uocatur, quod morsu suo putredinè inducat. Et Ammodite nomen illud habent ab arena cuius colorem imitantur, uel sub qualitate. Nam Græcis ἀμμος arena dicitur, et ἀμμοῦ σῆπω fido. Cenchris autem à colore milij nomen accepit: nam milium græcè κένυρα dicitur. Et elephantia, quod is serpens si momorderit hominem inducat morbum elephantie. Sic chersydrus serpens nomen illud habet, quod tam in aquis quam in terra moretur: nam cōponitur ex χερσὶν terra, et ὕδωρ aqua. Chamædracontes, sunt dracones humi seu in terra residentes: est enim χαμάξι humus. Scincus autem est genus crocodili, præcipuum contra omnia uenena antidotū, de quo cap. 45. Omnia itaque tam enumerata serpētium genera, si sitiunt et calefant, periculosius ferunt. Nam serpentes omnes natura frigidi sunt, nec nisi cum calefunt ferunt. Cum autem potius calorem remittat, consequens est, epota hæc monstra clementius ferire quæ si sitiunt. Hinc enenit, ut nocte et hyeme minus quam die et æstate serpentes perniciosi sint. Sic in locis frigidis minus nocent quam

humoris nexibus humum stringit, fauillam etiam in cæspitem solidat. In qua gleba non sine miraculo lucus uiret undique secus agris arentibus. Illic et lapis legitur, Ammonis uocant cornu. Nam ita tortuosus est et inflexus, ut effigie reddat cornu arietini. Fulgore aureo est. Prædiuina somnia repræsentare dicitur subiectus capiti incubantū. Et arbor est Metops nomine, ex qua profluit lentus humor, quæ à loco Ammoniacū nominamus. Apud Cyrenenses præterea a Syrpe gignitur odoratis radicibus, uirgulto herbido magis quam arbutto: cuius è culmo exudat æstatis tempore pingue roscedū, idque pascentium hircorum inhæret barbulis: ubi cum arefactum inoleuit, guttis stiritatis legitur ad usum mensarum, uel medelæ magis. Dicitur est primum lac Syrylicum, quoniam manat in modum lacteum, deinde usū deriuante Lafer nominatum: quæ germina initio barbaricæ impressionis uastatis agris, postea ob intolerandā uectigalis nimietatem, ferme penitus ipsi accolæ eruerunt. b Cyrenis ab læua Africa est, ab dextra Aegyptus, à fronte sæuum et impetuofum mare, à tergo Barbarorum uariæ nationes, et solitudo inaccessa, incultaque et squaleus, quæ c Basiliscum creat, malum in terris singularare. Serpens est penè ad d semipedem longitudinis, alba, quasi mitrula lineatus caput: nec hominis tantum, uel aliorum animantū exitijs datus, sed terræ quoque ipsius, quæ polluit et exurit, ubicunque ferale forsitur receptaculum. Denique extinguit herbas, nec arbores, ipsas etiā corrumpit auras, ita ut in aëra nulla alitum impune transiret, infectū spiritu pestilenti. Cum mouetur, media corporis parte serpit, media arduus est et excelsus. Sibilum eius etiam serpentes alij perhorrescunt: et cum acceperint fugā, quæque quoquo possunt properant. Quicquid mortu eius occiditur, non dampnificatur fera, non attrahat ales, c Mustelis tamen uincitur, quas illinc homines inferunt cauernis in quibus delitescit. Vis tamen ne defuncto quidem deest. Denique Basilisci reliquias amplo festertio Pergameni comparant, et ut ædem Apollinis manu insignent, nec araneæ intexerent, nec alites inuolarent, cadauer eius reticulo aureo suspensum, ibidem locarunt. Circa extimum Syrtium cornu f Berenicen ciuitatē alluit Lethonamnis, inferna, ut putant, exundatione prorumpens, et apud pristinos uates latice memoratus obliuionis.

obliuionis. Hanc Berenice munuit, quæ Prolemæo tertio fuit nupta, et in maiori Syrte loca uit. Omne autē latifundium quod inter Aegyptum, Aethiopiā, Libyamque diffundit, quacunq; lucis opacum est, uarium simpleuit simiarum genus, nec quifquam offensus nominis cognitione grauetur. Enim uero operæ precium est nihil omittere, in quo naturæ spectanda sit prouidentia. Vulgus simiarum in his est, quas passim uidemus non sine ingenio æmulandi, quo facilius in manus uenit. Nam dum a uide uenantiū gestus affectant, relicta consulto uiscu unguilla, quod mendacio factum uident, oculos suos oblinunt: ita uisu obducto, pronum est eas corripere. Exultant noua luna, tristes sunt cornuto et cauo sydere, h Immoderate foetus amant, adeo ut catulos facilius amittant, quos impendio diligunt, et ante se gestant, quoniam neglecti ponē matrem semper hærent. i Cercopitheci caudas habent. Hæc sola discretio est inter prius dictas. Cynocephali et ipsi sunt è numero simiarum, in Aethiopiæ partibus frequētissimi, uiolenti ad saltum, feri morsu, nunquam ita mansueti ut non sint magis rabidi. Inter simias habentur et h Sphinges, uillosæ comis, mammis prominulis, ac profundis, dociles ad feritatis obliuionem. Sunt et quas uocant Satyros, facie admodum grata, gesticulantis motibus inquietæ. Callitriches toto penè aspectu à cæteris differunt: in facie barba est, lata cauda. Has capere non est arduum, sed proferre rarum. Neque enim uiuunt in altero, quam in Aethiopico, hoc est, suo solo.

Strabonem libro ult. De Psyllis scribit Plinius cap. 2. septimi: Psyllorum gens à Psillo rege dicta est, cuius sepulchrum in parte Syrtium maiorum est. Horum corporibus ingenitum fuit uirus exitiale serpentibus, ex cuius odore sopirent eas. Vnde Lucanus lib. 9. Gens unica terras incolit, à seuo serpentum innoxia morsu. Mos uero liberos genitos obijciendi sæuissimis earum, eoque genere pudicitiam contugū experiendi, non profugientibus aduulterino sanguine natos et c. Deleti tamen sunt Psylli à Nasamonibus Libyæ populis, qui spoliatores exiterunt nauium Syrtibus inuolutarum. Porro Lotophagi populi sunt, sic uocati à λωτῶ, loto arbore, et φάγω comendo, quod ea arbore uescerentur. Vnde Plinius scribit, Lota tam dulcem esse cibum, ut nomen etiam genti terræque dederit nimis hospitali aduenarum obliuione patriæ. Vnde natum adagium, λωτῶν φάγεις, Lotum comedisti: quod de his dicitur, qui regionis alterius amore capti, in patriā redire negligunt. x (C Artium decem.) Hæc Minerva est, cui nobilium artium inuentionem adscribitur. Vocatur et Pallas, quod Pallantem gigantem interfecerit, cum prius Tritonia uocaretur, à Tritone palude, ubi primum uisa est, ibique inuenta tibia, cum buccis tumidis ex aqua se conspexisset, eam ipsam tibiam in Tritonem Libyæ paludem abiicit. y (C Quod Battus.) Conuenient ferè omnes Cyrenen fuisse à Theræis conditam. Hi autē ex Laconica duce Batto profecti, Therant insulam colerunt, quæ olim Callisto dicta fuit, unde Callimachus originem duxit. Sunt tamen qui Battum aiunt cognominatum Battum propter oraculum apud Delphos sibi redditum, atque propter honorè regium quem assecutus est: Battum enim Pœni regem appellant. Porro Cyrenæ urbi quidā putant hoc nomen inditum à Cyrene ipsæ filia, raptā ob eius formam ab Apolline, et asportatā in Libyam ad ea loca ubi postmodum condita est urbs,

Alijs uero placet urbem sic dictam à Cyre eius regionis fonte. Hæc urbs condita fuit olympiade 45. sicut Romæ olympiade 12. Primi autem quatuor reges Romani, Romulus, Numa, Tullus Hostilius, Ancus Martius, regnauerunt annis 136. hoc est, olympiadicis 34. & secundum hanc olympiadicam supputationem, Ancus Martius obiit olympiade 46. sicq; Cyrenæ condita sunt rege Martio res Romanas tenente. Hanc supputationem Cincius Ponticus. Plinius uero cap. 3. decimioni naturalis historie aliter sentit in sua supputatione. Rursus quando Solinus dicit Cyrenam conditam post Troiam captam anno 536. alij ab eo dissentiunt. Nam constat ex Dionysio post erutum Ilium anno 432. fuisse Romanam conditam: ab urbe autem condita usq; ad obitum Ancii regis, sunt anni ferme 136. Sumptis itaq; annis 432. & 136. sunt anni 568. qui numerus ad Cyrenarum initium referendus est. Solini itaq; numerus ad completam urbis illius extruccionem rectus esset si sic legeretur, Olympiade 41. rege Martio res Romanas tenente, anno post Troiam captam 568. **z** **¶** Templum Ammonis. Scribunt gentiles quod pater Liber quum per Libyam exercitum duceret, fatigatus siti, Iouis patris sui implorauit auxilium, & statim uiso ariete, fons secutus est ab arenis. Vnde factum est Ioui Ammoni, ab arenis sic dicto (est enim ἀμμι & Græcis arena) simulacrum cum capite arietino, & in eo loco in quo aqua fluxit, templum constituit. Diodorus Siculus in gestis Alexandri tradit Danaum regem Aegyptiorum construxisse templum Ammonis, cuius simulacrum ex smaragdinis ac gemmis alijs factum fuit. In eo quoq; loco ager fuit in medio arenarum exiguus, qui ppe ibi latior, ad quadraginta maxime stadia extenditur, olearum palmarumq; ac cæterarum culturarum arborum ferax, rosida solus ex omnibus circumiectis. Scribit & Quintus Curtius, incredibile dictu esse, ut inter uastas solitudines, ita undiq; ambientibus raris, uix in densam umbram cadente sole, ea regio coniecta sit. Multi ibi fontes dulcibus aquis passim manantibus alunt syluas. Coeli quoq; mira temperies, uerno tempore maxime similis, omnes anni partes pari salubritate percurret: & ut Plinius scribit cap. 106. secundi, Iouis Ammonis fons interdum frigidus, noctibus feruet. Sic quoq; scribit Arrianus in principio tertij gestorum Alexandri: Ex eo, inquit, fons manat, cæteris omnibus fontibus natura dissimilis, sub luce tepentibus aquis manat, in meridie frigidus, uespere calet, media nocte feruidior, postea desinescere incipit, ac sub diei exortu rursus tepidior oritur, atq; ita per singulos dies ac noctes, æstus ac frigoris uices uariat. Legitur proinde illic & gemma quedam, Ammonis cornu dicta, aureum habens colorem, & arietini cornu reddens effigiem, ut Plinius scribit cap. 10. lib. ult. Crescit deniq; ibi arbor quam uocant Metopion & Metopon, quæ in arenis stillat lachrymam ueluti resinam. **a** **¶** Syrpe gignitur. Putat doctiores Solinũ hic loqui de silphio, quod in Cyrenaica reperitur prouincia, cuius succus uocatur laser, magnificus in usu medicamentisq; et ad pondus argentei denarij pensum. Multis tamen iam annis in ea terra non inuenitur, quoniam publicani qui pascua conducunt, magis ita lucrum sentientes, depopulantur pecorum pabulum, nisi quod unus caulis repertus olim, Neroni principi missus est. Quod postea inuentu est, in Perside aut Media et Armenia nascitur Laser, multo tamẽ infra Cyrenacũ. Ab hoc silphio natum est prouerbium, βᾶσις οὐ λῆρος, Batti laserpitium, de his dici solitũ, qui summos honores adipiscuntur. Cyrenæ enim Batto regi suo silphium tanquam rem preciosissimam dono dedisse traduntur. Huius Ammoniaci resina colligitur uillis caprarum, sicut & ladanũ & cæspum, ut Plinius tradit cap. 17. duodecimi. **b** **¶** Cyrenis ab læua. Sium totius fræ Africæ explicat tabula huic pagine subiecta. **c** **¶** Basiliscum. Significat βασιλισκος Græcè, regulũ uel tyrannum latine, quod instar regis cunctis animantibus sit terrori, uel quod in omnes tyrannidẽ & seuitiam exerccat. De hoc serpente Plinius sic scribit cap. 21. octauũ: Eadem, inquit, & basilisci serpentis est uis. Cyrenaica hunc generat prouincia, 12. non amplius digitorum magnitudine: candida in capite macula, ut quodam diademate insigni: sibilo omnes fugat serpentes. Nec flexu multiplici, nec ut reliquæ corpus impellit, sed celsus & erectus in medio incedens. Necat fructices non contactas modo, uerum et afflatus: exurit herbas, rumpit faxa. Talis uis malo est. Huic tali monstro mustelarum uirus exitio est, adeo naturæ nihil placuit esse sine pari. Interficiunt eos cauernis facile cognitiss, sola tæbe &c. **d** **¶** Ad semipedem. Auicenna dicit, duorum palmorum. Et quod hic Solinus uocat albam mitrulam, Auicenna scribit, caput habere coronatum. **e** **¶** Mustelis tamen uincitur. Hinc natum est prouerbium, Mustelis basiliscus uincitur: simile huic adagio Ouidiano, A cane non magno sepe tenetur aper: quadratq; in eos, qui inferiores uires in sui sepe perniciem spernunt. **f** **¶** Berenice. Hæc urbs quondam uocata fuit Hesperis, ac deinde à Ptolemæi regis coniuge cognominata Berenice. Nec procul ante oppidũ est fluuius Lethon & lucus sacer, ubi Hesperidum horti memorantur. Cæterũ Græci λήθη oblivionem uocat: dictusq; est fluuius iste Lethes, quod aquæ eius dicantur obliuionem inducere. Poëtæ fingunt eum ortum habere ex Lethæ inferni flumine. **g** **¶** Impleuit simiarum genus. Propter plurimam simiarum cum hominibus similitudinem, creditum est: eas fuisse aliquando homines, Pithecusarum insularum incolas, qui Cercopes dicebantur. Cum autem Iupiter eorum delestaretur perfidia, eos mutauit in deforme animal, ut essent similes

similes dissimilesq; hominibus. De his Plinius sic scribit cap. 4.4. undecimi natural. historie: Simiarum genera perfectam hominis similationem continent. facie, naribus, auribus, palpebris, quas solae quadrupedum & in inferiore habent gena. Iam mammas in pectore & brachia, & crura in contrarium flexa: similiter in manibus ungues, digitos, longioremq; medium. Pedibus paulum differunt, sunt enim ut manus prelongi, sed uestigium palmarum simile faciunt. his quoq; pollex & articuli ut homini, præter genitale: & hoc in maribus. Aristot. quoq; cap. 8. secundi nat. animal. scribit: Simia tam parte sui corporis prona pilosa est, utpote quadrupes, quam supina, ut speciem generis hominis: quin contra atq; quadrupedes obtinet pilum, sed crassiore pilo simiae uestiuntur, longeq; hirsutiores parte utraq; sunt. Conueniunt cum homine plurimum sua specie, quippe quæ naves, aures, dentes tan primores quam maxillares hominis more habeant, cilium etiam, cum ceteræ quadrupedes non in utraq; palpebra habeant, quarum præteritæ ac prolixius, potissimum in inferiore. Ceterum cap. 10. quarti de partibus animalium docet, cur simia cauda et natibus careat. Simia, inquit, quod forma ambigua sit, ut & in neutro & in utroq; genere sit constituenda, ideo nec caudam habet neq; nates, uidelicet ut bipes cauda uacat, ut quadrupes natibus. h. c. Immoderate fetus amant.) Simiarum generi, inquit Plinius, præcipua erga seetum affectio. Gestant catulos, quos mansuetos intra domos peperere: omnibus demonstrant, tractariq; gaudet, tractatu gratulationem intelligentes: itaq; magna ex parte complectendo necant. i. c. Cercopitheci.) Est cercopithecus caudata simia, quam Itali Maimonem, Germani maris silem uocant, nempe Mærkatzen. Cynocephali uero sunt canicipes, est enim κωνός canis, & κεφαλή caput. Et sunt cynocephali eadem forma qua simia, sed maiores ualidioresq; & faciei canina similitores: moribus tanem sunt ferociores & dente robustiore caninoq; proxiore. Diodorus Siculus lib. 4. scribit cynocephalos corpore & forma homini persimiles, uocemq; imitari humanam. Ferum omnino atq; indomitum animal, ratione carens, supercilij aspectusq; est horrido ac truci. Exeminis sua natura accidit, ut palam exposita extra corpus uulnam per omnem uitam ferant. k. c. Sphinges.) Sic dicuntur à uerbo greco σφγγω, constringere uel uincire. Et scribit Diodorus Siculus lib. 4. in hunc modum: Sphinges apud Troglodytas Aethiopesq; nascuntur, forma haud ei dissimili qua pinguntur, sed paulo pinguiora. Naturam habent mansuetam, pluribus exercitijs disciplinisq; aptam. Tradunt fabulæ σφγγα triformem monstrum, cuius una pars uolucris, altera leonis, uirginis tertia. Ceterum Satyri sunt animalia quadrupedia in subsolanis Indorum montibus perniciosissima, humana effigie recte currentia, ut propter uelocitatem, nisi senes aut ægri, non capiuntur. Veteres huiusmodi monstra pro syluestribus dijs coluerunt. Et quia Satyri ad libidinem proni sunt, hinc nomen illis datum est, ut quidam putant. Nam ueteres Greci σάτυροι dicebant uirile membrum. Aegyptij plurimas satyrorum imagines, in gratiam fecunditatis, eorum in templis ponebant, in hirci naturæ, quam libidiniosam esse dicunt, similitudinem.

SCHOLIA CAP. XLI.

Scribit Plin. cap. 5. lib. quinti, Hammanites undecim dierum itinere à Syrtibus maioribus ad occidentem habitare, circumdatosq; arenis quaqua uersus, domos sale è montibus suis exciso ceu lapide construere. Sic idem scribit cap. 7. libri 31. in Charris Arabie oppido, muros domosq; massis salis fieri, quas aqua ferruminant. Herodotus libro quarto: Porrigitur id supercilium, inquit, ad columnas usq; Herculeas, atq; ulterius: intra quod est metallum, id est, effusio salis decem dierum itinere: & homines incolentes domicilia sua faciunt ex micis salis. Isti enim tractus Africæ uiscant imbribus. Nam si plueret illic, non possent manere parietes salis. De Troglodytis habes infra cap. 4.4. Est autem quæ Hammanitentibus ad Troglodytas hyberni occasus plaga, dierum quatuor iter, cum quibus commercium gemmæ tantum quam carbunculum uocamus ex Aethiopia uerget. a. c. Asbyste.) Vocantur sic hi populi ab Asbysta eius loci urbe. Alij putant eos sic dictos ab Asbyte regina, Hiare regis filia. Et quod hic lasere uiuere memorantur, fructus est arboris quæ silphium quidam esse putant, de qua supra quoq; scripsimus cap. 40. sub litera a. Ceterum pro edile quidam codices habent edule, id est, manducabile, alijs dulce.

De Garam

De Garamantibus, deq; miro apud eodem fonte. Cap. XLII.

Tulgore
horre
scat

Aramantum oppidum est a Debris fonte miro, qui deniq; alternis uicibus die frigeat, nocte ferueat, ac per eadem uenarum commercia, interdum ignito uapore aestuet, interdum glaciali horrore algeat. Incredibile memoratu, ut tã breui temporis curriculo natura tam diffonam sui faciat uarietatem, idq; qui percontari uelit, tenebris inesse flumi illi aternam faciem credat. Qui rimetur die brumales scatebras, nunquam aliud existimet, quam perpetuo rigere. Unde non immerito per gentes Debris incluta est, cuius aquæ ex cœlesti uertigine mutant qualitates, quamuis controuersa syderum disciplina. Nam cum mundum à calore uesper temperet, ab occasu incipit ita incallescere, ut ni tactu abstineas, noxium sit contingisse. Rursus cum ortus solis incãduerit, & radijs feruefacta sint omnia, sic glaciales euomit scaturigines, ut hauriri etiam à sitientibus nequeat. Quis ergo non studeat fontem, qui friget calore, calet frigore? Garamantica regionis caput est b Garamana, ad quã iter diu inextricabile fuit & inuium. Nam latrones puteos arenis operiebant, ut temporaria fraude subductis aquis in fame, & siti iter submoueret accessus uiantium. Sed Vespasiano principe, bello quod cū Oensibus gestum est, difficultas hæc dissoluta est, compendio spatij breuioris reperto. Garamantas d Cornelius Balbus subegit, & primus ex hac uictoria triumphauit: primus sane de externis, utpote qui Gadibus genitus, accessit ad gloriam nominis triumphalis. Armenta gentis istius obliquis ceruicibus pabulantur. Nam si recta ad partem ora dirigant, officit pronam in humum cornua, & obnoxia. Ex parte qua c Cercina est accepimus Gaulon insulam, in qua serpens neq; nascitur, neq; uiuit inuicta. Propterea tactus ex ea quocunq; gentium pulsus, arceat angues. Scorpiones superiactus illico perimit.

De Aethiopia, de eius regionis nominum obscenis moribus, ac eorundem hominum monstrosi formis. De draconibus, miræq; naturæ ibidem feris alijs. De Cinnamomo aromate, deq; Hyacintho lapide. Cap. XLIII.

Ethiopes, & Atlanticae gentes, a Nigri flumine diuiduntur, quam partem pu

SCHOLIA CAP. XLII.

Rimatur Solinus potissimum eas regiones, in quibus aliqua nature uisuntur miracula, qualia tria apud Garamantes memoratu digna tradit inueniri. Nam illic fons est, qui interdiu friget, nocte calefit. Alterum, quod eius regionis armenta obliquis ceruicibus pabulentur. Postremum, quod Gadli insule terra serpentibus & scorpionibus sit omnino perniciosa. a. c. Debris.) Ptolemaeus hoc oppidum uocat Bedron uel Bediron. Quod in hoc oppido tam mirabilis fons est, quidam reijciunt causam in ipsam terram, nempe quod ibi talis sit natura, ut solis presentia sibi adimat uim calefaciendi aquam, & rursum solis absentia uim tribuat oppositam fruescendi. Alij existimant alia esse uenarum commercia per diem, & alia per noctem: aiunt enim uis solis quadam occultata euenire, ut interdiu per loca alia scaturiat eius fontis aqua, per alia noctu, puta per sulphureas mineras.

b. c. Garamana.) Quaedam Solini exemplaria habent cum Ptol. Garamana. Putant autem urbem illam sic dictam à Garamante Apollinis filio et Garamantidis Nymphae patre. Habitant proinde Garamantes super Erythros austrum uersus, in loco sero frequentiq;. Refugiunt etiam omnium hominum commercium aspectumq;, nihil bellicæ armaturæ habentes, ac ne defendere quidem sese audentes. c. c. Iter inextricabile.) Hoc inextricabile iter auspicijs Vespasiani Imperatoris, compendio deprehensum est quadridui itinere. d. c. Cornelius Balbus.) Fuit hic Cornelius Balbus externus, quippe Gadibus natus, sed ciuitate Romana donatus, & iure quirinum honoratus, ut & tandem apud Romanos triumpharit.

e. c. Cercina.) Insula hæc apud Ptolemaeum inuenitur prope Syrtem minoræ, à qua si recte ad austrum pergas, occurrunt Garamantes. Vbi uero Gaulon insula situm habeat, non satis constat.

SCHOLIA CAP. XLIII.

Aethiopiam sic dictam putant à uerbis

græco ἄλλο, quod uro, incendo, ardeoq; significat, et ὄλις facies et aspectus, quod scilicet solis aspectu plurimum torreatur. Sunt qui sic dicta uelint ab Aethiope Vulcani filio, cui præfuit. Hæc circa occidentum montosa est, in medio arenosa, ad orientalem plagam deserta, porrigiturq; ad fines Aegypti, à meridie clauditur oceano.

a C Nigri flumine.) Is fluius pars putatur Nili. Sunt tamen exemplaria que pro parte putant, habent, patrem putant, quasi Nilus ex Nigri flumine ortū habeat. De hoc quoq; supra diximus cap. 40. in cetera, nempe quod in omnibus similis sit Nilo, sicut et hic Solinus exponit.

b C Matrimonia nesciunt.) In hunc quoq; modum scribit Mela Pomponius lib. primo: Nulli Garamantum, inquit, certa uxor est. Ex his qui tam consilio parentum coitu passim incerti, nascuntur, quos suos colant, formæ similitudine agnoscunt.

c C Meroën.) Est Meroë insula Aethiopiæ sub Aegypto, quam efficit Nilus fluius. De Nomadibus supra diximus cap. 39. et de Cynocephalis quoq; ca. 40. in fine, qui bestie sunt similes simijs, nisi quod capita habent canina, ut uocabulum ipsum indicat, feri et ad morsum proni, quos tamen hic Solinus inter populos numerat, si modo Italia monstra sunt in rerum natura. Ceterū pro Syrbotæ, quidā legunt Serbotæ, alij Sorbotæ. Sic pro Asachæ, aliqui legunt Aschæ, alij Asachæ: et sunt Aethiopes, apud quos maxime nascuntur dracones.

d C Apud Sambros.) Plinius cap. 30. sexti hunc locum ita enarrat: Oppidum eorum, inquit, Nilo impostum Tempis Sambri, apud quos quadrupes omnes sine auribus, etiam elephantum: id tum ad soli dispositionē, tum ad cœli qualitatem referendum censent.

e C Cani tradunt.) Plinius: Ex Africæ parte Ptoembari, Pæmphana, qui canem pro rege habent, motu eius imperia augurantes: id quod ex fidelitate eius animalis erga homines fieri credendū est.

f C Agriophagi.) Qui scilicet uicinat carnibus agrestium et ferocum animalum, ut sunt leones, pantheræ, et similia. Pamphagi uero latine sunt cunctiuori seu omnimori, qui scilicet omnia mandant. Anthropophagi autem sunt ho-

minum deuoratores: et Cynomolgi, quasi canum multatores, qui à forma corporis et mulgendi exercitio nomen illud habent. Ceterum quales sint Arthabathitæ, textus satis explicat. Plinius dicit eos uagos esse modo ferarum quadrupedum. g C Locustas legunt.) Plinius: Pars quedā Aethiopum locustis tantum uiuit, sumo et sole duratis in annua alimenta: hi quadragesimum uitæ annum non excedunt.

h C Millia passuum sunt.) Apud Plinium sic legitur: In totum ab oceano ad Meroën 725. millia passuum esse inter aures feræ comenit. Necessè est igitur ut uel in Solino, uel in Plinio error sit.

i C Macrobij.) id est, longeni. Nam macrōs est longus, et βίος uita. Scribit Herodotus in Thalia, apud illos esse fontē, in quo loti efficiuntur perinde atq; iuncti, uiolam olentes: eamq; aquam tamen leuem esse, ut in ea nihil immutare possit, ne lignum quidem, et quæ ligno leuiora sunt. Ex pou uero illius aquæ euenire putatur, ut homines ad centum uiginti annos perueniant, et supra. Ceterum locus eorum est Heliotrapeza, id est, Solis mensa. Et hinc natū est proverbium, ἄλις τρεπτερε, id est, Solis mensa, diciturq; de sumptuoso laustimoq; conuiuio. Nam et Heliotrapeza fuit in suburbano, in prato scilicet, omnium quadrupedum assu carne referto, quam per noctem singuli ciuium magistratus prope rabant ponere, ad eamq; ubi illuxit cullibet epulatum licebat accedere.

k C Lacus.) Aqua huius lacus per pingues terræ uenas profluit, unde oleo erumpunt, uti Solis, quod oppidum est Ciliciæ, flumen nomine Liparis, in quo natantes aut lauantes, ab ipsa aqua unguuntur. Item et in India ferè no cælo emittitur magna olei multitudo. Est et in Carthagine fons, in quo natat olei odore uti scobe citreo, quo oleo etiam pecora solent ungi. Vide Vitruuium cap. 3. octauo. Sed quid opus est ex longinquis regionibus adducere miracula, cum et in Germania nostra fons inueniatur, qui olei copiam in sui superficie quotidie exhibeat, nempe in partibus Bawariæ, in loco Degersee, qui distat à Monaco urbe unius diei itinere.

l C Laticis tenuitate.) Sunt multi in terra lacus, in quibus ob aquæ tenuitatē

dem lacus, quo perfusa corpora uelut oleo nitescunt. Ex hoc lacu potus saluberrimus, Sanè ad eò liquidus est, ut ne caducas quidem uehat frondes, sed illico folia lapsa ad fundum demittat: laticis tenuitate. Ultra hos deserte inhumanæq; solitudines adusq; Arabicos sinus, Deinde in ultimis orientis monstruosæ gentium facies; aliæ sine naribus, æquali totius oris planicie informes habent uultus; alijs concreta ora sunt, modicoq; tantum foramine calamis aunarum pastus hauriunt. Nonnullæ linguæ carent, in uicem sermonis utentes nutibus motibusq;. Quædam ex istis nationibus ante Ptolemæum Lathyrum regem Aegypti, incognitū habuerunt ignis usum: Aethiopia omnis ab oriente hyberno ad occidentem hybernum tenet. Quicquid eius est, sub meridiano cardine lucis nitet, qui maxime uirèt hyeme. A meridiana parte mons editus mari imminet, ingenuo igne per æternum feruidus, et in quiete iugis flagrantibus; inter quæ incendia iugis æstus, draconum magna copia est. Porro ueris draconibus ora parua, et ad morsum non dehiscencia, sed arcuæ fistulæ, per quas et trahunt spiritus, et linguas exerunt; quippe non in dentibus uim, sed in caudis habent, et uerbere potius et rictu nocent. Exciditur et cerebris draconum Dracontias lapis, sed lapis non est nisi detraha uuentibus. Nam si obeat prius serpens, cum anima simul euanescit durities soluta. Vsu eius orientis reges præcipuè gloriantur, quanq; nullum lenociniū artis admittat soliditate; et quicquid in eo nobile est, non manus faciunt, ne aliterius quàm naturæ cador sit, quo reluceat. Autor Sothacus gemmam hanc etiam sibi uisam scribit, et quibus intercipiatur modis, edocet. Præstantissimi audacia uiri explorat anguim foueas et receptus, inde præstolati ad pastum exeuntes, præteruictiq; percitis cursibus, obijciunt gramina medicata, quantum potest ad incitandum soporem; ita somno obfopitis, è capitibus descant lapides, et de manubijs præcipitis ausi, prædam reuehunt temeritatis. Quæ locorum Aethiopes tenent, feris plena sunt, è quibus quam Nabim uocant, nos Camelopardalim dicimus, collo equis similem, pedibus bulbis, capite camelino, nitore rutilo, cædidis maculis superpersa. Hoc animal Romæ Circensibus dictatoris Cæsaris primum publicatum. Hisdem fermè temporibus illinc exhibita mon-

minum deuoratores: et Cynomolgi, quasi canum multatores, qui à forma corporis et mulgendi exercitio nomen illud habent. Ceterum quales sint Arthabathitæ, textus satis explicat. Plinius dicit eos uagos esse modo ferarum quadrupedum. g C Locustas legunt.) Plinius: Pars quedā Aethiopum locustis tantum uiuit, sumo et sole duratis in annua alimenta: hi quadragesimum uitæ annum non excedunt.

h C Millia passuum sunt.) Apud Plinium sic legitur: In totum ab oceano ad Meroën 725. millia passuum esse inter aures feræ comenit. Necessè est igitur ut uel in Solino, uel in Plinio error sit.

i C Macrobij.) id est, longeni. Nam macrōs est longus, et βίος uita. Scribit Herodotus in Thalia, apud illos esse fontē, in quo loti efficiuntur perinde atq; iuncti, uiolam olentes: eamq; aquam tamen leuem esse, ut in ea nihil immutare possit, ne lignum quidem, et quæ ligno leuiora sunt. Ex pou uero illius aquæ euenire putatur,

ut homines ad centum uiginti annos perueniant, et supra. Ceterum locus eorum est Heliotrapeza, id est, Solis mensa. Et hinc natū est proverbium, ἄλις τρεπτερε, id est, Solis mensa, diciturq; de sumptuoso laustimoq; conuiuio. Nam et Heliotrapeza fuit in suburbano, in prato scilicet, omnium quadrupedum assu carne referto, quam per noctem singuli ciuium magistratus prope rabant ponere, ad eamq; ubi illuxit cullibet epulatum licebat accedere.

k C Lacus.) Aqua huius lacus per pingues terræ uenas profluit, unde oleo erumpunt, uti Solis, quod oppidum est Ciliciæ, flumen nomine Liparis, in quo natantes aut lauantes, ab ipsa aqua unguuntur. Item et in India ferè no cælo emittitur magna olei multitudo. Est et in Carthagine fons, in quo natat olei odore uti scobe citreo, quo oleo etiam pecora solent ungi. Vide Vitruuium cap. 3. octauo. Sed quid opus est ex longinquis regionibus adducere miracula, cum et in Germania nostra fons inueniatur, qui olei copiam in sui superficie quotidie exhibeat, nempe in partibus Bawariæ, in loco Degersee, qui distat à Monaco urbe unius diei itinere.

l C Laticis tenuitate.) Sunt multi in terra lacus, in quibus ob aquæ tenuitatē

nihil supernatare potest, ut est stagnum Sideris in Indis, & Avernus lacus in Italia. Rursum sunt aquae plurimae, in quibus nihil submergitur, sed supernat corpus quodlibet, ut in Asphalite, Arethusa, & alijs multis. **M** **C** Monstrose gentium facies.) Si quae multa de his legere delectat, consulat Plinium cap. 30. sexti.

n **C** Mons edius.) Plinius cap. 30. sexti, de hoc sic scribit: Sita est Aethiopia ab oriente hyberno ad occidentem hybernum. Meridiano caradine sive hebero maxime uident: meridiana eius parte imminens marinos excelsus, aeternis ardet ignibus, Aconocaula dicitur. **O** **C** Draconum copia.) Supra cap. 38. sub littera i nonnihil de draconibus Africa dicitur est. De draconibus Indiae scribit Philostratus lib. 3. uita Apollonij, nempe omnem Indiae regionem abundare draconibus, multitudine & magnitudine mirandis: itaque paludes ipsas plenas esse et montes, neque unum ullum ipsarum uacuum reperiri: uerum palustres pigros tardosque esse, longitudine uero cubitorum triginta, uix caput attolentes. Terrestres esse ranis similes, terga subnigra habentes, & ceteris minus squamosa. Qui in cacumibus montium habitant, alijs maiores sunt, flumibus quamuis rapacibus uelociores, ita ut ab illis euadere nihil possit. Sunt dracones alij coloris ignei, quibus in dorso squamae eminent ferreae instar: barba eis annascitur, qui alius ceruices attollunt, quorum squamae instar argenti fulgent. Oculorum autem pupillae lapides sunt tanquam ignis fulgentes, quorum uim maximam esse ad morbos complures tollendos, quapropter & lucrum uenationibus afferunt. De draconibus Aethiopiae scribit Plinius cap. 13. libri octauj: Generat, inquit, dracones Aethiopiae Indici pares, uiginti cubitorum. Aschaei uocantur Aethiopes apud quos maxime nascuntur. Narratur in maritimis eorum quaternos quinosque inter se cratibus modo implexos, erectis capitibus uelificantes ad meliora pabula Arabiae uehi fluctibus. De draconibus lapide scribit idem Plinius cap. 10. libri 37. Dracones, inquit, e cerebro fit draconum, sed nisi uiuentibus abscisso nunquam gemmascit, inuidia animalis moris se sentientis. Igitur mos est ut dormientibus

fra sunt, **C**ephos appellant, quorum posterior res pedes crure & uestigio humanos artus mentuntur, priores perinde hominum manus referunt: quae tamen a nostris non amplius quam semel uisa sunt. Anteludos Cn. Pompeij Rhinoceros Romanae spectacula nesciebant: cui bestiae color buxeus, in naribus cornu unicum, & repandum, quod subinde attritum cautibus in mucronem excitat, eoque aduersus elephantos praeriat, par ipsis prope longitudine, breuior cruribus, naturali telo aluum petens, quam solam intelligit ictibus suis peruisa. Luxta Nigrin fluium **C**atoblepa nascitur, modica, atque iners bestia, caput praegraue aegre ferens, aspectu pestilenti. Nam qui in oculos eius offenderint, protinus uita exeunt, **F**ormicae sibi ad formam canis maximi, arenas aureas pedibus erunt, quos leoninos habent: quas custodiunt, ne quis auferat, captantesque ad necem persequunt. Eadem Aethiopia mittit **L**yaconem; lupus est ceruice iubatus, & tot modis uariis, ut nullum illi colorem dicant abesse. Mittit & **T**arandum, bouum magnitudine, bisulco uestigio, ramosis cornibus, capite ceruino, urfino colore, & pariter uillo profundo. Hunc **T**arandum affirmant habitum metu uertere, & cum delitescat, fieri assimilem cuiuscunque rei proximauerit, siue illa saxo alba sit, seu fruteto uiuens, siue quam aliam praerarat qualiter. Faciunt hoc idem in mari **P**olyppi, in terra **C**hamaeleontes, Sed & **P**olypus & **C**hamaeleon glabra sunt, & pronus est cutis leuitate speculi modo proximitate aemulari. In hoc nouum est ac singulare, hirsutiam pili colorum uices facere: hinc euenit ut difficulter capi possit. Aethiopicis lupis proprium est, quod in saliendo ita nifus habent alitis, ut non magis proficiant cursu, quam meatu; homines tamen nunquam impetunt. Bruma comati sunt, aestate nudij, **T**hoas uocant. **H**ystrix quoque inde loci frequentissima, erinacis similis, spinis terguum hispida, quas plerumque laxatas iaculatione emittit uoluntaria, ut assiduus aculeorum nimbus canes uulneret ingruentes. Illius caeli ales est **P**egasus; sed haec ales equinum nihil praeter aures habet. **T**ragopa quoque auis maior aquilis, cornibus arietinis proferens armatum caput, Aethiopes legunt **C**inamomum. Id fructum situ breui nascitur, ramo humili & represso, nunquam ultra duas ulnas altitudinis. Quod gracilius prouenit, eximium magis ducitur: quod in crassitudine

fitudinem extuberatur, despectus est. Verum legitur per sacerdotes, hostijs prius caesis: quae cum litauerint, obseruatur ut messis nec ortum solis anticipet, nec egrediat occasum. Quisquis principatum tenet, samentorum aceruus hasta diuidit, quae sacrata est in hoc ministerium. Atque ita portio manipulorum Soli dicitur, quae si iuste diuisa est, sponte incenditur. Inter haec quae diximus, nitore caeruleo **H**ycinthus inuenitur, lapis preciosus, si quidem inculpabilis inueniatur: est enim uitis non parce obnoxius. Nam plerumque aut uiolaceo diluitur, aut nubilo obducit, aut albicans in aquaticum eliquescit. Optimus in illo tenor, si nec densiore fucos fit obtusior, nec propensa perspicuitate detectior, sed ex utroque temperamento lucis & purpurae moderatum suauiter florem trahat. Hic est qui sentit auras, et cum coelo facit mutationem; nec aequaliter rutilat, cum aut nubilosus est, aut serenus dies. Praeterea in os missus, magis friget. Scalpturis certe minime accommodatus, ut qui attritum respuat. Nec tamen penitus inuitus est, nam **A**damante scribitur & notatur. **V**bi **H**ycinthus, sibi & **C**hrysolampis apparet, quem lapidem lux celat, prodit obscurum. Haec enim est in illo diuersitas, ut nocte igneus sit, die pallidus. Ex ipso solo sumimus Haematem rubore sanguineo, ac propterea Haematites uocatus.

Ciem habent leonis, reliquum corpus pantherae, & magnitudinem dante habet. Hanc feram **B**abylonij, qui iuxta **M**emphim sunt, pro deo colunt. Ceterum **R**hinoceros dicitur est composita a **R**hy, quod est navis, & **R**eges, cornu. Est & **R**hinoceros alter genitus hostis elephanto, nam cornu ad saxa limato praeparat se pugnae, in dimicatione aluum maxime petens, quam scit esse molliorem. Longitudo ei par, crura multo breuiora, color buxeus. Haec **P**linius cap. 20. octauj. Porro **S**trabo lib. 16. sic scribit: **R**hinoceros, ut **A**rtemidorus ait, longitudine parum ab elephantis excedunt, quos **A**lexandriae se uidisse affirmat. Ille autem quem nos, inquit, uidimus, colore buxeo, sed elephanti similis erat, magnitudo uero tauri, forma apro proxima, praesertim quantum ad rictum praeter nasum, qui cornu quoddam est recuruum, omni osse durius, eo pro armis utuntur, quem admodum aper dentibus. Habet etiam duo cingula tanquam draconum uolumina, a dorso usque ad uterum circumuoluta, alterum inuicem uerum, alterum ad lumbum. Sic & **D**iodorus **S**iculus scribit, quod **R**hinoceros in summitate narium cornu gerat, inde cum elephante congressus, uentrem grauius ictum cornu, tanquam gladio proscindit: hoc pacto pugnant, bestiam exanguem reddit. Si uero elephas illius ictum praecipit, proboscide captum, cum superior sit uiribus, dentibus lauat. **C**atoblepa.) De hoc **P**linius cap. 21. octauj libri sic scribit: **A**pu'd **H**esperios **A**ethiops fons **N**igris est, ut plerique existimauerunt, Nili caput, ut argumenta quae diximus persuadent. Iuxta hunc fons appellatur **C**atoblepa, modica alioquin, ceterisque membris iners. Caput enim praegraue aegre ferens, id deicere semper in terram: alius internecio humani generis, omnibus qui oculos eius uidere conspexerint expirantibus. **F**ormica.) Est formica animal nulli ferre praeterquam sibi commodum. Nam, ut inquit **P**linius, apes uitales faciunt cibos, formicae condunt. Haec arbores perniciose ledunt, saxa insciant, hortorum non minime exitium. **F**ormicae tamen Aethiopiae utiles sunt quae aurum eruere dicuntur. **V**nde **P**hilostratus lib. 6. uita **A**pollonij sic ait: **I**ndorum **G**ryphes & **A**ethiopiae formicae, quanquam sunt forma dissimiles, eadem tamen agere student. **N**am

bus animalibus caput amputant. **O**bjiciuntur autem draconibus somnifica medicamentis, & postea obruncantur. **L**apis autem inuentus dicitur esse cadore translucido, nec postea politus aut artem admittit. **S**unt qui scribunt **I**ndos incantationibus extrahere dracones de cubiculis suis, et somno oppressos ceruicem securi frangere, scissosque capite lapillos intus extantes auferre. **T**raditur enim montanorum draconum capitibus inesse lapillos speciei & aspectu iucundos, & splendorem quandam coloribus inducentes, uiribus autem potentiaque mirabiles, quod animal testatur, quae habuisse **G**ygem uulgatum est. **E**uenit etiam interdum, ut draco non solum indum cum securi & arte intra cubile trahens deuoret. **N**abim uocat.) **P**linius cap. 18. lib. octauj: **N**abim Aethiopes uocant, collo similem equo, pedibus & cruribus boui, camelo capite, albis maculis rutilum colorem distinguentibus, unde appellata camelopardalis. **V**ulgò hanc **G**irafam uocant. **S**ecundum **S**trabonem lib. 16. suae **G**eographiae, non est fera, sed pecus: nullam enim praese sentiam fert.

Cephus.) **A** **S**trabone hoc animal **C**epus uocatur, diciturque ipsum habere faciem **S**atyro similem, cetera inter canem atque ursum nullum habere discrimen. **H**ec lib. ult. **L**ibro autem 16. sic inquit: **C**epi faciem habent leonis, reliquum corpus pantherae, & magnitudinem dante habet. **H**anc feram **B**abylonij, qui iuxta **M**emphim sunt, pro deo colunt. **C**eterum **R**hinoceros dicitur est composita a **R**hy, quod est navis, & **R**eges, cornu. **E**st & **R**hinoceros alter genitus hostis elephanto, nam cornu ad saxa limato praeparat se pugnae, in dimicatione aluum maxime petens, quam scit esse molliorem. **L**ongitudo ei par, crura multo breuiora, color buxeus. **H**aec **P**linius cap. 20. octauj. **P**orro **S**trabo lib. 16. sic scribit: **R**hinoceros, ut **A**rtemidorus ait, longitudine parum ab elephantis excedunt, quos **A**lexandriae se uidisse affirmat. **I**lle autem quem nos, inquit, uidimus, colore buxeo, sed elephanti similis erat, magnitudo uero tauri, forma apro proxima, praesertim quantum ad rictum praeter nasum, qui cornu quoddam est recuruum, omni osse durius, eo pro armis utuntur, quem admodum aper dentibus. **H**abet etiam duo cingula tanquam draconum uolumina, a dorso usque ad uterum circumuoluta, alterum inuicem uerum, alterum ad lumbum. **S**ic & **D**iodorus **S**iculus scribit, quod **R**hinoceros in summitate narium cornu gerat, inde cum elephante congressus, uentrem grauius ictum cornu, tanquam gladio proscindit: hoc pacto pugnant, bestiam exanguem reddit. **S**i uero elephas illius ictum praecipit, proboscide captum, cum superior sit uiribus, dentibus lauat. **C**atoblepa.) **D**e hoc **P**linius cap. 21. octauj libri sic scribit: **A**pu'd **H**esperios **A**ethiops fons **N**igris est, ut plerique existimauerunt, Nili caput, ut argumenta quae diximus persuadent. **I**uxta hunc fons appellatur **C**atoblepa, modica alioquin, ceterisque membris iners. **C**aput enim praegraue aegre ferens, id deicere semper in terram: alius internecio humani generis, omnibus qui oculos eius uidere conspexerint expirantibus. **F**ormica.) **E**st formica animal nulli ferre praeterquam sibi commodum. **N**am, ut inquit **P**linius, apes uitales faciunt cibos, formicae condunt. **H**aec arbores perniciose ledunt, saxa insciant, hortorum non minime exitium. **F**ormicae tamen **A**ethiopiae utiles sunt quae aurum eruere dicuntur. **V**nde **P**hilostratus lib. 6. uita **A**pollonij sic ait: **I**ndorum **G**ryphes & **A**ethiopiae formicae, quanquam sunt forma dissimiles, eadem tamen agere student. **N**am

aurum utrobique custodire perhibentur, et terram auri feracem adamare. Megasthenes affirmat certa esse que de formicis vulgata sunt, eas scilicet esse que aurum ex terra effodiunt, non quidem auri studio, sed ut sibi specus longe sub terram parent: has enim vulpibus maiores, terramque fodere auro mixtam, et ex ea purgata Indos aurum colere. Sed ex auditu, non ex visu hec narat. t. C. Lycanem.) Idem sentit Mela Pomp. in descriptione Aethiopiae lib. 3. Sicut, inquit, et seuisima frax omni colore uarij Lycanones et quales accepimus Sphingas. Tarandum uero Plinius. 34. octauus sic describit: Tarando, inquit, magnitudo que boui est, caput maius ceruino, nec absimile, cornua ramosa, ungula bifida, uillus magnitudine uersorum: sed cum libuit sui coloris esse, asino similis est. Tergori tanta duritia, ut thoraces ex eo faciant. Colorem omnium arborum, fructuum, florum, locorumque reddit, metucus in quibus laet, ideo raro capitur. Mirum est habitum corpore tam multiplicitate dari, mirabilis et uillo. Causam huius mutationis tradunt esse, quod pili eius uel cutis potius speculi nature sit asinilis: unde species circumstantium rerum per aerem diffusae, et ad huius generis animalia terminatae, reddunt eis talem colorem, qualis earum rerum fuit quibus proximant. Idem facit polyypus in aquis, qui sui mutatione coloris uenatur piscis: attrahit enim sibi colorem similem ijs quibus appropinquauerit. Vnde natum prouerbium apud Graecos, πολυτροπος υδρος, Polyypum mentem obtine: quo significatur, pro loco et tempore mentem quoque consuetudinemque mutandam esse, et nos ijs hominibus conformandos quibus cum conuersamur. Scribit proinde Aristot. 37. noni nat. animal. polyypum fatuum piscem esse cum ad manum dimissam hominis accedit, prudentem autem in re familiarum, cum omnia necessaria colligat, et in suo domicilio recondat, cumque consumperit quantum utile sit, abigit restas et cancorum crustas, et putamina conchularum, et spinas pisciculorum. De chamae leonte infra dicitur cap. 53. u. C. Thos uocant.) Plinius cap. 34. octauus de his lupis sic scribit: Thoes luporum genus procerius longitudine, breuitate crurum dissimile, uelox saltu, uenatu uiuens, immo cum homini, haecium non colorem mutat: per hyemem hirti, aestate nudi sunt. De hystrice uero idem Plinius cap. 35. octauus sic scribit: Hystrices generat India et Africa, spina contecta, de crinaceorum genere, sed hystrici longiores aculei, et cum intendit cutem, missiles. Ora uergetium figit canum, et paulo longius iaculatur: hybernus autem se mensibus condit. x. C. Pegasus.) Ales haec a loco cuiusdam fontis ubi nascitur nomen habet. Plinius cap. 22. octauus sic scribit: Aethiopia generat multa monstro similia, pennatos equos et cornibus armatos, quos pegasos uocant. Capite tamen 49. lib. decimi, pegasos et gryphos inter fabulosa commemorat. Ceterum auii Tragopa nomen uidetur sortita ab hircio, quem graeci τραγοποι nominant. Quae de hac aue scribuntur, Plinius quoque profabulosis habet. y. C. Cinamomum.) Graeci scribunt κιννάμωμον. Plinius cap. 20. duodecimi de hoc frutice sic scribit: Ipse frutex duorum cubitorum altitudine amplissimus, palmis, minimis, quatuor digitorum crassitudinis, statim a terra sex digitis surculosus, arido similis et c. Dioscor. cap. 13. facit Cinamo species plurimas, quae ab ea regione, cui gentiles sunt, suis quoque nominibus separantur. Praestantissimum, inquit, dicitur Mosylon, ex quadam similitudine cum Casta ea, quae Mosylitios uocatur. Est et quod montanum uocatur, crassum et breue admodum, colore subrufo. Tertium quoque habetur nigrum, et, ut Mosylon appellatum, odore uehementer iucundo, surculosum minus, multis geniculis. Est et quartum fastigium candidi, fungosi, tumidi, aspectu uili, protinus fragilis, grandi radice, castam redolente. Redditur et quintum, cui cortex subrufus, et ad similitudinem castae rubrae coloratum, solidum, firmumque tactu, nec magnopere neruosum, stirpibus crassis. Traditur et Cinamomum mentium, unde nomen pseudocinamomo. Theophrastus cap. 5. nomi de plantis, cinamomum decerpit in quinque partes discerni tradit, et esse praecipuae bonitatis quod germinibus proximum fuerit, idque ad palmi longitudinem caedi aut paulo maius. Deinde alterum est quod sequitur, et illud minus caesura est. Tertium deinde et quartum notatur. Vltimum uero quod deterrimum proximumque radice: hoc enim minimum corticis habet, in quo summa gratia est, non in ligno: qua de causa praeferrri cacumina solent, quod corticis plurimum habeant. Apud gentiles non legebatur cinamomum, nisi prius a dijs impetraretur uenia metendi, exitis caeparum, bouum et arietum illis oblati post solis ortum et ante eius occasum. Sarmenata hasta diuidebat sacerdos, deoque partem ponebat, reliquam mercator in nassus condebat. Est et alia fama, cum sole diuidi, ternasque partes fieri, deinde forte germina discerni, quoadque soli cesserit relinquere, ac sponte conflagrari. z. C. Hyacinthus.) Lapis est preciosus, si genuinus haberi possit. Nam multi non parum obnoxij sunt uitij, dum uel naturalis color abluatur, uel nullo obacuitur, aut in aquaticum eliquescit. Et si genuinus sit, persentiscit aerae mutationes, nam est nubilus in obscuro aere, rutilans et clarus in sereno. Sed et in os missus magis frigescit, calorem scilicet oris frigore eius fugiente, et seipsum in unum recolligente. Virtus autem uita fortior est seipsa dispersa. Sculpi praeterea nequit, ob nimiam duriciem eius: de quo uide Plinium cap. 9. trigemiseptimi. a. C. Chrysolampis.) Plinius cap. 10. lib. ult. sic scribit de hoc lapide: Chrysolampis in Aethiopia nascitur, pallidi coloris die, et noctu

Mira de intimis gentibus Libyae, de lapide Hexecontalitho. Cap. XLIIII.

Vod ab Atlante ad usque Canopitanum ostium panditur, ubi Libyae finis est, et Aegyptium limen, dictum a Canopo Menelai gubernatore ibi sepulto. In ea insula, quae ostium Nili facit, gentes tenent diffusae, quae in auias solitudinis secretum recesserunt. Ex his a Atlantes ab humano ritu profus exulant: nulli proprium uocabulum, nulli speciale nomen. Diris solis ortus excipiunt, diris occasus profequuntur, usque torrentis plagae federe, oderunt deum lucis. Affirmant eos somnia non uidere, et abstinere penitus ab animalibus uniuersis. d. Troglodyte specus excauant, illis teguntur. Nullus ibi habendi amor, a diuitijs paupertate se abdicarunt uoluntaria. Tantum lapide uno gloriantur, quem Hexecontalithon uocant, tam diuersis notis sparsum, ut sexaginta gemmarum colores in paruo eius orbiculo deprehendantur. Omnes isti carnis uicium serpentum, ignarique sermonis strident potius quam loquuntur. Augulae uero solos colunt inferos, foeminas suas primis noctibus nuptiarum adulterijs cogunt patere: mox ad perpetuam pudicitiam legibus stringunt se uerissimis. n. Gamphasantes abstinent praelij, fugiunt commercia, nulli se externo misceri sinunt. i. Blemmias, sed non eos qui uicina rubro mari incolunt, credunt truncos nasci parte qua caput est, os tamen et oculos habere in pectore. k. Satyri de hominibus nihil aliud praeferrunt quam figuram. l. Aegipanes hoc sunt quod pingi uidemus. m. Himantopodes flexis nris crurum repunt potius quam incedunt, et per gedi usum lapsu magis destinant quam ingressu. n. Pharusi cum Herculi ad Hesperidas pergenti forent comites, itineris taedio hic resederunt. Haec uenue Libya.

et noctu ignei. Dicitur autem est Chrysolampis a χρυσό αuro, et λάμπεω splendens, quasi lapis splendens auro. Ceterum Haemattis a sanguineo nauio eius colore nomen accepit. Vide de hoc lapide Plinium capite 10. libri ultimi.

SCHOLIA CAP. XLIIII.

Quae in hoc capite Solinus de uarijs interioris Libyae gentibus scribit, mutatis est ex cap. 8. quinti Plinij, et Pomp. Mela lib. primo suae Geographiae, qui extendunt Libyam usque ad Canopicum ostium Nili, quod secundum Strabonem lib. ultimo distat ab Alexandria centum ac uiginti studijs pedestri itinere, sic distat a Canopo illic mortuo ac sepulto, qui Menelai classem gubernabat.

a. C. Atlantes.) A monte eiusdem nominis hi populi nomen habent, excelsitudoque solem dum oritur et dum occidit, ut ipsi agrisque eorum pestiferum, quippe qui per calorem suum regionem perdit.

b. C. Somnia non uidere.) Christiani philosophi fecerunt nocturnas uisiones in quinque genera, uidelicet, oraculum, uisionem, somnium, insomnium, et phantasma. Oraculum est, cum superi aliqui agendum uel delectandum denunciant, aut indicant aliquid euenturum. Visio est, cum id quod uisus dei quis, eodem modo quo apparuerat eueniet. Somnium est figuris tectum, et sine interpretatione intelligi non potest. Insomnium est, quando id quod fatigauerat uigilantem, ingerit se dormienti, ut est cibi cura, uel aliqua studia, aut infirmitates. Secundum quoque studia, quae quisque exercuit, somnia, et solitarum artium simulacra menti impressa, apparent in somnijs. Iuxta etiam infirmitatum diuersitates, diuersa accidunt somnia. Etiam secundum morum et humorum uarietates, uariantur et somnia. Aliamque uident sanguinei, alia cholericis, alia

phlegmaticis. Phantasma est, quando quis dormire coepit, et adhuc uigilare se existimat, aspicer uidetur irruentes in se, uel passim uagantes formas, discrepantes ac uarias, letas uel turbulentas. In isto genere est Ephialtes, quem publica persuasio quiescentes opinatur inuadere, et pondere suo pressos ac sentientes grauare: quod tamen non est aliud, quam quaedam fumositas a stomacho uel a corde ad cerebrum ascendens, et ibi uim animalem comprimens. c. C. Abstinere ab animalibus.) Dogma id Pythagoricum fuisse constat, qui Graecos ueteres persuasit, ut nullum occiderent animal. idem fecisse ueteres Aegyptiorum sacerdotes, Cheronem Stoicus prodidit. d. C. Troglodyte.) Nomen istud habent haec gentes a specubus et caernis in quibus habitant: est enim τρωγλυ foramen et specus. De Troglodytis scribit Herodotus in Melpomene: Troglodyte, inquit, Aethiopes omnium quos fando cognouimus, pernicissimis pedibus sunt, serpentibus lacertisque et alijs id genus reptilibus uescentes, lingua nulli alteri simili uentes, sed uespertilionum more stridentes. e. C. Hexecontalitho.

contalithon.) Dicitio est composita, Græci enim ἑξήκοντα sexaginta, & λίθον lapidem dicunt: & quoniam hic lapis in parva magnitudine multicolor invenitur, nomen sexaginta sibi adoptavit. f (Augyla.) Vocantur hi populi sic à loco, cui Augyla nomen est. Hi Manes deos putant, deterrantes per eos, pro oraculis eos cõsulunt, referuntq; somnia pro responsis. g (Fœminas.) Scribit & Mela lib. primo in hunc modum: Fœminis corii solenne est, nocte qua nubunt, omnium stupro patere, qui cum munere adveniunt, & tum cõ plurimis cõcubuisse maximè decus, in reliquâ pudicitia insignis est. h (Gamphasantes.) Scribit de ijs Pomp, quod nudi sint, armorumq; omnium ignari, nec vitare scient tela nec iacere, ideoq; obuios fugiunt, neq; aliorum quàm quibus idem ingenij est, aut congressus aut colloquia patiuntur. i (Blemmias.) Plinius cap. 3. lib. quinti de his ita refert: Blemmij traduntur capita abesse, ore, oculis pectore affixis. k (Satyri.) De Satyris supra capite 40. circa finem nonnihil diximus. l (Aegipanes.) Sunt αἰγίπρωες Græcis fœmicapri, uocanturq; sic quidam à forma capro simili, qui & Syluam dicitur, nudi, capris per similes, miramq; leuitatem præ se ferentes. Eos uana gentilitas syluestres deos esse putabat, porcos eis sacrificans. m (Himantopodes.) Latine Loripedes, ἀπὸ ἰμάντων & ποδός, id est, à loro & pede, quod quasi loro eorum pedes sint implicati & recurui. De his Pomp. sic scribit: Himantopodes inflexi lenis cruribus, serpere magis quàm ingredi referuntur. n (Pharusi.) Hi quondam Persæ, comites dicuntur fuisse Hercules, ad Hesperidas tendentis: & secundum Pomp. aliquando diuites, nunc incultis, & nisi pecore alerentur, admodum inopes.

De Aegypto, de Nili fluminis origine, augmento, ostijs. De Apiboue, de Crocodilis, Trochilo aue, Scincis, Hippopotamis, Ibide aue, de miris Aegypti arboribus, de Alexandria, de pyramidibus. Cap. XLV.

SCHOLIA CAP. XLV.

Constat ex decimo capite Genesios, Ham filium Noah habuisse hos filios, Chus, Mizraim, Phut & Chnaan. Chus occupauit Aethiopiã, unde & Aethiops Hebræis uocatur Chusa, & Phut Libyam, Mizraim autem terram Aegypti, sicut & perypetud Aegyptus in hebraismo uocatur Mizraim. Vnde aut huc terræ nomē Aegypti accesserit, Laëtantius super secundo Theobaid. ostendit, dicens: Habuit Belus Babytoniorum rex filios Danaum & Aegypti. Aegyptus aut eiecho fratre Danao, in terra Aegypti amnis 68. regnum tenuit, & ex suo nomine regionem eam Aegyptum uocauit, cum antea Aeria diceretur. Est regio ipsa fecundissima, & nullis aeris tempestatibus obnoxia, ut etiam Aegyptij ipsi affirmant apud se primos procreatos homines, ob summam regionis temperiem: nam neq; hybernis frigidibus, neq; æstiuu solis ardore eius incolæ premuntur. Sed & solum regionis illius omnium earum rerum feracissimum quæ sunt ad usum hominum necessariæ, id quod Nili fluminis fertilitate satis probari potest. Is enim fluuius quamplurima generat, & quæ genit suapte natura facillime nutrit. Hinc uenit, ut Aegyptus plura quàm alia omnis regio mirabilia habeat. Vide in

Egyptus à meridie introrsus recedit, quoad præterdunt Aethiopes. A tergo inferiorem eius partem Nilus circumfluit, qui scissus à loco cuius Delta nomen est, ad insulæ faciem spatia amplectitur interna, & incerto penè fonte decurrens proditur, ut loquemur. Originem habet à monte inferioris Mauritaniæ, qui oceano propinquat. Hoc affirmant Punici libri, hoc Iubam regem accepimus tradidisse. Igitur protinus lacum efficit, quem Nilidem dicunt, Nilum autem iam inde esse cõiectant, quod hoc stagnum herbas, pisces, belluas nihilominus procreet, quàm in Nilo uidemus; ac si quando Mauritania, unde ei origo est, aut niubus densioribus, aut imbribus largioribus irrigatur, inde incrementa exundationis in Aegypto augeantur; sed effusus hoc lacu arenis sorbetur, & cuniculis cæcis absconditur: deinde in Cæsariensi specu prorumpens amplior, eadē indicia præfert, quæ in exortu notauimus; rursusq; subsidit, nec se prius reddit, quàm post interualla itineris extenti contingat Aethiopas. Vbi exit, Nigrum facit fluuium, quem supra diximus terminum esse limitis Africani. Astapum eum indigetes uocant, scilicet aquam è tenebris profluentem. Multas magnasq; ambit insulas, quarum pleræq; sunt tam diffusæ, & tractæ magnitudinis, ut uix eas dierum quinq; cursus prætermeet, quauis concitus

† interma

30

40

† ampliora indicia

† Nigrum

citus ibi feratur. Nobilissima earum est Meroë, circum quam diuisus dextro alueo Astusapes, læuo Astabores nominantur. Tunc quoq; emensus magna longinquaq; loca, cum primū occurfantibus scopulis asperatur, tantis agminibus extollitur inter obiecta rupium, ut ruere potius quàm manare credat, denumq; à Cataracte ultimo tutus est. Ita enim quædam claustra eius Aegyptij nuncupant. Relicto tamen hoc ponè se nomine, quod Stris uocatur, mox inoffensus meat. Septem ostijs cõditur, in meridie uersus excipitur Aegypto mari. Ignari syderu uel locorum, uarias de excessibus eius causas dederunt. Alij affirmant Etesias nubium densitatem illo cogere, unde amnis hic aufpicatur, ipsumq; fontem superno humore sublatur, tantum inundationis habere subtilitiam, quantum pabuli ad liquorem nubila summinuistraverint. Ferunt alij, quod uentorum flatibus re-percussus, cum fluorem solitæ uelocitatis non queat promouere, aquis in arcto luctantibus intumescat, & quanto impensius controuersi spiritus repugnauerint, tanto excelsius sublimari in altitudinis uertices repercussam celeritatem, quando nec solitus extenuet cursus alueum, & stipato iam flumine, uenis originalibus torrentum pondera superueniant, ita concordia uolentia, hinc urgentis elementi, hinc resistentis, undis exultantibus, molem colligi, quæ excelsus facit. Nonnulli affirmant fontem eius qui Phiala uocatur, syderum motibus excitari, extractuq; radijs candentibus coelesti igne suspensi, non tamen sine certa legis disciplina, hoc est, lunis ceptantibus: uerum omnē excessus originem de sole fieri, primamq; exultantiã tumoris concipi, cum per Cancrum sol uehat. Postmodum triginta eius partibus euolutis, ubi ingressus Leonem, ortus Sirios excitauerit, propulsus omni fluore tantã uim amnis erumpere: quod tempus sacerdotes natalem mudi iudicant, id est inter tertiumdecimum Calendas Augustas, & undecimum diem. Deinde reuocari exitus uniuersos, cum in Virginem transeat, penitusq; intra suas ripas capere, cum Libram sit ingressus. Hoc etiam addit, pariter eum nocere, si siue abundantius exæstuet, siue parcius, quandoquidem exiguitas minimum fœcunditatis apporet, propensior copia diuturno humore culturam mouetur. Maximos eius exitus cubitos duodeuiginti confurgere, iustissimos sede-

stinan in secundo, & Diodorus Siculum libro primo. a (Cui Delta nomen est.) Apud Memphis omnium Aegypti urbium præstantissimam, Nilus in plures partes scissus, formam Deltae, id est, triangulum efficit: quo sit, ut tanquàm in Nili claustro posita, aditu præbeat prohibeatq; ad superiora loca nauigantibus. Inferioræ Aegypti partē, Nilus dextra læuâq; diuisus, amplexu suo determinat Canopico ostio ab Africa, ab Asia Pelusiaco, centu septuaginta millium passuum interuallo. Quam ob causam, inter insulas quidam Aegyptum retulere, ita se findente Nilo, ut triquetram terræ figuram efficiat: unde & multi Aegyptum Delta appellauerunt. Et quauis habeat fluuitorum maximū qui in orbe terrarum inueniuntur, tamen secundum multos eius fluuij origo ignoratur. Diodorus Siculus lib. 1. huius rationē esse dicit, quod ea loca Nilus præterfluat, quæ sunt tum septentibus tum Cynocephalis, uarijsq; feris syluestribus infestata, ac propterea illius accessus difficiles. Plin. uero cap. 9. quinit sic scribit: Nilus incertis ortus fontibus, it per deserta & ardentia, & immenso longitudinis spacio ambulans, famaq; tatum, inermi quæstiu cognitus sine bellis, quæ cæteras omnes terras inuenere, originē (ut Iuba rex potuit exquirere) in monte inferioris Mauritaniæ nõ procul oceano habet, lacu protinus stagnante, quem uocant Nilidem: ibi pisces reperiuntur Alabeta, Coracini, Siluri, Crocodilus quoq;. Præterea obseruatum est, prout in Mauritania niues imbrisque satiauerint, ita Nilum increfcere. Aegyptij uero sacerdotes ab oceano, qui orbem circuit, Nilum habere principium ferunt. De Nilide lacu supra quoq; diximus cap. 40. qui putatur à multis caput esse Nili, sed effusus hoc lacu Nilus, indignantur fluere per arenosa & squalentia, in Cæsariensis Mauritaniæ gente Masisyllum erumpit, & hominum coetus uelut circumspicit, isdem animalium argumentis. Iterum arenis receptus, conditur rursus uiginti dierum desertis ad proximos Aethiopas, atq; ubi iterum senserit hominem, profluit fonte (ut uerisimile est) illo, quem Nigrum uocant: inde Africam ab Aethiopia dissecens, etiam si non protinus populis,

feris tamen et belluis frequens, sylvarumque opifex, medius Aethiopus fecat, cognominatus Aftapus, quod illarum gentium lingua significat aquam et tenebris profluentem. Spargit denique in suo cursu insulas innumeras, quasdamque tam vastae magnitudinis, quamquam rapida celeritate, ut tamē diuini quinq; cursu non breuiore transuolat. Circa clarissimam curu Meroen, Aftabores laeuo alueo dictus, hoc est, ramus aquae ueniens est tenebris, dextero uero Aftusapes, quod latentis significatione adiecit, nec ante Nilus, quam se totum aquis concordibus rursus iunxit et c. Haec Plinius. Diodorus uero Siculus lib. 1. de ortu Nili sic scribit: Nilus à meridie ad septentrionem fertur, ortus ex fontibus in extremis Aethiopiae finibus, ad quae loca propter aestus intemperie nullus aditus fuit. Maximum omnium fluxum, cum per uarias pluresque feratur regiones, magnos flexus facit: quandoque ad orientem et Arabiam, quandoque ad occidentem et Libyam fluens. Eius decursus ab Aethiopiae montibus usque ad mare, stadia duodecim ferme millia cum eius flexibus complectitur, facitque plurimas insulas, maximè unam insignem nomine Meroen, quae nomen illud habere dicitur à Meroe sorore Cambysis ibi defuncta, cum frater occuparet Aegyptum. b C A cataraete. Est cataraetes ad medium ferè flumen, petrosum quoddam superciliium in superiore parte planum, ut flumen recipere possit, desinens uero in praecipitium. Sic secundum Strabonem est in Pamphylia annis, qui Cataraetes appellatur, multus, et torrentis more impetuosus, ab alta petra descendens, adeo ut longissime strepitus exaudiatur. In Nilo quoque locus quidam est latitudine stadiorum decem accliuus, praecipitium, in angustum clausus inter conualles, ubi frequentia saxa scopulis similia, aquam magna uertigine mirabilique illa samre fecerunt, inque contrariū cursum spumis agunt redundantibus: quae res stuporem aspicientibus praebet: est enim ita uelox hoc in loco aquae decursus, ut sagitta similis uideatur, cum augetur aquarum incremento Nilus. Vnde nulla est facultas ascendendi, fluminis impetu omne hominum ingenium superante. c C Quod Siris. Quasi à Sirio stella nomen habeat, quod sub

cim temperari. Nec in quindecim abesse prouentus fructuarios, sed quicquid intra sit, famē facere. Dant illi etiam hoc maiestatis, ut portendat futura, argumentantes, quandoquidem Pharfalico bello non fuerit egressus quinque ulnas, iam illud palam est, egred solus ex annibus uniuersis nullas expiret auras. Ditionis Aegyptiae esse incipit à Syene, in qua fines Aethiopyum, & inde usquedum mari intimatur, Nili nomen tenet. Inter omnia quae Aegyptus habet digna memoratu, praecipue bouem mirantur, et Apim uocant, Hunc ad instar colunt minus, insignem notae albae macula, quae dextro eius lateri ingenta, corniculantis lunae refert faciem, Statutum tauri spatium est, quod ut affuit, profundo sacri fontis immerfus necat, ne diem longius trahat quam licebit, Mox alter, nec sine publico luctu requiritur, quae repertum centum antistites Memphim prosequuntur, ut incipiat sacris ibi initiatus, sacer fieri. Delubra quibus succedit aut incubat, mystice thalamos nominant. Dat omnia manifestantia de futuris: illud maximum, si de consulentium manubium capiat, Denique auerfus Germanici Caesaris dextram, prodidit in ingruentia, nec multo post Caesar extinctus est, Pueri Apim gregatim sequuntur, & repente uelut lymphatici uentura praecinant. Bos illi foemina ostenditur in anno semel, & ipsa non absque certis insignibus, quae atque inuenta & oblata est, eadem die statim neci datur. Apis natalem Memphitici celebrant iactu aureae paterae, quam proiciunt in Nili gurgitem. Haec solennitas per dies septem agitur: quibus diebus cum sacerdotibus quadam Crocodili inducias habent, nec atrectant lauantes; uerum octauo die ceremoniam iam peractis, uelut reddita fauendi licentia, solitam resumunt atrocitatem. Crocodilus malum quaedam drupes, & in terra & in flumine pariter ualet, linguam non habet, maxillam mouet superiorem. Morsus eius horribili tenacitate conueniunt, stupante se dentium serie pectinatim. Plerumque ad uiginti ulnas magnitudinis coalescit. Qualia anieres edit oua. Meratur locum nido naturali prouidentia, nec alibi foetus premit, quam quo crescentis Nili aquae non possunt peruenire. In partu fouendo mas & foemina uices seruant. Praeter hiatu oris, armatus est etiam unguium immanitate. Noctibus in aquis degit, per diem humi acquiescit, Circundatur maxima

xima cutis firmitate, in tantum ut ictus quouis tormeto adactos tergo repercutiat. Trochilos auis paruula est, ea dum redutias escarum affectat, os belluae huiusce paulatim scalpit, & sensim scalpurigine blandiente aditum sibi in usque fauces facit: quod Enhydrus conspiciatur, alterum Ichneumonum genus, penetrat belluam, populatisque uitalibus, erosa exit aluo. Est & Delphinium genus in Nilo, quorum dorfa serratas habent cristas: hi Delphines Crocodilos studio eliciunt ad natandum, demersisque astu fraudulento tenera uentrium subternantes secant, & interimunt. Praeterea habitant in insula Nili homines forma perexigui, sed audacia eousque praediti, ut Crocodilis se offerant obuios; nam haec monstra fugientes insequuntur, formidant resistentes, Ergo capiuntur, subactisque etiam in tra aquas suas seruiunt, & perdomiti metu ita obsequuntur, ut immemores atrocitatis, uictores suos inequitantes dorso uehant. Hanc ergo insulam & hanc gentem ubique indicio odoris persenserint, procul fugiunt. In aqua obtusius uident, in terra acutissimè. Hyeme nullum cibum capiunt, quin etiam quatuor menses a coepto brumae inedia exigunt, Scinci quoque circa Nilum frequentissimi, Crocodilis quidem similes, sed modica forma et angusta, uerum ad opem salutarem non qualibet necessarii; mendentes quippe ex ipsis pocula inficiunt, quibus & stupor neruorum excitetur, & ueneni uis extinguitur. Hippopotamus in eodem flumine ac solo nascitur, equino & dorso, & iuba, & hinc nitur, rostro refupino, unguis bifidis, aprinis dentibus, cauda tortuosa. Noctibus segetes depascitur, ad quas pergit auerfus astu dolofo, falente uestigio, reuertenti nullae ei insidiae praeparantur. Idem cum distenditur nimia fatietate, arundines recens caesas petit, per quas tandiu obuersatur, quoad stirpium acuta pedes uulnerent, ut profluuium sanguinis leuetur sagina. Plagam deinde caeno oblinat, usquedum uulnus conducatur in cicatricem. Hippopotamos & Crocodilos primus Romam Marcus Scaurus inuexit. Circa eandem ripas ales est Ibis: ea serpentum populatur oua, gratissimamque ex his escam nidis suis desert: sic rarefunt prouentus foetuum noxiorum, Nec tamen aues istae tantum intra fines Aegyptios profunt: namque cum Arabicae paludes pennatorum anguium mittunt examina, quorum tam citum uirus est, ut

sub ortum canis, per introitum solis in leonem augetur et crescat. Sunt multa exenplaria Soliniana, quae pro Siris habent Nigris. d C Septem ostijs. De his ostijs Plinius cap. 10. libri quinti sic scribit: Sunt in honore atque intra decursum Nili multa oppida, praecipue quae nomina de de re ostijs, non omnibus (undecim enim reperiuntur superque quatuor, quae ipsi falsa ora appellat) sed celeberrimis septem, proximo Alexandria Canopico, deinde Bolbitino, Sebenitico, Phatnitico, Mendefico, Tanitico, ultimoque Delphisaco. Vocatur autem quatuor falsa, quod ignobilia sint, habentia quidem ingressus, at non aptos magnis nauigijs, sed scaphis. e C Varias de excessibus. Excessus uocat Nili incrementum, quod aspicientibus uidetur admirabile, & incredibile audientibus. Solus enim Nilus inter reliqua flumina adeo aestate crescit, cum decrescant caetera, ut inundet Aegyptum: hyeme minuitur, cum reliqua auergeantur. Est Aegyptus plana & campestris: cum urbes, uici, & agricolarum manalia aggeribus munita, & aquae inundationem decipient, tanquam Cyclopes apparatus aspicientibus. Terrestres belluae omnes quae in campis remanent, suffocantur aqua: quae euadunt, ad altiora confugiunt. Pecora inundationis tempore in stabulis reclusa nauitriunt à colonis, ad id ante praeparato pastu. Vulgus uero remisissis operibus rusticis, ociosum epulis indulget ac uoluptati. Haec Diodorus Siculus. Anaxagoras huius incrementi causam putat esse niues Aethiopiae, quae aestatis tempore liquefunt, hyeme uero uigent. Eudoxus Aegyptiorum sacerdos, huius causam in pluuia referre a quas tradit, annisque temporum circumobstantiam, id est, antiperistasis. Etenim cum nobis est aestas, qui sub solstitiali circulo, imò extra ipsum agimus, tunc illis hyems est, qui scilicet sub brumali ad perpendicularium incolunt, propterea Nili aqua aluos superans, expatiatur per Aegyptum. Lucanus lib. 10. existimat Nili inundationis non posse aliam rationem reddi, nisi quod Deus Aegyptio, quae plerumque uacat pluujs, consilere uoluit. Thales Physici sententia fuit, quod Biesiae eo tempore ex aduersa flantes, acto mari Nilum in oris retro age-

vent, atq; stagnare cogere. Pomp. autē Mela dicit, quod Etesiae uenienti Nilo obuia aduerso spiritu, cursum descendens impediunt, aut arenis, quas cum fluctibus littori applicant, ostia obducunt. Et sic hi dicunt duas esse causas huius incrementi, scilicet fluminis ingentē aquae copiam, & uentorum Nili cursum praepedientium uiolentiam. Idem sentit Ammianus historicus libro 22. sic scribens: Opinio est celebrior alia, quod spiritibus Prodromis, perq; dies quadraginta & quinq; , Etesiarum continuis flatibus repellentibus eius meatum, uelocitate cohibita superfluis fluctibus intumescent, & reluctante spiritu controuerso adolefcent in agros, hinc ui reuerberante uentorū, inde uergente cursu uenarū perennium, progrediens in sublime tegit omnia adumis oppressa per supina camporum speciem exhibet maris. Timeus uero mathematicus referente Plinio cap. 9. quini hanc prouultionem, nempe Phialam appellari fontem eius, mergiq; in caniculos, ipsum animum uapore anhelantem humidis cauitibus ubi conditur. Verum sole per eos dies cominus facto, extrahi ardoris ui, et suspensum abundare, ac ne deuoretur absconditū, idq; euenire a canis ortu per introitum solis in Leonem, contra perpendicularum fontis sydere stante, cum in eo tractu absmanantur umbrae. Scribit quoq; ibi Plinius Nilū crescere luna noua, quaecumq; post solstitiū est, sensum modicēq; Cancrum sole transeunte, abundantissimē autē Leonem. In Virgine autē residet istādem quibus accreuit modis. In totum autem reuocatur intra ripas in Libra, ut tradit Herodotus, centesimo die.

f. (Natalem mundi.) Aegyptij sacerdotes opinati sunt ita fuisse factū in primo mundi natali, sicut in Aegypto annis singulis fieri experiebantur. Nam a principio mundi, cum terra, quae tūc fuerat aquis obducta, arida apparisset, multiformis in ea rerū facta est generatio. Sic in Aegypto cum aquarum moles recedit, apparet superficies terrae, & quicquid sub aquis delituit. g. (Sua abundantius exsuet.) Iustum incrementum, inquit Plinius, est cubitorum 16. Minores aquae non omnia rigant, ampliores detinent, tardius recedendo. Haec serendi tempora absumunt solo madente,

morsum antē mors, quam dolor insequatur, facillitate, qua ad hoc ualēt, aues excitatae, in prociuctum eunt uniuersae, & prius quam terminos proprios externum malum uaslet, in aere occurrant cateruis pestilētibus, ibi agmen deorant uniuersum: quo merito sacrae sunt, & illaesa. Ore pariunt. Nigras solum Pelusium mittit, reliqua pars candidas. De arboribus quas sola fert Aegyptus, praecipua est ficus Aegyptia, folijs moro comparanda, poma nō ramis tantum gestitans, sed & caudice. Vique adeo foecunditatis suae angusta est, ut uno anno septies fructum sufficiat. Vnde pomum decerpseris, alterum sine mora protuberat. Materia eius in aquam missa subsidit, deinde cum diu defecerit in liquore, leuior facta sustollitur, & uersa uice, quod natura in alio ligni genere non recipit, fit humore sicca. Palma quoq; Aegyptia dicenda res est, proprie ad ipsos uocat, ut dici oportuit, eaq; gustata arceat sitim. Odor eidem qui & malis Cydonijs. Sed demum sitim sedat, si prius q; maturuerit decerpatur. Nam si matura sumas, sensum intercipit, gressum praepedit, linguam retardat, obfessusq; officijs mentis & corporis, imitatur uitium ebrietatis. Aegyptium limitē, quā ad Lacecaumenen cacumen tendit, incolunt populi, qui momentum quo reparari mundum ad motus ferunt annuos, hoc studio deprehendunt. Eligitur sacer lucus, in quem compellūt animalia diuersissimi generis: ea ubi ad statutum modū caelestis uerrigo prouecta est, sensus suos significationibus produnt quibus possunt: alia ululant, alia mugiunt, quaedam stridunt, quaedam rugiunt, nonnulla simul confugiunt ad uolutabra. Hoc argumentum illis est magisterium ad indicium temporis deprehendendi. Ferunt idem populi, a primis sibi gentis suae auis traditum, ubi nunc occasus est, quondā ibi ortum solis fuisse. Inter Aegyptias urbes numero portarum Thebae nobiles, ad quas commercia Arabes undiq; gentium subuehunt. Hinc regio Thebaica. Abydos & ipsa nobilis olim Memnonis regia, nunc Osyridis fano exculsa. Alexandriam & operis ipsius magnitudo, & autor Macedo nobilitant: quam metatus Dinocrates architectus, secūdm post conditorem inter memorabilia locū sortitus est. Condita autem Alexandria est duodecima centesimaq; olympiade, L. Papyrio Spuriij filio, C. Patilio Caij filio coss. Romanis, haud longē ab ostio

ab ostio Nili fluminis, quod Heracleoticon alij, alij Canopicon appellant. Est & Pharos, colonia à Caesare dictatore deducta, ex qua fabricus accensis nocturna dirigit nauigatio. Nam Alexandria insidiosus accessu aditur, fallacibus uadis, caeco mari, tribusq; tantum canalibus admittit nauigātes, Tegamo, Posidonio, Tauro. Hinc igitur in portibus machinas ad prelucenti diministeriū fabricatas, Pharos dicunt. Pyramides turres sunt in Aegypto, fastigiatae ultra celsitudinem omnē, quae fieri manu possit: itaq; mensurā umbrarum egressae, nullas habēt umbras. Nunc ab Aegypto promoueamus styliū.

demandatum erat, per epistolas urbibus uicisq; significabant, quot cubitis, quouē digitis fluminis auctus esset, & simul quo tempore ceppisset decretere, quomodo uacuis reddebatur. Ea solitudine populus incrementi magnitudine decemētoq; notis, ubertatem futuram euestigio ab inundationis modo, notatis prioribus temporibus, noscebant. Vide Diodorū Siculum lib. primo. h. (Apim uocant.) Cum Aegyptij colerent bouem, quem Apim uocant, pro deo, hac superstitione offensus Cambyses Persarum rex, Apim bouem à sacerdotibus ad se iussit duci, eductoq; mox mucrone cacchinansq; ait ad sacerdotes: O capita nequam, huiusmodi dii existunt satguine atq; carne praediti & ferrum sentientes: dignus nimirum Aegyptijs hic deus. Quis autem is Apis fuerit, paucis Mela Pomp. definit. Apis, inquit, populorū omnium in Aegypto numen est: bos niger, certis maculis insignis, & cauda linguāq; dissimilis aliorum. Raro nascitur, nec coitu pecoris, ut aiunt, sed diuinitus & caelesti igne cōceptus, diesq; quo gignitur genti maximē festus est. Sic quoq; Herodotus scribit: E. p. apus ē uacca genitus, quae nullum dium alium potest concipere foetum, quam Aegyptij aiunt fulgure ictam concipere ex eo Apim. Habet hic uulnus, qui appellatur Apis, haec signa: Toto corpore est niger, in fronte habet candorem figurā quadratā, in tergo effigiem aquilae, cantharum in palato, duplices in cauda pilos. Alebatur autem olim in urbe Memphi, ubi templum erat, in septo quodam. Mortuo autem Apide, magnificeq; sepulto, querebant ad id delicti sacerdotes utulum priori persimilem: quo inuento, populus luctum finiebat. Sacerdotes quibus ea imminibat sollicitudo, primum in ciuitatem Nili utulum perducebant, in qua eum nutriebant dies 40. Deinde in nauim contestam, habitaculum aureum habentem, introducentes, & ad Memphim ut eum ducentes, in Vulcaniano locabant. De delubris eius scribit quoq; Plinius sic: Delubra sunt ei gemina, quae uocant thalamos; aurguria populorum. Alterum intrasse letum est, in altero dira portendit. Responja priuatis dat, è manu consulentiū cibum capiēdo &c. Vnde cum linxisset palliū Eudoxi astrologi, cum adhuc in Aegypto moraretur, hoc ostentato eum sacerdotes celebrem quidem futurum, sed nō longeuum responderunt. Sic Germanicus Caesar Drusi & iunioris Antoniae filius, accepto ostento à boue, agens annum quartū & trigessimū, Antiochie obiit, nec sine ueneni suspitione. Quae sequuntur de pueris comitantibus, & carmen in honorem eius canentibus, item de boue foemina, sumpta sunt ex cap. 46. octauij Plinij. i. (Apis natalem.) Est Memphi locus in Nilo, quem à figura uocat Phialam, ubi omnibus annis auream paterā argenteamq; mergūt, diebus quos habent natales Apis. Septiē hi sunt, mirumq; per eos à Crocodilis neminē attingi, octauo post horam diei sextā redire belluae feritate. k. (Crocodilus.) Dicitur Crocodilus ἰστὸς κροκόδειρος ἢ κροκόδειρος, id est, à croco & timido, quod mirum in modum crocum timeat. Aegyptij enim super mel quod cōficiunt crocum sternunt, ne à crocodilis absumatur, id maxime expetentibus. Herodotus in Euterpe describit Crocodili naturam his uerbis: Crocodilo talis inest natura, ut quatuor mensibus, maxime hybernīs, nihil omnino edat: & cum sit quadrupes, tamen terreste & aquatile est. Nam oua parit humi, excluditq;: & plerumq; diei in sicco agis, sed totam noctem in flumine, quippe calidore aqua nocturno, quam sereno & rosido. Ex omnibus quae mortalia agnoscimus, hoc maximū exiit ex nino: siquidem oua gignit haud multo maiora anserinis, & pro portione oui foetus excluditur. Excretus, ad decem & septē atq; amplius cubitos peruenit. Oculos habet sullos, dentes magnos pro portione corporis, & prominentes atq; serratos: cui ex omnibus feris soli lingua immata non est. Idem inferiorem maxillam solum non mouet, sed superiorē inferiori admoget. Vngues quoq; robustos habet, pellēmq; circa tergum impenetrabilem. Inter quas cecus, sub dio perspicacissimus. Diodorus enim longitudine uitae hominis ferme esse ait: neq; solū homines

centa sexaginta millia hominum, amnis uiginti construxisse produntur. Vide de his, si libet, Plinium cap. 12. tricesimifexti naturalis historiae.

SCHOLIA CAP. XLVI.

Absoluta Africa, transit hic Solinus in Asiam, tertiam orbis partem: & quia Arabia propinqua est Aegypto, primum ad illam pergit provinciam, ut eam describat, & cum traiciendū sit mare rubrum, antea illud quoque ab eo describitur, quare sic uocetur, & a quo nomen illud habeat. Quod nostri uocauerunt mare rubrum, Graeci appellat Erythraeum, a rege Erythro, aut (ut alij sentiunt) a solis repercussu talis ei redditur color. Alij ab arena terraeque, alij a tali aquae ipsius natura. Quint. Curtius lib. 7. dicit: Mare rubrum nec colore quidem abhorret a ceteris, ab Erythro rege inditū est ei nomen. Sunt qui aient mare rubrum uehementer coruleum esse: denominatur tamen rubrum a rege Erythro, id est, rubro, qui ex suo nomine mare denominauit. Scribit Procopius lib. 1. belli Persici, mare rubrum in tenebris non esse procellosum, sed in luce plerumque contingit esse aestuosum. Sic quoque scribit Mela lib. 3. hoc mare procellosum esse, asperum, profundum, & magnorum animalium magis quam cetera capax. His quoque alludunt Hebraei, qui scribunt mare illud propterea uocatum אֲדִיָּן דָּרְיָאִים, id est, mare tempestuosum, quod iniquitissimum sit. De hoc mari infra quoque fiet mentio, cap. 68. a. C. Arsinoe oppidum.) Scribit Plinius capite 11. quinti, Arsinoen rubri maris oppidū a Pelusio per desertam distare 125. millia passuum. b. C. Hec Arabia.) Ptolemæus in sua Cosmographia triplicem ponit Arabiam, uidelicet Petream, Desertam & Felicem. De Deserta loquitur hic Solinus, quod pertingat usque ad odoriferam illam Arabiam, complectaturque Catabanes, Esbonitas & Scenitas, homines uagos, & nullam certam mansionem habentes: unde & quidam eorum a tabernaculis quae circūferunt, uocantur Scenitae: est enim σκηνή Græcis tabernaculum. Ceterum Casium montem quidam putant esse montem Sinai, quem Iustinus 36. uolumine appellat Sinæum, a uerbis scilicet & diuinitis quibus septus est sic

De Arabia, & in ea thure, & myrrha: de Phœnice, ac Cinnamolge auibus, deque Arabum moribus, de lapidum preciosorum generibus. Cap. XLVI.

Ltra Pelusiacum ostium Arabia est, ad rubrum pertingens mare, quod Erythraeum ab Erythro rege, Persici & Andromedæ filio, non solum a colore appellatum Varro dicit, qui affirmat in litore maris istius fontem esse, quem si oues biberint, mutant uellerum qualitatem, & antea candida, amittant quod fuerint usque ad haustum, ac fuluo postmodum nigrescant colore. Rubri autem maris Arsinoe oppidum. Verum hæc Arabia procedit ad usque illam odoriferam & diuitem terram, quam Catabanes & Scenitæ tenent, Arabes nobiles monte Casio: qui Scenitæ causam nominis inde ducunt, quod tentorijs succedunt, nec alias domos habent. Ipsa autem tentoria cilicina sunt, ita nuncupant uelamenta è caprarum pilis texta. Præterea carnibus suis prorsus abstinent. Sanè hoc animalis genus, si inuectum illo fuerit, mori illico. Hanc Arabiam Græci Αἰθιοπία, nostri Beatam nominarunt, Habitat in colle manu factio inter flumen Tigrin, & flumen Eulæum, quod ortum a Medis tam puro fluore inclytū est, ut inde omnes reges non alias quam eius aquas bibant. Eudæmonem non frustra cognominatam hinc capessas, quod præter odores, quos creat plurimos, sola thus mittit, nec tamen uniuersa. Nam in medio eius sunt Atramitæ pagus Sabæorum, a quo octo mansionibus regio thurifera distemina. Arabia appellata est, id est, sacra; hoc enim significari interpretantur. Virgulta hæc non sunt publica, sed, quod inter barbaros nouum, in ius posterorum per successiones transeunt familiarum. Ergo quicunque dominatū istius tenent nemoris, arabicè sacri uocantur. Idem illi cum lucos istos uel metunt, uel incidunt, non funeribus interfunt, non congressionibus foeminarum polluunt. Hanc arborem prius quam penitus fides proderetur, alij lentisco, alij magerebintho comparabant, usque dum libris quos Iuba rex scripsit ad Cæsarem Augusti filium, palam fieret, intorto eam esse uimine, ramis ad aceris qualitatem, amygdalæ modo succum fundere, incidi ortu Canis flagrantissimis folibus

solibus. In ipsdem salibus myrrha prouenit, cuius radices ut uitium rasfris proficiunt, ablaqueationibus gaudent, Nudata, pinguiore flunt lachryma. Sponte manas preciosior ex ea sudor est: elicitus corticis uulnere, uilior iudicatur. Cortex in uertiginem flexus, & spinis hispidus: folium licet crispis, oliuæ tamen simile. Maxima altitudine extollitur ad quinq; cubita proceritatis. Arabes sarmentis eius ignes fouent, quorum fumo satis noxio, nisi odore cremati Storacis occurrant, plerumque insanabiles morbos contrahunt. Apud eosdem nascitur auis Phœnix, aquilæ magnitudine, capite honorato, in conum plurimis extantibus, cristatis faucibus, circa colla fulgore aureo, postera parte purpureus, absque cauda, in qua roseis pennis cæruleus interscribitur. Probatum est quadraginta & quingentis eum durare annis. Rogos suos struit Cinnamidis, quos prope Panchaiam concinnat, in solis urbem strue altari bus superposita. Cum huius uita, magni anni fieri conuersionem, rata fides est inter autores, quamuis plurimi eorum magnū annum non quingentis & quadraginta, sed duodecim millibus noningentis quinquagintaquatuor annis costare dicant. Quinto itaque Plautio, & Sexto Papinio Coss. Aegypti Phœnix inuolauit, caputque anno octingentesimo urbis conditæ, iussu Claudij principis in comitio publicatus est. Quod gestum, præter censuram que manet, actis etiam urbis continetur. Cinnamolgus perinde Arabiæ auis in excellentissimis lucis textit nidos è fruticibus Cinnamoru, ad quos quoniam non est peruenire propter ramorum altitudinē & fragilitatem, accollē illas congeries plumbatis petunt iaculis, deiectasque precijs uendūt amplioribus, quod hoc Cinnamum magis quam aliud mercatores probent, Arabes longe lateque diffusis, diuersis moribus uiuunt & cultibus. Plurimis crines intosi, mitrata capita, redimitu pari, pars rasa in cutem barba. Commercijs student, aliena non emunt, uendunt sua, quippe & syluis, & mari diuites. Vmbre que nobis dextræ, sunt illis sinistrae. Pars eorum, quibus asper est uictus, angues edūt; nulla illis uel animi uel corporis cura, ac propterea Polycrati regi aduecta Sardonyx gemma, prima in orbe nostro luxurie excitauit facem. Nec multum de ea differendum puto, adeo Sardonyx in omnium uenit

uocatus: est enim Hebræis אֲדִיָּן arbore spina nosa. e. C. Carnibus suis abstinent. Non igitur soli Iudæi a porcorum carnibus alieni fuerunt, sed & multi gentiles, sicut etiam Herodotus de Aegyptijs scribit in Mel pomene, quod a suis abstinerint. d. C. Græci Αἰθιοπία. Vocant Græci Αἰθιοπία felicem & fortunatam. De hac Arabia scribit Plinius cap. 19. duo decimi. & Herodotus lib. 3. quod ad meridie ultimam è regionibus que habitantur, Arabia est, in qua sola omnium nascuntur thus, myrrha, casta, cinamomum, & ladanum. Et Diodorus Siculus lib. 3. Ab Arabia deserta aridaque, prima uicina Arabia adeo differt, ut multitudine fructuum, ceterarumque rerum que in ea nascuntur, felix nominetur. e. C. In colle manu factio.) Plinius capite 27. libri sexti: Charax oppidum Persici sinus intimum, a quo Arabia Αἰθιοπία cognominata excurrit. Habitat in colle manu factio inter confluentes, dextra Tigrin, leua Eulæum, trium millium passuum laxitate. In medio eius sunt fræ Atramitæ pagus Sabæorum capite regni Sabota, in monte excelso, a quo octo mansionibus distat regio eorum thurifera: Saba appellatur, quod significare Græci mysterium dicunt, spectans ortus solis aestiui, undique rupibus inuisa, & a dextra maris scopulis inaccessa. id solum è rubro lacte traditur. f. C. Arabia appellata.) Sunt qui Arabiam dictam putant & ἄρα & ἄρα & ἄρα. Bis, id est, a uite mollitie: cui interpretationi non abluat Hebraica uox אֲרָב, Arab, sic enim Esa. 21. uocatur Arabia, & significat amencitatem: licet in alia significatione capiatur quoque pro campestri loco. g. C. Virgulta hæc non sunt publica.) Scribit Plinius cap. 14. duodecimi in hunc modum: Nec præterea Arabum alij thuris arborem uident, ac ne horum quidem omnes: seruntque trecentarum non amplius esse familiarum, quæ uis per successiones id sibi uendicent. Sacros uocari ob id, nec ullo congressu foeminarum funerumque cum incidant eas arbores aut metat pollui, atque ita religione merces augeri: nec arboris ipsius que sit facies constat. Res in Arabia gestimus, & Romana arma in magnam partem eius penetrauerunt. C. etiam Cæsar

Augusti filius inde gloria petijt, nec tamen ab ullo Latino arborum earum tradita est facies. Græcorum exempla variant. Alijs folio pyri minore duntaxat et herbidi coloris prodidere: alij lentisco similem subrutilo folio: quidam terebinthum esse, et hoc uisum Antigono regi allato fruitice. Tales in Carmania apparere, et in Aegypto sicut studio Ptolemæorū regnantium. Cortice Lauri esse constat: quidam et folium simile dicere. Prior atq; naturalis uindemia circa Canis ortum flagrantissimo aestu, incidentibus quā maxime uideatur esse prægnans, tenuissimusq; tendi cortex. Laxatur hic plaga, nō admittit, inde profilit spuma pinguis, hæc cœcreta densatur. Cæterum Seruius primo Georg. docet thus dici δεξ θύω, quod est sacrificio, quoniam eo dijs sacrificatur. Latini à tundendo dici uolunt, à glebis tuis etc. Scribit Theophrastus thuris arborem non magnam esse, sed quinis frē cubitis attolli. h (Myrrha.) Theophrastus cap. 4. nomi de historia plantarū sic scribit de myrrha: Myrrham minorem etiam altitudine, fruticosioremq; narrat: caudice duro cōtortiq; iuxta terram, crassioresq; sura hominis, cortice leui similiq; portulacæ. Alij uero qui se uidiisse affirmat, de magnitudine fermē consentiunt. Neutram earum arborum magnam referunt, et minorem myrrhæ humiliorēq; Myrrhæ folium adscatum, non leue, ulmeo simile, crispum tamen, extremo spina horridulum, ilignei modo. Et post multa: Myrrhæ autem arborem terebintho similem reddidere, sed scabrosiorem, spinosiorēq; folium paulum rotundius, gustatu proximū terebintho. i (Ablaqueationibus.) Est ablaqueare, circa arboris codicem dolabra terram diligenter aperire, et radices superiores recidere, ut solis teporibus et imbribus prouocentur. k (Auis Phœnix.) De hac aue autores multa scribunt, et diuersa quidem. Sunt qui negant illam inueniri in rerum natura, alij aiunt illi nomen inditum à colore phœniceo. Plinius quoq; eam ubique coloris purpurei asserit esse, præterq; in cauda, quam cæruleam esse dicit, distinguentibus roseis pennis. De forma conuenit ferē inter scriptores, eam esse aquilæ magnitudine, auri fulgore circa colla. De etate uero non conuenit inter eos: nam Plinius ait eam uiuere annis 660. Herodotus et Mela ferē cum Solino conueniunt. Poëtæ plerunq; annis eam mille uiuere canunt. Et Ausonius in Grippo ternarij numeri dicit, Phœnicem uiuere nouē corū etates. l (Cinnamisi.) Putant cinnamum et cinamomum unam et eandem esse arborem. m (In solis urbem.) Hæc græco uocabulo appellatur Heliopolis, de qua uide Diodorum Siculum libro secundo.

n (Magnum annum.) Per annum intellige reuolutionem dicuius orbis cœlestis, ut est annus lunaris, annus solaris, annus Saturni, annus Platonis, id est, non spheræ, etiamsi in sacris libris annus lunaris non accipiatur pro una orbis lunaris reuolutione, sed pro duodecim reuolutionibus et motu undecim dierum, hoc enim tempore sol et luna coniunguntur in eodem cœlesti signo et gradu: de quo supra quoq; non nihil scripsimus cap. tertio. Hic autem per annum magnum quidam intelligunt tempus, in quo omnes planete in eundem reuoluntur locum, quod secundum Ciceronis Hortensium fit post annos duodecim mille, nongentos et quinquaginta solstitiales. Continet autem annus solstitialis duodecim menses. o (Quinto itaq; Plautio.) Cornelius Tacitus lib. quinto historiarum de hac aue sic scribit: Paulo Fabio, L. Vitellio COSS. post longum seculorum ambitum, auis Phœnix in Aegyptum uenit, præbuit materiem doctissimis indigenarū et Græcorum multa super eo miraculo differendi: de quibus cōgruunt, et plura ambigua, sed cogniti non absurda, promere libet. Sacrum soli id animal,

notitiam, Superficies eius probatur, si meracias rubeat: arguitur, si fuerit feculentior: medietas circuitur limite candidate. Optima est, si nec colorem suum spargat in proximum, nec ipse ex altero mutuetur. Reliqua nigro finiunt. Quod si transluceat, uitio uertitur: si perspicuitatem arceat, proficit ad decorē. Et Molochitarum Arabs inuenit, uirentem crassius quam Smaragdus, contra infantum pericula ingenita ui resistentem. Inuenit et Iridē in mari rubro, sicut Cry-

10 stallum sexangulatum, quæ radijs icta solis, rutilo aëris reperculit, cœlestis arcus ex se iacit speciem. Y Androdamantem ijdem legūt Arabes, nitoris argentei, lateribus æqualiter quadris, quem de Adamante non nihil mutuatum putes. Datum illi nomen ex eo censent, quod animorum calentiū molit impetus, et tumentes refrenat iras. Pæderotem etiam Arabicum inde fumimus. Arabica aspectu eburnea est, radi abnuat. Contra neruorum molestias pro-

20 dest habentibus. In Pæderote congruit quicquid eximium est, quod ad decoris prærogatiua; crystallinū lucet, rubet purpuram, in orarum extimis corona crocea uelut è liquido renitete. Hac sua uitate oculos afficit, uisum illicet, detinet intuētes, hac etiam gratia Indis placet. Hoc Arabiæ fat est, hinc ad Pelusium repatriemus.

30 nem habet: malam enim Græci μάλαχην dicunt. x (Iridem.) Plinius cap. 9. tricesimis p̄mi de hac gemma sic scribit: Effoditur in quadam insula rubri maris, quæ distat à Berenice urbe 60. millia passuum, cætera sui parte crystallus, itaq; quidam radicem crystalli esse dixerunt. Vocatur ex argumento Iris. Nam sub tecto percussa sole, species et colores arcus cœlestis in proximos parietes ciaculatur, subinde mutans, magnaq; uarietate admirationem sui augens. Sexangulū esse ut crystallum constat. y (Androdamantem.) De hoc Plinius cap. 10. lib. ult. sic scribit: Androdamas argenti nitorem habet, ut Adamas, quadrata, et semper tesselis similis magnis, putantq; nomen impositum, eò quod impetus hominum et iracundiā domet. Est enim ævis, et in genitio ἐν δ' ἔτος uir, et δ' αὐαζω domo, unde hoc nomen componitur. z (Pæderotem.) Proprium nomen huius lapidis est Opalius, sed ob eximiam pulchritudinē et gratiam cognominatur Pæderos, et τὸ πᾶσι δὸς καὶ τὸ ἔτος, id est, à puero et amore, quod pueri pulchritudinē refrat. Est in eo, autore

Plinio cap. 6. trigesimisept. carbunculi tenuior ignis, est Amethysti fulgens purpura, est Smaragdi uirens mare, et cuncta pariter incredibili mixtura lucentia.

10 q (Arabes longe diffusi.) Plinius cap. 28. sexti sic scribit: Arabia gentium nullis possidendā, amplitudine longissima à monte Amanō à regione Cilicie, Comagenesq; descendit, multis gentibus eorum deductis illō à Tigriane magno sponte uero ad mare nostrum litusq; Aegyptiacum, necnon et in medio Syria ad Libanum montem penetrantibus Nubeis, quibus iuncti Ramisi etc. Degunt præterea Arabes mirrai aut intosi crine, barbi abraditur, præterq; in superiore labro: alijs et hæc intonsa: mirumq; dictū, ex innumeris populis pars cō-

20 æqua in cōmercijs aut latrocinijs degit. In uniuersum gentes diuissimæ, ut apud quas maxime opes Romanorū, Parthorūq; subsistant, uenduntibus quæ è mari aut syluis capiant, nihil inuicē redimentibus. r (Umbra que nobis dextræ.) Iste locus Solini non est intelligendus de omni Arabia, nec omni tempore, sed potissimum illo tempore quando sol est in Cancro: tūc enim cum Arabes Felices, sole cōstituto in meridie, sint australiores sole ipso, necesse est ut umbra rerum erectarū projiciatur in austrum, quæ apud nos, qui sumus extra tropicum Can-

30 cri in septentrionem expositi, projicitur in aquilonem. Tunc inquam si faciem uerteris ad occidentem, cadet umbra tua in septentrionem, quæ Arabibus declinat ad austrum, id quod facile nos tu deprehendere poteris: si lumen aliquod statueris in partem aquilonarē, cadet umbra corporis tui in austrum, et cōtra. s (ὄφιοφάγοι.) Dicitur esse composita, nam ὄφιοι Græcis est serpens, et φάγοι uorax. Plinius uocat illos serpentium deuoratores, Candeos, suntq; Arabes interiores. t (Polycrati regi.) Fuit hic Polyocrates Aëaci filius, qui uō cœcupata Samo insula, breui tandem usque adeo profecit, ut per Ioniam totamq; Græciam celebraretur. Hic deniq; cum gemmam signatoriam proiecisset in mare, et de hoc multum tristaretur, quinto die piscator quidam cepit piscem, qui gemmā eius casu absorbuerat: ueniensq; piscator, dono deuulit Polycrati piscem, in cuius uiscerati alio ea gemma est reperta. Herodotus tamen negat gemmam illam fuisse Sardonycem, sed Smaragdam. Est autem Sardonyx lapis rubei coloris. u (Et Molochitem.) Lapis hic à malus, cuius floribus asinilis est, nomen habet: malam enim Græci μάλαχην dicunt. x (Iridem.) Plinius cap. 9. tricesimis p̄mi de hac gemma sic scribit: Effoditur in quadam insula rubri maris, quæ distat à Berenice urbe 60. millia passuum, cætera sui parte crystallus, itaq; quidam radicem crystalli esse dixerunt. Vocatur ex argumento Iris. Nam sub tecto percussa sole, species et colores arcus cœlestis in proximos parietes ciaculatur, subinde mutans, magnaq; uarietate admirationem sui augens. Sexangulū esse ut crystallum constat. y (Androdamantem.) De hoc Plinius cap. 10. lib. ult. sic scribit: Androdamas argenti nitorem habet, ut Adamas, quadrata, et semper tesselis similis magnis, putantq; nomen impositum, eò quod impetus hominum et iracundiā domet. Est enim ævis, et in genitio ἐν δ' ἔτος uir, et δ' αὐαζω domo, unde hoc nomen componitur. z (Pæderotem.) Proprium nomen huius lapidis est Opalius, sed ob eximiam pulchritudinē et gratiam cognominatur Pæderos, et τὸ πᾶσι δὸς καὶ τὸ ἔτος, id est, à puero et amore, quod pueri pulchritudinē refrat. Est in eo, autore

Plinio cap. 6. trigesimisept. carbunculi tenuior ignis, est Amethysti fulgens purpura, est Smaragdi uirens mare, et cuncta pariter incredibili mixtura lucentia.

De Casio monte, de Pompeij Magni sepulchro, deq; Ioppe oppido. Cap. XLVII.

Pelusio Casius mons est, & delubrum Iouis Casij, atq; ita Ostracina locus Pompeij Magni sepulchro inclutus. Idumæa inde incipit, palmis opima, Deinde Ioppe oppidum antiquissimum

SCHOLIA CAP. XLVII.

Casius mons, de quo hic Solinus loquitur, disternit Aegyptum Syriamq; facit eius celeberrimum Ioppe oppidum: unde de Plin. cap. 12. libri quinti: A Pelusio Gæbrie castra, Casius mons, Delubrum Iouis Casij, tumulus Magni Pompeij Ostracina. Arabia finitur à Pelusio 65. millibus passuum. Infra cap. 49. fit mentio de alio monte Casio, qui scilicet est in Selucia.

a **(Idumæa.)** Est Idumæa Syriae prouincia, sic dicta ab Aedom Iacobi patriarchæ fratre, qui proprio nomine uocatus fuit Esau, sed quia totus erat rufus cum ex materno egredereetur utero, uocatus fuit Aedom, quod in hebraica lingua significat rufum: de quo habes Gen. 25. historiam natiuitatis & causam nominis, & 2. Paralip. 2. cap. b **(Ioppe.)** Hoc oppidum hebraica lingua uocat Iapho, Ione 1. Locis antiquissimus Palestinae in tribu Dan, ubi & portus est maris mediterranei ad Iudeam. Quod autem hic Solinus scribit hoc

oppidum conditum ante inundationem terrarum, incertum est quod significare uoluerit diluuium, particulare (qualia multa fuerunt in mundo) aut uniuersale quod sub Noha contigit. Et quidem de uniuersali illo mundi nauis fragio gentiles nihil nouerunt, nec in scriptis aliquid de eo reliquerunt, præter paucos astrologos, qui æram calidam stauerunt in illud tempus: & inter historicos extat Berosus Chaldaeus, qui scribit post inundationem reliquas quasdam ciuitatum ruinas in terris: & fieri potest quod Solinus hunc locum acceperit ex Berofo aut alio uerbo scriptore. In eo itaq; loco usq; hodie saxa monstrantur in litore, in quibus Andromeda religata, Persei quondam fuit liberata præsidio, ne à bellua marina deuoraretur, cuius belluæ ossa illic adhuc ostendantur. Strabo tamē lib. 16. putat fabulosam esse illius Andromedæ expositionem. Ouidius uero 4. Metamorphoseos multis carminibus refert illam fabulam. c **(Romæ publicauit.)** Plinius cap. 5. non sic scribit de his ossibus: Belluæ cui dicebatur exposita fuisse Andromedæ, ossa Romæ apportata ex oppido Iudææ Ioppe, ostendit inter reliqua miracula in ædilitate sua M. Scæurus, longitudine pedum quadraginta, altitudine costarum Indicos elephantos excedente, spinæ crassitudine sesquipædali.

SCHOLIA CAP. XLVIII.

Hæc quæ Solinus in hoc capite scribit, clariora habentur apud nos, tam ex ueteri quàm nouo instrumento, quàm apud illum gentilem. Meminit Iustinus lib. historiarū 36. Iudeorū, dicitq; Moysen & Abraham fuisse reges in Israel, & regionē illam propter decem filios in decem regna diuisam. Cornel. Tacitus lib. 21. refert Iudeos Creta insula profugos, nouissima Libyæ insedisse, qua tempestate Saturnus uel Iouis pulsus cesserit regnis: scribitq; eos uocatos Iudeos ab Ida monte Cretæ, cuius accolæ uocati sunt Idei. Sed quæ uanum illud sit, nemo est qui id ignoret. a **(Peneade fonte.)** Sic quoq; uocat hunc fontem Plinius, alij uero uocant eum Paneadem. Diuus Hieronymus scribit Iordanem duos habere fontes, unum nomine Ior, & alterū nomine Dan, qui simul iuncti Iordanis nomen efficiunt. Cui uidetur refragari hebraismus, qui per se uel uocat fluium illum יַרְדֵּן Iarden.

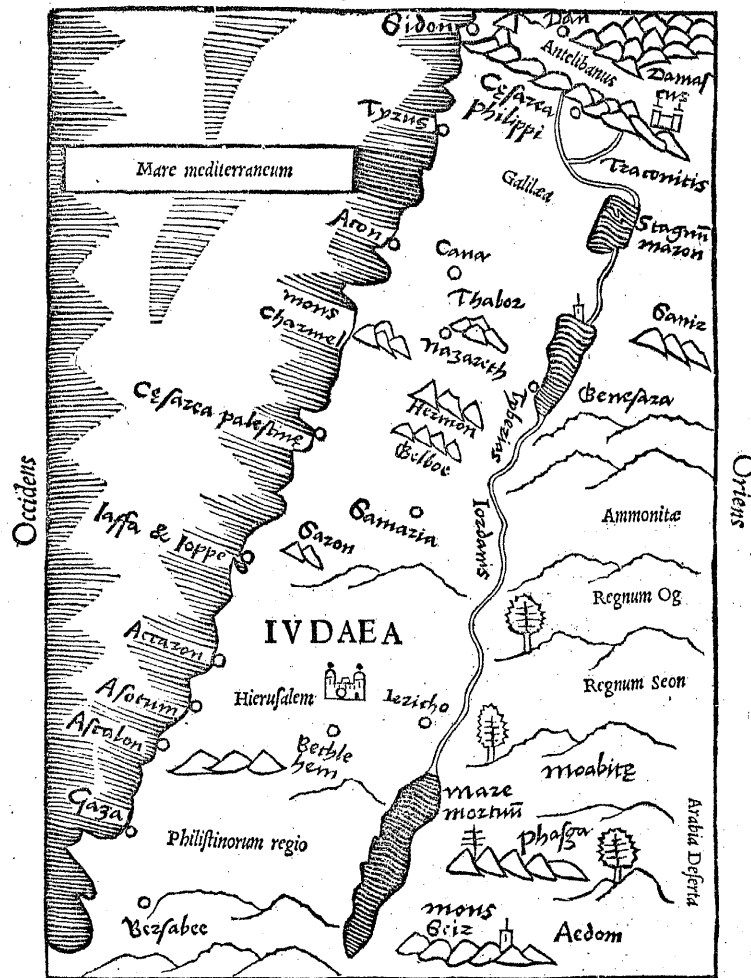
b **(In Asphaltiten.)** Est Græcis & φάσφαλτον bitumen, quod plurimum colligitur ex hoc lacu, in quem defluit Iordanis, de quo Tacitus sic scribit: Nec Iordanis.

orbe toto, utpote ante inundationem terrarum conditum. Id oppidum saxum ostendit, quod uinculorum Andromedæ uestigia adhuc retinet, quam expositam belluæ non irritus rumor circumtulit: quippe ossa monstri illius M. Scæurus inter alia miracula in ædilitate sua Romæ publicauit. Annalibus nota res est, Mensuræ quoq; ueracibus libris cōtinentur, scilicet quod costarum longitudo excefferit pedes quadraginta, excelitas elephantis fuerit Indicis eminentior. Porro uentriculi spinæ ipsius, latitudinis semipedem sunt supergressi.

De Iudæa, & de fluminibus in ea, lacubusq;: de Balsamo, de Sodomo & Gomorro, de Essænis gentibus. Cap. XLVIII.

Iudæa illustris est aquis, sed natura non eadem aquarum omnium. Iordanis amnis eximie suauitatis. Peneade fonte demissus, regiones præterfluit amoenissimas, mox in Asphaltiten lacum merfus, stagno corrumpitur: qui Asphaltites gignit bitumen. Animal non habet, nihil in eo immergi potest. Tauri etiam Camelicæ impune ibi fluitant. Est & lacus Genesara extensus passuum sedecim millibus, circumseptus urbibus plurimis & celebribus, ipse par optimis. Sed lacus Tiberiadis his omnibus anteponitur, salubris ingenio haustu, & ad sanitatem usu efficacis. d Iudææ caput fuit Hierosolyma, sed excisa est. Successit e Hiericus, & hæc desinit caput esse, Artaxerxis bello subacta. f Callirhoë Hierosolymis proximus fons, calore medico probatissimus, & ex ipso aquarum præconio sic uocatus est. In hac terra tantum & Balsamum nascitur, quæ sylua intra terminos uiginti iugerum

Meridies

iugerum usq; ad uictoriā nostram fuit. At cum Iudæa potiti sumus, ita luci illi propagati sunt, ut iam nobis latissimi colles sudent balsama. Similes uerbis stirpes habent, malleolis digeruntur, rastris nitescunt, aquis gaudent, amant amputari, tenacibus folijs sempiterno inumbrant. Lignum caudicis attrctatum ferro, sine mora morit; eapropter aut uitro, aut cultellis offeisis, sed in solo cortice artificii plaga uulneratur, ex

nis pelago accipitur, sed unum atq; alterum lacu integer persuit, tertio retinetur. Lacus immenso ambitu, specie maris, sapore corruptior, grauitate odoris accolis pestifer: neq; uento impellitur, neq; pisces aut suetas aquis uolucres patitur: incertum unde superiacta ut solido firmuntur. Periti insperitūq; nandi, perinde attolluntur. Certo enim tempore bitumen egerit, cuius legedi

usum, ut ceteras artes, experientia docuit. Ater suapte natura liquor, et sparsio aceto concretus immatari: hunc manu captum, quibus caecura, in summa navis trahunt, inde nullo iuvante insluit, oneratque donec abscondas: nec abscondere ere firvone possis. Fugit cruorem, uestemque inficlam sanguine, quo foeminae per menses exoluuntur. Sic ueteres auctores. Sed gnari locorum tradunt undantes bitumine moles pellic, manique trahi ad litus, mox ubi uapore terrae ut solis inauerint, securibus cuneisque, ut trabes aut saxa discindat. Hucusque Tacitus. Est et in Babylonia lacus qui mittit asphaltum, quo bitumine et latere testaceo, constructo muro, Semiramis Babylonem dicitur circumdasse. Causam huius scaturientis bituminis, putant esse lapidicinas bituminosas.

c Lacus Genesara. Habet hic lacus in sacra scriptura uaria nomina. Nam uocatur mare Cinereth, mare Ginosar, fretum Girgeseorum, et Gadarenorum lacus. Vide Matthaei octauo, et Iehosue undecimo in Hebraismo et Chaldaismo.

d Iudaeae caput Hierosolyma. Apud Hebraeos haec urbs ירושלים Hieroschalaïm scribitur et legitur, caput scilicet nedium Iudaeae, uerum et totius orbis. Haec enim princeps est prouinciarum, possessio Patriarcharum, Prophetarum et Apostolorum mater, initiatrix fidei, gloria populi Christiani, terra promissionis, quae olim fluens lac et mel suis habitatoribus, nunc uniuerso orbi remedia salutis, et uita porrigit alimenta: terra optima, quae in foecundo sinu ex paterno corde coeleste granum suscepit, et tantas ex superno semine martyrum fegetes protulit. Haec a Tito capitur et subuertitur anno incarnationis Christi 73. fame et gladio multis millibus hominum occisis, et multis millibus captiuatis. Postea anno Christi 136. Elius Adrianus Alexandriam et Hierosolymam dudum subuersas restituit, Hierosalem Eliam suo nomine uocans. Tempore Henrici quarti Imperatoris rursus capta fuit a Saracenis et Sultanis Hierosolyma, et omnia sacra profanata, nisi quod sepulchrum Domini, quae stus dumtaxat gratia, intemeratum relictum fuit. Paulo post, anno scilicet Christi 1097. designata fuit militum centum millium uirorum ex Gallis, Hispanis, Scotis, Anglis, Hybernis, Flandris et Lotharingis, qui communi expeditione sub Ducibus Gofrido, Balduino et Eustachio Lotharingensibus, Ruperto Flandrensibus, Ruperto Normanno et Hugone fratre Philippi regis Galliae, per Germaniam, Ungariam et Bulgariam uenerunt Constantinopolim ad Imperatorem eius urbis Alexium: motisque inde castris, primum expugnauerunt Niceam, et fugarunt Solymanum principem infidelium, deinde obsederunt Antiochiam, urbem humanis uiribus inexpugnabilem, et auxilio Christi in nouem mensibus obtinuerunt: mox Syriam intrantes, aliquot oppida occupauerunt, et festinantes contra Hierosalem, recuperauerunt eam anno Christi 1099. multo effuso Saracenorum sanguine. Obtentam itaque iterum terra sancta, magna multitudo ad patriam remeare contendit. Ceteri qui manserunt, terram incoluerunt, et Gofridus Christicolis illis ut pater praesuit per unum annum, immatura subtraclus morte, cui successit Balduuinus frater eius, creatus in regem. Tenuerunt itaque Christiani terram sanctam 88. annis, ueniensque Saladinus rex Persarum, cepit Hierosalem, et facta est magna caedes Christianorum: totaque terra rursus subacta est a Saracenis.

Saracenis

Saracenis praeter Tyrium: ad cuius famam mox undique principes, marchiones, comites, episcopi, reges atque populi surgunt ad liberandum terram. Sed et Imperator ipse Fridericus primus cum praedictis principibus traiecit in Ungaria et Bulgaria, uenit in Lycaoniam, recuperatisque multis ciuitatibus tandem uenit in Armeniam, et eius lauandi gratia in flumina descendisset, absorptus et extinctus est ab aquis, magno totius exercitus morore et dolore. Recupera est tamen Cyprus insula, Acon ciuitas, Ioppe et Hierusalem, et factus est dominus terrae Conradus Marchio de Monteferrato. Rursum anno Christi 1217. capta est ciuitas Hierosolymitana a Saracenis, et deinde anno 1229. cum adiacentibus locis Christianis restituta, factis scilicet treugis inter Christianos et Sultanos per decem annos sub Friderico secundo. Deinde uero circa annum Christi 1248. iterum Hierosalem expugnatur a Saracenis, et multi trucidantur Christiani. Sequenti anno Damiatam Aegypti a Christianis capitur: sed superueniente Sultani filio et exercitum Christianorum concitante, reddere Damiatam coguntur. Deinde circa annum domini 1290. tota fere terra sancta amissa est, et nostro aetate, anno scilicet Christi 1517. excerpulsi atque delectis Sultani, a Turcis occupata est. c Hiericus. Haec est Tericho quam olim Iosue dux domini expugnauit, cohibuit et deleuit, atque sub maledictione uenit ne in quoquam in posterum reedificaretur: scribit Strabo lib. 16. Hiericeniem campum esse fraxem atque palmas abundantem, spatio stadium centum, et totum irriguum atque habitationibus plenum. f Callirhoe. Fons iste sic uocatus est ob aquarum eius praeconium. Interpretatur autem Callirhoe, si recte ueritas, pulchre fluens: est enim ueteris et pulchritudo, et fons et fluxus. g Balsamum. De hac planta scribit Theophrastus cap. 6. non de historia plantarum: Balsamum in ualle Syriae prouenit. Eius arbuta duo tantum affirmant, alterum uiginti uerum, alterum multo minus. Arboris magnitudo quae malo punicae magne, rami multi. Folium ruta simile, candidum tamen, perpetuo uirens: fructus similes cerebinto, tam magnitudine quam colore: is quoque admodum odoratus est, et magis quam lachryma. Colligi lachrymam in caudice et parte superna tradunt, facta incisura unguibus ferreis, sub frondere, cum aestas maxime angit et c. Crescit et in Aegypto balsamum, nec alijs terris quam Iudaeae et Aegypto hanc plantam concessam, asserunt Plinius et Dioscorides. David Kimhi Hebraeus in suis radicibus post Iosephum scribit olim circuisse balsamum circa Tericho: et quidam ex nostris putant illud per reginam Austri illatum inter cetera aromata quae Salomoni regi attulit, de quo tertio Regum cap. 10. h De caelo tactum. Licet gentiles historici mentionem faciant subuersionis Sodomae et Gomorrae, nemo tamen id explicatius et uerius facit quam Moses legislator Genesis 19. ubi causam quoque describit caelestis illius incendij. Scribit quoque quam amona et frugifera fuerit terra illa, et in quantam sterilitatem ob hominum peccata degenerarit.

i Sodonum et Gomorrum. Haec urbes fuerunt principales, quibus in Genesi annumerantur aliae tres, nempe Adama, Zeboim et Zoar. k Pomum gignitur. Scribit quoque Egesippus capite 13. libri quarti de his pomis in hunc modum: Spectes illic speciem, poma uiridantia, formatos uuarum racemos, ut edendi generent spectantibus cupiditatem. Si capias, falsificunt ac resoluuntur in cinerem, fumumque excitant quasi ad huc ardeant. l Esseni. Euangelium dumtaxat duarum sectarum mentionem facit quae tempore Christi fuerunt in Iudaea, nempe Pharisaeorum et Sadduceorum, Essenorum uero nunquam meminit, et tamen Iosephus, Philo, Hieronymus, Eusebius et multi gentiles, puta Plinius, Porphyrius, et hic Solinus, multa de illis praedicant, nempe quod omnia habuerint communia, charitatem mutuam, et abstinentiam patientiamque ante omnia coluerint, cultui diuino assidue intenti, tam forti animo praediti, ut necari se praeelegerint quam Deum negare: cruciatus ita spernere sicuti, ut in his ridere soliti fuerint: unde alacres, cum cruciarentur, animam emitebant, quod animas indubie crederent immortales, easque a tenuissimo aethere descendentes corporibus applicari, quod hoc est, naturali impetu et instinctu tractas ad corpora. At postquam corporeo carcere migrarint, ueluti est longam liberati seruitute, sese attollere ad sublimia, ac eodunde descendere remigrare. Hi praeterea abstinebant tum animalibus multis, tum denique ab uxoribus et uino, ut quotidianum ieiunium uerterint in naturam. Hinc factum esse ait Porphyrius, ut multi inter eos futura praedicerent, quapropter prophetae nominabantur. Quod autem Solinus hic dicit Essenos tenere interiora Iudaeae, quae occidentem continebant, et in fine dicit Engadae oppidum fuisse infra Essenos, haud quadrare uidentur, ob id quod Engada situm sit ultra mortuum mare uersus motem Phasgae, medium autem Iudaeae est Samaria, et extremitates Dan prope Sidonem ad aquilonem, et Bersabee ad meridiem. Vbi uero situm habuerit Massada castellum, quod Solinus hic asserit fuisse terminum Iudaeae, non constat. Termini Iudaeae olim fuerunt mare mediterraneum ad occidentem, Iordanis ad orientem, Libanus ad septentrionem, Arabia Petraea ad meridiem: licet tribus Gad, tribus Ruben, et dimidia tribus Manasse habuerint possessiorem suam ultra Iordanem, occupantes scilicet regnum Seon et regnum Og, atque ob id quidam Iudaeae terminum ab oriente extendunt usque ad Euphratem.

SCHOLIA CAP. XLIX.

Damascus, quam hic præterit Solinus, Syriae urbs prima & Asiae uetustissima, quæ Abrahamæ temporibus fuit, distat itinere sex dierum à Hierusalem, ubi diuus Paulus baptismum suscepit. Hinc si ultra ad aquilonem pergas, occurrunt multe nobiles urbes, nempe Raphan, Philadelphia, Epiphania, Seleucus, iuxta quam est Casius mons, Laodicea, Antiochia &c. quæ omnes è regione Cypri in Syria ponuntur. Vide Ptolemæum quartæ Asiae tabula. Solinus tamen hic solum describere contendit Scythopolim, quæ prius dicta fuit Nysa, à nutrice Bacchi ibi sepulta, sed deductis illuc à Baccho Scythis, nomen urbis fuit mutatum. a C Casius mons.) Plinius cap. 22. libri quinti de Antiochia Syriae sic loquitur: Super eam mons eodem quo alius nomine Casius, cuius excelsa altitudo quartæ uigilia orientem per tenebras solem aspicit, breui circumactum corporis diem noctemq; pariter ostendens. Ambitus ad cacumen 19. milium passuum est, altitudo per directum quatuor. De alio Casio monte supra diximus cap. 47.

SCHOLIA CAP. L.

Euphrates, quem Hebræi uocant **פַּרְדַּיִם** nomen habet à fructificatione et fertilitate, nasciturq; in Armenia maiori, ex monte originem ducens, quæ Ptolemæus uocat Perarden, ex quo & Araxes ortum sumit. Solinus autem hic asserit môiem illum uocari Capoten, receptisq; multis annibus, ueluti sunt Lycus, Arsanis, Arsanus, Singas &c. plurimas prælabitur gentes, potissimū Armenos, Cappadocas, Syros, Arabes, & Chaldaeos, & tandem in Persicum labitur mare, et non in mare rubrum, ut Quintus Curtius, Herodotus, & Diodorus Siculus tradiderunt. a C Ad instar Aegyptij annis.) Verba Plinij sic habent cap. 18. lib. 18. Similis ratio, sed felicitas maior Babylonie, Seleucie, Euphrate atq; Tigri re stagnantibus, quoniam ibi rigandi modus manu temperatur. Et cap. 17. eiusdem uoluminis sic inquit: Limit non inuehunt Euphrates Tigridisq; sicut in Aegypto Nilus, nec terra ipsa herbis gignit: ubertatis tamen tanta sunt, ut sequenti anno sponte restibilibus fiat seges, impressis uel sigis seminibus. Fertilitatis causam Curtius asserit humorem qui ex utroq; anime manat, toto frere solo per uenas aquarum residante. Arrianus lib. 7. scribit Euphratē per altiora excurrere, ubiq; ripis æqualem, multas fossas ab eo

De Scythopoli oppido, & monte Casio. Cap. XLIX.

TRanseo Damascum, Philadelphiam, Raphanam, Scythopolis primos incolas, & autorem dabo. Liber pater cum humo nutricem tradidisset, contulit hoc oppidum, ut sepulturae titulum etiam urbis mœnibus ampliaret. Incolæ deerant; comitibus suis Scythas delegit, quos ut animo firmaret ad promptam resistendi uolentiam, præmium loci nomen dedit. In Seleucia alter Casius mons est Antiochiæ proximus, cuius è uertice uigilia adhuc quarta conspicitur globus solis, & breui corporis circumactum radijs caliginem dissipantibus, illinc nox, hinc dies cernitur. Talis è Casio specula est, ut lucem prius uideas, quàm aspiceretur dies.

De Euphrate & Tigride fluminibus, deq; uarijs gemmarum generibus. Cap. L.

Euphraten maior fundit Armenia, ortum supra Zimaram sub radibus montis, quem Capoten accolæ nominant, Scythis proximum. Hic receptis in se aliquot annibus conualescit, et stipatus conuenis aquis, luctatur cum Tauri montis obiectu, quem apud Eligeam scindit, resistat licet duodecim millibus passuum latitudine: longisq; excursibus dextra Comagenem, Arabiam læua relinquit. Deinde prælabes plurimas gentes, Babyloniam quondam Chaldaeorum caput diuidit. Mesopotamiam opimat annuæ inundationis excessibus, à inftar Aegyptij annis terris superfusus, inuecta soli fecunditate. Iisdem ferme temporibus, quibus Nilus, exit sole scilicet in parte Cancris uicesima cõstituto, tenuatur cum iam Leone decurso, ad extrema Virginis curricula facit transitum; quod Gnomonici similibus parallelis accidere cõtendunt, quos pares, & cœli & terrarum positione æqualitas normalis efficit lineæ. Vnde apparet ista duo flumina ad modulum eiusdem perpendiculi cõstituta, licet è diuersis manent plagis, eadem incrementi causas habere. De Tigride quoque hoc loco dicere par est. In Armenia maioris regione

caput tollit mirè quàm lucido conspicuq; fonte in loco edito, qui Elongosine nominatur; nec tamē ab exordio statim totus est. Primum pigre fluit, non cum suo nomine; at cum fines Medorum inuectus est, Tigris statim dicitur; ita enim Medi nominant sagittam. Inluit in Arethusam lacum omnia pondera sustinentem; cuius pisces nunquā se alueo Tigridis immiscit, sicut nec amnici pisces in stagnum transeunt Arethusæ, per quem dissimilis colore, & uolucris meat cursu. Mox Tauro resistente in profundum specum mergitur, quem subterlabes, in altero eius latere apud Zoroandam emicat, uluas & purgamenta plurima secum trahens; deinde identidem absconditur, rursusq; redditur. Adiabenos, Arabasq; præterfluit, Mesopotamiam amplectitur. Amnem nobilissimū Choaspem accipit, Euphratem defert in sinum Persicum. Quæcumq; Euphratem bibunt gētes, diuerso nitent lapide. Zmilaces in ipso Euphratis alueo legitur, gemma ad imaginem marmoris Proconnesi, nisi quod in medio pupilla interniter. Sagda à Chaldaeis ad nos uel que profluit, haud facilis reperitur, nisi (ut perhibent) ipsa capeffendam se daret. Nanq; ingentia spiritus efficacia, supermeantes naues è profundo petit, & carinis ita tenaciter ad corpora, ut nisi abrafa parte ligni, agrè separetur. Ea Sagda apud Chaldaeos propter effectus quos ex ea sciunt, habetur loco principe, cæteris propter gratiam magis placet iucundissime uires, Myrrhites Parthis familiaris est. Hunc si uisum asstimes, myrrhæ color est, & non habet quod afficiat aspectum. Si penitus explores, & attritu incites ad calorem, spirat nardi suauitatem. In Perside lapidum tanta copia est, tantaq; diuersitas, ut longū penè sit ipsius uocabulis immorari. Mithridax sole percussa, coloribus micat uarijs. Tecolithos nucleo oliuæ similis, spernitur cum uidetur, sed remedijs bonus, uincit aliorum pulchritudinē: solutus quippe, & haustus, pulsis calculis, renum dolores acueficat leuat. SAmochryfos arenis auro intermixtis, nunc bractearū, nunc pulueris habet quadrulas. Aëtites & fuluus est, & tereti positione, alterum lapidem intrinsecus cohībēs, cuius crepitu sonorus est, cum mouetur, quamlibet tinnitū illum non internum scrupulum facere, sed spiritum scientissimi dicant. Hunc Aëtitem Zoroastres

ab eo deriuari, alias quidē perennes, ex quibus accolæ utring; capos irrigant, alias temporarias esse: raras in his locis imbres cadere: quapropter, inquit, & uadros est, & haud magnam uim aquarum uelut.

b C Gnomonici.) Loquitur hic Solinus ex aliorum sententia, non enim fuit tam indoctus, ut putarit Nilum & Euphratem sub eisdem parallelis sitos. Nec uerum est, horum uel aliorum fluminum augmentum, semper in ipsorum fontibus querendum esse. Fieri enim potest, quod tam Nili quàm Euphratis causa augmenti sit, quam Thales & secum plures reddiderunt, quod uidelet uenienti fluminis obuij quidā uenit, aduerso spiritu cursum descendens aque impediunt, aut arenis, quas cum fluctibus litore applicant, ut Mela inquit, ostia obducant. Ephorus Nili augmenti causam tradit, quod Aegyptus tota æstate laxetur, & ueluti indarum uim quandam exudet. Et hæc in Euphrate quoq; inuenti poterunt, haud secus quàm in Nilo. c C De Tigride.) Scribit Plinius cap. 27. Tigri flumini à uelocitate nomen inditum: ita enim, inquit, appellant Medi sagittam. Hebraismus uero uocat eum **פַּרְדַּיִם** quod sonat acutum & leue. Habet enim is fluius aquas claras & perlucidas, ut Hebræi scribunt. Quisdam autem illi nomen datum propter uelocitatem suā, instar bestie tigridis nimia pernicitate currentis. Nasctur autē in regione Armenia maioris, fonte conspicuo, in planicie: loco nomen Elongosine est &c. Hæc Plinius cap. 27. lib. sexti. Cum ergo Plinius dicat eum oriri in planicie, uidetur hic in Solino legēdum, in loco haud edito.

d C In Arethusam.) Plinius uocat hunc lacum Arethiam, Strabo Arsenem et Thopitū. Ptolemæus in Armenia maiori tria ponit stagna, Lychmitin, cuius exitus in Araxem deriuatur, Arissam & Thopitū, unde Tigris augetur. Vide proximè sequentem Asiae tabulam. e C Zmilaces.) De lapide Zmilace, de Sagda, Myrrhite & Mithridace, uel, ut Plinius habet, Mithradax, inuenies apud Plinium cap. 10. libri ultimi. Smilaces similis est Proconneso marmoris, medio colore lauco. Myrrhites colorem habet myrrhæ. Mithridax uero uel Mithrax nuncupatur à mitra, id est, à sole.

Vnde Plinius: Mithrae Persis accepta est, & rubri videri mōibus multicolor, contra solē uariere fulgens. f C Teolitos.) Significat hæc vox calcularem lapidem, nam τῆξ est calculus, & λίθος lapis. Dioscorides libro quinto uocat eum Iudæum lapidem, atq; eum esse effigie candidam speciosūq; respondentibus ordine quodam lineis tam exacte, ut manu & toro ductæ uideri possint. Si cum aquæ calidæ cyathis ternis bibatur, urinæ difficultatibus auxiliū præstat, calculosq; in uestica frangit. g C Ammochrysos.) Est Græcis ἀμμῶς arena, & χρυσός aurum: & lapidi huic datum est hoc nomen, quod arenarum aurearum speciem præ se ferat. h C Aëtites.) Nomen habet hic lapis ab aquila, quam Græci ἀετῖον uocant, quod in aquilarū nidis reperitur. De hoc Dioscorides lib. 5. sic scribit: Aëtites lapis æuū prægnas, inuicq; uelut in aluo alterum lapidem habens, somni si quatuor remittit. Grandis, quibus uteri prolabantur, leuo brachio suspensus, partū continet. Sed cum in eo sunt ut pariant, translato eo ad femur, citra dolorem solentur. Deprehendi et firta illo prædicant. Nam panis in quo lapis ille fuerit, porrectus firi, cōmanducatusq; transmitti non poterit. Hunc lapidem quidam Gagiten nominant. Strabo Gangilen, inq; Armenia reperiuntur, quos serpentes figantur. Refert & Philostratus secundo uirgine Apollonij: Aues quoq; inquit, quis non uideat pullorum causa multa facientes, uelut aquilas ac ciconias? quæ nunq̄ nidus extruunt, quin lapides illis imponant, propterea quod facem adhibent ut oua foetum producant, & serpentes nidis non appropinquant. i C Pyrrhites.) Ab effectu nomen inditum est huic gemmæ, & τῆξ πυρῶς, id est, ab igne, quod præmi sine aduisione manus nō possit. k C Chalazias.) Sūt qui falso Chalaxias scribunt, sed τῆξ χαλαζίας, id est, à grandine sumptū nomen est, quod grandinis candorē figuramq; plurimū imitatur. Plin. cap. 11. lib. 37. scribit eum esse adamantine duritie. l C Echites.) A uipera nomē habet hæc gemma, est enim Græcis ἐχίς uipera. Dionysias uero à Dionysio uini repertore nomen habet. Plinius capite 10. lib. ult. Dionysias, inquit, nigra ac dura, mixtis rubentibus maculis, quæ ex aqua trita saporem uini facit, & ebrietati resistere putatur. m C Glossopetra.) A linguæ similitudine nomen habet, & τῆξ γλωσσῶς, id est, à lingua. Plinius cap. 11. lib. 37. Glossopetra linguæ similis humane: in terra non nascitur, sed deficiente luna cœlo decideret, & lenocinanti necessaria creditur: quod ne credamus, promissi quoq; uanitas facit, uentos enim ea comprimī narant. n C Solis gemma.) Eō quod hæc gemma candida est, & ad speciem syderis in orbem fulgentes spargit radios, solis habet nomen. o C Veneris crinis.) Plinius ubi supra: Veneris crines, inquit, nigerrimi montis, continent in se speciem uisū crinis. p C Selenites.) A luna illi nomen inditum: est enim ἐξ ἀστῆρῶν luna. Dioscorides ait eum nasci in Arabia, translucereq; ex candido, ponderis exigui. q C Meconites.) Dicitur Meconites, quod papaueri plurimum assimilatur: Græci enim μεκωνία papauer nominant. r C Myrmecites.) A formica nomen habet, quæ Græcè μύρμηξ dicitur. Plinius uero sic habet: Habet myrmecias emineuias similes uerrucis: uerrucas aut Græci μυρμηκίας, ἢ μυρμηκίας uocant. s C Chalcoiphongos.)

præfert omnibus, maximamq; illi tribuit potestatem. Inuenitur aut in nidis aquilæ, aut in litorebus Oceani, in Perside tamen plurimus. Subnexus spem uteri defendit à fluxibus abortiuus. i Pyrrhites fuluus est, teneriq; se uehementius non sinit, ac si quādo arctiore manu premitur, digitos adurit. k Chalazias grandinis & cando rem præfert & figuram, duritia robustissima, & inuicta. l Echites uipereas habet maculas. Dionysias fuscus est, rubētibus notis sparsus. Idem si aquæ mixtus conteratur, uinum fragrat, & quod in illo odore mirificū est, ebrietati resistit. m Glossopetra deficiētibus lunis cœlo cadit, linguæ similis humane, non modicæ (ut Magi ferunt) potestatis, qui ex ea lunares motus excitari putat. n Solis gemma per candida est ad speciem fulgidi syderis, rutilosq; ex se iacit radios. o Veneris crinis nitet nigro, internis ductibus ostentans ruforū crinium similitudinem. p Selenites translucet fulgore candido, melleoq; continens lunæ imaginē, quem iuxta cursum astrī ipsius perhibet diebus singulis uel minut, uel augeri. q Meconites papauera exprimit. r Myrmecites reptantis formicæ effigie notat. s Chalcoiphongos resonat ut pulsata æra. Puidicæ habitus, seruat uocis claritatem. t Siderites à cōtemplatione ferri nihil dissonat, uerum maleficus, quoquo inferatur, discordias excitat. u Phlogites ostentat intra se quasi flammam astantes. x Anthracias coruscant uelut scintillantibus stellis. y Enydros exudat, ut clausam in eo pute fontanam scaturiginem.

Ab ere sono compactum nomen habet, quod latine arisonum dicere possumus. Nam Græci χαλκός æs, & φλόγῳ sonum nuncupant. Apud Plinium Chalcoiphonos passim legitur. Est ea gemma nigra, illisq; reddidit timium æris. t C Siderites.) A ferro, cui plurimū similis est, nomen habet hic lapis: græcè enim ferrum σίδηρος dicitur. Hic litigio illatus, discordias facit, ut scribit Plinius cap. 10. lib. 37. u C Phlogites.) A flamma nomen hic lapis sortitus est: nam φλόξ Græcis est flamma. Ostentat enim intra se, inquit Solinus, quasi flammam astantes. Plinius uidetur eum uocare Phlegontidem, à uerbo φλέγω, id est, ardeo sic uocatum. x C Anthracias.) Plinius: in Anthracide scintille disciurere aliquando uidentur, à prima nomine sumpto: nam uocant Græci ἀνθρακίαῖ πυρῶν. Potest & à carbone, id est, ἀνθρῶς ἀνθρακίος nomē habere. y C Enydros.) Est γύνδρος & aquosus. Vnde Plinius: Enydros semper rotunditatis absolutæ, in cana dore est leuis, sed ad motum fluctuat intus in ea ueluti in ois liquor.

Ab ere sono compactum nomen habet, quod latine arisonum dicere possumus. Nam Græci χαλκός æs, & φλόγῳ sonum nuncupant. Apud Plinium Chalcoiphonos passim legitur. Est ea gemma nigra, illisq; reddidit timium æris. t C Siderites.) A ferro, cui plurimū similis est, nomen habet hic lapis: græcè enim ferrum σίδηρος dicitur. Hic litigio illatus, discordias facit, ut scribit Plinius cap. 10. lib. 37. u C Phlogites.) A flamma nomen hic lapis sortitus est: nam φλόξ Græcis est flamma. Ostentat enim intra se, inquit Solinus, quasi flammam astantes. Plinius uidetur eum uocare Phlegontidem, à uerbo φλέγω, id est, ardeo sic uocatum. x C Anthracias.) Plinius: in Anthracide scintille disciurere aliquando uidentur, à prima nomine sumpto: nam uocant Græci ἀνθρακίαῖ πυρῶν. Potest & à carbone, id est, ἀνθρῶς ἀνθρακίος nomē habere. y C Enydros.) Est γύνδρος & aquosus. Vnde Plinius: Enydros semper rotunditatis absolutæ, in cana dore est leuis, sed ad motum fluctuat intus in ea ueluti in ois liquor.

De Cilicia, & antro Corycio, de monte Tauro. Cap. LI.

Lilicia, de qua agitur, si ut nunc est, loquamur, derogasse uidebimur si dei uetustatis: si terminos sequimur quos habuit olim, absolum est à contemplatione rerum presentū. Ergo inter utranque culpam factū optimum est, amborum temporum statū persequi. Cilicia antea usq; ad Pelusium Aegypti pertinebat, Lydijs, Medis, Armenijs, Pamphylia, Cappadocia sub imperio Cilicum constituitis. Mox ab Assyrijs subacta, in breuiorem modum scripta est. Plurima iacet campo, sinu lato recipiens. Cilicem mare, à tergo montium Tauri & Amani iugis clausa. A Cilice nomen trahit, quem ætas pristina penè ultra æuum memoriæ abscondit. Hunc autem Phœnicæ ortum, qui antiquior Ioue de primis terræ alumnis habetur. Matrem urbium habet Tarson, quam Danaës proles nobilissima Perseus locauit. Hæc urbem interfecat Cydnus amnis. Hæc Cydnum alij præcipitari Tauro; alij deriuari ex alueo Choaspis tradiderūt: qui Choaspes ita dulcis est, ut Persici reges quādiu intra ripas Persidis fluit, solis sibi ex eo pocula uedicarint, & cum eundem foret peregrè, aquas eius secum uectitarint. Ex illo igitur parente Cydnus miram trahit suauitatem. Quicquid candidū est, Cydnum gentili lingua Syri dicunt, unde amni huic nomen datum. Tumet uere cum niues soluantur, reliqua parte anni tenuis est & quietus. s Circa Corycum Cilicis erocum plurimum, optimumq; det licet Sicilia, det Syrena, det & Lycia, hoc primum est: spirat fragrantius, colore plus aureo est, succi ope citius proficit ad medelā. Ibi Corycus oppidum est, & huius montem impositum mari à summo cauat uertice, patulus hiatu amplissimo. Nam deiectis lateribus in terræ pro-

SCHOLIA CAP. LI. Ostendit Solinus à principio huius capituli, uarijs temporibus uarias factas regionū diuisiones, id quod in Germania nostra quoque factum nō ignoramus, quando quidam Galliam extendunt usq; ad Rhenum, alij uero Alsatiam, & totū tractum Rheni qui est inter Lotharingiam & Rhenum, annuumerant Germaniæ. Sic quidam Numidiani fecerunt ab Africa minori, alij uero inter terminos eius coartant. Idem accidit Cilicis, quando ueteres alios statuerint terminos quādiu recentiores. Quintus Curtius gestorū Alexandri libro Ciliciam eleganter his describit uerbis: Perpetuo iugo montis asperi ac prærupti Cilicia includitur: quod cum à mari surgat, uelut sinu quodam sinu xicq; curuatum, rursus altero cornu in diuersum litus excorrit. Per hoc dorsum, quæ maxime introsum mari cedit, asperi tres aditus: per angustissimos, quorum uno Cilicia intranda est. Campestris eadē qua uergit ad mare, planiciem eius crebris distinguentibus riuus &c. a C Sub imperio Cilicum.) Quando omnes hic emeratae regiones paruerint Cilicibus, non constat, nec Solinus explicat. Inuenitur quidem Nitum primū regem Assyriorum suo imperio subiecisse omnes maritimas ac propinquas gentes, Aegyptios, Phœnices, in ateriorē Syriam, Ciliciam, Pamphyliam, Lyciam, Cariam, Phrygiam, Mysiam, Lydiam, Troada &c. sed quod Cilicibus hæc regiones fuerint subditæ, nemo extat quæ hoc scribit, quod ego sciam. Terminis Cilicis ex tabula Asiae, quam huic libro inscriuimus, facile deprehendi poterunt. b C A Cilice.) Legitur Genesis de cimo, Iaphet filii Nohe genuisse Gomer, Magog, Madai, Iauan &c. Iauan aut quæ Græcis nomen dedit, genuit Elifam &c.

Tarsis. A Tarsis Cilicia olim et metropolis eius denominata fuit Tarsus. Herodotus uero lib. 7. scribit Cilices à Cilice Phoenice Agenoris filio cognominatos esse, quum antea Hypatei dicerentur. Ceterum fabule tradunt hunc Cilicem Cadmi fratrem missum à patre ad Europam sororem à Ioue raptam inuestigandam, qui ueritus patrem Agenorem, quod eam non repererit, hanc ipsam regionem occupauit, quam tandem de suo nomine Ciliciam nominauit. Patet ergo eodem cum Ioue tempore floruisse. Potuit et amosfore esse Ioue.

c **C** Matrem urbium.) Fuit olim urbs ista insignis ob philosophiae studium. Vnde Strabo: Tarsensibus studium circa philosophiam fuit et alias disciplinas quae in corona uersantur, ut Athenas et Alexandriam superarent, et si quis alius locus dici potest, in quo scholae et philosophiae exercitationes fuerint et c. Viri ex ea urbe illustres fuerunt, Antipater Stoicus, Archelaus et Nestor, et duo Antenodori, quorum alter Catonis familiaris, alter Caesaris dictatoris praeceptor fuit. His omnibus multo excellentior fuit diuus Apostolus Paulus Tarsensis. d **C** Quam Danaes.)

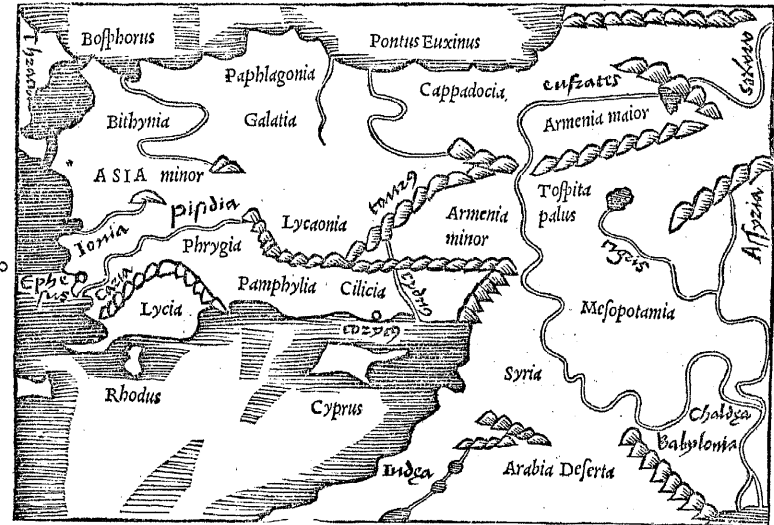
Quidam scribunt Sardaniapalium ultimum Assyriorum regem una die hanc condidisse urbem. Aliorum sententia est, ut refert Strabo, Argiuos eam extruxisse: tertij asserunt eam à Perseo conditam. Et fieri potest, ut quosdam de prima urbis fundamine, reliquos de instauratione uel ampliatione locutos fuisse putemus. e **C** Hunc Cydnum.)

Strabo lib. 14. sic scribit: Tarsion Cydnum mediam perfluit, iuxta gymnasium iuniorum. Eius ortus non procul est, alueus uero per profundam uallē illatus recta in urbem ingreditur. Aqua est rapidissima et frigida, quapropter hominibus ac bestiis auxiliatur quae neruos crastiores habet. Et Quintus Curtius lib. 3. inquit: Cydnum inclutus annis, non spatio aquarum, sed liquore memorabilis: quippe leni tractu et fontibus laeuis, puro solo excipitur: nec torrentes incurunt, qui placide manantem aluicum turbent: itaque incorruptibilis, idemque frigidissimus: quippe multariparum amantitate inumbratus, ubique fontibus suis similis in mare euadit. Ex Tauro monte eum oriri tradit Arrianus secundo gestorum Alexand. libro. Nec legitur apud insignem aliquem autorem, Cydnum ex Choaspis aluco deriuari. f **C** Persici reges.) Herodotus lib. 1. inquit: Ducit rex Cypri magnum exercitum

fundum, nemoroso orbe amplectitur mediam inanitatē, uirens introrsus lucis pendētibus. Descensus in eum per duo millia & quingentos passus, nō sine largo die, hinc inde fontium assidua scaturigine. Vbi peruentum ad ima primi sinus, alter rursus specus panditur: quod antrum latis primum patet faucibus, postmodum in processu per angustias obscuratur. In eo sacrum est Iouis fanum, in cuius recessu intimo Typhonis gigantis cubile positū accolae credunt. Soloē antiquū oppidum Ciliciae fuit, patria Chryssippi Stoicæ sapientiae potentissimi, quod à Tigraue Armenio subactum, & diu post Pompeiopolim deuictis Cilicibus Cneus Magnus cognominauit. Mons Taurus ab Indico primū mari surgit, deinde à scopulis Chelidonijs inter Aegyptiū & Pamphylium pelagus obiectus, septentrioni dextero latere, lauo meridiane plagae, occidenti obuersus fronte profusa. Palam est terras eum continuare uoluisse penetrare mari, nisi profundis resistētibz extenderē radices suas uetaref. Denique qui ratiocinantur de naturis locorum, tentasse eum omnes exitus promontorijs probāt. Nam quo quouersum mari alluitur, procedit in promontentias: sed modō intercluditur Phoenicio, modo Pontico sinu, interdū Caspio uel Hyrcano, quibus renitentibus subinde fractus, contra Maoticum lacum flectitur, multisque difficultatibus fatigatus, Rhiphæis se iugis annectit. Progentium ac linguarum uarietate plurifariam nominatus: apud Indos Imaus, mox Paropanisus, Choatras apud Parthos, post Niphates, inde Taurus, ac ubi in excellentissimā confurgit sublimitatem, Caucasus, Interea etiam à populis appellationem trahit. A dextero latere Caspius dicitur uel Hyrcanus, à laeuo Amazonicus, Moschicus, Scythicus. Ad haec uocabula habet alia multa. Vbi dehinc hiulcis iugis, facit portas, quarum primae sunt Armeniae, tum Caspiae, post Ciliciae. In Graciam uerticem exerit, ubi Ceraunius praedicatur. A Ciliciae finibus Africae litem despiciat. Quantum meridiem uidet, sole inaequatur. Quicquid septentrioni oppositum est, uento tundit & pruina. Quod syluestre est, effertur plurimis bestijs, & leonibus immanissimis.

Ex Tauro monte eum oriri tradit Arrianus secundo gestorum Alexand. libro. Nec legitur apud insignem aliquem autorem, Cydnum ex Choaspis aluco deriuari. f **C** Persici reges.) Herodotus lib. 1. inquit: Ducit rex Cypri magnum exercitum

exercitum probè domi coparata re frumentaria atque pecuaria. Portatur item aqua ex flumine Choaspis, Susam praeterfluente, quo uno ex omnibus fluminibus rex potat: cuius Choaspis aqua decoctam, et in argentea uasa diffusam ferentes, permittit carrucae quatuor rotarum multis trabentibus assidue comitantur quocumque ille proficiscitur. g **C** Circa Corycum.) Corycos autem Plinio cap. 27. lib. 5. quinti, est nomen tum oppidi, tum portus, tum denique specus Ciliciae. Sunt et alia loca nominis eiusdem: in hoc itaque loco nobilissimum crescit corycum. Vnde Plinius cap. 6. lib. 21. Prima nobilitas Cilicio croco, et ibi Coryco monte, deinde Lycio monte Olympo, mox Centuripino Siciliae: aliqui Phlegraeo secundum locum dedere. h **C** Specus.) De hoc specu sic dicit Strabo lib. 14. Corycum promontorium, ultra quod ad stadia 20. est Corycum antrum, in quo crocus optimus nascitur: id autem est ingens quaedam concauitas in orbem deducta, cui labrum petrosum ac satis altum circumiacet: cum descenderis, solum est inaequale, et magna ex parte petrosum, et fructuosa et semper uirenti ac domestica materie plenum. Describit et Mele Pompon. hunc specum multis uerbis libro primo. i **C** Per duo millia.) Pomponius habet, quingentorum et mille passuum. k **C** Iouis fanum.) Pomponius sic scribit: Specus totus angustus et uere facer, habitarique à dijs dignus credendus est, nihil non uenerabile, et quasi cum aliquo numine se ostentans. Est et alius specus ultra, quem Typhoneum uocant, ore angusto et mulum (ut ex parte tradidere) pressus, et ob id assidua nocte suffusus, neque unquam perspicui facili: sed quia aliquando cubile Typhonis fuit, et quia nunc demissa in se coeclum exanimat, natura, fabulose memorandus. Intelligit fortassis Typhonem Aegyptium, Osiridis, Isis, Apellinis et Veneris fratrem, qui Osiridem in Aegypto iuste regnauit, omnibus Gigantibus confectis, peremit, ac in 26. partes dissecauit, cuique eorum qui secum tantis sceleris participes fuerant, partem tribuit, ueluti eius facinoris conscios, et simul ut ipsos defensores custodesque haberet regni fidos.

Tabula haec multarum regionum situm, quas quidem Solinus praesenti hoc capite et non nullis sequentibus describit, exprimit.

l **C** Soloē.) Multa exemplaria habet hic Heliosopolim, quod solis urbs interpretatur: sed error est, cum haec urbs non à sole nomē habeat, sed à Solone uno ex septem sapientibus, qui Pisistrati tyrannidem perosus, ad Croesum Lydiae regem nauigauit, à quo deinde in Ciliciam profectus, urbem condidit, atque ex suo nomine Solos appellauit, in qua paucos Atheniensium statuit, qui tractu temporis cum patriam uocem corrupsissent, solocizare dicti sunt: postmodum à Magno Pompeio, quod illic piratas quosdam transfulisset, Pompeiopolis appellata est. m **C** Patria Chryssippi.) Quidam scribunt Chryssippum fuisse Tarsensem. Strabo uero aliter sentit, nempe quod ex Solis urbe fuerint uiri memoratu digni, Chryssippus philosophus Stoicus ex patre Tarsensi ortus, qui inde migravit. n **C** Mons Taurus.) Sic dictum putant hunc montem, quod tauri exprimat formam. Plinius cap. 27. lib. 5. quinti de hoc monte sic scribit: Taurus mons ab Bois ueniens littoribus, Chelidonio promontorio disternatur. Immensus ipse et immuerarum gentium arbiter. Dextero latere septentrionalis, ubi primum ab Indico mari surgit: laeuo meridiano et ad occasum tendens, mediamque distrahens Asiam, nisi op-

primitem terras occurrerent maria. Resilit ergo ad septentriones, flexusq; immensum iter querit uelut de indus
 stria, rerum natura subinde aequora opponente, hinc Phoenicum, hinc Ponticum, illinc Caspium & Hyrcanum,
 contra Maoticum lacum torquetur: itaq; collisus inter haec claustra, et tamen uictor, flexuosus euadit usq; ad co
 gnata Riphaeorum montium iuga, numerosis nominibus et nouis quocumq; incedit insignis, Imaus prima parte
 dictus, mox Edigis, Paropanisus, Circius, Chambades, Pharphariades, Choatras, Oreges, Orates, Niphates,
 Taurus, atq; ubi se quoq; exuperat, Caucasus, ubi brachia emittit subinde tentanti maria similis, Sarpedon, Co
 raceus, Cragus, iterumq; Taurus, etiam ubi dehiscit seq; populus aperit. Tauri huius initium, inquit Strabo
 lib. 14. montes quidam dicuntur qui supra Chelidontias sunt, quae insulae in Pamphylia ac Lyciae cōsimo iacent:
 hinc enim iam Taurus in altum consurgit. o C Cilicia.) Ciliciae portae he uidentur esse, quas ab Amano
 monte Ptolemaeus Amanicas uocat, iuxta sinum Ipscium, Pylas quidā eas nuncuparunt. Has Alexander Macedo
 quondam ingressus, contemplatus locorum situs, non alias magis dicitur esse admiratus, sicutitatem suam obrui
 potuisse uel saxis confitebatur, si fuissent qui subennies propellerent. Iter uix, inquit Curtius, quater nos capit ar
 matos. Dorsum montis imminet uia non anguste modo, sed plerumq; praerupte crebris oberrantibus riuus, qui
 ex radicibus montium manant. p C Despicit.) Quaedam exemplaria habent despicit, alia despicit, rur
 sus alia, disparit.

SCHOLIA CAP. LII.

Sunt qui Lyciam sic dictam putant
 λέγειν τὸ πρῶτον ὡς, id est, à Lyco
 Pandionis filio. Scribit et Herodotus: Cū
 Lycij quondam Termile uocarentur, à Ly
 co uiro Atheniensī Pandionis filio, Lycij
 cognominati sunt. De incorruptis Lyciortū
 moribus habes apud Strabonem lib. 14.
 Geographiae. a C Mons Chimera.)
 Mons iste est in Lycia, cuius etiam hodie ar
 det cacumen, iuxta quod sunt leones: me
 dia autem montis pascua sunt. et ima ser
 pētibus plena. Hinc fabula triformis mon
 stri in uulgu data est, ut scilicet Chimera
 ore sit leo, postremis partibus draco, media
 capra. Hunc montem Bellerophon habitabilem fecit, unde et Chimeram dicitur occidisse. b C Hephæ
 stiam.) Ab eo deo nomen in altum, cui et urbs sacra est. Graeci enim Vulcaniam ἠφαιστειαν dicunt. Est et
 alia eius nominis urbs in Lemno insula, quae consimilitudine Vulcani quoq; dicata est. Sunt et in freto Siculo
 ἠφαιστιαὶ insulae, id est, Vulcaniae. c C Olympus.) Artemidorus, ut Strabo refert, auctor est, sex esse in
 Lycia urbes maximas, Xanthum, Patara, Pinara, Olympum, Myra, Tlon.

De Asia minori, de Ephesiae Dianae templo, de Alexandri Magni
 ortu, de inclytis Asiae scriptoribus, de Phrygia, de Bonalo
 quadrupede, de Homeri & Hesiodi temporibus, de
 Memnonijs auibus, de Chamaeleonte fera, de Ci
 conijs, deq; Galatarum origine. Cap. LIII.

SCHOLIA CAP. LIII.

Est duplex Asia, generalis una, quae
 trium scilicet orbis partium una est, alijs dua
 bus partibus simul sumptis ferè equalis. Est
 deinde Asia quae propria dicitur, quod sit
 maioris Asiae pars seu provincia quaedam.
 Et hanc rursum in duas partes Agrippa di
 uidit: unam dicit includi ab oriente Phry
 gia et Lycania, ab occidente Aegeo ma
 ri, à me

De Lycia, & Chimerae monstri fabula.
 Cap. LII.

Vod in Campania Vesuvius, in Si
 cilia Aetna, hoc in Lycia mons Chi
 mera est. Hic mons nocturnis aesti
 bus fumidum exhalat. Vnde fabula
 triformis monstri in uulgū data est, quod Chi
 meram animal putauerunt. Et quoniam natu
 ra ibidem subest ignea, Vulcano urbem proxi
 mam Lycij dicarunt, quam de uocabulo sui no
 minis Hephæstiam uocāt. c Olympus quoq;
 inter alia ibi oppidū fuit nobile, sed intercidit:
 nunc castellum est, infra quod aquae regiae ob
 insigne floris spectaculo sunt uisentibus.

Equitur Asia: sed non eam Asiam
 loquor, quae in tertio orbis diuortio
 terminos amnes habet, ab Aegyptio
 mari Nilū, à Maoticō lacu Tanaim;
 uerum eam quae à Telmesso Lyciae incipit, un
 de etiam Carpathius auspicatur sinus. Eam igitur
 Asiam ab oriente Lycia includit & Phry
 gia, ab occidente Aegaei littora, à meridie ma
 re Aegyptium, Paphlagonia à septentrione,
 a Ephesus

a Ephesus in ea urbs clarissima est. Epheso de
 cus b templum Dianae, Amazonū fabrica, adeo
 magnificum, ut c Xerxes cum omnia Asiatica
 templa igni daret, huic uni pepercerit. Sed haec
 Xerxis clementia sacras aedes non diu à malo
 uindicauit. Nanq; Heroftratus, ut nomen me
 moria sceleris extenderet, incendium nobilis fa
 bricae manu sua struxit, sicut ipse factus est, uoto
 adipiscendae fame latioris. Notatur ergo eadem
 die conflagrauisse templū Ephesi, qua Alexan
 der Magnus Pella natus est, qui oritur, ut Ne
 pos edit, Marco Fabio Ambusto, Tito Quin
 tio Capitolino consulibus, post Romam con
 ditam anno trecentesimo octogesimo quinto,
 Id templum cum postmodum ad cultum augu
 stioem Ephesij reformarent, faber operi Di
 noerates praefuit, quem Dinocratem Alexan
 dri iussu Alexandriam in Aegypto metatum
 supra exposuimus, Nusquā orbe toto tam as
 siduos terramotus, & tam crebras urbium de
 mersiones, quam in Asia esse, cladibus Asiaticis
 paruit, cū Tiberio principe d urbes duodecim
 simul una ruina ceciderint. e Ingenia Asiatica
 inclyta per gentes fuere. Poëte Anacreon, inde
 Mimnermus & Antimachus, deinde Hippo
 nax, deinde Alcaeus, inter quos etiam Sappho
 mulier, at historiae conditores Xanthus, Heca
 taeus, Herodotus, cū quibus Ephorus & Theo
 pompus. Nam de f septem sapientia praeditis,
 Bias, Thales, Pittacus, Cleantes Stoicae emi
 nentissimus, Anaxagoras naturae indagator.
 s Heraclitus etiam subtilioris doctrinae arcanis
 immoratus. h Asiam excipit Phrygia, in qua
 Celenae, quae antiquato priori nomine in Apa
 mgam transiere, oppidum à rege Seleuco post
 modum constitutum. Istic Marfyas ortus, istic
 & sepultus. Vnde qui proximat fluiuius, Mar
 syas dicitur. Nam sacrilegi certaminis factum,
 & i audaces in deum tibias, testatur non procul
 cum fonte uallis, quae euentum gestae rei signat,
 & ab Apamae decem millibus passuum sepa
 rata, Aulocrene usq; adhuc dicitur. Ex arce hu
 iusce oppidi Maender amnis caput tollit, qui
 recurrentibus ripis flexuosus inter Cariam &
 Ioniam praecipitatin sinum, qui Miletū diuidit
 & Priemem. Ipsa k Phrygia Troadi superiecta
 est, Aquilonia parte Galatiae collimitata, à me
 ridiana Lycania, Pisidia, Mygdoniaeq; con
 termina. Eadem ab oriente uicina Lydia, à se
 pentrione Mysiae, Cariae: à parte qua dies me

ri, à meridie Aegypto, à septentrione Paphlagonia. Alteram determinauit ab oriente Armenia minore, ab occidente Phrygia, Lycania, Pamphylia, à septentrione Paphlagonia, à meridie mari Pamphylia.
 a C Ephesus.) Plinius hanc urbem alterum Asiae uocat, dicitq; eam Amazonum opus esse. Strabo uero in principio libri 14. uult Ephesum ab Androclo Codri Atheniensiu regis legitimo filio conditam. Hunc Eusebius in temporibus Androclum uel Andronicum nominat, dicitq; Ephesum conditam anno 28. Davidis, id est, ante no frē 4.150. ab orbe condito, iuxta computum eius. Secundum calculum uero Iudaeorum multo minor erit haec supputatio, quae hodie cum haec scribo, anno scilicet Christi 1537. numerant à creatione mundi 52982. Ea itaq; urbs successu temporis uaria sortita est cognomina. Nam Alopes cum pugnatum apud Troia est, mox Ortygia & Morges uocata est, et Smyrna cognouit Traachea, & Samornion, & Ptelea. Attollitur monte Pione, ut ait Plinius, alluitur Cayastro flumine in Cylbianis iugis orto, multos annes destrēte. b C Templum Dianae.) Hoc templum tam celebre & excel lens fuit, ut inter septem orbis miracula ane numerari meruerit. Vnde Plinius cap. 14. lib. 36. Graecae magnificentiae uera admira tio extat templum Ephesiae Dianae, ducentis uiginti annis factum à tota Asia. In solo id palustri fecere, ne terramotus aut hiatus timeret: rursus ne in lubrico atq; instabili fundamēta tantae molis locarentur, ante cal catis ea substrauerit carbonibus, dein uellea ribus lane. Vniuerso templo longitudo est 4.25. pedum, latitudo 220. Columnae 127. à singulis regibus factae, sexaginta pedum latitudinis. Ex ijs 36. caelate &c. Conuenit & inter auctores, templi eius testum fuisse ē cedrinis trabibus, ualuae ē cupresso. Id ipsam templum 400. propē annis ante Plinij aetatem fuisse constructum, idem refert capite 4.1. lib. 16. Dicit quoq; architectum eius fuisse Ctesiphontem, Strabo autem Archiphronem. c C Xerxes.) Xerxes hic Persico festu ad tantam insolentiam uenerat, ut non cum hominibus tantum, sed cum dijs immortalibus bellum gereret. Cumq; ille peperisset templo, Heroftratus

cupiens ex re nefaria famam querere, illud incendit, idq; ea die qua natus est Alexander Magnus: tunc enim quum Diana parui Olympiadis adesse uolisset, abfuit templo suo, incendioq; perire passa est. Sic gentiles loquuntur. Sunt alij qui scribunt Alexandrum fuisse Ephesi, cum magnificentissimum templum summa celebraretur religione: sed fieri potest quod tunc restauratum fuerit, praesertim cum apud Strabonē lib. 14. sic legamus: Cum Herostatus quidam Ephesia Dianae templū incendio consumpsisset, aliud praestitū construxerūt, mulierum ornamentis et multis opibus ad id collatis, refectūq; prioribus columnis. Addit idem, Alexandrum impensas omnes pro eo templo restituendo fuisse pollicitum, dummodo ipse titulum haberet, illos autem noluisse. Porro Dinocratem ipse nuncupat Chinoeratem. Fuit deinde rursus a Gohis exilium sub Galieno scilicet Imperatore, a quibus et Troia, quae uix ab antiquo bello respirauerat, subuersa est. d. ¶ Urbes duodecim.) Dicit quoq; Plin. cap. 84. lib. 2. quod maximam terrae memoria mortalium existerit motus Tiberij Caesaris principatus, duodecim urbibus Asiae una nocte profstratis, quarum nomina sunt, Ephesus, Magnesia, Sardis, Moechene, Megara, Caesarea, Philadelpia, Hymolus, Themis, Cyzeme, Myrrha, Apollonia, Dicaearchia. Scribit autē Aristot. 2. Meteororum libro, fortissimos fieri terrae motus circa ea loca ubi mare fluxibile sit, aut regio spongiosa subantrosaq;: propter quod circa Hellepontum, Achaia, Siciliaq;, circa etiam Euboeae loca, terrae motus sunt maximi propter angustiam. Spiritus enim factus uehemens, et propter multitudinem maris altitudi repellitur iterum in terram, quod natum erat efflare ex terra. Regiones quoq; quaecumq; habent maria, et quae subius loca multum suscipiētēs spiritū, cōcutiuntur magis. Seneca item ait, omnem oram maris obnoxiam esse motibus. e. ¶ Ingenta Asia-tica.) Comprehenduntur et hi qui fuerunt ex insulis quae Asiae adiacēt. Anacreon quidem Teius fuit, et dicitur scripsisse carmina amatoria. Mimnermus uero Colophonius, elegiarum scriptor nō incelebris. Antimachus et ipse Colophonius, hic cum

carmen

dius est, mons Lydiae Tmolus croco florentissimus, amnis Pactolus, quem aurato flore incidunt, aliter χρυσόορυς uocant. In his locis animal nascitur quod Bonasum dicunt, cui taurinum caput, ac dein ceps corpus omne: tantum iuba equina, cornua autem ita multiplici flexu in se recurrentia, ut si quis in ea offendant, non uulneretur. Sed quicquid praesidij monstro illi fons negat, alius sufficit. Nam cum in fugā uertitur, proluuie citi uentris finem egerit per longitudinem trium iugerum, cuius ardor quicquid atigerit, adurit: ita egerie noxia summoue insequentes. m. Mileros Ioniae caput, Cadmi olim domus, sed eius qui primus inuenit profaerationis disciplinam. Non longē Epheso Colophon ciuitas, nobilis oraculo Clarj Apollinis. Vnde haud procul Minas mons surgit, cuius uertices de nubibus superuolantibus futurae tempestatis significant qualitatem. Caput Maoniae Sypilus excipit, Tantalus antea dicta, et in illa uocabuli memoriam orbitatibus data Niobe, Smyrnae Melas circumfluit, inter flumina Asiae facile praecipuus amnis, Smyrnaeos uero campos fluuius Hermus secat, qui ortus Dorylae Phrygiae, Phrygiam scindit a Caria. Hunc quoq; Hermum fluctibus aureis aestuasse antiquitas credidit. Smyrna, uere praecipue nitet, Homero uati patria extitit, qui post Ilium captum anno ducentesimo septuagesimo secundo humanis rebus excessit, Agrippa Syluio Tyberini filio Albæ regnante, anno ante urbem conditam centesimo sexagesimo. Inter quem et Hesiodū poëtam, qui in auspicijs Olympiadis prima obiit, centum triginta octo anni interfuerunt. ¶ In Rhetæo littore Atheniensis & Mytilenæi ad tumulum ducis Thessali Achilleon oppidum condiderunt, quod propemodum interijt. Deinde interpositis quadraginta ferme stadijs, in altero cornu eiusdem littoris ob honorem Salaminij Aiæ alterum oppidum, cui Aeantio datū nomen, Rhodij extruxerunt. At iuxta Ilium p. Memnonis stat sepulchrum, ad quod sempiternò ex Aethiopia cateruatim aues aduolant, quas Ilienses Memnonias uocant. Cremutius autor est, has eandem anno quinto in Aethiopia cateruatim coire, & undique uersum quousquā gentium sint, ad regiam Memnonis cōuenire. Mediterranea, quae sunt supra Troadis partem, Teutrania tenet regio, quae prima Myrorum fuit patria. Perfunditur Teutrania

trania Caico flumine. Per omnē Asiam ¶ Chamaeleon plurimus, animal quadrupes, facie quadrata, nisi crura recta & longiora uentri iungerent, proluxa cauda, eademq; in uertiginem torta; hamati ungues subtili aduncitate, infusus piger, & ferè idem qui testudinum motus: corpus asperum, cutem qualem in Crocodilis deprehendimus, subducti oculi, & recessu concavo introrsum recepti, quos nunq; nictatione obnubit. Visum deniq; non circumlatis pupillis, sed obtutu rigidi orbis intentat. Hiatus eius aeternus, ac sine ullius usus ministerio, quippe cum neq; cibum capiat, neq; potu alatur, nec alimemento alio quàm haustu aeris uiuat. Color uariis, & in momento mutabilis, ita ut cuiuscumq; rei se coniunxerit, concolor ei fiat. Colores duo sunt quos fingere nō ualet, rubrus & candidus; ceteros facile mentit. Corpus penè sine carne, uitalia sine liene, nec nisi in corculo pauxillum sanguinis deprehenditur. Latet hyeme, producit uere. Impetibile est Coraci, a quo cum interfectus est, uictorem suum perimit interemptus. Nam si uel modicum ales ex eo ederit, illico moritur. Sed ¶ Corax habet praesidium, ad medelam natura manum porrigit. Nam cum afflictu se intelligit, sumpta fronde laurea recuperat sanitatem. Pythonis Come est in Asia locus in campis patentibus, ubi primo aduentus sui tempore Ciconiae aduolant, & eam quae ultima aduenerit, laniant uniuersae. Aues istas ferunt linguas non habere, uerum sonum quo crepitant, oris potius quàm uocis esse. Eximia illis ¶ inest pietas; etenim quantū temporis impenderint scetibus educandis, tantum & ipsae a pullis suis inuicem aluntur. Ita enim impense nidos fouent, ut incubitus assiduitate plumas exuant. Nocerit eis, omnibus quidem locis nefas ducunt, sed in Thessalia uel maxime, ubi serpentum immanis copia est, quos dum escandi gratia insectantur, regionibus Thessalicis plurimum mali detrahunt. ¶ Galatiam primis sectulis praesae Gallorum gentes occupauerunt, Tolistobogi, & Voturi, & ¶ Ambiani, quae uocabula adhuc permanent; quamuis Galatia undedicta sit, ipso sonat nomine.

Tambiani

ris. Plures amicos secūdu comparēs, paucos amicos rebus aduersis proba. De Cleante habes apud Laertium lib. 7. Anaxagoras non modo generis gloria et opibus, uerum animi quoq; magnitudine clarissimus fuit. Omne in patrimonio, ut liberius studijs incumberet, suis sponte concessit. Indignanti cuida ac moleste ferenti quod in alieno solo moreretur, Bono, inquit, esto animo, idem enim undiq; in infernum descensus est. Rogatus cuius rei causa natus esset, Inspiciendi, inquit, caeli et solis atq; lunae. Fuit enim ipse naturae singularis indicator, uel, ut alij

carmen perobscurum reuclaret in auditorio, omnesq; egredere auditores praeter unum Platonem, ait, Plato mihi pro omnibus. Hipponax Ephesius Iambicorum scriptor, a tyrannide pulsus est patria. Alceos duos fuisse Suidas autor est, Lyriem unū, Athenis oriundum, Mitylenaeum alterum, praesae conuiciae scriptorem insignem. Sappho ob sexum non minus quàm ob poëticā celebrata. Xanthus è Sardibus urbe oriundus. Hic Lydorum historiam quatuor uoluminibus complexus est. Hecataeus Milesius natione, Protagorā habuit praecceptorem, floruitq; Darij temporibus. Herodotus ob styli elegantiam inter Graecos historicos primatum tenuit, fuit autem Halicarnasus. Ephorus Cumeus, et Theopompus Chius, uterq; Isocratis discipulus, quorum alter freno, alter calcaribus indigebat.

f. ¶ De septem sapientia praeditis.) De eorum numero et nominibus, qui ob peculiarem quandam excellentiam, sapientiae nomen adepti sunt, plurimum sunt auctores diuersi. Lactantius Firmianus a principio quarti Diuinarū insit. ait, quod ij septem primi de rebus naturalibus querere ac disputare sunt ausi, sapientes haberi, appellariq; meruerunt. O miserum, inquit, calamitosūq; seculum, quo per orbem totum septem soli fuerunt qui hominū uocabulo ce-rentur. Nemo enim potest iure dici homo, nisi qui sapiens est. Sed si ceteri omnes praeter istos stulti fuerunt, ne illi quidem sapientes, quia nemo sapiens esse uerū iudicio stultorum potest etc. Bias cum rogaretur, quod prudentis opus? Respondit: Cum possit, nolle nocere. Quid stulti proprium? Non posse, et uelle nocere. Thales plurima sapienter dicta, praesertim haec, Turpe quod ausurus, te sine teste time. Et, Vita perit, mortis gloria non mouitur. Et illud: Quod facturus eris, dicere sustuleris. Et, Crux est si metuas, uincere quod nequeas. Pythiaci autem sunt haec: Loqui ignorabit, qui tacere nescit. Bono probari malo, quam multis malis. Pareto legi quisquis legē tuleris. Plures amicos secūdu comparēs, paucos amicos rebus aduersis proba. De Cleante habes apud Laertium lib. 7. Anaxagoras non modo generis gloria et opibus, uerum animi quoq; magnitudine clarissimus fuit. Omne in patrimonio, ut liberius studijs incumberet, suis sponte concessit. Indignanti cuida ac moleste ferenti quod in alieno solo moreretur, Bono, inquit, esto animo, idem enim undiq; in infernum descensus est. Rogatus cuius rei causa natus esset, Inspiciendi, inquit, caeli et solis atq; lunae. Fuit enim ipse naturae singularis indicator, uel, ut alij

egendum censent, indagator. g (Heraclitus.) Inter cetera fuit Heraclito peccidit esse natura...

h (Asiam excipit Phrygia.) Phryges in extremitate Asiae minoris habent consines accolae Bithyniae...

i (Audaaces in deum.) Pallas inuenta a se iudicia, cum buccis iuandis ex aquis se conspexisset, eam tibiam in Tritonem Libyae paludem abiisse fertur...

k (Phrygia) Troadi superiecta. Haec non per omnia quadrat cum Ptolemaei prima Asiae tabula, quippe qui Phrygiam unam describit iuxta Troadem maritimam urbem...

l (In his locis animal natum.) Sunt qui asserunt Solinum hic errasse, et Plinium non recte legisse, qui hoc animal dicit inveniri in Paeonia...

m (Miletos.) Inuenies omnes istas urbes, Miletum, Prienam, Colophonem et c. quae hic commemorantur, in Ptolemaei tabula Asiae prima...

n (Homero uati.) Auctore Archilochi in libello suo de temporibus, floruerunt uarijs temporibus ac locis octo Homeri...

o (In Rheteo littore.) Plinius cap. 30. lib. quinti sic inquit: Extra sinum sunt Rhetea littora, Rheteo et Dardanio et Arisbe oppidis habitata...

pus asperum ut Crocodillo: oculi in recessu cauo, tenui discrimine, praegrandes et corpori concolores: nunquam eos aperit, nec pupilla motu, sed totius oculi uersatione circumspicit...

r (Corax.) Graeci κοραξ coruorum dicunt. Plinius cap. 27. octauus inquit: Coruus occiso chameleone te, qui etiam uictori nocet, lauro infestum uirus extinguit...

s (Pythionis Come est.) Plinius cap. 23. decimus: Pythionis comen uocant in Asia patentibus campis, ubi ciconiae congregatae inter se conuermant...

t (Inest pietas.) Ciconias genitorum senectutem inuicem educare inuulgatum est. Sed sunt qui Merores idem facere confirmant...

u (Galatiam.) Plinius cap. 32. quintus sic scribit: Dicendum simul uidetur de Galatia, quae superposita agros maiori ex parte Phrygia tenet...

v (Ambiti uocantur.) Haec Galatia, uel, ut alij uocant, Gallograecia, olim fuit occupata a Gallis duce Brenno...

w (Hylam puerum.) Hylas iste regis Dryopum filius, patre inaccessato, secutus est Hercules, studio uirtutis eius ardens...

x (Prusiae deuolutus.) Prusiae deuolutus, ne traderetur Tito Quintio ob hanc causam in Bithyniam missus, captiuusque Romam ueniret...

y (Nymphis rapinam.) Quidam scribunt Hylam ab omnibus Nymphis eius loci raptum, alij ab una tantum Nympha, quidam eum in mare lapsummersumque perisse...

z (Hylam uoce clamant.) Quia ista...

De Bithynia, & Hylae raptu, deque Annibalidis exitu ac sepulchro. Cap. LIIII.

Bithynia in Ponti exordio ad partem solis orientis, aduersa Thraciae, opulenta, ac diues urbiu, a fontibus Sanguarij fluminis primos fines habet...

re Bebrycia dicta, deinde Mygdonia, mox a Bithyno rege Bithynia. In ea Prusidem urbem praetermeat Hylas flumem, & alluit Hylas lacus...

in quo refedisse Nymphis delicias Herculis a Hylam puerum, b Nymphis rapinam, in cuius memoriam usque adhuc solenni cursitatione lacum populus circuit, & c Hylam uoce clamant...

In Bithynio quoque agro d Libyssa locus Nicomediae proximus, sepulchro Annibalidis famae datus, qui post Carthaginense iudicium transfuga ad regem Antiochum, deinde post Antiochi apud Thermopylas pugnam tam malam, fractumque regem fortunae uicibus, in hospitium Prusiae deuolutus, ne traderetur Tito Quintio ob hanc causam in Bithyniam missus, captiuusque Romam ueniret, ueneni mali poculo animam expulit, & a Romanis se uinculis morte defendit...

brantur, in quibus per montes uagi ac saltates, Hylam uocant, quasi in syluis ad illum inquirendum egrediantur.

b (Nymphis rapinam.) Quidam scribunt Hylam ab omnibus Nymphis eius loci raptum, alij ab una tantum Nympha, quidam eum in mare lapsummersumque perisse.

SCHOLIA CAP. LIIII.

Bithynia olim Bebrycia dicta fuit, sed cum incolae eius tempore belli ex ea fugerent & consedissent iuxta flumen Bithym, cogente fame reuersi sunt in Bebryciam...

se affirmant, a quo regio ipsa Bithynia nomen sortita putatur. Sicut alij qui scribunt ex Europa transisse Mysas, Phrygos & Thy nos, a quibus appellantur Mysae, Phryges & Bithyni.

Hylas iste regis Dryopum filius, patre inaccessato, secutus est Hercules, studio uirtutis eius ardens. Cumque Hercules ex comitatu Argonautarum in Mysia recessisset ad materiam quaerendam remi, quem fractum uolebat reficere, & Hylas ad hauriendam aquam Aescanij fluminis urnam extulisset, dum accedit ad ripam, adamatus est a Nymphis...

Strabo lib. 12. ait eum apud Arganionem montem raptum fuisse: quo loco adhuc, inquit, festa quaedam apud Prusenses celebrantur, in quibus per montes uagi ac saltates, Hylam uocant, quasi in syluis ad illum inquirendum egrediantur.

c (Hylam uoce clamant.) Quia ista...

clanore nihil efficitur, hinc natum est proverbium, *ὄλα ἐν κγαυρὸν ἐξέειπε*, id est, Hylan inclinare, diciturq; in eos qui clamore suo nihil proficiunt. **d** **¶** Libyssa.) Est Libyssa nomen gentile à Libya deductum: unde locus in quo Hannibal Libyssa fuit sepultus, dicitur est Libyssa. Profigit autem in Asiam re male gesta apud Carthaginenses, metuens ne petenti Scipioni dederetur. **c** **¶** Prusie.) Post uictum apud Thermopylas Antiochum, Hannibal ad Prusiam Bithynie regem confugit: cumq; Prusie leuitatem expertus esset, & Romanorum inexplicabile odium in se ceruere, curauit ut iter aliquod preparatum fugere haberet, & ob id scipiem exitus è domo fecit, quosdam etiam occultos, ne custodia sepiretur. Sed imperio regis effectum est, ut tota domus castro dijs uallaretur, ne quisquam inde elabi posset. Hannibal posteaq; est ei denunciatum, milites regis etiam deuos & occultos obseruare exitus, ut effugere non posset, uenenum, quod multò ante preparatum ad tales habebat castus, poposcit: Liberemus, inquit, diuturna cura populū Romanum, quādo mortem senis expectare longum censent: nec magnam nec memorabilem ex inermi, proditor Flaminius (qui scilicet regem Prusiam corruerat) uictoriam feret. Mores quidem populus Rom. quantum mutauerit, uel hic dies argumento erit. Patres eorum Pyrrho regi hosti armato exercitum in Italia habent, ut à ueneno caueret, prædixerunt: ij legatum consilarem Flaminium miserūt, qui Prusiam induceret ad scelus occidendi hostis. Exeratus deinde in caput regnumq; Prusie & hospitalis, deos uiolate ab eo fidei testes inuocans, poculum exhausit. Vide Liuium lib. 39. ab urbe condita.

SCHOLIA CAP. LV.

Sunt qui Pontum dicunt esse id mare, quod inter Meotidem paludem & Tenedon insulam interiacet, dictum Pontus à *πενταζω*, mergo, quod in eo plurima mergi soleant. Iuxta fauces Bosphori est amnis Rheba quem alij Rhefium dixerunt, deinde Psillus & Calpa. Est & Sangarius in Phrygia, accipiēs uastos amnes, inter quos Tembrogius numeratur et Gallus. Sunt qui Sangarium uocant Coralium, à quo incipiunt Moryandini sinus. Solinus cum fluium uocat Sangarium, nisi mendum sit in codice eius. **a** **¶** Lycos flumini.) Quaedam exemplaria habent hic, oppidumq; Heraclea Clececo appositum, sicut & Hermolaus cap. 1. sexti castigationū Plinianarum contendit, non Lycos flumini legi oportere, qui per Heracleensem agrum meat, sed fluius ille sit Clece. Apud Ptolemeum nec Clece nec Lycus in Bithynia inuenitur. **b** **¶** Acone.) Ab hoc loco denominata est herba illa noxia aconitum, etiam si Græci *ἀκόνιτιον* eotem dicant, quod in dura caule aconitum crescat. Poëta scribit aconitum prius fuisse innoxium, sed contactum spuma Cerberi, uim contraxisse ueneni. Accipitur etiam nonnunquam aconitum pro quocunq; presentissimo ueneno. De aconito plura Plinius cap. 2. & 3. lib. 27. **c** **¶** Acherusius specus.) Nomen sumptū ab *α* sine, & *χερσος* letitia, quod locus is careat omni letitia. Scribit Pomp. Mela lib. 1. iuxta specus, inquit, est Acherusia, ad manes, ut aiunt, peruius, atq; inde extractum Cerberum existimant. Est & in Italia palus Acherusia prope Puteolos & Cumas, ex quo loco mortui transmittuntur, persoluto prius Charonti numo pro Stygie paludis transnatione.

SCHOLIA CAP. LVI.

Ptolemeus includit Paphlagoniam regionem Galatiæ, ut scilicet oram maris Pontici occupet: at Cytori montis nō meminit, sed oppidi haud procul ab Amastri arce, quam & Ptolemeus ponit, distat. Scribit Plinius cap. 17. lib. 16. Cytorum montem plurimam habere buxum. **a** **¶** Loco Heneto.) Ab Henetis Paphlagonie populis, quidā putant emeruisse Venetos Italiae populos. Sunt autem qui oppidum Henetorum in Paphlagonia haud multum distare

riam Mithridates, quæ subacta à Pompeio, Pompeiopolis est dicta. *stare aiunt ab Amastri. Alij aiunt Henetiam nationem quondam fuisse Cappadociabus finitimam, quæ militauerit cum Cimmericis, & postea Adriam peruenerit. Id semel constat apud omnes scriptores, Henetos olim clarissimam fuisse nationem Paphlagonum, ex qua Pylemon fuit, cum quo plurimi ex illis militauerunt. Amisso autem duce, post captam Troiam in Thraciam traiecerunt, errantesq; in eam regionem deuenere quæ nunc Henetia seu Venetia appellatur.* **b** **¶** Eupatoriam.) De hac Plinius sic scribit cap. 2. lib. 6. Amyssio iunctum fuit oppidum Eupatoria, à Mithridate conditum: uictò autem eo, Pompeiopolis utrumq; appellatum est.

SCHOLIA CAP. LVII.

Cappadociam Plinius putat cap. 3. lib. sexti, à Cappadoce amne dictam, cum ante Leucosyria diceretur. Sunt qui eam sic dictam uelint à Cappadoce Nini filio. Regio ipsa est aspera, ut incolæ ueluti cogantur cibis non quibus uolunt, sed quos habent. Potu non uini utuntur, sed aquæ. Non ficus ad comedendum, nec aliud quicquam boni habent. Fuisse Cappadoces malis moribus affectos, illud iactatum uulgo indicio est, *τρία κάρπια κάρπια*, id est, tria cappa pessima. Id Suidas de Cretensibus, Ciliciabus & Cappadocibus dictum refert.

a **¶** Halys.) Herodotus scribit hūc fluium intersuere Syros, Cappadoces, Paphlagonesq;: Ptolemeus uero originem & exitum eius describit in Paphlagonia. Et quando Solinus dicit Neocesaream sitam iuxta fluium Lycum, à Ptolemeo is fluius uix nominatur Iris. **b** **¶** Mazacam.) Semper, inquit Sex. Rufus, in auxilium Romanorum fuerunt Cappadoces, & ita maiestatem coluere Romanam, ut in honorem Augusti Cesaris Mazaca ciuitas Cappadociae maxima, Cesareia nūcuparetur. Sita quæ est sub Argeo monte omnium altissima, qui semper in summo niues habet.

c **¶** Bucephalus.) Dicitio composita *βουκεφαλῆς* *καὶ κεφαλῆς*, quod equus ille haberet caput bubulo capiti per simile. Vnde Plinius: Eidem Alexandro et equi magna raritas contigit, Bucephalonem uocari, siue ab aspectu toruo, siue ab insigni taurini capitiis armo impressi. Sed cum talentis ferunt ex Philonicis Pharsali grege emptū, etiam tum puero capto eius decore. Nemine hic alium q̄ Alexandrum regio instratus ornatu recepit in sedem, alios passim reiectis. Ex multis periculis in prelio regem eripuit, multaq; alia egregia fecit hic equus, propter quæ rex defuncto ei duxit exequias, urbem tumulo circum-

De Cappadocia, & in ea equorum natura. Cap. LVII.

Appadocia gentium uniuersarum quæ Pontum accolunt, præcipuè in trorsus recedit. Latere læuo utraq; Armenias, & Comagenem simul transit, dextro plurimis Asiae populis circumfusa: atcollitur ad Tauri iuga, & solis ortus. Præterit Lycaoniam, Pisidiā, Ciliciam. Vadit super tractum Syriæ Antiochiæ, parte regionis alterius in Scythiam pertendens, ab Armenia maiore diuisa Euphrate amne: quæ Armenia, unde Pariedri montes sunt, auspicat. Multæ in Cappadocia urbes inclytæ. Verum ut ab alijs referamus pedē, coloniam Archelaidem, quam deduxit Claudius Cæsar, a Halys præterfluit. Neocesaream fluius Lycus alluit, Melitam Semiramis condidit, Mazacham sub Argeo sitam, Cappadoces matrem urbium numerat: qui Argæus niualibus iugis arduus, ne æstiuo quidē torrente pruinis caret, quemq; indigenæ populi habitari deo credunt, Terra illa ante alias altris equorū, & prouentui equino accommodatissima est, quorū hoc in loco ingenium reor prosequendū. Nam equis inesse iudicium, documentis plurimis patefactum est, cum iam aliquot inuenti sint, qui non nisi primos dominos agnoscerent, oblitū mansuetudinis, si quando mutassent consueta seruitia. Inimicos partis fixæ norunt, adeo ut inter prælia hostes moritur petāt. Sed illud maius est, quod rectoribus perditis quos diligebant, accesserunt famæ mortem. Verum hi mores in genere equorum præstantissimo reperiuntur. Nam qui infra nobilitatem sunt facti, nulla documenta sui præbuerunt. Sed ne quid uideamur dicendi licentia cōtra fidem arrogasse, exemplum frequens dabimus. Alexandri Magni equus Bucephalus dicitur, siue de aspectus toruitate, seu ab insigni, quod taurinum caput armo inustum gerebat, uel quod de fronte eius quædam extantium corniculorum

† pertens dere

30

30

40

40

adit nomine eius. Finiuit autem uitam tri-
gesimum iam natus annum, non illo uul-
nere, sed etate simul et labore aeger factus
in castris. Strabo lib. 15. scribit, à latitudine
frontis hunc equum dictum Bucephalum,
cecidiſſeque eum in praelio, quo ab Alexan-
dro Porus uictus fuerat: quo loco Buce-
phalam et Niceam urbes cõdidit, primam
ab equo, alteram à uictoria appellauit.

d **E** Equus C. Caesaris.) Suetonius
lib. 1. Videbatur autem, inquit, equo insigni,
pedibus propè humanis, et in modum digi-
torum unguis scissis, quem natum apud se
quum aruspices imperiũ orbis terræ signi-
ficare domino pronunciant, magna cura
auit. Nec patientem seſſoris alterius pri-
mum ascendit, cuius etiam instar pro eade
Veneris genitricis postea dedicauit.

e **R**egem Scytharum.) Ex Plin-
nio hæc sunt transsumpta, qui sic habet:
Scytharum quidem equitatus et equorum glo-
ria strepunt. Occiso denique ipsorum regulo
ex pronunciatione dimicãte, hostem cum ad
spoliandum uictor uenisset, ab equo eius
ictibus morsuque confectum.

f **A**grigentium regio.) Est Agrigentium urbs in
Sicilia: an uero Solinus eam hic uelit signi-
ficare regionem, non constat. Scribit Plin-
nius cap. 42. octauis sic: Agrigentium com-
plurium equorum tumuli pyramides habent.

g **C**irci spectacula.) In circo, ait
Plinius, ad currus iuncti equi, non dubie in-
tellectum adhortationis et gloriæ fatentur.
Item, docilitas tanta est, ut uniuersus Sy-
baritani exercitus equitatus ad symphonie
cantum saltatione quadam moueri solitus
inueniatur. Iidem præſeſagunt pugnam, et
amissos lugent dominos, lachrymasque inter-
dum desiderio fundunt. Interfecto Nico-
mede rege, equus eius inedia uitam finiuit.

h **C**um praelio Antiochus.) Plin-
nius habet hoc loco sententiam aliam à So-
lino: nam Solinus dicit Antiochum à Cen-
taretrij occisi equo peremptum, Plinius autem è contrario Antiochi occisi Centaretrium conscendisse equum,
sicque Centaretrium exanimatum unã: nam spreuit equus ille lupatos et tyrannicos seſſores, cernuatusque ruinas,
seu in præcipitium se dans, se et in seſſorem premit.

i **C**ircenses.) Describit quoque Plinius hunc lu-
dum cap. 42. libri octaui. k **A**etas longior.) Refert Plinius ex Aristotele talia de ætatibus equorum:
uiuunt quidem annis quinquagenis, fœminæ minore spatio. Eadem quinquennio finem crescendo capiunt, ma-
res anno addito. Generat mas ad annos trigintatres, adiuus modo in attollenda priore parte corporis. Sed ad ge-
nerandum paucis animalium minor fertilitas: qua de causa per interualla admittuntur dantur, nec tamen quindẽ
cim initus eiusdem anni ualeat tolerare. Gignunt annis omnibus ad quadragesimum. Aristot cap. 22. sexti naturæ
animalium

minæ protuberabant, cum ab equario suo aliàs
etiam molliter federetur, accepto regio stratu
neminem unquam alium præter dominum ue-
here dignatus est. Documenta eius in prælijs
plurima sunt, quibus Alexãdrum è durissimis
certaminibus sospitem opera sua extulit: quo
merito effectum, ut defuncto in India, exequias
rex duceret, et supremis sepulchrum daret: ur-
bem etiam conderet, quam in nominis memo-
riã Bucephalam nominauit.

l **E**quus C. Cæsa-
ris nullum præter Cæsarem dorso recepit, cuius
primores pedes facie uestigij humani tradunt
fuisse, t sicut ante Veneris genitricis simulacrũ
eadem hac effigie locatus est. Regem Scytharum
cum singulari certamine interemptum, ad
uerſarius uictor spoliare uellet, ab equo eius cal-
cibus morsuque laniatus est. Agrigentina etiam
regio frequens est equorum sepulchris, quod
supremorum munus meritis datum creditur,
Voluptatem his inesse, et Circi spectacula pro-
diderunt. Quidam enim equorum cantibus ti-
biarum, quidã saltationibus, quidam colorum
uarietate, nõ nulli etiam accensis facibus ad cur-
sus prouocatur. Affectum equinum lachrymæ
probant. Denique interfecto Nicomede rege,
equus eius inedia uitam expulit. Cum prælio
Antiochus Galatas subegisset, Centaretrij no-
mine ducis, qui in acie ceciderat, equum ouatur-
rus insiluit, isque adeo spreuit lupatos, ut de indu-
stria t curuatus, ruina & se & equitem pariter
affligeret. Ingeniã equorum et Claudiij Cæsaris
Circenses probarunt, cum effuso rectore qua-
drigæ, cursus æmulos non minus astu quam ue-
locitate prauerterent, et post decursa legitima
spatia, ad locũ palmæ sponte confisterent, uelut
uictoriæ præmium postulare. Excussio quoque
auriga, quæ Ratumenam nominabant, relicto
certamine ad Capitolium quadriga profiluit,
nec ante substitit, quam libet obujs occurſibus
impedita, t Tarpeium louem trina dextratio
ne lustrasset. In huiuscæ animalis genere k ætas
longior maribus. Legimus sanè equum ad usque
40

10
15
20
25

30
35

40

45

annos septuaginta uixisse. Iam illud non uenit
in ambiguum, quod in annum tertium & trice-
simum generant, utpote qui etiam post uicesi-
mum mittantur ad sobolem reficiendam. No-
tatum etiam aduertimus. Opuntem nomine
equum ad gregariam uenerem durasse in an-
nos quadraginta. Equarum libido extinguitur
iubis tonsis; in quarum partu amoris nascitur
ueneficium, quod in frotibus præferunt recens
10 editi, fuluo colore, caricis simile, **ἰππομαρῆς** no-
minatum; quod si præreptum statim fuerit, ne-
quaquam mater pullo ubera præbet felicãda.
20 Quo quis acrior fuerit, specieque maioris, eo pro-
fundius nares merſitat in bibendo. Mas ad bel-
la nunquã producitur apud Scythas, eò quod
fœminæ leuare ueſicas etiam in fuga possint.
o Edunt equæ ex uentis conceptos, sed hi nun-
quam ultra triennium æuam trahunt.

30 40
45
50
55
60

65
70
75
80

85
90
95
100

De Assyria, de quæ unguentorum ori- gine. Cap. LVIII.

Syriorum initium Adiabene facit;
in cuius parte Arbelitis regio est,
quæ locum uictoria Alexandri Ma-
gni non sinit præteriri. Nam ibi co-
pias Darij fudit, ipsumque subegit, expugna-
tisque eius castris, in reliquo apparatu regis scri-
nium unguentis refertum reperit, unde primum
40 a Romana luxuria fecit ingressum ad odores

nie urbem ad Euphraten, amplitudine 300. stadiorum, erigens in ea 300. turres, atque pontem supra Euphraten
faciens quing. stadiorum nobili materia, sed arte nobiliore. Ptolemæus tradit lib. 6. Assyriam terminari à septen-
trione Armenie parte iuxta Niphatem montem, ab occasu Mesopotamia, à meridie Susiana, ab oriente parte
Medie. A Mesopotamia initium Assyriæ est Adiabene, in qua regione est urbs Arbella, quæ celebris facta est ob
pugnam illam in qua Alexander Darium secundo uicit, iuxta uicium Gauamelam, atque iuxta flumen Bumclum.
Huius Assyriæ ultimus rex fuit Sardanapalus, homo mollissimus et effœminatus, qui cum à Medis anno ante
Christum natum 818. obſideretur, ne uiuus in hostium potestatem ueniret, pyram in regia ingentem struxit, in
Nino scilicet metropoli, et auro huc argentoque et omni ueste preciosa congestis, uxoribus ad hæc et eunuchis
omnibusque charissimis adductis, subacta face incēdit. a Romana luxuria.) Scribit Florus cap. 12. tertij,
quod Syria prima uicta, Romanos corruerit mores, id quod longe post deuictũ Darium contigit. Darius enim

animalium sic habet: Vita equorum plu-
rimis ad decimumoctauum et etiam uicesi-
mum annum, sed nonnulli etiam 25. et 30.
egerunt, et si cura diligenter adhibeatur,
uel ad quinquaginta protrahitur ætas. Lon-
gissima tamen uita in pluribus ad tricesi-
mum annum, quod magna ex parte fieri
nouimus. Fœmina magna quidã parte 25.
annos uiuere potest, sed iam nõ mille etiam
quadraginta uixere. Minus temporis ma-
res uiuunt quam fœminæ, propter coitum,
et qui domi aluntur, minus quam gregarij.
l **O**puntem nomine.) Est Opus
oppidum Eubœæ, à quo Opuntius sinus di-
ctus est. Habet ista Solinus ex 22. cap. sexti
nat. animal. ubi Aristoteles sic ait: Equum
apud Opuntem gregarium fuisse accepti-
mus, qui annos 40. natus posset coire, sed
adiumentum quoad sui pedes priores atrol-

lentur desiderabat. Unde uideatur sic legendum in Solino: Notatum etiam apud Opuntium nomine, equum ad
gregariam uenerem etc. m **ἰππομαρῆς**.) Dicitio composita: est enim **ἵππος** equus, et **μαρῆς**
furia, quasi equina furia: unde Aristot. cap. 22. sexti nat. animal. Cum equa, inquit, peperit, statim secundas de-
uorat, atque etiam quod pulli nascenti fronti adheret, hipponanes dicitur, magnitudine minus carica parua, specie
latusculum, orbiculatum nigrum. Hoc si quis prærepto odorem moueat, equa excitatur, furitque, agnitio eo odore.
Quapropter id à ueneficis petiitur et præripitur mulieribus. Et cap. 24. idem dicit: Quod hipponanes uocant,
hæret quidem fronti nascentis pulli, ut narratur, sed equæ perlambentes abstergentesque id abrodunt.

n **Q**uo quis acrior.) Cum natus est equinus pullus, consistit licet indolem existimare. Si hilaris, si in-
trepidus, si neque conspectu nouæque rei auditu terretur, si ante gregem procurrit, si lasciuia et alacritate, interdatum
et cursu certaminis æqualis exuperat, si fossam sine cunctatione transiit, pontem flumenque transcendit, hæc
erunt honesti animi documenta. o **E**dunt equæ.) Suprà cap. 36. eadem narratur.

SCHOLIA CAP. LVIII.

Assyria unde habeat nomen illud, osten-
dit Moses in Genesi cap. 10. ubi scribitur,
quod de terra illa, nempe Sinehar, prodi-
erit Assur, edificaueritque Nineuen etc.
Non igitur recte dicunt qui Assyriam di-
ctam putant à Syria, addita à fronte ana syl-
laba, cum primũ regnum in orbe terrarum
post diluuium apud Assyrios sub Nino sur-
rexit: cuius relicta uxor Semiramis, re-
gni tenens gubernaculã, extruxit Babylo-

primus inuexit luxuriam illam : nam cum expugnata essent castra eius, in reliquo eius apparatu Alexander cepit scriuium unguentorum, postea uoluptas eius, dicit Plinius, a nostris quoque inter laudatissima atque etiam honestissima uitae bona admissa est.

¶ In censuram.) Plinius cap. 3. lib. 13. scribit: Quando id primum ad Romanos penetrauerit, non facile dixerim. Certum est Antiocho rege Asiaeque deuictis, urbis anno 565. P. Licinium Crassum, L. Iulium Caesarem censores edixisse, ne quis uenderet unguenta exotica: cui L. Plotij bis consulis censorisque frater id non obseruasset, proscriptus est a triumuiris in Salernitana latebra.

SCHOLIA CAP. LIX.

Arbor Medica cuius hic meminit Solinus, quam et Maro Mantuanus celebravit secundo Georgicorum libro, a Plinio uocatur malus Assyria, et multi Latinorum putant esse Citreum, medeturque uenenis. Foliolum eius est Vnedonis, intercurrentibus spinis. Pomum ipsum alias non manditur, odore praecellit foliorum quoque, qui transit in uestes una conditus, arcetque animalium noxia. Arbor ipsa omnibus horis pomifera est, alijs cadentibus, alijs maturiscentibus, alijs uero subnascentibus. Naturam, formam, effectusque huius arboris multis uerbis describit Theophrastus cap. 4. quarti libri de historia plantarum, additque etiam persicam uocari. Scribit Dioscorides cap. 167. lib. 1. pomum huius arboris esse oblongum, caperatumque rugis, colore in aurum inclinato, suauis odore, alioquin graui: semen habet pyro simile. Contra uenenum in uino bibuntur, aluum laxant, oris halitum et suauitatem commendant. Scribit Plinius cap. 3. lib. 12. in haec uerba: Tentauerunt gentes transferre ad se propter remedium praestantiam scitilibus in uasis, dato per caernas radicibus spiramento, sed nisi apud Medos et in Perside nasci noluit. Haec est cuius grana Parthorum proceres incoquant esculentis commendandi halitus gratia: nec alia arbor laudatur in Medis.

SCHOLIA CAP. LX.

De Caspijs portis autores passim multa scribunt, sed quae sibi non ubique consonare uidentur. Nam cum haec portae in Caucaso monte apud Iberos inueniantur, quaedam transmittunt ad campos equis pascendis aptos, et aquis multis absque arte refertos, ubi uinorum gentes ferè omnes habitant usque ad paludem Meotidem pertingentes. Haec Procopius lib. 1. belli Persici. Alij dicunt per eas portas aperiri uiam ad Hyrcanos et Persas, itemque fores eas esse Asiae. Alij uero sic scribunt: Ascendenti Iberos montes, semita quaedam in angustia multa

peregrinos. Aliquantisper tamen uirtute ueterum ab hac uitiorum illecebra defensi sumus, atque adeo in censuram Publij Crassi, & Iulij Caesaris, qui edixerunt anno urbis conditae quingentesimo sexagesimo quinto, ne quis unguenta inueheret peregrina. Postmodum uicerunt nostra uitia, & senatui adeo placuit odorum delicia, ut ea etiam in penitralibus tenebris uterentur: sicut L. Plotium fratrem L. Plotij bis consulis proscriptum a triumuiris, in Salernitana latebra uoluenti odor prodidit.

De Medica arbore. Cap. LIX.

Os terrarum ductus excipit Media, cuius arbor inclaruit etiam carminibus Mantuanis. Ingens ipsa, & cui tale ferme quale Vnedonis folium est: tantum eo differt, quod aculeatis spinosis fastigijs hispida. Gestat malum inimicum uenenis, sapore aspero, & amaritudinis tunc mira. Odoris autem fragrantia plus quam succidum, longepersensibile. Verum pomum illi tanta ubertas inest, ut onere prouetus semper grauetur. Nam protinus atque poma eius ceciderint maturitate, alia protuberant, atque tantum est opimitati mora, ut foetus decidant ante nati. Vsurpare sibi nemora ista optauerunt & aliae nationes, per industriam translatai germinis & inserti, sed beneficium soli Mediae datum, natura resistente terra alia non potuit mutuari.

De Caspijs portis. Cap. LX.

Aspiae portae panduntur itinere manfacto, longo octo millibus passuum; nam latitudo uix est plaustrum permeabilis. In his angustijs etiam illud inter alia difficile, quod praecursorum laterum saxa liquentibus inter se salis uenis, exudant humorem affluentissimum, qui mox uel caloris constrictus, uelut in glaciem coit. Ita labes inuia accessum negat. Praeterea octo & uiginti millibus passuum tractus omnino quoque inde pergit, nullis puteis uel fontibus, humo arida, sine praesidio sitit. Tum serpentes undique gentium

etiam conuenae, a uerno statim die illuc conflunt. Ita periculi ac difficultatis concordia, ad Caspios, nisi hyeme, accessus negatur.

multa stadijs supra quinquaginta prodicitur: ea siquidem uia in abrupto quodam ac penitus inuito desinit loco. Exitus autem nunquam apparet, praeterquam quaedam a natura inuenta, quae Caspia antiquitus dicebatur. De his portis Plinius cap. 14. lib. 6. sic scribit: Causa portarum nominis eadem quae supra, interruptis angustis transitu iugatas, ita ut uix singula inuent plaustra. Longitudine octo M. passuum, toto opere manu factio. Dextra leuaque ambustis similes impendent scopuli, sitiente tractu per 38. M. passus. Angustias impedit corruuatus salis est cantibus liquor, atque eadem emissus. Praeterea serpentium multitudo, nisi hyeme, transitum non sinit. Martianus cap. 37. libri sexti sic scribit: Caicasus portas habet quas Caspias dicunt, cauium praecisiones etiam ferreis trabibus obstratas, ad exterrorum transitum cohibendum. Quamuis uerno etiam serpentibus occludantur, a quibus ad Pontum ducenta millia passuum esse non dubium est. De Caspiorum moribus Strabo 11. lib. Geographiae sic scribit: Caspij parentes inclusos fame necant cum iam septuagesimum annum exceperint: quibus in solitudine expositis, euentum eminus speculantur. Nam quos ab auiibus et lectulis distrahi uiderint, silices putant: si a feris uel canibus, nequaquam: si a nullo, ducunt infelices. Sed et Hyrcani, qui, ut quibusdam placet, non alij a Caspijs sunt, suorum regum defunctorum corpora canibus obijciunt.

De Direo & Margiana regione.

Cap. LXI.

Caspijs ad orientem uersus locus est quod Direum appellatur, cuius ubertati non est quod usquam comparari queat: quem locum circumfidunt Tapyri, Anariaci, & Hyrcani. Ei proximat Margiana regio incluta coeli ac soli comodis, adeo ut in toto illo latifundio uitibus sola gaudeat. In faciem theatralem montibus clauditur, ambitu stadiorum mille quingentorum, inaccessa penes ob incommodum arenosae solitudinis, quae per centum & uiginti millia passuum undique uersum circumfusa est. Regionis huius amoenitatem Alexander Magnus usque adeo miratus est, ut ibi primum Alexandriam conderet, quam mox a Barbaris excisam, Antiochus Seleuci filius reformauit, & de nuncupatione domus suae dixit Seleuciam: cuius urbis circuitus diffundit in stadia septuagintaquinque. In hanc Orodes Romanos captos Crassiana clade deduxit, Et aliud in Caspijs Alexander oppidum excitauit, idque Heraclea dictum dum manebat, sed hoc quoque ab ipsidem euersum gentibus, deinde ab Antiocho restitutum, ut ille maluit, Achais postmodum nominatum est.

De Oxo amne, & circa eum gentibus: de itinere Liberi patris, Herculis, Semiramidis, & Syri regis termino, deque Camelorum natura.

Oxus amnis de lacu Oxo oritur, cuius oras Heniochi, Bateni, Oxytagae ac

multa stadijs supra quinquaginta prodicitur: ea siquidem uia in abrupto quodam ac penitus inuito desinit loco. Exitus autem nunquam apparet, praeterquam quaedam a natura inuenta, quae Caspia antiquitus dicebatur. De his portis Plinius cap. 14. lib. 6. sic scribit: Causa portarum nominis eadem quae supra, interruptis angustis transitu iugatas, ita ut uix singula inuent plaustra. Longitudine octo M. passuum, toto opere manu factio. Dextra leuaque ambustis similes impendent scopuli, sitiente tractu per 38. M. passus. Angustias impedit corruuatus salis est cantibus liquor, atque eadem emissus. Praeterea serpentium multitudo, nisi hyeme, transitum non sinit. Martianus cap. 37. libri sexti sic scribit: Caicasus portas habet quas Caspias dicunt, cauium praecisiones etiam ferreis trabibus obstratas, ad exterrorum transitum cohibendum. Quamuis uerno etiam serpentibus occludantur, a quibus ad Pontum ducenta millia passuum esse non dubium est. De Caspiorum moribus Strabo 11. lib. Geographiae sic scribit: Caspij parentes inclusos fame necant cum iam septuagesimum annum exceperint: quibus in solitudine expositis, euentum eminus speculantur. Nam quos ab auiibus et lectulis distrahi uiderint, silices putant: si a feris uel canibus, nequaquam: si a nullo, ducunt infelices. Sed et Hyrcani, qui, ut quibusdam placet, non alij a Caspijs sunt, suorum regum defunctorum corpora canibus obijciunt.

SCHOLIA CAP. LXI.

Plinius cap. 16. lib. 6. de hoc loco ita differit: A Caspijs ad orientem uersus regio est Zapauorene, uel, ut alij habent, Zapauore dicta, et in ea fertilitatis incluta locus Daricum mons, gætes Tapyri, Anariaci etc. a Direum.) In quibusdam exemplaribus scribitur Clariuum, alij habent Dareium. Ptolemæus cap. 2. sexti sic ait: Dareius in his locis regio nominatur. Idem Tapyros uocat Tapyros. b Margiana regio.) De hac Plinius sic scribit cap. 16. lib. 6. Sequitur regio Margiana apricitatis incluta, sola in eo tractu uitifera, hinc inde inclusa montibus amoenis, ambitu stadiorum mille quingentorum, difficilis aditu propter arenosae solitudines per centum uiginti millia passuum: et ipsa contra Parthum tractum sita, in qua Alexander Alexandriam condiderat, qua diruta a Barbaris, Antiochus Seleuci filius eodem loco restituit Seleuciam, quam alij Antiochiam uocant. Strabo in secundo Geographiae sic scribit de Margiana: In Margiana uitentem sepius inueniri asserunt, cuius stipitem duorum uix hominum uinae complectantur, racemum duorum cubitorum longitudinem implere etc. Huius regionis uinum, quidam asserunt in uasis non picatis ad generationes tres, id est, ad annos nonaginta perdurare.

SCHOLIA CAP. LXII.

Transit in hoc capite Solinus de Margiana in Bactrianam, et primum mentionem facit de Oxo fluuio, et lacu unde is fluuius deriuatur, qui ab alijs Oaxis, a qua

bisflā Oxus, à Ptolem. eo uero Oxia nuncupatur. Verba Plinij, quae Solinus hoc loco in suum transtulit libri, ex cap. 16. lib. sexti haec sunt: Derbices, quorum medios fines secat Oxus amnis, ortus in lacu Oxos: Syrmatæ, Oxij, Tagæ, Heniochi, Bateni, Sarapare, Baetri, quorum oppidum Zarispæ, quod postea Bastrum à flumine appellatum est. Gens haec obtinet aduersa montis Paropamisij &c. Ultra Sogdiani sunt, oppidum Panda, & in ultimis eorum finibus Alexandria ab Alexandro Magno conditum oppidum. Arae ibi sunt ab Hercule & Libero patre constituae, item Cyro & Semiramide atq; Alexandro. Finit omnium eorum ductus ab illa parte terrarum includente flumine Taxarte, quod Scythæ Silyn uocant. Alexander militisq; eius Tanain putare esse. Transcendit eum amnis Demodamas Seleuci & Antiochi regum dux, quæ maxime sequimur in his, arasq; Apollini Didimeo statuit. Haec Plinius. Sunt quæ aras Alexandri scribunt habuisse huiusmodi inscriptione: Patri Ammoni, & Herculi fratri, & Mineruæ Palladiæ, & Ioui Olympo, et Samo thracibus Cabiris, et In dico Soli, atq; Apollini Delphico. Aeneam quoq; columnam eodem loco erectam tradunt ijs uerbis: Alexander hic stetit.

a ¶ Hoc est collimintum.) Plinius capite 17. libri sexti: Ultra sunt, inquit, Scytharum populi. Persæ illos Sacas uerfos appellauerunt à proxima gente, anti qui Aramaeos. Scythæ ipsi Persas Chorfa ros, & Cauca sum montē Grauca sum, hoc est, niue candidum. Multitudo populorum innumera, & quæ cum Parthis ex equo degat. Celebrissimi eorum Sacæ, Massagete, Dahæ, Effedones, Ariacæ, Rhythnici, Assæi &c. Et subdit ibidē: Nec in alia parte maiorem auctorum inconstantiam credo,

propter innumeras uagasq; gentes. b ¶ Camelos.) Vtuntur & Græci hac uoce κάμελος, sed tam ipsi quam Latini receperunt uocem ipsam ab hebraico גמל gamal. Plinius cap. 18. octauo de camelis sic scribit: Camelos inter armenta pascit oriens, quorum duo genera, Baetriae & Arabiae: differunt, quod illi bina habent tubera in dorso, hi singula, & in pectore alterum cui incumbant. Dentium superiore ordine, ut boues, carent in utroq; genere. Omnis aut iumentorum in his terris dorso funguntur, atq; etiam equitatu in praelis. Velocitas in ter equos, sed sua cuiq; mensura, sicuti uires: nec ultra assuetu procedit spatium, nec plus instituto onere recipit. Odium aduersus equos gerunt naturale. Sitim quatrinduo tolerant. Implentur cum bibendi occasio est, & in praetertium & in futurum, obturbata cōculatione prius aqua, aliter potu nō gaudent. Viuum quinquagenis annis, quidam & centenis. Vtensq; rabiem & ipsi sentiunt. Castrandi genus etiam feminas, quæ bello praeparantur, inuentum est. Fortiores ita sunt coitu negato. Aristot. cap. 1. nat. animal. de camelis sic scribit: Camelus pro-

colunt, sed præcipuam partem Baetria tenent, Baetria praeterea est proprius amnis Baetros, unde & oppidum quod incolunt, Bastrum, Gentes huiusce quæ ponuntur, Paropamisij, gis ambiuntur, quæ aduersa Indi fontibus terminant. Reliqua includit Oxus flumen. Ultra hos Panda oppidum Sogdianorū, in quorum finibus Alexander Magnus tertiam Alexandriam condidit, ad contestandos itineris sui terminos. Hic enim locus est in quo primum à Libero patre, post ab Hercule, deinde à Semiramide, postremo etiam à Cyro aræ sunt constitutæ, quod proximum gloriae omnes duxerunt, illo usq; promouisse itineris sui metas. Vniuersi eius ductus duntaxat ab illa terrarum parte laxartes fluminis fecat fines, quem tamen laxarten soli uocant Baetri: nam Scythæ Silyn nominant. Hunc eundem esse Tanain exercitus Alexandri Magni crediderunt. Verum Demodamas dux Seleuci & Antiochi, satis idoneus uero auctor, transuectus amnem istum, titulos omnium supergressus est, aliumq; esse q̄ Tanain deprehendit: ob cuius gloriae insignie, dedit nomini suo ut altaria ibi statueret Apollini Didymæo. ¶ Hoc est collimintum, in quolimes Perficus Scythia iungitur, quos Scythas Perfæ lingua sua Sacas dicunt, & inuicem Scythæ Perfæ Chorfaros nominant, montemq; Cauca sum Grauca sum, id est, niubus candidantem. Densissima hic populorum frequentia, cum Parthis legē placitū ab exordio moris in corrupta custodit disciplina. E quibus celeberrimi sunt Massagete, Effedones, Sacæ, Dahæ, & Assæi. Post quos, immanissimis barbaris interiacentibus, de ritu aliarū nationum penē inconstanter definitum aduertimus, Baetri b Camelos fortissimos mittunt, licet & Arabia plurimos gignat. Verum hoc differunt, quod Arabici bina tubera in dorso habent, singula Baetria. Hi nunquā pedes atterunt: sunt enim

illis reciprocis quibusdam pulmunculis uestigia carnulenta: unde & contraria est labes ambulantis, nullo fauete praesidio ad nsum insistenti. Habetur in duplex ministerium. Sunt alij oneri ferendo accommodati, alij leues ad pernicitatem: sed nec illi ultra iustum pondera recipiunt, nec isti amplius quam solita spatia uolunt egredi. Geniturae cupidine effertur adeo, ut seuitiam cum uenerem requirunt. Oderunt equinum genus. Sitim etiam in quatrinduo tolerant. Verum cum occasio bibendi data est, tantum implentur, quantum & satiet desideria praeterita, & in futurum diu profit. Lutulentas aquas captant, puras refugium. Deniq; nisi cœnosior liquor fuerit, ipsi assidua proculcatione limum excitant, ut turbetur. Durant in annos centum, nisi forte translati in peregrina, in solentia mutati aeris morbos trahant. Ad bella foeminae praeparantur. Inuentumq; est, ut desiderium eis coitionis quadam castratione execaretur. Putant enim fieri ualidiores, si à coitibus arceantur.

¶ Quæ per exercitum longiore itinere fatiscunt, calceant carbasis. c ¶ Oderunt equinum genus.) Id cum sciret Cyrus Persarū rex, camelos quos in usu belli plurimos habebat, contra Cræsi equitatu inmitti iussit: sicq; equitatum Cræsi, quo ille se praualiturum sperabat, inutilem omnino reddidit. Nam simulatq; in pugnam itum est, equi oisactis protinus conspectisq; camelis, retro se auertunt, unde omnis Cræsi spes frustrata interijt. Diodorus Siculus in 3. ubi de Arabia scribit, meminit & camelorum in hac uerba: Sunt camelus ferendis oneribus aptissimus, qui supra decem frumenti minas, homines uero quinq; in lecto iacentes uehant. Et lib. 4. de his populis sic scribit: Hi camelos ad omnem uitæ usum paratos habent: nam in his bellantur, his uaria ferunt onera, horum lac potant, his uitam ducunt, super his diuersa perambulāt loca. Sunt etiam qui scribunt, camelos pro coitu nunq; matres suas appetere, etiam si quis cogat, id ipsos non pati. Tam enim cum aliquando admissarius non haberetur, curator pullum matris operæ admisit: qui dum coiret, delapso operimento, agnouit matrem, & quamuis coitum ab soluerit, memor tamen commissi sceleris, paulo post camelarium illum morsu defixo interemuit.

De Seribus, & Serico uellere.

Cap. LXIII.

Va ab Scythico oceano & mari Caspio in oceanum Eoum cursus flectitur, ab exordio huiusce plagæ profundæ niues, mox longa deserta, post Anthropophagi, gens asperissima, dein spatio fauissimis bestijs efferata, fermē dimidiam itineris partē impenetrabilem reddiderunt. Quarum difficultatum terminum facit iugum mari imminens, quod Tabin Barbari dicunt. Post quæ adhuc longinquæ solitudines. Sic in tractu eius oræ, quæ spectat æstiuum orientem, ultra inhumanos situs primos hominū Seres cognoscuntur, quod uocant Tabin. Nec ante dimidiam fermē longitudinem eius oræ quæ spectat æstiuum orientem, inhabitatur illa regio. a ¶ Seres cognoscimus.) Plinius: Primi sunt hominum, inquit, qui noscuntur

primum inter cæteras quadrupes habet in dorso, quod tuber appellant, sed ita ut Baetria ab Arabijs differant: alteris enim bina, alteris singula tubera habentur. Sunt etiam omnibus singula parte ima quale in dorso tubera, quibus incumbat reliquum corpus & firmetur, quoties in genua inclinatur. Papillas quatuor modo uacæ habet camelus, caudam asino simillē, genitale retro. Genua singula in singulis cruribus sunt & flexus artuum, non ut quidam perhibent plures, sed propter aliu interuallum plures esse uidentur. Habet etiam talum stamilem bubulo. Clunes pro portione magnitudinis paruos. Bisulcum id animal est, nec utriusq; dentatum: sed bisulcum sic est, ut pes parte posteriore scissus paululum sit ad flexum digiti secundum. parte aut priore summa quadripartito findatur discrimine paruo, quatum primotenus digiti inflexus, & quiddam inter fissuras, perinde ut in asserum pedibus, adiectum contexit. Pes uestigio est carnosus ut urse: qua de causa

SCHOLIA CAP. LXIII.

Hoc caput aliquanto dilucidius describit Plinius cap. 17. libri 6. per haec uerba: A Caspio mari Scythicoq; oceano in Eoum (id est, orientem, ab hōis, quod est mane & aurora, & inde hōis lucifer) cursus iuste estitur, ad orientem conuersa littorū fronte. Inhabitabilis eius prima pars à Scythico promontorio, ob niues. Proxima inculta seuitia gentium, Anthropophagi Scythæ insident humanis corporibus uescentes: ideoq; iuxta uaste solitudines, ferarumq; multitudo haud dissimilem hominum immanitatem obsides. Iterum deinde Scythæ, iterumq; deserta cum belluis usq; ad iugum

Seres, lantio sylvarum nobiles, persifam aqua depeccantes frōdium canitiem. Vnde geminus fœminis nostris labor, redordendi fila, rursusq; texendi: tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur ut in publico matrona transluceat. Sunt tamē qui asserunt sericum non ab arboribus produci, nam lana arboreæ libido. Seres ipsi quidem mites, & inter se quietissimi, aliās uero reliquorū mortalium cœtus refugium, adeo ut ceterarum gentium commercia abnuant. Primum eorum fluvium mercatores ipsi transeunt, in cuius ripis, nullo inter partes linguæ commercio, sed depositarum rerum precia oculis æstimantes, sua tradunt, nostra non emunt.

Scimus, qui aquarum aspergine inundatis frondibus, uellera arborum adminiculo depeccant liquoris, & lanuginis teneram subtilitatem humore domant ad obsequium. Hoc illud est Sericum, in usum publicum damno seueritatis admissum, & quo ostentare potius corpora quam uestire, primò fœminis, nunc etiam uiris perfrasisit luxuriæ libido. Seres ipsi quidem mites, & inter se quietissimi, aliās uero reliquorū mortalium cœtus refugium, adeo ut ceterarum gentium commercia abnuant. Primum eorum fluvium mercatores ipsi transeunt, in cuius ripis, nullo inter partes linguæ commercio, sed depositarum rerum precia oculis æstimantes, sua tradunt, nostra non emunt.

SCHOLIA CAP. LXIII.

Quem hic Solinus intelligat Attacenum sinum, & item Attacas gentes, haberi non potest ex Ptol. nisi quod mentionem facit Ottoracarum gentium et Ottoracare montis: an hos Solinus intelligat Attacos, incertum est. Describit autem Ptolemæus harum gentium regionē, tabula Asia octaua, ubi hodie Tartari orientales habitant, magno parentes Cham. a Hyperboreis.) Tradunt autores, Hyperboreos mille uiuere annos, & absq; ægritudine uitam finire, id quod fabulosum à multis putatur. b Cyconas.) Sunt & in Thracia iuxta fluum Hebrum gentes quæ Cycones uocantur, de quibus supra cap. 15.

De India, & Indorum moribus, de eius regionis cœli clementia: de Indiæ fluminibus, deq; miris in ea animalibus, arboribus, odoramentorum generibus, de Indis item preciosis lapidibus. Cap. LXV.

SCHOLIA CAP. LV.

Sortita est India nomen ab Indo flumine, qui ab occidente terminus est huius regionis, sicut ab oriente Ganges secundum Ptol. claudit eam Indiam, quæ uocatur India intra Gangem. A septentrione uero eam terminant Tauri extrema, ut Strabo scribit, quæ à Ptol. Emodi montes uocantur, unde Indus sumit initium, ut in tabula Asiatica uidere poteris, quam pro Solino ordinauimus. Venit & Hydaspes fluuus ex montibus Emodijs, & miscetur tandē Indo, ad cuius ripas usq; Alexander Magnus peruenisse ab autoribus memoratur, & aras erexisse, atq; ciuitates extruxisse Bucephalam & Nicæam. Aiuu proinde quidam Indiam adeo oppidis excelsam, ut in ea quinq; millia fuisse dicant.

De Attacis gentibus. Cap. LXIII.

Equitur Attacenus sinus, & gens Attacorum, quibus temperies prærogatiua miram aëris clementiam sumministrat. Arcent sanè afflatum noxium colles, qui salubri apricitate undiq; secus obiecti, prohibent auras pestilentes: atq; ideo, ut Amometus affirmat, par illis & a Hyperboreis genus uitæ est. Inter hos & Indiam gnarissimi Cyconas locauerunt.

Emodi montibus auspiciatur India, à meridiano mari porrecta [ad Eoum, & à septentrione, usque ad montem Caucazum] Fauonij spiritus saluberrima. In anno bis æstatem habet, bis legit fruges, uice hyemis Etesijs potitur. Hanc

Posidonius aduersam Gallia statuit. Sanè nec quicq; ex ea dubium. Nam Alexandri Magni armis comperta, & aliorum postmodum regni diligentia peragrata, penitus cognitioni nostræ addita est. Megasthenes sanè apud Indicos reges aliquantisper commoratus, res Indicas scripsit, ut fidem quæ oculis subiecerat, memorie daret. Dionysius quoq; qui & ipse à Phidelpo rege spectator missus est gratia periclitandæ ueritatis, paria prodidit. Tradunt ergo in India fuisse quinque millia oppidorum præcipua capacitate, populorū nouem millia. Diu etiam credita est tertia pars esse terrarum. Nec mirum sit, uel de hominum, uel de urbium copia, cum soli Indi nunquam à natali solo recesserint. Indiam Liber pater primus ingressus est, utpote qui Indis subactis primus omnium triumphauit. Ab hoc ad Alexandrum Magnum numerantur annorum sex millia quadringenti quinquaginta annis, additis eo amplius tribus mensibus, habita per reges computatione, qui centū quinquaginta tres tenuisse mediū æuum deprehendunt. Maximi in ea amnes Ganges & Indus, quorū Gangem quidā fontibus incertis nasci, & Nili modo exundare perhibent. Alij uolunt à Scythicis montibus exoriri. Hypasis etiam nobilissimus ibi fluuus, qui Alexandri Magni iter terminauit, sicuti aræ in ripa eius positæ probant. Minima Gangis latitudo per octo millia passuū, maxima per uiginti patet. Altitudo ubi uadossissimus est, mensurā centū pedum deorat. Gangarides extimus est Indiæ populus, cuius rex equites mille, Elefantos septingentos, peditum sexaginta millia in ap-

Strabo meminit in secundo Geographie. Aetate nostra, uel paulò ante tempora nostra, fuerunt Paulus Venetus & Vartomanus, qui multa nobis tradiderunt de Indis, ut taceam navigationes illas frequētes, quæ ab Hispaniæ finibus sunt in Calcutium Indiæ emporiū celeberrimum. Quod autē ante Alexandrum Magnum quidā Liberum patrem & Herculem Indiam ingressos cōmemorant, nonnulli fabulosum id esse contendunt: sicut & id nugamentum est, quod quidam Liberum patrem aiunt fuisse ante Alexandrum Magnum 6451. annis, cum mundus à sui creatione usq; ad tempus nostrū nondum durauerit tot annis. Nam numerant hoc tempore quo hæc scribo, Iudei creationis mundi diligentes & ueri obseruatores, 5293. annos, & Alexander Magnus fuit ante Christi incarnationē circiter trecentis aut pluribus annis. c Maximi in ea amnes.) Præcipui Indiæ amnes sunt Ganges & Indus. Est tamen Ganges maior Indo, etiamsi quidam tradant Indum & Nilum similes esse. Scribit Plinius cap. 18. sexti, decem & nouem amnes influere in Gangem, quorum nomina recensere dicitur Arrianus circa principium octauū libri. Ceterum Hypasin fluum quidam uocant Hypanin, scribuntq; cursum eius adeo præcipitem esse, ut nullo unquam tempore possit trajci. In eo loco Alexander suorum gestorum terminum esse statuens, duodecim aras quinquaginta cubitorum magnitudine dijs extruxit. De latitudine Gangis autores plurima scripserūt, ut etiam quidam ea parte qua maxime angustus est, latitudinem eius extendi asserant ad centū stadia, et in multis locis usque adeo diffundatur, quod stagnū efficiat tam ampliū, ut qua terra depresso, nec in mulus usquam appareat, trans alteram ripam nihil oculis discerni queat. Quod autē ultra Gangem Gangarides

Terra saluberrima, bis in anno metui fruges, uino caret: fert cinnamomum, piper & calami aromaticum ut Arabia. Hebesnum arborem sola producit, pstitacū autem, monoceron bestiam. Beryllis, adamantibus, carbunculis, margaritis, gemmis preciosis abundat. Centum & triginta annorum æuum ob temperatum cœlum quidā agunt. Omnibus est promissa cesaries, cultus præcipuus cum gemmis: alij lincis, alij laneis peplis uestiuntur: pars nudi, pars obscena tantum amiculati. Niger uulgò corporis color: in materno utero tales sunt, quales ipsi sunt qui genere. Vinum non nisi in sacrificijs bibunt: potum ex risu & hordeo cōficiunt. Cibum magna ex parte oryza, sorbilis est, id est, risum. In legibus & contractibus summam habent simplicitatem, non testibus egent nec sigillis, sed simpliciter credunt. In tumulis & sepulchris faciendis perparci, in cultu corporis nimij. Nam & aurum gestant, et lapillis ornantur, & sindonem candidissimam induunt. Aetati senum prærogatiua nullam tribuunt, nisi prudentia excellent. a Aduersam Gallie.) Posidonius Galliam metatus est ab occidente æstiuo ad occidentem hybernum, Indiam autem dicit iuari contrario uenti Fauonij afflatu, salubremq; hinc fieri, haud dubia ratione docuit. b Alexandri Magni.) Hic Alexander primum aperuit Indiam, subsequentiq; sunt plurimi industrii uiri, etiam usq; ad tempora nostra, ex quibus Solinus hic aliquos citat, quorum &

Handwritten notes in Latin script, including 'C. in Tamur' and 'U. in la muu'.

Terra

exitinus Indiae populus existimatus est à
prisca scriptoribus, hodie autem orientalis
illa plaga plures habere populos compro-
bata sit, nulla alia ratio est, quam quod no-
stris temporibus India per Lusitanicas na-
uigationes notior facta est. **¶** **C** Indo-
rum quidam agros exercent. (Diodorus
Siculus 3. Bibliothecae lib. scribit, uniuersam
Indorum gentem in septem olim diuisam
ordines, quorum primus fuit philosopho-
rum, qui ceteris numero pauciores, ho-
nore & dignitate apud reges longe ante-
ibant. Nam profuerunt multum Indorum
uite. A principio anni conueniebant, & sic-
citates, pluuia, uentos, morbos, ceteraq;
quorum cognitio poterat esse utilis, predi-
cebant. Secundus ordo erat agricolarum,
qui multitudine ceteros superabant, à bello
reliquoq; opere liberi, solis agris colendis
tempus impartiebant. illos nullus hostis la-
cessabat aut spoliabat, sed existimabat eos
in communi utilitate uersari, & ob id ab om-
ni iniuria abstinebat. Itaq; soluti metu agri-
cole, uiuebant libere in campis cum uxore
& liberis, dantes regi tributum et quintam
fructuum partem. Tertium ordinem facie-
bant omnis generis pastores, qui uentes in
campis tabernaculis, uenatu ac retibus tu-
tas à feris aubusq; reddebant regiones.
Quartum tenebant loci artifices, quorum
pars armis, pars rusticis instrumentis, alij
alijs utilibus rebus fabricandis uocabant.

Et hi non solum immunes à tributo fuerunt, sed & frumentum in super à regia percipiebant. Quinto ordine mi-
lites fuerunt, qui belli disciplina exercebantur, habueruntq; uictu ex regia. Sextus ordo fuit inspectorum, qui que-
cumq; in India agebantur inspicientes, regi aut principibus loco regis referebant. Septimo loco extiterunt qui
publicis consilijs praeserunt, numero paucissimi, nobilitate prudentiaq; insignes. Ex his enim tum ad regum
cōsilia, tum ad Rempub. curandam, tum etiam ad res dubias iudicandas adscisciebantur. Duces in super ex eis de-
ligebantur ac principes. Ceterum quae Solinus hic scribit de Indorum exercitijs, omnia sunt Plinij, qui sic scribit:
Vitamioribus populis Indorum multipartita degitur: alij tellurem exercent, militiam alij capefunt, merces
alij suas euicunt, res externas inuehunt. Respub. optimi diuisimq; temperant, iudicia reddunt, regibus assident.
Quintum genus celebrata illic & propè in religionem uerse sapientiae de ditione, uoluntaria semper morte uitam
accenso prius rogo fuit. Vnum super hoc est semiferum ac plenu laboris immensi, à quo supra dicta cōtinentur,
uenandi elephantes, domandiq; his arant, his inuehunt, haec maxime nouere pecuaria, his dimicant militantiq;
pro sinibus. **¶** **C** Prasia.) Urbem illam ualidissimam, quam hic Solinus post Plinium uocat Palibotram,
Ptolemæus tabula Asiae decima, appellat Palimbotram, habetq; situm iuxta Gangem sub eleuatione poli 28.
graduum, sub qua eleuatione etiam est mons Maleus, qui uidetur in esse quem Ptolemæus uocat Vindium, apud
quem est Malaëta urbs: sed quomodo is proiciat umbram in Austrum, nō uideo, cum etiam in summa astate sol
à zenith eius uersus Austrum declinet quatuor gradibus & dimidio. Apud Pandionem quidem à monte qui Beta-
tigo à Ptolemæo nominatur, utraq; umbra haberi potest, cum sol initium tenet Caneri: nam mons ille declinat
in Austrum à tropico Caneri duobus aut tribus gradibus, quanquam umbra illa meridionalis paruissima sit. De
Pandeā scribit Arrianus octauo gestoriū Alexandri in hunc modum: Indi affirmant Herculi multos fuisse uirilis
sexus

Pandea gens à foeminis regitur, cui reginam
primam assignant Hercules filia. Et Nyfa urbs
regioni isti datur. Mons etiam Ioui facer Me-
ros nomine, in cuius specu nutritum Liberum
patrem ueteres Indi affirmant, ex cuius uoca-
buli argumēto lasciuienti famae creditur. Libe-
rum patrem femine natum. Extra Indi ostium
sunt insule duae, Chryse & Argyre, adeo foecun-
dae copia metallorum, ut pleriq; eas aurea sola
prodiderint et argentea habere. Indis omnibus
promissa caesaries, non sine furo carulei aut cro-
cei coloris. Cultus praecipuus in gemmis. Nul-
lus funerū apparatus. Paterea, ut lubae & Ar-
chelai regum libris editū est, in quantū mores
populorū dissonant, habitus quoq; discrepan-
tissimus est. Alij lineis, alij laneis pepulis uestiti
sunt: pars nudi, pars obscena tantum amiculati,
plurimi etiā flexibilibus libris circumdati. Qui-
dam populi adeo proceri, ut elephantos, uelut
equos, facillima insultatione transiliant. Pluri-
mis placet neq; animal occidere, neq; uesci car-
nibus. Pleriq; tantum piscibus aluntur, & è ma-
ri uiuunt. Sunt qui proximos parentesq; priu-
quam annis aut aegritudine in maciem eant, an-
tē uelut hostias caedunt, deinde peremptorum
uiscera epulas habent: quod ibi nō sceleris, sed
pietatis loco numerant. Sunt etiam qui cum in-
cubuerit morbi, procul à ceteris in secreta abe-
unt, nihil anxie mortem expectantes. **¶** **A** spa-
gonum gens laureis uiuet syluis, lucis buxeis,
Vitium uero & arborum uniuersarum, quibus
† Græcia dulcis est, prouentibus copiosissima,
Philosophos habent Indi, ^h Gymnosophistas
uocant, qui ab exortu ad usq; solis occasum con-
tenti oculis orbem candentissimi syderis con-
trent in globo igneo, rimantes secreta quadā,
arenisq; feruentibus perpetem diē alternis pe-
dibus insistant. Ad montem qui Milo dicitur,
habitant quibus auersa plantae sunt, & octoni
in plantis singulis digiti. Megasthenes per di-
uersos Indię montes esse scribit nationes capiti-
bus caninis, armatas unguibus, amictas uestitu
tergorum, ad sermonem humanū nulla uoce,
sed latratibus tantum sonantes, asperis rictibus.

buxi, pomorumq; omnium in Græcia nascentium fertilē. Quae memoranda & propè fabulosa de fertilitate terrae
ac genere frugum &c. **¶** **C** Gymnosophistas.) Dicitio est cōposita: nam γυμνός Græcis est nudus, &
σοφιστής sapiens & praceptor, quod philosophi nudi incederent. Scribit Arrianus 8. gestorum Alexandri,
philosophos esse diuinatū peritos, nec cuiq; extra illos diuinationem permitti. Prædicunt autem ea tantūmodo,
quae uel ad anni tempora pertinent, uel si qua publica calamitas imminet incolis. Et si quis ter in diuinando er-
ruerit, silentij tantum poena mulcatur, nec est quisquam qui indicium silentium cogere possit ut loquatur.

sexus filios: filiam uero unicā nomine Pande-
cam. Terram quoq; in qua nata est, quam
pater eius Hercules ei tradidit, de nomine
eius Pandeam appellatam. Multi multa fa-
bulantur de hac Pandeā Hercules filia, quae
nos hic ueluti paterga rescindimus. Eadem
ferè ueritate fulciuntur, quae de Libero pa-
tre & monte Mero à multis traduntur, quae
uis rei ueritatem quidam esse dicant, Bacc-
chum exercitum per Indiam duxisse, &
cum is ob ingentes loci aestus peste periret,
Bacchus ut dux prudens, in montes ex lo-
cis planis milites traduxit, ubi cum uenit
frigidis flarent, & aquae potu uterentur, quae
pura ex fontibus manabats, à morbo quem
contraxerant, liberabantur: tunc Bacchus
locum montanum, in quo exercitus à peste
liberatus est, ^{αργυρ} id est, ^{σιν} firmu appella-
uit. Vnde & Græcos tradidisse de eo deo
posteris ferūt, in Iouis femore Dionysium
esse nutritum, id est, in specu montis. Iuxta
hunc montem sita fuit Nyfa ciuitas, unde
Bacchus Nyseus dicitur est. **¶** **C** Chry-
se & Argyre.) Habent insulae istae ex re-
ipsa nomen. Nam Græci χρυσῶν aurum,
& ἀργυρῶν argentum uocant, etiam si
Plinio uideatur ficta esse ista nomina, &
quod ex insulis istis haec metalla non eruun-
tur. Ptolemæus harum insularum non me-
minit: Mela uero earum mentionem facit,
sed Chrysen ad Tamū, et Argyren ad Gan-
gem ponit. Quae in Solino subiiciuntur de
Indorum moribus, ferè omnia mutuatus est
à Pomponio Mela libro tertio. De proce-
ritate Indorum scribit Plinius cap. 2. libri
septimi, multos in India quina cubita longi-
tudine excedere. Et id non solum de homi-
nibus, sed & de rebus alijs uerum dicit. Ho-
rum causus esse tradit, ubertatem soli, tem-
periem caeli, et aquarum abundantiam. De
propinquo rum maestatione, habes quoque
apud Melam. **¶** **C** Aspagonum.) Sic
legendum est, nō Asticanorum, ut quaedam
exemplaria habent. Vnde Plinius cap. 21.
lib. 6. Aspagonus gentem, uitis & lauri &
r 2

fortitudinis est, ut nulla uenantium uirtute capiatur, sed sicut asserunt qui naturas animalium scripserunt, uirgo puella praeposita, quae uenientis sinum aperit, in quo ille omni ferocitate deposita, caput ponit, sicque soporatus, uelut inermis capitur. Et uulgius hoc tempore persuasum, facile haec credit.

o **¶** Aquae etiam gignunt. In omnibus ferme quae in India procreantur, mira quaedam super caetera, quae tibi proueniunt, proceritas reperitur. Id autem tam in terrigenis quam aquaticis uerum esse, autoteres nobiles prodiderunt. De piscium quorundam magnitudine, quae uel in India fluminibus uel aequoribus generantur, contentus Solinus paucis, referi tum anguillarum, tum uermium quorundam, tum denique Balenarum Phyteterumque insolitam et uelut monstruosam magnitudinem. In aquis, inquit Plinius, complura sunt, maiora etiam terrestribus: causa euidentis, humoris luxuria. Querit Aristot. decima problematum sectione: Cur maris animalia maiora uegetioraque sunt quam terrae? An, inquit, quod uis solis consumendo quae terram ambiunt, copiam detrahit nutrimenti. Quam ob rem

quae abditam uitam agunt, uegetiora sunt. His igitur omnibus incommodis cum genus maritimum sit immune, merito tum adulescere potest corpore ampliori et uegetiori. Quae hic de anguilla Solinus narrat, habet ex cap. 3. noni Plinij, atque ex cap. 15. ubi et de uermibus magnis brachiatis, quibus scaturit Ganges, tractat idem autor.

p **¶** Balenas. Graeci id maris monstrum φάλαινα uocant, dicta à uerbo βάλλω, id est, mitto, quod caeteris belluis marinis haustam aquam longius et altius iaciant et emittant. Et quando dicitur balenam habere in longitudine quatuor iugera, dicit Plinius cap. 3. lib. 18. iuguris mensuram habere in longitudine pedes 240. itaque Balenae longitudo est 960. pedum, unde quidam Balenas montibus aequas esse affirmant. Phyteter uero ut Plinius scribit cap. 4. noni attollit se modo ingentis columnae, altiorque nauium uelis, diluuiem quandam eructat: dictus Phyteter, ut uideri potest, ἀπὸ τῆς φύσεως, id est, à folle, quod is piscis inundationem aquarum eructet, ueluti flatus è folle mitti solet.

q **¶** Pstacum. Plinius cap. 42. lib. 10. describit Pstacum in hunc modum: Super omnia humanas uoces reddunt pstaci, et quidem sermocinantes. India autem hanc mittit, Sitacen uel pstacem uocant, uiridem toto corpore, torque tantum miniatum, in ceruice distincta. Imperatores salutant, et quae accipit uerba pronunciat. In uino praecipue lasciuia. Capiti eius duritia eadem quae rostro. Haec cum loqui discit, serreo uerberatur radio, non sentit aliter ictus. Cum deuolat, rostro se excipit, illi inimitur, leuioremque se ita pedum infirmitate facit. Aristot. cap. 12. octauo nat. animal. sic scribit de hac aue: Omnes aues uncae, breui sunt collo et lingua lata, aptaque ad imitandum. Nam et Indica auis, cui nomen Pstacae, quae loqui aiunt, talis est, et loquacior, cum biberit uinum, redditor. Pro eo uero quod à Plinio dicitur habere torque miniatum, Solinus hic dicit illi esse torque puniceum, quem colorem Graeci nuncupant ποινίκα, qui et alio nomine latine dicitur rutilus et stridax. Significat autem exuberantiam splendoremque ruboris. Et quando in Solino subditur: Nam studet, ut quod homines loquatur, hic est sensus et ordo uerborum: Nam studet ut ipse loquatur, quod homines loquuntur. Idem faciunt piccae: unde Plinius de eis scribit in hunc modum: Est certum picarum genus, cui expressior est loquacitas quam pstacis: haec adamant uerba quae eloquuntur, nec discunt tantum, sed diligunt, meditantemque, intra semet cura ac cogitatione inuentionem non occultant. Constat emori eas difficultate uerbi uictas. Vide Plinium cap. 42. et 43. libri decimi. r **¶** Ferrea clauicula. Diminutiuum est à claua, intelligiturque per eam uirgula, sicut et Plinius habetradium, id est, uirgam. Et quando subditur: Intra alterum aetatis suae annum, quae monstrata

sunt,

Dum pullus est, atque adeo intra alterum aetatis suae annum, quae monstrata sunt, et citius discit, et tenacius retinet. Maior paulo seignior est, et obliuiosus, et indocilis. Inter nobiles et plebeios discretione digitorum facit numerus. Qui praefrangent, quinos in pede habent digitos, caeteri ternos. Lingua lata, multoque latior quam caeteris auibus: unde perficitur, ut articulata uerba penitus eloquatur. Quod ingenium ita Romanae deliciae miratae sunt, ut Barbari Pstacos mercent fecerint. Indorum memora in tam proceram sublimantur excelsum, ut transiati ne sagittis quidem possint. Pomaria ficus habent, quarum caudices in orbem spatio sexaginta passuum extuberant. Ramorum umbram ambitu bina stadia consumunt. Foliorum latitudo formae Amazonicae peltae comparatur. Pomum eximia suauitatis. Quae palustris sunt, arundinem creat ita crassam, ut fissis internodijs, lem bice uectitur nauigantes. E radicibus eius exprimitur humor dulcis ad melleam suauitatem. Tylos Indiae insula est: ea fert palmas, oleas creat, uineis abundat. Terras omnes hoc miraculo sola uincit, quod quaecumque in ea arbor na-

gitudine magnitudinemque commensurata fuerit, quae uel subtilis iuxta extremitatem exteriorem suam. Linguae autem substantiam esse carnem mollem albamque, quam uenas paruas, sanguineas, oblique eius calorem rubras intrare confirmat. Differt tamen hominis uox à caeterorum animalium uoce, quod hominis uox articulata sit, et quae ex mente proficitur loquens. t **¶** Indorum memora. Mira passim de Indorum arboribus scribuntur ab autoribus, quae etiam in tantam surgunt celsitudinem, ut sagittae ictu non possint superari. Plinius causas refert in ubertatem folii, temperiem coeli, et aquarum abundantiam. Diodorus Siculus 17. Bibliothecae uolumine, ait has Indiae arbores ad septuaginta cubita in altum surgere, tantaeque crassitudinis esse, ut uix eas homines quatuor amplectantur. Porro de ficu Indica Plinius capite 5. libri 12. sic scribit: Ficus ex illa poma habet. Ipsa se semper serens, uastis diffunditur ramis, quorum pondera adeo in terram curuantur, ut annuo spatio insignantur, nouamque propaginem faciant circa parentem in orbem, quodam opere topiario. Intra septem eam aestiuant pastores, opacam pariter et munitam uallo arboris, decora specie subterintuenti, proculque fornicato ambitu. Superiores eiusdem rami in excessum emicant syluosa multitudine, uasto matris corpore, ut sexaginta passuum plerumque orbem colligant, umbrae uero bina stadia operiant. Foliorum latitudo peltae effigiem Amazonicae habet, ea causa fructum integens, crescere prohibet: rarusque est, nec fabae magnitudine excedens, sed per folia solibus coctus, praedulci sapore dignus miraculo. Arbor is gignitur circa Acesinè maxime annem. Caeterum Amazonica pelta est sicuti genus breuissimi in modum lunae iam mediae. u **¶** Arundinem. Plinij uerba, unde haec Solinus transulit, ex capite felicet secundo libri septimi, sunt haec: Arundines uero tantae proceritatis, ut singula internodia aluo nauigabili ternos interdum homines fruant. Quod autem dulcis humor ex radicibus eius exprimitur, significatur saccarum. Unde Plinius cap. 8. duodecimi: Saccaron et Arabia fert, sed laudatius India. Est autem mel in arundinibus collectum, gummi modo canadum et ceterum. Dioscorides in secundo uocati id glaciati mellis genus, quod in India prouenit et Arabia, quae Felix cognominatur, collectum in arundinibus et salinum modo concretum, dentibusque fragile. Hodie uero saccarum quoque abunde prouenit in Aegypto, Cypro, Creta, Rhodo, ac quibusdam Italiae locis. Apud ueteres nullus eius nisi in medicinae usus fuit: hodie uero qui gulae student, nullum epulum delicatum putant, nisi saccaro conditum fuerit. x **¶** Tylos. De hac insula scribit Plinius cap. 11. duodecimi: Fert eadem, inquit, palmas, oleas ac uites, et cum reliquo pomorum genere ficos. Nulli arborum folia ibi de cidunt, rigaturque gelidis fontibus, et imbres accipit. Hanc insulam in sinu Arabico Theophrastus cap. 9.

sunt citius discere, Plinius uidetur id tribuere picis, non pstacis, sicut et id: Qui praefrangent, quinos in pede habent digitos. Unde dicit: Minor nobilitas, quia non ex longinquo uenit, sed expressior loquacitas certo generi picarum est. Et ibidem: Nec uulgaris his formas, quamuis non spectanda. Satis illis decoris in specie sermone humani. Verum addiscere alius negant posse, quam quae ex genere earum sunt, quae glande uescuntur, et inter eas facilius, quibus quini sunt digiti in pedibus: ac ne eas quidem ipsas primis duobus uitae annis. Hucusque Plinius.

s **¶** Lingua lata. Aristot. cap. 12. secundi nat. animal. sic scribit de linguis auium: Lingua auibus est, sed uariè: alijs enim longa, alijs breuis, alijs lata, alijs angusta. Omnium maxime animalium post hominem literas proferre nonnulla autem genera queunt, uidelicet ea praecipue quibus lingua lator est. Scribit et Aelianus sexta Fen tertij canonis, linguam quae plurimum lata sit, aut parua minimum, penitus inepitane esse ad uocis articulatione formatione. Aptissimi autem eam linguam esse, quae in sua lon-

quarta de historia plantarum esse scribit.
 y C. Caucasus.) Scribunt Cosmo-
 graphi Taurum montem ex Caucaso esse, et
 alios item permagnos montes, qui pro uarie-
 tate gentium a quibus incoluntur, nomina
 uariant. Nihil uero in eo nasci praeter tere-
 binthum et silphium, Aristobolus auctor est,
 et nihilominus multos in eo incolas esse, ma-
 gnasque pecudum et armentorum uim ibi-
 dem pasci. Philostratus uero in principio
 secundae uitae Apollonij asserit ex Caucaso
 monte iucundum aromatum odorem sentiri,
 eamque ob causam pantheris cum montem
 referunt tradit. Panthera enim plurimum
 aromatis delectatur. Et uerum quidem
 est quod ea parte, qua Caucasus meridiem
 aspicit, frugifer est, altera autem fronte qua
 Scythiam prospicit, maxime asper et in-
 cultus est. Unde et memoratus Philostra-
 tus ultra scribit: In montis Caucasi pre-
 ruptis lateribus arbores e quibus thys distil-
 lat procerimas nasci, et aromatum alias
 multas species, inter quas et piperis arbo-
 res esse, quod tanquam agricolae genus simiarum colit, quae a Graecis *μηδοροι* appellatur. Pasim arbores quae
 piper gignunt, iuniperis nostris similes: quanquam in fronte Caucasi solibus opposita, gigni tantum eas aliqui
 tradidere. Piper uero, ut dictum est, nascitur in extremis praeruptisque locis, hominum generi inaccessibilibus, ubi
 simiarum multitudo montis caernas et omnia foramina incolit. Eas autem maxime faciunt Indi, quoniam piperi
 ris, ut sic dicam, uindemiae sunt: quapropter et armis et canibus, leonibus et ceteras feras ab ipsis arcent.
 Quod autem ad piperis collectionem attinet, sic se habet: Accedentes Indi ad arbores, quae in parte montis insima na-
 scuntur, fructusque ab illis decerpentes, paruas quasdam sub arboribus areas faciunt, ubi piper congerunt, quasi
 casu illic ipsum projicientes, ceu rem neglectam et minimi ab hominibus existimatae: circumsistentes uero atque in
 auis abdite simiae talia desuper aspicientes, ubi nox aduenit Indorum opus imitatae, auisus arborum ramulos
 in areas, quas diximus, conferunt: Indi autem, ubi dies illuxit, piperis acerosos asportant, quos nihil laborant
 sed dormientes acquisierunt. De pipere longo, albo et nigro Dioscorides sic scribit cap. 393. secundum: Piper,
 inquit, arbor esse traditur in India breuis, fructu inter initia oblongo, effigie siliquarum, quae collectae piper lon-
 gum uocantur: interius quiddam milio tenui simile est, quod quidem si consummatum sit, piper fit. Hoc igitur tem-
 poribus suis dehiscens pandensque sese, racemulos fundit, ferentes qualia ipsi nouimus piperis grana, e quibus
 acida et antequam maturescant, decerpta, candidum piper appellant. z C. Hebenum.) Scribunt alij au-
 res hebenum uel in India, uerum et in Aethiopia inueniri. Vide Dioscoridem cap. 137. primum, et Herodo-
 tum libro tertio. Scribit Theophrastus in fine nonae de historia plantarum, Hebeni lignum aspectu buxo simile
 esse, sed decortiatum nigerrimum reddi. Vnde, inquit, oculis ad cotem tritum. Huius duo genera constant, alterum
 materie laudatum pulchrumque, alterum uile uitiatumque. Rarum quod praestantius. Plinius cap. 41. decimifex-
 ti scribit: Spississimam ex omni materie, ideo et grauissimam iudicari hebenum et buxum, graciles natura, neu-
 tra in aquis fluitat. Tradit ibidem, hebenum non sentire cariem. Scribit et Aucenna eam hebenum meliorem
 esse, quae nigra equalisque sit, et in qualitate minimè reperiantur, quaeque tactu suo cornu tornantili sit per similes,
 plurimum compacta, ac solida, quae mordax sit, constringensque gustantis linguam, eoque ea super carbonem po-
 sita, bonus, acutus tanè progrediatur odor. Est huius arboris lignum omne atque mediale eadem ferme facie: hoc
 est, omnes hebeni partes tam exteræ quam medullae similes sunt Gagati lapidi. Ex iis enim arboribus quo
 medullas certe habent, alijs carnosa medulla est, alijs lignosa, alijs membranis similis. Carnosa uiti, fico, punice,
 sambuco, ferulae: lignosa latici, abiecti, pino: his durior atque spissior cornu, ilici, morbo, cytho, moro, hebeno,
 celi. De lapide Gagati habes supra cap. 35. Quod autem in materia hebenina noxius liquor contineri non
 possit,

non nisi ex hebeno habent, idem ferunt ma-
 teria ista liquorem non contineri noxium, &
 quicquid maleficum fuerit, tactu eius auerti. Hac
 gratia pocula ex hebeno habent. Ita nihil mirum
 si peregre sit in precio, quo etiam ipsi quibus
 prouenit, honorantur. Hebenum ex India Ro-
 mae Mithridatico triumpho primum Magnus
 Pompeius exhibuit. Mittit India et Calamos
 odoratos, potentes aduersum intestinae agritu-
 dinis incommoda. Dat & multa alia fragrantia,
 mirifici spiritus suauitate grata. Indicorum lapi-
 dum b in Adamantibus dignitas prima, utpote
 qui lymphationes abigant, uenenis resistent,
 pauitantibus uanos metus pellant. Haec primum
 de ijs praedicari oportuit, quae respicere ad utili-
 tatem uidebamus. Nunc reddemus, quod, quae te
 Adamantum sint species, & quis color cuiusque
 eximius. In quodam crystalli genere inuenitur
 materia, in qua nascitur ad aquae similitudinem
 20 dorum liquidissimum, in mucronem sexangulum
 utrinque secus leuiter turbinatus, nec unquam
 ultra magnitudinem nucleae auellanae repertus.
 Huic proximus in excellentissimo auro depre-
 henditur pallidior, ac magis ad argenti colorem
 renitens. Tertius in uenis Cypri apparet, pro-
 prior ad aeream faciem, & plurimum ualet in me-
 dicamine, qui Siderites appellatur. Quartus in
 metallis ferarijs legitur, pondere caeteros ante-
 cedens, non tamen & potestate. Nam & hic, &
 30 qui in Cypro deprehenduntur, frangi queunt,
 plerique etiam Adamante altero perforantur.
 At illi quos primos diximus, nec ferro uincun-
 tur, nec igni domantur. Veruntamen si diu san-
 guine hircino macerentur, nec aliter, quam si
 calido, uel recenti, uel malleis aliquot ante fra-
 ctis, & incurdibus dissipatis, aliquando cedunt,

rum effectus, non raro aliam arguunt speciem et naturam. Hinc fit ut Adamas crystalli plurimum consimilis sit,
 quando eodem loco reperitur ubi crystallus prouenit. Vnde Plinius: Indici non in auro nascuntur, sed quadam cry-
 stalli cognatione: siquidem e colore translucido non differt, et laterum sexangulo leuiter turbinatum in micro-
 nem et c. Huic uero proximus est qui in auro excellentissimo deprehenditur, quem Plinius Arabicum appellat,
 et supra dicto minorem esse perhibet. In quibus uero deprehenduntur, ita respuentes istum, ut ferrum utrinque dis-
 tet, includens etiam ipsae dissulant: quippe duritia inenarrabilis est, simulque ignium uictrix natura et nunquam in-
 calefescens, unde et nomen indomitae uis graecae interpretatione accepit. Sunt deinde duo alia Adamantis genera,
 quae Solinus hic praeterit, de quibus Plinius sic scribit cap. 4. lib. ultimi: Vnum ex ijs, inquit, uocant Cenchron,
 quod est milij magnitudinis: alterum Macedonicum in Philippico auro repertum, et hic est cucumi semine pari-
 tet, incudes etiam ipsae dissulant: quippe duritia inenarrabilis est, simulque ignium uictrix natura et nunquam in-
 calefescens, unde et nomen indomitae uis graecae interpretatione accepit. Sunt deinde duo alia Adamantis genera,
 Post hos Cyprius uocatur in Cypro repertus, uergens in aereum colorem, sed in medicina efficacissimus. Post hunc
 est Siderites ferrei splendoris, qui scilicet in ferarijs metallis legitur, pondere ante caeteros, sed natura dissimilis,
 nam et ictibus frangitur, et alio Adamante perforari potest, quod et Cyprio eueniunt. Primi uero ferro domari
 non possunt. Vnde Plinius: Siquidem illa inuisa uis durum uolentissime natura rerum, ferri, ignisque, contemptrix,
 hircino rumpitur sanguine, ac nec aliter quam recenti calidoque macerata: et sic quoque multis ictibus, tunc etiam

præterquam eximitas incudes malleosq; ferreos frangens. Hinc Adamantis duritia abijt in proverbium, ut Adamante durior appellatur homo, qui à proposito flecti nequit.

c **(Magnetem.)** Scribit Plinius Nicandri testimonio, Magnetem fuisse ab inuentore sortitum nomen. Lucretius vero putat nomen habere à patria, hoc est, Magnesia. Vocatur quoq; idem lapis Herculeus, uel ab Heraclia Ponti regione ubi prouenit, uel quod is lapis Herculeis, id est, maximis uiribus præditus sit. Ab effectu quoq; Siderites dicitur, quod ad se ferrum trahat: Græci enim σιδῆρος ferrū dicunt. Sunt tamen qui dicunt Magnetem quinq; habere genera, quam diuersitatem à locis in quibus prouenit, trahit. Diogenianus ait uerū Magnetem sic argento similem esse, ut sepe aspicientes fallat. Eum autē lapidem qui ferrum trahit, non Magnetem dici, sed Heraclion potius appellandum. Huius autē miranda est uis, ut pars una trahat in aquilonem, opposita uero in Austrum: et quod mirabilis est, si idem lapis in eorum particulas comminatur, in singulis autem deprehendit hanc duplicem uim. Eam rem satis prodiit instrumentū solare, quod Compassum uocant, quo nullum cōmodius uisusue hucusq; pro uiatoribus inuentum est. Nam reliqua omnia solaris circa meridiem nos fallere possunt, propter insensibilem solis supra horizontem ascensum et descensum.

d **(Lychnitem.)** Vocant Græci Λυχνίτην lucernam, et inde Lychnites appellatur à lucernarum accensarum præcipua gratia. Nascitur secundum Plinium circa Orthosiam, totaq; Caria ac uicinis locis: sed probatissima in Indis, quam quidam remissiore carbunculum esse dixerunt.

e **(Beryllus.)** Est Beryllus lapis pallidus, transparentis, à gente apud quam prouenit, nomen habens. Plinius capite 5. lib. 37. inquit: Eandem multas naturā aut certe similem habere Berylli uidentur, in India originem habentes, raro alibi reperti. Poliuntur omnes sexangula figura artificum ingens, quoniam hebescunt, ni color surdus repercussu angularum excitetur: aliter enim politis, non habent fulgorem eundem. Probatissimi sunt ex his, qui uiriditatem puri maris imitantur. Proximi qui uocantur Chrysoberylli, et sunt paulo pallidiores, sed in aureum colorem exeunte fulgore. Vicinum genus huic est pallidius, et à quibusdā proprii generis existimatur, uocaturq; Chrysoprasus. Quarto loco numerantur Hyacinthozones. Quinto, quos Heroides uocant. Post eos autem Cerini, ac deinde Oleagini, hoc est, colore olei. Postremi Crystallus ferè similes: hi capillamenta habent, sordēsque, alioquin euaniadi, quæ sunt omnium uitia. Indi mirè gaudent longitudine eorum, solosq; gemmarum esse prædicant, qui carere auro malint, et ob id perforatos

elephantorum

atq; in particulas diffiliunt: quæ fragmenta scalaribus in usum insigniendæ cuiuscunq; modi gemmæ expetuntur. Inter Adamantem & Magnetem est quædam natura occulta diffusio, aded ut iuxta positus non sinat Magnetem rapere ferrum: uel si ad motus Magnes ferrum traxerit, quasi prædā quandā, quicquid Magneti hæserit, Adamas rapiat atq; auferat. d Lychnitem deinde fert India, cuius lucis uigorem flagrantia excitat lucernarum, qua ex causa Λυχνίτην Græci uocauerunt. Duplex ei facies, aut in purpuream emicat claritatem, aut meracius suffunditur cocci rubore. Per omne intimū sui, si quidem pura sit, inoffensam admittit perspicuitatem. At si excanduit radijs solis incita, uel ad calorem digitorum attritu excitata est, aut pallearum casta, aut chartarum fila ad se rapit, contumaciter sculpturis resistens. Ac si quando insignita est, dum signa exprimit, quasi quodam animali morfū partem ceræ retentat. e Beryllus in sexangulas formas Indi atterunt, ut hebetem coloris leuitatem, angularum repercussu excitent ad uigorem. Beryllorum genus diuiditur in speciem multifariam. Eximij interuente glauci & ceruli temperamento, quandam præferunt puri maris gratiam. Infra hos sunt Chrysoberylli, qui languidijs micantes aurea nube circumfunduntur. Chrysoprasos quoq; ex auro & porraceo mixtam lucem trahentes, æque Beryllorum generi adiudicant. Hyacinthozones, scilicet qui hyacinthos propè referant, & ipsos probant. Eos uero qui Crystallo similes, capillamentis intercurrentibus obscurant (hoc enim uitio illorum nomen est) scientissimi lapidum plebi dederunt. Indici reges hoc genus gemmarum in longissimos cylindros amant fingere, eosq; perforatos ad elephantorum fetis subligantes, monilia habent, aut plerunq; ex utroq; capite infertis aureis umbilicis, ut marcentem faciem ad nitelam incendant pinguiorem, quò per industriam metallo hinc inde addito, fulgentiore inter trahant lucem.

atq; in particulas diffiliunt: quæ fragmenta scalaribus in usum insigniendæ cuiuscunq; modi gemmæ expetuntur. Inter Adamantem & Magnetem est quædam natura occulta diffusio, aded ut iuxta positus non sinat Magnetem rapere ferrum: uel si ad motus Magnes ferrum traxerit, quasi prædā quandā, quicquid Magneti hæserit, Adamas rapiat atq; auferat. d Lychnitem deinde fert India, cuius lucis uigorem flagrantia excitat lucernarum, qua ex causa Λυχνίτην Græci uocauerunt. Duplex ei facies, aut in purpuream emicat claritatem, aut meracius suffunditur cocci rubore. Per omne intimū sui, si quidem pura sit, inoffensam admittit perspicuitatem. At si excanduit radijs solis incita, uel ad calorem digitorum attritu excitata est, aut pallearum casta, aut chartarum fila ad se rapit, contumaciter sculpturis resistens. Ac si quando insignita est, dum signa exprimit, quasi quodam animali morfū partem ceræ retentat. e Beryllus in sexangulas formas Indi atterunt, ut hebetem coloris leuitatem, angularum repercussu excitent ad uigorem. Beryllorum genus diuiditur in speciem multifariam. Eximij interuente glauci & ceruli temperamento, quandam præferunt puri maris gratiam. Infra hos sunt Chrysoberylli, qui languidijs micantes aurea nube circumfunduntur. Chrysoprasos quoq; ex auro & porraceo mixtam lucem trahentes, æque Beryllorum generi adiudicant. Hyacinthozones, scilicet qui hyacinthos propè referant, & ipsos probant. Eos uero qui Crystallo similes, capillamentis intercurrentibus obscurant (hoc enim uitio illorum nomen est) scientissimi lapidum plebi dederunt. Indici reges hoc genus gemmarum in longissimos cylindros amant fingere, eosq; perforatos ad elephantorum fetis subligantes, monilia habent, aut plerunq; ex utroq; capite infertis aureis umbilicis, ut marcentem faciem ad nitelam incendant pinguiorem, quò per industriam metallo hinc inde addito, fulgentiore inter trahant lucem.

elephantorum fetis religant, et alios conuenit non oportere perforari, quorum sit absoluta bonitas, umbilicis statim ex auro capita comprehendentibus: ideoq; cylindros ex ijs facere malunt quam gemmas, quoniam est summa cōmendatio in longitudine. Quidam et angulosos putant statim nasci, et perforatos gratiores fieri medulla candoris exempta, additoq; auro, repercussa aut omnino castigata causa perspicuitatis ad crassitudinem. c **(Ceterum Chrysoprasus nomen habet ab auro et porri succo: est enim Græcis χρῆσος porrum. Verum quadam Solini exemplaria habent hic Chrysopassos: Chrysopassus autem latine interpretatur passus, uel uarius auro. Et Hyacinthozones sunt Hyacinthi, quasi zona et cingulo quodam circumligati. Cylindrorum uero Græci uocant quicquid teres et oblongum fuerit: nam κυλινδρος græcè uoluerit dicitur, unde lapidi nomen datum, à forma terete et oblonga.**

10 De Taprobane insula, & qua ratione primum innotuerit: qualis illuc nauigatio, quis gentis eius mos in rege eligendo. Item de conchis, margaritis, unionibus. Cap. LXVI.

SCHOLIA CAP. LXVI.

Taprobanen insulam, antequam a temeritas humana exquisito penitus mari fidem panderet, diu orbem alterum putauerunt, et quidē eum quem habitare Antichthones crederentur. Verum Alexandri Magni uirtus ignorantiam publici erroris non tulit ulterius permanere, sed in hæc usq; secreta propagauit nominis sui gloriam. Misit igitur Onesicritus præfectus classis Macedonica, terrā istam quanta esset, quid gigneret, quomodo haberetur, exploratam notitiā nostræ dedit. c Patet in longitudinē stadiorum septem millium, in latitudinem quinq; milliū. Scindit amne interfluo. Nam pars eius bestijs & elephātis repleta est, maioribus multo quam fert India, Partem homines tenent. Margaritis scæt, & gemmis omnibus. Sita est inter ortū & occasum. Ab Eoo mari incipit, prætenta India. A Prasiāna Indorum gente, diuini uiginis primò in eam fuit cursus, sed cum papyraceis & Nili nauibus illo pergeretur; mox cursu nostrarum nauium septem dierum iter factū est. e Mare uadosum interiacet altitudinis non amplius senum passuum, certis autem canalibus adeo altum, adeo depressum, ut nullæ unquam ancoræ ad profundū illius ima potuerint peruenire. Nulla in nauigando syderum obseruatio. Nam neque septentriones illic conspiciuntur;

ab illo est descripta, parte meridionali equatorē attingens. d Inter ortum et occasum. Plinius sic scribit: Incipit ab Eoo mari inter ortum occasumq; solis Indiæ prætēta, et quondā credita uiginti dierum nauigatione à Prasiāna gente distare: mox quia papyraceis nauibus armamentisq; Nili peteretur ad nostrarū nauium eursus, septem dierum interuallo taxato. Strabo 15. lib. Geographiæ dicit eam distare à cōuenienti uiginti dierum nauigatione, sed naues uelorum uitio male nauigare. e Mare uadosum. Verba Plinij sic habent: Nare interest uadosum, senis non amplius altitudinis passibus, sed certis canalibus adeo profundum, ut nullæ ancoræ sidant: ob id nauibus utriusq; prore, ne per angustias aluci circummagi sit necesse. De profunditate maris scribit Plutarchus in Paulo sic: Dicunt Geometri neq; altitudinem montis, neq; profunditatem maris ultra decem stadia protendi. Esse præterea in mari planities, montes, uallesq; nō secus atq; in terra: hinc euenit, ut alibi uadosum

fit mare, alibi profundū. f C Septentriones.) Constellatio est septem stellarum, circulum motu suo circa polum Arcticum describentium: et quia figura eius similis uidetur plausbro, antiqui Græcorum *ἄμαξρον*, id est, plausbrum appellauerunt, ab Astronomis uero *ursa maior* nominatur. Si hoc itaq; sydus in Taprobane insula uideri nequit, præsertim cum meridiæ angulum tenet, necesse est ut ea insula non sub æquatore, sed longe ultra capricorni tropicum situm habeat. Et quādo Solinus addit, nec Vergiliæ ibi apparere, id nulla potest probari ratione, nisi Taprobane posuerimus sub polum Antarcticum, id quod incōueniens quoq; est. Nam Vergiliæ, quæ et Pleiades, locum habent in Tauro, et ab æquatore ultra uiginti gradus non declinant. Ergo si à polo Antartico 22. aut 23. gradibus recesseris, incipiunt iam eminere supra horizontem septem Vergiliæ stelle. Si triginta gradibus discesseris à memorato polo, eleuabitur hæc constellatio in illo loco decem gradibus: si quadraginta, uiginti &c. Hæc ex sphaera materiali notiora sunt, quàm ut hic oporteat multa de his differere. Vocantur proinde hæc stelle Vergiliæ, quod earum ortus matutinus ostendat finem ueris. Nam cum in fine Tauri situm habeant, et sol suo motu signum Tauri et signum Geminorum pertransierit atq; initium Cancris apprehenderit, relinquunt Vergiliæ integro signo et amplius post solem, hoc est, ad occasum solis, si sol sit in oriente, et sic fit ut eo tempore Pleiades orientur paulo ante solis exortum. g C Lunam ab octaua.) Sensus est, Lunam uideri post primam quartam usq; ad alteram diem oppositionis. Sed quare non eadem ratione luna uidetur ab oppositione usq; ad alteram quartam? Hæc ergo uel non sunt uera, aut sit aliqua occultata locorum ratione, ut luna post oppositionem non uideatur. h C Canopos.) Secundum descriptionem Ptolemaicam hæc stella declinat ab æquatore 50. gradibus, ab ecliptica uero 70. gradibus, et ob id mergitur nobis Basilienibus sub horizonta octo gradibus, Romanis uero duobus, Siculis est in horizonte, Carthagenensibus uero eminere potest ferè duobus gradibus supra horizonta. Videri ergo potest per totam Africam, Aegyptum, Arabiam, Syriam, Babyloniam, et ubi poli Arctici altitudo non excedit quadragesimum gradum. Non itaq; est mirum, quod Canopos lucent in Taprobane insula meridiana, cum et circa tropicum Cancris uideri possit. Quod uero sequitur in Solino de solis ortu et occasu, quod sol in ea insula orientur ad dextram, et occidat ad sinistram, nulla probari potest ratione, nisi ortu et occasum ad diuersa uelis referre tempora, sed tunc nobis quoq; aquilonaribus sol orientur æstiuo tempore ad dextram et hyberno tempore ad sinistram. Id certissimū est, quo latius diuis puncto sol mane orientur, eodē puncto uespere occumbit, nisi quantum solis diurnus motus declinationē uel auxerit uel minuerit, quod tamen ultra 24. minuta fieri non potest. i C Quaternis mensibus.) Plinius dicit ternis: est ergo in alteruo mendū. k C Quæ capta erat.) Sunt qui legū, raptā, non captā, quod Annij Plocanij libertus non captus fuerat apud eos, sed Aquilonibus raptus, inquit Plinius, præter Carmaniam quinto decimo die Hippuros portū eius inuectus, hospitali regis clementia, sex mensū tempore imbutus alloquio &c. Raptā igitur fuit pecunia, sicut et ipse, ab Aquilonibus: Ea autem pecunia disparibus fuit signata uultibus atq; inscriptionibus, licet ponderis eiusdem. Varietas illa multum et inscriptionum, usq; in hodiernū diem in cupreis uidetur

annos centum ætatem trahunt. Alijs omnibus annosa ætas, et penè ultra humanam extenta fragilitatem. Nullus aut ante diē, aut per diem formatus. Noctis partem quieti destinant. Lucis ortum uigilia anteuertunt, Aedificia modice ab humo tollunt. Annona semper eodem tenore est. Vites nesciunt, Pomis abundant. Colunt Herculem. In regis electione non nobilitas præualet, sed suffragium uniuersorum. Populus enim eligit spectatum moribus, et inueteratæ clementiæ, et iam pannis grauem. Sed hoc in eo queritur, cui liberi nulli sunt. Nam qui pater fuerit, etiam si uita spectatus sit, non admittit ad regnandum. Ac si fortè dum regnat, pignus sustulit, exiit potestate, Idq; eò maxime custoditur, ne fiat hæreditariū regnum. Deinde etiam si rex maximè præfert æquitatē, nolunt ei totum licere. Quadraginta ergo rectores accipiunt, ne in causis capitū solus iudicet. Et sic quoq; si displicuerit iudicatum, ad populum prouocatur, à quo, datis iudicibus septuaginta, fert sententia, cui necessariò acquiescitur. Cultu rex

exercitio sapientiæ uacat, et omnem usum suum in suadendo habet, aliorum munerum uacatione reuerendus. Loci itaq; dispositionibus incolarumq; complexionibus tribuendum, si uel in Taprobane insula, uel in alijs locis, memoratū terminum homines uiuendo excedant. m C Somnus.) Id non est intelligendū de omni hominum ætate, cum constet somnum multum esse in infantia, quod ea ætas sit plurimum humecta, etiam naturali humore, et è diuerso in senectute sit somnus modicus, quod uitalis humor sit longæuitate siccatus. n C Annona.) Ob soli fertilitatem Taprobane incole nullam sentiunt caritatem, sed annuus prouentus uictualium illis semper in eodem tenore est. Quod autem Herculem pro deo colere dicuntur, quādam tradunt illos ob id facere, quod Hercules post subactam à se Indiam, etiam in Taprobane nauigari. Alij putant, quod ex sola audita fama gestorum eius, coeperint illum colere pro deo. o C In regis electione.) Est aurea illa Theodosij imp. sententia, Virtute decet non sanguine niti. Docet et Aristot. libro quinto Politicorum, oportere principem qui alijs præsit, erga dei religionem uehementer affici. Minus enim formidabunt populi ne quid contra iustitiam fiat, si religioni deditum illum existimabunt, deiq; timorem habere: quin et minus contra illum, audebunt insurgere, quasi deum habeat propitium et fauentem. Et quantum attinet ad mores, quæ admodum princeps alijs præstat dignitate, ita cum moribus uirtutibusq; omnibus præstare conuenit, præsertim quod eius facta sint omnibus palam, nec secretum dari possit regalibus uitij. Et quod in Solino subditur de inueterata clementia, Seneca quoq; his uerbis confirmat: Nullum clementiam magis quàm regem ac principem decet: ista enim uirtus magnis uiris decori et gloriæ est. Alioquin pestifera uis est, ualere ad nocendum. Illius demum magnitudinis stabilitas fundataq; est, quem omnes tam supra se quàm pro se sciunt. p C Annis grauem.) Ad magnarum rerum gubernationem requiritur tum sapientia, tum multarum rerum experientia, quæ sola in annosis inuenitur hominibus. Vnde cautum erat lege apud Romanos, ne quispiam ante trigessimum annum aut consul efficeretur, aut triumphum duceret. Obsunt præterea non raro Reipub. principum liberi. Tantum enim est parentum erga liberos suos amoris uinculum, ut eos etiam cum iactura sepe maxima aliorum conentur extollere. Existimant enim principes non paruum infelicitatis genus, si priuatos reliquerint, quos ipsi in summo honore genuissent. Quibus ergo cure est ne fiat hæreditariū regnum, prudenter eum regem eligunt, cui liberi nulli sunt. q C Totum licere.) Longo experimento deprehensum est, ueram esse Publicanam illam sententiam: Cui plus licet quàm par est, plus uult quàm licet. In rebus grauib; prudens ac graue iudicium esse conuenit. Constat autem res capitum graues esse, ut pote in quibus de uita hominis agatur. Merito igitur apud hos est institutum, ut in eare plures rex accipiat rectores. r C Cultu rex.) Seruatum maxime est apud ueteres, ut

pro personarum conditionibus fieret ues-
tium uarietas. Turpe enim existimantur,
si foret uirorum, puerorum, mulierum, fami-
liarumq; uestis eadem. Ceterum syrma,
quo Taprobane reges usi feruntur, genus
uestis est, que in grauioribus poematis reci-
tandis ab histrionibus trahebatur. Fuisse
syrmate Bacchum usum, canit Seneca tra-
gœdus in Hercule furēte. **¶** In pec-
cato aliquo.) Quanto quis maiori digni-
tate fungitur, tanto uita et moribus sanctio-
ribus præditus esse debet. Et si quidem is
corruptus sit moribus, & aperuerit toti po-
pulo fenestram ad uitia, quare is mille mor-
tibus non sit dignus, qui cōmunem pestem
inuehit in cunctos subditos? **¶** Am-
busta est.) Est enim concursus scriptorum
sententia, Taprobane sitam esse sub syde-
re Canori: id si uerum est, quomodo supra
dicitur, septentriones sibi non conspici? Præ-
terea dicitur hic, de iugis montium Tapro-
bane uideri latus Sericum, quod indicium
est, insulam ipsam non usque adeo in meri-
diem porrectam, ut nouus orbis æstimari
possit. **¶** Certo anni tempore.)
Ex Plinio omnia ista habentur, qui sic scri-
bit cap. 35. noni: Has ubi genitalis anni sti-
mulauerit hora, pendentes sese quadā osci-
tatione, impleri rosido conceptu tradunt,
grauidas postea eniti, partumq; concharū
esse margaritas, pro qualitate uoris acce-
pti. Si purus infuxerit, candorem conspici:
si uero turbidus, foetum sordescere: eundem
pallere, cœlo minante conceptum: ex eo
quippe constare, cœliq; eis maiorem so-
cietatem esse quam maris: inde nubilum
trahi colorem, aut pro claritate matutina
ferenum. Si tempestiue fatientur, grande-
scere & partus. Si fulguret, comprimi con-
chas, ac pro teiunij modo minui. Si uero ex-
tonuerit, pauidas ac repente cōpressas, que
uocant phylomata, efficere speciem, uerū
inani inflatam sine corpore: hos esse con-
charum abortus. Ceterū dos omnis in can-
dore, magnitudine, orbe, leuore, pondere,
haud promptis rebus, in tantū ut nullū duo
reperiantur indidcreti: unde nomen unio-
num Romanæ scilicet imposuere delitiae:
nam apud Grecos non est, nec apud Bar-
baros inuentores eius aliud quam marga-
rite. Hæc Plinius.

¶ Certa

dissimili cæteris, uestis syrmate, ut est habitus,
quo Liberum patrem amiciri uidemus. Quod
si etiam ipse in peccato aliquo argutus sit, ac re-
uictus, morte multatur: non tamen ut cuiusquā
attrectetur manu, sed consensu publico rerum
omnium interdicitur ei facultas: etiam collo-
quij potestas punito negatur. Cultura student
uniuersi. Interdum uenatibus indulgēt, nec ple-
beias agunt prædas, quippe cum tigrides aut
elephanti tantum requirantur. Maria quoq; pi-
scationibus inquietant, marinasq; testudines
capere gaudent, quarum tanta est magnitudo,
ut superficies earum domum faciat, et numero-
sam familiam non arctē receperet. Maior pars
insulæ huius calore ambusta est, & in uastas
desinit solitudines. Latus eius mare alius peru-
ridi colore fruticosum, ita ut iuba arborum ple-
runq; gubernaculis atterantur. Cernunt latus
Sericum de montium suorum iugis. Mirantur
aurum, & ad gratiam poculorū omnium gem-
marum adhibent apparatus. Secant marmo-
ra testudinea uarietate. Margaritas legunt plu-
rimas, maximasq; Conche sunt, in quibus hoc
genus lapidum requiritur, quæ certo anni tem-
pore luxuriante conceptu, sicut rorem uelut
maritum, cuius desiderio hiant, & cum lunare
maximè liquuntur aspergines, oscitatione qua-
dam hauriunt humorem concupitum: sic con-
cipiunt, grauidæq; fiunt, & de saginæ qualitate
reddunt habitus unionum. Nam si purū fuerit
quod acceperint, candicant orbiculū lapillo-
rum: si turbidum, aut pallore languescunt, aut
rufo innubilantur. Ita magis de cœlo quam de
marī partus habent. Denique quoties exci-
piunt matutini aëris semen, sit clarius margari-
tum: quoties uesperē, sit obscurius: quantoq;
magis hauserit, tanto magis proficit lapidum
magnitudo. Si repente micauerit coruscario,
intempestiuo metu cōprimuntur, clausæq; sub-
ita formidine, uitia contrahunt abortiua: aut e-
nim per paruuli fiunt scrupuli, aut inanes. Con-
chis ipsis inest sensus, partus suos maculari ti-
ment: cumq; flagrantioribus radijs excandue-
rit dies, ne fuscantur lapides solis calore, substi-
dunt, & se profundis ingurgitāt, ut ab æstu uin-
dicentur. Huic tamen prouidentia ætas opitu-
latur: nam candor senecta disperit, & grande-
scentibus conchis flauescunt margaritæ. In aqua
mollis est unio, duratur euisceratus. Nunquam
duo simul reperitūtur, unde unionibus nomen
datum

datum. Ultra semunciales inuentos negant, Pi-
scantium insidias timent conche, inde est, ut aut
inter scopulos, aut inter marinos canes pluri-
mate delitescant. Gregatim natant. **¶** Certa exa-
mini dux est, illa si capta sit, etiā quæ euaserint,
in plagas reuertuntur. Dat et India margaritas,
dat etiā litus Britannicū, sicut diuus Iulius rho-
racem, quem Veneri genitrici in templo eius di-
cauit, è Britannicis margaritis factum subiecta
inscriptione testatus est. **¶** Lolliam Paulinam
Caij principis cōiugem, uulgatum est habuisse
tunicam ex margaritis, tertio tunc quadrim-
genties æstimatam: cuius parandæ auaritia pa-
ter ipsius M. Lollius, spoliatis orientis regioni-
bus, offendit Caium Cæsarem Augusti filium,
interdicta q; amicitia principis, ueneno interijt.
Illud quoque expressit uetus diligentia, quod
Syllanis primum temporibus Romam illati
sunt uniones.

† Margari-
tis pon-
dus duarū
librarum
et semise-
stertio

¶ Lolliam Paulinam.) Plinij uerba sic habent: Lolliam Paulinam, quæ fuit Caij principis matrona,
uidi smaragdis margaritisq; operam, alterno textu sidigentibus, toto capite, crinibus, spiris, auribus, collo, mani-
bus, digitisq;, quæ summa quadringenties sestertium colligebat: ipsam consensim paratam nuncupationem ta-
bulis probare. Nec dona prodigi principis fuerant, sed uitæ opes, prouinciarum scilicet spolijs parte. Hic est
rapinarum exitus: hoc fuit quare M. Lollius infamatus regum muneribus in toto oriente, interdicta amicitia à
Caio Cæsare Augusti filio uenenū biberet, ut neptis eius quadringenties sestertium operata spectaretur ad lucernas.
¶ Syllanis temporibus.) Fenestella tradit primum cœpisse circa Syllana tempora minutas & uiles
margaritas: sed error est, cum Aelius Sulo Iugurthino bello unionū nomen impositum, maxime gradibus mar-
garitis, prodit. Plinius in luxum sui temporis inuehens, cap. 35. noni, de margaritis sic loquitur: Subeunt luxuria
eius nomina & tædia exquisita perditu nepotatu.

30 Indicum itinerarium. Cap. LXVII.

A insula Aucea consequens est ad
continentem. Igitur à Taprobane In-
diam reuertamur: conuenit enim res
Indicas uidere. Sed si Indicis aut ur-
bibus aut nationibus insistamus, egrediemur
repromissæ concinnitatis modum. Proxi-
mam Indo flumini urbem habuere Capissam,
quem Cyrus diruit. **¶** Arachosiam Aracotē flu-
mini impositam, Semiramis condidit. Cadru-
sia oppidum ab Alexandro Magno ad Cauca-
sum constitutum est, ubi & Alexandria, quæ
patet amplitudine stadia triginta. Multa & alia
sunt, sed hæc cum eminentissimis. Post Indos

† propo-
sita

pendium, quantum ratio pateretur, ut in eo non esset prodiga copia, nec damnosæ concinnitas. Meminit igitur hic
sue promissionis. **¶** Arachosiam.) Capitur Arachosia aliquando pro regione confine Drangiane, ali-
quando pro urbe illius prouinciæ, sita iuxta fluum Arachotam. Antiqua exemplaria perperam hic habent,
Erimanto flumini impositam. **¶** Alexandria.) Est una Alexandria in Aria, an uero Solinus illam in-
telligat, nescio, præsertim cum non sit rectum iter per eam ab Arachosia ad Carmaniam desertam. Est & alia

SCHOLIA CAP. LXVII.

Principium huius capituli uidetur men-
dum habere, quo diluendo multi desuda-
runt. Nam cum exemplaria cōmuniter hæ-
beant, ab insula Aucea, & nulla inueniatur
insula quæ sic uocetur, Solini aut intentio
sit, ab insula Taprobane deslectendum ad
continentem Indiae terram, quibusdam ui-
detur hic sic legendum: Ab insula autem ea
cōsequens est, subaudi, ut redeamus ad con-
tinentem. Alij alias habent coniecturas, nos
uerisimiliorem signauimus. Ceterum quæ
hoc capite Solinus refert, abunde tradit Pli-
nius cap. 23. libri sexti. **¶** Repromissæ
concinntatis.) Dixerat Solinus in
proœmio, se librum præparaturum ad com-

Alexandria in Carmania iuxta fluvium Sa-
lam. Vide Ptolemaeum. d. C. Ichthyo-
phagi.) Invenimus in Ptol. Hippophago-
gos & Anthropophagos loca inhabitare se-
ptentrionalia, sed quæ locum occupaverint
Piscivore in Asia amplissima regione, ex
ipso non constat. Sunt Ichthyophagi in Afri-
cæ extremis partibus iuxta Troglodytas,
sed de his Solinus hic non loquitur, cum di-
cat ex Piscivorum regione perueniri in
Carmaniam desertam. Habes & Ichthyo-
phagorum sinum apud Ptol. sed iuxta se-
num Persicum in extremitate Arabiae Fe-
licis. Sunt alij qui Ichthyophagorum regio-
nem ponit ultra Carmaniorum regionem
secus mare, habentem Gedrosiam ab oriente,
ubi tam homines quam pecora eorum ne-
scuntur piscibus, & rursum pecorum car-
nes præbet piscibus. Pisces ad solem assant,
postea ex his panem conficiunt, frumenti
paullulum admiscentes. e. C. Solis insu-
sula.) Hanc insulam aiunt uocari Nostala-
m, & est inculta sacraque Soli. Plinius di-
cit eam esse cubile Nympharum rubens, in qua
nullum non animal absuntur incertis causis.
Martianus tamen dicit uel feruoris animalia
in ea interire: unde si quis imprudens eam
adeat, amplius non apparet. Habet autem hæc insula situm in sinu Persico.

f. C. Ab Hytani flumine.) Flumen Carmaniae Hytani, inquit Plinius, portuosum & auro fertile. Ab eo
primum septentriones apparuisse adnotauere, Arcturum nec omnibus cerni noctibus, nec totis unquam. Hæc Plinius.
Quomodo ista conueniant cum Ptolemaeo, qui extrema loca Carmaniae scribit habere eleuationem polarem 30.
20. graduum, Cosmographis discutiedum relinquo. Ego facile hic meam possem proferre sententiam, sed prudens
calamum contineo. g. C. Achemenidis.) Achemenes primus Persarum seu Parthorum rex fuisse dicitur,
a quo succedentes reges Persarum omnes Achemenes dicti sunt. Sunt qui Achemenen Parthorum seu Medorum
dicunt fuisse ciuitatem. De Carmaniorum moribus uide Melam lib. tertio. h. C. Ab Alexandria Aegypti.)
Plinius cap. 23. sexti paulo dilucidius describit hoc iter, sic inquit: Nec pigebit totum cursum ab Aegypto ex-
ponere, nunc primum certa notitia patefcente. Digna res, nullo anno imperij nostri minus sestertijs quingentis
millibus exhauriente India, & merces remittente, quæ apud nos centuplicato ueneant. Mille millibus pass. ab
Alexandria abest oppidum Heliopolis, inde nauigant Nilo Coptum 303. millia pass. qui cursus Etesijs flantibus
peragitur 15. diebus. A Copto camelis itur aquationum ratione mansionibus dispositis. Prima mansio appella-
tur Hydreuma, secunda est in mote, tertia in altero Hydreumate &c. tandem peruenitur ad Berenicens oppidum, 40.
ubi portus maris rubri. Et quia maior pars itineris conficitur noctibus propter aestus, & statim die absuntur,
totum a Copto Berenicens iter duodecimo conficitur die. Nauigare incipiunt aestate media ante Canis ortum, aut
ab exortu protinus, ueniuntque circiter 30. die Ocelin Arabiae aut Canan thurisæ regionis. Est & tertius por-
tus qui uocatur Muzra, quem India nauigatio non petit, nec nisi thuris odorumque Arabicorum mercatores. In-
tus oppidum regis, eius unum appellatur Saphar, aliud Sabe. Indos autem peteribus utilissimum est ab Oceli
egredi: inde uento Hipalo nauigant diebus 40. ad primum emporium Indiae. Muzirum non expetendum pro-
pter uicinos piratas, qui obtinent locum nomine Hydras, neque est abundas mercibus. Præterea longe a terra ab-
est nauium statio, linitibusque effertur onera quæ geruntur. Regio autem ex qua piper monoxylis linitibus Ba-
racens conuehitur, uocatur Cottonara. Ex India reuigant mense Aegypto Tybi incipiente, nostro Decembri,
aut utique Mechris Aegypti intra diem sextum, quod fit intra idus Ianuarias nostras: ita euenit, ut eodem anno
reuenent. Nauigant autem ex India uento Vulturano, & cum intrare rubrum mare, Africo uel Austro. Hæc Plinius.

Tota

media estate soluunt. Reuertentes nauigant De-
cembri mense. Secundus ex India uentus est
Vultur nens. At cum uentum est in rubrum ma-
re, aut Africus, aut Auster uehunt. Spatium In-
diae decies septies centena & quinquaginta mil-
lia passuum proditur. At Carmaniae centum mil-
lia, cuius pars non caret uitibus. Præterea habet
genus hominum, qui non alia quam testudinis
carne uiuunt, hirsuti omnia facie tenus, quæ fo-
la leuis est. Idem cornis piscium uestiuntur, Che-
lonophagi cognominati.

De sinu Persico, atque Arabico, decem Azanio mari. Cap. LXVIII.

Rumpit hæc littora rubrum mare, idque
in duos sinus scinditur: quorum qui
ab oriente est, Persicus appellatur,
quandoquidem oram illam habita-
uere Persidis populi, uicies & sexages centena
millia passuum circuitu patens. Ex aduerso un-
de Arabia est, alter Arabicus uocatur, oceanum
uero qui ibi influit, Azanium nominant. Car-
mania Persis annectitur, quæ incipit ab insula
Aphrodisia, uariarum opum diues, translata
quondam in Parthicum nomen, littore, quo occa-
sui obiacet, porrecta in millia passuum quinquaginta.
Oppidum eius nobilissimum Susa, in
quo templum Susae Dianæ. A Susis Babytace
oppidum centum trigintaquingentis millibus passuum
distat, in quo mortales uniuersi odio auri co-
emunt hoc genus metalli, & abiiciunt in terra-
rum profunda, ne polluti usum eius, avaritia cor-
rumpant æquitatem. Hic inconstantissimus
est terrarum modus, nec immerito, cum alia cir-
ca Persida nationes schoenis, alia parafangis,
aliam incomperta disciplina terras metiantur, &
incertam fidem faciat mensuræ ratio discors.

alterum efficit sinum. a. C. Aphrodisia.) Greci ἀφροδίτην Venerem dicunt, datumque est huic insulae no-
men istud, quod in ea Venus religiosissime coleretur. Vocatur alio nomine κορινθία, & habet locum in sinu Per-
sico, ubi Persis a Carmania dissepitur. Meminimus & supra quomodo Persis olim translata fuerit in Parthicum
nomen. b. C. Susa.) Testantur Strabo & Herodotus hanc urbem quosque Memnoniam dictam, a Memnone
ne Tithoni patre, scribuntque eius urbis ambitum compleri centum et uiginti stadia, figuræ esse oblongæ. In ea ur-
be, ut Plinius tradit, uetus fuit Persarum regia, dicta Susa, & ἑργίω, hoc est, a lilijs, quorum est in ijs locis
ingens copia: incolæ enim regionis eius susa lilia nuncupant, imò Hebræi & omnes Syri uocant liliam שושן
susan. c. C. Babytace oppidum.) Plinius: Tigridis alueo oppidum est Babytace: abest a Susis 135. M.
passuum. Ibi mortaliū soli aurum in odio contrahunt, id defodiunt, ne quo cui sit in usu. d. C. Inconstantis-
simus modus.) Inconstantiam illam uocat uariam metiendæ terræ rationem, cum quidam utantur schoenis,
alij parafangis, & alij alia mensura. Est autem χοίριον inter alia significata mensuræ genus, quo terram me-
tuntur, constat secundum Herodotum sexagenis stadijs. Parafanges autem secundum eundem constat tricenis
stadijs. Plinius cap. 14. lib. duodecimi dicit schoenium habere stadia 40. hoc est, passus quingentis millia. Alij sunt,

Tota hæc nauigatio dirigitur ad promon-
torium Indiae, quod hodie Calicut uocatur
iuxta quod est insulam Baracem constat si-
tam, ex decima Asia Ptolemaica tabula.
Porro monoxyle linitres, sunt nauigia quæ
ex solo ligno sunt fabricata: nam μόνον
est unum seu solium, & ἑύλον lignum.

i. C. Chelonophagi.) Sonat hæc græ-
ca uox testudini uoros. Greci enim χελών,
uox testudinem, & φάγοιν uocant di-
cunt. Vnde Plinius cap. 24. lib. sexti: In
Carmania angulo sunt Chelonophagi, te-
studinum superficie casus tegentes, carne
uescentes &c. Ptolemeus ponti Chelono-
phagos sub tropico Cancrin Carmania.

SCHOLIA CAP. LXVIII.

Scribit & Pomponius Mela de Arabia
eo et Persico sinu, sed paulo aliter quam So-
linus. Arabici, inquit, sinus & os arctius &
latitudo minor est, maior aliquanto recessus,
& multo magis longa latera, inquit penitus,
intra usque, dum Aegyptum penes & mon-
tem Arabiae Casium attingit, quodam susti-
gio minus ac minus latus, & quo magis pe-
netrat, angustior. Sic Diodorus Siculus lib.
4. Arabici sinus ostia, inquit, patet ad occi-
dum qui meridiem respicit, plurimum stadio-
rum longitudine, quæ Arabia Troglodyta-
rumque sinibus terminatur. Ex his autoribus
manifestum est, sinum Arabicum & mare
rubrum idem esse, sicut & sinus Adriaticus
non differt a mari Veneto. Solinus autem hic
scribit, mare rubrum effecere sinum Arabia-
cum, & alterum ab altero sciungit, ut uide-
licet intelligas sinum latiorum aquarum es-
sionem, quæ post angustias Troglodytia-
cas iuxta litus Arabiae consurgit, unde &
aqua in recessum Persicum sese diffundit, &

inquit, qui 22. stadia singulis schoenis dedere. Sunt alij qui ex Plinij locum uilitatum asserunt, pro XL. legentes LX.

SCHOLIA CAP. LXIX.

De Parthorum regione ita scribunt histori: Parthia est regio nemorosa, montana, et inops frugum. Gens ipsa primum obscurissima, postea Macedombus seruiuit, sed procedente tempore tantum in uirtute creuerunt, ut non tantum finitimi imperarent, sed à Romanis, omnium gentium uictoribus, bello petiti, eos magnis cladibus uicerunt. Post defensionem Macedonici imperij sub regibus fuit, et Arfaces ab Arface primo rege dicebatur. Nos ut potuimus, in angusta tabula expressimus situm Parthiae cum circumiacentibus regionibus, quarum mentionem hic facit Solinus. Sequitur autem sumus Ptolemaicam descriptionem, à qua Solinus paululum discrepat, si plagas orbis exacte animaduertas. **a** (Passargada.) Quidam legunt, Passargada. Et scribit Strabo libro 15. idcirco Cyrum regem Passargadas in honore habuisse, quod ibi Astyagem Medum ultimo praelio superarit: quo loco plura de Cyri sepulchro refert. Curtius lib. 10. scribit, quod cum Alexander Magnus illic uenisset, iussit aperiri Cyri sepulchrum, in quo erat conditum eius corpus, cui dare uolebat inferias. Auro argentoque repletum esse credit, ita Perse uulgauerunt: sed praeter clypeum eius putrem, et arcus duos Scythicos, et acinacem nubilre perit. Caeterum corona aurea imposita, amiculo, cui affueuerat ipse, solum in quo corpus iacebat uelauit: mirantis tantum nominis regem, tantis praeditum opibus, haud preciosius sepulchrum habere, quam si fuisset ex plebe.

SCHOLIA CAP. LXX.

Chaldaeorum regio denominata est Babylonia, à Babylone metropoli regni, quae primum nomen **Babel** sortita est à confusione linguarum quae in eo accidit loco, ut caput undecimum Genesios explicat: cuius confusions meminit et Sibylla in hanc modum: Cum omnes mortales una lingua uerentur, quidam ex ijs altissimam turrim aedificauerunt, coelum per eam cupientes scandere: dii uero turbines mittentes euertere turrim, et propriam atque diuersam uicibus tribuere linguam, unde urbs quoque contigit appellari Babylonom. Hec Iosephus cap. 9. primi Antiquitatum. Quis uero primum condiderit Babylonom, sunt multae inter autores opinionones. Diodorus Siculus, Iustinus, Strabo et Ouidius scribunt eam à Semiramide primum constructam. Berofus uero dicit Belum secundum Assyriorum regem fundamenta Babyloniae oppidi magis quam urbis iecisse, postea Semiramidis ex oppido fecit urbem. De magnitudine eius sic scribunt: Urbs Babylon in ingenti planitie sita est, forma quadrata. Magnitudine quoque uersus centum uicem stadiorum: in summa quadringentorum et octoginta in circuitu quatuor laterum urbis. Strabo uero lib. 16. aliter scribit, nempe in hunc modum: Babylon, inquit, in campo iacet, muri ambitum habet 385. stadiorum: eius crassitudine pedum 32. altitudinem inter turres cubitorum quinquagenam, turrim ipsarum sexagena: uiam super moenibus tam latam, ut quadrigae occurrentes facile pertransire possint, unde et hoc ex septem speculaculis orbis unum dicitur. Non conuenit inter autores de circuitu huius urbis, quibusdam plura signantibus stadia, alijs pauciora. Sed fieri potest, quod haec diuersitas hinc nata sit, quod non sit

De Parthia, & Cyri sepulchro.

Cap. LXIX.

Arthia quanta omnis est, à meridie rubrum mare, à septentrione Hyrcanum salu claudit. Regna in ea duodeuiginti dissecantur in duas partes. Vndecim quae dicuntur superiora, incipiunt ab Armenio limite, & Caspio litore porrecta ad terram Scytharum, quibus concorditer degunt. Reliqua septem inferiora (sic enim uocantur) habent ab ortu Arios Arianosque, Carmaniam à medio die, Medos ab occidui solis plaga, à septentrione Hyrcanos. Ipsa autem Media ab occasu tranuersa, utraque Parthia regna amplectitur. A septentrione Armenia circumdatur, ab ortu Caspius uidet, à meridie Persidem, deinde tractus hic procedit usque ad castellum quod Magi obtinent à Passargada nomine. Hic Cyri sepulchrum.

De Babylone, de Atlantico oceano, de Gorgonum, ac Fortunatis insulis. Cap. LXX.

Haldae gentis caput Babylon est, à Semiramide condita, tam nobilis, ut propter eam & Assyrii & Mefopotamij in Babyloniae nomen transierint. Urbs est sexaginta millia passuum circuitu patens, muris circumdata, quorum altitudo ducentos pedes detinet, latitudo quinquaginta, in singulos pedes ternis digitis ultra quam mensura nostra est altioribus. Amne interluitur Eu-

phrate. Belus ibi Iouis templum, quem in uento rem coelestis disciplinae tradidit etiam ipsa religio, quae deum credit. In emulationem urbis huius Ctesiphontem Parthi condiderunt. Tempus est ad oceani oras reuertitur, repulso in Aethiopia stylo, Nanque ut Atlanticos estus accipere ab occidente & Hispania iam dudum dixeramus, ab his quoque partibus mundi unde primum Atlantici nomen induat, exprimi par est, Pelagus Azanium usque ad Aethiopum littora promouetur, Aethiopicum ad Mossylicum promontorium, unde rursus oceanus Atlanticus, Iuba igitur uniuersae partis quam plurimi propter solis ardorem peruiam negauerunt, facta etiam uel gentium uel insularum commemoratio ad confirmandam fidei argumentum, omne illud mare ab India usque ad Gades uoluit intelligi nauigabile, Cori tamen flatibus, cuius spiritus praeter Arabiam, Aegyptum, Mauritaniam euehere quauis queant classem, dummodo ab eo promontorio Indiae cursus dirigatur, quod alij Leptem acran, alij Drepanum nominauerunt. Addidit et stationum loca, & spatiorum modum. Nam ab India prominentia ad Malachum insulam, affirmant esse quindecies centena millia passuum, à Malacho ad Sceneon ducenta uiginti quinque millia. Inde ad insulam Sadanum centum quinquaginta millia: sic confici ad apertum mare decies centena & septuaginta quinque millia. Idem opinioni plurimorum, qui ob solis flagrantiam, maximam partem istius regionem ferunt humano generi inaccessam, sic reluctatur, et ut mercantiū ibi transitus

frons Africa, quam Caput bone spei uocant, gradum quadragesimum ab aequatore non excedit, hoc est, si abscinderes totam portionem terrae, quae parallelus ille qui transit per Corsicam insulam maris mediterranei, ad septentrionem relinquit, extenderetur tunc terra ad aquilonem et austrum aequali latitudine. Nihil est igitur quod prohibeat nauigationem posse fieri ab India ad mare Atlanticum, sicut et Inba quae Solinus citat, docuit, cum ultra quadragesimum ab aequatore gradum, praeter raras quasdam insulas, nulla terra, sed uastissimum mare in austrum porrigeretur. Caeterum ab Arabico sinu, aut si mauis, ab Azanio mari, occurrunt multa promontoria in littoribus Africae, quorum quaedam hic Solinus describit, sed hodie à Lusitanis alia sortita sunt nomina. Nam dum à Lusitania soluitur, primum ueniunt ad Mesederam, deinde ad Canarias seu Fortunatas insulas, hinc ad Caput album, deinde ad regnum Senegae, ab hoc regno ad Caput uiride, promontorium insigne: hinc ad regnum Gambrae, ab eo ad Sagres et ad regnum Meli, tandem ad extremam Africam frontem, quae Caput bone spei uocant: hinc cursus nauis reductur ab austro uersus aequatorem per uariarum gentium et insularum littora, donec tandem superato sinu Barbarico perueniatur ad Indiam. **d** (Mossylicum promontorium.) Ptolemaeus uocat hoc promontorium et emporium, scribitque simpliciter Mossylicum, et est apud Troglodytas in angulo terrae ubi sunt angustiae maris rubri inter Arabiam Felicem et regionem Troglodytarum, habens ex opposito in Arabia Felice promontorium Ocelis. Poteris igitur illic signare in tabula quam pro Asia ordinauimus. Porro promontorium Drepani, quod in India Solinus dicit esse, in Ptolemaeo non inuenitur, quod ego sciam: nec Malachi, Sceneos, Sadani insularum mentionem facit. **e** (Ut mercantiū ibi transitus.) Plinius sic habet: Quin et commercia ipsa insistant ex insulis Arabes Aethiæ appellati, quoniam

non sit apud omnes eadem studiorum quantitas. **a** (Inuentorem coelestis discipline.) Plinius cap. 26. sexti: Durat ad haec, inquit, in Babylone Iouis Belus templum. Inuentor hic fuit Syderalis scientiae. Capite uero 56. lib. septimi Astrologiam dicit repperisse Atlantem Libyae filium. Alij eius in uentionem tribuunt Abrahamo patriarcha, alij alijs. Berofus libro 3. dicit Noham doctuisse homines astrorum cursus, amumque distinxisse ad cursum solis, et duodecim menses ad motum lune. Sed fieri potest ut à multis haec ars sit adinuenta, sed à nullo profecta, donec singuli suas inuentiones in unum contulerint, aut quod prior inuenit, postea prior excoluerit. **b** (Ctesiphontem.) De hac ciuitate Strabo uolumine 16. sic scribit: Prope Seleuciam uicus maximus est nomine Ctesiphon, in quo Parthorum reges hyemant, Seleuciae parentes, ne à Scythia et militari natione opprimerentur. Hic uicus ciuitatis potentiam ac magnitudinem habet, adeo ut Parthorum multitudinem et apparatus omnem recipiat, ac uendita et necessaria artificia illis suppeditet. In eo Parthorum reges in hyeme propter aeris temperiem degere solent, estate uero in Hyrcania et Ecbatanis agunt.

c (Tempus est.) Vult hic Solinus ostendere, mare etiam esse nauigabile ab Azanio mari usque ad Atlanticum oceanum, hoc est, ad Gades et Fortunatas insulas, cum terra uersus polum Antarcticum non tam longa sit sicut est ad polum Arcticum: imò

bubulos utres binos sternentes ponte, piraticam exercēt sagittis uenenatis. Habet proinde hoc nomen Ascitæ ob rem ipsam. So natenim cōnos Græcis utræ. f. **C** *Tanta pernicitate.* Scribit Plinius capite 29. sexti, gentes Troglodytarum Theriothoas à uentis distos, et mira uelocitate. Nam Græci *θυπετρῆν* ueniatorem dicunt.

g. **C** *Gorgones insule.* Gorgoni- bus ab horrendo aspectu et uelocitate no- men inditum est. Græci enim γοργὸν tum terribilem, tum uelocem dicunt. Gorgones itaq; monstris pernicissimis non absimiles, occidentem uersus in extremis orbis finibus habitasse, constans est auctorum sententia. Aduersus has Perseus eximia fortitudine præstans, non paruo discrimine bellum gessit. Euerunt aut Phorcii filie tres, unde et Phoreydes à patre cognominate sunt. Earum nomina fuerunt, Euriale, Stheno, et Medusa. Cum uero Gorgones sepe uicinis Atlantibus bellū intulissent, ad postremum tandem à Myrina Amazonum regina At- lantidū gratia precibusq; impulsæ, uictæ ac penitus deletæ narratur. h. **C** *Hesperionceras.* Sonat hæc uox, occidenta- le cornu, et est extremum Africæ continen- tis promontorium, ubi scilicet ueluti in fron- te circumaguntur naues in occasum ac mare Atlanticum, quod hodie uocant Caput bo- ne spei. Contra hoc promontorium Gorgo- nes insule narratur, Gorgonum mulierum quondam domus, bidui navigatione distan- tes à continenti, ut tradit Xenophon Lam- psacenus. Penetrauit in eas Hanno Pœno- rum Imperator, prodiditq; uirga sceminarū corpora uiros pernicitate euasisse, duarūq; Gorgonum cutes argumenti et miraculi gratia, in Iunonis templo posuit, spectatas usq; ad Carthaginē captam. i. **C** *Fortunatas.* Vocantur hæ insule Fortunatæ ob nimiam earum fertilitatem rerumq; copiam: eas nunc Hispani appellat Canarias, ob id quod canibus maxime abundant. Absunt à Gadibus milliariis 1200. ponunturq; sub paral- lelo transiente per Syenen. Inhabitanti proinde quasdam earum gentes ferine, quibus nulla est religio, nullus dei timor, nulla necerundia, quippe qui nudi incedunt bestiarū more. Translatas ferunt nostro æuo in eas insulas Cre- ticas uicēs, quæ ibi non ignobilius uinum proferunt quàm in Creta ipsa. k. **C** *Ombrión.* Græci *ὀμβρίον* pluuialem dicunt. Hoc tempore numerantur decem insule Fortunatæ, quarum septem sunt cultæ, tres desertæ. Quæ coluntur, uocantur Fractalancæ, Magna fors, Gran Canaria, Teneriffa, Gienera, Palma, Ferro. Ex his qua- tuor colunt Christū, et tres idolis seruūt. l. **C** *Ferula.* Est ferula genus fructicis, de qua inde Plin. cap. 22. lib. 13. m. **C** *Caprariæ.* A caprarū multitudinē uidetur nomen habere, sicut Canaria à canibus dicitur, et

Niuaris

enormibus lacertis plus quàm referta. Sequitur Niuaris aëre nebuloso, & coacto, ac propterea semper niualis, Deinde Canaria, repleta canibus, forma etiam eminentissimis: inde etiam duo exhibitū lubæ regi. In ea edificiorum durant uestigia, Auium magna copia, nemora pomifera, palmeta caryotas ferētia, multa nux pinea, larga mella, amnes siluris piscibus abundantes, Perhibent etiam expuī in eam undoso mari belluas, deinde cum mōstra illa putre- dine tabefacta sunt, omnia illic intici- tetto odore, ideoq; non penitus ad nuncupationem suam congruere insula- rum quali- tatem.

Niuaris à niue, quàm tamē quidam uocant Niuaris à ntingendo. n. **C** *Duo ex hibiti.* Plinius sic habet: Ex quibus per- ducti sunt à luba duo. Quin apparenti- bus uestigia edificiorum. Cum autē copia om- nes, pomorū et auium omnis generis abun- dent, hanc et palmetis caryotas ferentibus, ac nucce pinea abundare. Esse copiam quoque mellis. Papyrus quoq; et siluros in annibus gigni. Sunt autē caryotæ fru- ctus palmarum, quos et dactylos et palmu- las uocant. Silurus uero piscis est magnus, non absimilis ei quem sturionem uocant, qui in Nilo Aegypti flumine frequens est, et in Danubio quoq; nonnunquam inueniri perhibetur.

POLYHISTORIS CAII IULII SOLINI
VNA CVM SCHOLIIS, FINIS.

t 3

Vantus feruor fuerit olim in doctis hominibus ad explorandum orbis situm, satis indicant plurimorum relicta scripta. Quot citat Strabo, qui tempore Christi saluatoris nostri fuit, qui ante illum in Cosmographia scripserunt? Subsequutus Ptolemæus, habuit & is qui ante illum scripserunt, quos in suo opere imitaretur, & rursum quos carperet. Succesit utriq; Pomponius Mela, aut saltem Ptolemæo coæuius fuit, qui non minori industria in ipsa Hispania conscripsit orbis situm, quàm Strabo in Græcia, aut Ptolemæus in Aegypto. Coæuum dico fuisse Ptolemæo, quia fuit ante Plinium & Solinum, cum eius scripta ab illis citentur. Coniectura quidam mouentur illum fuisse sub Iulio Cæsare, alij sub Claudio Imperatore, quod in tertio libro sic scribat: Britannia qualis sit, qualesq; pro generet, mox certiora & magis explorata dicentur: quippe tamdiu clausam aperit ecce principum maximus, nec indomitum modo ante se, uerum ignotarum quoq; gentium uictor, qui propriarum rerum fidem ut bello affeclauit, ita triumpho declaraturus portat. Hæc ille. Quis nunc princeps ille maximus fuerit inter Romanos Imperatores qui triumphauerit de deuicta Britannia, studiosi lectoris hic relinquimus iudicio, scientes in rebus obscurioribus nascitis non posse satis fieri. Quod autem Melam fuisse Hispanum diximus, ipse de se id dicit libro secundo, nempe quod fuerit oriundus ex Melaria Betice (quæ hodie est Granata) oppido, unde quidam eum magis Melam quàm Melam cognominant: sed quàm concinne adiecliuũ masculinum Mella à Mellaria forment, ipsi uiderint. A familia sua magis uidetur habere cognomen Mela, quàm à patria. Sed de hoc satis. In præfatione sua pollicetur compendio tradere situm orbis, et si id satis difficile sit, ob multa aspera gentium locorumq; uocabula, quæ si pergas explicare, longa oratione opus erit, quæ magis fastidium apud lectorem quàm gratiam conciliabit, tamen materie utilitas, dictionis ornatum facile adæquabit, uel etiam superabit. Dicit proinde se hunc obseruaturum ordinem, ut primum strictim explicet formam uniuersæ terræ, & in quas partes potiores diuidatur, quæ habitari queant, & quæ humanam mansionem non admittant. Deinde ad particularia se conuertens loca, à maritimis orsus est, quod olim potentissimæ urbes essent sitæ in litoribus maris, ut sunt Carthago, Roma, Alexandria, Venetiæ, Byzantium, Genua, Narbona &c. licet postea quoq; coeperint in terris non minores ædificari urbes, quales multæ sunt in Gallia, Germania & Sarmatia,

Subiecimus Solino hic sub finem, amice lector, totius Asiæ maioris picturam, in qua singulas, quoad fieri potuit, expressimus regiones in quas Asia ipsa distribuitur, nisi ubi loci angustia nobis obstaculo fuit, potissimũ in Asia minori. Huic tamen defectui succurrimus per aliam figuram, quam posuimus supra capite quinquagesimo primo, quæ explicatius tibi ob oculos ponit Asiæ minoris atq; multarum Syriarum regiones. Africæ uniuersalem descriptionem habes capite quadragesimo. Europæ autem figurationem expressiorem inuenies infra in Pomponio mox post principium. Asiæ ab oriente in præsentì tabula adiecimus extremam oram, ut à nostri æui hominibus est explorata.

nempe Lutetia, Mediolanum, Lugdunum, Colonia Agrippina, Erdfordia, Norimberga, Vienna Austriae, Vlna, Buda, Cracouia, & aliae pleraeq; & quamuis quaedam earum olim quoq; extiterint, tamen interim supra modum incrementum acceperunt in diuitijs, potentia & aedificijs, id quod satis claret in Lugduno & Mediolano. Sed ad Melam reuertamur. Hic mare ingressus, ut littora procurrunt, ita urbes & maritimas describit regiones. Haeret in duobus primis libris in mari mediterraneo, quod Romanis cum suis littoribus magis fuit notum atq; frequentatum, quam interiores getum regiones. In tertio uero libro describit pelagus quod ab extra terram circumluit, adiiciens quae memoranda in regionibus singulis atq; earum incolis inueniuntur.

POMPONII MELAE

COSMOGRAPHI DE ORBIS SITU

LIBER PRIMVS.

PROOEMIVM.

10

R B I S situm dicere aggredior, impeditum opus, & facultia minime capax. Constat enim ferè ex gentijs, locorumq; nominibus, & eorum perplexo satis ordine, quem persequi longa est magis quam benigna materia; uerum aspici tamè, cognoscique dignissimum; & quod si non ope ingenij orantis, ac ipsa sui contemplatione precium operè attendentium absoluat. Dicam autem alias plura & exactius. Nunc autem ut quaeque erunt clarissima, & strictim; ac primo quidem, quae sit forma totius, quae maximae partes, quo singulae modo sint, utq; habitentur, expediam. Deinde rursus oras omnium, & littora ut intra extraq; sunt, atq; ut ea subit ac circumluit pelagus, additis quae in natura regionum incolarumq; memoranda sunt; id quod facilius sciri possit atq; accipi, paulo altius summa repetetur.

20

Mundi in partes quatuor diuisio.

SCHOLIA CAPITIS
PRIMI.

Caput primum.

30

Mne igitur hoc, quicquid id est, cui mundi coelique nomē indidimus, unū est, & uno ambitu se cunctaq; amplectitur, partibus differt; unde sol oritur, oriens nuncupatur aut ortus; quā demergitur, occidens uel occasus; quā decurrit, meridies; ab aduersa parte septentrio. ^a Huius medio terra sublimis cingitur undiq; mari, eademq; in duo latera, quae hemisphaeria nominantur, ab oriente diuisa ad occasum, ^b zonis quinq; distinguitur; mediam aëstus infestat, frigus ultimas; reliquae habitabiles, paria agunt anni tempora, uerum non pariter. ^c Antichithones alteram, nos alterā incolimus. Illius situ

stituitur ratione, ut illis qui habitant sub aequatore nulla sit plaga meridionalis, aut due, cum meridies illis spiret in aëstate nostra à septentrione, hyeme autem ab austro. ^a C Huius medio terra sublimis. Videtur Pomponius sic terram assequisse, perinde quasi medium pomum in aqua natet, cuius superficiei apex undiq; mare habet in demisso loco: sed absit ut tantus Cosmographus tam uulgariter orbis faciem studiose lectori proponat.

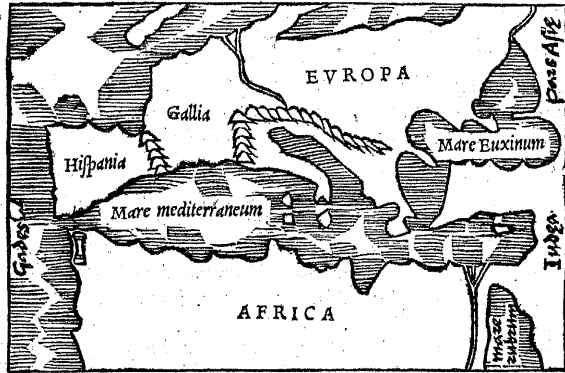
40

Hoc potius uidetur uelle, ut qui constituitur sub aequatore, ubi medium terrae est, summum teneat terrae locum, cum uterq; polus ibi in horizonte delitescat, & mare ibi uideatur cingere extremitates horisontis. Est enim in septentrione mare, est & in occidente ultra Hispaniam & Mauritaniam, est deniq; in meridie: sed in oriente non est, nisi in extremis Indiae partibus in oppositum hemisphaerium aliquot gradibus ire contendat. Numerato enim ab Hispaniae extremitate medio circulo in orientem, hoc est, 180. gradibus, adhuc ferè 50. graduum spatium terrae protenditur usq; ad extremam Indiae oram. ^b C Zonis quinq; distinguitur. Hemisphaerium nostrū ab antiquis in quinq; diuiditur zonas. Due supponuntur polis, una aequatori, & aliae due intercipiuntur media & extremis. Media quae est sub aequatore, dicitur à quibusdam habere magnū aëstum: extremæ uero quae sunt sub polis instantur frigore excellenti. Intermediae temperate sunt, non nimio aëstu torridate, nec excellenti frigore rigescentes. ^c C Antichithones. Intelligit Antipodes, qui uestigia sibi mutuo opponunt, pedesq;

obvertunt, hoc est, qui ex diametro terrae superficiem inhabitant, quales frē sunt qui temperatas inhabitant zonas: illi enim pariter agunt anni tempora, uerum nō pariter, ut cum illis est aestas, nobis est hyems, & e cōtra. Et cognitio nostrae zone sit, cognosci potest & alterius situs, non obstante ardore intercedentis plagae. Sic enim ueteres putarunt alteram temperatam zonam hanc potuisse adiri propter intolerabilem torridae zone aestum: at contrarium hodie nauae experimur, cum circa tropicos maiores deprehendant esse aestus quam sub ipso aequatore. Ratio huius est, quod sol in tropicis constitutus, radios demittit perpendiculares, deinde dies ibi sunt longiores quam sub aequatore, & diutius moratur sol in illo

parallelo quam in aequatore: nam in duobus mensibus uix tantumdem ab illo parallelo declinat, quantum in quatuor diebus recedit ab aequatore. **d** **H**ec ergo ab ortu porrecta.) Describit hic Pomponius nostram zonam, dicitq; illam ubi latissima est, hoc est, ubi nullum intercipit mare, non adaequare longitudinem: nam longitudo porrigitur ab extrema Indiae ora, & desinit in fines Hispaniae. Latitudo uero accipitur à tropico Cancris usq; ad parallelū illum qui describitur circumactū poli eclipticae, et haec intercapedo comprehendit gradus 43. Incipit enim ab elevatione poli grad. 23. & minut. 30. desinitq; ubi polus attollitur grad. 66. atq; dimidio. Longitudo uero est ferme 220. graduum, si solam terrā metiaris. Hanc zonam expressimus supra in figura Asiatica, quā Solino adiecimus. **e** **A**mbitur omnis oceano.) Alluitur quidē nostra zona oceano à septentrione, ab oriente et ab occidēte, sed nō à meridie. Quatuor maria quae sese huic zone insinuant, sunt mare mediterraneum, Persicum, Arabicū, & Caspium. Mediterraneū ab occasu ingreditur, Caspium secundū quosdam à septentrione, Persicum & Arabicū à meridie. Porro occidentale mare, hoc est, mediterraneū, primū angustum est, & ueluti per fauces apud Gaditanos terrā ingreditur, litoraq; Africae & Europae usque adeo distendit, ut à Liguria in Africam undecim ferē numerentur latitudinis gradus, in faucibus autē Abylinis non sit latitudo quartae partis unius gradus. **f** **M**inus mille passibus.) Loquitur de angustijs Hellepontis, per quas Xerxes rex Persarum fecit pontem cum cōtra Athenenses pugnaret, ubi Europa coniunctissima est Asiae, intercedente solum arctissimo mari, ad cuius ripas sitae sunt ciuitates Abydos & Sestos, quas memoratus Xerxes pontem coniunxit, ut exercitū suum traderet. De hoc uide Iustinum libro secundo. Porro quando Mela subiicit, inde serius, sed modicē admodū laxat, intelligit Propontidem, quae in Bosphoro Thracio propē Constantinopolim iterum in tantas contrahitur angustijs, ut etiam teste Plinio alitum cantus canumq; latrans utriusq; audiantur, nisi cum uenti uocis sonum auferunt. Hinc rursus cōstrigit latissimum mare Euxinum, quod uersus septentrionē per Bosphorum Cimmerium ueluti per fauces transmittitur in paludē Maeoticam. **g** **N**ostrum mare dicitur.) Refertur hic nostrum, ad Europae habitatores, quorum est mare mediterraneum

ob ardorē intercedētis plagae incognito, huius dicendus est. **d** Haec ergo ob ortu porrecta ad occasum, & quia sic iacet, aliquanto quā ubi latissima est, longior, & ambitur omnis oceano, quatuorq; ex eo maria recipit, unum ab septentrione, à meridie duo, quartum ab occasu. Suis locis illa referentur. Hoc primū angustum, nec amplius decem millibus passuum patens, terras aperit, atq; intrat, tum longe lateq; diffusum abigit uaste cedentia littora, isdemq; ex diuerso propē coeuntibus adeo in arcum agitur, ut minus mille passibus pateat. Inde se rursus, sed modicē admodum laxat, rursusq; etiam q̄ fuit arctius exit in spatium: quo cum est acceptum, ingens iterum & magnū, & paludī quā uenit, quaq; dispergitur, uno uocabulo nostrum cae.

do. Porro quando Mela subiicit, inde serius, sed modicē admodū laxat, intelligit Propontidem, quae in Bosphoro Thracio propē Constantinopolim iterum in tantas contrahitur angustijs, ut etiam teste Plinio alitum cantus canumq; latrans utriusq; audiantur, nisi cum uenti uocis sonum auferunt. Hinc rursus cōstrigit latissimum mare Euxinum, quod uersus septentrionē per Bosphorum Cimmerium ueluti per fauces transmittitur in paludē Maeoticam. **g** **N**ostrum mare dicitur.) Refertur hic nostrum, ad Europae habitatores, quorum est mare mediterraneum

terum exiguo ore coniungitur. Id omne mare dicitur, Angustias, introitumq; uenientis, nos fretum, Graeci *πρωπέλαγος* appellant. **h** Quā diffusū, alia alijs locis cognomina acceptat; ubi primum se coarctat, Hellepontus uocatur, Propontis ubi expādit; ubi iterum pressit, Thracius Bosphorus: ubi iterum effundit, pontus Euxinus: quā paludī cōmittit, Cimmerius Bosphorus, palus ipsa Maeotis. Hoc mari, & duobus in clytis amnibus Tanai & Nilo, in tres partes uniuersum diuiditur. Tanais à septentrione ad meridiem uergens, in mediā ferē Maeotida defluit, & ex diuerso Nilus in pelagus. Quod terrarum facit à freto ad ea flumina, ab altero latere Africam uocamus, ab altero Europen: ad Tanain Europen. Ultra quicquid est, Asia est.

Summa Asiae descriptio. Cap. II.

Ribus hanc e partibus tangit oceanus, ita nominibus ut locis differens, Eous ab oriente, à meridie Indicum, à septentrione Scythicus. Ipsa ingenti ac perpetua fronte ad orientem uersa, tantum ibi se in latitudinem, quantum Europa & Africa, & pelagus, quod inter ambas immissum est, effundit. **b** Inde cum aliquatenus solida processit, ex illo oceano quem Indicum diximus, Arabicum mare & Persicū, ex Scythico Caspium recipit, & ideo quā recipit, angustior: rursus expanditur, & fit tam lata quā fuerat. Deinde cum iam in suum finem, aliarumq; terrarū confinia deuenit, media nostris aequoribus excipitur, reliqua, altero cornu pergit ad Nilum, altero ad Tanain. **d** Ora eius cum alueo Nili amnis ripis descendit in pelagus, & diu sicut illud incedit, ita sua littora porrigit, deinde fit ueniēti obuiam, & primum se ingenti ambitu incuruat, post se ingenti fronte ad Helleponticū fretum extendit, ab eo iterum obliquat ad Bosphorū, iterumq; ad Ponticū latus curua, aditum Meotidos transuerfo margine tangit. Inde eam gemio ad Tanain usq; complexa, fit ripa, quā Tanais est. In ea primos hominum accepimus ab oriente Indos, Seres et Scythas. Seres mediā ferme Eoae partis incolunt, Indi & Scythae ultima, ambo late partēs, neq; in hoc tantum pelagus effusi: spectāt enim etiam meridiē Indi, oramq; Indici maris, nisi ubi aestus inhabitabilem efficiunt, diu cōtinuis gentibus occupant; spectant & septentrionem Scythae, ac littus Scythicum, eius cum alueo Indi. **s**ensus est, si ab ostio Nili sequaris littus maris mediterranei, deducaris in Syriam, & hinc per Ciliciam ibis obuiam mari Aegeo, ut non sine magno ambitu per littora maris uenias in Cariam aut Asiā

diterraneum cum omnibus sinibus eius. **h** **Q**uā diffusū dicitur.) Vocatur enim in diuersis locis diuersis nominibus; ut mare Balaricum, mare Ligisticum, mare Tyrrhenum, mare Carpathicum & c.

i **T**anai & Nilo.) Quomodo mare mediterraneum, Tanais & Nilus orbem terrae in tres distinguant partes, Europam, Asiam, & Africam, uideri potest in tabula quam Solino pro Asiae descriptione adiecimus. Quidam tamen nō Nilo, sed mari rubro aiunt Asia distinguī ab Africa.

SCHOLIA CAP. II.

Alluit, inquit hic Mela, Asiam oceanus ex tribus partibus seu plagis mundi, meridie scilicet, oriente et septentrione. Ab oriente oceanus Eous & c. **a** **P**erpetua fronte.) Praeter unum mare Caspiū, Asia nullas habet interruptiones marium, sed continua successione extenditur in orientē, claudaturq; iuxta ueterum inuentionem orā latissima. Sed cum nostro aeuo plurimum terrae accesserit Indiae, per nouas explorationes & nauigationes, paulō aliam formā cornu Asiae induit q̄ hic Mela describat.

b **I**nde cum aliquatenus solida processit.) Quā solidum & rectum procedat litus Indicum, ostendit tabula Asiae Solino adiecta. Certe magni sinus ex oceano meridiano in Asiae terram ingrediuntur, qui sinuosum efficiunt litus atq; inaequale, etiam si Arabicum mare atq; Persicum non numeremus. **c** **E**x Scythico Caspium recipit.) Sic pleriq; sentiunt, mare Caspium nasci ex oceano septentrionali, sed Ptolemæus secus mare illud describit, ut inter ipsum & oceanum septentrionalem lata intercedat terra. Nō igitur Asia ea parte quā mare Caspiū tenet angustior est, ut hic Mela refert, sed eodem tenore procurrit in orientē, et tandē desinit in oram strictiorē, ut tabula ipsa Asiae ostendit. Ab occidente uero terminatur ad maria nostra praeter extrenitatem septentrionalem, quae desinit ad Tanain fluuium, & extremitatē meridionalem, quā terminat Nilus. **d** **O**ra per Ciliciam ibis obuiam mari Aegeo, ut non sine magno ambitu per littora maris uenias in Cariam aut Asiā

minorem, quas regiones Mela hic frontem uocat Asiae. Ab ea fronte peruenitur ad Helleponticas fauces, inde Propontis paludium dilatatur, et rursus in Bosphoro contrahitur, et ab illis angustiis distenditur in pontum Euxinum, et tandem per Bosphorum Cimmericum patet aditus in Maeoticas paludes, quae recipiunt Tanaim fluuium, ad cuius ripam habitant Scythae, post hos sequuntur Seres, et tandem Indi. Indi tenent extremitatem orientalem, et Scythae occidentalem, Seres autem mediam Asiae partem. Nostra tamē tempestate totus ille tractus Asiae septentrionalis occupatur à Tartaris, et Indi tenent meridionalem plagam, nisi ubi ob nimios calores comoda habitatio esse nequit. **c** (Hunc populi Persarum.) Sinum, inquit, Persicum ambiunt Persae, et sinum Arabicum Arabes, ut scilicet Arabes extendantur usque ad Nilum, ultra Nilum uero Aethiopes commorentur. Ultra sinum autē Caspium olim habitauerunt Amazones, ac inde Hyperborei, quos tamen quidam ponunt citra Tanaim in Europa. Ex reliquis mediterraneis gentibus quas hic Mela enumerat, quaedam celebres sunt apud auctores, aliae obscurae. Pharmacotrophi Scythae sunt, sic dicti quod uenenum comedant. Georgi uero nomen habere uidentur ab agricultura.

f (Moschi.) Hi hodie tenent extrema Europae à septentrione, confines Polonis et Lithuanis. **g** (Medi, Armenij.) Recenset Mela gentium nomina eo ordine quo situm habet in terra: nam Medis sunt confines Armenij, Armenij Comagini et Cappadoces, Cappadocibus Gallograeci, qui et Galatae, ad quos diuus Paulus unam epistolam scripsit. His iunguntur Lyciones, Phryges etc. Quod autē Pomponius hic meminit Syrocliticum, et non absolute dicit Cilicium, fieri potest quod Cilicia in duas distinxerit partes, eamque quae Syriae contermina est uocarit Syrocliticam.

h (Eadem gentes.) Sensus est, in locis meridionalibus Asiae sunt gentes quae sepe comuncem habent Syriam appellationem, sicut et in septentrione tam uariae gentes uno nomine Scythae appellantur: unde et una lingua uidentur Syri, Mesopotami, Chaldaei, Assyrii, et aliae circūiacentes regiones, quam sacrae literae plerumque Arameam uocant. **i** (Super illum alterum.) Dicit Babylonios sitos super alterum sinum, quem scilicet, ut prius, intelligit Arabicum: unde et quidam scripserunt, Euphratem fluuium qui labitur per Babyloniam, mergi in sinum Arabicum, sed ex Ptolemeo aliud colligitur, nempe et Babyloniam et Euphratem coniecti sinui Persico.

k (Super Aethiopiae Aegypti.) Fuerat hic magis dicendum, infra Aethiopiae sitam Aegyptum, cum Nilus ex Aethiopia descendat in Aegyptum: sed uidetur Mela respectum habuisse ad polium arcticum, ut ea superiora esse dicitur, quae illi sunt propinquiora. **l** (Arabia angusta.) Post Canopicum Nili ostium supra mare rubrum prominet frons quaedam Arabiae usque in mare mediterraneum, cui in flexu ipso iungitur Syria. Vide supra in Solino figuram quam posuimus pagina 82. **m** (Extra autem.) Regiones in fine huius capitis enumeratas, inuenies supra in figura quam Solino pag. 38. adiecimus.

Non opus

nisi unde frigidioribus arcentur, usque ad Caspium sinum possident, Indis proxima est Ariane, deinde Aria & Gedrosis & Persis ad sinum Persicum: hunc populi Persarum ambiunt, illum alterum Arabes: ab his, quod in Africam restat, Aethiopia est, illic Caspiani Scythis proximi, sinum Caspium cingunt, ultra Amazonas, ultraque eas Hyperborei esse memorantur, Interiora terrarum multae uariaeque gentes habitant, Gandari & Paricani, Baetri & Susiani, Pharmacotrophi, Bomarei, Coamani, Rophanes, Dahae. Super Scythas Scytharumque desertum, ac super Caspium sinum, Comari, Massagetae, Cadusij, Hyrcani, Iberi. Super Amazonas & Hyperboreos, Cimmerici, Scythae, Eniochia, Georgi, Moschi, Corisae, Phoristae, Riphaces, atque ubi in nostra maria tractus excedit, Mardi, Antibarani, & notiora iam nomina, & Medi, Armenij, Comageni, Murrani, Vegeti, Cappadoces, Gallograeci, Lycaones, Phryges, Pisidae, Isauri, Lydi, Syroclitici. Rursum ex his quae meridiem spectant, eadem gentes interiora littora usque ad sinum Persicum, Super hunc sunt Parthi & Assyrii, super illum alterum Babylonij. Et super Aethiopiae, Aegypti ripis Nili amnis & mari proxima, idem Aegyptij possident: deinde Arabia angusta fronte septentrionalia littora attingit, Ab ea usque ad flexum illum quem supra retulimus, Syria, & in ipso flexu Cilicia: extra autem, Lycia & Pamphylia, Caria, Ionia, Aeolis, Troas usque ad Hellepontum. Ab eo Bithyni sunt ad Thraciū Bosphorum, Circa Pontum aliquot populi alio alioque sine, omnes uno nomine Pontici dicuntur, ad lacum Maeoticum, ad Tanaim Sauromatae.

Summa Europae descriptio. Cap. III.

Europa terminos habet ab oriente Tanaim & Maeotida, & Pontum, à meridie reliqua nostri maris, ab occidente à Atlanticum; à septentrione Britannicum oceanum, à Ora eius, forma littorum à Tanai ad Hellepontum, quā ripa est dicti amnis, quā flexum paludis ad Bosphorum redigit, quā Ponto, Propontidi & Helleponto latere adiacet contrarijs littoribus, Asiae non opposita modo, uerum etiam similis est. Inde ad fretum nunc uasit retracta, nunc prominens, tres maximos sinus efficit, totidemque in altum se magnis frontibus euehit. Extra fretum ad occidentem inaequalis admodum, praecipue media, quā procurrit ad septentrionem, nisi ubi semel iterumque grandī recessu abducitur, penē ut directo limite extenta est. Mare quod primo sinu accipit, Aegaeum dicitur, quod sequenti in ore Ionium, Adriaticum interius, quod ultimo nos Tuscum, quod Graij Tyrrenum perhibent. Gentium prima est Scythia alia, quam dicta est, à Tanai medio ferme Pontici lateris, Hinc in Aegaei partem continens Thracia ac Macedoniae adiungit. Tum & Graecia prominet, Aegaeumque ab Ionio mari dirimit, Adriatici latus Illyrii occupat. Inter ipsum Adriaticum & Tuscum Italia procurrit. In Tusco ultimo Gallia est, ultra Hispania est. Haec in occidentem, Denique etiam ad septentrionem diuersis frontibus uergit, deinde rursus Gallia est longe, & à nostris littoribus huc usque promissa. Ab ea Germani ad Sarmatas porriguntur, illi ad Asiam. Haec de Europa.

ab hoc promontorio, uel ab alio sibi opposito (est enim extrema Italiae ora bifrons) usque ad frontem Epiri, quam Acrocerauniam uocant, et tertius ab hac fronte usque ad Hellepontum. **c** (Extra fretum.) Haec intelligenda sunt de figura Europae, quam habet à Gaditano freto per littora Hispaniae, reflectens se à septentrione, et prociarrens in orientem inaequali limite. Haec ex adiecta pictura aduertere poteris. **d** (Aegaeum dicitur.) De mari Aegaeo scripsimus supra in Solino cap. 36. sub littera r. Porro Ionium mare sic dictum quidam putant à Ionio Dyrachij filio, quem imprudenter se occisum in mare proiecit Hercules, ut defuncti memoriam propargaret. Alij alias habent coniecturas. Est autem mare illud inter sinum Adriaticum et Peloponnesum. Sinus Adriaticus hanc nomenclaturam habet ab Adria ciuitate, cuius uestigia prope Ferrariam adhuc uideri asserunt. **e** (Nos Tuscum.) Vocatur mare illud quod alluit citeriore Italiam Tuscum, à Tuscia regione, et Tyrrenum à Tyrreno Lydi fratre atque Athys filio, qui è Maeonia discedens uenit in Italiam, occupauitque oram maritimam quae est citra Liguriam. **f** (Scythia alia.) Duplex est Scythia: una in Asia, cuius supra meminit: alia in Europa, cuius mentionem hic facit. **g** (Graecia prominet.) Peloponnesus, inquit, quae longè in mare porrigitur, dirimit Aegaeum mare à Ionio. **h** (Inter ipsum Adriaticum.) Efficiunt haec duo maria, Adriaticum et Tuscum, peninsulam Italiam, id quod pictura docet. **i** (Rursus Gallia est.) Gallia, inquit, alluitur à meridie nostro mari, quod est mediterraneum, et à septentrione mari Britannico etc.

Non opus habet hoc Pomponij caput multa declaratione, sed unica Europae figura, quā adiecimus, satis omnia explicat quae hic commemorantur. Exponam tamen alia quae hic simplici lectori difficultia aut obscura uideri possent. **a** (Atlanticum.) Est mare Atlanticum proprie, quod Libyae alluit littora, ab Atlantide Mauritaniae monte sic denominatum. Pomponius uero denominationē illam ultra fretum Gaditanum in Hispanias quoque trahit, quod tam exiguus maris ingressus Hispaniam diuidat à Mauritania. **b** (Ora eius.) Extremam et terminum Europae orientalem intelligit, quae à Tanais fonte incipit, et extenditur per ripas Tanais, Maeoticas paludis, ponti Euxini, Bosphori, Propontidis etc. in meridiem. Inspecit figuram Europae hic adiectam, et omnia clarius uidebis in ea quam calamus exprimeere possit: uidebis enim oculo, quomodo Asiae et Europae littora contra se ponantur, iam contrahuntur, iam porriguntur, et rursus ab inuicem distenduntur, qui inaequalis procurrit uarios efficit sinus. Vbi littora Asiae et Europae ad se propius accedunt, fretum efficiunt, et ubi à se distenduntur uel retrahuntur, maria cōstituant. Rursus ubi orae terre frontes mitti in mare, sinus efficit, ut est circa Peloponnesum et circa Italiam. De his uarijs maris anfractibus plura supra scripsimus in Solino cap. 36. sub littera r. Tres maximi sinus quorum hic meminit Mela, sunt hi: primus est à Gaditano freto usque ad extremam Italiae promontorium: secundus

Summa Africæ descriptio. Cap. III.

Frica ab orientis parte Nilo termina-
ta, pelago à cæteris, breuior est quidẽ
quàm Europa, quia ^a nec usquam A-
sia, & non totis huius littoribus ob-
tenditur. ^b Longior tamen ipsa quàm latior, &
quà ad fluiuium attingit latissima: ^c utq; inde
procedit, ita media præcipue in iuga exurgens
pergit incurua ad occasum, fastigiataq; se molli-
ter, & ideo ex spatio paulatim adductior, Vbi
finitur, ibi maxime angusta est. ^d Quantum in-
colis, eximie fertilis. Verum quod pleraq; eius
incolta, & aut arenis sterilibus obducta, aut
ob situm cæli, terrarumq; deserta sunt, aut infe-
stantur multo ac malefico genere animalium.
Vasta est magis quàm frequens, Mare quo cin-
gitur, à septentrione Libycum, à meridie Aethi-
opicum, ab occidentè Atlanticum dicimus.
Ab ea parte quæ Libycæ adiacet, proxima est
Nilo provincia quam Cyrenas uocant, Dein-
de cui totius regionis uocabulo cognomen in-
ditum est, ^e Africa, cætera Numidæ & Mauri
tenent, sed Mauri in Atlanticum pelagus ex-
positi. Vltra Nigritæ sunt, & Pharusij, usq; ad
Aethiopus; hi & reliqua huius, & totum latus
quod meridiem spectat, usq; in Asiæ confinia
possidēt. At super ea quæ Libycæ mari abluun-
tur, Libyes Aegyptij sunt, & ^f Leucoæthiopes,
& natio frequens multiplexq; Getulij; deinde la-
tè uacat regio perpetuo tractu inhabitabilis,
tum primos ab oriente Garamantas, post Au-
gilas & Troglodytas, & ultimos ad occasum
Atlantas audimus. Intra (si credere libet) uix-
iam homines, magisq; semiferi s̄ Aegipanes &
Blemmyæ, et Gamphasantes, & Satyri, sine te-
ctis passim ac sedibus uagi, habēt potius terras
quàm habitēt. Hæc summa nostri orbis, hæc ma-
ximæ partes, hæc formæ gentesq; partiū. Nunc
exactius oras situsq; dicturo, inde est cōmodis-
simum incipere, unde terras nostrū pelagus in-
greditur, & ab his potissimum, ^h quæ influenti

de in Solino cap. 37. sub litera e, quid scripserimus ex autoribus de fertilitate & sterilitate Africæ.
^e Africa.) Subaudiendum, minor: ea enim ponitur inter Numidiæ & Cyrenas. Post Numidiæ se-
quitur duplex Mauritania, Cæsariensis & Tingitana. Tingitana extenditur ad mare Atlanticū. Hinc si pergas
ad austrum, occurrunt Nigritæ, Senegenses, Gambenses, Mellenses &c. Mela post Nigritas ponit Pharusios,
inde Aethiopes, qui extenduntur usq; ad Nilū, qui secundū eum terminus est Africæ. ^f Leucoæthiopes.)
Sic uocantur quidā Aethiopes, qui cōparatione aliorum subalbi esse deprehenduntur, non in totum albi, nec in
totum nigri. ^g Aegipanes.) De his monstris diximus in Solino cap. 37. sub litera h, & cap. 44. sub
litera l. Habes quoq; ibi de Gamphasantibus et Satyris. ^h Quæ influenti dextra sunt.) Cùm oceanus

SCHOLIA CAP. III.

Hic in primis te, lector, mittimus ad So-
linianam figuram, quæ pro Africa ordinat-
imus cap. 40. ubi uidebis Africam undiq;
mari cinctam, præter portionē aliquam ter-
ræ, quæ est prope Canopicum Nili ostium,
inter mare rubrum & mare mediterraneū.
Ab austro tamen nõ extendimus picturam
ipsam usq; ad oceanum meridionalem, sed
rescruimus portionem aliquam ab Africa,
quæ & ueteribus Cosmographis fuit inco-
gnita. Quod autem Mela Africam breuiora
rem asserit esse Europam, recte sentis, qui eā
ab occidente extendit usq; ad Nilum. Sin
longitudinem eius metiamur ab Atlantico
mari usq; ad mare rubrum & Troglodyta-
rum orientalem oram, longior erit Africa
Europam, aut saltem æque longa, cum litto-
ra utriusq; partis, tam ab occasu quàm ab
exortu eisdem incipiant & finiantur meri-
dianis. ^a Nec usquā Asia.) Certe
Troglodytarum regio obtenditur Arabia,
et Cyrenaica provincia opponitur Caria,
& parum abest quin & Aegypti pars Cili-
ciæ opponatur. Sed facile hic defendi potest
Mela, præsertim qui Troglodytas extra
Africam ponit. ^b Longior ipsa q̄
latior.) Metitur hic Mela Africam ut suo
tempore fuit explorata, etiam si infra men-
tionē faciat extremi Africæ cōtinēntis pro-
montorij, quod hodie uocant Caput bonæ
spei, de quo in Solino cap. 70. sub litera e
& h nonnihil diximus. Vt nostro tempore
est explorata, latitudo superat longitudinē:
nam in longitudine habet gradus 56. in la-
titudine aut 64. ^c Vtq; inde pro-
cedit.) A Nilo, inquit, Africa sensim erig-
gitur in mōtum uertices, quousq; ueniatur
ad Atlantem; sed quomodo incurua pergat
ad occasum, finiatq; ibi, ubi maxime an-
gusta est, difficilem uidetur habere sensum,
nisi angustias illas reseras ad fretum Gadi-
tanum. ^d Quantum incolitur.) Vi-

per Gaditanum fretum in continentem terram irumpat, commodum usum fuit Pomponio fluxum eius sequi, oramque tenere dextram, quae est litus Africanum, et studiose lectori ostendere regiones, urbes, mores, fluvios, et quicquid procedenti obvium venerit, et ubi litus illud maris mediterranei ab soluerit, etiam proseguere et describere litus oceani quoad totam cingit Africanam.

SCHOLIA CAP. V.

Iam sepe diximus, oceanum iuxta diversas quas alluit terras, alia et alia sortiri nomina, ut est mare Indicum, mare Persicum, mare Britannicum: sic hic ab Atlantico monte, qui Mauritaniam occupat, et per tingit usque ad oceanum occidentalem, denominatur ab eo mare Atlanticum.

a C Primae partes.) Quemadmodum caeli longitudo accipitur ab occidentem in orientem, quod scilicet motus tam planetarum quam nonae sphaerae continuo in orientem nitatur, ita quoque in terris longitudo in partibus sit ab occidentem, et primae terrae partes capiuntur ab Hispania et Mauritaniam, et non ab India. Quod si ortum solis et initium diei inspicere uoluerimus, sic quidem primas concedimus orienti et non occidenti, quia haec sunt a primo mobili, cuius motus sit ab orientem in occidentem, contrariam scilicet planetis observans legem. b C Eius orae finis.) Mulucha, inquit, finis est Mauritaniae ab orientem, distinguens eam a Numidia. Ampelusia autem promontorium (a vineis sic dicta) initium eius est, in quo scilicet specus est Herculi facer, quod in eo refratur occidisse gigantem incolis molestum. Porro Mulucha fluvius ille esse putatur quem Ptolemaeus Mulum uocat. Ampelusiam autem appellat Cotem, iuxta quam est oppidum Tingi, unde ea pars regionis uocata est Mauritaniam Tingitanam, sicut reliqua pars Caesariensis a Caesarea. c C Tergore execto ingens.) Ex Elephantinae pellis tergo, quod reliqua pelle durius est, fuit exectum huius parvae rectorum seu potius munimentum, et ob magnitudinem eius facile coniecere licuit Antea fuisse uirum procerum staturae, quippe de quo quidam scribunt, quod cubitis quadraginta adoleuerit in Libya apud Lixum oppidum, quod Antea regia olim dicebatur. d C Fabulam.) De hac fabula quoque in Solino cap. 28 scripsimus. Plinius uero de his columnis ita scribit lib. 3. Proximi faucibus utriusque impositi montes, coeurent claustra, Abyla Africae, Europa Calpe, laborum Herculis metae, quam ob causam indigenae columnas eius dei uocant, creduntque per fossas, exclusa ante admisisse maria, et rerum naturae mutasse faciem. Scribit et Strabo multa de his columnis libro tertio. e C Solo quam uiris melior.) Id Mela optime scire potuit, cum patris sui parum abisset a regione Mauritaniae. Deinde natura quoque fieri solet, ut homines qui nullo exerceantur labore, ignaui sint, ut fieri consuevit in terris quae sua sponte necessaria uita uberiter profertur, id quod in terris nostris quoque accidere compertum habemus: sed exempla sunt odiosa.

dextra sunt; deinde stringere littora ordine, quo iacent, peragratisque omnibusque mare attingunt, legere etiam illa quae cingit oceanum, donec cursum incepti operis intra extraque circuitum otus orbem, illuc unde coeperit redeat.

Particularis Africae descriptio. Mauritania. Cap. v.

Ictum est Atlanticum esse oceanum, qui terras ab occidentem contingeret, hinc in nostrum mare pergentibus laua Hispania, Mauritania dextra est. a Primae partes illae Europae, haec Africae. b Eius orae finis Mulucha, caput atque exordium est promontorium, quod Graeci Ampelusian, Afri aliter, sed idem significante uocabulo appellant. In eo est specus Herculi facer, et ultra specum Tingi oppidum peruetus, ab Antao, ut ferunt, conditum, Extat rei signum parua Elephantino tergo execto ingens, et ob magnitudinem nulli nunc usuro habilis, quam locorum accolae ab illo gestatam pro uero habent traduntque, et inde eximie colunt. Deinde est mons praeraltus, ei quem ex aduerso Hispania attollit obiectus, hunc Abylam, illum Calpen uocat, columnas Herculis utriusque. A ddit fama nominis d fabulam, Herculem ipsum iunctos olim perpetuo iugo diremisisse colles, atque ita exclusum antea mole montium oceanum, ad quae nunc inundat, admissum. Hinc iam mare latius funditur, submotasque uastius terras magno impetu inflectit. Caeterum regio ignobilis, et uix quicquam illustre sortita, paruis oppidis habitatur, parua flumina emittit, soloque uiris melior, et segnitie gentis obscura. Ex ijs tamen quae commemorare non piget, montes sunt alii, qui continenter, et quasi de industria in ordinem expo-

40 sit exectum huius paruae rectorum seu potius munimentum, et ob magnitudinem eius facile coniecere licuit Antea fuisse uirum procerum staturae, quippe de quo quidam scribunt, quod cubitis quadraginta adoleuerit in Libya apud Lixum oppidum, quod Antea regia olim dicebatur. d C Fabulam.) De hac fabula quoque in Solino cap. 28 scripsimus. Plinius uero de his columnis ita scribit lib. 3. Proximi faucibus utriusque impositi montes, coeurent claustra, Abyla Africae, Europa Calpe, laborum Herculis metae, quam ob causam indigenae columnas eius dei uocant, creduntque per fossas, exclusa ante admisisse maria, et rerum naturae mutasse faciem. Scribit et Strabo multa de his columnis libro tertio. e C Solo quam uiris melior.) Id Mela optime scire potuit, cum patris sui parum abisset a regione Mauritaniae. Deinde natura quoque fieri solet, ut homines qui nullo exerceantur labore, ignaui sint, ut fieri consuevit in terris quae sua sponte necessaria uita uberiter profertur, id quod in terris nostris quoque accidere compertum habemus: sed exempla sunt odiosa.

f C Ob

siti, ob numerum septem, et ob similitudinem fratres uocantur. Tamuada fluvius, et Ruficada et Siga paruae urbes, et portus cui Magno est cognomen ob spatium, Mulucha ille quem diximus, amnis est ingentium olim regnorum terminus Bocchi Iugurthaque.

mente Mulucha ante regnum alterum ab altero. Boccho successit Iuba, de quo in Solino diximus in fine capituli 37. De Iugurtha habes apud Florum libro tertio.

10 Numidia. Cap. vi.

Beo Numidia ad ripas exposita fluminis Ampsagae, spatio quidem quae Mauritania angustior est, uerum et culta magis, et ditior, Urbium quas habet maximae sunt Cirra procul maris, nunc a Sittianorum colonia, quondam regum domus, Iuba et Syphacis, cum foret opulentissima, b Iol aliquando ignobilis, nunc quia Iubae regia fuit, et quod Caesarea uocata, illustris, Cirra hanc (nam in medio ferme litore sita est) Cartenna et Arsenaria sunt oppida, et Ampsa castellum, et Laturus sinus, et Sardabale fluvius; ultra, monumentum commune regiae gentis. Deinde Icosium, et Vthia urbes, effluentes inter eas Ancus et Nubar, aliaque quae taceri nullum rerum famae uel dispendium est. c Interius et longe satis a litore (si fidem res capit) mirum admodum, spina piscium, muricum ostreorumque fragmenta, saxa attrita (uti solent) fluctibus et non differentia, marinis infixae cauitibus anchorae, aliaque huiusmodi signa atque uestigia effusi olim usque ad ea loca pelagi, in campis nihil alentibus esse, inueniri que narrantur.

30 pssim inueniuntur, nempe ingentes piscium spine, gigantum et maximarum belluarum ossa. Scio et in medio Germaniae aliquando reperita cornua unicornium, qui tamen longissime absumus a mari. Non tamen nego terras nonnunquam mutari accessu, recessu, irruptioneque marium, etiam si scriptura dicat: Terminum posuisti eis quem non pretereunt: terminus iste est arena, quae cohibet mare intra alueum suum. Sed quid dicemus ad prophetam, quando asserimus ex mari factas terras, et rursum terras occupatas a mari? Ad id propheta respondet eodem loco, nempe Psal. 104. Non reuertentur ut operiant terram. Operiant quidem nonnunquam proxima littora, 40 id quod accidisse scimus Hollandiae, Frisiae, et multis locis Graeciae, sed non operiunt totam terram, sicut operuerunt a principio creationis, et deinde in diluuiio uniuersali.

Africa minor. Cap. vii.

R Ego quae sequitur, a promontorio Metagonio ad aras Philaenorum, proprie nomen Africae usurpat. In ea sunt Solinus uero capite quadragesimo scribit Africanam incipere a Zeugliano pede, unde et Cyrenaeam uocat eam Zeugitanam regionem. Ptolemaeus ordinat eam a fluuio Ampsaga, et fieri potest quod omnes isti termini non multum a se inuicem distiterint. De aris Philaenorum in fine huius capituli nominis auctor ipse scribit.

f C Ob similitudinem fratres uocantur.) Alij scribunt, ob paritatem cacuminis eos fratres appellatos, et quod elephantis sint pleni. Memini et Solinus horum montium cap. 38. g C Bocchi, Iugurthaque.) Praesit Bocchus ille Mauritaniam orientalem, Iugurtha uero occidentalem, diuisione 37. De Iugurtha habes apud Florum libro tertio.

SCHOLIA CAP. VI.

De Numidis, qui et Nomades, diximus in Solino cap. 39. Quod autem Numidia hic angustior esse perhibetur quam Mauritaniam, id fit propter maiorem maris distentionem, quoad iuxta Mauritaniam angustis continetur littoribus. a C Sittianorum colonia.) Non satis constat, qui isti Sittiani fuerint. Ptolemaeus uocat hanc urbem Sittici coloniam, ponitque eam procul a mari iuxta fluuium Ampsagam, sicut et Mela hic facit. b C Iol.) Sic primum uocata fuit ista ciuitas, de qua Strabo lib. ult. sic scribit: In hac ora ciuitas fuit nomine Iol, quam cum Iuba Ptolemaei pater muniret, mutato nomine uocauit Caesarem, in honorem scilicet Augusti Caesaris. Vide Strabonem libro ult. c C Interius et longe satis a litore.) Spina, inquit, piscium, muricumque fragmenta et saxa attrita, quae in interiori Numidia inueniuntur, restantur mare olim pro suo alueo Numidia occupasse, aut inundasse, uel quod ego magis credo, haec in sicca relicta sunt ex diluuiio generali, quod et in agris nostris

SCHOLIA CAP. VII.

Post Numidiam, ad orientem sequitur Africa minor, et extenditur usque ad Cyrenaeicam. Incipit autem secundum Melam a promontorio angulati, quod Metagonium appellat, et desinit ad aras Philaenorum.

x

per Gaditanum fretum in continentem terram irumpat, comodum usum fuit Pomponio fluxum eius sequi, oramque tenere dextram, quae est litus Africanus, et studioso lectori ostendere regiones, urbes, montes, fluuios, et quicquid procedenti obuium uenerit, ubi litus illud maris mediterranei absoluerit, etiam prosequi et describere litus oceani quod totam cingit Africanam.

SCHOLIA CAP. V.

Tam sepe diximus, oceanum iuxta diuersas quas alluit terras, alia et alia sortiri nomina, ut est mare Indicum, mare Persicum, mare Britannicum: sic hic ab Atlante monte, qui Mauritaniam occupat, et pertingit usque ad oceanum occidentalem, denominatur ab eo mare Atlanticum.

a ¶ Prime partes.) Quemadmodum caeli longitudo accipitur ab oriente in orientem, quod scilicet motus tam planetarum quam nona sphaera continuo in orientem nitatur: ita quoque in terris longitudo inuis supputatio fit ab occidente, et prima terra partes capiuntur ab Hispania et Mauritaniam, et non ab India. Quod si ortum solis et initium diei inspicere uoluerimus, sic quidem primas concedimus orienti et non occidenti, quia haec sunt a primo mobili, cuius motus fit ab oriente in occidentem, contrariam scilicet planetis obseruans legem. b ¶ Eius ora finis.) Mulucha, inquit, finis est Mauritaniae ab oriente, distinguens eam a Numidia. Ampelusiam autem promontorium (a uineis sic dicta) initium eius est, in quo scilicet specus est Herculis facer, quod in eo reseratur occidisse gigantem incolis molestum. Porro Mulucha fluuius ille esse putatur quem Ptolemaeus Mulum uocat. Ampelusiam autem appellat Cotem, iuxta quam est oppidum Tingi, unde ea pars regionis uocata est Mauritaniam Tingitana, sicut reliqua pars Caesariensis a Caesarea. c ¶ Tergore execto ingens.) Ex Elephantinae pellis tergere, quod reliqua pelle durius est, fuit exectum huius paruae tectorum seu potius munimentum, et ob magnitudinem eius facile conijcere licuit Antaeum fuisse uirum procerae stature, quippe de quo quidam scribunt, quod cubitis quadraginta adoleuerit in Libya apud Lixum oppidum, quod Antaei regiae olim dicebatur. d ¶ Fabulam.) De hac fabula quoque in Solino cap. 28 scripsimus. Plinius uero de his columnis ita scribit lib. 3. Proximi faucibus utrinque, impositi montes, coercent claustra, Abyla Africae, Europae Calpe, laborum Herculis metae, quam ob causam indigenae columnas eius dei uocant, creduntque perfossas, exclusa ante admisisse maria, et uerum naturae mutasse faciem. Scribit et Strabo multa de his columnis libro tertio. e ¶ Solo quam uiris melior.) Id Melae optime scire poluit, cum patria sua parum abesset a regione Mauritaniae. Deinde natura quoque fieri solet, ut homines qui nullo exercentur labore, ignaui sint, ut fieri consuevit in terris quae sua sponte necessaria uitae ubertim proferunt, id quod in terris nostris quoque accidere compertum habemus: sed exempla sunt odiosa.

dextra sunt: deinde stringere littora ordine, quo iacent, peragratisque omnibusque mare attingunt, legere etiam illa quae cingit oceanus, donec cursus incepti operis intra extraque circumiectus orbem, illuc unde coeperit redeat.

Particularis Africae descriptio. Mauritaniam. Cap. v.

10 Ictum est Atlanticum esse oceanum, qui terras ab occidente contingeret, hinc in nostrum mare pergentibus leua Hispaniam, Mauritaniam dextra est. a Primae partes illae Europae, haec Africae. b Eius ora finis Mulucha, caput atque exordium est promontorium, quod Graeci Ampelusiam, Afri aliter, sed idem significante uocabulo appellant. In eo est specus Herculis facer, et ultra specum Tingi oppidum peruetus, ab Antaeo, ut ferunt, conditum, Extat rei signum parua Elephantino tergo execto ingens, et ob magnitudinem nulli nunc usuro habilis, quam locorum accolae ab illo gestatam pro uero habent traduntque, et inde eximie colunt. Deinde est mons praeraltus, ei quem ex aduerso Hispaniam attollit obiectus, hunc Abylam, illum Calpen uocat, columnas Herculis utrunque. Addit fama nominis fabulam, Herculem ipsum iunctos olim perpetuo iugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium oceanum, ad quae nunc inundat, admissum. Hinc iam mare latius funditur, submotasque uastius terras magno impetu inflectit. Caeterum regio ignobilis, et uix quicquam illustre sortita, paruis oppidis habitatur, parua flumina emittit, soloque uiris melior, et segnitie gentis obscura. Ex his tamen quae commemorare non piget, montes sunt alti, qui continenter, et quasi de industria in ordinem expo-

40 fuit exectum huius paruae tectorum seu potius munimentum, et ob magnitudinem eius facile conijcere licuit Antaeum fuisse uirum procerae stature, quippe de quo quidam scribunt, quod cubitis quadraginta adoleuerit in Libya apud Lixum oppidum, quod Antaei regiae olim dicebatur. d ¶ Fabulam.) De hac fabula quoque in Solino cap. 28 scripsimus. Plinius uero de his columnis ita scribit lib. 3. Proximi faucibus utrinque, impositi montes, coercent claustra, Abyla Africae, Europae Calpe, laborum Herculis metae, quam ob causam indigenae columnas eius dei uocant, creduntque perfossas, exclusa ante admisisse maria, et uerum naturae mutasse faciem. Scribit et Strabo multa de his columnis libro tertio. e ¶ Solo quam uiris melior.) Id Melae optime scire poluit, cum patria sua parum abesset a regione Mauritaniae. Deinde natura quoque fieri solet, ut homines qui nullo exercentur labore, ignaui sint, ut fieri consuevit in terris quae sua sponte necessaria uitae ubertim proferunt, id quod in terris nostris quoque accidere compertum habemus: sed exempla sunt odiosa.

f c ob

siti, ob numerum septem, ob similitudinem fratres uocantur. Tam uada fluuius, et Ruscada & Siga paruae urbes, et portus cui Magno est cognomen ob spatium. Mulucha ille quem diximus, amnis est ingentium olim regnorum terminus Bocchi Lugurthaque.

mente Mulucha ante regnum alterum ab altero. Boccho successit Iuba, de quo in Solino diximus in fine capituli 37. De Lugurtha habes apud Florum libro tertio.

Numidia. Cap. vi.

10 Beo Numidia ad ripas exposita fluminis Ampsagae, spatio quidem quam Mauritaniam angustior est, uerum et culta magis, et ditior. Urbium quas habet maximae sunt Cirra procul mari, nunc a Sittianorum colonia, quondam regum domus, Iuba & Syphacis, cum foret opulentissima. b Iol aliquando ignobilis, nunc quia Iuba regis fuit, et quod Caesarea uocata, illustris, Cirra hanc 20 (nam in medio ferme littore sita est) Cartenna & Arsenaria sunt oppida, et Ampsa castellum, & Laturus sinus, & Sardabale fluuius: ultra monumentum commune regum gentis. Deinde Icosium, et Vthisia urbes, effluentes inter eas Antaeus & Naba, aliaque quae taceri nullum rerum famulae dispendium est, c Interius & longe satis a litore (si fidem res capio) mirum admodum, spinae piscium, muricum ostreorumque fragmenta, saxa attrita (uti solent) fluctibus & non 30 differentia, marinis infixae cautibus ancorae, aliaque huiusmodi signa atque uestigia effusa olim usque ad ea loca pelagi, in campis nihil alentibus esse, inueniri que narrantur.

pasum inueniuntur, nempe ingentes piscium spinae, gigantum et maximarum belluarum ossa. Scio et in medio Germaniae aliquando reperta cornua unicornium, qui tamen longissime absumus a mari. Non tamen nego terras nonnunquam mutari accessu, recessu, irruptioneque marium, etiam si scriptura dicat: Terminum posuisti eis quem non praetererunt: terminus iste est arena, quae cohibet mare intra alueum suum. Sed quid dicemus ad prophetam, quando asserimus ex mari factas terras, et rursum terras occupatas a mari? Ad id propheta respondet eodem loco, nempe Psal. 104. Non reuertentur ut operiant terram, operiunt quidem nonnunquam proxima littora, id quod accidisse scimus Hollandiae, Frisiae, et multis locis Graeciae, sed non operiunt totam terram, sicut operuerunt a principio creationis, et deinde in diluuiio uniuersali.

Africa minor. Cap. vii.

Regio quae sequitur, a promontorio Metagonio ad aras Philenorum, proprie nomen Africae usurpat. In ea sunt

Solino uero capite quadragesimo scribit Africanam incipere a Zeugithano pede, unde et Marius uocat eam Zeugitanam regionem. Ptolemaeus orditur eam a fluuio Ampsaga, et fieri potest quod omnes isti termini non multum a se inuicem distiterint. De aris Philenorum in fine huius capituli non nihil autor ipse scribit.

f ¶ Ob similitudinem fratres uocantur.) Alij scribunt, ob paritatem cacuminis eos fratres appellatos, et quod elephantis sint pleni. Memini et Solinus horum promontium cap. 38. g ¶ Bocchi, Iugurthaque.) Praefuit Bocchus ille Mauritaniae orientali, Iugurtha uero occidentali, diuina

SCHOLIA CAP. VI.

De Numidis, qui et Nomades, diximus in Solino cap. 39. Quod autem Numidia hic angustior esse perhibetur quam Mauritaniam, id fit propter maiorem maris distentionem, quod iuxta Mauritaniam angustis continetur littoribus. a ¶ Sittianorum colonia.) Non satis constat, qui isti Sittiani fuerint. Ptolemaeus uocat hanc urbem Sittici coloniam, portumque eam procul a mari iuxta fluuium Ampsagam, sicut et Melae hic facit. b ¶ Iol.) Sic primum uocata fuit ista ciuitas, de qua Strabo lib. ult. sic scribit: In hac ora ciuitas fuit nomine Iol, quam cum Iuba Ptolemaei pater muniret, mutato nomine uocauit Caesarem, in honorem scilicet Augusti Caesaris. Vide Strabonem libro ult. c ¶ Interius et longe satis a litore.) Spina, inquit, piscium, muricumque fragmenta et saxa attrita, quae in interiori Numidia inueniuntur, restantur in mare olim pro suo alueo Numidia occupasse, qui inundasse, uel quod ego magis credo, haec in sicca relicta sunt ex diluuiio generali, qualia et in agris nostris

SCHOLIA CAP. VII.

Post Numidiam, ad orientem sequitur Africa minor, et extenditur usque ad Cyrenaicam. Incipit autem secundum Melam a promontorio angulari, quod Metagonium appellat, et desinit ad aras Philenorum.

a (Hippo.) In hac ciuitate diuus Augustinus episcopus egit. Est autem maxima, sicut et Ruscada atq; Tabraca. Situum omnium inuenies apud Ptolemaem tabula secunda Africæ, in Numidia noua.

b (Candidum.) Mela ponit Candidum promontorium primo loco, Solinus uero secundo. Mela Plinius subscribit.

c (Hipponē Diarhyto.) Hæc diu est à Hipponē regia, dicta Diarhytus propter aquarū irrigua, et palustre solum.

d (Carthago.) Hæc urbs ab Elifare regis Tyri filia condita est ante Romam 72. annis, sicut totius Africæ caput, reges habuit potentissimos, qui usque adeo imperium dilatauerunt, ut etiam inter quatuor principalia regna à quibusdam poneretur.

Scribunt historici murū Carthaginis complexum spatium 22. mill. passuum, et totā ferē mari cinctam, ut etiam pro peninsula habita fuerit. Murus latus 30. pedibus, saxo quadrato, in altitudine 40. cubitorum. Arx, cui nomen Byrse fuit, paulo amplius quā duo millia passuum tenebat. Ex una parte murus communis urbi et Byrsæ erat imminens mari. Stetit 700. annis, grauis sima habens contra Romanos bella. Anno 602. à Roma condita, Senatus Romanus decreuit abolendam Carthaginē. Veniens itaq; Scipio iuuenis, oppugnauit ciuitatem sex continuis diebus et noctibus, et orientem accendit igni. Ipsa autem

17. continuis diebus ardens, miserum prebuit spectaculum, dirutaq; est, omni quāli lapide in puluerem redacto. Porro Vtica, secunda post Carthaginem fuit Africæ ciuitas, in eodem sinu posita in quo Carthago.

e (Fato Catonis insignis.) Hanc, inquit, mors Catonis memorabilem fecit, illam autem miserum excidium eius. Reædificata tamen est Carthago à Romanis, illorum facta colonia, post annos centum et duos: deinde circa tempora Constantini capitur à Saracenis et crudeliter deuastatur, sed à Iustiniano Africa iterum Saracenis eripitur. Vuandali quoq; Carthaginem et omnem Africam sibi subdita fecerunt, tenueruntq; annis 96. Circa annum Christi 1181. Mausanus rex Africæ, cepit restaurare antiquam illam urbem et iam collapsam Carthaginem, sicutq; uarijs semper iactata est casibus.

f (Pertinax æmula.) Deceperunt Carthaginenses tribus maximis bellis cum Romanis, sed tandem uicti sunt, et urbs funditus deleta. Habebant in initio bellis trecentas urbes in Libya. g (Syrtis sinus.) De Syrtibus diximus in Solino cap. 40. sub litera b. Autore Plinio libro quinto hæc Syrtis, cuius hic fit mentio, aditu continet centum mill. passuum, et ambitu trecenta mill. passuum. Aditus est, quo Syrtis mare accipit, sicut et Mela hic scribit, ut sit ambitus ueluti semicirculus, et aditus semidiameter eius. Hic sinus ualde atrox et periculosus est nauigantibus: aliquando enim est altius, aliquando uadus, limo, arena et ingentibus saxis, quæ per uentos et fluctus adducuntur, cuius sum nauium impediuntibus. Quidam hunc maris æstum magis Syderibus quàm tempestatibus attribuunt. h (Palus.) De palude Tritonis habes apud Solinum cap. 40. pagina 79. linea 41. et in scholijs pagina 81. linea 42. in tabula Africæ, quæ à nobis signata est in Solino pag. 83. annis Triton ex montibus in Syrtim minorem et non maiorem fluere debet, nõ enim est terminus Africæ et initium Cyrenæicæ, cum post illi fluuius Cyniphs, quem Ptolemæus Cynipsum uocat, inter Syrtim minorem et maiorem ex Libya in mare precipitatur, et intra Africæ terminos adhuc continueatur. Ocam et Leptin alteram apud Ptol. quoq; inuenies. i (Syrtis.) Hæc altera Syrtis priori maior seu amplior est, idq; altero spatio, hoc est, duplo, sed par ingenio seu natura, cum æquæ

seuiat

oppida Hippo Rhegius, et Ruscade, et Tabraca; deinde tria promontoria, Candidum, Apollinis, Mercurij, uaste piecra in altū, duos gradus sinus efficiunt: Hipponensem uocant proximum ab Hippone Diarhyto, quod littori eius appositū est. In altero sunt castra Laelia, castra Cornelia, flumen Bragada, Vtica et Carthago, ambæ inclytæ, ambæ à Phœnicibus conditæ. Illa fato Catonis insignis, hæc fluo: nunc populi Romani colonia, olim imperij eius pertinax æmula, iam quidem iterum opulenta, etiam nunc tam priorum excidio rerum, quàm ope præsentium clarior. Hadrumentū, Leptis, Clupea, Abrotonum, Taphræ, Neapolis, hinc ad Syrtim adiacent, ut inter ignobilia celeberrimæ, et Syrti sinus est centum ferē millia passuū, quæ mare accipit patens, trecenta quæ cingitur; uerum importuosus atq; atrox, et ob uadorum frequentiu breuia, magisq; etiam ob alternos motus pelagi affluentis et refluentis infestus.

Super hunc ingens palus amnem Tritona recipit, ipsa Tritonis, unde et Mineruæ cognomen inditum est, ut incolæ arbitrantur, ibi genitrix, faciuntq; ei fabulæ aliquam fidem, quod quem natalem eius putant, ludicris uirginum inter se decertantium celebrant. Ultra est Oea oppidum, et Cyniphs fluuius per uberrima arua decedens, tum Leptis altera, et Syrtis, no-

30

30

40

mine atq; ingenio par priori, cæterum altero ferē spatio, quæ dehiscit, quæq; flexū agit, amplior. Eius promontorium est Borion, ab eoq; inclipiens ora, quæ Lotophagi tenuisse dicunt, usq; ad Phycunta (æcid promontorium est) im portuosus littore pertinax. Aræ ipsa nomen ex Philænis fratribus traxere, qui contra Cyrenacos missi Carthagine, ad dirimendum cōditio ne bellum diu iam de finibus, et cum magnis amborum cladibus gestum, postq; in eo quod conuenerat, non manebatur, ut ubi legati concurrerent, certo tempore utrinque dimissi ibi termini statuerentur, pacti de integro, ut quicquid citra esset, popularibus cederet; mirum, et memoria dignissimum facinus, hic se uiuos obrui pertulerunt.

uaeretur, quæ fuit, ut ubi legati utriusq; dimissi concurrerent, ibi termini statuerentur. De Philænis fratribus diximus in Solino capite quadragesimo à principio.

20 Cyrenæica. Cap. VIII.

Nnde ad Catabathmion Cyrenæica prouincia est, in eaq; sunt Hammonis oraculum fidei inclytæ, et fons quem Solis appellant, et rupes quædam Austro sacra. Hæc cum hominum manū attingit, ille immodicus exurgit, arenasq; quasi maria agens sic fauit, ut æquor fluctibus. Fons media nocte feruet, mox et paulatim tepescens, fit luce frigidus; tunc ut Sol surgit ita frigidior, subinde per meridiem maxime riget: si mit deinde tepores iterum, et prima nocte calidus, atq; ut ille procedit, ita calidior; rursus cum est media, perferuet. In littore promontoria sunt Zephyrion, et Naustathmos, portus Parætonius. Vrbes Hesperia, Apollonia, Ptolemæis, Arsinoë, atq; unde terris nomen est, ipsa Cyrene. Catabathmos uallis deuexa in Ægyptū, finit Africam, Oræ sic habitantur, ad nostrum maxime ritum moratis cultoribus, nisi quod quidam linguis differēt, et cultu deorum, quos patrios seruant, ac patrio more uenerant. Proximis nullæ quidē urbes stant, tamen domicilia

statione nomē sortitur. Cæterum Parætonius portus secundum Strabonem habet amplitudinem quadraginta stadiorum. d (Cyrene.) De hac urbe non nihil scripsimus in Solino pag. 81. sub litera γ. e (Catabathmos.) Sonat Græcis νεαράθμοις descensum, et quia uallis cōnexa segregat Cyrenem ab Ægypto, uocatus est locus iste Catabathmos, qui secundū Melam est terminus Africæ. Ptolemæus uero ponit Ægyptū Africæ finē, et non Asiæ initium. f (Oræ sic habitantur.) Totius, inquit, Africæ oræ inhabitantur hoc modo, ut iam sigillatim per omnes prouincias scripsimus, et habitatores earū nostros seruant mores, nisi quod quidam alij et alij utuntur linguis, aliq; tenentur deorum religione. Porro qui his ad Austrum cōfines sunt, interioraq;

seuiat et periculis sit plena prior.

k (Lotophagi.) De Lotophagis habes in Solino cap. 40. sub litera u.

l (Phycunta.) Ob id quod mare circa hoc promontorium est spiosum et seuum, putatur sortitum hoc nomen: est autem Græca uox. Cæterum aræ Philæonum dicitur, quæ Peloro Siculo opposita, in media quodammodo Syrtium tellure posita sunt. Vide Valerium de his libro quinto. Carthaginenses cum ultra destinatos Cyrenensibus limites progressi essent, et dolo isti se circumuentos quererentur, Philæni tandem fratres amore patriæ uiuos se periculi permiserunt, quo totus ager Carthaginensibus cederet, et non perpetuus esset de terminis, præsertim cum cōditio non fer-

SCHOLIA CAP. VIII.

Extendit Pomponius Cyrenæicam usq; ad Ægyptum, simul complectens Pentapolim et Marmaricam: Ptolemæus uero separat Marmaricam à Cyrene, et hinc est quod apud quosdā inuenitur Ammonis templum sitū in Cyrenæica regione, apud alios uero in Marmarica. De hoc tempore diximus in Solino pagina 82. a (Fons Solis.) Hic fons, Solis fons appellatur, quod natura eius ob motum solis mutetur. Ptolemæus talem fontem ponit apud Garimantes cap. 42. b (Rupes quædam Austro sacra.) De hac rupe Plinius scribit lib. 2. cap. 47. in hunc modum: In Cyrenæica prouincia rupes quædam Austro traditur sacra, quam profinum sit atrectari hominis manu, confestim Austro inuolante arenas. De hac arenarum conglobatione, seu terrena syrtis, scribit Solinus cap. 40. pag. 79. c (Zephyrion.) Ptolemæus hoc promontorium ponit in confinio Cyrenæ et Marmaricæ. Naustathmi quoq; meminit ibidē, sed est paulo occidentalius: hoc à uento quæ respicit, istud autē à nauitū

Ausri inhabitant, ut sunt Nigritæ, Garamantes, Nafamones, Bartij, Getuli, Libyci & Aethiopes, ij pleriq; sine ciuitatibus do micilia inhabitant, quæ Mapalia uocant.

g **C Atlantes.**) Hi à monte Atlante sic nominantur, execranturq; solè transcedentem & conuicia ingerunt, quod ardore suo & ipsos & regionem perdat. Hi nullo uescuntur animidi, nec somnia habent ut reliqui mortales. h **C Troglodytæ.**) De his habes & apud Solinum cap. 4.4. sicut & de Atlantibus non somniantibus.

i **C Augilæ.**) Meminit quoq; Solinus cap. 4.4. harum gentiū. Per manes intelligit animas defunctorum, quarū sepulchris incumbunt Augilæ, quando oracula consulere uolunt. De sponsorum supro scribit etiam Solinus memorato loco, ubi & Gamphasantum meminit, Blemmyarum, Satyrorum & Aegyptiorum.

mini, strident magis quàm loquuntur, specus subeunt, alunturq; serpentibus. 20 Apud Garamantes etiā armenta sunt ea quæ obliqua ceruice pascunt, nam pronis directā in humū coruua officium. Nulli certa uxor est. Ex his qui tam cōfuso parentum coitu passim incertiq; nascuntur, quos pro suis colant, formæ similitudine agnoscunt. Augilæ manes tantum deos putant, per eos deserant, eos ut oracula cōsulant, precatq; quæ uolunt, ubi tumulis incubuere, pro responsis ferunt somnia. Fœminis eorum solenne est nocte qua nubunt, omnium supro patere, qui cum munere aduenerint, & tum cum plurimis cōcubuisse maximum decus, in reliquā pudicitia insignis est. Nudi sunt Gamphasantes, armorumq; omnium ignari, nec uitare sciunt rela, nec iacere, ideoq; obuios fugiunt, neq; aliorum quàm 30 quibus idem ingenij est, aut congressus, aut colloquia patiuntur. Blemmyis capita absunt, uultus in pectore est. Satyris præter effigiem nihil humani. Aegyptianum quæ celebratur, ea forma est. Hæc de Africa.

SCHOLIA CAP. IX.

Succedit Cyrenaicæ regioni, cuius Mar marica pars est, Aegyptus, cuius fluius Nilus, dirimit secundum Melam Asiam ab Africa. Terminus occidentalis Aegypti est uallis cōnexa Catathamos: orientalis, Arabia quæ citra mare rubrum est: à septentrione litus mediterranei maris: ab hoc litore immittitur Aegyptus usq; ad Aethiopiā, quam habet à dorso, id est, à meridie. Alij ab alijs locis designat Aegypti limites.

a **C Terra expers imbrum.**) Irrigatur enim Nilo potissimum aestiuo tempore, quando in Aegypto nuba descendit pluuia: hyeme uero aiunt Aegyptijs non deesse pluuias. Porro eximiam illam Aegypti fecunditatem efficit Nilus sua inundatiōe, de qua multa scripsimus in Solino cap. 4.5. pagina scilicet 95. b **C Maximus.**) Dicit Mela hunc maximum esse fluium inter eos qui nostrū ingrediuntur mare, etiam si Herodotus Danubium maiorem Nilo asserat, sed nullus inter Cosmographos illi subscribit: imò sunt qui asserūt Nilum excedere etiam Gangem & Indum, Indiæ fluios. c **C Hic ex desertis Africa missus.**) De ortu Nili multa diximus in Solino

sunt, quæ Mapalia appellantur, uictus asper, & munditijs carens. Primores sagis uelantur, uulgus bestiarū pecudumq; pellibus, humi quies, epulæq; capiuntur. Vasa ligno fiunt, aut cortice; potus est lac, succusq; baccarum: cibus est caro plurimū ferina, nam gregibus (quæ id solum optimum est) quoad potest parcitur. Intiores etiam inculcius sequuntur uagi pecora, utq; à pabulo ducta sunt, ita se ac tuguria sua promouent, atq; ubi dies deficit, ibi noctem agunt: quamquam in familias passim, et sine lege dispersi, nihil in commune consultant, tamen quod singulis aliquot simul coniuges, & plures ob id liberi agnatiq; sunt, nusquā pauci degūt. Ex his qui ultra deserta esse memorantur s Atlantes, solem execrantur, & dum oritur, & dum occidit, ut ipis agrisq; pestiferum. Nomina singuli non habent, non uescuntur animalibus, neq; illis in quiete, qualia ceteris mortalibus, uisere datur. h **C Troglodytæ nullarum opum do-**

Particularis Asiæ descriptio.
Aegyptus. Cap. ix.
Sic prima pars Aegyptus, inter Catathamon et Arabas, ab hoc litore penitus immissa, donec Aethiopiā dorso contingat, ad meridiem refugit. a Terra expers imbrum, mire tamē fertilis, & hominum aliorumq; animalium persecunda generatrix. Nilus efficit, amnium in nostrū mare permeantiū b maximus. c Hic ex desertis

Africa missus, nec statim nauigari facilis, nec statim Nilus est, & cum diu simplex, saeuusq; descendit circa Meroën late patentē insulam, in Aethiopiā diffundit: alteraq; ex parte Astaboras, altera Astapus dictus est. Vbi rursus coit, ibi nomē hoc capit: inde partim asper, partim nauigia patiens, in immanem lacum deuenit, ex quo præcipiti impetu egressus, & Tachempso alteram insulam amplexus, usque ad 10 Elephantidē urbem Aegyptiā atrox adhuc feruensq; decurrit. Tum demum placidior, & iam penè nauigabilis, primum iuxta Cercasorum oppidum triplex esse incipit: deinde semel iterumq; diuisus, ad Delta & Metilin it per omnem Aegyptū uagus atq; dispersus, septemq; in ora se scindens, singulis tamen grandis euoluitur. Non pererrat aut tantum eam, sed aestiuo 20 sydere exundans etiam irrigat adeo efficacibus aquis ad generandum, alendumq; ut præter id quod scater piscibus, qd Hippopotamos, Crocodilosq; uastas belluas gignit, glebis etiam infundat animas, ex ipsaq; humo uitalia effingat: hoc eo manifestū est, quod ubi sedauit diluuiā, ac se sibi reddidit, per humentes campos quædā nondum perfecta animalia, sed tum primum accipientia spiritum, & ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea uisuntur. s Crescit porrò, siue quod solutæ magnis aestibus niues ex immanibus Aethiopiæ iugis largius quàm ripis accipi queant, defluunt: siue quod h 30 sol hyeme terris propior, & ob id fontem eius minuens in aestate tunc altius abit, sinitq; integrum, et ut est plenissimus, surgere: siue quod per ea temporantes Etesie, aut actas à septentrione in meridiam nubes super principia eius imbre precipitant, aut uenienti obuia aduerso spiritu, cursum descendentes impediunt, aut arenis quas cum fluctibus littori applicant, ostia obducunt: sicq; maior, uel quod nihil ex semet amittit, uel quod plus q; solet accipit, uel quod minus quàm debet emittit, k Quod si est alter orbis,

h **C Sol hyeme terris propior.**) Hoc intelligendum est de hyeme nostra, quando circa Nili fontes est aestas, & radij solares ad angulos rectos incidunt in terram illam, tunc exicari possunt ardore solis Nili fontes. At eo tempore quando apud nos est aestas, & sol his qui sub Capricorno agunt longe abest, augentur aquæ in illa regione, & intumescere faciunt Nilum &c. Hæc uidetur esse mens Pomponij in hoc loco. i **C Quod nihil ex semet amittit.**) Obductis enim ostijs, aquæ cursus impeditur, ut nihil possit effundi in mare, et tunc necesse est stagnum fieri & diluuiū in terra Aegypti. k **C Quod si est alter orbis.**) Certa experientia iam comprobatū est, alterum à meridie nō esse orbem, ut scilicet post finem Africæ uersus polū Antarcticum alia sit cōtinens terra intercedente oceano, unde ortum sumat Nilus, & cuius habitatores nobis sint antipodes. Quod si alius quoq; esset orbis, difficile uidetur fieri ut apud illos nasceretur Nilus uel alius quicunq; fluius, qui rursus it

Solino cap. 4.5. pagina 93. nempe quod quidam arbitrantur illum nasci in interioribus Aethiopiæ, & rectè fluere à meridie in septentrionem, receptis supra Meroën duobus magis fluijs ab ortu, quorum alterum Astapum, alterum Astaboram Ptolemeus appellauit. Alij scribūt Nilum originem ducere ex monte interioris Mauritanie haud procul ab oceano, è lacu quem Nilidem uocant. Et certe fieri potest, quod tam à meridie quàm ab occasu aquas suscipiat, quæ ex diuersis plagis confluentes, incertum studiosis reliquant iudicium, quis uerus à primordio sit Nilus. Mela tamē scribit hic, Nilum non statim habere nomen Nili, donec ex multis riuus aque in unum coeant, Meroën insulam efficiant, & Astaboras nunc, ac deinde Astapus, et tertio Nilus uocentur. Quid Plinius sentiat, uide supra in Solino pag. 94. d **C Asper.**) Asperitas illa uocatur à Solino cataracta: uide in iam citato loco. e **C Elephantidæ.**) Pōit et Ptolemæus in tercia Asiæ tabula hanc insulam, sed Tachempso non meminit, sicut nec oppidi Cercasorum, ubi primam dicit fieri Nili scissionem. De Delta habes in Solino ubi supra, pagina scilicet 93. & de ostijs Nili pagina 95. De Hippopotamis pagina 98. de Crocodillis pagina 97. f **C Glebis etiam infundat animas.**) Quod Nilus glebis infundat animas, fieri potest quod ob nimiam fertilitate eius producat animalia maiora quàm in terris nostris, ubi multiplicia reptilia producantur in coenosis aquis, atq; in animalium excrementis. Sic Nilus post inundationem, quæ hic diluuium uocatur, relinquit in coeno imperfecta animalia, quæ hausto cœli uigore usum perfectæ assequuntur uitæ.

g **C Crescit porrò.**) In Solino pagina 95. ostendimus, quid autores uarij sentiant de Nili incremento & decremento.

terra eorum absorptus caeco aluco, subter profunda maria penetret, & emergat rursus in terris nostris, hoc est, in nostro orbe: sic enim licebit uocare Europam & Asiam, respectu alterius, si quis esset, orbis. Ex his lector intelligere potes, quid hic uelit Pomponius. **I C** In his terris mirantur. **I C** In Aegypto scilicet & Aethiopia. Et quod subdit de natante insula Chemnis, fabulosum uidetur, cum nec Herodotus fidei adhibuerit narrantibus talia, ut ipse scribit libro secundo. **M C** Pyramides. De his Pyramidibus habes in Solino cap. 45. pag. 99. sub litera y. Haec factae putantur à Plinio uana ostentationis gratia, ne pecunia scilicet successoribus aut insidiantibus emulus relinqueretur. Scribit proinde idem Plinius, quod amplissima caelum octo contineat iugera soli, quatuor angulorum paribus interuallis per octingentos octoginta tres pedes singulorum laterum, altitudo à cacumine pedes uiginti quinque. Est aut iugerum secundum Varronem, quod quadratus duos actus habet. Actus quadratus latus est pedes 120. & longus totidem. Igitur iugerum habet pedes 240. & tantum spatij arari uno die ab uno pari bouum consuevit, sicut & à iugo iugerum deriuatum est. Ceterum quando Mela dicit pyramides tricenium pedum lapidibus extructas, id intelligendum est de crassitudine lapidum & immensis saxis, quae in fundamentum huius aedificij posita fuerunt.

N C Moeris. Hunc lacum quidam Moeridem, alij Muridem, & alij Myridem appellant: de quo Plinius libro quinto sic ait: Inter Aethiopen & Memphiten lacus fuit circuitu 250. millium passuum, altitudine 50. manu factus à rege quodam, à quo & Moeridis lacus appellatus est. **O C** Labyrinthus. Scribit Plinius lib. 36. cap. 13. quatuor esse toto orbe insignes labyrinthos. Primus fuit Aegyptius omnium maximus, portentosissimum humani ingenij opus, cuius magnificentiam describit hic Mela. Secundus fuit in Creta, arte maxime spectabilis, de quo Ouidius scribit octauo Metamorph. Tertius in Lemno, & hic fuit columnarum nitore insignis. Quartus in Italia à Porrenna Hetruscorum rege sepulchri causa extructus. Et quando Mela hic dicit, Aegyptium labyrinthum esse Psammethici opus, Strabo & Plinius scribunt eum à uetustissimis regibus inceptum, à Psammethico uero ampliore factum. Numerat praeterea Strabo uiginti septem regias quae fuerunt in illo labyrintho, inter quas erant cryptae multae et longae, quae inter se uias flexuosas habebant, ut nemo peregrinus ingredi illam aulam poterit aut egredi sine duce, ne scilicet plebeijs facilis pateret aditus ad reges, quando erant intra labyrinthum. **P C** Mortuos simo obliti plangunt. De moribus & ritibus Aegyptiorum Aethiopumque apud autores passim multa inueniuntur, et praesertim in funeribus fuerunt Aegyptij praereliquis gentibus superstitiosiores, non cremantes aut defodientes corpora defunctorum, sed contra purrefactionem ea inungebant aloë, pice, & alijs praeseruatius. **P C** Suis literis peruerserunt. Scribunt ferè omnes orientales retrogrado ordine, à dextra scilicet ad sinistram, Hebraei, Arabes, Chaldaei, Aegyptij, & Syri, habentes id ab Hebraismo, prima omnium scriptura. Hebraei tamen aiunt non se, sed Latinos & Graecos peruerser scribere, cum manum non ad tergum moueant scribendo, sed à tergo ad faciem. Ceterum cum Aegyptij scribendo uideantur ordinem,

capitibus accipiunt. Parentes cum egent, illis necesse est, his liberum est alere. Cibos palam, & extra sua tecta capiunt, obscena intimis adium reddunt. **T C** Colunt effigies multorum animalium, atque ipsa magis animalia, sed alij alia, adeo ut quaedam eorum etiam per imprudentiam interemisse, capitale sit; & ubi morbo, aut fortè extincta sint, sepelire ac lugere solenne sit. Apis populorum omnium numen est, bos niger, certis maculis insignis, & cauda linguaque dissimilis aliorum; raro nascitur, nec coitu pecoris (ut aiunt) sed diuinitus & caelesti igne conceptus, diesque quo gignit, genti maxime festus est. Ipse uetustissimi (ut praedicant) hominum, trecentos & triginta reges ante Amasim, & supra tredecim millium annorum aetates certis annalibus referunt, mandatumque literis seruauit, dum Aegyptij sunt, quater cursus suos uertisse sydera, ac solè bis iam occidisse, unde nunc oritur, **Viginti** millia urbium Amasi regnante habitauerunt, & nunc multas habitant, Earum clarissima procul à mari, Sais, Memphis, Syene, Bubastis, Elephantis: Thebes utique (ut Homero dictum est) centum portas, siue (ut alij aiunt) centum aulas habent: totidem olim principum domos, solitasque singulas ubi negotium exegerat, dena armatorum millia effundere. In littore Alexandria Africae cotermina, Pelusium Arabiae ipsas oras fecat. Canopicum, Bolbiticum, **Sebenniticum**, Pathmiticum, Mendesium, Tanicum, Pelusiacum, Nili ostia,

ibidem, pagina scilicet 98. **S C** Ante Amasim. Hic rex secundum Eusebium fuit anno mundi 3480. qui est annus ante Christum natum, secundum Paulum Orosium & Bedam, 1710. secundum Hebraeos uero est annus 280. ante Christum: tanta enim est discrepantia Latinorum ab Hebraeis de mundi duratione. Sed quicquid sit, cum à principio mundi usque ad diluuium numerentur anni 1656. & mox post diluuium Aegyptus habitari coeperit, facile ob soli fertilitatem in regnum consurgere potuit, & Amasim multi reges praecedere. Quod autem tredecim millium annorum aetates à quibusdam numerantur ab eo tempore quo Aegyptus esse coepit, error gentilis est, nisi annum pro mense accipiendum cõtendas: sed tunc erit tempus breuius, quam ut quater sydera suum uertirint cursum, et sol bis occiderit ubi nunc oritur. Hic oritur difficilis questio, quo motu caeli ordo inuersus fuerit, ut ubi iam oritur sol, ibi bis occiderit aetate Aegypti: hoc est, oriens factus fuerit occidens, & contra. Respondeo, id nullo posse probare motu, non solis, nõ octauae sphaerae, hoc est, motu trepidationis, neque nonae sphaerae, qui est motus reuersionis. Videtur autem mihi Pomponius hic loqui iuxta errorem animalium Aegyptiorum, in quibus scriptum fuit, sydera quater suos uertisse cursus, interim quo Aegyptus fuit habitata. **T C** Viginti millia urbium. Cum olim Aegyptiorum regnum fuerit florentissimum, ut etiam extenderit se ultra limites Aegypti, non est mirum si uiginti millia urbium fuerint in toto regno, citam si quaedam hic solum nominatae quae praecipuae in Aegypto fuerunt. Strabo libro ultimo ad Thebas Aegyptias scribit obeliscos esse, quorum uetustissimis literis, quanta regum illic potentia fuerit, declaratur: & imperium tenuisse eos usque ad Scythiam, Bactrianam, Indiamque, & quae nunc Ionia dicitur. Memphis est hodie Alkaira, regia Aegypti, & Thebae Diospolis, haud procul à Syene circa tropicum Cancris sita, de qua & in Solino pagina 99. sub litera u, nonnihil signauimus. De ostijs Nili habes quoque in Solino pagina 95. sub litera d.

ordinem, subijcit Mela et alia quammulta, in quibus alium à nobis obseruat ordinem; ut quod pedibus panem conficiunt, & manu cementum. Feminae fori curant negotia, & uiri quae domi agenda exequantur. Parentes quado egent, filiae coguntur illos alere, filij autem nõ coguntur, sed liberum illis sit num uelint. Extra domum comedant, et intra eam uentrem exonerent.

R C Colunt effigies. Colabant olim Aegyptij nedum uiua, sed & mortua animalia, ut fitem, ichneumonas, id est, mures Indicos, canes, accipitres, ibides, lipos & crocodilos, & cum aliquod eorum moriebatur, sindone cõteclit cum uilulatu praestus percutientes, sale lincebant ac cedri liquore unguentisque odoriferis, quo diutius seruaretur corpus, & in sacris sepeliebant locis. Si quis aliquod horum animalium sponte occidisset, morte damnabatur, exceptis file & ibide, quos, quocumque casu occidi contingeret, accurrent turba, absque iudicio interficerent, uarijs afflictum supplicijs interficiebant. Nutriebantur haec animalia summa cura in templorum ambitu à uiris non contemnendis, quae simalagine uarijsque epulis lacte conditis cibabant. Animalia quae boni speciem praeserebant, ijs diuinitatem tribuebant, & multa noxia ne obessent in honore habitabant. De Api Aegyptiorum diximus in Solino pagina 97. ubi & de crocodilo quaedam scripsimus. De ibide habes

SCHOLIA CAP. X.

Ptolemaeus iungit Aegyptum Syriae a parte maris mediterranei, & disiungit ab Arabia per mare rubrum. Mela uero ponit mare rubrum intra Arabiam ipsam, ut scilicet ea pars Arabiae quae est citra mare rubrum, & quae monte Casio attollitur, sit sterilis, ultra uero odorifera & leta.

a Portum admittit. Extenditur ergo Arabia secundum Melam inter Aegyptum & Syriam ad mare mediterraneum, sicut & mox subiicit, Azotum Palaestinae urbem, emporium esse huius Arabiae. b Quae in altum abit. Quod eleuatio montis ortum solis citius ostendat, id in nostris quoque apparet regionibus, ubi in cacuminibus montium, radij solares praecipuum superficiem terrae plane. Per quartam uigiliam intellige quartam partem noctis, hoc est, crepusculum matutinum.

SCHOLIA CAP. XI.

Post Arabiam sequitur in litore maris Syria, sed quae in multas particulares diuiditur regiones necdum iuxta mare, uerum et in mediterraneis locis. Nam Palaestina, Coele Syria, Mesopotamia, Damascene, Iudaea, Sopherne, addit Mela & Babyloniam, & recte quidem, cum istae regiones omnes una lingua utantur, nempe Chaldaica: haec inquam regiones omnes communi uocabulo Syriae appellantur. Hebraei uero uocant ארם Aram, & distinctionis gratia adiungunt alia nomina, ut, Mesopotamiam uocant Aram haberaim, id est, Syria fluminis, Leucosyriam Aram Zoba, Coele Syriam Aram Sobal, Damascenae Aram Damasci. a Coele dicitur. Hanc Strabo uocat Coele Syriam, & est inter Libanum atque Antilibanum, ob causam ualle sic dicta. Est enim Graecis κοιλος locus cauus. Alij uolunt Coele Syriam esse eam partem Syriae qua contingit Arabiam. b Mesopotamia. Huius regionis situm exprimit tibi figura, quam supra in Solino cap. 51. signauimus. Damascenae eadem figura atque ex Iudaea descriptione, quam in Solino cap. 48. posuimus, licet bit deprehendere. Ceterum Adiabane initium est Assyriae post Mesopotamiam. Sopherne autem secundum Ptol. est in Armenia maiori. Palaestinae situm tibi demonstrat memorata Iudaea figura. De Phoenice dicitur sequenti capite. Antiochia urbs & regio, est inter Damascenae & Ciliciam, sita, metropolis in Coele Syria, & dicta fuit olim Reblata, & postea tempore Iustiniani Theopolis, prima episcopalis sedes Petri apostoli. c Semiramis. Haec mulier secundum Berosum quarto loco apud Babyloniam regnauit, antecedens militum, triumphis, diuitijs omnes mortales. Nemo unquam huic feminae comparandus est uirorum, tanta in eius uita scribuntur, cum ad uituperationem, tum maxime ad laudem. Haec enim Nini regis relicta uxor, cupiens defunctum maritum gloria excellere, condidit in Babyloniae urbem ingentem. Babylone ab utroque latere Euphratis, ita ut fluius medius urbem secaret. Circuitus urbis patebat tot stadij quot sunt dies in anno. Pontis qua parte fluius augustior erat, construxit, statorum quinque, longitudinis, & 30. pedum latitudinis, columnis in profundo summa arte iunctis distantibus 12. pedibus. Duas denique regias uirgines ad fluium quasi propugnacula extruxit. Alterum insigne opus quod fecit Semiramis, est, quod Euphraten & Tigridem per riuulos in sicca terra maioris fecunditatis gratia immisit, arcetes scilicet agros aquarum beneficio irrigando. d Gaza. Sacer Hebraismus, qui frequentem mentionem de his urbibus maritimis facit, non a Gaza seu thesuro dicit hanc urbem istud sortitum nomen, sed a fortitudine: unde uocat eam גזא Azza, quod significat fortem. Et Zachariae nono propheta dicit,

AZZAM

Arabia. Cap. x.

Rabia hinc ad rubrum mare pertinet, sed illinc magis lata & ditior, thure atque odoribus abundat: hic, nisi quae Casio monte attollitur, plana est sterilis, a portum admittit Azotum suarum mercium emporium; b quae in altum abit, adeo aedita, ut ex fummo uertice a quarta uigilia ortum solis ostendat.

10

Syria. Cap. xi.

Syria late litorea tenet, terrasque etiam latius introrsus, alijs alijsque nuncupata nominibus; nam et a Coele dicitur, & b Mesopotamia, & Damascene, & Adiabane, & Babylonia, & Iudaea, & Sopherne. Hinc Palaestina est, quae tangit Arabas cum Phoenice: & ubi se Ciliciae committit, Antiochia: olim, ac diu potens, sed cum eam regno c Semiramis tenuit, longae potentissimam. Ex operibus certe eius insignia multa sunt, duo maxime excellunt, constituta urbs mirae magnitudinis Babylon, ac ficcis olim regionibus. Euphrates & Tigris immisit. Ceterum in Palaestina est ingens, & munita admodum d Gaza (sic Persae ararij uocant) & inde nomen est, quod cum Cambyles armis Aegyptum peteret, huc belli & opes, & pecuniam intulerat. Est non minor

40

Ascalon. Est Ioppe ante diluuium (ut ferunt) condita, ubi Cephica regnasse eo signo accolae affirmant, quod titulum eius, fratrisque Phinei ueteres quaedam arae cum religione plurima retinent: quinetiam rei celebratae carminibus ac fabulis, seruataeque a Perseo Andromedae, clarum uestigium beluae marinae ossa immania ostentant.

Azzam per antithesin debilitandam. De Ioppe diximus in Solino capite 47. & situm eius exprimit figura cap. 48. posita.

Phoenicia. Cap. xii.

Phoenicem illustrare Phoenices, solers hominum genus, & ad belli pacisque munia eximium, a Literas, & literarum operas, aliasque etiam artes, mare nauibus adire, classe configere, b imperitare gentibus, regnum praesidiumque comenti. In ea est Tyros aliquando insula, nunc annexa terris, defecit quando ab impugnante quondam Alexandro iacta sunt opera. c Vici tenent ulteriora, & adhuc opulenta Sidon antequam a Persis caperetur, maritimarum urbium maxima. Ab ea ad promontorium d Euprospon duo sunt oppida, e Byblos & Botrys: ultra tria fuerunt, singulis inter se stadij distantia, locus ex numero Tripolis dicitur: tum Simyra castellum, & urbs non obscura Marathos. Inde iam f non obliqua pelago, sed aduersa adiacens, a terra grandem sinum inflexo tractu littoris accipit. Populi diuites circumfident, situs efficit, quia regio fertilis, crebris & nauigabilibus alucis fluminum peruia, diuersas opes maris atque terrarum facili commercio permutat ac miscet. In eo prima est reliqua pars Syriae, cui Antiochia cognomen additur: & in ora eius urbes Seleucia, Paltos, Beritos, Laodicea, Arados: amnesque inter eas eunt Lichos, & Hypatos, & Orontes: tum mons Amanus, et ab eo statim Myriadros et Cilices.

40

Cilicia. Cap. xiii.

In recessu intimo locus est magni aliquando discriminis furorum ab Alexandro Persarum, fugientisque Darij spectator ac testis, tunc minima quidem, tunc ingenti urbe celebris Ifsos,

para, armis, auro & opulenta supra quam dici potest. Ordo fuit talis: Praescribebatur ignis sacer in argenteis altariibus, mox sequentes magi patrium carmen cantantes. Hos sequebantur 365. iuuenes purpurae amictibus uelati.

SCHOLIA CAP. XII.

Est Phoenicia regio Syriae a Phoenice rege sic uocata, Iudaea contermina, in qua sunt Tyros & Sidon urbes, Carmelus & Libanus montes. a Literas comenti. Idem scribit Lucanus, quod Phoenices primi uocem mansurum ad ruidibus signarunt figuris. Iosephus quoque idem asserit, sed de Graecis literis. Absque controuersa enim Hebraea littera prima fuerunt in mundo, quarum appellatione & ordinem Graeci quoque secuti sunt, ut alpha pro aleph, beta pro beth, gamma pro gimel, delta pro daleth &c. b Imperitare gentibus. Hoc dicitur propter Tyrum, quae olim regia floruit dignitate, de qua 2. Reg. 5. & Isa. 23. & Eze. 26. multa dicuntur. Fuit autem urbs maxima & antiqua, in corde maris sita, Sidoniorum colonia, negociatio maris, emporium totius orbis, olim quidem insula, sed a Nabuchodonosor & Alexandro Magno propter expugnationem multis in breui spatio coportatis aggerebus, terra conuincis facta est, quia cum Alexander penitus destruxisset, post 70. annos iterum aedificata est. c Vici tenent ulteriora. Ultra Tyrum, inquit, non sunt ciuitates sed uici, licet & opulenta adhuc tunc fuerit Sidoniorum ciuitas antequam a Persis caperetur.

d Euprospon. Sonat haec uox bonum aspectum, quodcumque tandem in Phoenicia illud fuerit promontorium.

e Byblos & Botrys. Pontis & Ptolemaeus in Phoenicia haec duo oppida una cum Tripoli, in quarta Asiae tabula. Habes & ibidem urbem Marathoni.

f Non obliqua pelago. Vide tabulam Ptolemaei, & uidebis post Tripolim maris sinum, eumque iuxta Casum montem, sed mare non reflectitur usque, dum litus ascenderit ad Ciliciae orientalem terminum, qui est ad montem Amanum, citra quem sunt urbes Antiochia, Seleucia, Laodicea &c.

SCHOLIA CAP. XIII.

Syriae iungitur Cilicia, in eo scilicet loco, ubi Alexander Magnus stravit exercitum Persarum, iuxta Issicum scilicet sinum. Inuadente enim Alexandro Magno Ciliciam, uenit Darius rex Persarum cum 700. millibus pedum, & 30. millibus equitum in occursum eius, sustulitque exercitus eius purpura, armis, auro & opulenta supra quam dici potest. Ordo fuit talis: Praescribebatur ignis sacer in argenteis altariibus, mox sequentes magi patrium carmen cantantes. Hos sequebantur 365. iuuenes purpurae amictibus uelati.

Y

deinde currus sacratuſ Ioui traheretur ab albis equis, & eis infidentes albis induit, habentes uirgas aureas: deinde decem uehicula auro & argento calata: deinde equitatus duodecim gentium uarijs armis et moribus: proximi decem millia, quoruſ aliqui torques aureos, alij habebant ueſtem auro diſtinctam, manicatasq; tunicas gemmis adornatas: deinde cogati regis 15. millia muliebruſ culta luxu: rursus agmen in ueſte regali currum regis præcedens: currus regis in utroq; latere decorabatur ſimulacris deorum ex auro & argento factis, interlucentibus gemmis: currum decem millia habitatorum ſequerentur, haſte erant argente ornate, et ſpicula auro: ad dextram & laeuam regis trecenti nobiliſſimi propinquoꝝ comitabantur, horum agmen clauderetur triginta millibus pedum, quos equi regis quadringenti ſequerentur: deinde Darij mater curru uehebatur, & in alio curru uxor eius: turba foeminarum reginas comitantium, equis uehebatur: deinde liberi regis & qui eos educabant, uehebantur: deinde pellices regis 360. regali cultu nitentes: poſtea pecunia regis ſexcenti muli & trecenti cameli uehebant, præſidio ſagittariorum ſequente: hos ſequerentur calones & lixæ: ultimi armati leuiter, qui cogerent agmen. Hoc apparatus uenit: Darius contra aciem Macedonum, quæ nõ auro aut diſcolori ueſte, ſed ferro & ære nitebat, habens uix quinquaginta millia hominum, ſed qui omnes animoſi erant, quippe qui tot bellorum in Europa uictores extiterant. Congregiens igitur uterq; exercitus, caſa ſunt in acie Perſarum centum millia pedum, & decem millia equitum. In acie autem Alexandri quingenti & quatuor ſauciati, interfecti 32. pedites & 150. equites. Capta eſt mater et uxor Darij cum nobilibus mulieribus: capta deniq; ſunt multa millia hominum & iumentorum. Et in hunc modum humiliatus eſt Darius, qui triumphantis magis quam dimicantis more inijt prælium: ipſe tamen euasit hac uice. a C Procul inde.) Hoc eſt, à flexura maris procedendo ad occaſum, peruenitur ad oppidum Mallon, ubi Pyramus fluuius cadit in mare: inde peruenitur ad promontoriũ Amanoiden, & hinc ad Cydnum, qui per Tarſum fluit in mare. De Cydno fluuiõ uide ſuprà in Solino cap. 51. Ultra Cydnum in litore maris eſt ſita Pompeiopolis, quæ antea Soloë nõ eſtã ſuit. Hinc ſequitur Corycos oppidum & Corycius ſpecus, de quo in memorato quoc; Solini loco diximus.

b C Sonituſ cymbalorum.) Sic creditiſtulta gentilitas, diuinitus immiſſum ſonitum illum, & quõ ad mirabilem eum facerent, addiderunt de ſuo ſpeciem cymbalici timitus illum præ ſe ferre, cum tamen ſtrepitus quidam fuerit: aquarum ſtillantium intra cauernas rupium. c C Quem Typhonem uocant.) Meminit & Solinus obiter huius ſpecus, cap. 51. nempe quod is fuerit cubile Typhonis giganteis. Sonat autem & uocantur

fuit, & hac re ſinus Iſſicus dicitur. Procul inde Amanoides promontorium inter Pyramum Cydnumq; fluuios iacet, Pyramus Iſſo prior Mallon præterfluit, Cydnius ultra per Tarſum exit. Deinde urbs eſt olim à Rhodijs Argiuſ, que, poſt piratis, Pompeio aſſignante, poſſeſſa, nunc Pompeiopolis, tũc Soloë, luxta in paruo tumulo Arati poëta monumentum ideo referendum, quia ignotum, quam ob cauſam facta in id ſaxa diſſiliunt. Non longe hinc Corycos oppidum, portuſ ſaloq; incingitur, anguſto tergo cõtinenti adnexũ. Suprà ſpecus eſt nomine Corycius ſingulari ingenio, ac ſuprà quã ut deſcribi facile poſſit, eximius. Grandi naq; hiatu patens, montem littori appoſitum, & decem ſtadiorũ cliuo ſatis arduũ, ex ſummo ſtatim uertice aperit; tunc alte demiffuſ, & quantum demittitur ampliõ, uiret lucis pubentibus undiq; & totũ ſe nemoroſo laterum orbe complectitur, adeõ mirificus ac pulcher, ut mentes accedentium primo aſpectu cõſternat, ubi contemplati durauere, non fatiet. Vnus in eum deſcenſus eſt anguſtus, aſper, uingentorum & mille paſſuum, per amœnas umbras & opaca ſyluæ quiddam agreſte reſonãtis, riuuſ hinc atq; illinc fluuãtib;.

Ubi ad ima peruertũ eſt, rureſ ſpecus alter aperitur ob alia dicendus. Terret ingredientes ſonituſ cymbalorum diuinitus & magno fragore crepitantium, deinde aliquandiu perſpicuus, mox & quo magis ſubiſ, obſcurior; ducit auſoſ penitus, alteq; quaſi cuniculo admittit, ibi ingens annis ingenti fronte ſe extollens tantummodo ſe oſtendit, & ubi magnum impetum breui alueo traxit, iterum demerſus abſconditur. Intra ſpatium eſt magis quã ut. progredi quiſquam auſit horribile, & ideo incognitum. Totuſ autem anguſtus, & uere ſacer, habitariq; à dijs & dignuſ & credituſ. Nihil nõ uenerabile, et quaſi cũ aliquo numine ſe oſtentans. Aliuſ ultra eſt quẽ Typhonem

uocant, ore anguſto, & multum (ut experti tradidere) preſſuſ, & ob id aſſidua nocte ſuffuſuſ, neq; unq; perſpici facilis; ſed quia aliquando cubile Typhonis fuit, & quia nunc demiffa in ſe conſeſſim exanimat, natura fabulaq; memorandus. Duo deinde promontoria ſunt, Sarpedon, ſiuis aliquãdo regni Sarpedonis, et quod Ciliciã à Pamphylia diſtinguit, e Anemuriũ, interq; ea Celendris & Natidos Samiorum colonia, ſed Celendris Sarpedoni propior.

Pamphylia. Cap. XIII.

In Pamphylia eſt Melas nauigabilis fluuius, oppidũ Sida, & alter fluuius Eurymedon. Magna apud eum Cymonis Athenieſium ducis aduerſus Phœnicæ & Perſæ naualis pugna atq; uictoria fuit. Mare, quo pugnatum eſt, ex ædito admodum colle proſpectat Aſpendos, quã Argiuſ condiderãt, poſſedere finitimi. Deinde alij duo ualidiſſimi fluuij Oeſtros & Cataractes. Oeſtros nauigari facilis, hic quia ſe præcipitat ita dictuſ. Inter eos Perga eſt oppidum, et Diana, quã ab oppido Pergæ uocant, templum. Trans eodem mons Sardemiſoſ, & Phæliſ à Mopſo condita, ſiuis Pamphylia.

ſtrepitu ex alta rupe deicitur. e C Inter eos Perga eſt.) Ptolemæuſ non inter iſtoſ fluuios, ſed poſt Cataracten in termino Pamphylia occidentali ponit oppidum Pergæ, ubi extra ipſum in ædito colle Diana templum habuit. Phæliſ quoq; ibidem locum habet ad littuſ maris, ſinem deſignans Pamphylia, condita olim à Mopſo Argiuorum rege.

Lycia. Cap. xv.

Lycia continuo, cognominata à Lyco rege Pandionis filio, atq; (ut ferunt) inſeſtata olim Chimæræ ignibus. Sydæ portuſ, & Tauri promontorio grandem ſinum claudit. Taurus ipſe ab Eoiſ lit toribus exurgens uafte ſatis attollitur; deinde dextro latere ad ſeptentrionem, ſiniſtro ad meridiem uerſuſ it in occidentem reſtuſ, et perpetuo iugo, magnarumq; gentium, quã dorſum agit, terminuſ. Vbi terras dirimit, exit in pelagus. Idem autem & totuſ, ut dictuſ eſt, dicitur etiam quã ſpectat orientem, deinde Hæmõdeſ, & Caucaſuſ & Paropamiſuſ; tum Caſpiæ pylæ, Nyphateſ, & Armeniae pylæ, et ubi iam noſtra maria contingit Tauruſ iterum. Poſt eiuſ promontorium flumen eſt Lymira, et eodem nomine ciuitas, atq; ut multa oppida, ſic præter

uentum: & uentus in uicrib; terræ com motuſ, concutit terram perinde ac ſi gigas potentiſſimuſ ſe moueret ſub terra. Hic putatur huius loci eſſe intellectuſ.

d C Sarpedonis.) Sarpedon rex fuit Lycia, qui Troianis aduerſuſ Græcoſ auxilium tuliffe fertur. e C Anemuriũ.) Hæc loca, Anemuriũ, Celendris & Sarpedon, in Ptolemæo quoc; inueniuntur è regione Cypruſ inſula.

SCHOLIA CAP. XIII.

Succedit Cilicia ad occidentem Pamphylia, quæ ruruſ in occaſum coniungitur Lycia. a C Eurymedon.) Hic fluuius per mediã fluit Pamphylia, apud quem Cymon dux Athenieſium contra Xerxem fugientem è Græcia, atq; exercituum eiuſ, nauali pugna uictoriã conſecutus eſt. b C Aſpendoſ.) Hoc, inquit, oppidũ Aſpendoſ ædito colle ſitũ, proſpectat mare ubi pugnatũ eſt inter Athenieſeſ & Perſæ. c C Oeſtroſ & Cataracteſ.) Hoſ fluuiõſ & Ptolemæuſ ponit in prima Aſia tabula, niſi quod Oeſtrum uocat Ceſtrum. d C Hic quia ſe præcipitat.) Cataracteſ, inquit, nomẽ iſtuſ habet à præcipitijs. Nam ſecundũ Strabonem, magno

SCHOLIA CAP. xv.

Continuatur Lycia Pamphylia, à Lyco rege Pandionis filio ſic cognominata, quæ Termile primum appellata fuit ſecundum Herodotum lib. primo. a C Chimæra ignibus.) De Chimæra diximus ſuprà in Solino cap. 52. capite uero ſi. euſadem habes de Taurõ monte: hic frõ totam includit Lyciam, quo ſit, ut ſi ab eiuſ ortu in occaſum proſpicias, dextro latere ad ſeptentrionem, ſiniſtro ad meridiẽ uerſuſ eat in occidentẽ, ut hic Mela ſcribit. At in hoc ſitu ortuſ eiuſ non poteſt capi pro ipſo promontorio, ſed ubi à promontorio diſceſſuſ fuerit uſq; ad cacumẽ Tauri, ibi ramõs emittit ad ſeptentrionem & meridiẽ. De uarijs eiuſ nominibuſ diximus in Solino memorato capite. Caſpiæ pylæ uocatur eo loco, ubi inter Medoſ et Parthoſ percurrit in mare. Solinuſ uocat Caſpiæ portuſ, de quib; uide cap. 60.

^b C. Pataram.) Scribit Strabo sex illustres esse urbes in Lycia, Xanthum, Pataram, Pitaram, Olympum, Myran & Tlonem. ^c C. Telnifos.) Ptolemaeus ponit hanc urbem ad fluium Xanthum, et non ad extremum Lyciae terminum. Solinus cap. 53. uocat eam Telnissium.

SCHOLIA CAP. XVI.

Caria succedit occidentem uersus Lycaia, et est regio meridionalis Asiae minoris. Habet enim Asia minor multas regiones, nempe Iohiam, Cariam, Phrygiam, Aco-liam, Mysiam, & Lydian. Sunt qui annu-merant quoque Lyciam. ^a C. Pelasgos.) Sunt Pelasgi populi Macedoniae, qui olim Thessali fuisse putantur. ^b C. Secun-dum Calbin.) Nascentur Calbis in Crago monte, & haud procul à Caumo labitur in mare. Est autè Caumus oppidum pestilenti caelo subditum, & propterea habitantium aduersa ualeudine infame. ^c C. Ad Halicarnasson.) Haec olim regum Cariae regia fuit, unde Herodotus origine duxit. Pro Larumina Ptolemaeus habet Lorima, & ponitur in cornu Cariae extremo, sicut & Cnidus. ^d C. Mausoleum.) Est Mausoleum in Halicarnasso sepulchrum, quod Artemisia Mausoli uxor tam egre-gio perficit opere, ut inter septem orbis mi-racula olim numeraretur. Eleuabatur in al-tum 25. cubitis, et cingebatur columnis 36. Ab hoc sepulchro, omnia preciosa sepul-chra ex nomine eius Mausolea dicuntur. ^e C. Vrbes Mindus.) Parua est Ca-ria, sed populosissima & oppidis plena.

SCHOLIA CAP. XVII.

A Caria si pergat ad septentrionem, oc-currat Ionia, incipiens à Possideo promon-torio. Post Possidium uero, inquit Strabo, Milesum est oraculum, Apollini Didymæo sacrum apud Branchidas ad decem & octo stadia ascendit: id à Xerxe incensum est, quemadmodum cetera templa omnia, Ephe-sio excepto. Scribit & Herodotus libro primo de hoc templo in hunc modum: Erat apud Branchidas oraculum peruetustum, quo Aeoles Ionesque communiter uti consueuerunt. Oraculum hoc in Milestorum agro est situm ad Panormi lacum. Porro Miletus olim totius Ioniae clarissima fuit urbs, genitrix multarum per cuncta maria urbium. Nati demig sunt in ea multi uiri clari, quorum aliquos hic enumerat Mela. Addit his & Strabo quosdam, nempe Anaxime-nem, Hecatenum historicum, & Aeschinem oratorem. Haec urbs ob sui claritatem aliquando Ionia dicta est.

^a C. Latium montem Endymionis.) Scribitur de Endymione quod primus lune cursum inuenit, ad quod

^b Pataram non illustria. Illam nobilem facit de-lubrum Apollinis, quondam opibus & oracu-li fide Delphico simile. Ultra Xanthum flumen & Xanthos oppidum, mons Cragus, & quæ Lyciam finit, urbs ^c Telnifos.

Caria. Cap. XVI.

Aria sequitur. Habitat in incertæ ori-ginis; alij indigenas, sunt qui ^a Pelas-gos, quidam Cretas existimant, genus usque quondam armorum, pugnaeque amans, ut aliena etiam bella mercede agerent. Hic castella aliquot sunt: deinde promontoria duo, Pedalion & Crya, & ^b secundum Calbin amnem Caumus oppidum ualeudine habitan-tium infame; inde ^c ad Halicarnasson haec adia-cent, Rhodiörum aliquot colonie, portus duo, Gelos, & cui ex urbe quam amplectitur, This-samilla cognomen est. Inter eos oppidum La-rumina, et Pandion collis in mare emissus; tum tres ex ordine sinus, Thymnias, Schenus, Bu-bellus, Thymniae promontorium Aphrodisium est. Schenus ambit Hylam, Bubellus Cynotum. Gnidus in cornu peninsulae, interque eam & Ce-ramicum sinum in recessu posita Euthanae. Ha-licornassos Argiutorum colonia est, & cur me-moranda sit, praeter conditores ^d Mausoleum efficit regis Mausoli monumentum, unum de miraculis septem, Artemisiae opus. Trans Ha-licornasson illa sunt, litus Leuca, ^e urbes Min-dus, Aryanda, Neapolis, sinus Iasus, & Basili-cus. In Iasio est Bargylos.

Ionia. Cap. XVII.

Est Basilicum Ionia aliquot se-mi-bagibus sinuat, & primum à Possideo promontorio inflexu inchoans, cin-git oraculum Apollinis, dictum olim Branchidæ, nunc Didymi. Miletum urbem ^a quondam Ioniae totius, belli pacisque artibus prin-cipem, patriam Thaletis aströlogi, & Timo-thei musici, et Anaximadri phyfici, aliorumque ciuium inclytis ingenij merito inclytam, ut-cumque Ioniam uocant; urbem Hyppin amnis Maeandri exitum, ^b Latium montem Endy-

mionis, à luna (ut ferunt) adamati fabulam no-bilem. Deinde rursus inflexa, cingit urbem Prie-nen, et Gessi fluminis ostium, moxque ut maiore circuitu, ita plura cõplectitur, Ibi est Panionium ^b sacra regio, & ob id eo nomine appellata, quod eam communiter Iones colunt, Ibi à fugi-tiuis, ut aiunt, cõdita (nomine fame annuit) ^c Phy-gela. Ibi Ephesus, ^d & Dianae clarissimum tem-plum, quod Amazones Asia potite consecra-sse traduntur. Ibi ^e Caystros amnis, Ibi Lebedos Clarijque Apollinis sanum, quod Manto Tire-sia filia fugiens uictores Thebanorum Epigo-nos; & ^f Colophon, quæ Mopsus eiusdem Man-tis filius statuit ad promontorium quo sinus clau-ditur, quod altera parte alium, quem & Smyr-naeum uocant, efficit, angustisque ceruicibus reli-qua extendit; inde latus abijt ^h in peninsulae fa-ciem, super angustias, hinc Teos, illinc Clazo-mena; & quia terga iungunt confinio adnexa ²⁰ maris, diuersis frontibus diuersa maria prospe-ctat. In ipsa peninsula est Coryna. In sinu Smyr-naeo est Termodon amnis, & urbs Leuca; ex-tra cum Phocis Ioniae ultima.

³⁰ Ibsos & Cayster Lydiae fluius, Sardibus proximus, ab ambustione nomen habet, quod propinquus sit Cataca-caumene, quæ pars est Ephesiae regionis praetorrida & deuote similis, nullam praeter uitem profrensam arborem. Cæterum Lebedos celebre est oppidum ob scenicorum histrionum collegium, qui ludos ac certamina Libero patri quotannis celebrabant. Est quoque non procul Claros ciuitas, Apollinis oraculo nobilis, quæ Manto Tire-sia filia condidit, fugiens Thebanorum uictores Epigonos, id est, posteros, qui aduersus Thebas bellum mouerunt. ^f C. Colophon.) Haec urbs Ionica multis nominibus clara est, primum quod in equestribus certaminibus plurimum ualuit, ut ubi bella componi difficulter poterint, huius urbis equitatu dirimerentur: hinc natum ada-gium, Colophonem imponere uel addere, pro summam operi manuum imponere. Deinde quod Colophonij am-plissimas haberent nauales opes: tertio quod patria existeret multorum clarissimorum uirorum, etiam secundum quosdam Homeri. De Mopso qui cum Chalcanthe de peritia diuinandi certauit, habes apud Strabonem lib. 14. ^g C. Smyrnaeum.) Est Smyrnaeus sinus ab urbe Smyrna, quam quidam Homeri patriam esse putant. He-rodotus libro primo dicit eam olim fuisse ex numero duodecim ciuitatum Aeolicarum. ^h C. In peninsula faciem.) Inter duos sinus Colophonium et Smyrnaeum, expatiatis in mare uersus Chium insulam cornu quoda-m terræ, quod hic peninsulae uocat, habens mox in ingressu ad insigne oppida, Teon et Clazomenam. Vide Ptolemaei tabulam Asiae, & patebunt haec omnia oculis tuis multo clarius quàm hic scribi literis queant.

SCHOLIA CAP. XVIII.

⁴⁰ Aëolis. Cap. XVIII. Roxima regio, ex quo ab Aeolijs incoli cepit, Aeolis facta, ante^a My-sia, & qua Hellepontum attingit, Troianis possidentibus Troas fuit. Primam urbem à Myrino cõditore Myrinam uocant; sequentem ^b Pelops fratuit uicto Oeno-nomenque suum huic regioni indiderunt. In eius extremitate septentrionali iuxta fauces Hellepontis, sunt Troiani. ^a C. Mysia.) Est duplex Mysia in hac Asia minore, maior & minor, & utraq; est extra Bithyniam. Est & duplex Mysia in Europa iuxta Istrum, superior & inferior, quæ quidam scribit Mæciam per diphthongum. ^b C. Pelops.) Hic Tantalii regis Phrygiae filius fuit, certauitque curuli certamine cum Oenomaos, et uicit eum.

equorum pernicitate, filiamque eius Hippodamiam ex pacto duxit uxorem, et Pise regnum consecutus est. Est autem Pisis Peloponnesi ciuitas. Ceterum ab hoc Pelope denominata est insula Graeciae Peloponnesus, et oppidum Myse Pelopoeia. Cyme uero a duce Amazonum, pulsus habitatoribus, nomen sortita est. **c** **C** Suprà Caicus.) Ptolemeus hunc flumem qui inter Pitaneum et Eleam decurrit, uocat Cecium.

Quae Archesilan tulit. Est Archesilas nomen philosophi, qui ex Pitane Aeolica ciuitate ortus, relicta patria Athenas profectus in Academiā se ad Crantorem contulit, et commutauit Platonicam philosophiam, et nouam quantā institueret conatē, propter quod et cauilator uocatus est. Hic cum se nihil scire affirmaret, nec alios quicquam scire patiebatur, id quod Melae quoque hic succinctis indicat uerbis.

c **C** Isthmos.) Quid sit Isthmos, habes in Solino cap. 13. Ptolemeus non meminit huius Isthmi, nec peninsulae, quae continet campum Thebanorum. Pro Adrimitium, ipse legit Adramitium. **f** **C** Antandrum.) Haec uox, inquit, est uel ab Andro insula, quasi *ανδρος*, uel ab *ανδρ*, quod in gentiuo quoque habet *ανδρ*, ut sit sensus, pro uiro data est ciuitas.

g **C** Assōn.) Hoc oppidum haud procul abest à Troade, ubi scilicet est sinus *αχαιων λιμνη*, id est, Achiuorum portus, sic dictus quod Graeci illic appulerint. **h** **C** Ab Ilio.) Eni Ilium regia Priami, quae et Troia à nomine regionis nominatur. Excidium eius reddidit hanc urbem nominatissimam. Ferunt illam extructam post diluuiū anno 828. regnaueruntque in ea sex reges, Dardanus, Erichthonius, Troës, Iulus, Laomedon, et Priamus, sub quo deleta est. Causa eius excidij fuit, quod Paris Priami filius uel abduxit Helenam uxorem Menelai regis Graecorum: tunc Athenis conuenerunt omnes proceres regni Graecorum, et omnium consensu statuerunt reducere reginam. Interim cum abissent fratres Helene Castor et Pollux, ut fororē repeterent, se ueniente mari submersi sunt, atque à uulgo inter deos relati. Rursum miserunt Graeci Diomedem et Ulyssēm, qui reginam repeterent: sed cum nihil effecissent, tota Graecia castra mouit contra Troiam, quibus Hector alter Priami filius obuiam ueniens magno bellico apparatu, sepe Graecos in fugam conuertit, sed tandem ab Achille duce exercitus Graecorum confossus interijt. Paris quoque telo confodit Menelaum regem Graecorum, quin et Aiacei athletam usque ad mortē sauciauit, et dum is letaliter se uulneratū sentiret, furore extremo agitatus, tam uehementē ictum illi capitū Paridis, ut mortuus caderet de equo. Amisso itaque Paride Troiani fugerunt intra moenia, et cum diu obsessi oppugnarentur, multi tædio affecti prodicionem moliebantur urbis, praesertim Aeneas et Antenor, intransigentibus noctu Graecis, urbem in manus hostium tradiderunt: qui grassantes in ea, omnis ætatis et sexus homines occiderunt, et urbem ipsam incendio deleuerunt, abduxeruntque raptam Helenam. Durauit hoc bellum decem annis et octo mensibus. **i** **C** Achiuorum statio.) Cum Graeci, inquit, oppugnarent Ilium, castra posuerunt iuxta Sigæum oppidum. **k** **C** Fama quàm natura.) Ida mons altissimus spectat ad Troadem, et abundat aquis, descendentibus ex eo multa flumina, ut sunt Scamander, Simois et Etespūs: sed parua sunt, cum mox absorbeantur à mari, celebria tamen propter ea quae gesta sunt contra Ilienses. **l** **C** Diuarum certamine.) Est et in Creta mons Ida, in quo est antrum sacrum, quod ibi Iupiter nuptius fuerit. Sic in Ida quoque est circa Hellepontum, est antrum deabus sacrum, et celebre ob Paridis acceptum iudicium. Quod autē ortus solis aliter ibi quàm

in alijs terris solet aspici, ostendat. Namque ex summo uertice eius speculantibus penè à media nocte sparsi ignes passim micant, et ut lux appropinquat, ita coire ac se coniungere uidentur, donec magis magisque collecti, pauciores subinde, et una ad postremum flamma ardeat. Ea cum diu clara et incendio similis effulset, cogit se ac rotāda, et fit ingens globus. Diu is quoque grandis, et terris adnexans apparet, deinde paulatim decrescens, et quanto decrescit, eo clarior fugat nouissime nocte, et cum die iam sol factus, atollitur. Extra sinum sunt Rhætae littora, Rhætæo & Dardaniae claris urbibus, Aiaceis tamen sepulchro maxime illustris. Ab his fit arctius mare, nec iam abluit terras, sed rursus diuidens angusto Hellepontico freto litus obuium findit, facitque ut iterum terræ, quæ fluit, latera sint.

Bithynia. Cap. XIX.

Nterius Bithyni sunt et Mariandynei. In ora Graecæ urbes Abydos et Lampfacum, Parion et Priapos, Abydos magni quondam amoris commercio insignis est. Lampfacum, Phocæis appellentibus, nomen ex eo traxit, quod confulentibus in quasnam terras potissimum tenderent, responsum erat, ubi primum fulsisset, ibi sedem capefferent. Tum rursus fit apertius mare Propontis. In id Granicus effunditur, purgna, quæ primum inter Perfas et Alexandrum fuit, nobilis. Trans amnē sedet in ceruice peninsulae Cyzicum, nomen Cyzicus indidit, quem à Minyis imprudentibus, cum Colchos peterent, fusum acie caesumque accepimus. Post Placia et Scylace, parua Pelasgorum colonia. Quibus à tergo imminet mons Olympus, ut incolæ uocant, Mysius: is flumen Rhindacum in ea quæ sequuntur emittit, circa angues nascuntur immanes, neque ob magnitudinē modo, sed ob id etiam mirabiles, quod ubi in aluē eius æstus solemque fugerūt, emergunt atque hiant, superuolantesque aues, quamuis alte et perniciter ferant, absorbent. Trans Rhindacum est Dascylos, et

c **C** Cyzicum.) Insula est in Propontide duobus pontibus iuncta continenti, habens urbem eiusdem nominis, moenibus, arce et turribus marmoreis. Habet autē nomen à Cyzico, quem Iason per imprudenciam inteterit. Fuit proinde hæc ciuitas magnitudinē et pulchritudinē cum primis Asiæ urbibus comparanda, tribus armamentarijs incluta, quorum aliud armorum, aliud instrumentorum, aliud frumentum erat receptaculum. Ptolemeus et quidam post uocant hanc urbem Cyricum. Ceterum Minyi populi sunt ex urbe Phrygiæ Minyarum. **f** **C** Olympus.) Sunt quatuor montes hoc nomine: primus est in Thessalia, secundus in Gallograecia, tertius in Mysia, cuius hic meminit Melae, quartus ad mare rubrum haud longè ab Heliopoli.

quàm in alijs terris apparere hic dicitur, id propter uaporū ascendentiū à terrā aliam et aliam dispositionē, atque ob solis uiciniorem et remotiorem ab horizonte praesentiam contingit. Idem apud nos sepe uideri contingit in aurora. Primum enim radii solares sparguntur in nubibus, et rutilant ut ignis, deinde propinquante sole coeunt in unam clarā lucem, donec tandem lux solis uera emergat. Globus lucis qui solis ortum praecedat, in regione nostra fortasse à nemine est deprehensus. **m** **C** Pitæstius mare.) Coeunt enim ibi Europæ et Asiæ littora, aut potius latera, paruo maris interposito meatu: nec iam abluit mare terras, sed strictum tenetur inter duarum orbis partium limites, ut non possit disfluere in littora.

SCHOLIA CAP. XIX.

Bithynia primum Bebyrcia, postea Mygdonia, ac deinde Bithynia à Bithyno rege dicta fuit. Sunt qui totum tractum illum ad Mysiam attinuisse perhibeant, antequam Bithyniæ fortiretur uocabulum: quin Ptolemeus nullam harum urbium, quarum hic Melae à principio meminit, ponit in Bithynia, sed Mysia Asiæ minoris regione. Abydos opponitur Sesto interlabente mari septem stadiorū, ubi Xerxes rex Persarum pontem struxit et traduxit maximū exercitum ab Asia in Europā. **a** **C** Amōris commercio.) Hoc dicitur propter Leandrum Hero puellæ amantem, qui fuit ex Abydo urbe. **b** **C** Vbi primum fulsisset.) A fulgore igitur Lampfacum urbs nomen accepit. Est enim *λαμπρα* Graecis idem quod splendeo. **c** **C** Propontis.) De Helleponto, Propontide et Ponto diximus in Solino capite 15. in fine.

d **C** Pugna quæ primum inter Perfas.) Pugna ista in Bithynia facta, prima fuit: altera autem facta est iuxta Isthmum, de qua supra capite decimotertio in Cilicia nominis scripsimus.

g C Myrlea.) Hanc Ptolemæus uocat Apameam, sicut et Cion appellat Prusam. h C Olbianos.) Est Olbia eadem quæ & Nicæa, sita in Astacino sinu; ubi sub Constantino Magno celebratum fuit Concilium uniuersale, & damnata hæresis Arriana. In eo quoq; concilio prohibita fuerunt præsertim uxores: quod cum aduertet Pafnuntius Christi confessor, episcopus Aegypti, et cui pro fide Christi fuit dexter erutus oculus, & sinister succisus poples, confessus est ibi publice, honorabiles esse nuptias, & castitate esse concubium cum propria uxore, suafitq; concilio ne talem poneret legem, quæ occasionem fornicationis præberet. i C Priores terræ iterum iacent.) Hoc est, post sinum flexuosum rursus terra emittit cornu in mare, contra hiturq; mare in angustam eandem ob cuius cursum Asia & Europe, quarum littora soli quinque distat stadiis in Bosphoro ipso. Habet autem stadium 125. passus, hoc est, pedes 625. k C Chalcedon.) Hanc urbem Megarenses condidit, cæci appellati quod non potius oppositum litus elegere, in quo iacet Byzantium seu Constantinopolis optimo loco. Est & fanum Iouis in Chalcedone, constructum à Iasone.

l C Ingens pontus.) Maris Euxini figuratiõne signauimus supra in figura Europe, illic licet aduertere quomodo à septentrione cõtrahitur, à meridie in orientem & occidentem extenditur in modum arcus Scythiæ. m C Nebulosus.) Hoc dicitur propter Cimmerium Bosphorum, de cuius incolis Homerus sic scribit: Illis sol nunquam Phaëthon sua lumina spargit; Perniciosâ super nox semper ieditur istis. Hinc umbra Cimmeriæ. n C Axenus.) Secundum Plinium lib. 6. Pontus Euxinus antea ab inhospitali feritate Axenus appellatus est, peculiari inuidia nature sine ullo sine indulgentis auaritia maris. Post commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus est Euxinus, quasi boni hospitium. o C Acherusia.) Meminit & Solinus cap. 50. huius specus. Sunt qui dicunt Acherusiam paludem esse in quam immittitur cadauera in ulteriorem ripam defrenda: nauim uero ipsam quæ traicitur, Barim, hoc est, onerariam appellari, & inde natam de Charonte fabulam, qui animas transuehat Stygent. Sed hæc de Acherusia Italiae sunt accipienda. Cerberi fabulam refert Ouidius Metamorph. lib. 7.

SCHOLIA CAP. XX.

Est Paphlagonia cõtermina Bithyniæ, sic dicta à Paphlagone Phinei filio, cuius & Solinus meminit cap. 56. Carambim promontorium saxosum Ptolemæus non in medio, sed mox post sinem Bithyniæ ponit.

a C Parthenius amnis.) Est Parthenius idem quod uirginis, & dictus est hic fluius Parthenius à Diana, quod huius se unadis oblectarit.

Sunt

quam Colophonij collocare, s Myrlea. Duo sunt inde modici sinus; alter sine nomine Cion amplectit Phrygiæ haud longe factis oportunitatibus, nisiimum emporium, alter Olbianos. In promontorio fert Neptuni fanum, in gremio Astacona Megarensibus conditam. Deinde priores terræ iterum iacent, exiturq; in Pontum pelagi canalis angustior. Europæ ab Asia stadiis quinque determinat Thracius (ut dictum est) Bosphorus. Ipsis in faucibus oppidum in ore templum est: oppidi nomen Chalcedon, auctor Argias Megarensium princeps, templi numeri Iupiter, cõditore Iasone. Hic iam sese ingens pontus aperit (nisi quæ promontoria sunt) huc atq; illuc longo rectoq; limite extensus, sinuatus cætera; sed quia contra minus quam ad laeuam & dextram abscissit, mollibus fastigijs, donec angustio utrinq; angulos faciat, inflectit, ad formam Scythici arcus maxime incuruus, breuis, atrox, nebulosus, raris stationibus, non molli, neque arenoso circundatus litore, uicinus aquilonibus, & quia non profundus est, fluctuosus atq; feruens: olim excolentium sæuio admodum ingenio Axenus, post commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus Euxinus. In eo primum Mariandyni urbem habitant, ab Argiuo (ut ferunt) Hercule datam, Heraclea uocata, id famæ fidem adiecit. Iuxta specus est Acherusia ad manes (ut aiunt) peruius, atq; inde extractum Cerberum existimant,

30
40
m C Nebulosus.) Hoc dicitur propter Cimmerium Bosphorum, de cuius incolis Homerus sic scribit: Illis sol nunquam Phaëthon sua lumina spargit; Perniciosâ super nox semper ieditur istis. Hinc umbra Cimmeriæ. n C Axenus.) Secundum Plinium lib. 6. Pontus Euxinus antea ab inhospitali feritate Axenus appellatus est, peculiari inuidia nature sine ullo sine indulgentis auaritia maris. Post commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus est Euxinus, quasi boni hospitium. o C Acherusia.) Meminit & Solinus cap. 50. huius specus. Sunt qui dicunt Acherusiam paludem esse in quam immittitur cadauera in ulteriorem ripam defrenda: nauim uero ipsam quæ traicitur, Barim, hoc est, onerariam appellari, & inde natam de Charonte fabulam, qui animas transuehat Stygent. Sed hæc de Acherusia Italiae sunt accipienda. Cerberi fabulam refert Ouidius Metamorph. lib. 7.

Paphlagonia. Cap. xx.

Vm Tios oppidum Milesiorum quiddam colonia, sed iam solitum; Paphlagonum; quorum in littoribus penemedijs promontorium est Carambis. Citra Parthenius amnis, urbes Sefamus & Cromna, & à Cythoro Phryxi filio posita Cytores, Tum Cimolis accollitur, & quæ Paphlagoniam finit, Armine.

Chalybes.

Chalybes. Cap. XXI.

Halybes proximi clarissimas habent Amifon et Sinopen, Cynici Diogenis patriam; amnes Halyn & Thermodonta. Secundum Halyn urbs est Lycasto: à Thermodonte campus, in eo fuit Themiscyrum oppidum, fuere & Amazonum castra, ideo Amazonum uocant. Taberenti Chalybas attingit, quibus in risu lusum summum bonum est. Ultra Carambim Mossynocæ turres lignæas subeunt, notis corpus omne perferunt, propatulo uescuntur, promiscuè cocumbunt, & palam reges suffragio deligunt, uinculisq; & archissima custodia tenent, atq; ubi culam prauè imperando merere, inedia diei totius afficiunt. Cætera asperi, inculti, pernocij appulsi. Deinde minus feri, uerum & hi in conditis moribus, Macrocephali, Discheri, Buxeri, rare urbes, Cerasus & Trapezus maxime illustres. Inde is locus est, ubi finem ductus à

monitorium in Paphlagonia uersus septentrionem in mare Euxinum porrectum. Vide tabulam primam Asiæ in Ptolemæo. d C Custodia tenent.) Experti enim erant, aut ab alijs audierant, quanta pestis esset rex, qui pro amni sui libidine dominium in subditos exercebat, contempta æquitas lege. e C Discheri.) Hi ab alijs nominantur Bizares. f C Trapezus.) Hanc urbem ex imperio Constantinopolitano, ut quidam scribunt, Turcæ primum occupauerunt, ac deinde sensim sese insinuauerunt in totum imperium illud orientale: unde Hætonius Arriæus sic scribit: Circa annum domini 1307. quando Turcæ occupauerunt dominium suum, non potuerunt ciuitatem Trapezontinam, nec eius pertinencias occupare, propter castra fortissima et aliam munita, & sic totum litus maris Euxini mansit in potentia Imperatoris Constantinopolitani, in istisq; ille singulis annis gubernatorem unum, qui dux dicebatur, ad regendam terram illam. Accidit autem, ut ex illis ducibus unus Imperatori rebellis fieret, usurpareq; dominium terræ illius pro se, & fecit se regem: quod cum male haberet Imperatorem Constantinopolitanum, illumq; excludere regno conaretur, dux ille inuocato auxilio Turcarum, qui iam multas uicinas occupauerat terras, restitit Imperatori, atq; exercitum eius profugauit. Secundum alios euererunt Turcæ illud imperium paucis post annis quam Byzantium est sub Mahumete tyranno captum. Nacti itaq; Turcæ hoc regnum, indies latius ponia eius extendunt, donec tandem Adrianopolim Thraciæ urbem obtinuerunt, ubi & regiam collocarunt sedem. Verum non contenti tam magno regno, etiam Constantinopolitanum imperium anno Christi 1453. sibi subiiciunt. Hinc est quod ante tempora nostra Turcarum imperator triplicis regni titulum sibi uendicauit, nempe regni Trapezuntini, Adrianopolitani & Constantinopolitani. Nata est autem hæc pestis ex quorundam rusticorum colluue & factione, qui duccem constituentes Otomanum, breui incredibiles sumpserunt uires, et innumeras subiecerunt sibi gentes, nempe Armenos, Cappadociam, Lycæoniam, Isauriam, Lyciam quæ nunc Biquia, Ioniam quæ Quiscum, Paphlagoniam, Lenech, Ciliciam, Syriam, Thraciam &c. de quibus paulo inferius fusius scribam. Viuunt autem secundum leges & instituta, quas Mahumetes falsus propheta Saracenis Arabiae genti anno salutis 629. sanxit, homo patre demonum cultore, matre Ismaëliæ natus, callidus & uaser ingenio, inter Christianos diu uersatus, rem perniciosam humano generi ex duabus legibus commentus, cui legi ne ab hominibus sanæ mentis iretur obuiam, capitalem inscripsit penam, ne scilicet quis aueret de ea disputare, usus ad hoc Sergij monachi impio consilio & opera. Hæc ut populator esset, ex omnium gentium sedes aliquod assumpsit. Christum in primis laudandum censuit, uirum fuisse affirmans sanctum, & omni uirtute præstantem, cum deniq; supra humanitatis fastigium ponere, nunc uerbum, nunc spiritum & dei animam prædicans, uirginis utero natum. Euangelia ab Apostolorum discipulis corrupta esse dicebat, oportuisse per Alectorum suum emendari. Sed hæc prolixiora sunt quam ut hic compendiò tradi possint.

g C Inde is locus est.) A Bosphoro, inquit, Thraciæ, tractus littoris maris porrigitur longo spatio in

SCHOLIA CAP. XXI.

Sunt Chalybes populi in Hispania, sunt et Chalybes ponticæ oræ habitatores, quos Ptolemæus in Paphlagoniam ponit. Vocati autem sunt Chalybes, quod primum putentur cruisse & domuisse ferum. Horum insigniores urbes fuerunt Amifon et Sinope.

a C Cynici.) Secta quædam philosophorum dicta fuit Cynica, id est, canina, quod in castigationibus eorum more mordaces essent contra uitâ, uel quod licentia sermonis rabiem quadam caninam repræsentarent. b C Halyn.) Ptolemæus ponit Halyn in Galatia. c Thermodonta in Cappadocia. iuxta Thermodonta conseruerunt Scythicæ famine, nempe Amazones, à quarum regina conditum est oppidum Themiscyrum, à quo dominatq; sunt campi Themiscyri quos occupauerunt. Ptol. uocat urbem illam Themiscyram.

c C Carambim.) Est Carambis promontorium in Paphlagonia uersus septentrionem in mare Euxinum porrectum. Vide tabulam primam Asiæ in Ptolemæo. d C Custodia tenent.) Experti enim erant, aut ab alijs audierant, quanta pestis esset rex, qui pro amni sui libidine dominium in subditos exercebat, contempta æquitas lege. e C Discheri.) Hi ab alijs nominantur Bizares. f C Trapezus.) Hanc urbem ex imperio Constantinopolitano, ut quidam scribunt, Turcæ primum occupauerunt, ac deinde sensim sese insinuauerunt in totum imperium illud orientale: unde Hætonius Arriæus sic scribit: Circa annum domini 1307. quando Turcæ occupauerunt dominium suum, non potuerunt ciuitatem Trapezontinam, nec eius pertinencias occupare, propter castra fortissima et aliam munita, & sic totum litus maris Euxini mansit in potentia Imperatoris Constantinopolitani, in istisq; ille singulis annis gubernatorem unum, qui dux dicebatur, ad regendam terram illam. Accidit autem, ut ex illis ducibus unus Imperatori rebellis fieret, usurpareq; dominium terræ illius pro se, & fecit se regem: quod cum male haberet Imperatorem Constantinopolitanum, illumq; excludere regno conaretur, dux ille inuocato auxilio Turcarum, qui iam multas uicinas occupauerat terras, restitit Imperatori, atq; exercitum eius profugauit. Secundum alios euererunt Turcæ illud imperium paucis post annis quam Byzantium est sub Mahumete tyranno captum. Nacti itaq; Turcæ hoc regnum, indies latius ponia eius extendunt, donec tandem Adrianopolim Thraciæ urbem obtinuerunt, ubi & regiam collocarunt sedem. Verum non contenti tam magno regno, etiam Constantinopolitanum imperium anno Christi 1453. sibi subiiciunt. Hinc est quod ante tempora nostra Turcarum imperator triplicis regni titulum sibi uendicauit, nempe regni Trapezuntini, Adrianopolitani & Constantinopolitani. Nata est autem hæc pestis ex quorundam rusticorum colluue & factione, qui duccem constituentes Otomanum, breui incredibiles sumpserunt uires, et innumeras subiecerunt sibi gentes, nempe Armenos, Cappadociam, Lycæoniam, Isauriam, Lyciam quæ nunc Biquia, Ioniam quæ Quiscum, Paphlagoniam, Lenech, Ciliciam, Syriam, Thraciam &c. de quibus paulo inferius fusius scribam. Viuunt autem secundum leges & instituta, quas Mahumetes falsus propheta Saracenis Arabiae genti anno salutis 629. sanxit, homo patre demonum cultore, matre Ismaëliæ natus, callidus & uaser ingenio, inter Christianos diu uersatus, rem perniciosam humano generi ex duabus legibus commentus, cui legi ne ab hominibus sanæ mentis iretur obuiam, capitalem inscripsit penam, ne scilicet quis aueret de ea disputare, usus ad hoc Sergij monachi impio consilio & opera. Hæc ut populator esset, ex omnium gentium sedes aliquod assumpsit. Christum in primis laudandum censuit, uirum fuisse affirmans sanctum, & omni uirtute præstantem, cum deniq; supra humanitatis fastigium ponere, nunc uerbum, nunc spiritum & dei animam prædicans, uirginis utero natum. Euangelia ab Apostolorum discipulis corrupta esse dicebat, oportuisse per Alectorum suum emendari. Sed hæc prolixiora sunt quam ut hic compendiò tradi possint.

Z

orientem usq; ad Trapezum, et hinc recur-
 natur in angulū quē inhabitant Colchi, per
 quorū terrā fluit Phasis & cecidit in Pontū.
 Est & oppidum Phasis ab Athenistagora
 Milesio deductū. h. C. Fabula.) Me-
 nimit Ouid. lib. 7. & 8. huius fabulae, nem-
 pe quod cum Phryxus in ea loca pervenisset,
 aricem quo uectus fuerat macrauit lo-
 ui, aurea eius pelle in templo a se condito su-
 spensa, quam Iason rapuit. Habet autē aurci
 uelleris signentum originem ab auriferis
 Colechidis fluminibus, ē quibus aurum hau-
 ritur lanosis pellibus. i. C. Donec Rhi-
 pheis.) Vide in Ptolemaeo secundā Asiae
 tabulam, & apparebit tibi alia Ceramio-
 rum montium dispositio. Non enim exten-
 duntur a Colechide ad mōtes Rhiphæos aut
 Hypereborcos, nec etiā ad Tanaim fluiū,
 sed ab Euxino mari exporrigitur ad Cas-
 pium pelagus. Hi montes quā uaria ha-
 beat uocabula, diximus in Solino cap. 4. 8.
 k. C. Melanchleni.) Hi populi à ni-
 gris uestibus sic denominati sunt. Et quod
 sequitur, Terrestrius, subaudiendum, inhabi-
 tant loca. l. C. Achaei.) Meminit &
 Ptolemaeus Achaeorum, Cercitarum (sic
 enim uocat Cerceticos) Sydonum & Co-
 raxorum, quos omnes ponit in cornu terrae
 quod à Caucaaso porrigitur usq; ad Bospho-
 rum, & disiungit Maotiden à ponte Euxi-
 no. Haec peninsula obliquā facit regionem,
 necdum in ponto, uerum & in Maotica pa-
 lude, sed modicē in latum patet. Mela uocat
 eam hic Corocondanam. Ptolemaeus autē
 dicit Corocondanam esse ponti ciuitatem.
 Sed quomodo haec peninsula duobus alueis
 in lacum & in mare profluit? Respondet
 Strabo lib. 11. supra Corocondanam esse
 lacum, & hic secundum Melam duplici al-
 neo Corocondanam includit, efficitq; pe-
 ninsulam. m. C. Hāc ingressos.) Qui
 per angustiam Bosphori ingrediuntur, hos
 lacus excipit Maoticus, qui mox longē la-
 teq; in orientem & occidentē diffunditur,
 sed Tanaim uersus terra utriusq; distenta, in
 Europa & Asia sensim ad se redit, & fit
 lacus angustior: sicut e contra uersus mare Euxinum fit latior, & esset planē mare unum, nisi lacus ipse margine
 obducetur terrarum, quae utriusq; concurrunt, & Bosphori angustiam dumtaxat transfuentibus derelinquunt.
 n. C. Oram.) Orientale litus. o. C. Ostio fluminis.) Iuxta ostium Tanais habitant Iaxamathæ,
 apud quos uiri & foeminae easdem exercent artes. In militia tamen uiri pedites pugnant, & mulieres equestres,
 nec aliqua uiro iungitur, nisi prius hostem interemerit.

p. C. Ipse

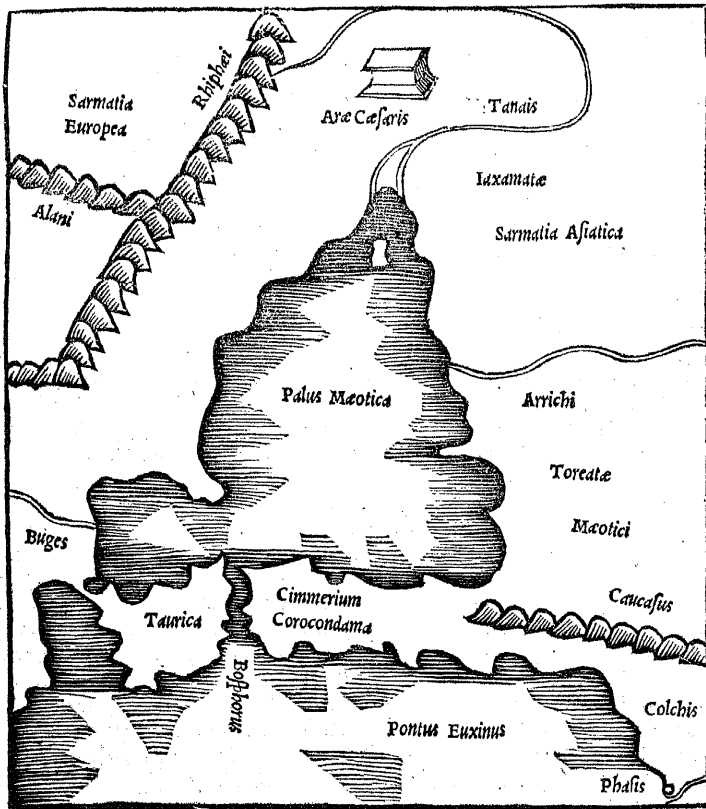
mere, uirgines manent. P. Ipse Tanais ex Rhi-
 phaero mōte deiectus adeo praecipit, ut cum
 uicina flumina, tum Meotis et Bosphorus, tum
 ponti aliqua brumali rigore durentur, solus æ-
 stus hylētaq; iuxta ferens, idem semper et subli-
 mis incitatusq; decurrat. Ripas eius Sauro ma-
 tæ, & ripis harentia possidēt; una gens, aliquot
 populi, & aliquot nomina. Primi¹ Maotici
 γυλακων γατο γυλοι regna Amazonum. Fœcun-
 dos pabulo, at alia steriles nudosq; campos te-
 nent Budini, Geloni urbem ligneam habitant.
 Iuxta Thyrsageta² Turcæq; uastas sylvas oc-
 cupant, alunturq; uenando. Tum continuis ru-
 tas, Perierbidos, Iaxamathas &c. r. C. Maotici γυλακων γατο γυλοι.) Hi sunt qui mulierum parent
 imperio, ubi Amazones tenent regnum. s. C. Turcæq;.) Ex hoc colligitur nomē Turcæ non esse nouum,
 ut quidam sentiunt, et nos quoq; supra in hoc capite idem scripsimus, quandoquidem Mela longe supra mille an-
 nos Turcarum mentionē fecerit. Sed in dubium adhuc reuocatur, num Turcæ, quos Christiani hodie crudeles pa-
 tiuntur hostes, descendere ab illis Turcis, quorum Mela hic meminit, quantumlibet inter nomina conueniat.
 20 Sunt enim qui de origine corū sic scribūt: Cum Tartari ab oriente usq; ad Scythiā Europæam ditiosā stam pro-
 pagassent, fuit circa annū Christi 1300. in aula magni Tartari miles quidam nomine Otomanus, fortis humilis,
 & fortuna tunc obscureus, uiribus tamen corporis robustus & audax, qui propter illatas iniurias cum quadragin-
 ta equis secedens, cepit occultē in Cappadocia montes et aditus opportunos occupare, & ex opportunitate loci
 & temporis praedictis agere: ad quem plurimi grassatores, ut fit in huiusmodi genere hominum, cōfluxerunt, &
 & coaluerunt uehementer, inuadentes & occupantes gentes & ciuitates, & tandem totam acquirētes Cappa-
 dociam, Pontum, Bithyniam, Asiam minorē, Pamphyliam, & Ciliciam. Huic Otomano ex humanis uapto, sic
 eedit filius eius Archanes, qui audacia & ambitione patri non dissimilis, imperium à patre ceptum necdum con-
 seruauit, uerū & auxit. Deinde anno Christi 1363. subsecutus est filius Archanis Annurates tertius Turcarum
 rex, qui totam serē occupauit Thraciam. Huic successit filius eius Patrazites quartus rex, qui rerum maximarum
 30 cupidus, Macedoniam, Thessaliam, Phocidem, Bœotiam & Atticam sui iuris effecit, Bulgaros & Illyrios assi-
 duis debilitauit incursionibus, donec tandem & ipse Dei iudicium sensit. Nam circa annum Christi 1400. Ta-
 merlanes rex Tartarorum ex gregario milite factus imperator multarum gentium, postq; Parthos subegit atq;
 Scythas, Iberos, Albanos, Persas & Medos, deinde Mesopotamiam & Armeniam inuasit, transiitq; Euphrate
 eum 400. millibus equitum, & 600. millibus peditū, in Asia minori regem Turcarum Patrazitem superauit,
 & interfectis aliquot suorum millibus, ipsam cepit, et catenis aureis uinctū in caueam in modū seræ, & cir-
 cunduxit per omnem Asiam ueluti spectaculum humanarū rerum. Prandēs uero quasi canem sub mensa sua co-
 medere iussit: ascensurus equum, eo tanq; scabello usus est. Hic Tamerlanes capto Turca per Asiam minorem cur-
 rens, Smyrnam, Antiochiam, Sebasten, Tripolim, Damascusum et multas alias urbes cepit & incendiis, & in tanta
 40 albo utebatur tentorio, secunda rubro, tertia nigro: & qui se dabant in albo sedenti, salutem consequabantur:
 rubrus autem color mortem indicabat: & niger, ciuitatis excidium & omnia in cinerem conuertenda. Et cum
 semel quandam populosam ciuitatem obsidione cinxisset, & illa primo die deditionem neglexisset, & deinde se
 dederet, & pueri puellæq; in candida ueste ramos oliuæ illi obtulim gestarent, ut iram eius lenirent, ille pueros
 statim iussit equis conculari, & urbem captam incendio deleri. Cumq; semel interrogaretur cur tanta crudelitas
 te ueretur, respondit illi: Tu me hominem arbitraris, sed falleris: ira enim Dei sum & iustitias orbis. Post hunc
 quintus rex Alpinus, et secundum alios Calepinus appellatus, regnauit, cum quo Sigismundus Imperator iuxta
 urbem Nicopolim infeliciter pugnauit. Nam cum Bulgaria à Turcis capta esset, Sigismundus Ungariæ rex con-
 tractis magnis uiribus ex Anglia, Gallia et Burgundia, Mœsiae fines sine Bulgariae ingrediatur, & expugnatis ali-
 quot ciuitatibus, castra ponit ad Nicopolim: anno scilicet salutis 1396. Turca igitur adueniens cum magnis co-
 pijs, dum Galli primam aciem expeterent, & primum hostium sustinerent impetum, ab equis desiliunt, ut æquo
 Marte cum Turcis belli euentum experirentur: cumq; equi sine custodibus in castra redissent, Ungari Gallos ab

p. C. Ipse Tanais.) Quidam aiunt
 Tanaim descendere ex Rhiphæis monti-
 bus, alij asserunt illum oriri ex palude: nos
 supra in Solino cap. 25. indicauimus quid
 recentiores sentiant de huius fluij oriu. Id
 certum est, Tanaim fluxū tenere Nilo con-
 trarium. Nam Tanais fertur à septentrio-
 ne in meridiem, & Nilus huic occurrens,
 ab austro in aquilonem praecipit rapitur:
 uterq; autem limes est occidentalis Asiae,
 Nam Nilus secundum Melam disternit
 Asiam ab Africa, & Tanais in septentrio-
 ne secludit Asia ab Europa. q. C. Alia-
 quot nomina.) Ptolemaeus ponit Sacha-
 tas, Perierbidos, Iaxamathas &c. r. C. Maotici γυλακων γατο γυλοι.) Hi sunt qui mulierum parent
 imperio, ubi Amazones tenent regnum. s. C. Turcæq;.) Ex hoc colligitur nomē Turcæ non esse nouum,
 ut quidam sentiunt, et nos quoq; supra in hoc capite idem scripsimus, quandoquidem Mela longe supra mille an-
 nos Turcarum mentionē fecerit. Sed in dubium adhuc reuocatur, num Turcæ, quos Christiani hodie crudeles pa-
 tiuntur hostes, descendere ab illis Turcis, quorum Mela hic meminit, quantumlibet inter nomina conueniat.
 20 Sunt enim qui de origine corū sic scribūt: Cum Tartari ab oriente usq; ad Scythiā Europæam ditiosā stam pro-
 pagassent, fuit circa annū Christi 1300. in aula magni Tartari miles quidam nomine Otomanus, fortis humilis,
 & fortuna tunc obscureus, uiribus tamen corporis robustus & audax, qui propter illatas iniurias cum quadragin-
 ta equis secedens, cepit occultē in Cappadocia montes et aditus opportunos occupare, & ex opportunitate loci
 & temporis praedictis agere: ad quem plurimi grassatores, ut fit in huiusmodi genere hominum, cōfluxerunt, &
 & coaluerunt uehementer, inuadentes & occupantes gentes & ciuitates, & tandem totam acquirētes Cappa-
 dociam, Pontum, Bithyniam, Asiam minorē, Pamphyliam, & Ciliciam. Huic Otomano ex humanis uapto, sic
 eedit filius eius Archanes, qui audacia & ambitione patri non dissimilis, imperium à patre ceptum necdum con-
 seruauit, uerū & auxit. Deinde anno Christi 1363. subsecutus est filius Archanis Annurates tertius Turcarum
 rex, qui totam serē occupauit Thraciam. Huic successit filius eius Patrazites quartus rex, qui rerum maximarum
 30 cupidus, Macedoniam, Thessaliam, Phocidem, Bœotiam & Atticam sui iuris effecit, Bulgaros & Illyrios assi-
 duis debilitauit incursionibus, donec tandem & ipse Dei iudicium sensit. Nam circa annum Christi 1400. Ta-
 merlanes rex Tartarorum ex gregario milite factus imperator multarum gentium, postq; Parthos subegit atq;
 Scythas, Iberos, Albanos, Persas & Medos, deinde Mesopotamiam & Armeniam inuasit, transiitq; Euphrate
 eum 400. millibus equitum, & 600. millibus peditū, in Asia minori regem Turcarum Patrazitem superauit,
 & interfectis aliquot suorum millibus, ipsam cepit, et catenis aureis uinctū in caueam in modū seræ, & cir-
 cunduxit per omnem Asiam ueluti spectaculum humanarū rerum. Prandēs uero quasi canem sub mensa sua co-
 medere iussit: ascensurus equum, eo tanq; scabello usus est. Hic Tamerlanes capto Turca per Asiam minorem cur-
 rens, Smyrnam, Antiochiam, Sebasten, Tripolim, Damascusum et multas alias urbes cepit & incendiis, & in tanta
 40 albo utebatur tentorio, secunda rubro, tertia nigro: & qui se dabant in albo sedenti, salutem consequabantur:
 rubrus autem color mortem indicabat: & niger, ciuitatis excidium & omnia in cinerem conuertenda. Et cum
 semel quandam populosam ciuitatem obsidione cinxisset, & illa primo die deditionem neglexisset, & deinde se
 dederet, & pueri puellæq; in candida ueste ramos oliuæ illi obtulim gestarent, ut iram eius lenirent, ille pueros
 statim iussit equis conculari, & urbem captam incendio deleri. Cumq; semel interrogaretur cur tanta crudelitas
 te ueretur, respondit illi: Tu me hominem arbitraris, sed falleris: ira enim Dei sum & iustitias orbis. Post hunc
 quintus rex Alpinus, et secundum alios Calepinus appellatus, regnauit, cum quo Sigismundus Imperator iuxta
 urbem Nicopolim infeliciter pugnauit. Nam cum Bulgaria à Turcis capta esset, Sigismundus Ungariæ rex con-
 tractis magnis uiribus ex Anglia, Gallia et Burgundia, Mœsiae fines sine Bulgariae ingrediatur, & expugnatis ali-
 quot ciuitatibus, castra ponit ad Nicopolim: anno scilicet salutis 1396. Turca igitur adueniens cum magnis co-
 pijs, dum Galli primam aciem expeterent, & primum hostium sustinerent impetum, ab equis desiliunt, ut æquo
 Marte cum Turcis belli euentum experirentur: cumq; equi sine custodibus in castra redissent, Ungari Gallos ab

z 2

hoste caesos rati, tumultuari caeperunt, & ideo à Turcis in fugam coniecti sunt. Fugit autē Sigismundus primum quidem Constantinopolim, quam Turcae nondum subegerant, deinde in Rhodium, ac tandem in Croatiā Dalmatiāq; peruenit. Alpinum subsecutus est sextus rex Mahumetes, anno scilicet Christi 1408. qui multis excursionibus fines sui imperij dilatavit. Quo morte sublato, filius eius Ammurates septimus regnavit, qui Illyricos & Vngaros uastauit, Peloponnesum uiccepit, 10 & mirum Isthmi Corinthiaci deiecit, Alban Vngarie anno Christi 1439. obsidione cinxit, relinquensq; post se filium Mahumetem octauū regem, & is Christianorū perniciosus hostis fuit, quippe qui Constantinopolim expugnauit, Bulgariā & Rusciam sibi subiecit, Nigropontum in deditiōe accepit, Tauricam insulā sui iuris fecit, Moldauiam & Vlachiam uastauit, & multa alia mala Christianis intulit. Hoc mortuo, successit nomus Baiazeth, & expugnauit Modonā, anno scilicet Christi 1500. gessit quoq; multa praesidium cum Sophi Persarum rege, sed infeliciter. Post hunc anno 1512. imperium arripuit Zelenbeg, qui & Zelinus, sed non diu tenuit. Cui successit Solymannus, magnus in Christianos tyrannus, quippe qui nostro aeo, anno scilicet Christi 1522. occupauit Rhodum, Alban Vngarie, & nouissime anno Christi 1529. Viennam Austriae obsidione cinxit, sed non expugnauit. t C Arymphæos.) De his populis scribit & Solinus cap. 27. & de Rhiphæis cap. 25.

phæos late aspera & deserta regio ad Arymphæos usq; permittitur. His iustissimi mores. Pro domibus nemora, alimenta baccae, & maribus & foeminis nuda sunt capita. Sacri itaque habentur, adeoq; ipsos nemo de tam feris gentibus uiolat, ut alijs quoq; ad eos confugisse pro asylo sit. Ultra furgit mons Rhiphæus, ultraq; eum iacet ora quae spectat oceanum.

Scythia Europea. Caput primum.

SCHOLIA CAPITIS PRIM.

ASIAE in nostrum mare Tanainq; uergentis, quem dixi finis ac situs est. At per eundē amnem in Maotida remeantibus, ad dextram Europa est, modo sinistro latere innuigantium apposita, ac Rhiphæis montibus (nam & huc illi pertinent) proxima. Cadentes assidue niues adeo inuia efficiunt, ut ultra ne uisum quidem intendentium admittant. Deinde est regio ditis admodū soli, inhabitabilis tamē, quia Gryphi saeuum & pertinax ferarum genus, aurum terra penitus egestum mirē amant, mirēq; custodiunt, et sunt infesti attingentibus. Hominum primi sunt Scythae, Scytharumq; 10 quis singuli oculi esse dicuntur, Arimaspi, Ab eis Effedones usq; ad Maotida. Huius flexum Buges amnis secat, Agathyrsi & Sauromatae ambiunt, quia pro sedibus plaustra habent dicti Hamaxobitae. Obliqua tunc ad Bosphorū plaga excurrens, Ponto ac Maotide includit. In paludem uergentia Satarchae tenent. In Bosphorum Cimmericū oppida Myrmecion, Panticapē, Theodosia, Hermisum, In Eurxinum mare Taurici. Super eos sinus portuosus, & 20 ideo κελδος λιμνη appellatus, promontorijs duobus includitur; alterum κρη μίτωπον uocant, Carambico, quod in Asia diximus, patet aduersum. Parthenion alterum, oppidum adiacet & Cherronesus à Diana (si credatur) conditū, et Nymphæo specu, quod in arce eius Nymphis sacratum est, maxime illustre. Subit tum ripam

HAdenus lustrauit Mela omnia littora et marina loca Africae et Asiae, nunc traiecit ostio Tanais, redit per Maeoticam paludem in Europam, & dicit ingrediētibus lacum Europam esse ad sinistram, egredientibus autem ad dextram, id quod ex figura supra posita oculariter discernere poteris. a C Rhiphæis montibus.) Sunt, inquit, & Rhiphæi montes in Europa, dextrum scilicet tenentes latus, ex quibus Tanais propter assiduam niuūm resolutionem incrementa accipit. Sic ueteres senserunt. Qui uero nostro aeo de his regionibus scripserunt, easq; lustrarunt, negant ibi inueniri montes Alanos, Hyperboeos et Rhiphæos, unde nominatissima ista flumina, Tanais, Borysthenes maior & minor, et Volha, originem trahant; sed de Tanai sic scribunt: Tanais nominatissimus fluvius, à Tartaris & Moscouitis Doi nuncupatus, fontes & originem habet in Moscouia, haud procul à ducatu Recensi. Consurgit de terra plana, sterili, limosa, paludinosā, & nemorosa. Est enim Moscouia regio plana, non montosa, nemorosa & paludinosā, in qua multa oriuntur flumina: de quibus uide Matthiam à Michon Canonicum Cracouiensem, qui ex professo nostro aeo de his regionibus & fluminibus scripsit, & nos quoq; supra in Solino cap. 25. expressimus per figuram origines & confluēntias memoratorum atq; aliorum flumiuum.

b C Gryphi.) Quae hic de gryphis scribuntur, fabulosa existimant, sicut & ea quae de Arimaspi uocula gente hic commemorantur & referuntur ex aliorum sententia, quorum & Solinus mentionem facit cap. 25. Ceterum disputationem antiquitatis Scytharum tractauimus libro secundo Iustini historici, qui ab initio illius libri scribit, quomodo inter Scythas & Aegyptios diu contentio fuerit de generis uelustate. Vide ibi.

c C Agathyrsi.) Hi secundum Plinium lib. 4. cap. 12. insignes sunt ceruleo capillo. Hamaxobitae uero sic dicti sunt, quod Graecis ἀμαξοβίται plaustrū sit, & putantur hodie esse Moscouite. d C Plaga excurrens.) Haec est Taurica Cherronesus, quam Tartari Praecopenses inhabitantes, à Mahumete Turcarum octauo imperatore, qui Constantinopolim expugnauit, deiecit & Turcis subiecit. Vrbs praecipua huius peninsulae uocatur Cassa, sicutq; aliquando sub dominio Iamensium. e C Taurici.) Hi à Ptolemaeo Tauruscythae appellantur, habentq; sicut haud procul ab ostio Borysthenis, sed iuxta Melam sunt intra Tauricam. f C Κελδος λιμνη.) Significant haec duae dictiones portum bonum, & κρη μίτωπον arctis frontem sonat, promontorium scilicet quod ultra Tauricos in meridiem exporrigitur, sicut & Parthenion, quod Ptolemaeus uocat Diane promontorium. g C Cherronesus.) Capitur hic Cherronesus pro certo oppido, non pro peninsula Taurica, sicut & Nymphæus specus secundum Strabonem oppidum fuit. In hac peninsula sunt ciuitates

Theodostia, Parthenion, Heraclea, Cimmericum. **b** ¶ Quinq; millia passuum.) Tantis est isthmus quo Taurica coheret continenti. **i** ¶ Sinus Carcinites.) Hic est sinus qui Taurica adiacet ad occidentem. **k** ¶ Gerros.) Hic fluvius cadit in eum sinum in quem Buges fluvius exoneratur. Ceterum quis sit Hypacyris fluvius, non constat: coniectura tamen est eum esse quem Ptolemæus Carcinium nominat, excipiturq; à sinu Carcinite. Sunt deniq; ibi sylvæ maximarum arborum, sed quarum Ptolemæus non meminit, sicut nec Panticapæ fluvij. **l** ¶ Achilles infesta.) Ponic quoq; Ptolemæus hoc loco è regione ostiorum Danubij insulam, quam vocat Leucam Achilles. Vide tabulam Europæ octavam. Porro *Ἰσθμὸς Ἀχιλλέως* sonat cuspem Achilleum. Est deniq; ibi magis maris sinus, qui excipit Borysthenem fluvium, què hodie Moscovitæ, apud quos nascitur, vocant Neper. Cognitus enim est nostro tempore orus eius sicut et Tanais, de quorum originibus veteres dubitarunt. Solinus tamen cap. 25. dicit Borysthenem nasci apud Neuos. Capite vero 24. describit anem Hypanem, qui haud procul ab ostijs Borysthenis labitur in mare. Axiacæ fluvium invenies supra in tabula quam Solino capite 15. adiecimus. Hunc fluvium hodie Nester vocant. Porro Tyra fluvius oritur in Carpatho monte, et inter ostia Axiacis atq; Danubij descendit in pontum Euxinum. **m** ¶ Apertis in Germania fontibus.) Hos fontes ego ipse qui hæc scribo, adij, et proprijs oculis cõspexi, figuris deniq; contemplandos expressi, ne quis de origine Danubij deinceps unquam dubitare possit. Vide supra in Solino capite 23. figuram originis et descriptionem Danubij.

n ¶ Effedones.) Meminit et Solinus capite 25. harum gentium et earumdem morum. Per festum coitum intellige solennem et magnam amicorum concursum. De Agathyrsis supra sub litera c diximus. libus effluit. Ingenia cultusq; gentium differunt. **n** Effedones funera parentum læti, et uictimis ac festo coitu familiarium celebrant. Corpora ipsa lanata, et cæsis pecorum uisceribus immixta, epulando cõsumunt. Capita ubi fabre expoliuere, auro cincta pro poculis gerunt. Hæc sunt apud eos ipso pietatis ultima officia. Agathyrsi ora artusq; pingunt, ut quicq; maioribus præstant, ita magis uel minus

marc, & donec^h quinq; millia passuum abfit à Maotide, refugientia usq; subsequens littora, quæ Satachara & Taurici tenent, peninsulâ redit. Quod inter paludem & sinum est, Taphræ nominat, sinus Carcinites. In eo urbs est Carcinæ, quam duo flumina^k Gerros & Hypacyris uno ostio effluentia attingunt, uerum diuersis fontibus, et aliunde delapsi. Nam Gerros inter Basilidas & Nomadas euoluitur. Sylvæ deinde sunt, quas maximas hæc terræ ferunt, & Panticapæ, qui Nomadas Georgosq; determinat. Terra tum longè distenta, excedens tenui radice littori adnectitur, pòst spatiosa modicè paulatim se ipsa fastigiatur, et quasi in mucronem longa colligens latera, facie positi ensis allecã est. Achilles infesta classe mare Ponticum ingressus, ibi ludicro certamine celebrasse uictoriâ, & cum ab armis quies erat, se ac suos cursu exercitauisse memorat, ideo dicta est *Ἰσθμὸς Ἀχιλλέως*. Tum Borysthenes gentem sui nominis abluit, inter Scythiæ amnes amœnissimus, turbidis alijis, liquidissimus defluit, placidior quàm ceteri, potariq; pulcherrimus: alit lætissima pabula, magnosq; pisces, quibus & optimus sapor, & nulla ofsa sunt: loge uenit, ignotisq; ortus è fontibus, quadraginta dierum iter alueo stringit, tantocq; spatio nauigabilis secundum Borysthenidam et Olbida Græca oppida egreditur. Callipidas Hypanis includit, ex grandi palude oritur, quâ matrem eius accolæ appellant, & diu qua³⁰ lis natus est defluit; tandem nō longè à mari ex paruo fonte, cui Exampeo cognomen est, adeo amaras aquas accipit, ut ipse quoq; iam sui dissimilis, & non dulcis hinc defluat. Axiacæ proximis intra Callipidas Axiacæque descendit. Hos ab Istricis Tyra separat; surgit in Neuris, quâ exit sui nominis oppidum attingit. At ille qui Scythiæ populos à sequentibus dirimit, **m** apertis in Germania fontibus, alio quàm definit nomine exoritur. Nam per immania magnarum gentium diu Danubius est, deinde aliter appellatibus accolis Ister fit, acceptisq; aliquot annibus, ingens iam, et eorum qui in nostrum mare decidunt tantum Nilo minor, totidem quot ille ostijs, sed tribus tenuibus, reliquis nauigabilibus effluit. Ingenia cultusq; gentium differunt. **n** Effedones funera parentum læti, et uictimis ac festo coitu familiarium celebrant. Corpora ipsa lanata, et cæsis pecorum uisceribus immixta, epulando cõsumunt. Capita ubi fabre expoliuere, auro cincta pro poculis gerunt. Hæc sunt apud eos ipso pietatis ultima officia. Agathyrsi ora artusq; pingunt, ut quicq; maioribus præstant, ita magis uel minus

minus: ceterum iisdem omnes notis, et sicut abluui nequeant. Sarmatæ auri & argenti^o maximarum pestium ignari, uice rerum commercia exercent, atq; ob sæua hyemis admodum assidua demeritis in humum sedibus, specus aut suffossa habitant. Totum^r braccati corpus, & nisi quæ uident, etiam ora uestiti, **q** Tauri Iphigeniæ & Orestis aduentu maxime memorati, immanes sunt moribus, immanemq; famam habent, fore uictimis aduocans cedere. **r** Basilidis ab Hercule & Echidna generis principia sunt, mores regij, arma tantum sagittæ. Vagi Nomades pecorum pabula sequunt, atq; ut illa pecorum durant, ita diu statam sedem agunt. Colunt Georgi, exercetq; agros. Axiacæ furari quid sit ignorant, ideoq; nec fura custodiunt, nec aliena contingunt. **s** Interius habitantium ritus asperior, & incultior regio est. Bella cadesq; amant, moxq; est bellantibus, cruorem eius quæ primum interemerit, ipsi se uulneribus ebibere. Ut quisq; plures interemerit, ita apud eos habet eximius. Ceterum expertem esse cædis, inter opprobria uel maximum est. Ne fœdera quidem incruentata sunt, sauciant se qui paciscunt, exemptumq; sanguinem, ubi permiscuere, degustant, id putant mansuræ fidei pignus certissimum. Inter epulas, quod quisq; interfecerit, referre lætissima & & frequentissima mentio, binisq; poculis, qui plurimos retulere, perpotatis interlocantur. Is honos præcipuus est. Pocola ut Effedones parentum, ita inimicissimorum capitibus expoliunt. Apud Anthropophagos ipsæ etiam epulæ uisceribus humanis apparantur. Geloni hostium cutibus equos, seq; uelant: illos reliqui corporis, se capitunt. Melanchlænus atra uestis, et ex ea nomen, **n** Neuris statim singulis tempus est, quos si uelint in lupos, iterumq; in eos qui fuere mortem, Mars omnium deus, ei pro simulacris enses & tentoria dedicant, hominesq; pro uictimis festem, & multi sunt qui coria humana tanquam brutorum consuunt, quibus pro amiculis induuntur. Capita hominum hoc modo præciunt: amputant illud in orbem circa aures, uerticeq; sumpto exciunt, deinde exterius cruro bovis corio superducunt, interius inaurant, etiam qui ditiores sunt, et pro poculis utuntur: hostibus qui ad eos ueniunt, uiri alicuius existimationis exhibent, referuntq; illos à se esse superatos. Semel quotannis singuli regionum principes uinum crateri miscunt, de quo Scythiæ omnes bibunt, et nemo gustat qui nihil preclarioris ediderit, sed sine honore seorsum sedet, quæ res apud illos maxime est ignominie: qui uero plures cædes fecerunt, hi duobus pariter quos habent calicibus potant. Ceterum quomodo fœdera ineanant, signauimus in Solino capite uicesimo quinto. Habes quoq; ibi de ritibus Effedonum, et de Anthropophagis atq; Gelonis, à principio capitibus.

t ¶ Illos reliqui corporis.) Equos, inquit, corporis cute tegunt, se autem pelle cranei. **u** ¶ Neuris statim tempus.) Hæc nedium à Plinio pro fabula habentur, uerum et ab Herodoto, qui minoris est autoritatis: is quarto libro sic scribit: Dicuntur homines à Scythiis et ab ijs qui in Scythia incolunt Græcis, semel quotannis

o ¶ Maximarum pestium.) Pestes uocat aurum et argentum, quod mali homines eis abutuntur ad uitia. **p** ¶ Braccati.) Est braccæ uestis fluxa et inonfa atq; uarij coloris, qua olim utebantur gentes in frigidioribus plagis. Vide Ouidius: Pellibus et læcis arcent mala frigora braccis. **q** ¶ Tauri Iphigeniæ.) De Tauris Herodotus lib. 4. sic scribit: Tauri uirgini naufragos immolat, et quoscunq; Grecos illic delatos: et postquam preces peregerint, hominis caput claua ferunt: truncum eius quidam autem perturbari è rupe, nam in rupe prærupta templum est eorum situm: cranei affigit caput. Demone cui immolant, autem esse Iphigeniam Agamemnonis filiam. In hostes quos ceperint hoc agunt: amputatum quisq; caput hostis domum reportat, sicuti suffixum admodum sublime supra lecta statuit, et plerunq; supra fumarium: ideo in sublimi locantes, quod dicant eos totius domus esse custodes. Eunt et Orestes Agamemnonis filius, homo ferus et agrestis, cuius et Herodotus meminit libro primo, et Ouidius lib. Trist. 4.

r ¶ Basilidis.) Ab hoc Basilde descendunt Basilide populi, qui ab Hercule descendunt. Nomadum meminit quoq; Solinus cap. 25. Georgi sic dicti sunt quod colant terram: nam Græci agricolam γεωργον uocant. Horum quoq; mentionem sicut et Axiacarum facit Solinus iam memorato capite. **s** ¶ Interius habitantium ritus asperior.) Mira leguntur apud autores de Scythiarum interiorum agrestibus moribus. Nam gaudent plures humana cæde, et quem primum uirum in bello uir Scythia ceperit, eius sanguinem potat. Quoscunq; in prelio interemerit, coruæ capita regi offert. Detrahunt etiam occisis ca-

tem, et multi sunt qui coria humana tanquam brutorum consuunt, quibus pro amiculis induuntur. Capita hominum hoc modo præciunt: amputant illud in orbem circa aures, uerticeq; sumpto exciunt, deinde exterius cruro bovis corio superducunt, interius inaurant, etiam qui ditiores sunt, et pro poculis utuntur: hostibus qui ad eos ueniunt, uiri alicuius existimationis exhibent, referuntq; illos à se esse superatos. Semel quotannis singuli regionum principes uinum crateri miscunt, de quo Scythiæ omnes bibunt, et nemo gustat qui nihil preclarioris ediderit, sed sine honore seorsum sedet, quæ res apud illos maxime est ignominie: qui uero plures cædes fecerunt, hi duobus pariter quos habent calicibus potant. Ceterum quomodo fœdera ineanant, signauimus in Solino capite uicesimo quinto. Habes quoq; ibi de ritibus Effedonum, et de Anthropophagis atq; Gelonis, à principio capitibus.

t ¶ Illos reliqui corporis.) Equos, inquit, corporis cute tegunt, se autem pelle cranei. **u** ¶ Neuris statim tempus.) Hæc nedium à Plinio pro fabula habentur, uerum et ab Herodoto, qui minoris est autoritatis: is quarto libro sic scribit: Dicuntur homines à Scythiis et ab ijs qui in Scythia incolunt Græcis, semel quotannis

funguli ad aliquot dies effici lupi, & rursum in pristinum habitum redire: quod tamen dicentes, mihi non persuadent.

SCHOLIA CAP. II.

Post ostia Danubij sequitur Thraciam regio, in qua est Byzantium seu Constanti-
nopolis, imperij orientalis olim caput, hodie vero Thraciarum regia sedes, quam ipsi non Constantinopolim aut Byzantium, sed Czarou dom, id est, Cesaris domum uocant.

a **C** A pontici lateris fronte.) Connumerat Melas utrang; Mysiam inferiorem & superiorem Thraciae, quae hodie est Valachia, Bulgaria, Rusciae et Scruia, habetq; Istrum pro latere septentrionali, & pelagus, id est, Pontum & Propontidē pro termino orientali. b **C** Viros benignius alit.) Hominum magis est ferax quam terra nasciturum, sed producit homines feros & asperos, & tam numerosos, ut si unius imperio regerentur & idem sentirent, ut dicit Herodotus, inexpugnabiles essent, & omnium gentium iudicissimi: nam corporum magnitudine omnes homines antecedunt, truci uisu, terribili uocis sono, & amosa aetate. c **C** Hebrum.) Hic fluuius nascitur iuxta Adrianopolim in monte Rhodope, & labitur in mare Aegeum & regione Samothraciae insulae: celebratur propter aurum quod ex arena eius colligitur. In hunc quoque procelsum asserit Ouid lib. 11. Transformationum, caput Orphei. Meminit & Solinus cap. 15. Hebra, Nesti, et Strymonis fluuiorum, atq; Haemi montis. Hic montis tantae celsitudinis esse perhibetur, ut uertex eius à planicie sex millium passuum erigatur, & inde uideri possint mare Ponticum, Adriaticum atq; Alpes. Ceterum Maenades quarum hic meminit Melas, fuerunt mulieres, quae Liberum patrem semper secute, Bacchi sacra celebrabant, passim capillis furentium more huc atq; illic cursitantes. d **C** Alijsq; praediti nominibus.) Ex his fuisse Getae, qui se non mori persuasum habuerunt, sed ad Xamolxim, uel secundum alios Salmoxim, deum suum post fatum migrare. Fuit autem hic Salmoxis Pythagorae quondam discipulus, qui in patria reuocatus, cum uideret Thracas male uiuere, ipse edoctus iuxta Ionicos mores, dedit ipsis leges, persuasitq; popularibus eas seruantibus post obitum ad se in eum locum ire, ubi superstites omnium bonorum compotes essent: per hoc delictis opinionem consecutus, è Thraciam se conspectu subduxit atq; euauit, maximo sui desiderio post se relicto. e **C** Lugentur puerperia.) Habent Thracas, praesertim qui Transi uocantur, hunc morem, ut nato puero propinqui cum circumfedeant, & ploratione prosequantur, recensentes quascumq; nece esse sit illi, postq; uitam ingressus est, perpeti humanas calamitates. Hominem uero fato functum, per lulum & lletitiam terrae demandant, referetes quot malis liberatus, in omni sit modo felicitate. Sed qui supra Cresfonteos habitant, ista agunt: singuli plures habent uxores, & ubi quis eorum decesserit, fit discipatio magna inter uxores, quatenam magis dilecta fuerit à marito, habeturq; ab amicis de hoc aere iudicium: & quae talis

riunt. Terrae late patent, & ob excedentia ripas suas plerumq; flumina, nusq; non ad pabula fertiles, alicubi usque adeo steriles ad caetera, ut qui habitant, lignorum egentes, ignes ossibus alant.

Thracia. Cap. II.

Is Thracia proxima est, caeq; à pontici lateris fronte usq; in Illyricos penitus immissa, quia latera agit, Istro pelagocq; contingitur, regio nec caelo laeta nec solo, & nisi qua mari propior est, infocunda, frigida, eorumq; quae feruntur, maligne admodum patiens. Raro usquam pomiferam arborem, uitem frequētius tolerat, sed nec eius quidem fructus maturat ac mitigat, nisi ubi frigora obiectu frondium cultores arcuere. b **C** Viros benignius alit, non ad speciem tamen, nam & illis asper atq; indecens corporum habitus est: caeterum ad ferociam et numerum, ut multos imitesq; sunt, maxime ferax, Paucos amnes qui in pelagus eradunt, uerum celeberrimos, c **C** Hebrum, Neston et Strymona emittit. Montes interior attollit Hamon & Rhodopen & Orbelon, sacris Liberi patris, & caeteri Maenadi Orpheo primū in iuitante celebratos; è quibus Haemus in tantum altitudinis abit, ut Euxinum & Adriam ex summo uertice ostendat. Vna gens Thracas habitant, alijs d alijsq; praediti nominibus & moribus. Quidam feri sunt, & ad mortem paratissimi, Getae utiq; Id uaria opinio perficit. Alij redituras putant animas obeuntium; alijs, etsi non redeant, non extinguī tamen, sed ad beatiora transire; alij emori quidem, sed id melius esse quam uiuere. Itaq; c **C** lugentur apud quosdam puerperia, natiq; deflentur, funera contra festa sunt, & ueluti sacra cantu iulicq; celebrant. Ne feminis quidem segnis est animus, super mortuorum uirorum corpora interfici, simulq;

sepeliri, uotū eximium habēt; & quia plures simul singulis nuptae sunt, cuius id sit decus apud iudicatorum magno certamine affectant; moribus datur, estq; maxime laetū, cum in hoc cōtentur, uincere. f **C** Moerent aliae uocibus, & cum acerbissimis planctibus eferunt. At quibus consolari eas animus est, arma opesq; ad rogos deferunt, paratiq; (ut dicitant) cum fato iacentis, si detur in manus, uel pacisci, uel decernere, ubi nec pugnae nec pecuniae locus sit, manentq; dolinas proci. Nupturae uirgines non à parentibus uiris traduntur, sed publice aut locantur ducendae, aut uaneunt. Vtrū fiat, ex specie et moribus causa est. Probae formosaeq; in precio sunt, caeteras qui habeant, mercede quaeruntur. Vni uisus quibusdā ignotus est; epulantibus tamen ubi super ignes quos circumfident, & quaedam femina ingesta sunt, similis ebrietati hilaritas ex nidoze cōtingit. In littoribus Istro proxima est **C** Istropolis, deinde à Mileijs deducta Galatis & Tritonice, & portus Caria, & Tiristris promontoria, quod praeteriectos alter Ponti angulus accipit aduersus Phasiaco, et nisi amplior foret, similis fuit. Hic Bizone motu terrae intercidit. Est portus Crumos, urbes Dionysiopolis, Odeffos, Messembria, Anchialos, & intimo in sinu, atq; ubi Pontus alterum sui flexum angulus finit, magna Apollonia. Recta dehinc ora, nisi quod media ferme in promontorium quod Thinniam uocant, exit, & incuruis cōtra se littoribus obrenditur, urbemq; sustinet Halmydeffon & Phileas & Phinopolim, Haec tenus Pontus, deinde est **C** Bosphorus & Propontis, In Bosphoro Byzantiū, in Propontide Selymbria, **C** Perinthus, Bathynis, amnesq; qui interfluunt, Erginus & Atyras. Tum Rheso regnata quondam pars Thraciae, & Byranthe Samiorum, & ingens aliquādo Cypselia; post locus, quē Graij **C** μακρόν τρέχον appellat, & in radice magne peninsulae sedes Lysimachia. Terra quae sequitur, nusquam lata, atq; **C** hic arctissima inter Hellepontū Aegaeumq; procurrit; angustias stantino Constantino polis & Roma noua, à Tircis uero Czarou dom, ut iam supra quocq; scripsimus.

indicata est & hunc honorem adepti, ea à uiris & mulieribus exornata, ad tumulum à suo propinquissimo una cum uiro machatur, caeteris uxori bus lugentibus et pro decore habentibus quod non tales fuerint.

f **C** Moerent aliae uocibus.) Quod scilicet indignae indicatae fuerunt, ut sepelirentur cum marito: his tamen admittitur moeror aut mitigatur per procos, qui earū amantibus commissa hoc pacto: Deserunt ad rogam opes & arma, ut opibus paciscantur, aut armis duellum ineam cum fato, ubi tamen nec pecunia nec armis quicquā agipotest, nisi quis cum laruis existimet pugnandum. De uirginibus nupturis habes multa in Solino cap. 15. & de sepultura apud Herodotum libro quinto à principio.

g **C** Quaedam femina ingesta.) Meminit & Solinus memorato capite huiusmodi femina. h **C** Istropolis.) Urbis illa Milestorum est colonia, habetq; situm citra meridionale ostiū Danubij. Vide notam Europae in Ptolemeo tabulam. Tritonice uero Galatarum coloniae non meminit. Habet idem Ptolemeus Tiristre promontorium, quod longo maris tractu opponitur Phasiaco Colchidis oppido, cuius situm praeter libro primo cap. ult. sub littera g mentionem fecimus. Urbis Bizone quae terrae motu concidit, Ptolemeus non meminit. Dionysiopolim uero, Odeffum, Messembriam, Anchialon & Apollonian supra promontorium Thinniam in litore maris apud eum inuenies. Infra Thinniam autem Byzantium uersus, urbes maritimae defortibuntur, Halmydeffos, Phileas, quae & Ptolemeo promontorium est, atq; Phinopolis.

i **C** Bosphorus.) De Bosphoro Thracio uide Solinum cap. 22. In hoc Bosphoro situm est Byzantium, quondam à Pausania Spartanorum rege conditum: nomen uero habet secundum Eustathium à Byzae praefecto classis Megarensum: deinde à Constantino Constantino polis & Roma noua, à Tircis uero Czarou dom, ut iam supra quocq; scripsimus.

k **C** Perinthus.) Haec urbs clara est ob amphitheatrum solidi marmoris, quod inter orbis miracula celebratur. l **C** Tum Rheso.) Scribit Homerus lib. Iliad. 10. Rhesum Thraciae regem cum equis albis in auxilium Trojanorum uenisse, & à Diomede interfectum. m **C** μακρόν τρέχον.) Sonant haec duae graecae dictiones, longum murum, & secundum Ptolemeum est oppidum, quod ipse quocq; uocat Longum murum. Caeterum Lysimachia urbs iam dudū dicitur terrae motu corruisse. n **C** Hic arctissima.) Est enim iuxta Lysimachiam isthmus & angustus introitus in Chersonesum Hellepontii. Vocabuli Chersonesi ratione supra signatumimus. Sunt autem quatuor insignes Chersonesi, nempe Chersonesus Taurica, Thracia, Aueca quae est in Italia

et Cymbrica, quam hodie Daciam et Daniam uocamus. o (Aegos.) Fluvius est Thracie, ad cuius ostia classis Atheniensium à Lyfandro capta fuit atq; fracta.

p (Est et Abydo.) Est Abydos urbs Asia à Milefijis cōdita cuius ostes in Europa opponitur, intercedente angusto mari, à casu uirginis Helleponto nuncupato: id cum Asia ab Europa diuidat, Xerxes Persarū rex ponte coniunxit, exercitumq; suū fecit per pedes ab Asia transire in Europam: de qua re uide Iustinum lib. 2. Ceterum Abydon Leander suo amore insignem reddidit, de quo et supra diximus.

q (Protesila.) Hic Protesilaus Thessalus fuit, interfectus ab Hector in initio Troiani belli. Vide Thucydidem lib. 8. ubi quoq; inuenies de nauali pugna Atheniensium et Lacedaemoniorum, que contigit iuxta portum Caelon, haud procul ab Abydo. r (καυόος ημαε.) Sonat haec graeca uox, canis sepulchrum, quo nomine dictus est tumulus Hecubae uxoris Priami, que ex impatibili dolore post cladem exitiumq; patrie ac suorum in cauem conuersa fertur. s (Aegaeum statim pelagus.) Plinius capite 11. quarti putat hoc mare sic dictū à scopulo qui inter Teaedum et Chium insulas extat, quam à caepre specie Graeci αλγαι dicunt. Strabo huius lib. 9. dicit nomen accepisse hoc mare ab Aegaeo Euboeae oppido. Sunt alij qui deriuant: nomē ab Aegaeo Thesi patre, qui ex Athenarum arce illic se deiecit, ac in mare praecipitauit. Adducit et Solinus aliam rationem huius nominis cap. 15. in fine: uide ibidem. Figuram et situm huius maris tibi ostendit tabula Graeciae, quam supra in Solino cap. 15. ordinauimus. Si libet, poteris Sunium scribere in Attica iuxta Athenas. Porro sinus Melanus est inter Samum insulam et Chersonesum Helleponti, Mastusia autē ferme in ipso Isthmo. De Hebro flumine supra in hoc capite nonnihil diximus: scribit quoq; de eo Ouidius lib. 15. Flumen habet Cicones, quod potum sacra reddidit viscera, quod tactis inducit marmorarebus. Doriscos uero urbs Thracie opposita Samo Thraciae, à Dori nympha, hoc est, dea marium nomē accepit. Iuxta eam Xerxes numerauit, aut uerius mensurauit exercitū suum immensum. t (Canem Orphea.) Fingunt poëtae Orpheum Oeagri filium regem Ciconum sic cecinisse, ut arbores, saxa, feras et flumina suo illexerit sono. Videtur Mela haec omnia habere ex septimo libro Herodoti, qui ita scribit: Est Doriscos Thraciae litus pariter et campus ingens, quem grande flumē Hebrus interfluit, ubi extructus est is murus qui Doriscos appellatur, cui impositum est Persarum praesidium à Dario. Cum igitur locus digerendis recensendisq; copijs idoneus sibi uideretur, Xerxes ita sibi faciendum putauit. Eius iussu nauarchi cum eo appulissent, omnes naues ad litus Dorisco contiguum receperunt, ubi Sala urbs Samo Thraciae et Zona sitae sunt, cuius ultimū promontorium Serrium nominatur, qui locus quondā fuerat Ciconum. Per hoc tempus apud Doriscum Xerxes instrabat exercitum: equidem quantum singuli attulerint copiarum, pro certo affirmare non possum, quoniā à nullis prosus hominibus id refertur. Constat autem terrestrium copiarum numerū fuisse 170. myriades, id est, 1700000. quae faciunt decies septies centena millia. u (Diomedem tulit.) Fuit hic Diomedes Thraciae rex truculentus, qui equas

Isthmon, frontem eius Mastusiam totam Chersonesum appellat. Ob multa memorabilis est. In ea flumen o Aegos naufragio classis Atticae insigne. Est et Abydo obiacens Sestos, Leandri amore pernobilis. Est et regio, in qua Persarum exercitus diuisas patio pelagoque terras, ausus pontibus iungere; (mirum atq; ingens facinus) ex Asia in Graeciam pedes & non nauigata maria transgressus est. Sunt q Protefilai offa consecrata delubro. Est et portus Coelos, Atheniensibus & Lacedaemonijs nauali acie decernentibus, Laconice classis signatus exitio. Est r καυόος ημαε, tumulus Hecubae, siue ex figura canis, in quam cōuersa traditur, siue ex fortuna, in qua deciderat, humili nomine accepto: est Macidos, est Eleus quae fuit Helleponti. Aegaeum statim pelagus uastē longum litus impellit, summosq; terras hinc ad promontorium, quod Sunium uocatur, magno ambitu mollisq; circumagat; eius tractum legentibus prauectisq; Mastusiam, tum sinus intradus est qui alterū Chersonesi latus abluens, iugo facie ualidis includitur, & ex fluuio quem accipit, Melas dictus; duas urbes amplectitur, Alopeconesum, & in altero Isthmi litore sitam Cardiam, Eximia est Aenos, ab Aenea profugo condita. Circa Hebrum Cicones, trans eundem Doriscos, ubi Xerxem copias suas, quia numero non poterat, spatio mensum ferunt. Deinde promontorium Serrium, ex quo canentem Orphea secuta narrantur nemora, Zona. Tum Scenas fluuius, & ripis eius adiacens Maronia regio ulterior u Diomedem tulit immantibus equis

mandendos solitū obiectare aduenas, et isdem ab Hercule obiectum. Turris quam Diomedes uocant, signum fabulae remanet; & urbs, quam foror eius suo nomine nominauit Abdera; sed ea magis id memorandum habet, quod Democritum physicum tulit, quam quod ita condita est. Ultra Nessos fluit, interq; eum & Strymona urbes sunt, *Philippi, Apollonia, Amphinae, Inter Strymona & Athon turris Calarnaea, & portus Caprullon, urbs Achantos & Oesyra. Inter Athon et Pallene, Cleone & Olynthos. Strymon, sicut diximus, amnis est, Ionigeque ortus, & tenuis, alienis subinde aquis fit amplior, & ubi non longe à mari lacum fecit, maiore q; uenerat alueo erumpit. Athos mons est adeo elatus, ut credat altius quam undecim pedes cadunt, surgere. Caput opinio fidem, quia de aris quas in uertice sustinet, non abluuntur cinis, sed quod relinquunt aggere manet. Ceterum non promontorio ut alij, uerum totus est, totoq; longe dorso procedit in pelagus; quā continenti adheret, à Xerxe in Graios tendente perofus; trans nauigatusq; & factus freto nauigabili peruius. Ima eius tenent paruae Pelagorum coloniae. In summo fuit oppidum Acroathon, in quo (ut ferunt) dimidio longior quam in alijs terris aetas habitantium erat. Pallene soli tam parua, ut quinq; urbium sedes sit atq; ager; tota in altitudine, angusta fatis uide incipit: ibi est Potidea, At ubi laxius patet, Mendē Scioneq; referendae; illa ab Eretrijis, haec ab Achiuis, capto Ilio, remeantibus posita.

suos aduenarum carnibus in Thyrida opido pascebat, sed postea ab Hercule equis suis in pabulum appositus fuit. Alij pro Thyrida legunt, Thyda. Pro huius rei signo manet adhuc turris, turris Diomedis uocata, id quod et Solinus scribit. Abdera uero urbs, Democriti philosophi patria, à Diomedis sorore condita et denominata est: licet alij putent sic dictam ab Abderito Herculis delitijs, à Diomedis equis dilacerato et humato, dum pugnaret Hercules cum Diomede, ac deinde ibi conderet Abderant in memoriam Abderiti. x (Philippi.) Philippi ciuitas est Thraciae, quam Philippus Macedonū rex edificauit, et à nomine suo Philippos appellauit. Hinc campi Philippi, in quibus Caesar et Pompeius primo, et postea Augustus et Brutus cum Cassio dimicauerunt. Hinc Philippienses, ad quos diuus Paulus epistolam scripsit.

y (Athos.) Est Athos et Athos mons inter Macedoniae et Thraciam mirandae altitudinis, ut usq; ad insulam Lemam non umbram projicere dicatur, de quo supra in Solino cap. 14. et 21. nonnihil scriptum. z (Strymon.) Hic fluuius auctore Plinio oritur in Hemo, et priusquam dirigat cursum, in septem funditur lacus. Secundum Ptolem. cum uero originem trahit ex Orballo monte, sed qui unus fere est cum Hemo. a (Non abluuntur cinis.) Haud ab similia scribit Solinus cap. 13. de Olympo Thessalico. Porro de Athi montis abscissione scribit Herodotus libro 7. et Solinus cap. 14. De Acroatho scribit Herodotus sic: Intra Athon sitae sunt urbes Dion, Olophyxus, Acroathon, Thyfus, Cleone, quas Perseus à continenti insulanas facere aggressus est. Significat autem Acroathon, uerticem Athi: nam urbs illa sita fuit in edito montis loco, cuius incolae Macrobij cognominati sunt, id est, longaeui, ut apud Solinum legimus cap. 21. De urbibus Pallene, Potidae, Mendē, Scioneq;, nihil est ab alijs notatum quod Mela hic non breuiter recenset.

Macedonia. Cap. III.

40 **I** Vm Macedonū populi, quot urbes habitant, quarum Pellam maximē illustrem alumni efficiūt, Philippus Graeciae domitor, Alexander etiam Asiae. In litore flexus Mecyberneus inter promontoria diuidit Canastreum, & portum qui Copos dicitur: urbes Thronem & Physcellam,

regis et Alexandri, unde et uterq; Pelleus dictus est. Ptolem. eus ponit Pellam iuxta Axium fluuiū, semotant nonnihil à litore maris. Ceterum quomodo Philippus domuerit Graeciam, inuenies apud Iustinum lib. octauo et nono, et apud Diodorum Siculum de gestis Philippi. b (Flexus Mecyberneus.) Hunc sinum Ptoe

SCHOLIA CAP. III.

Macedonia olim multis denominata fuit nominibus: nam dicta fuit Haemonia, Aemathia atq; Macedonia, fuitq; secundum Plinium ceterum quinquaginta populorum, duobus incluta regibus, Philippo et Alexandero. Delimitibus Macedoniae habes apud Solinum cap. 14. a (Pellam.) Haec urbs in litore maris Aegaei sita, illustrata fuit natalibus Philippi Macedonum

lemacus uocat Thermanicum, à Therme opido. c (Axius.) Hic fluius labitur in sinum Thermanicū, & ut ueteres tradiderunt, efficit pecudē nigram suis potam aquis, diuersa ab Halicamo uicino amne natura, qui uelleris nitorem potae ex se pecudi afferuat. Per Thessalos fuit Peneus, ex Pindo Epirotico monte ortus, labiturq; iuxta Ossam montem in mare. Hic fluius apud autores etiam uetustos semper celebris fuit, ob eius amoenitatem: nam calculo uiridis est, & multo circa ripā abundat gramine, habetq; canorum auium concentum. Vide Plinium capite octauo libri quarti.

d (Ante Axium Thessalonica est.) Hoc est, Thessalonica paulo septentrionalior est, quam sit ostiū Axij fluminis. Hanc clarissimam urbem diui Pauli epistola clarior reddidit. e (Inter utrumq;.) Inter Axium & Peneum fluios, in litore maris multae sunt famosae ciuitates, praesertim Melibœa, quam Philoctetes insignem reddidit. Hic enim Peantis fuit filius, & cū Hercules in Oeta monte in fura concessurus esset, donauit eum suis sagittis, & ne corporis reliquias monstraret, uetuit.

f (Terra interiores.) Cum Mela haec tenus littora marium secutus, descripsit duntaxat obuia aeq; loca, montes, promontoria, sinus, ciuitates & alia id genus, hic Graeciam ingressus, digreditur à maritimis, & omnes Graeciae describit regiones. Et primum quidem ex 34. montibus qui in Thessalia inueniuntur, potiores recenset, ut sunt Olympus, Pelius, Ossa & c. Hinc est quod poeta finxerunt, olim in Thessalia gigantes congeffis montibus uoluisse Iouem à caelo deturbare. Illic etiam ex montibus, si quandoque torrentes niuibus et aquis pluuialibus inundaare coeperint, ossa ex illa eluione fruntur detegi, quae ad instar corporis humani sunt, & in campos apertos impelluntur. De Olympo & Pelio uide Solinum cap. 13. Situū horū montium ostendit tibi Graeciae figura proximè sequens. De Pelio scribit Ouid. Fast. 5. Pelion Haemonia mons est obuersus in Austros, Summa uirent pini, caetera quercus habet. Hic est Pelion, qui Argo nauis fabricandae materiam praebuit. Ossa montis situm poteris uidere in tabula Graeciae, quam capiti Solini decimoquinto adieci-mus. Hic in sinibus Thessaliae positus, Centauro-rum stabulum fuit, et secundum Senecam, Olympo olim fuit con-iunctus. g (Pieria.) Pieria mons est & regio, inde Pierides Musae, de quibus in Solino cap. 13. nonnihil diximus. Porro in monte Oeta Grauis Hercules ultimo calcaffe terram dicitur, quādo deposita mortalitate deus factus à stultis creditus est. De nobilibus Tempe diximus et supra in Solino, nempe Tempe esse loca amoenissi-ma, à natura uel arte facta. Libethra uero dicta sunt à Libethro Macedoniae monte, ad cuius radices fons esse perhibetur Pimplea, unde Musae dicuntur Libethrides. h (Multum prominens Graecia.) Quam promi-neat Achaia et Peloponnesus, satis indicat adiecta Graeciae descriptio. Myrtoum pelagus, est mare quod est circa Cyclades insulas, inter mare Aegeum & Ionium seu Creticū, à Myrtillo Mercurij filio, qui in id proiectus fertur, sic dictū. i (Proximè spatiosa.) A consinijs Epiri spatiosa est Hellas, et lōgo tractu procurrit ad orientē in mare Aegeum, habens mare Aegeum ad unum latus, et Ionium ad alterū: sed Ionium magis intrat latera, ab Epiro scilicet usq; ad isthmum Peloponnesi sinum magnum efficiens, & rursus transito isthmo, qui quinq; dun-taxat millibus passuum patet, sinus est Megaricus, et hos duos sinus incidit isthmus ipse, qui coniectū Pelopon-nesum peninsulam continenti. Caeterum Hellas est regio Graeciae quae est extrā isthmum in continente, ab Helle-ne Deucalionis & Pyrrhoe filio sic dicta, quam Ptolemæus appellat Achaia. Vocatur etiam proprie Graecia,

atq; unde nomen est ipsi, Mecyberna incingit, Canastreo promontorio Scione proxima est, Mecybernaus autē in medio, quā terra dat gremium, modice in littora ingreditur. Caeterum longis in altum immisiss lateribus, ingens inter maria sinus est. In cum Axius per Macedonia, etia per Thessalos Peneus excurrit. Ante Axium Thessalonice est. Inter utruq; Cassandria, Cydna, Azoros, Derris, A Peneo Sepias, Cordynia, Melibœa, Castanea, pares ad famā, nisi quod Philoctetes alumnus Melibœam illuminat. Terrae interiores claris locorum nominibus insignes, penē nihil ignobile ferunt. Hinc non longē est Olympus, hic Pelion, hic Ossa, montes gigantum fabula belloq; memorati, hic Musarum parens domusq; Pieria; hic nouissimè calcaum Graio Herculi solum, saltus Oetaeus, hic sacro nemore nobilia Tempe, hic Libethra carminūq; fontes obiacent. Tum iam uaste & multum prominens Graecia, & dum Myrtoum pelagus attingat, à septentrione in meridiem uecta: quā sol oritur, Aegeis, quā occidit, Ionijs fluctibus obiacet; ac proximè spatiosa est Hellas nomine, grandī fronte procedit, mox mari utroq; & Ionio magis latera eius intrante, donec quinq; millia passuū pateat, media fermè prope inciditur. Deinde rur-

40
 a quodam

40
 sum terris huc se & illuc, uerum in Ionium mare magis expandentibus progressisq; in altum, non tam lata quā coeperat, ingens tamen iterum, & quasi peninsula extenditur, uocaturq; Peloponnesos, ob sinus & promontoria, quis ut fibris littora eius incisa sunt: simul quod tenui tramite in latus effunditur, Platanī folio simillima. In Macedonia prima est Thessalia, de inde Magnesia, Phthiotis. In Graecia Doris, Locris, Phocis, Boeotis, Attis, Megaris: sed omnium Attis clarissima. In Peloponneso Argolis, Laconice, Messenia, Achaia, Elis, Arcadia, ultra Aetolia, Acanania, Epiros, usq; in Adriam.

patens Laconica, in qua est Lacedaemon seu Sparta, Argolida succedens: Messenia, quae angulum tenet occidentalem simul et meridionalem: Achaia propria, quae in latere occidentali septentrionalem tenet angulum, & inter

à quodam Graeco, qui in ea olim rerū potius est. k (C In Ionii mare.) Haec ocularia ter uidere poteris in descriptione Graeciae, quomodo Peloponnesus in mare Ionii ad occasum magis quā in ortum expandatur. Rationem nominis inuenies explicatā supra in Solino cap. 13. & 15. in fine. Habet autē haec peninsula innumerōs frē sinus, promontoria, flexus, secessus, & exporrectiones, quibus ut fibris littora eius incisa uidētur, dum extrema eius ora, quae hic fibræ comparatur, tam inequali & flexuoso circumscribitur margine. Sūt proinde fibræ omnium rerum extremitates, ut sunt extremitates cordis, tectoris, pulmonis, foliorum arboris: & quoniam Peloponnesus habet figuram platanī folio simillimam, ob angulos recessus, rectè circumferentia eius dicitur in modū fibrarum incisa.

l (Prima est Thessalia.) Extrā montem Oetam, qui ab Aegeo mari in occidentem uelā extenditur ad Epirum, sunt Thessalia, Magnesia, quae est iuxta Ossam & Pelium montes, atq; Phthiotis, quae est inter Thessaliam & Magnesiam. Citra uero montem Oetam post Epirum incipiunt Graeciae regiones, & hoc ordine describitur per totum Achaiae tractum, Doris, Locris, Phocis, Boeotis, Megaris, Attis siue Attica, in qua est Atheniensium urbs, & Sinium extremum Graeciae promontorium. In Peloponneso sunt regiones istae: Argolis, quae & Argia: mox post isthmū ad ortum

Messeniā atq; Achaia est Elis, inter Elidem uero & Laconicā est Arcadia, inter Achaia uero & Argolidem est Sicyonia. Porro ultra Achaia Peloponnesi, in cōiuenti scilicet, est Aetolia, deinde occidentē uersus Acarnaniam, hinc Epirus, quae extēditur usq; ad Adriam, hoc est, Adriaticum mare.

m **C** Anthonia.) Haec urbs nomen sortita est ab antris, ē quibus molares lapides exciduntur: unde & Strabo eam Antron uocat. Pindus uero est mons Thessaliae Apollini Musisq; sacer, Acarnaniam ab Aetolia diuidens. Est & Pindus nomen urbis Doridis, iuxta quam situm est Erincon. Cinnum dicit Plinius emporium esse Locridis. De Delphi & Delphico oraculo scriptissimum in Solino ca. 12. a principio et fine. De Thebis habes ibidem in fine, & 15. sub litera h. **n** **C** Cytheron.) Mons est Boeotiae, de quo uide Ouid. lib. 3. Metamor. Eleusis uero ciuitas Atticae nomē habet ab

Eleusio, quem Ceres docuit omnem agriculturā, & in eam mystica celebrabantur Cereris. Haud procul ab Eleusis est Athenarum urbs, quae, ut quidam scribunt, in regnum ex incolis eodem solo natis creuit. Primi enim lanificij, olei & uini usum docuere, arare quoq; & serere frumenta glande uescenibus monstrauere. Praeterea literatura & facultia, ciuilibusq; ordo discipline, ueluti templum Athenas habent. Reges habuerunt Ceropeus, Democleus, Cranaeus, cuius filia Atis regioni nomē dedit. Deinde successit Amphionides, qui primus Mineruae urbem sacrauit, & nomen ciuitati dedit. Vltimus fuit rex Codrus, qui permutato regis habitu, pannosus sarmata collo gerens, castra hostium ingrediens in milite quodam interfectus est. Post eum administratio Reipub. annuis magistratibus permixta est. Electus autem est Solon, uir iustitia insignis, qui tulit leges ciuitati. Antea enim libidinum pro legibus habebatur. Apud Iustinum lib. 2. inuenies plura de laudibus Athenensium. **o** **C** Megara.) Hanc urbem nobilitarunt multi docti uiri, potissimum Euclides geometrarum princeps, qui Megarensis fuit.

p **C** At in Argolide.) Hic Mela ingressus Peloponnesum, describit insigniora eius loca. In Argolide est Argos, quod aliquando Hippium fuit cognominatū, quod nobilibus praesertiter equis. Mycenae uero a Mycena Nympha sic appellatae sunt, et regnauit olim in ea regione Agamemnon, qui et eam urbē illustrauit: sicut Terapne ab Helena, in qua nata fuit, celebris facta est, & Amyclae ob Castoris et Pollucis educationē notiores redditae. De Lacedaemone, quae et Sparta dicta est, nō est ut hic quicquā dicatur, cum uirtutes et gesta Lacedaemoniorum omnibus pateant. Legi, si placet, secundum & quintum Iustini librum. Et inuenies quam strenui & inuicti Lacedaemonij contra hostes suos fuerint. Libro tertio apud eundē autorem multa inuenies de Messeniorum cum Lacedaemonijs bello. **q** **C** In Achaia.) Est Achaia ista propria in ora Peloponnesi occidentali, ē regione scilicet Isthmi, habēs urbes Elidem, Pisas, Helicē. In Pisis olim fuit regia Oenomai, quem Pelops deuicit. Helicē absorpsit terrae motus: nam cum is terrae motus pelagus in sublime extulisset, fluctus eam penitus obrue- runt, licet duodecim stadis a litore distaret. **r** **C** Certamine gymnico.) Habuerūt Graeci multa celebra- 40 certamina, nempe Olympia, Phthia, Isthmia & Nemea, in quibus Graeci magnos honores conlauerunt uictoribus athletis. Olympica fuerunt quae in Olympo Arcadiae monte iuxta Pisam & Elidem quinto quoque anno in honorem Olympij Iouis celebrabantur, & qui uicisset corona oleagina donabatur. Et haec secundū quosdam instituta sunt anno mundi 4400. qui est annus a capta Troia 406. in eoq; certamine Hercules primus corona tus est. Hinc numeratio Olympiadum, de qua in Solino cap. 2. nonnihil diximus sub litera i. Porro simulacrum Iouis secundum Strabonem fuit ex auro solidio fabricatum, & secundum Plinium ex ebore, singulari Phidiae artificio formatum. **s** **C** Arcadian.) Occupat Arcadia mediterraneum Peloponnesi, a mari undiq; remota, ideo regiones iam enumeratae incingunt eam. Sunt autem multa celebra loca in hac Arcadia, nempe Stymphalus lacus, Lerna palus, Pelasgia a Pelasgo rege & sapiente uiro sic dicta, qui uita cultioris eis autor fuit, & uictum ex stirpibus

ponnesiacae gentes undiq; incingunt. In ea sunt urbes Pholis, Tenea, & Orchoemenon; montes Pholoē, Cyllenius, Parthenius, Maenalus; flumina Brymanthus & Ladon. In Aetolia Naupactos, in Acarnania Stratos oppida: in Epiro Dodonaei Iouis templum, & fons ideo sacer, quod cum sit frigidus, & immerfas faces, sicut caeteri extinguit, ubi sine igne procul ad mouens accendit. At cum littora leguntur a promontorio Sepiade per Demetriā et Boion, Phtheleon & Echinon; ad Pagasum sinū curfus est. Ille urbem Pagasam amplexus, amnem Sperchion accipit: & quia Minyae Colchida petentes, inde Argonautem soluere, memoratur. Ab eo ad Sunium tendētib; illa praenauiganda; Maliacus & Opuntius grandes sinus, & in his caesorum etiam Laconum trophaea, Ther mopyla, Opoes, Scarphia, Cnemides, Alope, Anthedon, Larymna, Aulis Agamemnoniae Graiorumq; classis in Troiam coniuuantium statio. Marathon magnarum multarumq; uirtutum testis, iam inde a Thesēo Perfarū maxima clade pernotus. Rhamnus parua, illustris tamen, quod in ea fanū est Amphiarai, & Phidiae Nemesis, Thoricos & Brauron olim urbes, iam tantum nomina. Sunium promontorium est, finitq; id litus Hellados, quod spectat ad orientem. Inde ad meridiem terra conuertitur usq; ad Megaram, Attica ut modo latere, ita nunc fronte pelago adiacens. Ibi est Pyrrhaeus Atheniensium portus, Scyonia saxa seuo

sic dicitur ab Opunte oppido, et Maliacus a Malica. Trophaea caesorum Laconum, sunt monumenta publicae uictoriae gratia erecta, quae in Locrensi agro erant posita in memoriam sexcentorum Laconum, qui duce Leonida pro Graeciae libertate pugnauerūt, & magna gloria, caesi a Persis, occubuerunt. De hoc uide Iustinū lib. 2. **z** **C** Thermopylae.) Mons Oeta ab oriente in occidentem extensus, in cacumen extollitur & in rupes acutas, praeruptas, praecipitesq; finitur, paruumq; & angustum uiatoribus a litore Locros petentibus & ex Thessalia relinquit transitum, ut in quibusdam locis uix uehiculum agi possit, qui transitus Pylae, id est, portus & angustiae uocatur, & hinc Thermopylae. Sunt enim ibi propē thermae & calidae aquae: ad hos ingressus Phocenses murum Thesalorum meti struxerunt. Athenienses quoq; eas angustias contra Philippum Macedonem clausisse scribuntur. **a** **C** Opoes.) Haec eadem est quae & Opus Opuntis, cuius iam mentionem fecimus. Reliqua loca, Scarphia, Cnemides, Alope, Anthedon & Larymna, etiam commemorantur a Ptolemaeo & Strabone. Poni Ptolemaeus & Aulidem Agamemnoniae classis stationem: nam Agamemnonis conatu bellum in Troianos fuit excitatum. **b** **C** Marathon.) Hinc Marathonius campus, in quo strages multorum millium Perfarum facta est, de qua Iustinus lib. 2. scribit. Consecit & Thesius taurum in hoc loco, ut habes apud Ouidium lib. 8. **c** **C** Rhamnus.) Hinc Rhamnusia indignationis dea, quam Graeci Πέρας uocant, cuius simulacrum pulcherrimum eo in loco colebatur, quod quidam marmoreum tradunt a Phidiae uictoribus in altitudine decem factum. Amphiaras uero uates fuit, & sic Graeciae honorauit famā ut deus haberetur, & ab eo solo in quo humatus fuit oracula petentur. **d** **C** Ad meridiem terra conuertitur.) Hoc est, litus terrae oppo- nitur meridei, sed procurrat a Sunio ad occidentem, donec uenias ad Isthmum cui incumbit Megara.

e **C** Pyrrhaeus.) Pyrrhaeus Atheniensium portus, cui urbs coniungebatur, muro protracto ex oppido in

ex stirpibus herbarum arborumq; frondibus transfudit ad glandē, maxime figinā.

t **C** In Aetolia.) Transiit hic Mela ex Peloponneso ultra sinum maris ad continentem: est enim ē regione Achaiae Peloponnesiacae Aetolia, in qua est Naupactos, quae nostro uero Lepantum nominatur. Est autem urbs peruectissima, & fuit multo tempore sub dominio Venetorum, sed anno Christi 1500. a Turca obsidetur & capitur.

u **C** Dodonaei Iouis.) Est Dodona ciuitas Epiri, iuxta quam propinquum erat nemus Ioui sacrum, ubi quercus uocales fuisse dicuntur, & columbae responsa deuisse.

x **C** At cum littora leguntur.) Reddit hic Mela a locis mediterraneis ad littorum descriptionem, incipiens in Magnesia a promontorio Sepiade. **y** **C** Minyae.) Urbs est Thessaliae, quae prius Almonia dicta fuit. Hinc Minyae qui cum Isosone & Argonautis nauigauerunt in Colchidē, ut uellus aureum raperēt. Fuerunt autē Argonautae heroes illi, qui ex Graecia cum Isosone in Colchos profecti sunt, ex quibus praecipui fuerunt Castor et Pollux, Telamon, Orpheus, Hercules, & Hilas puer, sic cognominati a naue quā inuagauerunt. Notandū hic, quod ab urbe Minyarum per sinum Maliacum & Opuntium tandem peruenitur ad Sunium extremum Atticae promontorium, peragratis multis locis, quae ordine a Mela describuntur. Opuntius sinus

modum duorum curvum, ob aduētantium multitudinē semper feruens, quadringentarum nauū fuit capax. Sunt qui scribūt Pyraeum, alij uero Pyraeum. Secundum Strabonem hic portus & emporium distabat ab Athenis duobus millibus passuum, & tantus fuit murus. f. C. Scyronia saxa.) Solinus capite 12. scribit urbi Athenarum saxa Scyronia propinqua esse, & porrigi sex millibus passuum. Hec saxa uiam maritimam non admittunt, sed super ea est uia ab Attide in Megaram, excelsa, et transitu periculosa, propter multa precipitia casum uiatori in subiectū astuans mare minantia. Hic Scyron latro dicitur proticisse in pelagus quosq; qui in eū uenerunt locum, sed ipse tandem simili poena à Theseo Athenarum rege affectus, loco nomen infame reliquit. g. C. Isthmon.) De Isthmo scripsimus in Solino cap. 12. & 15. in fine. In Isthmo Pelopōnesi est templum Neptuni, picarum arborum lucco circumcinctum, ubi ludos Isthmicos decertatos Corinthij celebrare soliti sunt. Fuerunt autē hi ludī quinqueuales à Theseo instituti, ad horum emulationem quos ad Olympiam Hercules coeperat, quorum supra sub littera q. meminimus.

h. C. Corinthos.) Potentissima fuit haec urbs antequam à Romanis caperetur. Viros habuit innumerabiles, perita Reipub. administrandae, & praecleararum artium capti praestantes. Ipsius urbis ambitus fuit 40. stadiorum, peruenitq; ad summi opificij artes. Ager nō admodum bonitate pollet; propter suam asperitatem. Veneris templum adeo locupletatū fuit Corinthi, ut supra mille puellas caperet. In hac urbe fuit formosissima omnium eius temporis meretricum Laïs, captiua ducta ex Sicilia, de qua Solinus capite undecimo nonnihil scribit. Porro quod Mela hic scribit Corinthum opulentissimā urbem à Romanis cladem accepisse, Strabo eam cladem sic explicat: Cum legati populi Romani forte tecta quaedam magnifica praeterissent, Corinthij effusis foribus eos cōmaculare ausi fuerunt: cuius gratia cum alia quoq; superbia atq; insolentia eorū haud obscura extarent argumenta, ingenti comparato exercitu L. Mumius Imp. eam solo aequauit. i. C. Acrocorinthon.) Est Acrocorinthus mons Peloponnesi excelsus inter duo maria, Aegaeum scilicet & Ionium, stadiorum trium & dimidij, sub cuius radice in plano tacet ciuitas Corinthus. Vertex Acrocorinthi Veneris sacram habet adiculam.

k. C. Bucephalos.) Portus iste, sicut & Chersonesus atq; Scylleon promontorium, est in Arcadia: Malea autem promontorium est in Laconia, & procurrat 50. millibus passuum in mare uersus Cretam insulam, sic dictam à Maleo Argiuorum rege, qui in eo templum extruxit pulcherrimum, quod Maleoticum appellant. Porro nauigatio circa hoc promontorium est ualde periculosa, propter aduersos uentorum flatus. Hinc natum prouerbium: Cum ad Maleam deflexeris, domesticos obliuiscere. Vel sic, Malea legens, quae sunt domi obliuiscere. 40

l. C. Tenaros.) Promontorium illud expositum est in meridiem, distatq; haud procul à Sparta ciuitate: & quia in eo hiatus magnus est, & strepitus progredientium percipiuntur, dixerunt ueteres per hunc esse descensum ad inferos. Sunt ibi quoq; lapidinae optimorum lapidum, qui & Laconica marmora & Tenarei uocantur lapides. m. C. Acritas.) Promontorium istud est in Messenia, Ichthys autem in Elide, ad uesperum, hoc est, occidentem exposita, sicut & Chelonates, quem Ptolemæus uocat Chelontiam. Ceterum Araxos est in Achaia Peloponnesi. n. C. Epidaurij.) Ab Epidaurio oppido Argiae sic dicti, quod Aesculapij templo celeberrimum habetur. Troezenij uero ab urbe Troezene in ipsa Argiae Chersonese sita sic dicti sunt, celebres uel hoc nomine, quod humanissime susceperunt Atheniensium uxores & omnem iuuentutem, eo tempore quo Xerxes Persarum rex tantis copijs ingressus est Graeciam ut illam expugnaret. o. C. Portus Saronicus.) In Ptolemeo habes sinum Saronicum, qui scilicet alluit littora Argiae, Isthmo uiciniora: & sinus qui hunc sequitur & terminatur ad Maleam promontoriū, uocatur Argolicus. Deinde inter Maleam & Tenaron est sinus Laco-

nicus:

nicus: hinc ad Acritā A sinæus, inde ad Ichthyn Cyparissius. p. In Argolico sunt noti amnes, Eryfinus atq; Inachus, & notum oppidum Lerne: in Laconico Githius & Eurotas; q. in ipso Tanaro Neptuni templum et specus, illi quem in ponto Acherusium diximus, facie & fabula similis: in A sinæo flumen Pamissum, in Cyparissio Alpheus: nomen dedere urbes in littore sitae, hinc Cyparissius, illinc A sinæ. Messenij Pyliq; terras colunt, & ipsa pelago Pylos adiacet, Cyllene, Calipolis, Patrae oram illam tenent, in qua Chelonates et Araxos excurrunt: sed Cyllene, quod Mercurium ibi natum arbitrantur, insignis. Rhion deinde (maris id nomen est) anguste & uelut freto lacus, ore frequenti incidens, inter Aetolos et Peloponnesiacos usq; ad Isthmon irrūpit. In eo ad septentrionē spectare littora incipiunt. t. In his est Aegion & Aegira, et Oluros, et Sicyon; u. at in aduersis Page, Creusis, Anticyra, Oeanthia, Cyrrha, & notior aliquanto nomine Calydon, & Euenos. * Extra Rhion in Acarnania maximē clara sunt, oppidum Leucas, flumē Achelous. In Epiro nihil Ambracio sinu nobilissimum est; facit sinus, qui angustis faucibus, & quae minus mille passibus pateant, grande pelagus admittit; faciunt urbes,

ciosus, cuius ueneno multi homines interierunt, donec ab Hercule interfectus fuit: & quoniam in eo promontorio specus horrendi & tenebrosi hiatus inueniuntur, putauerunt multi ibi descensum esse ad infernum, & fixerunt Herculem ibi Cerberum Ditis canem catenis Adamahte nexis eduxisse ab inferno & trucidasse.

r. C. Alpheus.) Scribunt poëtae hunc fluuium mergi in Elide, & subter mare occultis meatibus fluere in Siciliam, desinereq; in fontem Syracusanum, quem Arcthusam uocant. s. C. Rhion.) Sic dicit Mela uocari sinum illum qui est inter Peloponnesum & Aetoliam, & aliās sinus appellatur Corinthiacus: nam extenditur à Drepano promontorio usq; ad Isthmum in quo est sita Corinthus. Claudit autem Drepanum angustis faucibus hunc sinum, ut sit terrarum ad Graeciam pertinentium frē principium. Plinius hoc promontorium uocat Anirium, ubi ostium est Corinthiaci sinus minus mille passuum latitudine influentis, Aetolosq; dirimentis à Peloponneso. Porro promontorium quod contra procedit, ab eodem Rhion appellatur. t. C. In his est Aegion.) A promontorio Drepano uersus Isthmum ad orientem sunt ista loca, Aegion, Aegira, Oluros & Sicyon, inter quae Sicyon maioris nominis et antiquitatis extat, ubi olim primus Aegialeus regnasse fertur: u. C. At in aduersis.) Hoc est, in regionibus cōiuentis terrae, nempe in Locride, Phocide et Boeotia, sunt Page haud procul ab Isthmo, sicut & Creusis in Boeotia, Anticyra in Phocide, quae Helleboro clara est, unde extat prouerbium, Nauiget Anticyras: quod dicitur de homine insano. Oeanthia in Locride, Cyrrha in Phocide, unde dicuntur Cyrrhaei scopuli, & Cyrrhaea atria, atq; fontes Cyrrhaei, pro fontibus Parnasi etc. Calydon urbs est Aetoliae, sita iuxta Euenum amnem. x. C. Extra Rhion.) Extra Locridem & Aetoliam atq; promontoriū eius quod Rhion uocatur, est Acarnania, in qua est oppidū Leucas, uel eo nomine insigne, quod incolae eius ipsam olim insulam fecerunt, sed uentorum flatu cōgeriem arenae accumulantiū continenti est restituta. y. C. Achelous.) Hic fluuius dirimit Acarnaniam ab Ambracia, quae regia fuit Pyrrhi; sed Augustus eam ad uictoria Nicopolim nominauit. Ptolemæus tamen duas facit ciuitates Ambraciam & Nicopolim: Ambraciam ponit intra sinum Ambracium, & Nicopolim extra sinum in Epiro. Ceterum Epiros aliquando Molossia dicta fuit, & à Chaonia, nunc uero Albania appellatur, & est clara apud autores propter sinum Ambracium, qui angustis faucibus spatio sum accipit aequor. Sed et Acheron fluuius infernalis secundum quosdam in hunc labitur sinum.

bb

a **C** Actium.) Est Actium Epiri promontorium, ubi Augustus deiecit navalium prelio Antonio & Cleopatra, urbem condidit, & Nicopolim à victoria nominavit. Sunt et quinquennales Actij ludii instar Olympiorum, Apollini Actio dicati, qui prius & finitimis agebantur, sed ab Augusto honorificentius fuerunt celebrati. Porro Argos Amphiloichium alia est urbs, ab Argo Orestico siue Hippio, de quo supra diximus. Ambracia vero ornatissima Epiri civitas, regia fuit & Aeacidarum ab Aeacida descendentium, & Pyrrhi regis.

a **C** Ceraunij montes.) Hi montes sic sunt dicti, quod crebris fluminibus infescentur. **b** **C** In Adriam.) Hoc est, Adriaticam mare, cuius dextrum litus post Epiroticos tenent Macedones, Dalmatae, Illyrij, Liburni & Histri, usque ad oppidum Tergestum: ultra Tergestum vero terram inhabitant Galli et Itali, de quibus sequenti capite dicitur. **c** **C** Parthini.) Populi sunt oram Macedoniae inhabitantes, sicut & Dassaretae, quos Plinius à tergo

Epiro iunctos asserit. Hinc est urbs Encheliarum atque Phaeacum. Post Macedoniae sequitur gens Illyriorum, sub qua & Dalmatae comprehenduntur, qui olim multis annis adversus Romanos bella gesserunt, habentes caestella 50. dignitate praestantia, & oppida, quae Caesar Augustus vastavit incendio. Mons Adrius est in Dalmatia, median ipsam dividens, hinc scilicet ad mare, & hinc ad reliquam terram. **d** **C** Liburni.) Est Liburnia inter Dalmatiam & Illyriam, vel, ut alij aiunt, pars est Dalmatiae, in qua sunt Salona, urbs insignis: hodie putant esse Croatiam. **e** **C** Oricum.) Urbs ista in confinijs est Epiri & Macedoniae, ubi scilicet inter ipsam & Brundisium Calabriae urbem, utrunque maris litus à se non nisi 85. millibus passuum dirimitur: unde ibi ex Italia in Epirum commodissima est navigatio. Dyrrachium vero in confinio fere est Macedoniae & Dalmatiae, quod cum antea Epidamnus vocaretur, Romani abolito hoc nomine veluti infausto ad littora eius appellentibus, Dyrrachij antiquum vocabulum restituerunt. Sunt qui eam urbem Epiro ascribunt. **f** **C** Apollonia.) Hanc urbem Ptolemaeus ponit in ora mediae Macedoniae, Salonam vero in Dalmatia, Iadera in Illyride, sicut & Tragurium & Polam in Histria, ubi & Polaticus est sinus. Polam aiunt olim à Colchis habitatam: sed cum edax tempus & invidiosa uetustas omnia destruant & aboleant, tandem Romanorum facta est colonia.

g **C** Aeas.) Hic fluvijs secundum Strabonem ex interioribus Macedoniae occidentem versus iuxta Apolloniam in Adriaticum pelagus ruit. Nar vero, à quo Naresij dicuntur populi, per Dalmatiam ex Scardo monte in mare Adriaticum fluit. **h** **C** Per Istros Ister emittitur.) Illud non est verum, nisi Istriam extendere uoluerimus usque ad Noricos uel Panones. Scribit & Strabo quosdam fuisse ante sua tempora, qui putarunt fluviu à Danubio derivatum, per Istros in Adriaticum deuolui sinum, cum contra omnia fere flumina citra Alpes nata in Danubium exonerentur. **i** **C** Tergestum.) Haec urbs haud procul abest à Venetijs, intercedente sinu Tergestino, quam uulgo hodie Triest uocant, Aquileiam habens ad occidentem modico distantem intervallo.

SCHOLIA CAP. IIII.

De Italia tam multa iam dicta sunt à Solino capite octavo, ut ea satis explicent hoc Pomponij Melae caput: sed ne defimus lectori, annotabimus breuiter quae hic accommodata uisa fuerint. Italia prius Hesperia ab Hespero Atlantis fratris dicta est, quippe qui à fratre pulsus & Hispaniae & Italiae nomen dedit. Macrobius tamen dicit eam sic uocari ab Hespero stella, quod illius occasus sit subiecta. Dicitur etiam Oenotria, à bonitate uini quod in Italia nascitur.

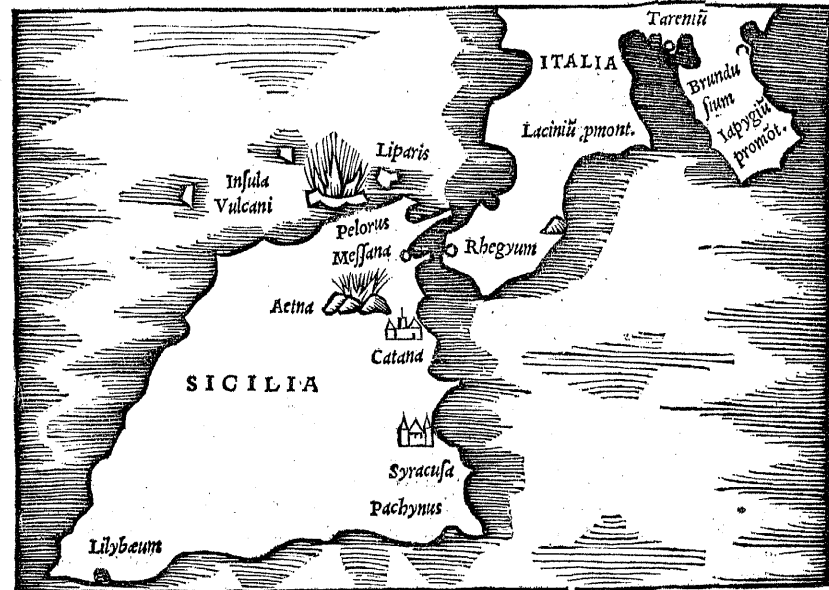
Italia, Cap. IIII.

Italia magis, quia ordo exigit, quam quia monstrari eget, pauca dicentur:

nota sunt omnia. **a** Ab Alpibus incipit in altum excedere, atque procedit, median se perpetuo Apennini montis iugo attollens, in Adriaticum & Tuscum, siue (ut aliter eadem appellantur) inter superum mare & inferum excurrit, diu solida: uerum ubi longè abit, in duo cornua scinditur, respicitque altero Siculum pelagus, altero Ionium, tota angusta, & alicubi multo, quam unde coepit angustior. Interiora eius alij aliaque gentes habitant. Sinistra parte Carni & Veneti colunt **d** Togatam Galliam, Tum Italici po-

nascitur: est enim cenon graece uinum. Postea Italia dicta ab Italo Siculorum rege, qui agriculturam Italos docuit, & leges posuit. Est autè Italia metallis grauida, ubique uitalis & salubris, eximia in ea coeli temperies, campi fertiles, aprici colles, innoxij salus, opaca memoria, numifica Syluarum genera, mira frugum, uitium & olearum fertilitas, nobilia pecori uellera, perspicui & piscosi lacus, flumina fontesque salubres, portus plurimi, ut uere dicta sit à quibusdam omnium terrarum alumna atque parens,

caelestium prouidentia electa, quae sparsa congregaret imperia, molliretque efferarum gentium ritus, discordes ad colloquia munere literarum Latinoque sermone congregaret. Est omnibus in Italia una lingua, nisi quod in Cisalpina Gallia & Veneto recessu sermo est accuratior. in Hetruria uero, Latine, Campania & Lucania sermo simplex: in Apulia et Calabria sermo cum Graecis promiscuus durat. **a** **C** Ab Alpibus incipit.) Alpes, inquit, sunt Italiae limes septentrionalis, distinguentes eam à Germania atque Gallia. Hinc enim incipit Italia, & procedit in longum, Apennini montis iugo perpetuo per totam eius longitudinem inter utrumque mare recto dorso ducto. De hoc monte Polybius lib. 3. sic inquit: Apenninus mons paulo supra inferum mare ab Alpibus oritur, moxque se magis atque magis ab illis disjungens, recto dorso in superum mare fertur, quasi usque ad urbem Senam. Inde rursus ad dextram flectens, per mediae Italiani in Siculum fretum discurrit. **b** **C** In duo cornua scinditur.) Italiae descriptione habes supra in Solino cap. 8. Ut tamen extrema eius duo cornua & receptos sinus clarius uideas, uisum fuit hic alia ob oculos ponere figura, quae & Italiae extrema, atque Siciliae sinum exprimeret. **c** **C** Tota angusta.) In quibusdam locis Italia 200. millibus passuum habet latitudinem, in alijs 100. dimittat millibus passuum. Alij dicunt, ubi maior est latitudo, ibi spatium mensuratur 410. mill. pass. ubi uero minor, 136. Eius longitudo, quae attenditur ab Augusta praetoria, quae in sinib. Alpium sita est, & per Romanam Capuamque porrigitur usque ad oppidum Rhegium, decies centena et uiginti millia pass. colligitur. **d** **C** Togatam Galliam.) Est duplex Gala-

lia, Togata, que & Tonsuocatur, & est Cisalpina, in tra Italiae scilicet fines inclusa, sic dicta à toga succincto uestis genere & appposito, quam Veneti colunt et Carni, seu Aquileienses. A Carni hodie denominata est regio Carniola, uicina Carinthie. Alia est Gallia Comata, à nutriendi capilli studio sic dicta, quæ et Transalpinam uocant atq; Braccatam, à singulari uestium genere quo olim usi fuerunt: & hæc in tres diuiditur prouincias, nempe Belgicam, Celticam & Aquitanicam. Sunt tamen qui Braccatam Galliam distinguunt à Comata, Braccatam uocantes Narbonensem. e C Picens (tes.) Enumerat primū populos quosdam, qui post Venetos inhabitant litus maris Adriatici, incipitq; à Picensibus, qui hodie Marca uocantur Anconitana, in qua ciuitates sunt Pisaurum, Senogallia, Urbini, Ancona, Camerini, Firmum, & Asculum. f C Daunii.) Hi frere sunt Apuli, à quibus et Apulia Daunia cognominata est. g C Salentini.) In Salentinorum regione est Hidruntum, Iapygium promontorium, quod & Salentinum dicitur: omnis enim Italia coacta in angustias, scinditur in duo promontoria, Lacinium et Salentinum. De Liguria, Hetruria & Latio diximus in Solino, & infra quoq; de eis nonnihil dicemus. h C Brutij.) Hi habitant in altero cornu, in quo scilicet est Lacinium promontorium. i C Patauii Antenor.) Hæc est Padua, quam Antenor condidit. k C Roma à pastoribus condita.) De nomine & extrusione Romæ habes multa in Solino cap. 2. Origo quidem eius fuit rustica & contempta, sed splendidus cultus superadditus, ueluti alterum fuit opus. l C Concordia.) Hæc sicut & Vincentia, Verona, & multæ aliæ ciuitates, in regione sunt penitentorum, non multum ab ora maris Adriatici distantes. m C Timauius.) Quis sit iste fluuius non satis hodie constat. Certum est ex Alpium montibus multos amnes & torrentes deriuari, et in Adriaticum fluere mare, sed qui serè omnes, præter Athesum & Padum, ab autoribus neglecti sunt, quod minores essent quàm quod eorū celebrarentur nomina. Idem sentient dum de Natifone, qui alluit Aquileiam, olim quidem dittem & insignem, hodie uero ob multas perperas sub Humis calamitates, humilem. n C Alinum.) Hoc situm est ad palustris Padi, in quo L. Verus Imperator apoplexia interijisse dicitur. o C Padus.) Hic fluuius, ut Plinius scribit lib. 3. è gremio Vesuli montis celsissimum in cacumen elati, sinibus Ligurum Gabienorum uiscendo fonte profluens, cõdensq; sese cuniculo, & in Forouibensium agro iterum exoriens, nulli amniū claritate inferior, à Grecis dicitur Eridanus, ac poena Phæobonitis illustratus: augeatur ad Camis ortus liquatis Alpium niuibus. Quod autem Mela subijcit, Istrum excipere Padum in ipso mari, in fine præcedētis capitis falsum esse indicauimus. p C Fanestris colonia.) Est Fanum Piceni seu Vmbrie amœnissima urbs, sita in litore Adriatico haud longe ab anne Metauro. Hinc adieciuum Fanestris. q C Dicta Ancona.) Sonat Græcis ἀγροῦ cubitum, & à cubiti effigie hæc urbs hoc accepit uocabulum: nam est iuxta Anconam pars oræ prominens, quæ ingentem ambiu suo complectitur portum, com-

trapositi

autem Firmum, Adria, Truentum: idem eis fluuius, qui præterit, nomen est. Ab eo Senogallia maritima ad Aterni fluminis ostia. Vrbes Bucara & Histonium, Daunia autem Tiferum annem, Cliterniam, Lucrinum, Theanum, oppida, montemq; Garganum. Sinus est continuo Apulo littore incinctus nomine Vrias, modicus spatio, pleraq; asper accessu. Extrà Syponum, uel (ut Graij dixerent) Sipyus, & stumen quod Canusium attingens Aufidum appellant. Post Bariū, Egnatia, & Ennio ciue nobiles Rudicæ, & in Calabria Brundisium, Valetium, Lupig, Hydrus mons, tum & Salentini campi, & Salentina littora, & urbs Graia Gallipolis. Fluctusq; Adria, hucusq; Italiae latus alterum pertinet. Frons eius in duo quidem cornua (sicut supra diximus) scindit. Cæterum mare quod inter utraq; admittit, tenibus promontorijs semel iterumq; distinguens, nō uno margine circuit, nec diffusum patensq; sed per sinus recipit. Primus Tarentinus dicitur inter promontoria Salen & Lacinium, in eoq; sunt Tarentus, Meta pontum, Hæraclæa, Croto, Turium, Securidius Scyllaceus inter promontoria Lacinium et Zephyrium, in quo est Petilia, Cœcinum, Scyllaceum, Mistre. Tertius inter Zephyriū & Brutium, Conflinū, Cauloniam, Locrosq; circumdat. In Brutiū sunt V Columna regia, Rhegyū, Scylla, Taurianum et Metaurum: hinc in Tuscum mare deflexus est, & eiusdem terræ latus alterum Terina, Hippo nunc Vibon, Temesa, Clamperia, Blanda, Buxentū, Velia, Palinurus olim Phrygijs gubernatoris, nunc loci nomen: Paestanus sinus, Pastum oppidum, Silarus amnis, Picentia, a Petra, quas Sirenes habitauerunt: Mineræ promontoriū, opima Lucaniae loca, sinus Puteolanus, Surrentum, Herculaneū, Vercut & in aduerso litore, in Peloro scilicet Sicilia, erecta est turris, quam Stylarion uocant. De Scylla & Charrybde infra dicitur capite septimo. z C Tuscum mare.) Vocatur mare quod littora alluit Italiae, Tuscum, à Tuscia, & alio nomine Tyrrhemum, à Tyrrheno Aithys filio, qui è Mæonia discedens in Italiam uenit, & eam partem occupauit quæ ad mare inferum sita est, unde & Tyrrhenia alio nomine dicta est, sed Tusciae nomen præuulit. Efficit autem hoc mare in ora Italiae multos sinus, inter quos primus est Terinæ, oppositus Scyllaceo, quem Ptolemæus Ispomastam nominat, & Strabo Hippomatæ. Secundus est Paestanus apud Lucanos in Calabria. Vide picturam supra in Solino capite octauo. Haud procul ab hoc sinu cadit fluuius Silarus, qui & Silaris, in mare, de quo Strabo libro quinto, & Plinius libro secundo mira scribunt. a C Petra.) De his Petris scribit & Plinius capite tertio libri quinti in hunc modum: Surrentum cum promontorio Mineræ, Sirenum quondam sede. b C Vesuij montis.) Hic mons haud procul distat à Neapoli, & celebratur ob bonitatem uini, quippe quod caput non tentat, & stomachi atque intestinorum cohibet rheumatismos, ut scribit Plinius libro uicesimo tertio. Hic semper emittere dicitur fumum & ignes sicut Aetna in Sicilia. Vertex eius secundum Strabonem cinerosus est & cauenosus petris exustis.

bb 3

trapositi duobus promontorijs et portum preuenientibus, intra se urbem habens in ipso sitam flexu, conditam, ut Strabo scribit, à Syracusanis Dionysij tyrannidem fugientibus. r C Montemq; Garganum.) Mons iste in sinibus Apuliae inuenitur, exporrectus in mare Adriaticum, iuxta quem est sinus Vrias, cuius Ptolemæus non meminit. Poni uero Syponum iuxta eundem montem, quæ urbs & Sypos uocatur. Haud procul abest fluuius Aufidus, Camisij præterfluens moenia. Cæterū Bariū & Egnatia non multum distant à Brundisio in eodem site litore. Est autem Brundisium, et reliqua loca hic citata, in altero cornu Italiae, quod scilicet spectat ad mare Ionium. s C Vrbs Graia Gallipolis.) Quidam hic pro Gallipoli, legendum putant Callipolim. t C Iterumque distinguens.) Mare, inquit, quod inter duo cornua excipitur, distinguuntur promontorijs tenibus in tres sinus, nempe Tarentinum, Scyllaceum, & Conflinum. u C Salen & Lacinium.) Sale est in cornu orientali, et Laciniū in occidentali, & intra hæc duo promontoria continetur sinus Tarentinus, quem Mela hic primum uocat. Mox sub Lacinio promontorio incipit secundus, nempe Scyllaceus, extenditurq; usq; ad Zephyrium promontorium, quod nos supra in montis figuracione expressimus. x C Bi Brutium.) Hoc promontorium uocat Ptolemæus Scyllacum, & est in extremo loco occidenti cornu, ubi olim Sicilia putatur annexa fuisse Italiae, sed postea maris seuitia abscissa est. De quo infra capite septimo. y C Columna regia.) Instar turricule est ibi erecta columna, sita

c Pompeij.) Populi sunt, quos Sarnus alluit annis. d **c** Neapolis.) Hec olim Parthenope dicta fuit. Fuit autem Parthenope una ex Sirenibus, quae pro dolore se praecipites dederunt in mare, quod praetereuntem Ulysses cum socijs suo cantu non decernerent. Ex his una delata dicitur in eum locum, ubi postea condita fuit Neapolis, urbs praecleara Campaniae.

c Puteoli.) Est & haec urbs in Campania, sic dicta à putore aquae calidae, uel ut alij putant, à multitudine putcorum. Hec etiam uocata fuit Dicæarchia, à iustitia administrationis & gubernationis.

Quomodo ad hanc urbem delphinus dorso suo portauerit puerum, habes supra in Sotino cap. 22.

f Lacus Lucrinus.) Est hic lacus in sinu Baiano contra Puteolos, propinquus Averno lacui, adeo ut in magnis tempestatibus quandoq; coniungi soleant. Dicitur, sic putant à lucro, quod ob multitudinem piscium ibi captorum facere consueverunt.

g Baiae.) Ciuitas est Campaniae, à Baio Ulyssis socio ibi sepulto sic dicta. Hinc sinus Baianus, qui hinc Misseno monte, illinc Puteolis clauditur. In huius agro aquae calidae sunt, & ad uoluptatem & ad uarios morbos accommodae. **h** Sinuessia.) Vrbs ista sita est ad Lirim fluum & in Setino sinu, celebraturq; ob uini quod profert abundantiam. Porro Formiae aliquando dicebantur Hormiae, quas Lacones condidisse dicuntur. Est autem urbs maritima. At Fundi situm habent in mediterraneo loco.

i Taracina.) Hec Volturni in Campania ciuitas, antea Trachyna & Tarachyna atq; Anxur dicta fuit. Anxur, quod illic Iupiter Anxurus colebatur. **k** Circes domus.) Fuit Circe Solis & Perseae nymphae filia, habitans non longe à Caieta urbe Campaniae, in monte quodam olim insula. Vnde Plinius libro 3. Circeij olim insula fuit impenso mari circumdata, si Homero creditur, ubi Latium antiquum terminabatur, et mox cõiuncti sunt annexa.

l Ostia.) Hec urbs adhuc durat, ab Anco Martio cõdita, ut inquit Liuius, in ipso maris fluminisq; confluio sita. **m** Antio.) Nomen flumij est, qui in agro Tyburino è sublimi loco in uallem subiectam praecipit. **n** Telamon.) Promontorium est, & secundum alios, portus in Hetruria. Extenduntur autem Hetrusci à Tyberi uersus occidentem usq; ad Liguriam, in qua scilicet est Genua. Ultra uero Tyberim ad orientem sunt Latini, qui desinunt ad Lirim fluum: hinc Campani, & post Campanos Picentini, quos deinde sequuntur Lucani, & tandem Brutij in extremo Italiae angulo.

o Liguria.) Hec ultima est Italiae ad occidentem regio, à qua & mare illud Ligusticum uocatur. **p** Alpes ipsae.) Putant Alpes sic dictas à candore niuium, qui perpetuis abescent niuibus. Haec excurrunt à Liguria in septentrionem usq; ad cõfinia Germaniae, hoc est, ad Heluetiam, & ab Heluetia conuersae abeunt in orientem per Histriam, Stiriam & Carinthiam, usque in Thraciam.

SCHOLIA CAP. V.

Diximus praecedenti capite à principio sublitera d, Galliam diuidi in Cisalpinam et Transalpinam. Transalpinam Ptolemaeus diuidit in Celticam, Narbonensem, Aquitanicam & Belgicam. Melae uero diuidit eam per seculum Lemannum & montes Gebennicos in Braccatam & Comatam. Braccata adiacet mari mediterraneo, Comata uero extenditur usq; ad oceanum septentrionalem, hoc est, Britannicum. Sunt tamẽ qui Braccatam & Comatam unam esse uolunt. **a** Lemano lacu.) Hic est lacus quẽ hodie Gebennicum & Losanensem uocant,

fuij montis aspectus. **c** Pompeij, **d** Neapolis, **e** Puteoli, **f** lacus Lucrinus & Aueruus, **g** Baiae, **h** Missenũ, id nunc loci, aliquando Phrygij militis nomen, **i** Cumae, **l** Internũ, **v** Vulturum annis, **v** Vulturum oppidum, amœna Campaniae litora. **h** Sinuessia, **l**iris, **m**inurna, **f**ormia, **f**undij, **t**arracina, **k** Circes domus, aliquando **c**irceij, **a**ntium, **a**phrodisiũ, **a**rdea, **l**aurantium, **l**ostia citra Tyberim in hoc latere sunt. Ultra **p**yrgi, **a**nio, **c**astrum nouũ, **g**rauisca, **c**ossa, **l**telamon, **p**opulonia, **c**ecina, **p**isg, **h**etrusca, & loca & nomina. Deinde **l**una, **o** Ligurum, & **l**iguria, & **g**enua, **s**abatia, & **a**lbiganũ. **t**um Paulon & **v**arum flumina, utraq; ab **a**lpibus delapsa; sed **v**arum quia Italiam finit, aliquanto notius. **a**lpes ipsae ab his littoribus longe lateq; diffusae, primo ad septentrionem magno gradu excurrunt, deinde ubi Germaniam attigerunt, uerso impetu in orientem abeunt, diuersisq; populis immanibus, usq; in Thraciam penetrant.

Gallia Narbonensis. Cap. v.

Allia **a** Lemano lacu, & Gebennicis montibus in duo latera diuisa, atq; altero Tuscum pelagus attingens, alte-

ro oceanum; **b** hinc à Varo, illinc à Rheno ad Pyrenaeum usq; promittitur. Pars nostro mari apposita, fuit aliquando Braccata, nunc Narbonensis, magis culta, et magis cõsita, ideoq; etiã lætior. Vrbius quas habet opulētissimae sunt **v**asio Vocontiorũ, **v**ienna Allobrogũ, **a**uenio Cauarũ, **a**recomicorũ **n**emausus, **t**olossa **t**ectosagum, **s**ecundanorũ **a**rausio, **s**extanorũ **a**relate, **s**eptimanorũq; **b**littera. Sed antestitit omnis **a**tacinorũ **d**ecumanorumq; colonia, unde olim his terris auxilium fuit; nunc & nomen & decus est martius Narbo. In littoribus aliquot sunt cum aliquibus nominibus loca; ceterum rarae urbes, quia rari portus, & omnis plaga Austro atq; Africo exposita est, **n**icea tangit Alpes, tangit oppidum Deceatũ, tangit Antipolis; deinde forum Iulij Octauianorum colonia, tunc post Athenopolis, & **o**lbia, & **g**lanũ, & **c**itaristes, & **h**alycidon **m**assiliensium portus, & in eo ipsa **m**assilia, **h**ac à Phocis oriunda, & olim inter asperas posita, nunc ut pacatis, ita dissimillimis tamen uicina gentibus, Mirum quàm facile et tunc sedẽ alienam ceperit, & adhuc morem suum teneat. Inter eam & Rhodanum maritima Auaticorum stagno affidet fossa Mariana. Partem eius amnis nauigabili alueo effundit, alioquin litus ignobile est Lapideum (ut uocant) in quo Herculeum contra Albionem et Bergionem Neptuni liberos dimicantem, cum tela defecissent, ab inuocato Ioue adiutum imbre lapidum ferunt; credas pluisse, adeo multi passim & late iacent,

tes, **s**extani sexte, & sic de alijs, habueruntq; singuli suas colonias. **f** Atacinarum.) Sunt Atacini populi ab Atace fluio sic dicti. Manat autem is fluuius ex Pyrenaeis montibus. **g** Omnis plaga.) Reddit rationem quare ora Gallicae raris habeat portus et ciuitates, nempe quod exposita sit flatibus austri. Intra Alpes tamen plura inueniuntur oppida, ut sunt Nicea, oppidum Deceatum, Antipolis & c. Computantur autem Deceates inter Ligures. Ponit tamen Ptolemaeus Antipolim extra Alpes, sicut & Forum Iulij. **h** Massilia.) Hec urbs in Narbonensi prouincia sexcentis annis & amplius ante Christum fuit extracta, ut quidam scribunt, sed diruta, & à Phocensibus iterum instaurata, qui Cyri tyrannidem fugientes, derelicta Graecia in hunc sinum nauigarunt. Fuit olim urbs ista fama rerum gestarum, abundantia opum & doctriinarum gloria florētissima, ut studijs ingenuarum doctriinarum adeo floruerit, quod Romani pro Attica peregrinatione Massilioticum peterent gymnasiũ ad capeffendas disciplinas. Vrbs uniuersa pulchris est circumcincta moenibus, & magnitudine eximia. Ager uero oliuetis ac uinetis natura cultus, ferendis autem frumentis ob asperitatem tenuis ac fere sterilis, & ob id olim magis quàm telluri fiduciam habenti incolae eius. **i** Fossa Mariana.) Meminit & Plinius & Strabo atque Ptolemaeus huius fossae. Plinius uocat stagnum Marij, & Strabo lacum Marij, amœnum aspectu, et ostreis referētissimũ. In hunc ex Rhodano fossam ductam fuisse Plinius indicat: non enim procul abest lacus à ripa Rhodani. **k** Aditum imbre lapidũ.) Quia enim terra illa est lapidosa, sinxerunt poetae Iouem è supernis aliquando demisisse imbrem ex lapidibus constatum, quo gigantes illos Albionem et Bergionem Neptuni filios & Herculem rebellantes opprimeret. Simile quiddam sinxerunt de Thebaisaerone, in qua innumera saxa inueniuntur, quibus aiunt gigantes caelum oppugnasse, ut Iouem ex eo deturbarent.

1 **C** Rhodanus.) Apud Lepontios in summis montium iugis plures oriuntur amnes, in omnē orbis rientes plagam: nam hinc in meridiem fluit Ticinus, Madia et Tosa, in septentrionem Arola & Vrsa, in orientem Rhemus, sed qui recurritur in septentrionem: in occidentem Rhodanus, qui post longum cursum flestitur in meridiem. Nos supra in Solino cap. 34. signauimus quosdam ex his fluuijs, exprimentes situm originis eorū: eos tamē omnes clarius uidere poteris in Heluetiā & Rhetiā tabula ab Aegidio Tschudi descripta, & nostro mar te in publicū edita. **m** **C** Hinc intrat.) Abductus Rhodanus in meridiem, hac uia & transit procurrit in mare.

n **C** Stagna Volcarū.) Ptolemæus ponit Volcas ultra Auenionē ad occasum. Mesian uero putant esse montem Pessulanum. **o** **C** Arauraris.) Ab alijs uocatur Araris, hodie uero Sona, misceturq; Rhodano haud procul supra Lugdunum. Oritur autem ex eodem monte unde Mosella nascitur, in Lotharingia scilicet ē montē Cemenō. Cæterum fluminis Obris meminit & Ptolemæus, nominatq; ipsum Orozbium. De Atace supra diximus sub littera f. Rubresum lacum Ptolemæus non habet, à Plinio uero describitur. **p** **C** Rufcino.) Ponit & Ptolemæus Ruscinonem, sed quam ipse Ruscinum uocat, atq; Illiberim, Mela hic nominat Eliberrim, & non procul distant ab urbe Tolosana. Vide tertiam Europæ tabulam.

tur. Inde est ora Sardonum, & parua flumina Thelis & Thicis: ubi accreuerē, persaua: colonia^p Rufcino, uicus Eliberri magnæ quondam urbis, & magnarum opum tenuē uestigium. Tum inter Pyrenæi promontoria portus Veneris est in sinu falso, & Ceruaria locus, finis Gallia.

SCHOLIA CAPITIS VI.

Hispania maxima regio inter Africanā & Gallianā iacens, oceani freto & Pyrenæis montibus clauditur, nullis terris posthabenda frugum copia, siue soli ubertatem, siue uinearum prouētus respicere, siue arborarios uelut: omni materia affluit, quæcumq; aut precio chara esse possit, aut usu necessaria. Argentum, gemmas et aurum habet, ferrarijs nunquam deficit, non cedit uitibus, uincit oleis, non coquunt ibi sales, sed effodiunt. Non uiolento sole torretur ut Africa, nec asiduis uentis ut Gallia fatigatur: salubritas cœli per omnem regionem æqualis, nulla paludum graui nebula inficitur, sed marina aura persflatur. Lini spartiq; in ea uis ingens, minij nulla terra fraxior. Cursus annuum non rapidi ut noceant, sed lenes, & uineis campisq; irrigui, æstuarijsq; oceanū affatim pia scofi. In nullare olim magis commendata quam equorum pernicitate, quos ibi à uento concipi memoria proditū est. Tribus distincta est nominibus, scilicet Tarraconensis, Bætica, et Lusitania. Paucis tamen retroactis annis Tarraconensis tractus diuisus est in quinq; Hispaniæ regna, scilicet Gallitiæ regnum, Nauariæ regnum, Castiliæ seu Castellæ, & idem Legionis regnum, atq; Cataloniae & Arragoniæ regnum. Bætica hodie est Granata,

uocata

Hispania. Cap. vi.

Renaus primo^b hinc in Britannicum procurrit oceanū, tum in terras fronte cœuerit Hispaniā irrupit, & minore eius parte ad dextram excluda, trahit perpetua latera continuus, donec per omnem prouinciā longo limite immisus, in ea littora quæ occidenti sunt aduersa, perueniat. Ipsa Hispania, nisi quæ Gallias tangit, pelago undiq; incincta est: ubi illis adhæret, maxime angusta, paulatim se in nostrū mare et oceanum extendit, magis magisque latior ad occidentem abit, ac fit ibi latissima, Viris, equis, ferro, plumbo, aere, argento, auroq; tam abundans & adeo fertilis, ut scubi ob penuriam aquarum efœta, & sui dissimilis est, linum tamen aut spar tum alai. Tribus autē est distincta nominibus, parsq; eius^d Tarraconensis, pars Bætica, pars Lusitania uocatur, Tarraconensis altero capite Gallias, altero Bæticam Lusitaniamq; contingens, mari latera obijcit nostro, quæ meridiem, quæ septentrionē spectat oceano, illas fluuius Anas separat, & ideo Bætica maria utraq; prospicit, ad occidentem^e Atlanticum, ad meridiē nostrum. Lusitania oceano tantummodo obiecta est, sed & latere ad septentriones, fronte ad occasum. Urbium de mediterraneis in Tarraconensi clarissima fuerunt^h Pallantia & Numan tia, nunc est Cæsaraugusta. In Lusitania, Emerita: in Bætica, Astigi, Ispalis, Corduba. At si littora legas, à Ceruaria proxima est rupes, quæ in altum Pyrenæum extrudit: dein^k Thicis flumen ad Rhodam, Clodianū ad Emporia: tum mons Iouis, cuius partem occidenti aduersam eminentia cautium, quæ inter exigua spatia ut gradus subinde confurgunt, Scalas Hannibalis appellant. Inde ad Tarraconem parua sunt oppida, Blanda, Illuro, Betullo, Barchino, Subur, Tholobi, Parta flumina, Betulo iuxta Iouis montem, Rubricatum in Barchionis littore inter Subur & Tholobin maus. ^m Tarraco urbs est in his oris maritimarum opulentissima; Tulcis eam modicus annis superⁿ ingens Ibe-

uocata Bætica à Bæti fluitio quo irrigatur. Lusitania uero hodie nominatur Portugalia. **a** **C** Pyrenæus.) Hic mons dicitur Galliam ab Hispania, ut uidere poteris supra in Mela capite tertio, et quidam eum sic dictum putant à crebris fulminum ignibus, & *Πυρρός*, id est, ab igne. Diodorus lib. 6. de hoc monte sic scribit: Syluæ in Pyrenæo frequētes, iniecto à pastoribus igne præcis temporibus flagrauerūt. Silius à Pyrene puella Berycis filia, in Pyrenæo monte ab Hercule compressa, atque à firis lamata & ibi sepulta, Pyrenæum saluum dici autumat. **b** **C** Hinc in Britannicam.) Vide in Ptolemæo secundam Europæ tabulam: hæc enim ostendit quomodo Pyrenæus à mari mediterraneo procurrat ad mare Britannicum, ubi terra Hispaniæ maxime angusta est, in ora autem occidentali latissima. **c** **C** Spartum.) Aiuini iuncum esse, qui sua sponte non satius in arido crescit solo: & secundum Plinium materia hinc decerpitur unde nautici fiunt rudentes. **d** **C** Tarraconensis.) Sic dicta est hæc regio Hispaniæ à Tarracone urbe insigni, quam Scipiones condisse referuntur. Lusitania uero scditam Plinium nomen accepit à Lusitani patris.

e **C** Illas fluuius Anas.) Anas, inquit, fluuius separat Bæticam à Lusitania & Tarraconensi. **f** **C** Atlanticum.) Sic mare uocatur occidentale, quod oram alluit Africæ & Hispaniæ, etiamsi ab ora Hispaniæ magis Gaditanum uocari debuerat. **g** **C** Latere ad septentriones.) Vbi scilicet nostro æuo est regnum Gallitiæ, uel ut alij scribunt Gallicie.

h **C** Pallantia.) Annuerantur hodie istæ urbes Pallantia & Cæsaraugusta Castiliæ. Cæsaraugustam corrupte uocant Saragossam. Porro in Lusitania hoc tempore Emerita non tenet principatum, sed Lybana, quam & Vlybonam uocant. In Bætica uero seu Granata primas tenet Ispalis, quæ nunc Sibilis uocatur. **i** **C** A

Ceruaria.) Locus iste maritimus est apud Pyrenæos iuxta mare mediterraneum, ubi rupes in altum protrudunt mare. **k** **C** Thicis flumen.) Hic fluuius erumpit ex Pyrenæo, nominatq; ab alijs Sambroca, sicut et Clodianum fluuium Plinius uocat Albam. **l** **C** Scalas Hannibalis.) Turres putant esse, speculas Hannibalis cognominatas. **m** **C** Tarraco.) Ab hac clarissima urbe, quæ sita est in Catalonia, denominata fuit olim potior pars Hispaniæ: hodie uero Barsalona seu Barcinona in ea regione principatum tenet. **n** **C** Ingens Iberus.) Ab hoc fluuiō Hispania Iberia est appellata. Hinc & Celiberi, dictio composita ex Celta & Ibero.

cc

Bætica hodie plurifarij diuisa est, continetq; regna 4. *Castilianum, Cordubense, Granatense, Algarbe,* quorū ueteri scriptorū nomina *Seuilla, Corduba, Granada, Syllur.* *Algarbo* ab *Hannici* & *tyræ Lusitanij* annuerant.

imo scilicet Pallantia nunc Valentia ueteri Academiæ fama nobilit: Cæsaraugusta hodie Saragoza Aragoniæ Metropoli.

Nam Celtae populi Galliae, cum relicta Gallia uenissent ad Iberum fluvium, ibique condisserunt, dicti fuerunt Celtiberi. Est et alia Iberia in Asia maiori iuxta Caucasum montem, cuius habitatores ut quidam sentiunt, cum in Hispaniam uenissent, regioni nomē dederunt. **o** **C** In duos sinus.) Prior horum sinuum uocatur Sucronensis, à Sucrone oppido et fluuio sic dictus. Alter uero secundum Plinium et Melan Illicitanus appellatur, diuinitate promontorio Ferrariae nomen ab altero. **p** **C** Saguntum.) Fuit illa ciuitas Romanis fidelissima, et ob id Hannibal diruit eam, etiam contra fortius cum Romanis initium. **q** **C** Alonem.) Hunc fluvium Ptolemaeus appellat Alonem. **r** **C** Illicen.) Hinc dictus est Illicitanus sinus. **s** **C** Terre in altum eunt.) Hoc est, promontorium in altum mare procurrit, quod Scombrariam nominant, à multitudine Scombrorum piscium, qui in illo freto inueniuntur, unde et insula ad Carthaginem nouam spectans, à Scombris Scombraria est nominata.

t **C** Carthaginem.) Hec urbs condita fuit ab Hasdrubale principe Carthaginis Africæ, qui post primum bellum Carthaginensibus à Romanis illatū, cepit iterum suæ Punicæ gentis ampliare ditionem. Vocatur autem hæc Carthago noua, ad differentiam Carthaginis ueteris, quæ haud longè sita est à Tarracone et Barcinone, quæ supra Barsalonam à quibusdam uocari diximus. **u** **C** Abdera, Suel, Hexi.) Omnia ista oppida in Bætica seu Gramata sunt, in littore scilicet maris. **x** **C** Columnæ Herculis.) De his columnis uide supra libro primo capite quinto.

y **C** In eoq; Carteia.) In illo, inquit, sinu est Carteia, à Græcis Tartessos appellata. Est autem in littore maris prope Gades insulam in ipsis fretis angustis, ubi et Mellaria est Pomponij Melæ patria. Extremam uero oram ingrediens freti tenet lunonis promontorium, quod Ptolemaeus uocat lunonis templum. De Ampelusia habes supra libro primo capite quinto.

SCHOLIA CAP. VII.

Descriptis omnibus mediterranei maris atq; sinuum eius littoribus, oppidis, fluuijs et adiacentibus regionibus, præsertim quæ celebrem aliquam habent memoriam, ingreditur nunc Mela mare ipsum, et obuias quasq; insulas, magnas et paruas, potissimum quæ eo tempore fuerūt habitatae, aut propter euentum aliquem celebrate,

suo

rus deorsum attingit. Inde se in terras pelagus insinuat, et primum magno impetu admissum, mox ^o in duos sinus promontorio, quod Ferrariam uocant, finditur: prior Sucronensis dicitur: maior hic, et magno satis ore pelagus accipiens, et quo magis penetratur, angustior. Serabim et Duriam et Sucronem non magna excipit flumina. Urbes complexus et alias quidē, sed notissimas Valentiam, et Saguntum illam fide et ærumnis inclutam. Sequens Illicitanus ^q Alonem habet, et Lucentiam, et unde ei nomen est Illicen. Hic iam terræ magis in altum eunt, latioremq; quam fuerat Hispaniā faciunt. Verum ab ijs quæ dicta sunt ad principia Bætici, præter Carthaginem quæ dux Pœnorum Hasdrubal condidit, nihil referendū est. In illis oris ignobilia sunt oppida, et quorum mentio tantum ad ordinē pertinet. Virgi in sinu, quem Virgitanū uocant, Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba, Malaca, Salduba, Lacippo, Berbesul. Aperit deinde angustissimum pelagus, et proxima inter se Europæ atque Africæ littora montes efficiunt, ut initio diximus, *columnæ Herculis Abyla et Calpe, uterque quidem, sed Calpe magis et penē totus in mare prominens. Is mirum in modum concauus, ab ea parte quæ spectat occasum, medium ferè laus aperit, atq; inde ingressus, totus admodum peruius prope quantum patet sinus, et specus ultra est: ^y in eoq; Carteia (ut quidam putant) aliquando Tartessos, et quæ transeuēti ex Africa Phœnices habitant, atq; unde nos sumus cingēte freti Mellaria, et Bello, et Besippo, usq; ad lunonis promontorium oram freti occupat. Illud iam in occidentem et oceanum obliquo iugo excurrēs, atque ei quod in Africa Ampelusiam esse diximus aduersum, quæ nostra maria sunt, finit European.

Mediterranei maris insulæ. Cap. VII.

Ades insula, quæ egressis fretum obuia est, admonet ante reliquas dicere, quam in oceani littora terrarumque circuitum, ut initio promissimus, oratio excedat. Paucæ sunt in Mæotide (inde enim uidetur comodissimum incipere) neq; omnes tamen incoluntur, nam nec pabula quidem largæ ferunt.

gæ ferunt. ^a Hæc habitantibus caro magnorū piscium sole siccata, et in puluerem usq; contrita pro farre est. Paucæ et in ponto. ^b Leuce Borythenis ostio obiecta, parua admodū, et quod ibi Achilles situs est, Achillea cognomine. Nō longè accollitur Aria, quæ Marti sacrata, ut fabulis traditur, tulit aues cum summa clade aduenientium pennas quasi tela iaculatas. Sex sunt inter Istri ostia, ex his ^c Peuce notissima et maxima. Thynnias Mariandynorū finibus proxima urbem habet, quam quia Bithyni incolunt, Bithynida appellant. Contra Thracium Bosphorum duæ paruæ, paruq; distante spatio, et aliquando creditæ dicatq; concurrere, et ^d Cyaneæ uocantur, et Symplegades. In Propontide tantum Proconesos habitatur. Extra Hellespontū, earum quæ Asiaticis regionibus adiacent, clarissima sunt ^e Tenedos Sigæis aduersa littoribus, et quo dicitur ordine ad promontorium Tauri montis expositæ: quas quidam dici putauere ^{μυκρόγαρ}, siue quod fortunati admodum cœli soliq; sunt, siue quod eas suo fortitq; regno Macar occupauerat. ^h In Troade Lesbos, et in ea quinque olim oppida, Antissa, Pyrrha, Ereffos, Ciraua, Mitylene. In Ionia Chios, Samos; in Caria Cos: ^k in Lycia Rhodos: in illis singulæ sunt iisdem nominibus urbes. In Rhodo tres quondā erant, Lindos, Camiros, Ialysos, Quæ contra Tauri promontorium im-

³⁰ busdam quoq; Bithyssa nominatur. ^d **C** Cyaneæ.) Duo sunt scopuli in Bosphoro Thracio sui, alio nomine Symplegades dicti, quod inter se aliquando concurrisse fabulis tradantur. Distare feruntur ab Europa mille quingentis passibus. Vide Plinium libro quarto capite decimotertio. ^e **C** Proconesos.) Hæc inter multas Propontidis insulas sola habitatur. ^f **C** Tenedos.) Habet locum hæc insula in mari Aegæo inter Bithyniam et Hellespontū prope Sigæum, et prius appellata fuit Leucophrys: sed cum in eam nauigasset ex Troada Tenes Cyeni filius cum nouis colonis, cōdita urbe, ex se Tenedon uocauit. Situm eius exhibet ubi tabula Græciæ quam adiecit Solino capite decimoquinto. ^g **C** Et quo dicentur ordine.) Reliquæ, inquit, insulæ clarissime, de quibus ordine dicitur, expositæ ad promontorium Tauri, hoc est, Asiæ minoris adiacentes littoribus (ad hæc enim mittit Taurus ramos, potissimum in Lycia) sunt Lesbos, Chios, Samos et c. quæ à quibusdam uocantur ^{μυκρόγαρ}, id est, beatorum, à rerum copia, uel quod Macar et eius successores eis præfuerint.

⁴⁰ ^h **C** In Troade Lesbos.) Hoc est, iuxta Troaden, haud procul à Tenedo est insula clarissima Lesbos, cuius ambitus stadiorū centum supra mille à Borea in Austrum signatur. Ferax est ager eius, abundatq; materia idonea ad faciendas naues. Urbes in ea ferè memoratu dignæ, Mitylene, quo nomine et insula ipsa plerumq; que appellatur, Pyrrha, Ereffos, Methymna et c. ⁱ **C** Chios.) Hæc insula adiacet Ionia littoribus, inter Lesbum scilicet et Samum. Est autem Samus meridionalior Chio, ferè è regione Ephesinae urbis. Est proinde et alia Samus iuxta oram Thraciæ sita, quæ et plerumq; Samoethracia nominatur, de qua hic Mela non scribit. Porro Cos, quam Ptolemaeus uocat Coam, et alij Coon et Cown, non procul distat ab Halicarnasso, Carie scilicet adiacens oræ, cuius ambitus describitur esse quingentorum et quinquaginta stadiorum. Est tota fertilis et optime abundans uino. Hinc nati fuerunt Hippocrates medicus, et Apelles pictor insignis. Est et alia insula iuxta Eubœam, quam quidam Ceam, alij Ciam, et rursus alij Ceum uocant, cuius Solinus meminit cap. 12.

^k **C** In Lycia Rhodos.) De hæc insula et Colosso eius multa scripsimus in Solino capite 21.

1 **C** Chelidoniae.) Meminit et Ptolemaeus harum insularum, ponitque eas inter Rhodum et Cyprum iuxta consuetudinem Panphyliae et Lyciae. **m** **C** In sinu.) Hic est sinus isicus maris mediterranei, alluens oram Syriae et Ciliciae, cuius Mela supra mentionem facit libro primo capite 13. In huius sinus medio enatat Cyprum insulam mare fertilitatis, nobilis smaragdo, crystallo, adamante et alumine, quam Plinius scribit aliquando continenti fuisse annexam. Metropolis eius est Nicosia, regum Cypri sedes. Est et alia non minoris fame urbs, quam Famaguseham uocant, ubi hodie plures quater mille milites excubant contra Turcorum continuo agere dicuntur. Anno Christi 1473. Veneti hanc insulam hoc pacto in suam redere potestatem. Cum destitueretur Cyprus legitima et regia uirilis seminis prole, et solum superesset Iacobus regis Cypri illegitimus filius, is pro firmitate regni seruandi duxit uxorem filiam cuiusdam cuius Veneti, quam senatus in filiam adoptauerat, praesertim cum Ludouicus dominus Subaudiae uxorem haberet, quae legitima proles fuit ultimi regis Cypri, et propterea pro regno illo contendebat, sed frustra, quia Veneti auxilio Soldani illum ad regni limitibus arcebat. Cumque memorati Iacobi uxor impregnata esset, ipse autem ante editum partum moreretur, commendauit uxorem et filium posthumum senatui Veneto. Sed filio posthumo paulo post morte quoque extincto, regnum peruenit in manus Venetorum, quod et usque in hunc diem possident. **n** **C** Salamis.) Haec urbs celebratur a gentilibus scriptoribus propter templum Iouis, qui in ea urbe olim colebatur, et ab ea Salaminus Iupiter dictus fuit: sicut et Palepaphos ob Veneris sanum magni olim exitiit nominis. Hinc et Cyprigenia Venus est uocata, quod illic in mari egressa putetur, nata ex spuma testicularum Coeli, quos salce illi deo Saturnus resecut: quae fabula poetae Cypri uoluerunt exprinere fertilitatem, et foeminarum in ea luxum. **o** **C** Arados.) De hac insula Plinius lib. 5. cap. 31. sic scribit: Ante Ioppe est Paria, tota oppidum, in qua obieclam belluae Andromedam ferunt, et iam dicta Arados. Hanc Ptolemaeus Aractum appellat, et fieri potest quod Arados, cuius hic meminit Mela, paulo septentrionalior sit: dicit eam paruum esse et totam aedificijs occupatam, et quibusuis appellentibus licitum sedem et mansionem locare sub aliena tecta. **p** **C** Canopos.) Celebris est haec insula ob sepulturam Canobi rectoris nauis, qui tempestate maris iactatus, cum Graeciam peteret et Menelai classem gubernaret, ibi mortuus et sepultus, nomen insulae et Nili ostio reliquit. Meminit et Solinus cap. 44. huius sepulture et ostij. **q** **C** Pharos.) Insula ista est in mari contra Aegyptum, distabatque olim a continenti diei unius navigatione, sed nunc dicitur ponte Alexandriae iuncta. In ea fuit turris ingens in petra posita, nocturnis ignibus cursum nauium regens, quemadmodum Solinus scribit cap. 45. in fine. Nomen insulae datum est a nauclero Menelai ibi sepulto. Sed quomodo potuit insula longissime a continenti sita, continenti coniungi? Respondet Mela, Nilum praebuisse causas mutatae in tantum insulae, dum terra Aegypti ex aggesto limo limitem suum ampliavit, et porrectior in mare euasit, ut ferre ora eius memoratam attigerit insulam. **r** **C** Cuteletos.) Praeter Melam nullus autor huius meminit insulae aut nominis eius. Menegis mentionem facit Strabo et Plinius, ut in Solino indicauimus cap. 40. sub litera u. De Tarichia et Aegathe Valerius maximus scribit. **s** **C** Thafos.) Digressus Mela ab Helleponti faucibus, littora Astatica atque Africa pernavigatus, tandem redit ad easdem fauces, et littora

bro, Samothrace, Scandille, Polyegos, Scythos, Halonethos, et quam aliquando omnibus qui mares erant caesis, tantum foeminae tenuisse dicuntur. Atho monti Lemnos aduersa. **x** **P**agaseus sinus Scyathon prospicit, Cicyneto amplectitur. **y** Euboea ad meridie promontorium Geraston et Caphareu, ad septentrionem Coeneum extrudit, et nusquam lata: duum millium spatium habet ubi arctissima est, ceterum longa, totique Boeotiae apposita angusto freto distat a littore, Euripon uocant rapidum mare, et alterno cursu septies die ac septies nocte fluctibus inuicem uerlis, ad eum modice fluens, ut uentros etiam ac plenis uelis nauigia frustratur. Aliquot in ea sunt oppida, Hestiae, Eretria, Pyrrha, Nefos, Oechalia: uerum opulentissima Carystos et Chalcis. In Attide Helene est nota stupro Helene, et Salamis excidio classis Persice notior. Circa Peloponneson etiam nunc in Aegaeo Phitiusa, et Aegina Epidaurico littori proxima. **t** **T**roezenio Calauria inter ignobilis, alias leto Demosthenis nobilis, **d** In Myrtoe Cythera contra Maleam emissa, et **e** Theganusa contra Acritam, **f** In Ionio Prote, Hyria, Cephalenia, Neritos, Same, Zacynthos, Dulchium, et inter non ignobiles Vlyssis nomine Ithaca maxime illustris. In Epiro Echinades, et Strophades, olim Plotae. Contra Ambracium sinu Leucadia, et uicina Adriaco mari **h** Corcyra: haec Thracum Graiorumque terris obiacet. **i** At interius Melos, Olearos, Aegina, Cathon, **ca** sita et inter Cyclades computata, celebris est apud autores, praesertim apud Iustinum lib. 2. qui scribit de clade ibi facta. **b** **C** Phitiusa.) Haec secundum Plin. in Argolica est ora. Aegina uero Pyraeo Atheniensium portui propinqua est, distans scilicet ab eo duodecim mill. pass. Mela uero hic scribit eam Epidaurico littori proximam. Est autem Epidaurus in Peloponneso, in ora scilicet Saronici sinus, clara Aesculapij templo. **c** **C** Troezenio.) Subaudiendum, proxima est Calauria. Est autem Troezenium et Troezenae oppidum Peloponnesi in sinu Argolico situm, contra quod in mari ponitur Calauria, ubi Demosthenes orator ab Antipatro Alexandri successore in exitum trusus, hausto ueneno interijt. **d** **C** In Myrtoe.) De Myrtoe mari scripsimus in Solino cap. 12. sub litera f. Habes ibidem de Malea sub litera b. A Malea autem promontorio distat Cythera insula quinque mill. pass. **e** **C** Theganusa.) Locum habet haec insula haud procul a Messeniorum cornu quod Acritam uocant, cuius supra capite quarto in hoc libro sit mentio. **f** **C** In Ionio.) Ad occasum scilicet Peloponnesi. De his uide Plinium cap. 12. lib. quarti. Meminit et Ptolemaeus quarundam tabula decima Etopae, praesertim Zacynthi, Strophadum, Ithacae, Cephaleniae et Cytherae et Zacynthi auctore Plinio una sunt insula. Auctore uero Homero, Neritos mons est in Ithaca, quae patria fuit Vlyssis, etiam in magis Dulchibus cognominetur, eod quod ea insula ipsi paruerit. **g** **C** Echinades.) Ptolemaeus ponit has tres insulas, Cephaleniam, Ithacam et Echinaden simul in sinu Ambracico. De Leucadia peninsula supra quodam modo est capite tertio. **h** **C** Corcyra.) Hanc insulam hodie uocant Ciconiam, et est sub dominio Venetorum. Hinc recta nauigatur ad Cephaleniam, quam nostro aeuo uocant Saffioniam. **i** **C** At interius Melos.) Recedendo, inquit, a littoribus quibus adiacent insulae, in altum mare, quod est inter Graeciam et litus Asiaticum, occurrunt plures insulae, quae Sporades ob earum dispersionem uocantur, et

Cyclades, quod circa Delon in orbem sitae sunt. De Melo habes in Solino cap. 21. Sita est aequali intervallo inter Cretam Peloponnesumq. De Aegina ante dictum est. Ios clara est, quod in ea sepultus fuerit Homerus iubente oraculo. Ab ea distat Thera 25. millibus passuum, in qua est Elcufis ciuitas. Nisyros uero non longè abest à Co, crescuntq. in ea optima uina. De his et omnibus Cycladibus insulis non nihil scripsimus in Solino cap. 17. & cap. 20. Item capite 21. habes de Melo, Mycono, Siphno, & alijs quibusdam insulis. Quomodo uero militum nomina hodie sunt mutata, habes capite 20. in fine. Notandum praeterea quod omnes istae insulae olim cultoribus fuerunt uacuae, donec Minoë Iouis & Europæ filius nullis ex Creta ductis colonis, eas frequentiores reddidit: de qua re uide Diod. Sicul. libro 6. in fine. Et nos quoque in Solino cap. 20. huius rei meminimus.

h (C Seriphos.) Hinc dicuntur Seriphiae rane, quae in ea insula non coaxat: à quibus adagiū ortum est, Rana Seriphia: diciturq. in eos qui muti & taciturni sunt. I (C Rhene.) Scribit Thucyd. lib. 4. hanc insulam olim suis se deseram, & Delios in eam intulisse defunctos suos. De Paro & Pario lapide diximus in Solino cap. 20.

m (C Scyros.) Hæc insula est contra Magnesium in mari Aegæo, una ex Cycladibus, Lycomedis regis patria, & ubi Achilles puellari habitu educatus est. Patet, teste Plinio, longitudine 25. mill. passuum.

n (C Tenos.) Hanc Aristoteles propter aquarū abundantiam uocat Hyarisan, alij Ophisan, quasi serpentaria, ob multitudinē serpentium in ea existentium. o (C Myconos.) Dicitur & Myconos, quae insula, ut Seruius scribit, diu terrae motu laborauit. Naxos uero insula etiam una ex Cycladibus, ante Strongyle dicta fuit, & postea Dia. Verum cum Cares ex Lamia profecti duce Naxo eam occupassent, Naxon eam appellauerunt. insignis est ob uinearum fertilitatem. p (C Delos.) Hæc insula Pyripile dicta est, ab igne ibi primum reperto: à quibusdam Cynthia, ab alijs Asteria, ab alijs Cynetum. Sed in primis Ortygia, quoniam in ea primum coturnices repertae sunt, quas Graeci ortygas uocant: de qua re uide Solinum capite decimocctauo.

q (C Andros.) Est Andros insula uicina Samo, cuius supra à principio huius capituli meminimus sub littera l. r (C Crete.) De hac insula habes proprium caput in Solino, nempe caput decimum sextum. Ceterum promontorium Samonium, est quod opponitur Rhodo, & xgids μέρων respicit Cyrenas.

s (C Aduentu Europe.) Fabulam de Europa tauro aducta, conscribit Ouidius libro primo Metamorph. Item Pasiphaë dicitur fuisse filia Solis, & uxor Minois regis Cretae, quam in fabulis ferunt ex tauro genuisse Minotaurum, qui partim hominis effigiem habebat, partim tauri. Ariadne uero amores describit Catullus.

t (C Dædali operibus.) Dædalus iste faber egregius Atheniensis, Icarus pater, fuit accusatus quod Perdicae sororis filium interemisisset, unde iudicij metu in Cretam fugit, & ibi Labyrinthum fabricauit, ubi Minotaurus includeretur: de quo Ouidius libro secundo de Arte amandi. u (C Statione.) Creta celebratur à poetis, quod Iupiter Saturni et Rheae filius, in ea nutritus & aliquandiu comoratus, mortuus & sepultus fuerit. Fuit autem sepultus in Gnofo primaria Cretae urbe. Hunc ferunt apium melle pastum, quod hominem illum eloquentia praeditum fuisse significat, unde dei nomen etiam inter iniqua facta cōsecutus est. x (C Idaei montis.) Est mons Idaeus, teste Strabone, Cretenfium celsissimus, quaque uersum circuitum habens stadiorū sexcentorum, cinctus instar coronae praestantissimis oppidis. Praeter ceteros hic mons, ut scribit Solinus cap. 16. ante solis ortū solem uidet. Ab hoc monte Ida quidam gentilium ignari Hebraicarum rerum putant Iudaeos dictos tanquam Ideos, sed erratior est error quam ut hic resillatur. y (C Asticla.) Nemo praeter Pomponium meminim huius insulae, unde

mero tres, uno tamen uocabulo appellant, atque unde Carpathio mari cognomen est Carpathos. In Adria Abforos, Celaduse, Absyrtis, Issa, Trucones, Hydria, Electrides, nigra Coryra, Tragurium, Diomedea, Aestria, Aline, atque ut Alexandria, ita Brundisio adiacens Pharos. Sicilia (ut ferunt) aliquando continens, & agro Brutio annexa, post freto maris Siculi abscissa est. Id angustū & anceps alterno cursu modo in Tuscan, modo in Ionium pelagus perfluit, atrox, fauum, et Scyllæ & Charybdisq. fauis nominibus inclutum. Scylla faxum est, Charybdis mare, utriusq. noxium appulsis. Ipsa ingens & tribus promontorijs in diuersa procurrens, graecae literae imaginem huc delta dicitur, efficit. Pachynum uocatur quod Graeciam spectat: Lilybaeum, quod in Africa: Pelorum, quod in Italiam uergens Scyllae aduersum est: causa nominis Pelorus gubernator ab Hannibale ibidem conditus, quæ idem uir pro fugis ex Africa, ac per ea loca Syriam petens, quia procul intuitu uidebantur continua esse littora, & non perituum pelagus, proditum se arbitratu, occiderat. Ab eo ad Pachynū ora que extenditur Ionium mare attingens, hæc fert illustria, Messanam, Taurominium, Catina, Megarida, Syracusas, & in ijs mirabilem Arethusa. Fons est, in quo uisuntur facta in Alpheum amnem, ut diximus, Peloponnesiaco littori infusum, unde ille creditur non se consociare pelago, sed subter maria terrasq. depressas huc agere alueū, atq. hic se rursus extollere. Inter Pachynum & Lilybaeum Acragas est, Heraclea, & Therma. Inter Lilybaeum & Pelorida, Panormus & Hymera. Interius uero

medium mille distat & quingentis passibus patere in latum, & tamen uidarum inter se concurrentium tanta est pugna, ut alias ueluti terga dates uorticibus mergi ac in inum desiderare, alias quasi uictrices in sublimi ferri uideas: nunc hic frenitū feruentis aestus, nunc illic gemitum in uoragine desiderantis exaudias. Hinc fabulae Scyllae & Charybdis peperere, hinc latratus auditos, hinc monstri credita simulacra, dum nauigantes magnis uorticibus pelagi desiderantis exterriti, latrare putant undas quas sorbentis aestus uorago collidit. Hæc Instinus.

g (C Charybdis.) Est Charybdis mare uorticofum & inquietum ob rupium precipites anfractus, per quod non sine magno periculo patet transitus. h (C Quæ Delta dicitur.) Hinc Trinacriae nomen ab antiquis accepit. i (C Pelorum.) Hannibal fugiens ex Africa, cum ad has angustias seuientis pelagi deuenisset, & proditum se putasset, Pelorum gubernatorem nauis occidit & tumulauit, à quo huic promontorio relictum est nomen: non enim credidit diuisas inter se Italiam Siciliamq. tam paruo spatio, antequam uenisset & uidisset transitum patere per fretum illud. k (C Messana.) Meminit & Solinus memorato capite Messanae, Catinae, Syracusae &c. Habes quoque ibidem à principio in scholijs de fonte Arethusa. De anne Alpheo scripsimus supra cap. 3. huius libri parum ante finem. Est autem Arethusa fons aquae dulcis incredibili magnitudine, plenus piscium, qui fluctu aquae totus operiretur, nisi munitione ac mole lapidum à mari disjuncta esset.

l (C Acragas.) Hoc oppidum mariimum, alij Agrigentum uocant, hinc Agrigentini & Acragantini:

unde quidam putant eam esse quam alij uocant Asypaleam, de qua Ouid. lib. 2. de Arte: Cunctaq. piscifos Asypalea uidis.

z (C Carpathos.) Hæc insula ponitur contra Aegyptium, media scilicet inter Rhodum & Cretam, aduentorū stadionum circuitum habens, quatuor insignis urbibus, à qua uicinum mare ad Aegyptium uergens Carpathiū dictum est. a (C In Adria.) In Adriatico mari plures inueniuntur insulae, autoribus tum Mela, tum Plinio, Strabone & Ptolemaeo. Numerat eas Mela in acipis ab Abforo quæ uicinior est ueneticis, Illyrico adhaerens littori, in qua secundum Ptolemeū due sunt ciuitates: deinde ponit Curiam, Scardonam, Issam &c. Moderna nomina omnia ferè ab antiquis discrepant. b (C Electrides.) Hanc sic aiunt uocatam ab electro, id est, succino, quod Graeci putauerunt, sed falso, in ea inueniri: de qua re plura scripsimus in Solino capite 33. c (C Diomedea.) Ptolemaeus describit quinq. Diomedea insulas haud longè ab Apulicæ littoribus sitas: nomen accepisse referunt à Diomedis sepulchro. d (C Pharos.) Hæc alia est insula ab ea Pharo quæ Aegyptio ponte est coniuncta, de qua supra post principium huius capituli diximus. e (C Sicilia.) Huius insulae descriptionem et picturam exhibuimus tibi supra cap. 4. huius libri. Habes et proprium caput, nempe undecimum, de Sicilia & monte Aetna in Solino. Item liber quartus Iustini nihil ferè aliud tractat quam Siciliae descriptionem. f (C Id angustum.) Scribunt autores fretum illud inter

Heraclea medium tenet locum inter Pachynum & Lilybaeum. A Lilybaeo uero procedendo ad Pelorum, occurrit Panormus ciuitas, inde Hymera fluius. in C. Leontini.) Populi sic dicti à Leontio oppido, quod non multum distat à Catania ciuitate. Centuripini uero appellati sunt à Cēturipe oppido, quod in pede iacet montis Aetnae. Porro Emma ciuitas, à qua Emma Ceres magistra frumentariae stationis dicta est, mediu illius frē occupat Sicillae, seu ut Cicero scribit, umbilicem tenet insulae.

n C. Montium Eryx.) Eminent Sicilia montibus Aetna et Eryx: Vulcano Aetnae sacer est & Eryx Veneri. In Eryxe praecipuo montium extractum est Veneris templum, unde et Erycina Venus dicta est. De monte Aetna ardente uide Solinum capite undecimo. Habes quoque ibi de Cyclopius tam in Solino quam in scholijs sub litera d.

o C. Hymera.) Hic fluius propter uarias ambages, nunc in ortum, nunc in meridiem, septentrionem & occasum flecti dicitur. Ptolemaeus scribit eum fluere in septentrionem & occasum, Solinus in meridiem & aquilonem, Mela in meridiem & occasum. Haec aut diuersitas nedum accidit ob uarios flexus, uerum & ob multiplices uicinas scissuras. p C. Aeae.) Putant multi hanc eandem esse insulam quam & Ogygia, et à Calypso habitatore eius Calypsus, & insula Circeae. Hic enim cum ab inferis regressus Ulysses appulisset, affectus est eum Circe cum uino & pane. q C. Melita.) Hec est frē media inter Siciliam & Africam, uocaturque hodie Malta, quam Iohannitae Rhodo pulsi hodie inhabitant.

r C. Aeoli.) Haec sunt Vulcaniae insulae, dictae Aeoliae ab Aeolo, qui illis temporibus ibi regnauit. Nominis septem insularum sunt, Liparae, Hiera, Strongyle, Didyme, Ericusa, Phoenicusa, & Euonymos. Hanc tamē ultimam uocat Mela Osteoden. Hiera est Vulcanica insula, saxosa tota, deserta & ignita. Lipara uero habet fertilissimam terram, habet aluminis effusionem, calidas aquas et euaporantes ignes. s C. Pitheculia.) Hec insula in mari Tusco contra Campaniam est sita, dicta alio nomine Aenaria à statione nauium Aenae, hodie uero Isehiam uocant. Graeci olim appellauerunt eam Pitheculiam, à simiarum copia, quas pithecos uocant.

t C. Corsica.) Situm Corsicae insulae inuenies in descriptione Italiae capite octauo Solini, et in descriptione Europae capite tertio huius Melae. Secundum Strabonem Corsica distat à Sardinia stadijs sexaginta, & uocatur à Graecis Cynos, appellatione sumpta à Cyno Herculis filio, ut placet Fabio Pictori. Corsica uero nomen habere dicitur à Corsa muliere, cuius taurus cum ex continenti in insulam iransisset, nomen quod habet retulit. Terra eius est aspera, & multis in locis inaccessibilis. Celebris est propter optimū uinum quod in ea crescit. Est quoque ferax resinae, cere & mellis. u C. Aleria.) Tenet Aleria ciuitas & Mariana colonia oram Corsicae orientalem, & ibi in latitudine non est tam tenuis ut alibi. x C. Sardinia.) A Sardo Herculis filio sic dicta. Vide caput decimum Solini. Haec par & undique quadrata esse perhibetur, absque promontorijs longis in mare excurrentibus, sed non est quadrata & equilatera, cum longitudo eius sit 200. millium passuum, latitudo autē 98. millium passuum. Non gignitur in ea lupus, neque serpens ibi inuenitur. Habet ciuitates multas, sed omnium praeclearissima Calaris est, ubi coraliorum piscatio est. y C. Pestilens.) Foecunda quidem est, sed ob coeli

noxios

Gallia, quas referre conueniat, solae sunt 2 Stoechades ab ora Ligurum ad Massiliam usque dispersae. a Baleares in Hispania contra Tarracensis littora sitae, non longe inter se distant, & ex spatio suo cognominibus acceptis maiores minoresque perhibentur. Castella sunt in minoribus Iamno & Mago, in maioribus Palma & Polentia coloniae. b Ebusus è regione promotiorij quod in Sucronensi sinu Ferrariam uocant, eodem nomine urbem habet, frumētis tantum non foecunda, ad alia largior: & omnium animalium quae nocent adeo expers, ut nec ea quidem quae de agrestibus mitia fiunt, aut generet, aut si inuecta sunt, sustineat. Contra est Colubraria, cuius meminisse succurrit, quod cum scaeteo multo ac malefico genere serpentum, & sit iteo inhabitabilis, tamen ingressus eam intra id spatium quod Ebusitana humo circumsignauerunt, sine pernicie tuta est, ipsidem illis serpentibus qui solent obuios appetere, aspectu eius pulueris aliudue, quod uerius, procul & cum pauore fugientibus.

uiris: unde cum olim militassent cum Carthagenensibus, ex stipendio impenso mulieres ac uinum redimant cum tulere. De Iamnone & Magone, Polentia & Palma habes apud Plinium capite quinto libri tertij.

b C. Ebusus.) Ptolemaeus hanc insulam uocat Ebyssum, iuxta quae est alia Ophiusa nomine, haud multum distans à Carthagine noua. Hanc posteriore alij uocant Colubrariam, quod serpentes pariat, sicut è diuerso Ebusus serpentes fugat, nedum in insula ipsa Ebusitana, uerum & terra eius in Colubrariam illata, arcece dicitur serpentes & prohibere insulatum corunt.

30 POMPONII MELAE COSMOGRAPHI DE ORBIS SITV LIBER TERTIVS.

Extima Hispaniae littora. Cap. i.

DICTA est ora nostrae maris, dictae insulae quas amplectitur: restat illae a circuitus quem (ut in initio diximus) cingit oceanus ingens, et b in finitū pelagus, & magnis aestibus concitum (ita enim motus eius appellant) modo d in undat campos, modo late nudat ac refu-

scriptionem conuertitur, nisi quod prius de eius fluxu & refluxu, inundatione, effusione, accessu & recessu differit. a C. Circuitus.) Circuitum uocat iter illud immensum et nauigatione perpetuam quae fit aut fieri potest à mari Britannico iuxta littora Hispaniae & totius Africae in oriente usque ad extrema Indiae, & inde ad extrema septentrionis, quanquam in septentrionis angulo cursus ille continuari nequeat ob occurrentes terras ad polum usque arcticum exporrectas, quae propter nimiam frigorae & perpetuam maris glaciem circuitui nequeunt. A meridie uero tanta euagatione opus non est, cum conueniens in ea plaga non extendatur in tantam latitudinem ut in septentrione. b C. Infinitum pelagus.) Infinitum uocat uulgari modo, ob nimiam magnitudinem eius. c C. Concitum.) A uelocitate enim motus nomen habet oceani, ut in Solino indicauimus cap. 36. sub litera o. d C. Inundat campos.) Vbi scilicet naturalia non habet obstacula & solidissima saxaeque littora quibus coarceatur. Aggeres uero manu facti contra

dd

noxios influxus morbosae, et ob boreae afflatus turbulenta. Prodit herbam pestiferam quam Sardoniam uocant, et uenenatam soliuagam, de quibus uide Solini memorato loco. z C. Stoechades.) Tres sunt insulae in Rhodani ostio sitae, uicinae Massiliensibus, nominatae sic propter ordinem quo sitae sunt, Graeci enim stichum dicunt ordinem. Plinius eas sic uocat, Prote, Mese, Hype, id est, prima, media & infima.

a C. Baleares.) Haec quare sic sunt uocatae, habes in Solino capite 36. sub litera k. Has Graeci Gymnesias appellant, quidam Maioricam et Minoricam à dispari quantitate. Maior abest ab Hispania dici unius nauigatione, minor ad orientem spectat, nutrens plurima utriusque generis armenta, praecipue mulos. Vtraque insula feracissima est, referta hominibus. Oleo incolae cauent, habitantque in saxis concauis & iuxta praecipites petras. Mulieres supra modum diligunt uiri, ut etiam mulierem à praedoni bus captam, tribus aut quatuor redimant

SCHOLIA CAPITIS PRIMI.

impetum eius, sepe importuna quassatio-
ne procellarum rumpuntur cum periculo
totius regionis, quemadmodum contigit an-
no Christi 1420 decima septima die Apri-
lis in Holandia, quando secutia maris circa
Dordracum facta eruptione, totam regio-
nem inundavit, aggeres fregit, et supra cen-
tum milia hominum extinxit, una cum in-
ventis et suppellectile eorum. Haec dissimi-
lem cladem perpeffa est Frisia anno Christi
1230. periclitantibus multis millibus homi-
num ob maris improvisam inundationem.

c ¶ Tanta ui.) Haec uis maris tanta
est quando in seruore excitatur, ut etiam
profunda eius demudentur, et aquarum
moles huc et illuc instar maximorum mon-
tium uentorum uehementia impellatur, id
quod graphice diuinus propheta Psalmo
centesimo septimo his uerbis explicuit:

יִרְרְוּ הַיָּם בְּאַדְוֵי רַב עִשָׂי בּו
מְלֵאכֶּרֶת כְּמוֹם רַבִּים וְהַמֶּיֶה
רָאָה בְּרַעֲשָׂה יְהוָה וְנִבְּלָה אֲדָתוֹ

בְּמוֹרֵי הַיָּם וְהָיָה הַיָּם כְּאֵי
וְהָיָה הַיָּם כְּאֵי וְהָיָה הַיָּם כְּאֵי

Id est: Qui descendunt in mare cum nauibus, quiq; faciunt opus in aquis illis immensis, hi uident opus Dei et mirabilia eius in profundo: dicit enim Deus, et cohercet uentum tempestuosissimum, qui in sublime extulit procellas eius. Propter quas ascenderunt in caelum et descenderunt in abyffos, ut anima eorum in hoc periculo contabesceret, dum sic uaguerentur et mouerentur instar ebrijs, et omnis eorum sapientia absorberetur, et in tanto periculo illis minime suffragaretur. Vnde patet, maiorem causam comotionis maris esse uentum, qui tam uehemens saepe est in uastissimo pelago, ut profunditatem eius denudet, et immensas procellas extrudat, quae dum mole sua litus attigerint, necesse est ut illud longe excedant, terras obruant, obuiaq; flumina retundant. Haec uentorum spiracula Mela hic uocat anhelitum mundi, sed quae citra animalium eueniunt motum, cum gentilis uanitas fit dicere, mundum esse animal, et ex eius respiratione iam aquas maris intumescere, et rursum retracts intra specus resideere. Id si uerum esset, quid queso oppleret immensos illos oceani latentes specus, postquam ructatione illa fuerint exinamiti? Aer? Sed aeri non est locus in abyffis maris. Neq; fieri potest, ut profunda maris contrahantur post emissum anhelitum, sicut uterus animalis post exufflatum spiritum. Disputatur et a Solino cap. 36. in fine hoc argumentu, ubi in scholijs plura inuenies. f ¶ An luna causas.) Qui siderum sequuntur disciplinam, asserunt lunam dominari humidis, quemadmodum solem calidis, et occulta quadam natura agitare mare trahereq; sicut ferru trahit Magnes, atq; ex incremento et decremento luminis lunaris accessus recessusq; sensim augeri et rursum minui. Vnde Gellius scribit, oceanum quasi lunae comitem, cum ea simul et senescere et adulescere, id quod intelligendum est de motu lunae proprio, ac de motu eius diurno, qui fit raptu primi mobilis, de latitudine et uiribus sumptis ex aspectibus erraticarum et fixarum stellarum: haec enim omnia uel augent uel minuunt aut uariant fluxum oceani et refluxu. Augetur fluxus, si luna idoneo aspectu uenerit aut alia humida miscetur stella, aut humidam possideat mansionem. Minuitur, si Martem aut aliam siccae naturae stellam debite afficiat. Retardatur aut acceleratur propter tardioiorem aut concitatioiorem in hemispherium ascensum. Vt enim illa surgat ac demergitur, ita recedere et aduentare fluxum compertum habetur. g ¶ Huc egressos.) Qui egrediuntur fauces maris mediterranei, quas fretum Herculeum uocant, et ueniunt in oceanum latissimum, duo habent occidua littora, Africum et Hispanicum. Africum est ad sinistram et Hispanicum ad dextram. Mare uero utrumq; affluens, uocatur equor Atlanticum, ab Atlante Mauritaniae monte. h ¶ In semet abducitur.) Hoc est, ora

git, nunc alios aliosq; inuicem, neq; alteris accessibus, nunc in hos, nunc in illos impetu uersum. Sed ubi in omnia littora, quamuis diuersa, terraru insularumq; ex medio pariter effusum est, rursus ab illis colligitur in medium, et in semetipsum redit: tanta uis semper immisillum, ut uasta etiam flumina retroagat, et aut terrestria deprehendat animalia, aut marina deserviat. Neq; adhuc fatis cognitum est, anhelitu non suo id mundus efficiat, retractamq; cum spiritu re-gerat undam undique, si (ut doctioribus placet) unum animal est; an sint depressi aliqui specus, quo reciproca maria residant, atq; inde ferus exuberantia attollant; f an luna causas tantis meatibus praebeat; ad ortus certe eius occasusq; variantur, neq; eodem assidue tempore, sed ut illa surgit ac demergitur, ita recedere atq; aduentare compertimus. huc egressos sequentesq; ea quae exeuntibus dextra sunt, equor Atlanticum & ora Baeticae frontis h excipit; quae, nisi quod semel iterumq; paululum in semet abducitur, usq; ad fluuium Anam penè recta est.

Id est: Qui descendunt in mare cum nauibus, quiq; faciunt opus in aquis illis immensis, hi uident opus Dei et mirabilia eius in profundo: dicit enim Deus, et cohercet uentum tempestuosissimum, qui in sublime extulit procellas eius. Propter quas ascenderunt in caelum et descenderunt in abyffos, ut anima eorum in hoc periculo contabesceret, dum sic uaguerentur et mouerentur instar ebrijs, et omnis eorum sapientia absorberetur, et in tanto periculo illis minime suffragaretur. Vnde patet, maiorem causam comotionis maris esse uentum, qui tam uehemens saepe est in uastissimo pelago, ut profunditatem eius denudet, et immensas procellas extrudat, quae dum mole sua litus attigerint, necesse est ut illud longe excedant, terras obruant, obuiaq; flumina retundant. Haec uentorum spiracula Mela hic uocat anhelitum mundi, sed quae citra animalium eueniunt motum, cum gentilis uanitas fit dicere, mundum esse animal, et ex eius respiratione iam aquas maris intumescere, et rursum retracts intra specus resideere. Id si uerum esset, quid queso oppleret immensos illos oceani latentes specus, postquam ructatione illa fuerint exinamiti? Aer? Sed aeri non est locus in abyffis maris. Neq; fieri potest, ut profunda maris contrahantur post emissum anhelitum, sicut uterus animalis post exufflatum spiritum. Disputatur et a Solino cap. 36. in fine hoc argumentu, ubi in scholijs plura inuenies. f ¶ An luna causas.) Qui siderum sequuntur disciplinam, asserunt lunam dominari humidis, quemadmodum solem calidis, et occulta quadam natura agitare mare trahereq; sicut ferru trahit Magnes, atq; ex incremento et decremento luminis lunaris accessus recessusq; sensim augeri et rursum minui. Vnde Gellius scribit, oceanum quasi lunae comitem, cum ea simul et senescere et adulescere, id quod intelligendum est de motu lunae proprio, ac de motu eius diurno, qui fit raptu primi mobilis, de latitudine et uiribus sumptis ex aspectibus erraticarum et fixarum stellarum: haec enim omnia uel augent uel minuunt aut uariant fluxum oceani et refluxu. Augetur fluxus, si luna idoneo aspectu uenerit aut alia humida miscetur stella, aut humidam possideat mansionem. Minuitur, si Martem aut aliam siccae naturae stellam debite afficiat. Retardatur aut acceleratur propter tardioiorem aut concitatioiorem in hemispherium ascensum. Vt enim illa surgat ac demergitur, ita recedere et aduentare fluxum compertum habetur. g ¶ Huc egressos.) Qui egrediuntur fauces maris mediterranei, quas fretum Herculeum uocant, et ueniunt in oceanum latissimum, duo habent occidua littora, Africum et Hispanicum. Africum est ad sinistram et Hispanicum ad dextram. Mare uero utrumq; affluens, uocatur equor Atlanticum, ab Atlante Mauritaniae monte. h ¶ In semet abducitur.) Hoc est, ora

Baetica

Turduli & Bastuli habitant. In proximo sinu portus est, quem Gaditanum, & lucus quem Oleastrum appellant. Tum castellum Eboram in litore, & procul a litore Asta colonia: extra lunonis ara templumq; est. In ipso mari monumentum Geryonis, scopulo magis quam insule impositum. Baetis ex Tarraconensi regione demissus, per hanc ferè mediam diu, sicut nascitur, uno amne decurrit, post ubi non longè a mari grandem lacum facit, quasi ex uno fonte geminus exoritur, quantusq; simpliciter aluco uenerat, tatus singulis effluit. Tum sinus alter usq; ad finè provinciae inflectitur, eumq; parua oppida Olitingi, Onoba contingunt. At Lusitania trans Anam, qua mare Atlanticu spectat, primum ingenti impetu in altum abit, deinde resisit, ac se magis etiam quam Baetica abducit; qua prominè bis in semet recepto mari, in tria promotoria dispergitur. Anae proximum, quia lata sede procurrrens paulatim se ad sua latera fastigiatur, Cuneus ager dicitur; sequens Sacrum uocant, Magnu quod ulterius est. In Cuneo sunt Mirrylis, Balsa, Ossonoba; in Sacro Lacobriga, & portus Hannibalidis; in Magno Eboram. Sinus inter sunt, & est in proximo Salacia, in altero Vlyssippo, & Tagi ostium, amnis aurum gemmasq; generantis, ab his promotorijs ad illam partem quae recessit, ingens flexus aperit, in eoq; sunt Turduli ueteres, Turdulorumq; oppida; amnes autem Mondam in medium ferè ultimi promotorii latas effluens, & radices eiusdem abluens Durius. Frons illa aliquandiu rectam ripam habet, deinde modico flexu accepto mox paulum eminet, tum reducta iterum iterumq; recta margine iacens ad promotorium quod Celticum uocamus extenditur; totam Celtici colunt, sed a Durio ad flexum Gronij; fluuntq; per eos Auo, Celandus, Nebis, Minius, & cui obliuionis cognomen est Limia. Flexus ipse Lambriaca urbem amplexus recipit fluuios, Iernam & Viam. Partem quae prominè, Praefamarcia habitant, perq; eos Tamaris & Sars flumina non longè orta decurrunt, Tamaris secundu Arotebrarum portum, Sars iuxta turru Augusti titulo memorabilem. Caetera super Tamarici Nerijq; incolunt in eo tractu ultimi. Haec tenus enim ad occidentem uersa littora pertinent, deinde ad septentriones

Baeticae paruos habet sinus usq; ad Aene fluiui ostia, qui terminus est Baeticae.

i ¶ Turduli.) Ab his populis Baetica secundu Strabonem quoq; Turdetania dicta est. k ¶ Gaditanum.) Portus Gaditanus sic dictus est ab insula Gadum, quae in eum uergit sinum: hinc et Gaditanum fretum. Porro lucus olearium, cuius hic meminit Mela, est in ipsa Baeticae ora, quae et ob illas arbores reliquis terris celebrior habetur. De Gadibus et Geryone habes in Solino cap. 36. l ¶ Baetis.) Tabula Ptolemaica secundu in Europam, ostendit huius sicut et Aene fluiui decursum. A Baeti fluuiio denominata est regio ipsa Baetica, quae hodie Granata uocatur, sicut et Lusitania populis Lusitania dicta est, quae hodie est Portugallia. m ¶ Abducit.) Baetica magis in occidentem extenditur quam Lusitania, unde Lusitaniae ora se abduce re et uelut in orientem contrahere dicitur: sed sic contrahitur, ut tamen tria emittat promontoria, inter quae duo admittitur sinus. Primum promontorium quod mox sequitur Aene ostia, a forma ipsa uocatur Cuneus, Ptolemaeus uero appellat Sacrum, et hodie nominat caput sancti uicentij. Mela uero separat Sacrum a Cuneo. n ¶ Vlyssippo.) Strabo Vlysseam uocat, hodie uero nominatur Lisbona, et est sedes regum Portugalliae, sita haud procul ab ostijs Targi auriferi fluiui. o ¶ Ad illam partem quae recessit.) Reliqua, inquit, ora in septentrionem excurrrens, paulatim abit uersa sus orientem, et non recta uergit in arcton.

p ¶ Mondam.) Hic fluuius non longè ab ostio Tagi in oceanum ruit. Durius uero, quem Ptolemaeus Dorianam uocat, per mediam frè Lusitaniam labens, recipitur a mari circa terminum tertij promontorii.

q ¶ Quod Celticum uocamus.) Hoc promontorium est in extremitate Galliciae, quod nostro aeuo finis terrae uocatur, ubi scilicet angulus est terre in occidentem et septentrionem patens. Habitatores huius orae uocantur Celtici, etiamsi illi certos habeant limites. Fluuiorum Auus, Nebis, Minij et Limiae meminit quoq; Ptolemaeus. Ponit et Viam atq; Tamarim in ipso angulo Galliciae, sed qui non longum habent meatum. Sars non meminit, sed loco turris Augusti uidetur signasse Solis aras, pro quibus Plinius dicit tres aras Sextianae Augusto dicatas, quarum et Mela infra meminit, sed

dd 2

asserit eas in Asturia erectas. r ¶ Ad Scythicum usq;). Non constat quod hic Scythicum promontorium significare uoluerit, etiamsi infra Tabin ponat, cum litus illud septentrionale perpetuum non sit, sed nauigantibus ab Hispaniæ angulo in orientem occurrat citra Tanaim terra continens, longissime in septentrionem patens.

s ¶ Ad Cantabros.) Hi hodie sunt Gascones, quos alij uocant Vascones, populi olim effreni et ad arma nati. Tales enim ferè ubiq; terrarum solent nasci & educari homines, ubi terra est asperior & sentit cœlum durum, qualis est Cantabria et tota illa Hispaniæ ora septentrionalis, ut etiam negocium fuerit Augusto olim eam Hispaniæ partem subiugare: quare turres, monimenta & tituli memorabiles fuerunt in honorem eius ob partas uictorias erecti.

t ¶ Ianasum.) Hoc oppidum putant hodie esse Compostellam, ob diu Jacobi apostoli memoriam celebrem. Celtica uero gens sunt Celtiberi, quorum supra libro secundo cap. sexto, quod de Hispania agit, meminimus. Astures uel eo nomine celebres sunt, quod Asturcones equi non uulgarem in casu tenent gradum, sed mollem alterno erurum explicatu glomeratione, ut Plinius testatur lib. 8. u ¶ Sinus ore angusto.)

Ptolemæus hunc sinum amplum, ore angusto exceptum, & in quem quatuor amnes labuntur, non describit: sed mirum est quod neq; in moderna seu noua Hispaniæ descriptione inuenitur, cuius tabula pictor studuit singula queq; insigniora exprimere loca. Porro omnium quatuor fluiorū nomina non ponit Melæ, sed duorum tantum, nempe Meari & Narij, quod hi celebriores sint, alij autem duo ignobiles. x ¶ Paulatim recedere.) Latissima est Hispania in extrema & occidentua ora, at quanto hinc recesseris ad orientem, uersus montes Pyrenæos, tanto cōtrahitur, neq; in litore septentrionali, uerum et in meridionali, id quod ex pictura facile discere poteris.

y ¶ Nostro ore concipi nequeant.) Ob linguæ scilicet eorum asperitatem. Talis fermè est hodie sermo Vuandalorum, Moscouitarum & Sclauorum, quem exteri non facile ore sonare & literis concipere queunt. Porro nomium fluiorum qui per Vardulos ex Pyrenæis labuntur, magna apud autores est uariatio: nam Saurium uidetur Ptolemæus appellare uel Nauilubionem, uel Melum: Denam uero Dinam uocat, una dumtaxat mutata litera.

SCHOLIA CAP. II.

Galliæ alterum latus, quod scilicet à Pyrenæis montibus in septentrionem excurrit, primum modico spatio abit in orientem, ac deinde recuruat rectè in septentrionem secundum Ptolemæicam descriptionem. Discrepant tamen nō parum modernæ descriptiones, quantum attinet ad hæc littora, à Melæ & Ptolemæi descriptionibus. Nam in litore quod à Pyrenæis in septentrionem tendit, curuitates quedam & sinus inueniuntur, præsertim apud Santones & Pictones. Sic in litore Angliæ opposito, sunt & promontoria & sinus, & non est rectus tractus usq; ad

totò latere terra conuertitur à Celtico promontorio ad Scythicum usq;. Hinc perpetua eius ora, nisi ubi modici recessus ac parua promontoria sunt, ad Cantabros pene recta est. In ea primū Artabri sunt, & Ianasum Celticæ gentis, deinde Astures. In Artabris sinus ore angusto, admixtum mare nō angusto ambitu excipiens, Adrobicum urbem, & quatuor amniū ostia incingit. Duo etiam inter accolentes ignobilia sunt, per alia duo Mearus exit, & Narius ad Libuncam. In Asturum litore Nœga est oppidum, & tres aræ, quas Sestianas uocant, in peninsula sedent, & sunt Augusti nomine factæ, illustrantque terras antè ignobiles. At ab eo flumine quod Saliam uocant, incipiunt oræ paulatim recedere, et latæ adhuc Hispaniæ magis magisq; spatia cōtrahere, usque adeo semet et terras angustantibus, ut earum spatium inter duo maria dimidio minus sit quàm Galliam tangunt, q; ubi ad occidentem litus exporrigunt. Tractum Cantabri & Varduli tenent, Cantabrorū aliquot populi amnesq; sunt, sed quorū nomina y nostro ore cōcipi nequeant: per eodem et Salenos, Sauriū; per Auirigones et Origuiones quosdā Nefua descendit. Deua Tritiū Tobolicū attingit, deinde Iturissam & Eafonē Magrada. Varduli una gens, hinc ad Pyrenæi iugi promontoriū pertinet, claudit Hispanias.

Extima Galliarum ora. Cap. II. 40

Equitur Galliæ latus alterum, cuius ora primo nihil progressa in altum, mox tantundem pene in pelagus excedens, quantum retro Hispania abscesserat, Cantabricis fit aduersa terris, & grandi circuitu inflexa ad occidentem litus aduertit. Tunc ad septentriones conuertitur iterum longo

rectoq; tractu ad ripas Rheni amnis expandit. Terra est frumenti præcipue & pabuli ferax, & amœna lucis immanibus; quicquid ex satis frigoris impatientis est: ager nec ubiq; alit, & noxio genere animalium minimè frequens. Gentes superba, superstitiosa, aliquando etiam immanes, adeo ut hominem optimam & gratissimam dijs uictimam crederent; manet uestigia feritatis iam abolitæ; atq; ut ab ultimis cædibus temperant, ita nihilominus ubi deuotas altaribus admouere, delibant: habent tamen & facundiam suam, magistrorum sapientia d Druidas. Hi terræ, mundi q; magnitudinem & formam, motus cœli ac syderum, & quid dii uelint scire profitentur; docent multa nobilissimos gentis clam & diu uicenis annis in specu, aut in abditis saltibus, Vnum ex ijs quæ præcipiunt in uulgius effluit, uidelicet ut forent ad bella meliores, eternas esse animas, uitamq; alteram ad manes. Itaq; cum mortuos cremant ac defodiunt, apta uicibus olim negociorum ratio, etiam & exactio crediti deserebatur ad inferos, erantq; qui se in rogos suorum uelut unâ uicturū libenter immitterent. Regio quâ incolunt, omnis Comata Gallia. Populorum tria summa nomina sunt, terminanturq; fluiijs ingentibus. Nam à Pyrenæo ad Garumnam Aquitania, ab eo ad Sequanam Celtæ, inde ad Rhenum pertinent Belgæ. Aquitanorum clarissimi sunt & Aufci, Celtarum Hedui, Belgarum Treueri. Vrbes opulentissimæ, in Treueris Augusta, in Heduis Augustudunum, in Aufcis Elusaberris. Garumna ex Pyrenæo monte delapsus, nisi cum hyberno imbre, aut solutis niuib; intumuit, diu uadofus et uix nauigabilis fertur; at ubi obuius oceanî exæstuantis accessibus adauctus est, iisdemq; retrò remeantibus suas illiusq; aquas agit, aliquantum plenior, & quanto magis proccedit, eo latior fit, ad postremum magni freti similis, nec maiora tantū nauigia tolerat, uerum

inde ad Pyrenæi montis excusum Aquitania, Aremorica antè diuidit. Secludunt itaq; Melæ & Plinius à Comata Gallia Narbonensem prouinciã. Hic notandum Scalden fluiuium nasci apud Veromandos, rectèq; per Flandriam descendere in mare, Sequana uero apud Lingones prodiens & Lutetiam alluens, apud Rotomagum mari miscetur. Cæterum Garumna in Pyrenæo monte prope Tolosam natus, inter Santones & Vibiscos in mare ruit. g ¶ Aufci.) Ex his populis relictum est usq; hodie in Aquitania oppidum, quod uocatur Auchx. Hedui uero sunt in Burgundia, quorum metropolis est nostro æuo Dintion, seu ut alij uocant Digcon, Germani autem uocant Dision. Melæ celebriorem urbem Heduarum scribit suo tempore fuisse Augustudunū, quod Galli sua lingua corruptè uocant Austun. h ¶ Belgarum Treueri.) Celebrantur Treueri ob uetustatem, & quod Melæ temporibus clariore urbes in Belgica non inuenirentur: hodie uero quando ea Galliæ pars multò cultior euasit, inueniuntur urbes quæ opulenta, magnitudine & splendore longè superant Treuerim, quales sunt

Antuerpiae, Colonia Agrippina, Argentoratum, & aliae multae Brabantiae & Flandriae insignes urbes, quae omnes in Belgica situm habent, cum illa ad Rhenum usque extendatur. Sunt tamē qui Belgicam Obrinca fluvio, id est, Mosella, secernt à Germania transrhenana, & hi totum Rheni tractum qui est ab ostio Mosellae usque ad Raravicos, id est, Basilienfes, separant à Belgica, Germaniam autem inferiorem transrhenanam includunt. Sed de his nihil certū statui potest, cum hodie amnes & montes, naturales termini, regionū limites plerumque non constituent, sed linguae & dominia.

i ¶ Ea quibus ante ripam obstiterat.) Cum ripae fluminum plerumque editiores sint fluvij ipsi, nauigantibus ferē nihil apparet de continenti, nisi quae littoribus sunt exposita. Quando autem maris per fluctuum impetum in altum subuehitur, iam conspicua erunt in continenti ea quae prius in imo uideri nequibant. Idem fit in Antro insula.

k ¶ Morinos.) Morini populi olim sic dicti, hodie sunt qui habitant in Artesia. Gessoriacum uero putant esse Caesarium, unde fit traiectus in Angliam. l ¶ Rhenus ab Alpibus decedens.) Habet quidē Germania multos insignes amnes, sed Rhenus omnes longē superat. Danubius quanquā in media frē oriatur Germania, cum tamen alias quoque peruegetur regiones, Germaniae eum propriū non facimus ut Rhenum, alioquin primatū illi deferremus, de quo multa in Solino cap. 23. scripsimus. Nunc uero ad Rhenum reuertamur. Hic ex summis Alpium iugis originem ducit, primum in orientem destinans cursum, ac deinde reflexus in septentrionem, hunc cursum tenet usque ad lacum Acronium: ex hoc uero lacu egrediens rectā occidentem petit, usque dum Basileam peruenerit, ibi intra moenia uris usque, urbis scilicet rursus in arcton, reuinetque: eam uiam donec Menapios attingerit, ibi scissus tribus riuus mare ingreditur. Oriuntur proinde apud fontes Rheni & alia quaedā celebra flumina, nempe Ticinus, Tosa & Madia, qui in meridiem labuntur: Rhodanus, qui in occidentem: Arola & Vrsa qui in septentrionem currunt, sed una diueta supra Basileam Rheno miscentur. Est autē Rhenus ab origine sua modicus, sed multis riuus unūque concurrentibus ac liquidis niuibus adiutus plurimum augetur quousque lacum ingreditur Acronium, quem hodie uocamus Constantiensem. Hinc ad Schaffhusiam descendēs, ibi per loca saxosa & confragosa magno strepitu deuolutus, tandem in grande abit precipitium, ē saxo eminenti non sine intuentium horrore & admiratione in imum lapsus. Videntur aquae ex tanto lapsu conuerti in nebulam & uaporem fumosum. Altitudinem lapsus praecipam ex solo aspectu deprehendere nequiu, cum bis spectator fierim huius horrendae catastrophe, sed quantum licuit conijcere ex nuda oculorum obseruatione, praecipitium ascendit ad magne domus erectionem. Quatuor miliaribus Germanicis infra iam memoratam urbem, & totidem supra Basileam, tres magni & nauigabiles amnes simul recipiuntur à Rheno, qui non minorem aquarum molem secum ferunt quam Rhenus prius habuit: eorum nomina sunt Limagus, Vrsa & Arola. Horum atque Rheni & multorum aliorum annuum qui à Rheno deuorantur, origines, corruationes, confluentias & exonerationes, poteris, lector, uidere in tabula Heluetica, ab Aegidio Tschudi uiro clarissimo edita, & nostro studio euulgata. m ¶ Venetum & Acronium.) Duo illi lacus sunt, lacus Acronius, quem quidam uocant Brigantinum, alij Podamicum, unde & Germanicē uocatur Podensē, & frequētius à Constantia appellatur lacus Constantiensis. Alter uero lacus, nempe Venetus, hodie uocatur lacus inferior, & à Cella oppido propinquo, Cellarius lacus. Hi duo lacus apud Constantiam in summam rediguntur angustiam, ut tenuis intermedius meatus, & non nisi fluxus Rheni eos coniungat. Vide memoratam Rhetiae & Heluetiae descriptionem. n ¶ Huc & illuc dispergitur.) Apud Menapios, hoc est, Gelārenses, haud procul ab oppido Emricensi, Rhenus scinditur in duos alucos, unus in occidentē deriuatur, quem Vualam uocant, et is antequā mari miscetur, Mosam non minorem quam ipse sit fluvium excipit.

etiam more pelagi sequentis exurgens iactat nauigantes, atrociter utique si aliō uentus, aliō unda praecipitat. In eo est insula Antrō nomine, quā pendere & attolli aquis incrementibus ideo incolae existimant, quia cum uideat editor, aquis obiacet, ubi se fluctus impleuit, illam operit, nec ut prius tantum ambit, & quod ea quibus antē ripae collectae ne cernerentur obstiterant, tunc uelut ex loco superiori perspicua sunt. A Garunnā exitu latus illud incipit terrae procurrentis in pelagus, & ora Cantabricis aduersa littoribus, alijs alijsque populis media eius habitantibus, ab Santonibus ad Osiomis usque deflexa: ab illis enim iterum ad septentriones frons littorum respicit, pertinentque ad ultimos Galliarum gentium Morinos, nec portu quem Gessoriacum uocant, quicquam habent notius. Rhenus ab Alpibus decedens, propē à capite duos lacus efficit, Venetum & Acronium; mox diu solidus, & certo aluco lapsus, haud procul à mari huc & illuc dispergitur; sed ad sinistrū amnis

etiam tum & donec effluat Rhenus ad dexteram primo angustus, & sui similis, post ripas longē ac latē recedentibus, iam non amnis, sed ingens lacus, ubi campos impleuit, Fleuo dicitur, eiusdemque nominis insulam amplexus, fit iterum arctior, iterumque fluvius emittitur.

trionem contendit, et haud procul à Suola mare ingreditur, efficitque cum Rheno Batauorum insulam, quam hodie Hollandiam uocamus. ¶ Ingenus lacus.) Is lacus hodie non apparet. Eius autē potest quod terra illa olim multis destituta habitatoribus, ob maris uicinitatem & Rheni inundationem, habuerit paludes & lacus amplissimos, praesertim cum sit terra plana, & nullus ibi inueniatur uel mons uel collis: hodie uero quando est populosissima & multis egregijs adornata urbibus, omnia loca sic sunt congestis aggeribus septa & munita, id quod proprijs conspexi oculis, ut nō facile & sine magna uolentia uel mare uel Rhenus terram stagnare possint. Est quidem terra etiamnum hodie paludinosā, sed plurimum pascosa & pinguis, & propterea pecoribus saginandis longē accommodatior quam frumento colendo.

Germania. Cap. III.

Germania hinc ripis eius usque ad Alpes, à meridie ipsi Alpibus, ab oriente Sarmaticarum confinio gentium, quae septentrionē spectat, oceanico litore obducta est. Qui habitant, immanes sunt animis atque corporibus, & ad insitam feritatem uasse utraque exercet, bellando animos, corpora ad consuetudines laborum, Maximo frigore nudi agunt antequam puberes sint, & longissima apud eos pueritia est. Viri sagis uelantur, aut libris arborum, quamuis saeva hyeme nandi non patientia tantum illis, studium etiam est. Bella cum finitimis gerunt, causas eorum ex libidine accersunt: neque imperitandi prolatandique quae possident, nam ne illa quidem enixē colunt, ut et circa ipsos, quae iacent, uasta sint. In uiribus habent adeo, ut ne latrocinij quidem pudeat, tantum hospitibus boni, mitesque supplicibus: uicibus ita asperi incultique, ut cruda etiam carne uescantur, aut recentij, aut cum ri-

SCHOLIA CAP. III.

De Germaniae nostrae limitibus uarię sunt inter scriptores opiniones. Sunt enim qui eam arecere uolunt intra Rheni & Danubij alucos, alij extendunt eam ultra Danubium ad Alpes usque, nec uolunt eam ab occasu terminari Rheno, cum bona pars Germanicę loquatur, et Germanorum principum imperio pareat ultra Rhenum. A septentrione omnes extendunt eam usque ad oceanum: ab oriente quidam claudunt eam confinio Sarmaticarum gentium, alij insula fluuio. ¶ Immanes sunt animis.) Sunt qui addunt, feroces, feri, ab humanitate alieni, & alia similia nomina, indigenas metientes secundum solum, quod olim dicebant esse asperum, incultū, squalidum, nemorosum, & tristi celo subiectum. Sed hi talia scripserunt de Germania & habitatoribus eius, qui Germaniam nunquā ingressi erant, nec unquam uiderant. Scio Germaniam male audisse apud Romanos, quod domitis reliquis gentibus, illam sepe crudeliter peritam subiugare nunquam poterunt, imò Germania tandem Romam ipsam orbis dominatricem expugnauit, abstulitque illi imperij dignitatem. ¶ Maximo frigore.) Non dubium quin Germani olim alios quam hodie habuerint mores, & ad labores ferendos patientiores fuerint. Sed postea quā cum exteris nationibus comērcia habere ceperrunt, molliores facti sunt, admittentes paulatim luxum earum in uictu & amictu: abiecerunt saga & arborum libros, locoque eorum optimis induuntur pannis, sed non sine rei familiaris dispendio, quod malum cacodemon per bella illa perpetua inuexit. Nandi studium iam elanguit, praesertim hyeme, nec temerē in uentus se mittit in aquas nisi uoluptatis gratia, & ad excutiendos aestuos calores. ¶ Ne illa quidē enixē colunt.) Cum Germania hodie sit populosissima, nullus ager iacet incultus, nisi qui suapte natura profrendis fructibus non est idoneus. Crescit uinum in superiore Germania apud omnes fluvios insignes, nempe apud Rhenum, Danubium, Mosellam, Neccarum, & Mogonum, quem alij Meium uocant, & Mela Moerim, idque in multis locis tam praecipuum est, ut optimo Gallico uino non sit inferius. ¶ Lus in uiribus habent.) Hoc est, qui calumnia aut iniuria affectus fuit, cum laesente armis periculū facere sategit, ut tentaret cui iustitia fauere uellet. Latrocinia quoque apud eos nullam habebant infamiam, ut scribit Caesar Cōment. sexto, quae extra fines

cuiusq; civitatis fiebant, quin magis caiu-
 uentibus exercenda ac desidia minuenda
 causa fieri praedicabant. Interim tamen ho-
 spitibus blandos sese exhibuerunt, et quisq;
 pro fortuna apparatus epulis hospites hu-
 maniter excipiebat. Ceterum cruda carnis
 esus hodie abolitus est, nisi quod apud Saxo-
 nes quidam adhuc uescuntur nullis car-
 nibus salitis, praesertim laedo. e ¶ Ma-
 nibus subigendo.) Caro frigore rigens, cum adhuc est sub pecudis pelle, macerari a quibusdam solet manibus
 pedibusq; et redigi in molliciem. f ¶ Multis impedita fluminibus.) Non impeditur Germania flumini-
 bus, sed plurimum adiuuatur, multumq; comoditatis per ea suscipit: quae enim in aliqua regione non inueniuntur,
 beneficio fluminum aliunde illuc transfinituntur, ut sunt ligna fabrilia, quae in magna copia ex Nigra sylua per
 uarios amnes in agnis fascibus et ratibus educuntur in Rhenum, ac deinde toti tractui Rheni communicantur.
 Quin ex agro Basilienfi per fluium Byrsam adducuntur processissima abietes, et in oceanum ipsam pro malis
 maximam nauium destinantur. Quantum eris, praesertim ferri, ex Bawaria paribus per parua flumina in Da-
 nubium hebdomadam mittantur, sciunt hi qui Ratissone egerunt. Neccarus praeter ligna igni destinata aut
 edificijs apta, nihil mittit. Mogonus et Rhenus a Francofordia usq; ad oceanum mercibus et uinis firmandis po-
 tissimum inferunt. Nec dubito quin Amisus apud Frisiones, Vuesera, Albis, Suetius et Odera omnes infignes et
 magni apud Saxones amnes, praeter optimam piscationem plurimis inhabitantium quoq; inferunt comoditatibus.
 g ¶ Multis montibus aspera.) Habet superior Germania plurimos montes, sed non infecundos, exceptis
 Alpibus, quae tamen et ipse subitus pascuosissima sunt, tandemque cacuminibus earum perpetua nix. Montes
 Nigrae syluae abundanti pulcherrimis abietibus, ex quibus inmensa uis trahitur picis, et quidam pugi sola picis
 collectione uicium sibi parant. Limites tamen horum montium optima profirunt uina, id quod plurime testan-
 tur regiones, potissimum Brisgoia et Hegoia. Non igitur obsunt Germania, sed plurimum profunt montes, qui
 praeter alias multas utilitates infinita quoq; protrudunt flumina, ad multos usus habitatoribus accommoda. Nunc
 rari uix queunt amnes qui ex Alpibus et Nigra sylua scaturiunt, et in diuersas orbis partes cursum desinant.
 h ¶ Magna ex parte syluis ac paludibus inuua.) Talis fuit olim Germania, potissimum circa Rheni ostia,
 ubi et usq; in hunc diem terra inuenitur paludifosa: syluae aut sunt excisa praeter reliquias aliquas, quae necessa-
 riae sunt pro hominum usibus. In superiori tamen Germania multae inueniuntur syluae, praesertim Nigra sylua,
 quam aiunt initium esse Hercyniae, Ottonicae syluae, et Bohemiae syluae, quae hominibus pro maiori sui parte usui
 esse nequeunt, sed tamen hodie per uiae sunt omnes, et ubiq; inueniuntur hominum domicilia, qui cum pecoribus
 suis a reliquijs hominibus sequestrati, priuatam ferre in syluis agunt uitam. Paludes nullas aut raras habet supe-
 rior Germania, quicquid dicat Tacitus, qui in hunc modum scribit: Terra est aliquanto specie differt, in uniuersum
 tamen aut syluis horrida, aut paludibus foeda, humidior qua Gallias, uentiosior qua Noricum et Pannoniam
 aspicit, satis ferax, frugiferarum arborum impatiens, pecorum secunda, sed plerumq; improcera. Hac Tacitus
 de Germania scripsit. Quid quae so diceret, si hodie uideret Germaniam et fecunditatem eius, praesertim sue
 periores? i ¶ Suesia.) Hanc Suetiam esse putant, quae paret regi Daciae. Mesiam uero interpretantur
 Misiam, Thuringiae conterminam: sed num illa sit paludifosa, mihi non constat. Porro quae sit palus Messagi,
 certum sciri nequit, cum uocabulum istud hodie omnino sit obsoleuit. k ¶ Hercynia.) Vocant Germani
 piecem hartz, et hinc picifera nemora appellantur hartzwald, a quo uernaculo nomine deducuntur putant uo-
 cabulum Hercyniae. Haec sylua olim per uniuersam extensa fuit Germaniam, sed pro maiori parte hodie excisa
 est, reliquijs apud multas gentes manentibus, eisdemq; multis priuatis denominatis uocabulis. Incipit prope Ba-
 sileam itinere duarum horarum, extenditurq; pars illa in arden itinere quatuor dierum usq; ad oppidum Fortzen,
 Iohannis Reuchlini trium linguarum apud Germanos parentis natalis locum, adornaturq; pulcherrimis abiegnis
 et picis arboribus, a quarum abundantia Nigra uocatur sylua, intra quam et Danubius exordium sumit, ut
 in Solino indicauimus. Occupat haec Nigra sylua altissimos montes, praesertim ea parte qua in occasum patet,
 ut ferre duarum horarum iter infumendum sit, donec coru iuga obtineas, quacumq; huius lateris parte eos accesseris,
 apud Erzburgum, aut e regione Argentoratii. Ab ortu uero ea accliuitas sensim remittitur, et in planicie abit.
 Fluunt ex his montibus infiniti ferme riuus et torrentes, sed qui aliquando plurimum inundant, et aliquoties
 annes, citam praeter Danubium et Neccarum. Ceterum reliqua haec Hercyniae syluae parte, si transieris ultra
 et peruenris

gentem in ipsis pecudum ferarumq; corijs ma-
 nibus pedibusq; subigendo reuocauit. Terra
 ipsa multis impedita fluminibus, multis mon-
 tibus aspera, et magna ex parte syluis ac palu-
 dibus inuua; paludum Suesia, & Mel-
 siagum maximae; syluarum Hercynia, & aliquot
 sunt quae nomen habent, sed illa dierum sexa-
 ginta iter occupans, ut maior alijs, ita & notior.
 10
 20
 30
 40

Montium altissimorum Taurus & Rhetico, nisi quo-
 rum nomina uix est cloqui ore Romano. Am-
 nium in alias gentes exeuntium Danubius
 & Rhodanus, in Rhenum Moenis & Lupia,
 in oceanum Amisus, Vifurgis & Albis, cla-
 rissimae; super Albim Codanus ingens sinus
 magnis paruisq; insulis refertus est. Acre ma-
 re, quod gremio littorum accipitur, nusquam late
 patet, nec usquam maris simile, uerum aquis pas-
 sim interfluentibus ac saepe transgressis, uagum
 atq; diffusum facie amnium spargitur: qua lit-
 tora attingit, ripis contentum insularum non lon-
 ge distantibus, ubiq; penes tantundem, ut an-
 gustum, & par fretum, curuansq; subinde se logo
 supercilio inflexum est. In eo sunt Cimbrici &
 Theutoni, ultra ultimi Germaniae Hermiones.
 10
 20
 30
 40

usq; diem praesentem Hercyniae retinet uocabulum, nam uocatur Hartzwald, hoc est, picis sylua. Omitto hic Bohe-
 miae sylua, quae ad Sarmatiam usq; procurrat, et inde per Poloniam usq; ad Tanaim, ut non perperam hic Melae di-
 xerit, Hercyniam diem sexaginta occupare iter. l ¶ Taurus & Rhetico.) Meminit et Solinus cap. 22.
 huius montis Tauri, ubi de ortu Danubij sic scribit: Ister Germanicis iugis oritur, effusus monte qui in Tauricos
 Galliae spectat. Plinius tamen, ex quo Solinus sua traxit, sic habet: Danubius ortus Germaniae iugis montis Ar-
 nobae, ex aduerso Taurici Galliae oppidi. Tauricum aut oppidum est a Tauri monte, quicunq; tandem is sit. De
 Rheticone monte non est dubium quin is sit qui est ad orientem Curiae metropolis Rheticonum: et cum Melae illi
 Taurum adiungat, suspicio subit, illum ipsum esse montem unde Taurus fluius scaturit, qui uernacula lingua Thur-
 uocatur, nasciturq; haud procul supra Brigantini lacum, unde et bona Heluetiorum pars uocatur Thurgouu.
 Hanc regionem Plinius annuerat Galliae transalpinae, quando scribit Danubij oriri, ex aduerso Taurici Galliae
 oppidi. Pro his diligenter considerandis, mittimus te lector ad descriptionem Rhetiae et Heluae a nobis eunda-
 gam. m ¶ Danubius & Rhodanus.) Danubius ex Germania in Pannoniam, ac inde in Aesiam et
 Vudachiam labitur, ut in Solino ostendimus. Rhodanus uero ex Alpium iugis lapsus, per Sabaudiam et Del-
 phinatum in mare mediterraneum ruit. Porro Rhenus Moenis et Lupiam excipit: Moenis per Franconiam
 fluit, et apud Moguntiam Rheno miscetur. Quis uero sit Lupia, ignoratur: coniectura tamen est illum esse Nec-
 carum, cuius fons haud procul a Danubij fontibus abest, cum alius magnus fluius in superiori Germania praeter
 supra enumeratos non exoneretur in Rhenum. Sunt tamen ex praesens autoribus qui Lupiam in Saxonia ponunt,
 sed quem Vifurgis, non Rhenus deuorat, et cum eo in oceanum defertur, et hi plurimum dissentunt a Melae.
 n ¶ Amisus.) Hunc alij Amasium uocant, et uernacula lingua uocatur Ems: oritur aut in Westphalia,
 et defertur per Frisiam in mare. Vifurgis uero quem et Vueseram uocant, ex sylua quam supra Spehsart
 uocari diximus, ducit originem, per Brunswicensem ducatum, haud procul a Bremensibus ruit in mare.
 Porro Albis prima stillicia in Bohemiae montibus recipiens, et Saxoniam perueniens, alluensq; multas claras
 urbes, tandem prope Hamburgum ingreditur mare. Suetium, Oderam et Isulam Melae omittit. o ¶ Co-
 danus ingens sinus.) Sic uocat Melae multiplex et uarium illud mare, quod ambigere ingreditur Daciam, Sue-
 tiam, Noruegiam, Gothiam, Scandinauiam et reliquas septentrionis insulas, de quibus infra capite sexto.
 p ¶ Acre mare.) Sic uocatur propter saeuitiam suam, etiamsi iustum mare non sit, sed magis lacus smie-
 tudinem praesens ferat, unde et Germanice uocatur der Heringssee, id est, stagnum halerum. q ¶ Facie
 amnium.) Id est, in riuos instar fluminum attenuatur. r ¶ Ultimi Hermiones.) Cum Hermiones putentur
 esse Pomerani, non sunt ultimi Germaniae populi, quandoquidem ulteriores sunt Pruteni, apud quos lingua
 Germanica adhuc inuenitur.

SCHOLIA CAPITIS IIII.

Sicut hodie alia Germaniae est facies quam olim tempore Melae fuerit, ita quoq; Sarmatia nostro aeo longe
 populiosior est et magis culta quam unquam fuerit. Quot enim solida regna intra mille annos in ea consurrexe-
 runt? Vngaria quae multis annis peregrinarum gentium sedes et latibulum fuit, temporibus Henrici primi, quae
 ec

Sarmatia. Cap. iiii.

sanctum uocant, hoc est, anno abhinc quingentesimo in regnum ascendit, idque sub Stephano Christo primo ex regibus initio. Anno Christi 1086. sub Henrico quinto Vratislaus dux Bohemae factus est rex, ad ditionem sunt coronae Bohemae Silesia, Moravia atque Lusitania. Circa annum Christi 980. sub Ottone secundo, Polonia ab Adelberto episcopo Pragensi ad fidem Christi conuersa, ex ducatu facta est regnum. Eisdem fere temporibus Lithuania et Russia conuerserunt in ducatus. Ultra has regiones sunt Moscouitae, Tuuerzcheses, Rezenes, apud quos oritur Tanais, Ruzanscheses, et alij multi populi qui occuparunt latissimam illam regionem, olim hominibus uacantam.

A Vistula. Quidam uocant hunc fluuium Vistulam, alij Isulam, et discernunt Pomeraniam ad Pruteniam, quam alij uocant Bornschiam, alij Prusiam, quam regionem Fratres Theutonici a Ptolemaida terre sanctae per Soldanum expulsi, obtinuerunt circa annum Christi 1230. sub Eudrico secundo. Porro omnes iam enumeratae regiones, olim una fuerunt Sarmatia, quae extendebatur in meridie usque ad Danubium, ut hic Mela scribit, desinita urbibus: hodie uero magnis et egregijs adornatur ciuitatibus, quales sunt Buda in Ungaria, Craconia in Polonia, Vilna in Lithuania, Mosca in Moscouia, Riga in Liuania, Leopoldus in Rutenia, praeter alia insignia et celebra oppida, ubi Sarmatae stant habent sedes. Abiecerunt et feroces illos ritus, quoru hic Pomponius meminit, nisi quod Christiani cum Tartaris et Turcis uicinis gentibus perpetua gerunt bella. Apud Tartaros, qui et ipsi pro parte Sarmatae sunt, reliquiae multae Scythicorum morum adhuc inueniuntur: uagantur enim nullas certas habentes sedes: uictum habent immundissimum, nam mensas non manibus operunt, manutergijs non utuntur, manus non lauant, nec corpus nec uestimenta. Quidam eorum panem non edunt neque conficiunt, similiter neque cetera neque legumina, sed tantummodo omnium animalium carnes, canum etiam et cattorum, equorum ac granatibus diuicolorum murum quos rattos dicimus. Captorum inimicorum corpora ad crudelitatem suam ostendam et uindicandi desiderium ad ignem quandoque assunt, et ubi plurimi comesturi conuenere, denubibus luporum instar dilaniant atque absumunt, eorum sanguinem etiam ad hoc prius collectum crateris infusum epotant. Lac iumentorum aliam ipsi potus est. Vinum apud eos non nascitur, aduectum sicut ceteri homines audacissimè bibunt. Scelus magnum habetur, si tibi aliquid aut potus perire permittitur, ideoque ossa nisi medulla prius excepta sit, canibus nequaquam proiciunt. Nullum animal ex nimia tenacitate comedunt integrum et sanum, sed quando mutilatum fuerit, ceperitque iam aut senescere, aut aliqua alia pernicie languescere. Vestitu tam uiri quam mulieres fere uno induuntur. Viri mitris caput obtegunt non multum profundis, obtusis antè, retro caudatis, unius palmae longitudine, parique latitudine, quae ut capiti adhaereant, et ne à uento deturbentur, iuxta aures insutas fascias habent, quibus sub mento cohaerent. Foeminae coniugatae canistro quodam rotundo teguntur, unius pedis et semis longitudine, in summitate instar dolij plano, diuersicolori serico, aut picis pauonum plumis circumornato. Tunicae portant miro modo formatae: fissura earum in sinistro latere, à quo induuntur et exuuntur: nodulos quatuor aut quinque habet quibus clauduntur. Vestimenta quae in estate gerunt, nigra sunt communiter omnia, quae in hyeme plumosissimè temporibus, alba, nec infra genua descendunt. In pelliceis uestibus quibus utuntur, pilos non occultant et carni applicant ut nos, sed corium: pilos propter decorem uidentes praebent. Bellum inuiti brachia quae nuda habent, quidam ferreis laminis circumdant, corrigijs quibusdam concatenatis, quidam multiplicato corio quo etiam caput muniunt: enses habent brachiali longitudine. Equites sunt agiles sagittandi que scientissimi, sine stipendium militant. Gens in praelijs et rebus gerendis solers, et ad omnia momenta rerum imperiumque obeundum praesidio. Dives et principes bellum non intrant, sed procul stantes suos acclamant, hortanturque, et quid factu opus sit diligenter prospiciunt: liberos, uxores, et aliquando hominum imagines equis impositas exercitui addunt, ut maior ac hosti terribilior magis appareat: nec fuga turpis, si conducibilis sit aut necessaria. Turmatim pugnam capessunt, turmatim figunt, iulvisco sagittarum iactu sequente à tergo hostem conficientes: inde pugnantium paucitatem conspicit, subito in pugnam redeunt, homines equosque, sagittis uulnerant, occidunt, ac tum maximè uiuant quum uicti creduntur. Quum regione aliquam inuadere ueniunt, diuerso exercitu ab omni parte inuadunt, ut eis occurri non possit, ac nemo incolarum effugere: ita uictoriam semper in manibus habent, illa superbissimè uiuant, capto nulli parentes, non pueris nec mulieribus nec senibus, omnes promiscue occidunt, praeter artifices quos

Armatia intus quam ad mare latior, ab ijs quae sequitur. Vistula amne discreti, qua retro abijt, usque ad Iffrum flumè immittit, gens habitum armis que Parthice proxima: uerum ut caeli aerioris, ita ingenij: non se uerbis tenet, et ne stans quidem sedibus, ut inuitaere pabula, ut cedens et sequens hostis exigit, ita res opesque secum trahens: semper castra habitat, bellatrix, libera, indomi-

ea, et usque eò immanis atque atrox, ut foeminae etiam cum uiris bella incant, atque ut habiles sint, natis statim dextra aduritur mamma, ut inde expedita in ictus manu quae exeritur, uirile fiat pectus: arcus tendere, equitare, uenari, puelaria pensa sunt: ferire hostem adulari stipendium est, adeò ut non percussisse pro flagitio habeatur, sicutque eis poenae uirginitas,

quos ad opera sua referunt. Occidendos bipenni ut sues mactant, quod ceteris in terrorem faciunt: quening, mille sim accipiunt, et capite subuerso, pedibus ad stipitem in medio caesorum erectum ita suspiciunt, ut suos adhuc admonere et audire uideatur. Peritque ad iacientium corpora ipsa procedentes, et recentibus uulneribus emanantem sanguinem ore excipiunt et ingurgitant.

A re bellica feriat uiri, pecora in pasqua ducunt et custodiunt, uenanturque, et se mactando exercent: aliud nihil agunt, sed mulieribus omnia committunt, his curae est et quae uelut et quae amici necessaria procurare. Quum quispian infirmari coeperit, et mori iam uicinus esse, hastam unam cum nigro panno tabernaculo in quo decumbit praefigunt, et ab ingressu praetercuntem auertat: nemo enim hoc conspecto inuocatus intrare audeat. Postquam uero defunctus est, omnis illius familia conuenit, finus extra tentorium in locum aliquem antea delictum etiam portant, et fouca lata profundaque, satis facta, tentoriolum in ea erigunt, mensam feruleis instrunt, atque defuncti corpus prius pretioso habitu uestitum ad eam applicantes, una omnia posthaec terra obrutur. Sepelitur etiam cum eo iumentum unum et equus phaleratus unus. Potentiores in uita feruum unum eligunt, atque cauetrio suo inustum secum tumulari faciunt, ut scilicet in alio mundo his utantur, debinc amici alium equum accipiunt et mactant, carnes comedunt, autem feno repletam atque resutam, quatuor palis supra sepulchrum in defuncti signum erigunt: ossa in animae expiationem mulieres comburunt. Hi sunt Sarmatarum illorum, quos hodie Tartaros uocamus, foedissimi mores, superstitiones et crudelitates, praeter alios multos et innumerabiles inuendit ritus, quos hic ueluti peregrinae reseramus, ut uideas lector, quàm adhuc respondeant praedecessorum suoribus, quos Mela in hoc capite obiter descripsit.

Scythia. Cap. v.

Inde Asiae confinia, nisi ubi perpetue hyemes sedet, et intolerabilis rigor, Scythici populi incolunt, fere omnes etiam in unum Saga appellati. In Asiatico littore primi Hyperborei super aquilonem Rhiphaeosque montes sub ipso syderum cardine iacent, ubi sol non quotidie ut nobis, sed primum uerno equinoctio exortus, autumnali demum occidit, et ideo sex mensibus dies, et totidem alijs nox usque continua est, Terra angusta, aprica, per se fertilis: cultores iustissimi, et diutius quam ulli mortalium et beatius uiuunt: quippe festo semper ocio laeti, non bella nouere, non iurgia, sacris operati maxime Apollinis, quorum primitias Delon misisse initio per uirgines suas, deinde per populos subinde tradentes ul-

SCHOLIA CAP. V.

De Scythijs et eorum moribus, habes in Solino quoque propriè caput, nempe 25. Hi longissimo tractu citra et ultra Tanaim in orientem extenduntur, et ab alieno imperio inuisi semper manserunt. Darium Persarum regem turpi à Scythia submoerue fuga, Cyrum cum omni exercitu trucidarunt, Alexandri Magni duces cum copijs uniuersis delenerunt. Haec gens inter se olim discreta non erat, utpote quae neque agrum coleret, neque teclum sedes habere ret ulla, per solitudines et inculta uagabatur loca, pecora armeniaque praese agens, comiges et liberi plaustris uehebantur, legibus nullis obnoxia, iustitiam sponte colebat. Nullum furto grauius in tota gente flagitium fuit, ut quae non parietibus aut septis armenia circumdat, sed in propatulo habeat. Nullus ei auri aut argenti usus: lac et mel in cibatu frequens: contra frigora serinis pellibus corpora comeniebat: lanceus usus ac uestitui ignotus geni. Gaudent plures humana caede, et quem primum uirum in bello uir Scythia ceperit, eius sanguinem potat. De his Scythiarum moribus non nihil quoque scripsimus supra lib. 2. cap. 1.

A Saga appellati. Alij Saes uocant, per c. scribentes. **B** Hyperborei. De his populis habes propriè caput cum scholijs in Solino, nempe 26. Quod aut habitare hic asseruntur sub ipso syderum cardine, hoc est, polo, id esse nequit, cum sub polo comoda habitatio esse nequeat, propter nimium frigus et sex hinc malui mensum continuam noctem, de qua re et in Solino cap. 29. non nihil scripsimus. **C** Aprica. Quae citra polum est, satis aprica et fertilis esse perhibetur, unde et Schononia atque Schononata uocatur, quae uox uernacula lingua amoniam Daniam sonat, etiam si Hyperborei orientales sint Schononias. **D** Primitias.

Delon.) Idem scribit & aliquanto clarius Solinus cap. 26. **e** **Mare Caspium.**) Retulimus in Solino capite 27. diuersarum uetustorum scriptorum de Caspio mari sententiam. **f** **Contraos.)** Hoc est, in opposito litore ingredientis aluci est Hyrcanus sinus, ab occasu Caspius, & ab ortu Scythicus. **g** **Omne atrox.)** Idem scribit Solinus cap. 27. Meminit & Nomadum cap. 25. Amazonum uero mentionem facit 27. capite, ubi & de Albanis scribit. Meminit et Melae Nomadum supra lib. 2. cap. 1. **h** **Araxes.)** Hic fluvius & Euphrates ex eodem Armeniae montis orientur monte, quem Ptolemæus Periaraden uocat, alij autem aliter appellant. Cyrus ab occidente in orientem fuit, recessitq; Cambyses, quæ Ptolemæus Thyram uocat, mare ingreditur Caspium. Iaxartes uero & Oxos ab oriente in occasum deuoluuntur, donec memorato miscantur mari. Habes utriusq; fluminis cursum pictum in figura Asiae, quam Solino in fine sui operis adiecimus. Habes & capite 27. eiusdem. Apud Ptolemæum uero tabula Asiae septima inuenies mirum Oxi cursum.

i **Tigres.)** Huius animalis naturam inuenies quoque descriptam in Solino capite 27. in textu & scholijs.

k **Ultra Caspium sinu.)** Mirum est quomodo ambigere illi potuerint, num

iectam non declinet statim undam, sed ultra quam canalem habet, euehat, plus iugeris spatio sublimis, & aquis pendentibus semetipsum sine alueo ferens, deinde ubi incuruus arcuatoq; amne descendit, fit tranquillus, iterumq; per campos tacitus & uix fluens in id litus elabitur. Cyrus & Cambyses ex radicibus Coraxici montis uicinis editi, & in diuersa abeunt, perq; Iberas & Hyrcanos diu & multum distantibus alueis defluunt; post non longè à mari eodem lacu accepti in Hyrcanum sinum uno ore perueniunt. Iaxartes & Oxos per deserta Scythiæ ex Sogdianorum regionibus in Scythicum exeunt, ille suo fonte grandis, hic incuruus aliorum grandior, et aliquandiu ad occasum ab oriente currens, iuxta Da-
40 has primum inflectitur, cursuq; ad septentrionem conuerso inter Amardos & Pacificas os aperit, Syluæ alia quoq; dira animalia, uerū & Tigres ferunt utiq; Hyrcaniæ sæuum ferarum genus, & usq; eò pernix, ut illis longè quoq; progressum equitem consequi, nec tantū semel, sed aliquoties etiam cursū unde coeperit subinde repetito, solitū & facile sit. Causa ex eo est, quod ubi ille interceptos earum catulos cepit auehere, rabiem appropinquantū frustraturus, astu unum de pluribus omittit, hæ proiectum accipiunt, & ad cubilia sua referunt, rursumq; et sapius remeant, atq; idem efficiunt, donec ad frequentiora quam adire audeant, profugus raptor euadat. **k** **Ultra Caspium sinum quidnam esset, ambiguum aliquandiu fuit, idem ne oceanus, an tellus infesta frigoribus sine ambitu, ac sine**

terioribus, morēque cum diu, & donec uitio gentium temperatus est, seruasse referunt. Habitat lucos syluascq; & ubi eos uitendi fatigatas magisq; tædium cepit, hilares redimiti fertis semetipsum in pelagus ex certa rupe præcipites dant; id eis funus eximit est. **e** **Mare Caspium** ut angusto, ita longo etiam freto primum terras quasi fluuius irumpit, atq; ubi recto alueo influxit, in tres sinus diffundit, **f** **contra os ipsum** in Hyrcanum, ad sinistram in Scythicum, ad
10 dextram in eum quæ proprie & totius nomine Caspium appellant; **g** **omne atrox, sæuum, sine portibus, procellis undiq; expositum, ac belluis magis quam cætera refertum, & ideo minus nauigabile.** Ad introitū dextram Scythæ Nomades freti littoribus insident. Intus sunt ad Caspium sinū Caspij & Amazones, sed quas Sauromatidas appellant; ad Hyrcanū Albani & Moschi et Hyrcani; in Scythico Amardi & Pacifici, etiam ad fretum Derbicus, Multi in eo
20 sinu magni paruiq; amnes fluunt, sed qui famā habent, ex Ceraunijs montibus uno alueo descendit, duobus exit in Caspium **h** **Araxes, Tauri latere demissus; quoad campos Armeniae fecat, labitur placidus & silens, neq; in utram partem eat, quanquam intuearis, manifestū: cum in asperiora deuenit, hinc atque illinc rupibus pressus, & quanto angustior, tanto magis pernix, frangit se subinde ad opposita cauitū, atq; ob id ingenti cum murmure, sonansq; deuoluit, ad eò citus, ut quæ ex præcipiti casurus est, in sub
30**

sine proiecta. Sed præter Physicos Homerum que, qui uniuersum orbem mari circumfusum esse dixerunt, Cornelius Nepos, ut recentior autoritate, sic certior tradit; festem autem rei **Q.** Metellum Celereum adijcit, cumq; ita retulisse commemorat: cum Gallijs proconsul præesset, Indos quosdam à rege Sueuorum dono sibi datos; unde in eas terras deuenissent requirendo, cognosse ui tempestatum ex Indicis equoribus abreptos, emensosq; quæ intererant, tandem in Germaniæ littora exiisse. Restat ergo pelagus: sed reliqua lateris eiusdem **m** **asiduo gelu** durantur, & ideo deserta sunt.

modo igitur referuntur Indi apulisse ad littora Germaniæ, et excepit à rege Sueuorum? Dicendū, Sueuos olim sedem habuisse in inferiori Germania iuxta Albin fluuium, ubi & tres electissime legiones à Suenis referuntur occise, quas Augustus Imperator cum duce Varo Quintillo ad subigendam Germaniam miserat. Hæc clades à Suenis illata, in tantum mororem Cesarem cœcit, ut insipientis more caput illideret parietibus, dicens: Red de Quintili legiones. Porro Ptolemæus locat Sueuos inter Amasum & Vifurgim fluuios. **m** **Asiduo gelu.)** Si asiduo gelu durantur littora maris septentrionalis, quomodo ex Indicis æqueribus poterat tempestas Indos proiecere usq; ad littora Germaniæ? Si respondes, Melae hic scribere, reliqua lateris eiusdem asiduo gelu durari, non totum, ubi est hoc quod supra eodem capite scribit, Hyperboreos extendi usq; ad cardinem syderum: id si uerum est, quod & uerum credo, terram scilicet procuruere à fontibus Tanais usque ad interiora aquilonis, sed propter intolerabilem rigorem non habitari aut ægerime habitari, quomodo potuerunt Indi in tempestatis ex India adigi in Germaniam, cum tantum terræ obflaculum nauis motum impedire potuerit, ut tæceam omnia in illo aquilonis angulo frigore rigescere?

Hispaniæ & septentrionis insulæ. Caput VI.

M Is oris, quas angulo Bæticæ hucusq; perstrinximus, multæ ignobiles insulæ, et sine nominibus etiam adiacent; sed earum quas præterire non libeat, Gades fretum attingit, eaq; à continentis angusto spatio, & ueluti flumine abscissa, quæ terris propior est penè rectam ripam agit: quæ oceanum spectat duobus promontorijs euecta in altum, medium litus abducit, & fert in altero cornu eiusdem nominis urbem opulentam, in altero templum Aegyptij Herculis, cōditoribus, religione, uetustate, opibus illustre, Tyrij condidere. Cur sanctum sit, ossa eius ibi sita efficiunt. Annorum quis manet numerus? ab Iliaca tempestate principia sunt. Opes tēpus aluit. In Lusitania Erythia, quam Geryone habitatam accepimus, aliæq; sine certis nominibus ad eò agri fertiles, ut cum semel sata frumenta sint, subinde recidiuis seminibus segetem nouantibus, septem minimum, interim plures etiam messes ferant. In Celticis aliquot sunt, quas (quia plura

terra esset ultra mare Caspium, qui ipsam in tres sinus distinxerūt, & undiq; flumina in ipsam corruare dixerunt. Sed à Physicis deprehensum tandem, terram claudi oceano non seipsa aut sum aliquo, quin magis ipsa pro media sua sphaera ambitur & circuncingitur mari, id quod nullus expert mētis iam cognitū est, etiam si ab aquilone nauigio circuitū ob nimia frigora nequeat.

l **A rege Sueuorū.)** Sed ubi sunt Sueui mari expositi, ut errantes in mari ad eorum appellant littora? Nonne Suenia superioris Germaniæ tenet regiones, uicinior mari Adriatico quam septentrioni? Quo modo igitur referuntur Indi apulisse ad littora Germaniæ, et excepit à rege Sueuorum? Dicendū, Sueuos olim sedem habuisse in inferiori Germania iuxta Albin fluuium, ubi & tres electissime legiones à Suenis referuntur occise, quas Augustus Imperator cum duce Varo Quintillo ad subigendam Germaniam miserat. Hæc clades à Suenis illata, in tantum mororem Cesarem cœcit, ut insipientis more caput illideret parietibus, dicens: Red de Quintili legiones. Porro Ptolemæus locat Sueuos inter Amasum & Vifurgim fluuios. **m** **Asiduo gelu.)** Si asiduo gelu durantur littora maris septentrionalis, quomodo ex Indicis æqueribus poterat tempestas Indos proiecere usq; ad littora Germaniæ? Si respondes, Melae hic scribere, reliqua lateris eiusdem asiduo gelu durari, non totum, ubi est hoc quod supra eodem capite scribit, Hyperboreos extendi usq; ad cardinem syderum: id si uerum est, quod & uerum credo, terram scilicet procuruere à fontibus Tanais usque ad interiora aquilonis, sed propter intolerabilem rigorem non habitari aut ægerime habitari, quomodo potuerunt Indi in tempestatis ex India adigi in Germaniam, cum tantum terræ obflaculum nauis motum impedire potuerit, ut tæceam omnia in illo aquilonis angulo frigore rigescere?

SCHOLIA CAP. VI.

Redit hic Melae ad Bæticam, citius supra oras descripsit, ut ostendat quas oceanus ab illa parte habeat insulas, et primum describit Gaditanam insulam, parua quædam, quippe quæ 12. millia pass. habet in longitudine, in latitudine autē tria millia, sed uirorum dignitate excellentē, in qua equestris ordinis Gaditanos quingentos in uno censu numeratos aliquando fuisse comperitū est, in uno atq; perexiguo oppido, quod Gaditū uocabatur. In hoc oppido erat templū Herculis Aegyptij, aut secundū alios Herculis Tyrij, in quo quidam columnas illas esse existimant, quæ Herculis columnæ nuncupantur, facte ex ere cubitorum octo.

a **Angustio spatio.)** Spatium illud dicit Plinius esse 700. pedum.

b **Quam Geryone.)** Est Geryon nomē regis Hispani, qui ob triplex regnum corpore triplicato fertur constitisse, quem Hercules interfecit, eiusque boues abstulit. Præfuit autem tribus insulis. **c** **Septem minimum.)** Sensus est, tanta est herum insularum fertilitas, ut in septimam usq;

messem una satio daret, recidiuis seminibus segete continuo nouantibus. **d** **C** Cassiterides.) Est Graecis κασσιτερος plumbum, hinc decem insulae in quibus plumbum candidum effoditur, uocantur Cassiterides.

e **C** Gallicinas.) Haec uidentur esse eadem quae Druidae, quarum supra capite secundo huius libri meminimus: dictae Gallicinae, quod cecinerint, hoc est, uaticinatae fuerint, superstitionibusque occupatae, Magica arte incurabilibus medelam contulerint. Porro futura nemini explicauerunt, nisi his qui ad nauigauerunt, et alia gratia non uenerunt quam ut futura discerent.

f **C** Britannia.) Haec hodie est Anglia, de qua proprium caput, trigessimum scilicet quintum, habes in Solino una cum pictura insulae et scholijs. Hanc tempore Melae clausam et incognitam, principum maximus, Romanorum scilicet Imperator aperuit. Quis uero ille Imperator fuerit incertum est, cum Mela nomen eius non explicet. Coniectura quida ducuntur Claudium illum fuisse, qui et Orchades imperio adiecit, auctore Eusebio. Caeterum quomodo Britannia Germaniam Galliamque prospiciat, uideri licet supra libro primo capite tertio.

g **C** Triquetra.) Triquetrae figurae est Anglia, si ab ea recesseris Scythia, alioquin nescio quomodo tota insula ob Scotia in orientem exporrectione, triquetram habitura sit figuram, Siciliaque trinacris similitudinem. **h** **C** Fert nemora.) Inter nemora Britanniae celebratur potissimum Calydonia, et inter flumina primatum habent Tamesis, qui Londinum praeterfluit, et Tueda, qui Scotiam ab Anglia diuidit. Regna iam multo tempore habuit duo, quae nemini non sunt nota. **i** **C** Inculti omnes.) At hodie cultissimi sunt omnes, praesertim Angliae habitatores, deinde et opulenti, quippe qui mercimonijs maximè sunt dediti, et copiam exhibent nobilibus panni.

k **C** Corpora infecti.) Inficiebant se Britanni herba glasto, de qua in Solino capite 35. in fine. **l** **C** Couinos uocant.) Est couinus rheda et uehiculi genus, cui olim falces longas adhibebant, quibus quicquid obuium ueniebat transfigebatur uel mulum reddebatur. **m** **C** Iuerna.) Haec est Hybernia, de qua et capite 35. in Solino

bo abundant) uno omnes nomine Cassiterides appellant. Sena in Britannico mari Ossinici aduersa littoribus, Gallici numinis oraculo insignis est, cuius antistites perpetua uirginitate sanctae, numero nouem esse traduntur. Gallicenas uocant, putantque ingenijs singularibus praeditas, maria ac uentos cocitare carminibus, scilicet in quae uelint animalia uertere, sanare quae apud alios insanabilia sunt, scire uentura et praedicare, sed non nisi dedita nauigantibus, et in id tantum, ut se consulere, profectis, Britannia qualis sit, qualesque progengeret, mox certiora et magis explorata dicentur; quippe tamdiu clausam aperit ecce principum maximus, nec indo mitarum modo ante se, uerum ignotarum quoque gentium uictor, qui proprietarum rerum fidem ut bello affectauit, ita triumpho declaraturus portat, Caterum ut adhuc habuimus, inter septentrionem occidentemque profecta grandia angulo Rheni ostia prospicit, deinde obliqua retro latera abstrahit, altero Galliam, altero Germaniam spectans, tum rursus perpetuo margine directi littoris ab tergo abducta, iterum se in diuersos angulos cuneat et triquetra, et Siciliae maxime similis, plana, ingens, foecunda, uerum his quae pecora quam homines benignius alant, Fert nemora, saltus, ac praegrandia flumina alternis motibus modo in pelagus, modo retro fluentia, et quaedam gemmas margaritasque generantia. Fert populos regesque populorum, sed sunt inculti omnes, atque ut longius a continenti absunt, ita aliarum opum ignari magis, tantum pecore ac finibus dites, incertum ob decorem, an quid aliud ultro corpora infecti, Causas autem & bella contrahunt, ac sic frequenter inuicem infestant, maxime imperitandi cupidine, studioque ea prolatandi quae possident. Dimicant non equitatu modo aut pedite, uerum et bigis et curribus Gallice armati. Couinos uocant, quorum falcatis axibus utuntur. Supra Britanniam Iuerna est penè par spatio, sed utrinque equalis, tractu littorum oblonga, coeli ad maturanda semina iniqui, uerum adeo luxuriosa herbis non laetis modo, sed etiam dulcibus, ut se exigua parte diei pecora impleant, et nisi pabulo prohibeantur, diutius passa distillant. Cultores eius inconditi sunt, et omnium uirtutum ignari, magis quam aliae gentes, aliquatenus tamè gnari, pietatis admodum expertes. Triginta sunt Orchades, angustis inter se diductae spatijs. Septem

Hemodes

Hemodes contra Germaniam proiectae, in illo sinu quem Codanum diximus, Ex his Codanonia, quam adhuc Theutoni tenent, ut magnitudine aliae, ita foecunditate antestat. Quae Sarmatis aduersa sunt, ob alternos accessus recessusque pelagi, et quod spatia quis distant, modo operiuntur undis, modo nuda sunt, alias insulae uidentur, alias una et continens terra. In his esse Oonas, qui ouis auium palustrium, et auentantum alant: esse equinis pedibus Hippopodas, et Satmalos, quibus magne aures, et ad ambiendum corpus omne patulae, nudis alioqui pro ueste sint, praeterque quod fabulis traditur, autores etiam quos sequi non pigeat, inuenio. P Thule Belgarum littori apposita est, Graijs et nostris celebrata carminibus. In ea quod sol longe occiditur exurgit, breues utique noctes sunt, sed per hyemem sicut alibi obscurae, aestate lucidae, quod per id tempus iam se altius euehens, quanquam ipse non cernat, uicino tamen splendore proxima illustrat: per solstitium uero nulle, quod tum iam manifestior non fulgorem modo, sed sui quoque partem maximam ostentat. Talga in Caspio mari sine cultu fertilis, omni fruge ac fructibus abundans: sed uicini populi, quae gignuntur, attingere nefas, et pro sacrilegio habent, dijs parata existimantes, dijsque seruanda. Aliquot et illis oris quas desertas diximus, aequè desertae adiacent, quas sine proprijs nominibus Scythicas uocant. Ab his in Eoum recursus inflectitur, inque oram terrae spectantis orientem pertinet. Haec à Scythico promontorio apposita, primum omnis ob niues inuia est, deinde ob immanitatem habitantium inculta, Scythae sunt Androphagi, et Sagae distincte regione, quia feris scatet, inhabitabili. Vasta deinde iterum loca belluae infestant, usque ad montem mari imminentem nomine Thabin: longe ab eo Taurus attollitur, Seres interfertur, genus plenum iustitiae ex commercio quod rebus in solitudine relictis absens peragit.

India. Cap. VII.

Ossissima India non Eoo tantum apposita pelago, sed et ei quod ad meridiem spectans Indicum diximus, et hinc Tauri iugis, ab occidente indefinita, tantum spatium littoris occupat, quantum per sexaginta dies noctesque uelificantijs cursum est. Ita multum a nostris abducta regionibus,

Solino diximus sub literis d, e. Habes ibidem de Orchadibus sub litera l.

n **C** Hemodes.) Haec uidentur esse insulae illae multiplices in Balthico sitae mari, quas hodie uocant Selandiam, Fyonam, Scaniam, Gothia, Vindlandiam, Suetiam, et Noruegiam, ex quibus Codanonia, id est, Scandia uel Scandinauia reliquas antecessit. Meminit autem Mela supra cap. 4. Codani ingentis septentrionis sinus, qui succinitur eijcit, de quo in Solino cap. 33. diximus.

o **C** Spatia quis distant.) Quis pro quibus: et est sensus, Sarmaticae insulae ob maris fluxu et refluxu, modo facie habent continentis, modo insularum. Quae autem istae sint insulae, hodie non est compertum, nisi Liouoniam aut Hyperboreorum regionem assignare uelis, sed haec insulae non sunt. Mela tamen recesset Oonas, id est Ouaros: est enim Graecis ὄωυ οὐμν. Hippopodas, qui pedes habent equinos, Satmalos, qui alio nomine ὄωυ οὐμν appellantur, et aures habere dicuntur dependentes usque ad talos. Verum haec Graecorum sunt signenta.

p **C** Thule.) Haec est Islandia, de qua multa scripsimus in Solino cap. 35. sub litera h. **q** **C** Talga.) Hanc Ptolemaeus appellat Taleam. **r** **C** Ab his in Eoum.) Subaudiendū, pelagus: sic enim supra libro primo uocat oceanum orientalem, cuius prima pars inhabitabilis esse perhibetur ob niues, et succedens inculta ob immanes gentes, humanis carnis uescens, et ob ferarum syluestrium multitudinem. Succedunt his Scythae, iterumque desertae cum belluis usque ad iugum incumbens mari, quod Thabin uocant. Sic hoc litus Eoi maris orientem uersus Plinius describit.

s **C** Androphagi.) Id est, qui uiros deuorant, alio nomine Anthropophagi nominant. De Sagis, qui et Saca uocantur, supra quoque diximus, nempe generale illud Scythiarum esse nomen. Meminit autem et Solinus omnium istorum cap. 25. à principio.

SCHOLIA CAP. VII.

De India patrefactione, amplitudine, terminis et fertilitate iam multa scripsimus in Solino capite 65. ad quae te lector mittamus, ne eadem bis in eodem uolumine scribere cogamur. **a** **C** Sexaginta dies.) Plinius minorem assignat numerum, qui sol-

scribit: Complures totam ipsius longitudinem XL. dierum noſtiumq; uel ſiſco nauis eiufu determinauere. Sed fieri poteſt ut XL. pro LX. fuerint ſcripta.

b ¶ Neuter ſeptentrio.) Senſus eſt, in aliqua parte Indiae nec uſa maior nec minor uideri poſſunt, uſque adeo porrigitur in meridiem, id quod uerum eſſe poterit de regno Malacha. Vide figuram Aſiae quam in fine Solini huc uolumini adieciſimus. Incolae huius regni ſemper proieciunt umbrā meridianam in meridiem, niſi quando ſol fuerit in tropico capricorni aut prope. Habes de ſeptentriionibus quaedam à nobis ſignata in Solino pag. 140. c ¶ Immanes ſerpentes.) De his magnis ſerpentibus ſcribit quoque Solinus capite 65. facie 132. ſecundum ſignaturam noſtram.

d ¶ Arundinum ſiſſa internodia.) Plinius: Arundines tantē ſunt proceritate, ut ſingula internodia aluco nauigabili ternos interdum homines ferant. Porro de moribus Indorum multa ſcripſimus in Solino memorato capite, pagina 130.

e ¶ Annis aut ægritudine.) Cum quis ægrotat, familiares eius interimunt eum: nam aiunt illum morbo taſeſcentem, carnes quoque corrupturum, ideo necant eum dum adhuc uiuit & integer eſt. Memini & Solinus in memorato capite pagina 131. huius peruereſe conſuetudinis. Habes eadē pag. de Nyſa et monte Mero, in cuius pede Nyſa ſita eſt, & ubi mugantur Liberum patrem natum & educatum, ut materia, id eſt, argumentū fabulæ idoneum Graecis autoribus ingeſſit: aut error, ſi ita re ipſa contigſſe crederunt. f ¶ Palibotri.) Populi ſic dicti à Palibotra ampliffima ciuitate, quā Ptolemeus uocat Palibotram, ut indicauimus in Solino ſub litera e, pag. ſcilicet 130. Sic à Nyſa Nyſij populi, qui extenduntur à Gange uſque ad Iolida promontorium, ubi maiores ſunt æſtusq; alibi ubi habitatur. g ¶ Hæmodo.) Alij ſcribunt Emodo: unde Solinus aſſerit aſſpicari Indiam ab Emodis montibus et Indo ſumine, qui Indus poſtquam prodire cepit unum facit alueū, ſed corruantibus plurimis amnibus fit maximus, ut etiam Nilo equalis eſſe à quibusdā dicatur. Hunc ex Paropamiſo monte primum naſci

ut in aliqua parte eius^b neuter ſeptentrio appareat, aliterq; quā in alijs oris, umbrę rerum ad meridiem ſaceant: ceterum fertilis, et uario genere hominum aliorumq; animalium ſcætet. Alit formicas non minores maximis canibus, quas more gryphorū aurum penitus egeſtum, cum ſumma perniciē attingentium cuſtodire cōmemorant. Immanes & ſerpentes alij, ut elephantēs morſu atque ambitu corporis afficiant. Tam pinguis alicubi, & tam feracis ſolij, ut in eo mella frondibus deſtillant, lanas ſylue ferant: arundinum ſiſſa internodia ueluti nauitorum habitus moresq; diſſimiles: liño alij uſtiantur aut lanis quas diximus: alij ferarum auiumq; pellibus, pars nudi agunt, pars tantum obſcœna uelati, alij humiles paruicq; alij ita proceri & corpore ingentes, ut elephantis etiam & ibi maximis, ſicut nos equis, facile atq; habiliter utant. Quidam nullū animal occidere, nulla carne uelci optimū exiſtimant: quosdā tantum piſces alunt, quidā proximōs parentesq; priuſq; annis aut ægritudine in maciem eant, uelut hoſtias cœdūt, cęſorumq; uiſceribus epulari fas & maximē piū eſt: at ubi ſenectus aut morbus inceſſit, procul à cæteris abeūt, mortemq; in ſolitudine nihil anxij expectāt. Prudentiores eis quibus ars ſtudiumq; ſapientiæ contingit, non expectant eam, ſed inſerendo ſemet ignibus læti & cum gloria accerſunt. Urbium quas incolunt (ſunt autē plurimæ) Nyſa eſt clariffima & maxima; mōtium Meros Ioui ſacer: ſamam hinc præcipuam habent, quod in illa genitum, in huius ſpecu Liberum arbitrantur eſſe nutritum: unde Graecis autoribus ut femori Iouis inſutum dicerent, aut materia ingeſſit, aut error. Oras tenent ab Indo ad Gangem^f Palibotri, à Gange ad Iolida Nyſij, ubi magis quā ubi habitetur exæſtuat: atræ gentes, et quodammodo Aethiopes. Ab Iolide ad Cudum recta ſunt littora, timidicq; populi, et marinis opibus aſſatim dices. Tamos promōtorium eſt quod Taurus attollit: collis, alterius partis angulus, inſitiumq; lateris ad meridiem uerſi. Ganges & Indus amnes; ille multis fontibus in hæmodo Indiae monte conceptus, ſimul unum alueum fecit, ſit omnium maximus, & alicubi latiſſus, quādo anguſtiſſime fluit, decem miſſia paſſuum patens, in ſeptē oras diſpergitur. Indus ex monte Paropamiſo exortus, & alia quidē ſumina admittit, ſed

fed clariffima Cophen, Aceſinen, Hydaspem, cōceptamq; pluribus alueis undam lato ſpatio trahit: hinc penē Gangem magnitudine exæquat, poſt ubi aliquot ſæpe magnis flexibus cingit iugum, ingens iterum reſtus ſoliduſque deſcendit, donec ad lauam dextramq; ſe diducens, duobus oſtijs longē diſtantibus exeat. Ad Tamum inſula eſtⁱ Chryſe, ad Gangē Argyre: altera aurei ſoli (ita ueteres tradidere) altera argentei, atq; ita ut maximē uideatur, aut ex re nomen, aut ex uocabulo ſicta fabula eſt. Taprobane autē apud eundem habes propriū caput, nempe 66. cum ſchoſijs. k ¶ Quæ uocant ſolis.) Meminimus huius inſule in Solino pagina 144. ſub litera e. Habes eodem loco itinerarium ab India uſq; ad mare rubrum, niſi quod ſui uitorum Tuberonis & Aruſaces nulla fit mentio. Maris rubri deſcriptionē inuenies cap. 46. l ¶ ἑρυθρὸν θάλασσαν.) Id eſt, rubrū mare: nō quod aquæ eius ſint rubræ, ſed ita appareat ob arenæ ruborē. m ¶ Diſſis regionibus propior.) Littori ſcilicet Indico & Carmaniæ, cuius tamen Mela non meminit, ſed Solinus.

Sinus Perſicus. Cap. VIII.

Perſicus quā mare accipit, utrinq; reſtus lateribus grande oſtium, quaſi ceruicē complectitur, deinde terris in omnē partem ualſtē & æqua portione cedentibus, magno littorū orbe pelagus incingens, reddit formam capitis humani. Arabici & os arctius & latitudo minor eſt, maior aliquanto reſſus, & multō magis longa latera: inſit penitus, introrſuſq; dum Aegyptum penē & montem Arabiae Caſium attingit, quodam ſaſtigio minus ac minus latus, & quo magis penetrat anguſtior. Ab ijs quæ diximus ad ſinum Perſicum, niſi ubi^b Chelonophagi morantur, deſerta ſunt. In ipſo Carmanijs nauigantium dextera poſiti ſine ueſte ac fruge, ſine pedibus, piſcium cute ſe uelant, carne uſcuntur, præter capita toto corpore hirsuti. Interiora Gedroſij, dehinc Perſæ habitant. Cethis

num naſci Mela hic aſſerit, qui Tauri montis pars eſt, ſicut & Emodus atque Imaus. Ganges uero Indo longē maior, incertis ſecundum quorundam ſententiā oritur fontibus, & ſuſcipit decem & nouem amnes, ſitq; tantus ut in quibusdā locis ſiagnum eſſe uideatur, de quo uide in Solino pagina 129. h ¶ Duobus oſtijs.) Ptolemeus ſcribit Indum ſeptem oſtijs ingredi mare.

i ¶ Chryſe.) De his inſulis non nihil ſcripſimus in Solino pagina 131. ſub litera f. De Taprobane autē apud eundem habes propriū caput, nempe 66. cum ſchoſijs. k ¶ Quæ uocant ſolis.) Meminimus huius inſule in Solino pagina 144. ſub litera e. Habes eodem loco itinerarium ab India uſq; ad mare rubrum, niſi quod ſui uitorum Tuberonis & Aruſaces nulla fit mentio. Maris rubri deſcriptionē inuenies cap. 46. l ¶ ἑρυθρὸν θάλασσαν.) Id eſt, rubrū mare: nō quod aquæ eius ſint rubræ, ſed ita appareat ob arenæ ruborē. m ¶ Diſſis regionibus propior.) Littori ſcilicet Indico & Carmaniæ, cuius tamen Mela non meminit, ſed Solinus.

SCHOLIA CAP. VIII.

Scribit & Solinus de Perſico ſinu cap. 68. ſed non nihil diſſentit à Mela, ponens ſcilicet duos ſinus, quos Mela unū dicit eſſe ſinum, ſed qui duas habet partes. Figuram utriuſq; ſinus aut partis habes in deſcriptione Aſiae maioris, in fine Soliniani operis. Aſſimilat autem Mela Perſicum ſinum capiti humano, ut teneant anguſtiæ introitus locum colli uel ceruicis, mare autem intra collectum capitis reſpreſentet tyrum.

a ¶ Maior aliquanto reſſus.) Perſicus enim ſinus Arabicus, quem Iſraelitæ dum ex Aegypto ducebantur tranſierunt, frēre uſq; ad mare mediterraneū, intercedente ſcilicet terræ intervallo 125. mil. paſſuum.

b ¶ Chelonophagi.) Eſt χελωνῶν Grecis teſtudo: unde qui teſtudinē & oſtreis uſcuntur, uocantur Chelonophagi. Meminit & Solinus horū cap. 67. in fine. c ¶ Carmanijs.) Qui ſeſe ex oceano

meridiano in Persicum recipiunt sinum, ijs ad dextrā obuia sit Carmania, cui ab oriente iungitur Gedrosia &c. Vide memoratā figuram. Describit & Solinus capite 67. mores Carmaniorum, meminit quoque ibi Ichthyophagorum. Fluviorū uero Cethis, Andanis & Corij mentionem faciunt Plinius & Ptolemeus tabula Asiae sexta.

d C Duo clari amnes.) De Tigri & Euphrate diximus in Solino capite 50. Hī autoritate Plinij & Ptolemei in Babilonia conflunt, et uno maximo riuo decurrunt in Persicum sinum: reliqui autem scriptores qui terra absorberi Euphraten asserunt, errare deprehenduntur. Vide si libet quartam Asianam Ptolemei tabulam.

e C Alterum latus.) Latus, inquit, dextrum sinus Persici habet Carmaniam, sinistrum autem Arabian Felicem, quae inter sinum Arabicum & sinum Persicum in meridiem excurrit: de cuius felicitate inuenies multa in Solino capite 46. Porro Sabaeos Ptolemeus ponit ad litus maris rubri, haud longē supra emporiū Ocelis. Macas uero ponit, sicut & Mela, iuxta ostium pelagi labentis in sinum Persicum.

f C In medio insula.) Inter sinum Arabicum & Persicum, e regione Arabiae Felicis, inueniuntur aliquot insulae, praesertim Ogyris, quae ob sepulchrum Erythrae regis clara habetur.

SCHOLIA CAP. IX.

Sinum Arabicū totum asserit Mela iungi Arabibus, qui Africam extendit ad Nilum, et non ultra ad mare rubrū, ut quidam alij faciunt. Sed arbitraria est haec terrarum diuisio, limitumq; constitutio.

a C Arabia.) Ptol. ponit Arabian urbem & emporium ante ingressum maris rubri. Vrbes autem in aduerso maris rubri littore hic enumeratas, hoc est, quae Aegyptiorum & Aethiopum sunt, alio describit ordine quam Mela hoc loco faciat. Nam Arsinoēn ponit ferē in fine maris rubri, & Ptolemaidem e regione Meroēs insulae. Sūt tamen qui asserunt in hoc littore inueniri duas Arsinoēs & tres Berenices, uel ut alij scribunt, Beronices. In una est maris rubri portus, ut habes apud Solinum capite 67. b Hebenum.) De ista arbore scripsimus multa in Solino pag. 136. sub litera z. Porro per odores intellige hic aromata. c C Dioryge.) Est dioryx fossa manufacta, & huiusmodi fossae multae factae sunt in Aegypto ad irrigandum terram, & ad nauigandum de loco in locum. d C Pygmaei.) Meminimus Pygmaeorū in Solino cap. 15. sub litera g. Scribit quoq; Plinius quosdam tradidisse, Pygmaeos habitasse ante

per Carmanios, supra Andanis & Corios effluunt. In parte quae pelagi ostio aduersa est, Babiloniorū fines Chaldaeorumq; sunt, & duo clari amnes, Tigris Persidi propior, ulterior Euphrates. Tigris uero natus est, ita descendens usque ad littora permeat, Euphrates immani ore aperto non exit tantum unde oritur, sed & traste quoq; decidit, nec secat continuo agros, sed late diffusus in stagna, diuq; sedētibus aquis & sine alueo patulis piger; post ubi marginem rupit uerē fluuius est, acceptisq; ripis celer & fremens per Armenios & Cappadocas occidentem petit, ni Taurus obstet, in nostra maria uenturus. Inde ad meridiem auertitur, et primū Syros, tum Arabas ingressus, non perdurat in pelagus, uerum ingens modo & nauigabilis, inde tenuis riuus despectus emoritur, & nusq; manifesto exitu effluit, ut alij amnes, sed deficit. e Alterum latus ambit plaga quae inter utrumq; pelagus excurrit, Arabia dicit, cognomen Eudemon, angusta, uerum cinnami & thuris aliorumq; odorum maximē ferax. Maiorē Sabaei tenent partem ostio proximam, & Carmanis contrariā partem Macae, quae inter ostia ostenditur: syluae cautesq; exasperant. Aliquot sunt in medio insulae sitae: Ogyris, quod in ea Erythrae regis monumentū est, magis clara quam caetera.

Sinus Arabicus. Cap. IX.

Alterum sinum undique Arabes incingunt: ab ea parte quae introeuntibus dextra est, urbes sunt Carre, et Arabia, et Gandamus: in altera ab intimo angulo prima, Beronice, inter Heroopoliticum & Scrobilū; deinde inter promontoria Moronenon & Colaca, Philoteris et Ptolemais; ultra Arsinoē & alia Beronice, tum sylua quae hebenum odoresq; generat, & manu factus amnis, ideoq; referendus, quod ex Nili alueo dioryge abductus extra sinum, uerum inflexus, & non rubri maris pars, bestijs infesta, ideoq; deserta est. Partem Candeī habitant hī, quos ex facto, quia serpentibus uescunt, Ophiagos uocant. Fuere interius Pygmaei minu

tum genus, & quod pro satis frugibus contra grues dimicando defecit, Sunt multa uolucrum, multa serpentum genera. De serpentibus memorandi maxime, quos paruos admodum, & ueneni praesentis, certo anni tempore ex limo concretarū paludium emergere, in magno examine uolantes Aegyptum tendere, atq; in ipso introitu finitū ab auibis quas Ibdidas appellant, aduerso agmine excipi, pugnaq; confici traditū est. De uolucris praecipue referenda Phoenix

semper unica, non enim coitu concipitur partū generat, sed ubi quingentorū annorum auro perpetua durauit, super exaggeratam uarijs odoribus struem sibi ipsa incubat, soluiturq; deinde putrescentium membrorum tabe concrefcens, ipsa se concipit, atque ex se rursus renascitur: cum adoleuit, ossa pristini corporis inclusa myrrha Aegyptum exportat, atq; in urbem quam Solis appellant, fragrantibus narido bustis inferens, memorando funere consecrat. Ipsum promontorium quo id mare clauditur, a Ceraunijs saltibus inuicium est.

Aethiopia. Cap. X.

Ethiopes ultra sedent, Meroēni habent terram quam Nilus primo ambitu amplexus insula facit: pars quia uita spatium dimidio serē quam nos longius agunt, Macrobij; pars quia ex Aegypto aduenere, dicitur Automolae, pulchri formae, aequi corporis, parūque ueneratiores, ueluti optimarum alumni uirtutum. In illis mos est, cui potissimū pareant, specie ac uiribus legere: apud hos plus auri quam Persis est, ideo quod minus est preciosius censent. Aere exornantur, auro uincula fontium fabricant. Est locus apparatus epulis semper refertus, & quia, ut libet, uesci uolentibus licet, ἄλιστα τραπεζῶν appellant, & quae passim apposita sunt, affirmat nasci subinde diuinitus. Est lacus, quo perfusa corpora quasi uncta pernitent: bibitur idem, aded est liquidus, & ad sustinenda quae incidunt aut immittunt, infirmus, ut folia etiā proximis decisa frondibus nō innatantia ferat, sed passim & penitus accipiat. Sunt & feruissimē fere, omni coloru uarij Lycaones, & quales accepimus Sphingas: sunt mirae aues cornuta Tragopomones, & equinis auribus Pegasi, Caterū oras ad Euerum sequētibz nihil memorabile occurrit, uasta omnia, uastis praecifa montibus, ripae potius sunt q̄ littora. Inde ingens & sine cultoribus tractus: dubium aliquādiu fuit, esset ne ultra pelagus, caperet ne terra circuitū, an exhausta fructu sine fine Africa se extenderet; uerum si Hanno Carthaginensis exploratum missus

ante paludes e quibus Nilus oritur.

e C Ibdidas.) Scribit Solinus multa cap. 40. de uarijs serpentum differentijs, quae in Africa inueniuntur. De Ibdide uero aue habes in eodem, pag. 98. sub litera p. & de Phoenice pag. 102. sub litera h.

f C A Ceraunijs saltibus.) Ceraunij saltus uocantur, qui fulminibus tanguntur, & tales dicit Mela esse in Aethiopia apud Troglodytas e regione Ocelis promontorij.

SCHOLIA CAP. X.

Ultra Arabicum sinum ad occidentem est Aethiopia regio, quae prius Aethiopia & Atlantia dicta fuit, postea uero a Vulcani filio Aethiopiae appellata, ut Plinius scribit lib. 6. cap. 30. Porro Meroēni sunt qui Meroēn inhabitant, insulam scilicet quae Nilus prima ab ortu suo facit, & cuius incolae Macrobij, id est, longē uenit uocantur. De hac insula tractatur & in Solino capite 45. De Macrobijz uero habes apud eundem pagina 86. a C Automolae.) sic uocati sunt profugae Aegyptij qui uenerunt in Aethiopiae.

b C Plus auri.) Solinus scribit paginā 88. formicas pedibus exuere arenas aureas. c C Est locus apparatus epulis.) Idem refert Solinus pagina 86. Est autem ἄλιστα τραπεζῶν Solis mensa, ut in Solino quoq; retulimus. d C Est lacus.) Eadem serē uerba recitat Solinus loco iam memorato. De Lycaonibus habes pag. 88. & 90. sub litera t, & de Sphingibus pagina 84. sub litera h. De Tragopa aue & Pegaso pag. 88. e C Ripe potius.) Littora sunt plana & quae sensim in aluicū descendunt, ripae autē praecipitium habent & asperitatem. f C Dubium aliquādiu fuit.) Hodie nullum amplius est dubium, cum ex Hispania frequens sit nauigatio per meridiem in orientē, ut supra quoq; ostendimus. g C Hanno.) Describit & Plinius Hannonis nauigationem eae

pite 69. libri secundi in hæc uerba: Hanno Carthaginis potentia florente, circumuectus à Gadibus ad finem Arabiæ, nauigationem eam prodidit scripto. Meminit quoq; Solinus huius regis capite ult. h. C. Muii populi.) Scribit et Solinus de his montibus pag. 87. i. C. Super eos.) Post monstrat illa, inquit, quæ in interioribus Æthiopiæ inueniri à quibusdam asseruntur, occurrit grandis insula, quæ Gorgonum est sedes, de qua Solinus non nihil scribit capite ultimo. Quod Gorgonum mulieres sine marium concubitu gignunt, fabulosum est, et nunquam à seculo auditum.

k. C. θεῶν ὄχημα.) Hoc est, deorum uehiculum aut sedes. l. C. Panum.) De Ægyptiæ habes apud Solinum cap. 44. et de Satiyris pag. 84. sub litera k. m. C. Riosus Æthiopes.) Hi uidentur esse Nigrite, Senegæ, Gambrenses, Sages, et alij populi qui oram inhabitant Æthiopiæ occidentali, etiamsi infra de his gentibus peculiarè faciatis mentionem. Porro de fontibus et cursu Nilii multa scripsimus in Solino cap. 45. n. C. Corruptius.) Barbari Nilii originè corrupte uocant Nuchul, sed à Latinis uocatur Niger et Nigris et Nigri. o. C. Vt hic aliò cedere.) Senfus est: Fons Nilii uidetur in aliam plagam destinare cursum suum quam in septentrionem, et Nilii quoq; cursus in alia plaga uidetur habere originè quam apud Nigritas.

p. C. Catoblepas.) Sunt qui Catoblepam et basiliscum unum dicunt esse animal, quod oculis afficientes inficiat.

q. C. Insulæ Gorgones.) Situm harum insularum expressimus in tabula Asiæ

pes, nec iam dites ut hi quos diximus, nec ita corporibus similes, sed minores incultiq; sunt, & nomine Hesperio. In horum finibus fons est, quem Nilii esse aliis quibus credibile est, Nuchul ab incolis dicitur, & uideri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptius. Alit & flumē, et minoram quidē eiusdem rami generis animalia gignens; alijs omnibus in oceanum uergentibus, solus in mediam regionem ad orientem abit, & quoniam exeat incertum est. Inde colligitur Nilum hoc fonte conceptū, actumq; aliquandū per inuisa, et ideo ignotū, iterum se ubi ad Eoa procefferit ostendere; cæterū spatio quo absconditur efficit, ut hic aliò cedere, ille aliunde uideat exurgere. Catoblepas non grandis fera, uerum grande & pergrande caput agrè sustinens, atq; ob id in terrā plurimum ore conuersa, apud hos gignitur, ob uim singularē magis etiam referenda, quod cum impetu morsuq; nihil unquam scruat, oculis eius uidisse mortiferum. Contra eosdem sunt insulæ Gorgones, domus (ut aiunt) aliquando Gorgonum

Ipsæ

à suis, cum per oceanū ostia exisset, magnā partem eius circumuectus, non se mari, sed cōmeatu defecisse memoratum retulerat. Et Eudoxus quidam auorum nostrorum temporibus cum Latoryum regem Alexandriæ profugeret, Arabico sinu egressus per hoc pelagus, ut Nepos affirmat, Gades usq; peruectus est, ideo eius ora nota sunt aliqua. Sunt autē trans ea quæ modo deserta diximus, h. muti populi, & quibus pro eloquio nutus est; alij sine sono linguæ, alij sine linguis, alij labris etiam coherētibus, nisi quod naribus etiam fistula est per quā bibere audent, sed cum incescit libido uescendi, grana singula frugum passim nascentiū absorbere dicuntur. Sunt quibus ante aduentū Eudoxi adeo ignotus ignis fuit, adeoque usus mirum in modum placuit, ut amplecti etiam flammam, & ardentia sinu abdere, donec noceret, maximè libuerit. Super eos grandis littoris flexus grandem insulam includit, in qua tantum foeminas esse narant, toto corpore hirsutas, & sine coitu maribus sua sponte foecundas, adeo asperis effersq; moribus, ut quædam contineri ne reluctantur, uix uinculis possint. Hoc Hanno retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habita est. Ultra hunc sinum mons altus, ut Graeci uocant θεῶν ὄχημα, perpetuis ignibus flagrat; ultra montem uiret collis longo tractu, longis littoribus obductus, unde uiuentur patentes magis campi quam ut prospici possint. Panum, Satiyrorumq; hinc opinio causæ fidem cepit, quod cum in his nihil culti sit, nullæ habitantium sedes, nulla uestigia, solitudo in diem uasta, & silentium uastius; nocte crebri ignes micant, & ueluti castra late iacentia ostenduntur, crepant cymbala & tympana, audiunturque tibiarum nantes maius humanis. Tunc rursus Æthio-

Ipsæ terræ promontorio, cui ἠεσπεριονένος nomen est, finiuntur.

Solino in sine adiecta. r. C. ἠεσπεριονένος.) Hoc est, Hesperii cornu. De hoc promontorio nos quoq; scripsimus in Solino cap. ult. sub literis c. et h. Plinius cap. 31. libri sexti de eo sic scribit: Promontorium quod uocamus Hesperionceras, inde primū circumagente se terrarum fronte in occasum ac mare Atlanticum. Inter hoc et Theonochema montem quadruidi nauigationem interesse alibi refert.

Atlantici maris ora & insulæ. Cap. xi.

Inde incipit frons illa, quæ in occidentem uergens, mari Atlantico abluit. Prima eius Æthiopes tenent, media nulli; nam aut exusta sunt, aut arenis obducta, aut infesta serpentibus. Exustis insule appositæ sunt quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est fatis de se confurgens, uerum incisis undiq; rupibus præceps, inuisus, & quo magis surgit, exilior; qui quod altius est conspicitur potest, usq; in nubila erigitur, cœlum & sydera non tangere modo uertice, sed sustinere quoq; dictus est. Contra Fortunatæ insulæ abundant sua sponte genitis, & subinde alijs super alijs innascentibus nihil sollicitos alunt, beatius quam alia urbes excultæ; una singulari duorum fontium ingenio maximè insignis, alterum qui gustauere risu soluuntur in mortem, ita affectis remedium est ex altero bibere. Ab eo tractu quem feræ infestant, proximi sunt Himantopodes, inflexi lentis cruribus, quos serpere magis est ingredi referunt. Deinde Pharusij, aliquando tendente ad Hesperidas Hercule dices, nunc inculti, et nisi quod pedore aluntur, admodum inopes. Hinc iam lætiores agri, amœninq; saltus, Terotæ & Berinid ebore abundant. Nigritarum Getulorumque passim uagantium, ne littora quidem infœcun-

malium suapte natura ut sues in cœno uoluntur creberrimè. Nigrite ergo ponè arbores delitecūt, ac præterea euntibus elephantis sagittas et uenabula insigunt, saluuntq; miro modo de loco in locum, ab una arbore ad aliam, donec feriant elephantum, qui cum maxima mole prægrauatur, nequit insidiantis ictus uelocissimos euitare. Si tamen id tentarent in locis apricis et patentibus Nigrite, in eis potissimum ubi nullæ uisuntur arbores, non euaerent uires elephantorum, quandoquidem nullus hominum tante pernicitatis inuenitur, quæ mox elephas non comprehendat, etiam non currens, sed gradatim incedens, id quod efficit animalis uasta magnitudo, et ubi usui ueni ut irato omine elephas in agris patentibus hominem sit consecutus, non aliter ledit quam pronuscide: hac enim homines corripit circumplexu, et adeo iacit in sublime, ut sapenumero correpti hoc modo, prius efflent animam quam terram contigerint. Hæc elephantis pronuscis non multum ab similibus est labro sullo. In hoc differunt, quod huic ea est uolubilis ad nutum, ut modo uibret, modo pro libito retrahat. Non efferantur tamen nisi protricati, nec hominem ledunt, nisi prior iniuriam intulerit ipse. Notauimus et quædam de huius animalis naturæ in Solino cap. 38. sub literis a. et e. atq; f. e. C. Ne littora quidem infœcunda.) Unde scribit Cada mustus horum littorum explorator in hunc modum: Post Caput uiride littora se sinuant, et in ipso recessu sit sinus pulcherrimus: terra est plana et referta arboribus innumeris, quibus non prius decidunt folia quam alia subnascantur, uiuent semper, et licet distent à mari iactu arcus, uidentur tamen à longe ipsa contingere maria.

ff 3

SCHOLIA CAP. XI.

Ultra Gorgones insulas, quæ è regione extremi Æthiopiæ cornu situm habent, reflectitur maris ora in occidentem, occurruntp; nauigantibus multa promontoria et terræ frontes, præsertim Caput album et Caput uiride, regnum Gambri et regnum Belli, et innumera gentes, etiamsi quedam incipiantur loca, quæ aut solis ardoribus exusta sunt, aut arenis obducta, aut serpentibus infesta, et ob id habitari ab hominibus nequeant. E regione exustarum terrarum Hesperidum insule inueniuntur, de quibus in Solino capite 37. Ex arenis confurgit mons Atlas asper et squalens, ut in Solino quoq; ostendimus pag. 70. sub litera e.

a. C. Fortunatæ insule.) Hæc hodie Canarie uocatur, ut in Solino indicauimus cap. ultimo. b. C. Ingenio.) Capitur hic ingenium pro natura seu nature qualitate. Ostendimus proinde in Solino capite 42. et 43. sub litera k, quam miri in diuersis terris inueniuntur fontes.

c. C. Himantopodes.) Hi sunt loriæ pedes qui claudi sunt natura uel casti, et ad cursum inepti. d. C. Ebore abundant.) Fert enim illa regio elephantes, sed syluestres, neq; ibi cicures fugit aut domantur ut alibi gentium. Capiantur in memoribus ubi cœni plurimum cernitur: nam id genus ani-

Et cum uarias orbis partes peragrauerim, cum ad orientem tum ad occasum, nusquam uidi amoeniorem regionem. Ea compluribus irrigatur fluminibus, sed quia nauium sunt impatientes, eorum non meminimus. In regno tamen Senegae, quod circa Caput uiride est, uinum, triticum, siligo, hordeum, & arena non produuntur iniuria candentis sideris, quam praesertim ibi mensibus nouem ingiter non pluit, uidelicet ab Octobris usque in Iulium, & efficit ut iacta semina non gerantur ob terrae calorem nimium: producit tamen milium, fabas & fsiolos omne genus, quae omnia nusquam elegantiora uisuntur. Sunt fsioli instar nucis auellanae fauerunt facili, dicesse torno aliquo insculptos ac striatos, ad eorum uariantis naturae ars eis ludit, res usui conspicua. Faba uero largiores & proceriores rubent colore uisucissimo, aliae albicant, cernuntur usui conspicuiores: mense Iulij seminantur, Septembri leguntur. Cum autem tellus caelestis rore perfunditur, id est, uberiori pluita, tum terram mirum in modum colunt, non amplius quam trimestris spatio seminant & legunt sata. Ignauis sunt cultores, & uix tantum seminant, quantum ad uictum sit sufficiens: uerum quia terra est feracissima, suapte natura quamplurima producit. His polum praebet succus palmae, lac & latices: nec ea est palma quae sibi cariotas. Ut autem uberiorem habeant succi prouentum, arbores sauciant, & statim profilit succus uberrimus, ut die noctisque binas uel ternas excipiant mensuras. Huius succi incredibilis est suauitas, ut etiam instar uini inebriet, si aqua immixta fuerit: reseruatus tamen, indies amittit suauitatem. Frustris habent multiplices nec non absimiles, suaves sunt licet syluestres. f. c. Fastigiantis se.) Supra libro primo capite quinto uocat fastigium illud Ampelusan & Muluchan. g. c. Antaeus.) 30 Nomen gigantis est, Neptuni ex terra filij, magno ac procero corpore, quippe qui cubitis quadraginta adoleuerat in Libya apud unum oppidum, a flumine Mauritaniae eiusdem nominis ita uocatum, qui locus Antaei regia dicitur, robore ac firmitudine nemini cedentis. Hic quoties membra labore deficta essent, iactu terrae ea recreabat, quam Hercules palestra pectori astrictum expirare coegit. h. c. Gildano.) Scripsit Melae diligenter de his urbibus, quia patria eius non multum absuit a Mauritaniae occidentali ora: ab huius orae angulo coepit lustrare universum orbem, tandemque reuersus ex indae partibus, circum sui laboris ad eundem terminauit angulum.

LIBRI TERTII ET VLTIMI POMPONII MELAE
VNA CVM SCHOLIIS FINIS.

BASILEAE APVD MICHAELEM ISINGRI-
NIVM ET HENRICVM PETRI.
M. D. XXXVIII.